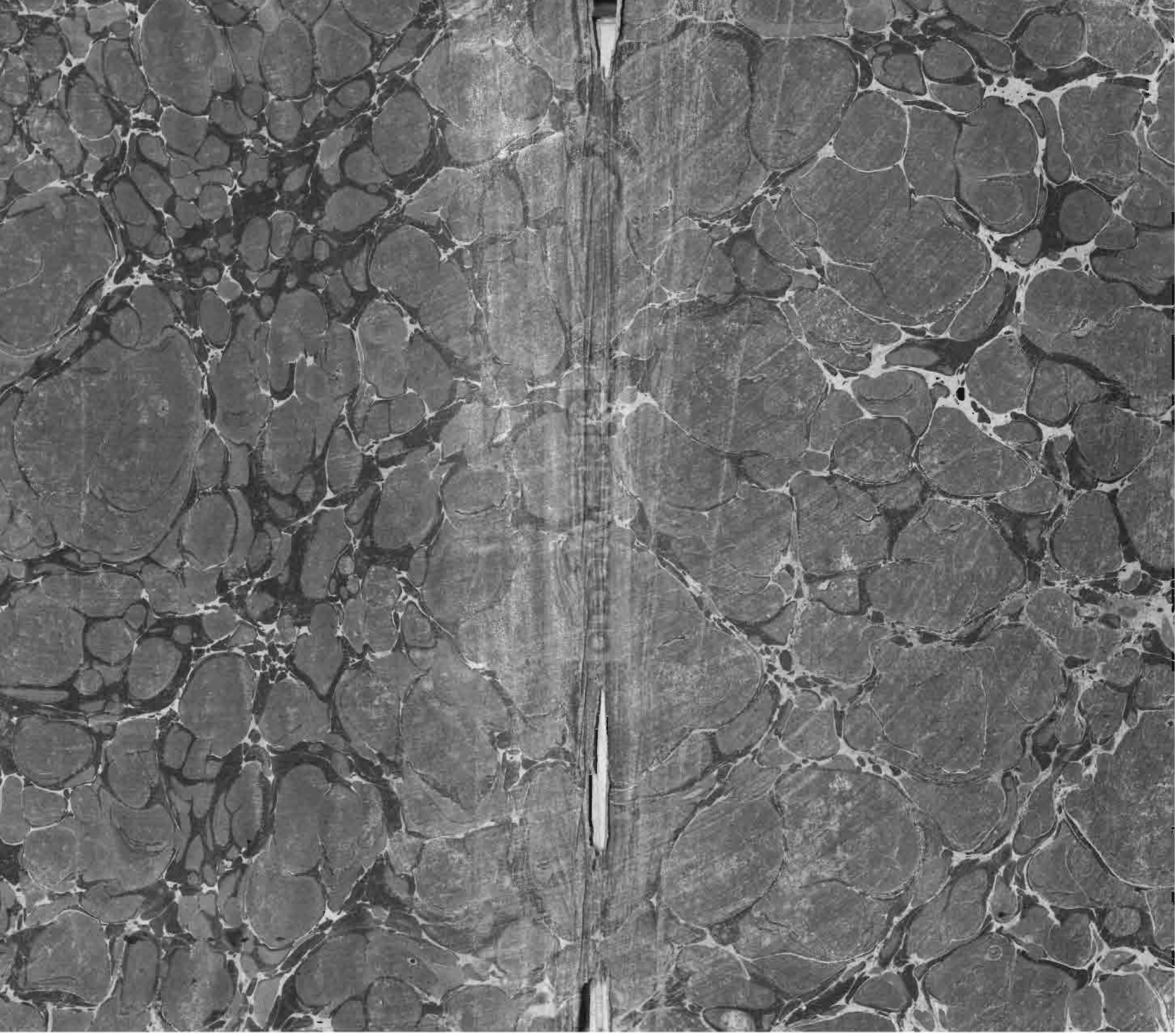

MANOGLIO

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ.

Η ΤΟΙ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΠΑΛΑΙΑΤΕ ΚΑΙ ΝΕΑ,

ΚΑΙ

ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΠΥΡΡΟΥ,

Συλλεχθέντα ἐκ πολλῶν Συγγραφων καὶ παραφρασθέντα εἰς τὴν ἀλουσέραν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν,

ὑπὸ

ΘΑΝΑΣΙΟΥ τοῦ ΣΤΑΓΕΙΡΙΤΟΥ

καθηγητοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης ἐν τῇ ἐν Βιέννῃ τῆς Αὐστρίας Καισαροβασιλικῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἀνατολικῶν Γλωσσῶν.

ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ, ΤΗΣ ΑΟΥΣΤΡΙΑΣ.
Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ τοῦ Ἰωάν. Βαρθ. Τσδεκίου.
1819.

Τοῖς ἀναγινώσκουσι.

Τὸ μὲν αἴτιον, ὅπερ μὲ παρεκίνησεν εἰς τοῦτο τὸ ἔργον, εἴρηται ἱκανῶς ἔν τε τῷ προοιμίῳ τοῦ Ἑλληνικοῦ Τροπαίου, καὶ ἐν τοῖς περὶ ἐκδόσεως τῶν Βίων τῶν ἐνδόξων προρρηθεῖσιν, ὧν μέρος ἐστὶ καὶ ὁ Βίος τοῦ Πύρρου, ὅς τις ἔπρεπε νὰ ἐκδοθῇ κατὰ τὸν τρόπον ἐκεῖνον, ὡς ἐξεδόθη ὁ τοῦ Μιλτιάδου καὶ Θεμιστοκλέους. Ἀλλ' ἡ Ἱστορία ἀπαιτεῖ τὴν συνέχειαν αὐτῆς ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, τὸν σύνδεσμον τῆς χρονολογίας, καὶ τὴν σύγχρονον αὐτῇ Γεωγραφίαν, εἰς διασάφησιν, καὶ προσδιορισμὸν κατὰ χρόνον τε καὶ τόπον, καὶ δεῖξιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν ἱστορουμένων, καθ' ὅλας τὰς εἰς ταῦτα συντελούσας περιστάσεις. Ἄνευ γὰρ τούτων ἡ ἀνάγνωσις αὐτῆς δὲν εἶναι σπουδαιολογία φιλοσοφική, ἐξετάσεως καὶ κρίσεως λαβήν, καὶ ἀπαρχὰς φιλοσοφίας, κατὰ Πλούταρχον, μὴ παρέχουσα, ἀλλὰ γίνεται ἀπόλυτος διήγησις διατριβῆς χάριν μόνου, καὶ τρόπον τινὰ, εἶδος μυθοπλάσματος ἐν βίβλῳ ἢ ἐν θεάτρῳ παρισαμένου, πρὸς λύπην ἢ τέρψιν

ἀκαριαίαν, καὶ μηδεμίαν σχετικὴν πρὸς τὰς ἀείποτε συμβαινούσας περιςάσεις τῷ χρόνῳ συναυξάνουσαν, καὶ τῇ θεωρίᾳ τῆς μνήμης διαμένουσαν καὶ συναχμάζουσαν ὠφέλειαν ἔχοντος. Ἐπειδὴ αἱ προαιρέσεις αἱ διδακτικαὶ, καὶ αἱ πράξεις αἱ δραςήριαι καὶ πραγματικαὶ, ἀπαιτοῦσι καὶ τὰς ἐπιῤῥεούσας περιςάσεις συμπλεκομένας, καὶ ἐκ πάντων τούτων συνάγεται ὁ καρπὸς τῆς Ἱςορίας, καὶ αἱ ἀπαρχαὶ τῆς φιλοσοφίας· δηλαδὴ, αἱ προαιρέσεις, ἐπιχειρήσεις, ἐκτελέσεις, χρήσεις καὶ καταχρήσεις προτερημάτων, τόπων, καιρῶν καὶ πραγμάτων, αἱ μιμήσεως ἢ ἀποφυγῆς ἄξιαι. Οὕτω γίνεται ἡ ἄπονος διδασκαλία τῆς Ἱςορίας, καὶ ἡ ἀκίνδυνος φιλοσοφικὴ θεωρία καὶ πεῖρα τῶν πραγμάτων, ὡς ἔφην πολλὰ περὶ τούτων ἐν τῷ προοιμίῳ τοῦ Τροπαίου.

Οἱ Βίοι τοῦ Μιλτιάδου καὶ Θεμιςοκλέους ἔχουσι προγενέςερον τὸν Πεισίςρατον, καὶ ἐπειδὴ ἐκρίθη εὔλογον νὰ συναχθῇ καὶ ὁ βίος αὐτοῦ, καὶ νὰ καταταχθῇ εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐνδόξων, ἐγράφη ἐκεῖ ἡ συνάφεια τῆς πρὸ αὐτοῦ Ἀττικῆς Ἱςορίας, ἀπὸ τοῦ Ὠγύγου. Καὶ οὕτως οἱ μετὰ ταῦτα Βίοι τῶν Ἀττικῶν ἐνδόξων, συνέχονται κατὰ χρονολογίαν. Ἠπειρώτην δὲ ἄλλον δὲν ἔ-

χομεν πρὸ τοῦ Πύῤῥου εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐνδόξων, οὔτε μετὰ τὸν Πύῤῥον. Πρότεροι μὲν ἦσαν, ἀλλ' ἡ Ἱςορία αὐτῶν δὲν ἔφθασεν εἰς ἡμᾶς, ἐκτός τινων τεμαχίων. Ὅθεν ἦτον ἀνάγκη νὰ συνδέσωμεν τὴν Ἱςορίαν τῆς Ἠπείρου χρονολογικῶς τε καὶ γεωγραφικῶς μὲ τὸν Βίον τοῦ Πύῤῥου ὅσον ἐνδέχεται ἀκριβῶς καὶ ἐπιτόμως, κατὰ τὰς σωζομένας μαρτυρίας. Ἐπιτόμως δὲ λέγω οὐχὶ κατὰ προαίρεσιν, ἀλλ' κατὰ περίςασιν, διότι τὸ πρᾶγμα εἶναι τοιοῦτον, ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς ῥηθήσεται.

Διὰ τούτους ἄρα τοὺς λόγους ἐξηρεύνησα τὴν ἀπ' ἀρχῆς Ἱςορίαν τῆς Ἠπείρου, τοὺς προγόνους τοῦ Πύῤῥου, τὴν Γεωγραφίαν, καὶ τὰ ἔθνη, πότε καὶ πόθεν ἦλθον εἰς τὴν Ἤπειρον· τὰς διοικήσεις, τὰς σχέσεις, τὰ ἤθιμα αὐτῶν, καὶ πάντα τὰ λοιπά, ἅπερ λαμπρύνουσι καὶ σαφηνίζουσι τὴν Ἱςορίαν, καὶ τὰς πράξεις τοῦ Πύῤῥου. Ἐπειδὴ οὕτω γνωρίζομεν, ὁποίαν κατάςασιν εἶχεν ἡ Ἤπειρος ὅτε παρέλαβεν ὁ Πύῤῥος τὴν βασιλείαν· ὁποῖα γειτνιάζοντα ἔθνη, καὶ τὰς πρὸς αὐτὰ σχέσεις τῆς Ἠπείρου· πόθεν ἐςράτευε πρὸς τὴν Μακεδονίαν, Θεσσαλίαν, Αἰτω-

λίαν, Ἰταλίαν. Πόσα τὰ μεταξὺ διασήματα, ὄρη, σενὰ, θάλασσα, ποταμοὶ, καὶ λοιπά.

Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Πύῤῥου ἡ Ἱσορικὴ περιέργεια ἀπαιτεῖ, διὰ τοὺς ῥηθέντας λόγους, τὴν συνέχειαν τῆς Ἱσορίας, καὶ τὴν κατάσασιν τῆς Ἠπείρου. Ὅθεν ἀναφέρω τοὺς ἀπογόνους τοῦ Πύῤῥου, τὴν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων κατασροφὴν τῆς Ἑλλάδος, ἐν ᾗ ἐμπεριέχεται καὶ ἡ Ἤπειρος· τὰς ἰδιαιτέρας αὐτῆς μεταβολὰς καὶ δυσυχίας, τὴν ἰδιαιτέραν Ἱσορίαν ἐπὶ Βυζαντίων καὶ Λατίνων μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν νῦν κρατούντων ἁλώσεως. Περὶ ταύτην τὴν ἐποχὴν, ὅτε οἱ Ἰλλυριοὶ καὶ Ἀλβανοὶ, καὶ οἱ Ἠπειρῶται ἦσαν ἅπαντες Χριςιανοὶ, συνέβη μεγάλη ταραχὴ εἰς τὴν Ἤπειρον καὶ Ἀλβανίαν, καὶ πόλεμοι συνεχεῖς κατὰ Γεωργίου τοῦ Καςριώτου· ἔτι δὲ καὶ μεγάλη ἠθικὴ μεταβολή. Ἐπειδὴ ὁ ῥηθεὶς Γεώργιος ὁ Καςριώτης, ἀνατραφεὶς εἰς τὸ Παλάτιον τῶν Σουλτάνων, ὅπου ἦτον ἐνέχυρον, ἐδιδάχθη καὶ τὰ δόγματα τῆς Θρησκείας αὐτῶν· ἔπειτα δὲ ἀποςατήσας, διήγειρε τὴν Ἤπειρον καὶ Ἀλβανίαν κατὰ τῆς Πόρτας, καὶ ἐπολέμει συνεχῶς, ἀείποτε νικῶν. Ἀλλ' ὑπερισχύσας ὁ Σουλτὰν Μουράτ ὁ δεύτερος, ἐδίωξεν αὐτὸν ἐκ τῆς Ἀλβανίας καὶ Ἠπείρου τῷ 1447, ἔπειτα μετέβαλλεν ὅλας τὰς ἐκεῖ Ἐκκλησίας εἰς Τζαμία, ἐξέδωκε καὶ προσαγὴν, νὰ τουρκεύσωσιν οἱ ὑποκείμενοι τοῦ Γεωργίου, ἢ νὰ φονευθῶσι, τοὺς ὁποίους ἐνόμιζεν ἀποςάτας. Τότε ἐτουρκεύθησαν ἅπαντες οἱ Ἀλβανοὶ τῆς Ἠπείρου, ὡς λέγει ὁ Καντεμίρης (α). Ταῦτα τὰ συμβεβηκότα δὲν ἀναφέρω περισατικῶς, διότι ἀναφέρονται ἰδίως εἰς τὴν Ἱσορίαν τοῦ Καςριώτου. Ἐν τούτοις δὲ ἀναφέρω τὰς ἐπιδρομὰς καὶ μίξεις τῶν ξένων ἐθνῶν, αἵτινες μετέβαλον καὶ τὸ σχῆμα τῆς Γεωγραφίας· δι' αὐτὸ τοῦτο προσέθηκα καὶ τὴν νέαν Γεωγραφίαν, καὶ τοὺς Ὁδοιπορικοὺς Πίνακας, ὡς λέγω ἐκεῖ, τὰ ὁποῖα πρὸς τοῖς ἄλλοις, σαφηνίζουσι πολὺ καὶ τὴν παλαιὰν Γεωγραφίαν, εἰς εὐκολωτέραν καταληψιν τῆς Ἱσορίας

Μετὰ δὲ ταύτην τὴν τελευταίαν ἅλωσιν, ἡ Ἤπειρος διηρέθη εἰς πολλὰς Ἡγεμονίας, οἷον, Πασσαλίκια, κατὰ τὸν τρόπον τῶν κρατούντων· ὡς τὸ Τεπελέγγι, Ἀργυρόκαςρον, Δέλβινον, Ἄρτα, εἶχον ἰδιαιτέρους Ἡγεμόνας, ὑποκειμένους εἰς τὴν ὑψηλὴν Πόρταν, καὶ ἔκτοτε δὲν συ-

(α) Ἐν Ἱσορ. Σουλτὰν Μουρατ τοῦ β'. 30.

νέθη μεταβολή, ἐκτὸς τινων παραθαλασσίων μερῶν, τὰ ὁποῖα ἔλαβον οἱ Ἐνετοί. Κατὰ δὲ τὴν Γαλλικὴν ἐπανάσασιν, ὅτε ἐκυρίευσαν οἱ Γάλλοι τὰς Ἰονικὰς νήσους, ἔλαβον καὶ αὐτὰ ἐκ τῶν Ἐνετῶν· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀνέλαβεν αὐτὰ πάλιν ὁ Ἀλῆ Πασσᾶς, ὁ νῦν Ἡγεμὼν τῆς Ἠπείρου. Ἔσωθεν ὅμως ἡ Ἤπειρος εἶχε πάντοτε πολέμους καὶ ταραχὰς, περὶ ὧν λέγω ἐν ἑκάστῃ πόλει καὶ χώρα τῆς νέας Γεωγραφίας, ὅσα ἐδυνήθην νὰ εὕρω. Μάλιστα δὲ ἐπὶ τῆς Ἡγεμονίας τοῦ πρότερον Ἡγεμόνος τῶν Ἰωαννίνων κατήντησεν ἡ χώρα εἰς εἶδος ἀναρχίας ὡς λέγει ὁ Πουκεβίλ. Τότε Ἡγεμόνευεν ἐνδόξως ὁ Ἀλῆ Πασσᾶς εἰς τὸ Τεπελέγγι, ὅπου ἐγεννήθη, ἔχων πατρόθεν τὴν Ἡγεμονίαν ταύτην. Ὅθεν διώρισεν αὐτὸν ἡ ὑψηλὴ Πόρτα Ἡγεμόνα τῶν Ἰωαννίνων, ἵνα καταπαύσῃ τὰς ταραχὰς τῆς Ἠπείρου, καὶ ἔκτοτε ἡγεμονεύει, ἔχων τὴν καθέδραν αὐτοῦ εἰς τὰ Ἰωάννινα. Κατὰ τοῦτον οὖν τὸν τρόπον ἔχομεν τὴν σωζομένην Ἱστορίαν τῆς Ἠπείρου ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦδε.

Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον κατέταξα καὶ τὴν Ἱστορίαν καὶ Γεωγραφίαν τῆς Ἀττικῆς, ἥτις ἐκδοθήσεται μετὰ ταῦτα· καὶ οὕτω νομίζω, ὅτι εἶναι εὐκολώτερον, ὠφελιμώτερον καὶ χρησιμώτερον, νὰ συντεθῶσι καὶ τὰ ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος, διὰ τρία αἴτια, ὡς πρὸς τὴν παροῦσαν κατάσασιν τοῦ γένους. Πρῶτον μὲν, ὅτι ἡ Ἱστορία, ὡς εἴρηται, ἀπαιτεῖ καὶ τὴν γνῶσιν τῆς συγχρόνου Γεωγραφίας, μὲ τὴν νῦν παραβαλλομένης, εἰς ἀκριβῆ καὶ ἐπωφελῆ κατάληψιν τῶν ἱστορουμένων· ἡμεῖς ὅμως δὲν ἔχομεν οὔτε παλαιὰν, οὔτε νέαν Γεωγραφίαν ἔτι, ἀνάλογον εἰς τὴν παροῦσαν χρείαν. Δεύτερον δὲ, ὅτι ὁ ἀναγνώσης ἔχει πρόχειρα καὶ ἐν μιᾷ εὐχρήστῳ καὶ εὐωνήτῳ βίβλῳ ἀναχείρας, ὅσα ἐπιθυμεῖ νὰ μάθῃ περὶ ἑνὸς ἰδιαιτέρου τόπου. Τρίτον δὲ, ὅτι, ὅταν καταγίνηταί τις, συγγράφων ἢ ἀναγινώσκων τὰ ἑνὸς ἰδιαιτέρου μέρους, ἐξιχνιάζει αὐτὰ προθυμώτερον, καὶ ἀκριβέστερον, εὐσυνοπτότερα ὄντα, καὶ ἑπομένως, ὠφελιμώτερον, καὶ μάρτυς τούτων ἡ προφανὴς ἀλήθεια. Ὅταν ἔχῃ τις πρὸ ὀφθαλμῶν προκείμενον ἔργον, τὴν καταμέτρησιν, φέρ' εἰπεῖν, ἢ περιγραφὴν ἑνὸς μόνου κόλπου, ἢ τόπου, ἢ τοιούτου τινὸς ἄλλου, ἀγωνίζεται καταμετρῶν καὶ περιγράφων εὐθυμώτερον, προθυμώτερον, εὐκολώτερον, καὶ τέλος, ἀκριβέστερον, καὶ περισατικώτερον. Ἐπειδὴ ὅταν εἶναι ἡ ὕλη καὶ τὰ ἀντικείμενα ὀλιγώ-

τερα, τότε ἐρεθίζεται ἡ φιλομάθεια φιλοτιμότερον εἰς αὔξησιν τῆς ὕλης, ἵνα φανῇ πληρέσερον τὸ ἔργον. Ὅταν ὅμως πρόκειται ἡ καταμέτρησις, ἢ ἡ περιγραφὴ πάσης τῆς οἰκουμένης, ἢ πάντων τῶν παραθαλασσίων τοῦ Ὠκεανοῦ, ἐλυγιᾷ τὸν νοῦν τὸ πλῆθος τῶν ἀντικειμένων, τὸ ἄπειρον τῆς ὕλης, καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ἔργου. Τὸ δὲ δύσκολον, πολύπονον καὶ κινδυνώδες τοῦ ἐπιχειρήματος, ὑπερβαίνει τὴν ἀνθρωπίνην δύναμιν, προθυμίαν καὶ ὑπομονήν. Ὅθεν συμβαίνουσι παροράματα ἐν τοῖς τοιούτοις ἐκ πολλῶν αἰτιῶν ἐκούσιά τε καὶ ἀκούσια. Διὰ τοῦτο καὶ αἱ Μοῦσαι, ὁμοῦ οὖσαι, διηρέθησαν εἰς πολλὰ μέρη, καὶ πάλιν εἰς πολλοὺς κλάδους, καὶ βιβλία, καὶ κεφάλαια, καὶ παραγράφους, διότι μόνον οὕτος ὁ τρόπος εἶναι σύμφορος εἰς εὐκολίαν καὶ παραμυθίαν τῶν ἀναγινωσκόντων, εἰς ἐνθύμησιν τῶν κεφαλαιωδῶς ἐν τάξει ἁρμονικῇ ἀναγινωσκομένων, καὶ ἐξακρίβωσιν προχειροτέραν τῶν ζητουμένων. Διὰ τοῦτο ἔγραφον καὶ οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι ἰδιαιτέρως Ἀττικά, Ἠπειρωτικά, Θετταλικά, Βοιωτικά, Κρητικά, καὶ λοιπά, ὡς μαρτυροῦσι καὶ τὰ σωζόμενα τοῦ Παυσανίου. Οὕτω γράφουσι καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι τὴν

Ἱστορίαν καὶ Γεωγραφίαν ἰδιαιτέρως ἑκάστου ἔθνους καὶ τόπου, καὶ ἐξ ἁπάντων τούτων συντάττουσι τὰς γενικὰς καὶ καθολικὰς, κατὰ τὴν χρείαν, ἐπιτομώτερον, ἢ ἐκτενέσερον. Ὅταν οὖν ἐξακριβώσωμεν καὶ ἡμεῖς οὕτω κατὰ μέρος τὴν παλαιάν τε καὶ νέαν Ἱστορίαν καὶ Γεωγραφίαν ὅλων τῶν τόπων τῆς Ἑλλάδος, τότε εἶναι εὔκολον νὰ συντάξωμεν καὶ γενικὴν ἐπίτομον εἰς χρῆσιν τῶν σχολείων, καὶ ἐκτενεσέραν πρὸς γνῶσιν καὶ μελέτην γενικωτέραν. Αἱ δὲ κατὰ μέρος ἰδιαίτεραι ἑκάστου τόπου μένουσι πάλιν χρησιμώταται καὶ εὐχρηστόταται πρὸς γνῶσιν καὶ περιεργειαν περισατικωτέραν, καὶ ὡς οἱονεὶ ἐντελεσέραν.

Τὸ πρᾶγμα ὅμως εἶναι καὶ οὕτω δύσκολον, ἐργῶδες καὶ πολύπονον· διότι τὰ βοηθήματα εἶναι ὀλίγα, καὶ εἰς πολλοὺς συγγραφεῖς σποράδην ἀναφερόμενα, καὶ ταῦτα ἀσύμφωνα καὶ ἀκατάλληλα. Τὰ δὲ συσηματικὰ συγγράμματα, ὅσα ἐπραγματεύοντο συσηματικῶς περὶ Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας ἑκάστου τόπου ἀπώλοντο, τινὰ μὲν κατὰ μέρος, τὰ πλεῖσα δὲ κατὰ κράτος. Περὶ δὲ τῆς Ἠπείρου πολὺ ὀλίγον ἐφρόντισαν οἱ παλαιοί τε καὶ νέοι. Ὅθεν ἔλεγε καὶ ὁ Δανβὶλ ὁ περίφημος Γεωγράφος τῆς Γαλλίας, ὅτι

δὲν εἶχεν ὕλην, νὰ σχεδιάσῃ Χάρταν τῆς Ἠπείρου. Διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ζητῶμεν πράγματα ἐντελῆ ἐκ πηγῶν ἀτελῶν γινόμενα, ἀλλὰ νὰ εὐχαριστώμεθα μάλιστα, ἔτι ἐσώθησαν καὶ αὐτὰ τὰ ὀλίγα. Ἡ δὲ ἐπίπονος καὶ ἐργώδης καὶ τούτων τῶν ὀλίγων συλλογὴ, προξενεῖ πολλάκις καὶ παραράματα· ὅθεν ὅπου εὑρεθῇ τοιοῦτόν τι, νὰ τὸ διορθώνωσιν ἢ νὰ τὸ προσθέτωσιν οἱ φιλογενεῖς καὶ εἰδήμονες ἀναγνῶσαι, φιλογενῶς καὶ φιλοπόνως, νομίζοντες κοινὸν καὶ κοινωφελὲς τοῦ γένους τὸ ἔργον· ἐπειδὴ ἡ καταβολὴ τῶν θεμελίων παντὸς οἰκοδομήματος εἶναι δύσκολος· πολλάκις δὲ καὶ ἐπισφαλής. Ἂν ὅμως τύχῃ καὶ τεθῶσιν αἱ βάσεις σεραὶ, ἡ ἐποικοδόμησις εἶναι εὔκολος.

Τῶν μὲν σωζομένων Γεωγάφων, ὁ Σκύλαξ ἀναφέρει ἐν παρόδῳ καὶ κεφαλαιωδῶς μόνον τὰ παραθαλάσσια ἔθνη τῆς Ἠπείρου, διότι τὸ ἔργον αὐτοῦ εἶναι περίπλους. Ὁ δὲ Δικαίαρχος ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς Ἀκαρνανίας τὸν Βίον τῆς Ἑλλάδος, δὲν παριλαμβάνει τὴν Ἤπειρον. Ὁ δὲ Σκύμνος ἀναφέρει μόνον τὸν Ὠρικὸν, τοὺς Χάονας, Θεσπρωτοὺς καὶ Μολοττοὺς, καὶ τούτων μόνον τὰ ὀνόματα. Ὁμοίως καὶ Διονύσιος ὁ Περιηγητὴς, καὶ

τινες ἄλλοι. Ὁ δὲ Στράβων ἀναφέρει μὲν πλείονα, ἄλλα μόνον τὰ παραθαλάσσια περισατικώτερον. Ὅλα δὲ ταῦτα φαίνονται εἰς ἡμᾶς ὡς χρησμοὶ καὶ ὀνόματα κατάξηρα· διότι ἐκεῖνοι ἔγραφον περὶ πραγμάτων ἐγνωσμένων τότε, τὰ ὁποῖα ὕσερον μετεβλήθησαν, ἢ ἐξέλιπον δι' ὅλου. Ὅθεν ἀγνοοῦμεν ἀκριβῶς τὴν ἔκτασιν ἑκάστου τόπου, καὶ θέσιν πολλῶν πόλεων, καὶ λοιπῶν. Τὸ δὲ μόνον μέσον, ὅπερ δύναται νὰ φυλάξῃ ταῦτα, εἶναι ἡ ἀστρονομικὴ καὶ γεωμετρικὴ παρατήρησις, ἥτις δὲν ἔγινεν ἔτι ἀκριβὴς εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος. Διὰ τοῦτο ἀγνοοῦμεν ποῦ ἦτον ἡ Δωδώνη, καὶ ἄλλαι πολλαὶ πόλεις, ὅσαι δὲν ἦσαν πλησίον εἰς μέρη σημαντικά.

Τῶν δὲ Ἱστορικῶν Διόδωρος ὁ Σικελιώτης καὶ Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς ἔγραψαν συσηματικώτερον τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἠπείρου, ἀλλὰ κακῇ τύχῃ ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐχάθη καὶ τῶν δύο, ὁμοῦ μὲ ἄλλα πολλὰ, ἔνθα ἀνεφέροντο καὶ πολλὰ γεωγραφικὰ συμπεπλεγμένα. Ἀναφέρουσι μὲν καὶ ἄλλοι, ὡς ὁ Πολύβιος, Θουκυδίδης, Ξενοφῶν, Ἰουστῖνος, καὶ ἄλλοι πολλοὶ, οὐχὶ ὅμως συσηματικῶς, ἀλλὰ τεμάχιά τινα διεσπαρμένα καὶ ἀσύνδετα, διότι ὁ σκοπὸς αὐτῶν δὲν ἦτον

οὗτος. Τέλος δὲ ἐσώθη σῶος μόνον ὁ βίος τοῦ Πύῤῥου ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου γεγραμμένος. Ἀλλὰ καὶ ὁ Πλούταρχος ἔγραφε πρὸς εἰδότας τῆς Ἰσορίας καὶ Γεωγραφίας τῆς Ἠπείρου, ἀναφέρων καὶ τοὺς Ἰσορικοὺς, ὅθεν ἔλαβε τὴν ὕλην, ὡς σωζομένους καὶ ὑπάρχοντας, ἐξ ὧν ἐδύνατο πᾶς ἀναγνώσης νὰ εὐχαρισηση τὴν περιέργειαν αὐτοῦ· ἐπειδὴ ὁ σκοπὸς τοῦ Πλουτάρχου εἶναι νὰ διδάξῃ τὸ ἠθικὸν, καὶ οὐχὶ τὸ γεωγραφικόν. Ὅθεν διώκει πανταχοῦ κυρίως τὸ ἠθικὸν, παραβλέπων τὰ λοιπὰ, καὶ τὸ γεωγραφικὸν, ὥςε δὲν ἀναφέρει μήτε τὴν μητρόπολιν τῆς Ἠπείρου, μήτε τὸ ὄνομα τοῦ ποταμοῦ ἐκείνου, ὅπου ἐκινδύνευσαν οἱ φεύγοντες μὲ τὸν Πύῤῥον, νήπιον ἔτι ὄντα. Ἀνέφερεν ὅμως ὡς πρὸς εἰδότας τὴν πλησίον πόλιν. Ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ἀγνοοῦντες τὴν πόλιν, ἣν οὐδεὶς τῶν γεωγράφων ἀναφέρει, πῶς νὰ εὕρωμεν τὸν ποταμόν; Καὶ οὕτως ἔμεινεν ὁ βίος τοῦ Πύῤῥου ὡς πρὸς ἡμᾶς θεωρούμενος, ἀγεωγράφητος, ἀχρονολόγητος, καὶ τρόπον τινὰ ἄσχετος. Ὅθεν συνέδησα αὐτὸν γεωγραφικῶς τε καὶ χρονολογικῶς διά τε τῶν προγόνων αὐτοῦ καὶ ἀπογόνων, καὶ συγχρόνων συμβεβηκότων, ὅρον τῆς χρονολογίας μεταχειριζόμενος τὴν Χριστοῦ

γέννησιν, ὡς κοινῶς ἐγνωσμένην καὶ ἀρχὴν τῆς νέας Ἰσορίας οὖσαν. Ἔτι δὲ, ὁ Πλούταρχος διώκων μόνον τὸ ἠθικὸν, ὡς εἴρηται, συνήθροισε τὰ κυριώτερα μόνον, ὅσα εἰς τοῦτο ἀφορῶσι. Διὰ τοῦτο εὑρίσκονται καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ διάφορα εἰς διαφόρους Ἰσορικοὺς διεσπαρμένα. Συλλέξας οὖν καὶ ταῦτα πάντα, παρήνειρα εἰς τοὺς κατὰ χρονολογίαν, ἢ κατὰ τὴν ῥύμην τῆς Ἰσορίας ἁρμόζοντας τόπους, ὡς φαίνεται προφανῶς, ὅταν παραβάλῃ τις αὐτὸν μὲ τὸν τοῦ Πλουτάρχου.

Τοιαύτην ἀτέλειαν καὶ δυσκολίαν εὑρίσκομεν καὶ εἰς τὰ μέχρι τοῦδε περὶ τῆς νέας Γεωγραφίας ἀναφερόμενα, καὶ τὰ ἀτελέσατα πάντων περὶ τῆς Ἑλλάδος εἶναι τὰ τῆς Ἠπείρου, ἐπίσης, ὡς ἐν τῇ παλαιᾷ, οὕτω καὶ ἐν τῇ νέᾳ Γεωγραφίᾳ. Περισατικώτερος πάντων τῶν νεωτέρων Γεωγράφων ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα θεωρούμενος, εἶναι ὁ Μελέτιος· ἀλλ' εἰς τὸ περὶ τῆς Ἠπείρου κεφάλαιον ἀναφέρει μόνον τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων, καί τινα παλαιὰν Ἰσορίαν, τῶν παραθαλασσίων μάλισα, καὶ ταῦτα πολλαχοῦ ἐσφαλμένα, διότι οὕτω γίνονται τὰ πρωτότυπα ἔργα τῶν ἀνθρώπων. Τοιαῦτα σφάλματα ἔχουσι καὶ οἱ Πίνακες τοῦ Ῥῆγα. Τοιαῦτα ἔχει

καὶ ὁ Δανβίλ, ὁ ἐνασχοληθεὶς πεντήκοντα χρόνους εἰς τὴν Γεωγραφίαν, βασιλικὸς Γεωγράφος ὤν, καὶ ἔχων ὅλα τὰ δυνατὰ μέσα. Ἀλλὰ ταῦτα τὰ ἀκούσια σφάλματα τῶν φιλομαθῶν καὶ φιλογενῶν προγόνων, δὲν πρέπει νὰ τὰ καταφρονῶμεν ὑπεροπτικῶς, ἀλλὰ νὰ τὰ διορθώνωμεν φιλογενῶς, καὶ λογιζόμενοι τὴν προθυμίαν, καὶ τὴν ἐκ τοῦ ἔργου ὠφέλειαν, νὰ τιμῶμεν, καὶ νὰ σεβώμεθα τοὺς πόνους αὐτῶν. Τὰ πέντε καὶ δέκα ἀκούσια σφάλματα τοῦ Μελετίου οὐδένα ἐζημίωσαν· τὸ δὲ ἔργον ὅλον ὠφέλησεν ὅλου τὸ γένος. Κάλλιστον μὲν εἶναι το ἄσφαλτον, ἀλλὰ δυσκατόρθωτον, καὶ μάλιστα εἰς τὰ γεωγραφικὰ καὶ ἱστορικὰ, ὅπου ἡ ὕλη εἶναι ἀπεριόριστος, ἀμφίβολος, παλλαχοῦ δὲ καὶ πάντη ἀβέβαιος κατὰ τὰς συχνὰς περιστάσεις. Ὅταν ὅμως ὁ συγγράφων ἢ μεταφράζων εἶναι εἰδήμων τῆς ὕλης, καὶ ἐπιστήμων τοῦ εἴδους, ἀποφεύγει τοὐλάχιστον τὰ βλαβερὰ σφάλματα. Διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ἐπιχειρίζηταί τις τοιαῦτα ἔργα, πρὶν συλλάβῃ εἰς τὸν νοῦν αὐτοῦ καὶ τὴν ὕλην καὶ τὸ εἶδος.

Ὁ Ἐκδότης.

Ἠπειρωτικῶν.

Μέρος Α'.

Περὶ Γεωγραφίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ Ὀνομασίας, Θέσεως, τῶν Συνόρων, καὶ Ἐκτάσεως τῆς Ἠπείρου.

§. α'. Τὸ βασίλειον τοῦ Πύρρου ὠνομάζετο καὶ τότε καὶ τώρα Ἤπειρος. Τὸ δὲ Ἤπειρος γίνεται ἀπὸ τοῦ ἄπειρος, καὶ σημαίνει ξηρὰν γῆν μεγάλην, καὶ τρόπον τινὰ ἄπειρον, τῆς ὁποίας τὸ τέλος εἶναι ἀγνώριστον. Διὰ τοῦτο ὠνόμαζον οἱ παλαιοὶ κυρίως τρεῖς Ἠπείρους· τὴν Ἀσίαν, Εὐρώπην καὶ Ἀφρικὴν, ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζον τὸ τέλος αὐτῶν. Καὶ οὕτως ἐκεῖ μὲν ἡ ὀνομασία εἶχε τὴν σημασίαν αὐτῆς. Τούτου δὲ τοῦ τόπου ἡ ὀνομασία δὲν ἔχει κυρίαν τὴν σημασίαν, καὶ δὲν ἐξεύρομεν μήτε πότε ὠνομάσθη, μήτε διὰ τί ὠνομάσθη Ἤπειρος. Τινὲς μὲν νομίζουσιν, ὅτι οἱ νησιῶται ὠνόμασαν αὐτὴν Ἤπειρον, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἀντικρὺ καὶ πλησίον αὐτῆς, καὶ οὕτως ἔμεινε

τὸ ὄνομα· ἐπειδὴ ὅπου ἦσαν νῆσοι πλησίον τῆς ξηρᾶς, ὠνόμαζον ἁπλῶς Ἤπειρον τὴν ἀντίπεραν ξηράν. Ὅμως δὲν ἔμεινεν εἰς ἄλλο μέρος κύριον τὸ ὄνομα. Φαίνεται δὲ, ὅτι ὁ Ὅμηρος ὠνόμασεν αὐτὴν πρῶτον Ἤπειρον, καὶ ἔκτοτε ἔμεινε τὸ ὄνομα. Ὁ Παρθένιος ὅμως ἀναφέρει τινὰ ἀρχαίαν γνώμην, πιθανωτέραν, καὶ ἀληθεσέραν ἴσως. Ὁ Ἐχίων ἐκ τῆς Βοιωτίας, ὅστις ἦτον ἐκ τοῦ γένους τῶν Σπαρτῶν, εἶχε θυγατέρα Ἤπειρου ὀνομαζομένην. Ὅτε δὲ ἔφυγεν ὁ Κάδμος ἐκ τῆς Βοιωτίας, ἦλθε καὶ αὐτὴ, καὶ ἀπέθανε κατὰ τὴν Χαονίαν. Ἔθαψαν λοιπὸν αὐτὴν μεταξύ τινος δρυμοῦ, ὅς τις ὠνομάσθη ἀπ' αὐτὴς Ἤπειρος, καὶ κατ' ὀλίγον ὠνομάσθη ἅπασα ἡ χώρα. Ἐδοξάσθη δὲ καὶ εὐφημίσθη ἐπὶ Πύρρου τὸ ὄνομα τοῦτο, ὅτε ὑπέταξεν ὅλα τὰ Ἠπειρωτικὰ ἔθνη ὑπὸ μίαν διοίκησιν, καὶ τότε ὠνομάσθησαν κοινῶς Ἤπειρος ὅλα τὰ μέρη, τὰ ὁποῖα ὠνομάζοντο πρότερον ἰδιαιτέρως, Μολλοσσοὶ, Θεσπρωτοὶ, Χάονες, καὶ τ. λ. ὡς θέλομεν εἰπῆ εἰς τὸ ἑξῆς. Ὅθεν οἱ ἀρχαῖοι Ἱστορικοὶ καὶ Γεωγράφοι δὲν ἀναφέρουσι τὸ ὅλον, δηλαδὴ Ἤπειρον, ἀλλὰ τὰ μέρη καθὼς ἦσαν τότε διηρημένα.

§. β'. Ἡ δὲ θέσις τῆς Ἠπείρου εἶναι μεταξὺ τῆς 39° 17', καὶ 4° 35' τοῦ πλάτους· καὶ τῆς 38°, καὶ 39° 15' τοῦ μήκους κατὰ τοὺς πίνακας τοῦ Δανβίλ. Οἱ δὲ νεώτεροι πίνακες ἔχουσιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς 39° μέχρι 4° 29' τοῦ πλάτους· καὶ ἀπὸ τῆς 37° 7' μέχρι 38° 47' τοῦ μήκους. Εἰς ἄλλους πίνακας πάλιν εὑρίσκεται ἄλλως ὀλίγη διαφορὰ, ὥςε εἶναι ἀδύνατον νὰ διορίσωμεν ἀκριβῶς τὴν θέσιν αὐτῆς. Ἐπειδὴ ἡ ἀκριβὴς θέσις εὑρίσκεται ἐκεῖ, ὅταν μετρηθῇ ἀκριβῶς. Τοῦτο δὲ εἶναι ἔργον τῶν ἐντοπίων, καὶ οὐχὶ τῶν ξένων περιηγητῶν· ἐπειδὴ ἀπαιτεῖ πολλὴν διατριβὴν ἡ θεωρία αὕτη, καὶ πολλὰς παρατηρήσεις. Ὡς πρὸς τὸ πλάτος δὲ θεωρουμένη ἡ Ἤπειρος, εἶναι εἰς τὸ εὐκραέστατον κλίμα τῆς Ἑλλάδος· ἐπειδὴ τὰ Ἰωάννινα, τὰ ὁποῖα εἶναι εἰς τὸ κέντρον αὐτῆς, ἔχουσι τὸ αὐτὸ πλάτος μὲ τὴν Λάρισσαν· ἡ δὲ Θεσσαλονίκη εἶναι ὡς 40' ἀνώτερον, καὶ ἡ Κωνσταντινούπολις σχεδὸν μίαν μοῖραν. Ἐπειδὴ ὅμως εἶναι βουνώδης, ἔχει τοὺς καιροὺς πολὺ διαφόρους τῶν ἄλλων τόπων, ὅσοι ἔχουσι τὸ αὐτὸ πλάτος.

§. γ'. Τὰ δὲ σύνορα τῆς Ἠπείρου εἶναι σχεδὸν φυσικὰ πανταχόθεν· ἐπειδὴ ἔχει πρὸς μεσημβρίαν τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον, ὅστις ὠνομάζιται

τώρα κόλπος τῆς Ἄρτας· καὶ ἓν ὄρος Καλλίδρομον ὀνομαζόμενον, τὸ ὁποῖον συνέχεται μὲ τὸν Πίνδον. Πρὸς ἀνατολὰς δὲ ἔχει τὸν Πίνδον, ὅστις ὀνομάζεται τώρα βουνὸν τοῦ Μεσσόβου, καὶ ἐκτείνεται μέχρι τῆς βορειοτέρας Ἠπείρου, ὅπου συνέχεται μὲ τὰ βουνὰ τῆς Ἰλλυρίας. Πρὸς βορρᾶν δὲ ἔχει τὰ Κεραύνια ὄρη, τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται ἤδη βουνὰ τῆς Χιμάρας, καὶ συνέχονται μὲ τὸν Πίνδον. Ἐκτείνονται δὲ ἕως εἰς τὴν Θάλασσαν, ὅπου μία ἄκρα αὐτῶν σχηματίζει τὸ διαβόητον Ἀκροκεραύνιον ἀκρωτήριον, πρὸς τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν τοῦ κόλπου τῆς Αὐλῶνος, τὸ ὁποῖον λέγεται τώρα Γλῶσσα, ἐπειδὴ ἐκτείνεται ὡς γλῶσσα εἰς τὴν Θάλασσαν. Τοῦτο τὸ ἀκρωτήριον διακρίνει καὶ τὴν Ἀδριατικὴν καὶ Ἰονικὴν Θάλασσαν· ἐπειδὴ ἐκεῖ εἶναι τὸ στενώτατον μέρος τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου. Ὅθεν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου, ὅς τις εἶναι τὸ Τριέσιον, ἕως εἰς τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο, ὠνομάζεται ἡ Θάλασσα Ἀδριατικὴ, ἢ κόλπος Ἀδριατικός. Ἀπὸ δὲ τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου μέχρι τῆς Κεφαλληνίας, ὠνομάζεται Θάλασσα Ἰονικὴ, ἢ κόλπος Ἰονικὸς καταχρησικῶς, διότι δὲν εἶναι κόλπος· ὥστε ἡ Ἤπειρος ἔχει πρὸς δυσμὰς σύνορον τὴν Ἰονικὴν Θάλασσαν. Καὶ οὕτω συνορεύει πρὸς μεσημβρίαν μὲ τὴν Ἑλλάδα, διότι τὰ ἐκεῖθεν σύνορα τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἡ Ἀκαρνανία, ὡς καὶ ἐκ τῆς Θεσσαλίας ὁ Πηνειός· ἡ δὲ Ἀκαρνανία συνορεύει μὲ τὴν Ἤπειρον κατὰ τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον. Πρὸς ἀνατολὰς δὲ συνορεύει μὲ τὴν Θεσσαλίαν καὶ Μακεδονίαν· καὶ πρὸς βορρᾶν μὲ τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἰλλυρίαν τὴν Ἑλληνικήν. Ἑλληνικὴ δὲ Ἰλλυρία ἐλέγετο ἡ νῦν ἄνω Ἀλβανία ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς Ἠπείρου ἕως εἰς τὸν Δρίνου ποταμὸν, ἐπειδὴ εἶχεν εἰς τὸ παραθαλάσσιον πολλὰς Ἑλληνικὰς πόλλεις· τὸν Ὠρικὸν, τὴν Ἀπολλωνίαν, Ἐτίδαμνον, καὶ ἄλλας. Ἐκεῖ ἦλθε καὶ ὁ Κάδμος μὲ τὴν Ἁρμονίαν, καὶ ἐγέννησαν υἱὸν Ἰλλυριὸν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ὠνομάσθη ἡ Ἰλλυρία ὡς λέγουσιν οἱ Ἀρχαιλόγοι. Ταύτην δὲ τὴν χώραν ἤνωσαν οἱ Μακεδόνες ὕστερον μὲ τὴν Μακεδονίαν. Ἄνωθεν δὲ ταύτης ἦτον ἡ βαρβαρικὴ Ἰλλυρία, ἡ νῦν Βόσνα καὶ Δαλματία.

§. δ'. Ἡ δὲ ἔκτασις τῆς Ἠπείρου κατὰ τὸ παραθαλάσσιον ἦτον ἀπὸ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, ἕως εἰς τὸ Ἀκροκεραύνιον ἀκρωτήριον. Ταύτην τὴν ἔκτασιν λέγει ὁ Στράβων χιλίων τριακοσίων σταδίων, τὰ ὁποῖα γίνονται ἑκατὸν ἑξήντα δύο

μίλια Ἰταλικὰ ϗ μισόν. Τόσον εἶναι σχεδὸν ϗ τῆς ἄλλης πλευρὰς τὸ μάκρος. Τὸ δὲ πλάτος εἶναι μὲν ἀνώμαλον, ὅμως ἀναλογεῖται ὡς ἑξῆντα μίλια. Ὁ δὲ περιηγητὴς Πουκεβίλ λέγει, τὸ μὲν μάκρος σαράντα πέντε λέγας, τὸ δὲ πλάτος εἴκοσι πέντε, ὥςε γίνονται 1125 λέγαι τετραγωνικαί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ Διαιρέσεως αὐτῆς.

§. α'. Ἡ Ἤπειρος ἦτον μὲν διηρημένη εἰς πολλὰς κυριαρχίας κατὰ τὰ ἔθνη τὰ κατοικοῦντα εἰς αὐτὴν, ὅμως ὀλίγαι ἦσαν αἱ ἐπίσημοι· ἐπειδὴ ἕκασον ἔθνος εἶχεν ὀλίγας τινὰς πόλεις· τινὰ δὲ εἶχον καὶ μόνον μίαν πόλιν, καὶ ὀλίγην γῆς περὶ τὴν πόλιν περιοχήν. Αἱ δὲ ἐπισημότεραι τούτων ἦσαν πρὸς τὸ παραθαλάσσιον, καὶ λέγομεν πρῶτον περὶ τούτων, ἀρχινοῦντες ἀπὸ τὸ βόρειον μέρος, δηλαδὴ ἀπὸ τὸ Ἀκροκεραύνιον ἀκρωτήριον. Αὗται αἱ χῶραι ἦσαν τέσσαρες· ἡ Χαονία, Θεσπρωτία, Κασσωπία, καὶ Μολοσσίς, κατὰ σειρὰν ἀπὸ τοῦ ῥηθέντος ἀκρωτηρίου ἕως εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον. Τινὲς δὲ λέγουσι καὶ πέμπτην τὴν Ἀμβρακίαν, ἐπειδὴ οὕτως

ἦτον τὸ πάλαι· ὕςερον ὅμως ἠνώθη μὲ τὴν Μολοσσίδα, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀναφέρει αὐτὴν ἰδιαιτέρως ὁ Στράβων, καθὼς τὴν διαιρεῖ ὁ Σκύλαξ ὁ ἀρχαιότατος Γεωγράφος. Δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς τὰ σύνορα αὐτῶν, ὅμως ὁ Σκύλαξ δίδει ὀλίγου φῶς, νὰ συμπεράνωμεν τὴν ἔκτασιν ἑκάςης, κατ' ἀναλογίαν τῶν χιλίων τριακοσίων ςαδίων τοῦ Στράβωνος. Λέγει λοιπὸν ὁ Σκύλαξ, ὅτι ἡ Χαονία, ἡ ὁποία ἄρχεται ἀπὸ τὸ Ἀκροκεραύνιον ἀκρωτήριον, εἶχε παράπλουν μισῆς ἡμέρας· ὕςερον ἀπὸ αὐτὴν ἦτον ἡ Θεσπρωτία, ἡ ὁποία εἶχεν ὁμοίως μισῆς ἡμέρας παράπλουν· ἔπειτα ἡ Κασσωπία, ἔχουσα καὶ αὐτὴ μισῆς ἡμέρας παράπλουν. Τῆς δὲ Μολοσσίδος τὸν παράπλουν λέγει σαράντα ςαδίων, ἐπειδὴ αὐτὴ εἶχεν ὀλίγου παραθαλάσσιον μέρος. Ἔπειτα διαχωρίζει τὴν Ἀμβρακίαν, λέγων, ὅτι ὁ παράπλους αὐτῆς ἦτον ἑκατὸν εἴκοσι ςαδίων. Ὅθεν ἡ Χαονία, Θεσπρωτία καὶ Κασσωπία εἶχον ἴσην τὴν παραθαλασσίαν ἔκτασιν. Κατὰ τοῦτον τὸν λόγον, καὶ κατά τινα ἄλλην μαρτυρίαν τοῦ Σκύλακος, τῆς Χαονίας ἡ ἔκτασις ἦτον ἀπὸ τὸ Ἀκροκεραύνιον ἀκρωτήριον, ἕως εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὅπου ἀντικρύζει ἡ βορεία ἄκρα τῆς Κερκύρας. Ἐκεῖ δηλαδὴ, ὅ-

που εἶναι τώρα τὸ Δέλβινον. Καὶ οὕτως ἡ Χιμάρα καὶ τὸ Δέλβινον, ἴσως καὶ τὸ Ἀργυρόκαστρον εἶναι εἰς τὴν χώραν τῆς Χαονίας,

§. β'. Μετὰ δὲ τὴν Χαονίαν ἦτον ἡ Θεσπρωτία, ἡ ὁποία ἐκτείνετο κατὰ τὴν ῥηθεῖσαν παρατήρησιν τοῦ Σκύλακος, ἕως εἰς τὴν μεσημβρινὴν ἄκραν τῆς Κερκύρας, ὅπου εἶναι τώρα ἡ κώμη Μαργαρίτη ὀνομαζομένη. Μητρόπολις δὲ τῆς Θεσπρωτίας ἦτον τὸ Βουθρωτὸν, τὸ ὁποῖον ὠνομάζεται τώρα Βουτρίντον· ὅθεν ὡς λέγει ὁ Μελέτιος, ἡ Θεσπρωτία λέγεται τώρα Παρακάλαμον.

§. γ'. Μετὰ δὲ τὴν Θεσπρωτίαν ἦτον ἡ Κασσωπία, ἕως πλησίον εἰς τὸ στόμα τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, ὥστε ἡ Πάργα εἶναι εἰς τὴν χώραν τῶν Κασσωπαίων. Ἔπειτα ἦτον ἡ Μολοσσὶς, καὶ τέλος ἡ Ἀμβρακία, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Σκύλακος· ἢ μᾶλλον κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην διαίρεσιν. Δὲν ἀναλογεῖ ὅμως ἡ ἔκτασις κατὰ τὸν λόγον τοῦ Σκύλακος, διότι τῆς Χαονίας εἶναι μεγαλητέρα· καὶ ἴσως ἐννοεῖ χρόνου πλοῦν, καὶ οὐχὶ ἐκτάσεως. Καὶ οὕτως εὑρίσκεται πιθανολογία, διότι ἡ Θεσπρωτία καὶ Κασσωπία ἔχουσι μεγαλητέρους κόλπους· ὁ δὲ πλοῦς ἐγίνετο τότε μὲ τὴν κωπηλασίαν,

καὶ πλησίον τῶν παραθαλασσίων. Ὁ δὲ Στράβων δὲν διαιρεῖ τὰς χώρας, ἀλλὰ λέγει κοινῶς περὶ τῆς Ἠπείρου, καὶ κατὰ τύχην ἐχάραξεν ἕνα λόγον, ὅτι ἡ Κίχυρος πόλις εἶναι τῶν Θεσπρωτῶν· καὶ τὸ Βουχαίτιον, τὸ ὁποῖον ἦτον πλησίον τῆς Κιχύρου, ἦτον τῶν Κασσωπαίων, καὶ ἄλλαι τινὲς πόλεις, ἀφ' ὅτι ἡ χώρα αὐτῶν καταβαίνει ἕως εἰς τὸν κόλπον. Ὠνομάζετο ὅμως κοινῶς Θεσπρωτία καὶ ἡ χώρα τῶν Κασσωπαίων, ἥτις ἐκτείνετο πολὺ πρὸς τὴν μεσόγειον, καὶ ὡς λέγουσί τινες, τὸ νῦν Σοῦλι καὶ τὰ Ἰωάννινα εἶναι εἰς τὴν χώραν ταύτης. Τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι εἶχον μόνον τὰ παραθαλάσσια τῆς Ἠπείρου αἱ ῥηθεῖσαι χῶραι· ἄλλοι δὲ ἐκτείνουσιν αὐτὰς ἕως εἰς τὰ σύνορα τῆς Θεσσαλίας, καὶ Μακεδονίας, ὡς θέλομεν ἰδῆ καὶ ὑστερώτερον. Τὸ δὲ ὄνομα τῶν Κασσωπαίων εὑρίσκεται καὶ κάτωθεν τῶν Ἰωαννίνων, ὅπου ὠνομάζεται τὸ ὄρος Κασσώπαιον· ἦτον καὶ πόλις τῶν Κασσωπαίων ἡ νῦν Κασρίτζα· ἔτι δὲ εὑρίσκομεν ἀφ' λιμένα Κασσώπην εἰς τὴν χώραν τῶν Θεσπρωτῶν· ἦτον καὶ ἄλλος λιμὴν τῆς Κερκύρας Κασσώπη καλούμενος, ἀντικρὺ τούτου.

§. δ'. Αὗται δὲ αἱ διαιρέσεις ἔχουσι καὶ ὑποδιαιρέσεις, ὡς εἴρται, διότι ἦσαν διάφορα ἔθνη

εἰς ἑκάσην χώραν. Καὶ ἡ μὲν Χαονία περιεῖχε τὴν Ἀντιτανίαν, Ὀρεσιάδα, καὶ Ἐλυμιῶτιν πρὸς τὰ σύνορα τῆς Μακεδονίας· ἠδὲ Θεσπρωτία, τὴν Κασσώπην, Ἐλαιάτιν, Κεσσίνην καὶ Ἐλλοπίαν. Ἡ δὲ Μολοσσὶς τὴν Τραγασσαίαν, Ἀθαμανίαν, Τυμφαίαν, Παρώρειαν, καὶ Παραυαίαν. Μεταξὺ δὲ τούτων, καὶ πρὸς τὰ πέριξ ἦσαν καὶ ἄλλα ἔθνη, ὡς θέλομεν εἰπῆ ὕστερον (α). Ὁ Μελέτιος λέγει, ὅτι ἡ μὲν Θεσπρωτία εἶναι τώρα ἡ ἐπαρχία τοῦ Βοθρωτοῦ καὶ Γλυκέως· ἡ δὲ Μολοσσὶς, εἶναι ἡ ἐπαρχία τοῦ Δρυνουπόλεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ Ὀρέων.

§. α'. Τὸ ἐπισημότατον ὄρος τῆς Ἠπείρου εἶναι ὁ Πίνδος εἰς τὰ ἀνατολικὰ σύνορα αὐτῆς, ὅστις τὴν διαχωρίζει ἀπὸ τὴν Θεσσαλίαν καὶ Μακεδονίαν. Τοῦτο τὸ ὄρος ὡς λέγει ὁ Αἰλιανὸς (β)

(α) Ὁ Μελέτιος λέγει καὶ τὴν Ἀγραίαν καὶ Ἀκαρνανίαν χώρας τῆς Ἠπείρου, ὅμως τοῦτο δὲν ἀληθεύει· ἐπειδὴ οἱ Ἀγραῖοι ἦσαν μεταξὺ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας ὡς λέγει ὁ Θουκυδίδης. Γ'. ρς'. ριά.

(β). Ζώων Ἱστ. Ι'. μή.

ὠνομάσθη ἀπὸ τοῦ Πίνδου υἱοῦ τοῦ Μακεδόνος, τὸν ὁποῖον ἐφόνευσαν ἐκεῖ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ. Ὁμοίως ὠνομάσθη καὶ τις ποταμὸς Πίνδος, ὅπου ἔθαψαν αὐτόν.

§. β'. Ὁμοίως εἶναι ἐπίσημα καὶ τὰ Κεραύνια ὄρη, διὰ τὸ ὕψος μάλιστα, τὰ ὁποῖα εἶναι εἰς τὰ βόρεια σύνορα, καὶ συνεχόμενα μὲ τὸν Πίνδον, καταβαίνουσιν ἕως εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς εἴρηται. Ὠνομάσθησαν δὲ Κεραύνια, ἐπειδὴ ἔπιπτον πολλοὶ καὶ συχνοὶ κεραυνοὶ εἰς τὰς κορυφὰς αὐτῶν. Ταῦτα εἶναι τὰ ἀκρινὰ καὶ εἰς τὰ σύνορα ὄρη, ὅμως ἐκτείνουσι πλλὲς κλώνες πρὸς τὴν μεσόγειον χώραν, καὶ σχεδὸν πάντα τὰ ἄλλα τῆς μεσογείου συνέχονται μὲ αὐτά. Μία ἄκρα τοῦ Πίνδου ὠνομάζτο Λάκμων, καὶ ἐκεῖ πηγάζουσιν οἱ ποταμοὶ Κράθις ἢ Αἴας, καὶ ὁ Κελυδνὸς. Ὁ δὲ Πίνδος, ὅς τις ἔχει διαφόρους ὀνομασίας κατὰ τόπους, συνέχεται μὲ τὰ βουνὰ τῆς Ἰλλυρίας, τὰ ὁποῖα πάλιν συνέχονται μὲ τὰς Ἄλπεις τῆς Ἰταλίας.

§. γ'. Μεσόγεια δὲ ὀνομαστὰ ὄρη ἦσαν ὁ Τόμαρος, ὅπου ἦτον καὶ τὸ μαντεῖον τῆς Δωδώνης εἰς τοὺς πρόποδας αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα ἦτον τὸ ὄρος ἐπίσημον. Δὲν γνωρίζομεν ὅ-

μως μὲ βεβαιότητα ποῦ καὶ ποῖον εἶναι τώρα τοῦτο τὸ Ἱερὸν τῆς ἀρχαιότητος ὄρος. Ὁ περιηγητὴς Πουκεβίλ νομίζει, ὅτι τοῦτο εἶναι ἡ νῦν Τζουμέρκα ἄνωθεν καὶ πρὸς τὸ βόρειον τῆς λίμνης τῶν Ἰωαννίνων. Ἀλλ' ἄλλοι λέγουσιν, ὅτι τοῦτο εἶναι τὰ Χιμέρια, ἢ Κιμέρια ὀνομαζόμενα, καὶ οὐχὶ ὁ Τόμαρος· τὸν δὲ Τόμαρον θέτουσιν ἔτι ἀνωτέρω. Τὸ Κασσώπαιον, εἰς τὸ ὁποῖον νομίζουσιν, ὅτι εἶναι τὸ Σοῦλι, καὶ καταβαίνει ἕως εἰς τὴν Ἄρταν. Ὁ Λάκμων μεταξὺ Ἰωαννίνων καὶ Ζαγόρι. Ἡ Τύμφη, ὅπου πηγάζει ὁ ποταμὸς τῆς Ἄρτας, κάτωθεν τοῦ Μεσσόβου. Τὸ Ποῖον, ὅπερ ἐκτείνεται πρὸς τὴν Θεσσαλίαν ἄνωθεν τοῦ Μεσσόβου, καὶ ἐκεῖθεν πηγάζει ὁ Πηνειὸς ποταμὸς τῆς Θεσσαλίας. Ἔτι δὲ καὶ ὁ Πολύαινος. Δὲν ἀναφέρει ὅμως ὁ Στράβων ποῦ ἦτου καὶ ὁ Πολύαινος, ἀλλὰ λέγει, ὅτι ἦσαν καὶ ἄλλα πολλὰ ὄρη, ὡς καὶ ὁ Τόμαρος καὶ Πολύαινος. Καὶ σχεδὸν ἅπασα ἡ Ἤπειρος, λέγει, εἶναι βουνώδης. Ὁ δὲ Στέφανος ἀναφέρει ἓν ὄρος τῆς Ἠπείρου Ἀμηρὸν ὀνομαζόμενον· ἀλλὰ δὲν λέγει ποῦ ἦτον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ Λιμνῶν.

§. Ἡ ἐπισημοτάτη λιμνη τῆς Ἠπείρου εἶναι ἡ Ἀχερουσία, ἡ νῦν λίμνη τῶν Ἰωαννίνων καλουμένη, διότι εἶναι εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν αὐτῆς ἡ πόλις τῶν Ἰωαννίνων. Τὸ μάκρος τῆς λίμνης ταύτης ἀπὸ τὸ μεσημβρινὸν πρὸς τὸ βόρειον, εἶναι τεσσάρων λεγῶν καὶ μισῆς, ὡς λέγει ὁ Πουκεβίλ· ὅ ἐστι, τεσσάρων ὡρῶν σχεδὸν καὶ μισῆς· τὸ δὲ πλάτος ἀπ' ἀνατολὰς πρὸς δυσμὰς εἶναι ὡς μία λέγα καὶ μισή. Ὁ δὲ περὶ τὴν λίμνην τόπος εἶναι χαριέστατος καὶ τερπνότατος, καὶ μάλιστα ἡ πεδιὰς, ἡ ὁποία εἶναι πρὸς τὸ νοτειοδυτικὸν καὶ ὠνομάζεται Ἠλύσιον πέδιον, ἔχει κάλλος ἀπερίγραπτον. Διὰ τὴν καλλονὴν ταύτην, νομίζουσι πολλοὶ, ὅτι ὠνόμασεν ὁ Ὅμηρος τὴν πεδιάδα Ἠλύσιον πεδίον. Εἰς ταύτην τὴν λίμνην χύνονται πολλοὶ ῥύακες, ὡς καὶ ὁ Κωκυτὸς ποταμὸς τῶν παλαιῶν. Ἐκεῖ λοιπὸν ἔπλασεν ὁ Ὅμηρος τὸν Ἅδην, τοὺς ποταμοὺς αὐτοῦ, καὶ τὰ Ἠλύσια πεδία, ἐπειδὴ ἦυρε κάποιαν ὁμοιότητα. Διότι ὁ μὲν Κωκυτὸς ἐξέρχεται ἐκεῖ πλησίον ἐκ τῆς γῆς·

ἔπειτα πίπτει ἀποτινος ὕψους εἰς την λίμνην, καὶ ἀποτελεῖ κρότον φοβερόν· ὁ δὲ Ἀχέρων, ὅς τις ἐξέρχεται ἐκ τῆς λίμνης, ὀλίγου κατωτέρω κρύπτεται πάλιν ὑπὸ τὴν γῆν καὶ χάνεται, ὅπου εἶναι ἕνα χάσμα, τὸ ὁποῖον ὠνόμαζον οἱ παλαιοὶ λίμνην Ἄορνον. Δηλαδὴ δὲν ἐδύναντο νὰ ζήσωσιν ὄρνεα ἐκεῖ. Ἔτι δὲ εἰς τὴν μέσην τῆς λίμνης εἶναι μία νῆσος, ὅπου εἶναι καὶ μοναστήριον καὶ μία κώμη πρὸς τὸ βόρειον τῆς νήσου. Εἰς ταύτην τὴν νῆσον γίνονται περιοδικῶς κατὰ τὸν Ὀκτώβριον σεισμοὶ ἑξαίσιοι καὶ συχνοί, ὥςε ἐνίοτε εἰς μίαν ἡμέραν γίνονται τριάκοντα. Ἕκασος δὲ σεισμὸς ἀποτελεῖ τοιοῦτον σφοδρὸν κρότον, ὡς τὸ εἰκοσιτεσσάρων λιβρῶν κανόνιον, ὡς λέγει ὁ Πουκεβίλ· ὥςε ἡ μὲν νῆσος κινεῖται ὡς πλοῖον εἰς τὴν λίμνην σχεδὸν ὅλην τὴν ἡμέραν· ὁ δὲ κρότος γίνεται συνεχής. Ὅθεν ἐζωγράφισεν ὁ Ὅμηρος ἐκεῖ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἅδου. Ἰδὼν δὲ καὶ τῆς πεδιάδος τὴν καλλονήν, ἔπλασε πλησίον καὶ τὰ Ἠλύσια πεδία. Τοιαῦτα εἶχον καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ μέρη (α).

§. β'. Ἄλλοι δὲ, ὡς καὶ ὁ Παυσανίας, ἀναφέρουσι τὴν Ἀχερουσίαν λίμνην περὶ τὴν Κίχυρον πλησίον τῆς Θαλάσσης. Ἀλλ' ἴσως ἦτον ἄλλη τις μικρὰ ἐκεῖ· ἢ ἐπειδὴ ἔτρεχεν ἐκεῖ ὁ Ἀχέρων ποταμὸς, ὠνόμαζον τὸν αὐτὸν καὶ λίμνην· ἐπειδὴ ἐπήγαζεν ἐκ τῆς Ἀχερουσίας λίμνης. Ἄλλως δὲ εἶναι ἀσυγχώρητον, νὰ νομίσῃ τις, ὅτι εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Παυσανίου δὲν ἐγνώριζον τὴν γεωγραφίαν τῆς Ἠπείρου. Ὡς δὲ λέγει ὁ Θουκυδίδης, ὁ Ἀχέρων ἐσχημάτιζεν ἄλλην λίμνην εἰς τὸ παραθαλάσσιον, καὶ ταύτην ἀναφέρουσιν οἱ Ἀρχαῖοι, ὀνομάζοντες αὐτὴν Ἀχερουσίαν. Ἐκεῖ πρὸς τὴν Θάλασσαν ἦτον καὶ ἄλλη τις μικρὰ λίμνη, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζον Ἀγχίσην, ὡς θέλομεν εἰπῇ ὕςερον. Ἄλλη ἐπίσημος λίμνη δὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν Ἤπειρον.

(α). Ὅρα ἐν τῇ Ὠγυγ. περὶ τούτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ Ποταμῶν.

§. α. Ὁ Μέγιςος ποταμὸς τῆς Ἠπείρου, ἦτον ὁ Αἴας, ἢ Ἀῶος, ἢ Λῶος ὀνομαζόμενος, ὅς τις πηγάζει εἰς τὸν Πίνδου κατὰ τὴν ἄκραν τοῦ Λάκμωνος ὄρους, καὶ χύνεται εἰς τὴν Ἀδριατικὴν Θάλασσαν ἀνωτέρω τῆς Αὐλῶνος, ὅπου ἦτον ποτὲ ἡ πόλις Ἀπολωνία. Τώρα δὲ ὀνομάζεται

Βουλίνα, ἡ Βοϊοῦσσα· εἶναι καὶ ἄλλος ἀνώτερον τούτου, ὃς τις ὠνομάζετο Κελυδνὸς, καὶ τώρα Κρεβασὰ, καὶ συγχίζουσιν αὐτοὺς οἱ νεώτεροι Γεωγράφοι, διότι λέγουσι μερικοὶ ἐκείνου Αἴαντα, καὶ τοῦτον Κελυδνόν. Ἄλλοι δὲ εἶπον, ὅτι ὁ Αἴας χύνεται εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον. Ἀλλ' ἐκεῖνος εἶναι ὁ Αὖος, ὅτις ἐνώνεται μὲ τὸν Ἄραχθον.

§. β' Εἰς τὴν Χαονίαν ἦτον ἄλλος μικρὸς ποταμὸς Φοίνιξ ὀνομαζόμενος, καὶ ἐχύνετο εἰς τὸν ἐκεῖ λιμένα, ὅπου ἐκεῖ πλησίον ἦτον καὶ πόλις Φοινίκη ὀνομαζομένη.

§. γ'. Πλησίον δὲ τοῦ Βουθρωτοῦ εἰς τὴν Θεσπρωτίαν εἶναι δύο μικροὶ ποταμοὶ, οἱ ὁποῖοι ἑνούμενοι σχηματίζουσι τὴν λίμνην Ἀγχίσην. Τούτων ὁ μὲν ἕνας ὠνομάζετο Σιμόεις, ὁ δὲ ἄλλος Ξάνθος, καὶ ὠνόμασεν αὐτοὺς ὁ Ἕλενος υἱὸς τοῦ Πριάμου, ὅς τις ἦλθεν ἐκεῖ μὲ τὸν Νεοπτόλεμον, ὡς ῥηθήσεται ἔπειτα. Ἐκεῖνος ὠνόμασε καὶ τὴν λίμνην Ἀγχίσην, διότι εἶχον καὶ εἰς τὴν Τρωάδα τοιαῦτα ὀνόματα. Ὁ μὲν Ξάνθος ὠνομάζεται τώρα Πάβλα, ὁ δὲ Σιμόεις Πίσριτζα· ἡ δὲ λίμνη, Πηλώδι· τοῦτο τὸ ὄνομα εἶναι ἀρχαῖον, ἐπειδὴ ὁ λιμὴν τοῦ Βουθρωτοῦ ὠνομάζετο Πηλώδης ὡς λέγει ὁ Στράβων.

§. δ'. Κατωτέρω δὲ τούτων ἦτον ὁ Θύαμις, ὅς τις ἔτρεχε μεταξὺ Θεσπρωτίας καὶ Κεσρίνης, καὶ ἐχύνετο εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπου ἦτον καὶ τὸ ἀκρωτήριον Θύαμις ὀνομαζόμενον. Οὗτος ὁ ποταμὸς χωρίζει τὴν Κεσρίνην ἀπὸ τῆς Θεσπρωτίας. Ἐκεῖ ἦτον καὶ ἄλλος μικρὸς ποταμὸς Κάδμος ὀνομαζόμενος, ὁ ὁποῖος ὠνομάσθη ὕστερον Κεσρῖνος ἀπὸ τοῦ Κεσρίνου, καὶ εἶναι ὁ νῦν Γλυκὺς, ὡς νομίζει ὁ Μελέτιος.

§. ε'. Ἔτι δὲ κατωτέρω ἦτον ὁ Ἀχέρων, ὅς τις χύνεται εἰς τὸν λιμένα Γλυκὺν ὀνομαζόμενον, ἐπειδὴ ἐγλύκαινεν αὐτὸν ὁ Ἀχέρων. Τώρα δὲ ὀνομάζεται ὁ Ἀχέρων Καλαμᾶς. Οἱ παλαιοὶ λέγουσιν, ὅτι οὗτος ἐδέχετο πολλοὺς μικροὺς ποταμοὺς, καὶ αὐτὸν τὸν Κωκυτόν· Ἀλλ' οἱ νέοι περιηγηταὶ εὗρον, ὅτι ὁ Κωκυτὸς χύνεται εἰς τὴν Ἀχερουσίαν λίμνην, ὡς εἴρηται, καὶ μάλιστα αὐτὸς σχηματίζει τὴν λίμνην, καὶ οἱ ἐντόπιοι ὀνομάζουσιν αὐτὸν καὶ τώρα Κωκυτόν. Ὁ δὲ Ἀχέρων χύνεται ὡς εἴρηται, ἔπειτα ἐξέρχεται πάλιν κατὰ τὴν κώμην, Βελισρὴν τώρα ὀνομαζομένην, καὶ οὕτω καταβαίνει εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ δὲ Πουκεβίλ λέγει κατὰ λάθος, ὅτι ὁ Ἀχέρων χύνεται εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἄρτας.

§. ς'. Κατωτέρω δὲ τούτου ἦταν ὁ Χάραδρος ποταμὸς, ὅστις χύνεται εἰς τὴν Βορείαν πλευρὰν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου. Ἀνωτέρω δὲ τούτου ἦτον ἄλλος ποταμὸς Πίνος, ὁ ὁποῖος ὠνομάζεται Βουβὸς τώρα, κατὰ τοὺς πίνακας τοῦ Ῥῆγα. Ἀλλ' οἱ πίνακες οὔτε εἶναι ἐσφαλμένοι, ὥςε ἔχουσι καὶ τὸ Ἀργυρόκαστρον πλησίον τοῦ Ἀχελώου ποταμοῦ εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν. Ἄλλος δὲ πίναξ ἔχει δύο Ἀργυρόκαστρα, ἓν τοῦτο, καὶ ἄλλο εἰς τὴν Χαονίαν· ὡς καὶ οἱ πίνακες τοῦ Ῥήγα ἔχουσι δύο Κεσρίνας πόλεις.

§. ζ'. Κατωτέρω δὲ εἶναι ὁ Ἄραχθος, ὁ ὁποῖος ὠνομάζεται τώρα ποταμὸς τῆς Ἄρτας, καὶ χύνεται κατὰ τὸν μυχὸν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου. Οὗτος ὁ ποταμὸς καὶ ὁ Αἴας ἦσαν πλευσοὶ εἰς ἱκανὸν διάσημα ἄνωθεν τῆς Θαλάσσης.

§. η'. Κατωτέρω δὲ τούτου ἦτον ὁ Ἴναχος, ὁ ὁποῖος χύνεται εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον, καὶ ὠνόμασαν αὐτὸν οἱ Ἀργεῖοι, οἱ ὁποῖοι ἔφερον ἐκεῖ ἀποικίαν· ἐπειδὴ εἶχον καὶ εἰς τὸ Ἄργος ποταμὸν Ἴναχον. Τώρα δὲ ὠνομάζεται ποταμὸς τῶν Ῥωγῶν. Ἦτον καὶ τις μικρὸς ποταμὸς τῆς Ἠπείρου Δωδώνη ὀνομαζόμενος, πλησίον τοῦ μαντείου· ὅμως δὲν ἐξεύρομεν ποῦ ἦτον, οὔτε αὐτὸς, οὔτε τὸ μαντεῖον. Ὁ δὲ Πουκεβίλ νομίζει, ὅτι ἦτον μικρὸς ῥύαξ, καὶ χύνεται εἰς τὴν Ἀχερουσίαν λίμνην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ Λιμένων καὶ Ἀκρωτηρίων.

§. α'. Τὸ βορειότατον καὶ μέγιστον ἀκρωτήριον τῆς Ἠπείρου ἦτον τὸ Ἀκροκεραύνιον, καὶ ἐκεῖθεν πρὸς τὴν Χαονίαν ἦσαν πολλοὶ καὶ καλλοὶ τοῦ καιροῦ ἐκείνου λιμένες, ὅτε ἦσαν μικρὰ τὰ πλοῖα· ὅθεν ὁ Σκύλαξ λέγει τὴν Χαονίαν εὐλίμενον. Ὁ δὲ Στράβων ἀναφέρει μόνον δύο λιμένας τῆς Χαονίας, τὸν Πάνορμον, καὶ τὸν Ὀχησμόν. Ὁ μὲν Πάνορμος ἦτον εἰς τὴν μέσην τῶν Κεραυνίων ὀρῶν, ὁ ὁποῖος ὀνομάζεται καὶ τώρα Πάνορμος. Ὁ δὲ Ὀχησμὸς ἦτον ἀντικρὺ τῆς βορείας ἄκρας τῆς νήσου Κερκύρας, ὅπου εἶναι τώρα οἱ ἅγιοι Σαράντα. Τινὲς δὲ νομίζουσιν, ὅτι ἦτον καὶ ἄλλος λιμὴν κατωτέρω τῆς Χαονίας, Κασσώπη ἢ Κασσιόπη κολούμενος. Δὲν ἐξεύρομεν ὅμως ἀκριβῶς τῆς Χαονίας ἦτον, ἢ τῆς Θεσπρωτίας, ἐπειδὴ ὁ Στράβων λέγει μόνον τοῦ λιμένος τὸ ὄνομα, καὶ τοῦτο σκοτεινόν.

§. β'. Τῆς δὲ Θεσπρωτίας πρῶτον ἀκρωτήριον ἦτον τὸ Ποσειδιον, ἔπειτα ὁ λιμὴν τοῦ Βουθρωτοῦ Πηλώδης ὀνομαζόμενος. Ἔπειτα ἦτον τὸ Χειμέριον ἀκρωτήριον, καὶ ὁ λιμὴν Γλυκὺς, ὅπου χύνεται ὁ Ἀχέρων. Κατώτερον δὲ εἰς τὴν Κασσώπην ἦτον ἄλλος λιμὴν Κόμαρος ὀνομαζόμενος, ὅπου εἶναι τώρα τὸ Φανάρι. Εἶτα εἶναι τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, ὅπου ἦτον ἡ Νικόπολις. Μετὰ δὲ ταῦτα εἶναι ὁ Ἀμβρακικὸς κόλπος, καὶ ἔσωθεν τοῦ κόλπου εἰς τὴν βορείαν πλευρὰν ἦτον ἄλλος λιμὴν Ἄμβρακος καλούμενος. Καὶ τέλος εἶναι αὐτὸς ὁ μυχὸς τοῦ κόλπου, ὅπου ἦσαν τὰ μεσημβρινὰ σύνορα τῆς Ἠπείρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ Νήσων.

§. α'. Πρώτη νῆσος εἰς τὸ βόρειον τῆς Ἠπείρου ἔμπροσθεν τοῦ Ἀκροκεραυνίου ἀκρωτηρίου καὶ τοῦ κόλπου τῆς Αὐλῶνος εἶναι μία μικρὰ, ἡ ὁποία φαίνεται, ὅτι ἀπεκόπη ποτὲ ἀπὸ τοῦ ῥηθέντος ἀκρωτηρίου. Ὁ μὲν Σκύλαξ ὀνομάζει αὐτὴν Σασὼν, τώρα δὲ ὀνομάζεται Σάζωνα, ἢ

Σάζινα. Εἶναι ὅμως ἀκατοίκητος, ὡς λέγουσι. Κατωτέρω δὲ, ἀντικρὺ τῆς Χαονίας καὶ ἄνωθεν τῆς Κερκύρας, εἶναι ἡ νῆσος Ὀρθρωνὸς, ὅπου ἦλθον οἱ στρατιῶται τοῦ Ἐλεφήνορος μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τρωάδος. Εἶναι καὶ ἄλλαι τινὲς μικραὶ περὶ αὐτήν.

§. β'. Πλησίον δὲ τοῦ Βοθρωτοῦ, καὶ τοῦ Πηλώδους λιμένος εἶναι ἕνας σωρὸς πολλῶν μικρῶν νήσων, τὰς ὁποίας ὀνομάζει Σύβοτα ὁ Στράβων. Τώρα δὲ ὀνομάζονται Τετρανήσια. Αὗται ἦσαν αἱ νῆσοι τῆς Ἠπείρου. Ὁ Στράβων λέγει, ὅτι ἦσαν καὶ ἄλλαι τινὲς ὀλίγου λόγου ἄξιαι. Τῆς Ἠπείρου νῆσοι νομίζονται γεωγραφικῶς καὶ ἡ Κέρκυρα καὶ οἱ Παξοὶ, ὅμως πολιτικῶς ἡ γεωγραφία καὶ ἱστορία αὐτῶν δὲν ἀνήκει ἐδῶ, διότι ἦσαν αὐτόνομοι, καὶ εἶχον διοίκησιν ἰδιαιτέραν, καὶ ἀνεξάρτητον. Ἐκυρίευσε μὲν ὁ Πύῤῥος τὴν Κέρκυραν, ἀλλὰ πρὸς καιρόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ Πόλεων

§. α'. Ἐπειδὴ εἴπομεν τὰ ἄλλα ἰδιαιτέρως, ὅσα ἀνήκουσιν εἰς ἑκάστην χώραν, ἀρχινοῦντες πάντοτε ἀπὸ τὸ βόρειον μέρος, οἷον ἀπὸ τὴν

Χαονίαν, λέγομεν ὁμοίως καὶ τὰς παραθαλασσίας πόλεις. Πρώτη πόλις πρὸς τὸ βόρειον τῆς Χαονίας παραθαλασσία, καὶ πλησίον τοῦ Ἀκροκεραυνίου ἀκρωτηρίου, ἦτον ὁ Ὠρικὸς, κατὰ τινας νεωτέρους Γεωγράφους, τὸν ὁποῖον ἔκτισαν οἱ Εὐβοεῖς, ὅταν ἐπέρεψαν ἀπὸ τὸν πόλεμον τῆς Τρωάδος. Οἱ παλαιοὶ ὅμως τάττουσι τὴν πόλιν ταύτην εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἰλλυρίαν, τὴν ὁποίαν ἐκυρίευσαν ὕστερον οἱ Μακεδόνες. Ἡ πόλις ἦτον ἐπίσημος, εἶχε καὶ λιμένα καλὸν εἰς τὸν κόλπον τῆς Αὐλῶνος· ὠνομάζετο Ὠρικία καὶ ἡ χώρα αὐτῆς. Ἐμπεριείχετο ὅμως εἰς τὴν Ἀμαντίαν χώραν. Τώρα δὲ ὀνομάζεται Ὄρχα, ὡς λέγει ὁ Μελέτιος. Ἐκεῖ ἐγίνετο ἡ καλλίτη τερέβινθος, Ὠρικία τερέβινθος ὀνομαζομένη (α).

§. β'. Κατωτέρω δὲ τοῦ Ὠρικοῦ γράφουσί τινες τὴν Χιμαίραν, πόλιν παραθαλασσίαν, ἡ ὁποία ὠνομάζεται τώρα Χιμάρα. Κατ' ἄλλους δὲ ἐκεῖ ἦτον ἡ Ἔλυμα πόλις τὸ πάλαι. Ἔπειτα ἦτον ἡ πόλις Φοινίκη κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος, ὅπου εἶναι τώρα ἡ Γραμάτα. Μετὰ δὲ ταῦτα ἦτον ἡ

(α) Ἡ Τερέβινθος εἶναι δένδρον μικρὸν, ἀπὸ τὸ ὁποῖον γίνεται ἡ τερεβινθία, ἢ κοινῶς τρεμεντίνα ὀνομαζομένη.

Ἑκατομπόλων, ὅπου εἶναι τώρα τὸ Σπόρον, ἔπειτα ὁ ῥηθεὶς Πάνορμος λιμὴν καὶ πόλις, καὶ μετὰ τοῦτον ὁ Ὀγχησμὸς ἢ Ὄγχισμὸς, ὅπου ἦσαν πόλεις καὶ λιμένες. Ταύτας δὲ τὰς δύο πόλεις λέγουσι τινὲς μὲν τῆς Χαονίας, τινὲς δὲ τῆς Θεσπρωτίας, καὶ ἄλλοι λέγουσι τὴν Κασσιόπην τῆς Μολοσσίδος. Αὗται ἦσαν αἱ παραθαλάσσιαι πόλεις τῆς Χαονίας (α).

§. γ'. Μεσόγειοι δὲ καὶ πρὸς τὰ Ἰλλυρικὰ καὶ Μακεδονικὰ σύνορα τῆς Χαονίας ἦσαν πόλεις, ἡ Βαιάκη, Ἀντιγόνεια πρὸς τὴν Ἰλλυρίαν. Κυδριαὶ πρὸς τὴν Μακεδονίαν. Φανωτὴ, Ἐλίκρανον, Ἐλαιοὺς, καὶ Δόκνα κατὰ Μελέτιον· Ὀμφάλιον, τὸ νῦν Διλβινάκι. Μαιανδρία, ἡ νῦν Ἀλανδριανά. Ταύτας δὲ λέγουσιν ἄλλοι τῆς Θεσπρωτίας.

§. δ'. Τῆς δὲ Θεσπρωτίας πόλεις παραθαλάσσιαι ἦσαν τὸ Πασείδιον καὶ Βουθρωτὸν, ἔπειτα ἡ Τορώνη, ἢ Τορύνη, ἡ νῦν Παλαιοπάργα. Ἄνωθεν δὲ τοῦ κόλπου Γλυκέως ἦτον ἡ Κίχυρος, ἡ ὁποία ὠνομάζετο πρότερον Ἔφυρα, καὶ ἐκεῖθεν πρὸς τὸ Βουθρωτὸν ἦτον ἄλλη πόλις

(α) Πολυβ. Β'. ε'. η'. Στέφαν. Βοιάκ. Θουκυδ. Α'. μς'. Λίβ. λβ'. 5. μγ'. 21. 23. με'. 26. Στράβ. Ζ'. Πτολεμ.

Φοινίκη ὀνομαζομένη, ἐπίσημος τὸ πάλαι· νῦν δὲ σώζονται τὰ ἐρείπεια αὐτῆς πλησίον εἰς τὸ Δέλβινον· ἔτι δὲ καὶ ἡ Κυτάνη, ἄνωθεν τῆς θαλάσσης ὀγδόντα σάδια, καὶ πλησίον τοῦ Θυάμιος ποταμοῦ, ἡ ὁποία ἦτον ἐκεῖ πλησίον, ὅπου εἶναι τώρα ἡ Φιλάτη. Ὁμοίως καὶ ὁ Βουλωρὸς, Φίλιπποι ἢ Γόμφοι, καὶ Ὡρωπὸς ἦσαν πόλεις μεσόγειαι τῆς Θεσπρωτίας. Ἡ δὲ Ἐλαία ἦτον παραθαλασσία, καὶ ἀπ' αὐτῆς ὠνομάσθη ἡ Ἐλεάτις χώρα· ὁμοίως λέγουσι τῆς Θεσπρωτίας καὶ τὴν Ἀντιγόνειαν, τὸ νῦν Ἀργυρόκαστρον, τὴν ὁποίαν ἔκτισεν ὁ Ἀντίγονος. Τὸ μὲν Ἀργυρόκαστρον κατὰ τοὺς νεωτέρους καὶ ἀκριβεστέρους πίνακας, ἀνήκει εἰς τὴν Χαονίαν μᾶλλον. Ἀντιγόνειαν δὲ ἀναφέρουσιν εἰς ἕνα μέρος τῆς Ἰλλυρίας, ὅπερ ἐκυρίευσαν οἱ Μακεδόνες, καὶ εἶναι ἀμφίβολον ἂν ἡ Ἀντιγόνεια εἶναι τὸ Ἀργυρόκαστρον. Πλησίον δὲ τῆς νῦν Παραμυθίας ἦτον ἄλλη πόλις Γλυκὺ ὀνομαζομένη.

§. ε'. Τῆς δὲ Κασσωπίας ἦτον τὸ Βουχαίτιον ὀλίγον μακρὰν τῆς θαλάσσης· ἡ Ἐλατρεία, ἢ Ἐλάτεια, ἡ Παυδοσία, νῦν Παλαιοβενετία, καὶ αἱ Βατίαι. Καὶ καθεξῆς ἦτον ὁ Κόμαρος λιμὴν καὶ πόλις ὡς εἴπομεν, ὅπου εἶναι τώρα τὸ Φανάρι· ἔπειτα δὲ ἦτον ἡ Νικόπολις, ὁ Ἄμβρακος πόλις καὶ λιμὴν, καὶ τέλος ἡ Ἀμβρακία. Αὗται δὲ ἦσαν τῆς Μολοσσίδος κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους.

§. ς'. Ἡ δὲ Ἀμβρακία ἦτον πρότερον πόλις αὐτόνομος, καὶ εἶχε περὶ αὐτὴν ἄλλας πόλεις· τὴν Μυγδονίαν, Πασσαρῶνα, Τεκμίωνα, Φυλάκην, Ὤρειον, Κράνας, καὶ Μέγαρα. Ὕστερον δὲ ἐκυρίευσαν αὐτὰς οἱ Μολοσσοὶ, καὶ ἦτον ἡ Ἀμβρακία μητρόπολις ὅλης τῆς Ἠπείρου. Ἡ δὲ Δωδώνη ἦτον πρὸς τὴν μεσόγειον τῆς Ἠπείρου, καὶ ἐπειδὴ αἱ χῶραι αὗται μετέβαλον τὰ σύνορα καὶ τοὺς ἡγεμόνας, ἀναφέρουσιν αὐτὴν τινὲς μὲν εἰς τὴν Χαονίαν, ἄλλοι δὲ εἰς τὴν Θεσπρωτίαν, καὶ ἄλλοι εἰς τὴν Μολοσσίδα. Ἀναφέρονται δὲ καὶ τῆς Ἀθαμανίας πόλεις αἱ ἑξῆς. Αἰθοπία, Ἀρχίθεα, Ἀθήναιον καὶ Ἄκανθος. Ὁ δὲ Στέφανος ἀναφέρει καὶ τὰς ἑξῆς πόλεις τῆς Ἠπείρου· Αἰγύλιπα, Κροκυλίαν, Ἄσσον, Βερενίκην, Βούνειμα, Τραμπύαν, Βρυόντιον, τῆς Θεσπρωτίας· Ἰτώνην, καὶ Κορώνειαν, φρούριον τῆς Ἀμβρακίας. Λύγκον, Μεδεὼν πόλις καὶ κώμη. Κατὰ δὲ τὴν μεσόγειον τῆς Ἠπείρου καὶ πρὸς τὰ σύνορα ἦσαν καὶ ἄλλαι πόλεις καὶ ἔθνη διάφορα, τὰ ὁ-

ποῖα ἐξουσίασαν ὕστερον οἱ γείτονες, ὡς θέλομεν εἰπῆ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ Ἐθνῶν.

§. α'. Ὁ Θεόπομπος ἔλεγε κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Στράβωνος, ὅτι ἦσαν δεκατέσσαρα ἔθνη εἰς τὴν Ἤπειρον. Ἄλλοι ὅμως ἀναφέρουσι πλείονα, καὶ σχεδὸν ἔθνη τῆς Ἠπείρου ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς, κατὰ ἀλφάβητον ἐκτιθέμενα.

Ἀθαμάνες.
Αἰγεσαῖοι.
Αἰθικες.
Ἀρκτάνες.
Ἀμβρακιῶται.
Ἀμύνιοι.
Ἀμύνται.
Ἀργυρινοί.
Ἀτιντάνες.
Αὐταριάται.
Ἀρείδαντες.
Γενουαῖοι.
Δεξαμενοί.
Δεξάριοι.
Δρύοπες.
Δωνεττῖνοι.
Ἐλαιάται
Ἕλλοι.
Ἑλλοποί.
Ἐγχελεῖς.
Ἑλυμιῶται.
Ἐλινοί.
Θεσπρωτοί.
Κασσωπαῖοι.

Κελλιθοι.
Κεφρῖνοι.
Μαρδόνες.
Μολοσσοί.
Μύλακες.
Ὀρέσαι.
Πελαγώνιοι.
Παρωραῖοι.
Παραυαῖοι.
Πλάριοι.
Πρασαιβοί.
Σελλοί.
Συλλίονες.
Τάλαροι.
Τραγασσαῖοι.
Τριπολίσσιοι.
Τυμφαῖοι.
Ὑπαίλοχοι.
Χαῦνοι.
Χάονες.

Τούτων δὲ ἐπισημότερα ἀναφέρονται, οἱ Χάονες, Θεσπρωτοί, Μολοσσοί, Κασσωπαῖοι, Ἀμβρακιῶται, καί τινα ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἦσαν αὐτόνομα. Οἱ Χάονες ὅμως καὶ οἱ Μολοσσοὶ ἦσαν τὰ ἐνδοξότατα, ἐπειδὴ ἐξουσίασαν ὅλην τὴν Ἤπειρον, πρῶτον οἱ Χάονες, ἔπειτα οἱ Μολοσσοί. Ἀλλ' οἱ Μολοσσοὶ ἐχρημάτισαν ἐνδοξότεροι καὶ ἐπισημότεροι τῶν Χάονων διὰ δύο αἰτίας· ἐπειδὴ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Διὸς, Αἰακοῦ, Πηλέως, Ἡρακλέους, Ἀχιλλέως, καὶ Πύρρου τοῦ πρώτου· ἔπειτα εἶχον

καὶ τὸ διαβόητον μαντεῖον τῆς Δωδώνης εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

§. β'. Τὰ μὲν παραθαλάσσια ἔθνη ἦσαν οἱ Χάονες, Θεσπρωτοὶ, Κασσωπαῖοι, Μολοσσοὶ, Ἀμβρακιῶται. Τινὲς δὲ ἀναφέρουσι καὶ τὸ Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικὸν πόλιν τῆς Ἠπείρου, τὸ ὁποῖον ἦτον εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν πλησίον τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, καὶ ὀνομάζεται τώρα Φίλοχι. Ἄλλοι δὲ λέγουσι καὶ τὴν Ἀκαρνανίαν μέρος τῆς Ἠπείρου. Οἱ παλαιοὶ ὅμως δὲν συμφωνοῦσιν εἰς τοῦτο, οἱ ὁποῖοι λέγουσι σύνορον τῆς Ἠπείρου τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον. Τὰ δὲ ἄλλα ἔθνη ἦσαν ἄλλα μὲν πρὸς τὴν μεσόγειον Ἤπειρον, καὶ ἄλλα πρὸς τὰ σύνορα αὐτῆς· καὶ ἄλλα μὲν ἦσαν αὐτόνομα, ἄλλα δὲ ἐμπεριείχοντο εἰς τοὺς Μολοσσοὺς, Θεσπρωτοὺς, καὶ Χάονας καὶ εἰς ἄλλα, ὡς οἱ Κασσωπαῖοι ἦσαν μέρος τῶν Θεσπρωτῶν, οἱ Κεστρῖνοι τῶν Μολοσσῶν. Ἄλλα δὲ ἐμπεριείχοντο μὲν εἰς αὐτὰ, ὅμως εἶχον ἰδιαιτέρους βασιλεῖς, ὡς οἱ Ὀρέσαι, Ἀτιντάνες καὶ Παραυοί. Τοὺς δὲ Αὐταριάτας λέγουσί τινες τῆς Ἰλλυρίας, ἢ Μακεδονίας. Ἦσαν δὲ οὗτοι τόσον δυνατοὶ, ὥστε κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Μακεδονικῶν πολέμων, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἐπολέμουν τὸν Αὐτολέοντα βασιλέα τῶν Παιόνων. Ἦλθεν ὅμως εἰς βοήθειαν αὐτοῦ ὁ Κάσσανδρος, βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας τότε, καὶ ἐνίκησεν αὐτούς· ἔπειτα τοὺς ἐσήκωσεν ἐκεῖθεν, καὶ τοὺς μετοίκισε πλησίον εἰς τὸ ὄρος τῆς Μακεδονίας Ὀρβηλὸν καλούμενον, τὸ νῦν Ἀργεντάρον. Ἦσαν δὲ τότε οἱ Αὐταριάται εἴκοσι χιλιάδες σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις. Διὰ τοῦτο ἴσως ἐνόμισόν τινες, ὅτι ἦτον ἔθνος τῆς Μακεδονίας, ἐπειδὴ ἦτον ὕστερον τῷ ὄντι. Ἐκ τούτων εἶχεν ὕστερον ὁ Λυσίμαχος δύο χιλιάδας στρατιώτας, οἱ ὁποῖοι ἔφυγον ἔπειτα ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἦλθον εἰς τὸν Ἀντίγονον, ὅτε ἐπολέμουν εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐπειδὴ δὲν ἔδιδε τοὺς μισθοὺς αὐτῶν (α). Οἱ Αὐταριάται ποτὲ δὲν ἄφηναν ζωντανοὺς εἰς τοὺς δρόμους τοὺς ἀδυνάτους στρατιώτας αὐτῶν. Οἱ δὲ Ἀθαμᾶνες εἶχον τὸν βασιλέα αὐτῶν ἕως εἰς τὸ τέλος τῆς Μακεδονικῆς βασιλείας, ὡς λέγει ὁ Ἀρριανός. Οἱ δὲ Τάλαροι καὶ Αἴθικες καὶ Ἀθαμᾶνες πρότερον μὲν ἦσαν ἔθνη Ἠπειρωτικὰ, ὕστερον δὲ ὠνομάσθησαν Θετταλικὰ, ἐπειδὴ ἦσαν εἰς τὰ σύνορα τῆς Θεσσαλίας. Ἀ-

(α) Διόδ. Κ. ΙΘ'. ριγ'. Νικόλ. Δαμασκην. Αὐταριάτ.

θαμάνες δὲ ἦσαν οἱ νῦν Ἀγραφιῶται. Αἱ γυναῖκες τούτων ἐγεώργουν τὴν γῆν, οἱ δὲ ἄνδρες κατεγίνοντο εἰς τὰ ἄλλα ἔργα, ὡς λέγει ὁ Ἡράκλειτος. Οἱ δὲ Ὀρέσται, Πελαγόνιοι καὶ Ἐλυμιῶται ὑπετάχθησαν ὕστερον εἰς τὴν Μακεδονίαν.

§. γ΄ Τούτων δὲ οἱ μὲν Δεξάροι ἦσαν ἔθνος τῆς Χαονίας πλησίον τῶν Ἐγχελῶν πρὸς τὰ σύνορα τῆς Ἰλλυρίας, ὅπου ἦτον τὸ ὄρος Ἀμπρὸν ὀνομαζόμενον. Καὶ οὕτως ἦτον τὸ ἔθνος τοῦτο πλησίον τοῦ κόλπου τῆς Αὐλῶνος (α). Ὁμοίως ἦσαν καὶ οἱ Συλλίονες τῆς Χαονίας, κατωτέρω τοῦ ῥηθέντος κόλπου.

§. δ΄. Τῆς δὲ Θεσπρωτίας ἦσαν οἱ Ἀμύνται, οἱ Αὐταριάται, καὶ οἱ Κέλαιθοι, οἱ ὁποῖοι ἦσαν πρὸς τὰ σύνορα τῆς Θεσσαλίας. Ἔτι δὲ οἱ Παραυαῖοι, οἱ ὁποῖοι ὠνομάσθησαν ἀπὸ τὸν Αὔον ποταμὸν, ἐπειδὴ ἦσαν ἐκεῖ πλησίον. Τούτους ἀναφέρει καὶ ὁ Θουκυδίδης καὶ ὁ Ῥιανὸς παρὰ Στεφάνῳ (β)

(α) Στέφαν. Δεξάρ.

(β) Ἱστορικὸς, ὅστις ἔζη κατὰ τοὺς χρόνους Πτολεμαίου τοῦ Εὐεργέτου, καὶ ἔγραψε Ἠλειακὰ, Θεσσαλικὰ, Ἰλιακὰ, Ἀχαϊκὰ, Μεσσηνιακὰ καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔφθασαν εἰς ἡμᾶς. Ἀναφέρει ὅμως ὁ Στέφανος παντοίων ἀποσπασμάτια αὐτοῦ εἰς μαρτυρίαν πόλεων καὶ ἐθνῶν.

„Σὺν δὲ Παραυαίοις καὶ ἀμύμονας Ὀμφαλιῆας·

Εἰς τὸν τόπον τῶν Παραυαίων, κατοικοῦσι τώρα ἴσως οἱ Μεσοβῖται. Τὸ δὲ Μέσσοβον δὲν ἐξεύρομεν πόθεν ὠνομάσθη· ὁ Παυσανίας ὅμως ἀναφέρει καὶ εἰς τὴν Ἀρκαδίαν παρόμοιον ὄνομα πόλεως, Μεσοβόαν· ἢ ὡς νομίζουσί τινες, Μεσοβοῦνι ὠνομάσθη, διότι εἶναι μεταξὺ βουνῶν. Τῆς Θεσπρωτίας ἦσαν καὶ Τυμφαῖοι, τοὺς ὁποίους λέγει Στυμφαίους ὁ Στράβων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν πρὸς δυσμὰς τῶν Παραυαίων, πλησίον, ἢ εἰς τὸ ὄρος Τύμφην, ὅπου πηγάζει ὁ ποταμὸς τῆς Ἄρτας. Ἔτι δὲ καὶ οἱ Χαῦνοι ἦσαν τῆς Θεσπρωτίας, καὶ οἱ Κεσρῖνοι, ὡς λέγει ὁ Ῥιανός.

„Κεσρινοὶ, Χαῦνοιτε καὶ αὐχήεντες Ἐλινοί.

Ἡ χώρα τῶν Κεσρίνων ἦτον μεγάλη, ἀναμεταξὺ Βουθρωτοῦ καὶ Ἰωαννίνων, καὶ ἡ μητρόπολις αὐτῶν ἦτον τὸ νῦν Κασρί.

§. ε΄. Τῆς δὲ Μολοσσίδος ἦσαν οἱ Ἀφείδαντες, οἱ ὁποῖοι ὠνομάσθησαν ἀπὸ ἕνα βασιλέα αὐτῶν Ἀφείδαντα ὀνομαζόμενον. Τοῦτο τὸ ὄνομα εἶχε καί τις βασιλεὺς τῶν Ἀθηναίων ἀπόγονος τοῦ Θησέως. Ἔτι δὲ οἱ Δρύοπες, οἱ ὁποῖοι εἶχον τὴν πόλιν Δρῦν, εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ νῦν

Δρυουπόλεως. Καὶ οἱ Γενουαῖοι, οἵτινες ὠνομάσθησαν ἀπὸ ἕνα ἡγεμόνα αὐτῶν Γενόαν καλούμενον. Καὶ οἱ Δωνεττῖνοι.

„Ἑπτὰ δὲ Δωνεττῖνοι, ἀτὰρ ὀκτὼ καὶ δέκα Κάρες,

λέγει ὁ Ῥιανός. Ποῖος ἰξεύρει τί ἐνοεῖ μὲ τοῦτο· ὅμως φαίνεται, ὅτι οἱ Δωνεττῖνοι ἦσαν ἀνδρεῖοι καὶ ἐπίσημοι. Καὶ οἱ Ἕλλοποι, οἱ ὁποῖοι κατάτινας ἐλέγοντο καὶ Ἕλλοι, καὶ Σελλοί, καὶ ἦσαν οἱ ἐγκάτοικοι τῆς Δωδώνης περὶ τὸ Μαντεῖον. Ἠχώρα αὕτη ὠνομάσθη καὶ Δωδωνία ἀπὸ τοῦ Δωδώνη. Τώρα δὲ ἡ Ἑλλοπία λέγεται Λοπεσία κατὰ Μελέτιον, καὶ οἱ Ἕλλοποι, Λοπεσοί. Καὶ οἱ Ὀρέσαι, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐκεῖ, ὅπου εἶναι τώρα ἡ Κόνιτζα, καὶ ὠνομάσθησαν ἀπὸ τὸν Ὀρέσην υἱὸν τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὡς θέλομεν εἰπῆ ὕστερον· ὁμοίως ἦσαν τῆς Μολοσσίδος καὶ οἱ Ὑπαιλόχιοι. Ταῦτα τὰ ἔθνη ἀναφέρονται εἰς τὰς χώρας ταύτας, καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον ἡ Θεσπρωτία ἔφθανεν ἕως εἰς τὰ ἀνατολικὰ σύνορα τῆς Ἠπείρου, ὅπου ἦσαν οἱ Παραυαῖοι. Ἄλλοι ὅμως δὲν ἔδωκαν τόσην ἔκτασιν εἰς αὐτὴν, μήτε εἰς ὅλλην. Καὶ ἴσως ἐλάμβανον ἀδιαφόρως τὰ ὀνόματα, ἢ ἐκτάνθησαν ἕως ἐκεῖ κατὰ καιρούς.

§. ς'. Τὰ δὲ ἑξῆς ἔθνη ἀναφέρονται ἁπλῶς μόνου Ἠπειρωτικά· ὡς οἱ Ἀμύνοι καὶ Ἀργύρινοι· ὡς δὲ λέγει ὁ Λυκόφρων (α),

„Εἰς Ἀργυρίνους καὶ Κεραυνίων νάπας,

οἱ Ἀργύρινοι ἦσαν πρὸς τὸ βόρειον τῆς Ἠπείρου, ὅπου ἦσαν πλησίον αὐτῶν καὶ οἱ Μύλακες. Ταύτας τὰς πόλεις καὶ τὸν Ὠρικὸν, ὡς λέγουσιν ἄλλοι, ἔκτισαν οἱ Κολχοὶ, τοὺς ὁποίους ἔξειλεν ὁ Αἰήτης νὰ εὕρωσι τὴν Μήδειαν· ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἠμπόρεσαν νὰ τὴν λάβωσιν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Ἰάσονος, ἔμειναν εἰς τὴν Ἤπειρον (β). Ὁ δὲ Στράβων ἀναφέρει καὶ μέταλλα ἀργύρου πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος. Ἔπειτα ἔχομεν καὶ τώρα Ἀργυρόκαστρον εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη. Ὅθεν δὲν εἶναι ἀπίθανον, ὅτι ἔγινε τὸ ὄνομα ἐκ τοιαύτης αἰτίας. Οἱ δὲ Ἀρκτάνες ἦσαν πρὸς τὰ σύνορα τῆς Θεσσαλίας. Φαίνεται δὲ ὅτι ἦσαν ἐπίσημοι καὶ οἱ Μαρδόνες ὡς λέγει ὁ Εὔπολις παρὰ Στεφάνῳ.

„Καὶ Χαόνων καὶ Παιόνων καὶ Μαρδόνων,

(α) 1017.

(β) Ὅρα ἐν τῷ Δ'. Τόμῳ τῆς Ὠγυγίας περὶ τούτων, ἐν τῷ περὶ Μηδείας, καὶ ἐν τῷ Ε'. περὶ τῆς ἐκστρατείας τῶν Ἀργοναυτῶν.

Ὁμοίως ἦσαν Ἠπειρῶται καὶ οἱ Πλαραῖοι, ἢ Πλάριοι, καὶ οἱ Τραγασσαῖοι. Ἀλλ' ὁ Μελέτιος λέγει, ὅτι οἱ Τραγασσαῖοι ἦσαν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, ἐν ᾧ ὁ Στέφανος λέγει αὐτοὺς Ἠπειρώτας, καὶ ὠνομάσθησαν ἀπὸ τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Τράγασσον, τὸν ὁποῖον ἠγάπησε πολὺ ὁ Ποσειδῶν, ὥσε πρὸς χάριν αὐτοῦ ἔπηξε τὸ ἄλας, καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάζετο τὸ ἅλας Τράγασσοι, ἢ Τραγασσαῖοι ἅλες. Ἐκ τούτου δὲ φαίνεται, ὅτι ὁ τόπος ἦτον παραθαλάσσιος, καὶ εἶχεν ἐκεῖ καὶ ἁλικὴν, ὅπου ἐγίνετο ἅλας κάλλιςον καὶ περίφημον. Αὗται ἦσαν αἱ ἐπισημότεραι πόλεις καὶ τὰ ἔθνη, τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται εἰς διαφόρους Γεωγράφους καὶ Ἱςορικοὺς ἀξιοπίςους ἀναφερόμενα, ὅτι ἦσαν εἰς τὴν Ἤπειρον.

ΜΕΡΟΣ Β'.

Περὶ τῆς Ἱςορίας τῶν πρώτων Ἐγκατοίκων τῆς Ἠπείρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ τῶν μέχρι τοῦ Πύρρου υἱοῦ τοῦ Ἀχιλλέως Ἐγκατοίκων.

§. α'. Τὰ ἀρχαιότατα καὶ ἐπισημότατα ἔθνη τῆς Ἠπείρου, οἱ Χάονες, Θεσπρωτοὶ, Κασσωπαῖοι, Ἀμβρακιῶται, Ἀμφίλοχοι, Ὀρέσαι, καὶ ἄλλα τινὰ, ἦλθον ἐκεῖ ἐκ τῆς Θεσσαλίας καὶ Πελοποννήσου· τινὰ μὲν ἐπὶ τοῦ κατακλυσμοῦ τοῦ Δευκαλίωνος, ἢ ὀλίγον πρότερον, ἢ ὕςερώτερον· ἀλλὰ δὲ ὕςερον. Πρότερον δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ τούτου δὲν ἠξεύρομεν ἂν ἦσαν ἐγκάτοικοι εἰς τὴν Ἤπειρον· καὶ ἂν ἦσαν, ὁποῖοι ἦσαν, πόθεν ἦλθον, καὶ πόθεν κατάγονται. Γνωρίζομεν ὅμως, ὅτι τὸ ἀρχαιότατον ἔθνος τῆς Ἑλλάδος ἦσαν οἱ Πελασγοί. Καὶ οὗτοι ἦσαν τὰ αὐτόχθονα καὶ γνήσια τέκνα τῆς Ἑλλάδος, τὰ ὁποῖα διηρέθησαν ὕςερον εἰς διά-

φορα ἔθνη καὶ διαφόρους ὀνομασίας, ἀφ' οὗ ἠνώθησαν καὶ μὲ ἄλλα πολλὰ ξένα ἔθνη. Ἡ δὲ φωλεὰ τούτων, ὅθεν ἐξήρχοντο ὡς μύρμηκες, ἦτον ἡ Πελοπόννησος, καὶ μάλιστα ἡ Ἀρκαδία. Ἀπὸ ἐκεῖ λοιπὸν διασκορπιζόμενοι οἱ Πελασγοὶ, ἐγέμησαν ὅλην τὴν Ἑλλάδα, τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους, τὴν Ἰταλίαν, καὶ τὴν μικρὰν Ἀσίαν. Πρῶτον λοιπὸν φαίνεται ὅτι ἦλθον εἰς τὴν Ἤπειρον ἐκ τῆς Πελοποννήσου πρὶν τοῦ κατακλυσμοῦ τοῦ Δευκαλίωνος, ὡς λέγει ὁ Ἁλικαρνασσεὺς Διονύσιος, καὶ ἔκτισαν τὸ μαντεῖον τῆς Δωδώνης, καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάζοντο Δωδωναῖοι. Ὅτε δὲ ἐκυρίευσεν ὁ Δευκαλίων τὴν Θεσσαλίαν, ἐδίωξε τοὺς Πελασγοὺς τῆς Θεσσαλίας, καὶ ἦλθον καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν Ἤπειρον πρὸς τοὺς ἐκεῖ συγγενεῖς αὐτῶν Πελασγούς.

§. β'. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ Δευκαλίων ἦλθε μετὰ τὸν κατακλυσμὸν εἰς τὴν Ἤπειρον, καὶ ἔκτισε τὸ μαντεῖον, ἔπειτα ἔμεινεν ἐκεῖ. Ἄλλοι δὲ, ὅτι μετὰ τὸν ῥηθέντα κατακλυσμὸν ἦλθον ἐκ τῆς Θεσσαλίας εἰς τὴν Ἤπειρον δύο ἡγεμόνες τῶν Πελασγῶν, Φαέθων καὶ Πελασγὸς ὀνομαζόμενοι, οἱ ὁποῖοι ἔφερον ἀποικίαν Πελασγῶν. Πελασγοὶ ὅμως ὠνομάζοντο πολλοὶ βασι-

λεῖς τοῦ ἔθνους τούτου, καὶ τὸ ὄνομα ἦτον συνειθισμένον εἰς τοὺς βασιλεῖς αὐτοῦ, ὡς καὶ τῶν Πτολεμαίων (α). Κατὰ τὰς γνώμας ταύτας λοιπὸν δὲν εἶναι βέβαιον, ἂν ἦλθον πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ οἱ Πελασγοὶ εἰς τὴν Ἤπειρον, ἢ μετὰ τὸν κατακλυσμόν. Συμφωνοῦσιν ὅμως αἱ γνῶμαι καὶ αἱ τρεῖς, ὅτι ἦλθον κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ἢ ὀλίγον πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, ἢ εὐθὺς μετὰ τὸν κατακλυσμόν. Καὶ ἢ ὁ Δευκαλίων ἐδίωξεν αὐτοὺς ἐκ τῆς Θεσσαλίας, ἢ ὁ κατακλυσμὸς τοὺς ἠνάγκασε νὰ φύγωσιν εἰς ὑψηλότερα μέρη, ἢ ἡ συνειθισμένη μετανάσασις τῶν Πελασγῶν. Περὶ τούτου ἀδιαφοροῦμεν, καὶ εὐχαριστούμεθα εἰς τοῦτο μόνον, ὅτι ἔχομεν ὅριον τοῦ χρόνου τὸν κατακλυσμὸν τοῦ Δευκαλίωνος, ἀφ' οὗ γνωρίζομεν τοὺς πρώτους ἐγκατοίκους τῆς Ἠπείρου. Ἂν ὅμως εἶναι τινὲς χρόνοι περιττοὶ, ἢ ἐλλειπεῖς, συγχωροῦμεν προθύμως καὶ περὶ τούτων τὴν ἀρχαιότητα. Καὶ ἂν ὁ Δευκαλίων ἦλθεν, ἢ ὁ Πελασγὸς, ἀδιαφοροῦμεν καὶ περὶ τούτου· ἐπειδὴ ὁ ἐρχομὸς τοῦ Δευκα-

(α) Ὅρα περὶ τούτων ἐν τῇ Ὠγυγίᾳ, περὶ Ἰνάχου, ὅθεν κατάγουσι τοὺς Πελασγούς.

λίωνος εἶναι πολὺ ἀμφίβολος. Ἀρκεῖ μόνον νὰ γνωρίζωμεν, ὅτι ἦλθον Πελασγοὶ εἰς τὴν Ἤπειρον, περὶ τὸν κατακλυσμὸν τοῦ Δευκαλίωνος, οἱ ὁποῖοι ἔκτισαν τὴν πόλιν Δωδώνην, κατέσησαν καὶ τὸ μαντεῖον, καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη ἡ Ἤπειρος τότε Πελασγία, καὶ μητρόπολις αὐτῆς ἦτον ἡ Δωδώνη (α)· ὅθεν λέγουσιν οἱ χρονολόγοι, ὅτι ἡ ἀποικία αὕτη ἔγινε τῷ 1529 πρὸ Χριστοῦ (β).

§. γ'. Μετὰ δύο δὲ ἢ τρεῖς χρόνους, ὅτε ἔφερον εἰς τὴν Ἰταλίαν ὁ Οἰνότρος καὶ Πευκέτιος ἀποικίαν Ἀρκάδων, ἔφερε καὶ ὁ Θεσπρωτὸς υἱὸς τοῦ Λυκάονος ἄλλην ἀποικίαν εἰς τὴν Ἤπειρον ἐκ τῆς Ἀρκαδίας. Οἱ Ἀρκάδες τότε ὠνομάζοντο Πελασγοί· ὅθεν καὶ αὐτὴ ἡ δευτέρα ἀποικία ἦτον τῶν Πελασγῶν. Οὗτοι δὲ οἱ Πελασγοὶ ἔμειναν εἰς τὸ παραθαλάσσιον μέρος

(α) Ὁ δὲ Κλαβιὲρ εἰς τὰς σημειώσεις τοῦ Ἀπολλοδώρ. σελ. 82. λέγει ὅτι τὸ μαντεῖον κατεσάθη ἐπὶ τοῦ πρώτου Πύρρου μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, ἐν ᾧ μαρτυροῦσι τόσοι παλαιοὶ, καὶ μάλιστα ὁ Πλούταρχος, ὅτι κατεσάθη ἐπὶ Δευκαλίωνος· ὅθεν ἀπορεῖ καὶ ὁ Ῥαοὺλ, πῶς ἠπατήθη ὁ ἄνθρωπος.

(β) Ῥαοὺλ. περὶ Ἀποικ. τόμ. Α'. 216.

τῆς Ἠπείρου ἀντικρὺ τῆς Κερκύρας, τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη Θεσπρωτία ἀπὸ τούτου τοῦ Θεσπρωτοῦ τοῦ ἡγεμόνος τῶν Πελασγῶν, ἢ Ἀρκάδων. Ἔκτισε δὲ ἐκεῖ ὁ Θεσπρωτὸς πρώτην πόλιν τὴν Ἔφυραν, ἐπειδὴ αὐτὴ ἦτον ἡ μητρόπολις τῆς Θεσπρωτίας. Καὶ ὡς λέγει Στέφανος ὁ Βυζάντιος, ἡ πόλις αὕτη ὠνομάσθη ὕστερον Ἔφυρα· ἐπειδὴ λέγει, ὅτι ὁ Θεσπρωτὸς εἶχεν υἱὸν Ἄμβρακον καλούμενον, ὁ ὁποῖος, ὡς φαίνεται, ἔκτισε τὴν Ἀμβρακίαν. Ὁ δὲ Ἄμβρακος εἶχεν υἱὸν τὸν Ἔφυρον, καὶ ἀπὸ τούτου ὠνομάσθη ἡ πόλις Ἔφυρα. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι εἶχε θυγατέρας ὁ Θεσπρωτὸς Ἔφυραν καὶ Ἀμβρακίαν, καὶ ἀπ' αὐτῶν ὠνόμασε τὰς πόλεις· καὶ ἄλλοι πάλιν ἄλλως, ὡς θέλομεν εἰπῇ εἰς τὸ ἑξῆς.

§. δ'. Ἔφυρα δὲ πόλις ἦτον καὶ εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, Θεσσαλίαν, Αἰτωλίαν, Ἰταλίαν· καὶ ἡ Κόρινθος αὐτὴ ὠνομάζετο Ἔφυρα πρότερον, καὶ φαίνεται ὅτι τὸ ὄνομα ἦτον συνειθισμένον τῶν Ἀρκάδων Πελασγῶν· διότι αὐτοὶ οἱ Πελασγοὶ, ὅσοι ἦλθον εἰς τὴν Θεσπρωτίαν ὠνόμασαν αὐτὴν τὴν πόλιν Ἔφυραν, ἔκτισαν καὶ ἄλλην καὶ ὠνόμασαν αὐτὴν Παυδοσίαν. Αὐτοὶ ὠνόμασαν τὴν λίμνην Ἀχερουσίαν, καὶ τὸν ποταμὸν Ἀχέροντα.

Οἱ δὲ ἄλλοι, ὅσοι ἦλθον εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὠνόμασαν καὶ ἐκεῖ πόλιν Παυδοσίαν, λίμνην Ἀχερουσίαν, καὶ ποταμὸν Ἀχέροντα· ὅθεν ἠπατήθη ὁ Ἀλέξανδρος ὑπὸ τοῦ χρησμοῦ, διὰ τὴν συνωνυμίαν, ὡς θέλομεν εἰπῆ ὑςερώτερον. Ἡ δὲ Ἔφυρα μετωνομάσθη ὕςερον Κίχυρος, ἀπὸ τὸν Κίχυρον υἱὸν ἑνὸς βασιλέως τῆς Χαονίας. Οὗτος θηρεύων, ἐφόνευσε μίαν νέαν ἀκουσίως Ἀνθίππην ὀνομαζομένην, κατὰ τὸν δρυμὸν ἐκεῖνον, ὅπου ἐνταφιάσθη ἡ Ἤπειρος, ὡς εἴρηται· ἔπειτα ἔγινεν ἔξω φρενῶν ἀπὸ τὴν λύπην, καὶ πεσὼν ἀπὸ τοῦ ἵππου εἰς τόπον κρημνώδη ἐφονεύθη. Ὅθεν ἔθαψαν καὶ αὐτὸν ἐκεῖ, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὠνομάσθη ὁ τόπος καὶ ἡ πόλις Κίχυρος (α). Ὁ Ὅμηρος ἐπαινεῖ τοὺς Ἐφυραίους τούτους ὡς ἀνδρείους καὶ πολεμικοὺς, (β) ὡς νομίζει ὁ Παυσανίας (γ)· ἀλλ' ὁ σχολιαςὴς λέγει, ὅτι ἐννοεῖ τοὺς ἐν Θεσσαλίᾳ Ἐφυραίους. Οὕτω πως διακρίνει τὸ πρᾶγμα καὶ ὁ Στέφανος, λέγων, ὅτι τὸ ἐθνικὸν ὄνομα, τῆς μὲν Ἠπειρωτικῆς Ἐφύρας λέγεται Ἐ-

(α) Παρθέν. Ἐρωτικ. λβ'.

(β) Ἰλ. Ν. 301.

(γ) Θ'. λς'.

φύριος· τῆς δὲ Αἰτωλικῆς, Ἔφυρος· τῶν δὲ ἄλλων, Ἐφυραῖος. Ἔπειτα δὲ ἐκόμισαν οἱ Ἠλεῖοι ἄλλην ἀποικίαν εἰς τὴν Θεσπρωτίαν.

§. ε'. Οἱ δὲ Κασσωπαῖοι, τοὺς ὁποίους γράφει ὁ Σκύλαξ Κασσωπούς, ἦλθον καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς Ἀρκαδίας, ἢ τότε, ἢ ὀλίγου πρότερον. Ἐπειδὴ ὡς λέγει ὁ Φιλοσέφανος κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἁρποκρατίωνος (α), αὐτοὶ ἔκτισαν τὴν πολιν Βούχαιτα κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ κατακλυσμοῦ τοῦς Δευκαλίωνος. Ὁ δὲ Στράβων λέγει, ὅτι ἦσαν καὶ αὐτοὶ Θεσπρωτοὶ, καὶ ἐπομένως Ἀρκάδες. Ἔπειτα ἔκτισαν τὰς ἄλλας πόλεις· ὡς τὴν Κασσώπην, ἀπὸ τῆς ὁποίας ὠνομάσθησαν Κασσωπαῖοι· τὴν Ἐλάτειαν, Βατίαν, καὶ Παυδοσίαν.

§. ς'. Οἱ δὲ Δρύοπες ἦσαν καὶ αὐτοὶ Ἀρκάδες Πελασγοὶ, οἱ ὁποῖοι ὠνομάσθησαν ἀπὸ τοῦ Δρύοπος τοῦ βασιλέως αὐτῶν. Ὁ δὲ Δρύοψ ἦτον υἱὸς τοῦ Μεναλέως υἱοῦ τοῦ Λυκάωνος. Ὁ Νίκανδρος καὶ Ἀθανάδας, οἱ ὁποῖοι Ἔγραψαν Ἀμβρακικὰ, λέγουσι, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀντωνίου Λιβεράλιδος (β), ὅτι ὁ Μελα-

(α) Ἐν Βούχαιτα· (β) δ'.

νεὺς ἐκυρίευσεν ὅλην τὴν Ἤπειρον μὲ πόλεμον. Ἔπειτα ἐγέννησεν υἱὸν τὸν Ἔυρυτον, καὶ μίαν θυγατέρα Ἀμβρακίαν, ἀπὸ τῆς ὁποίας ὠνομάσθη ἡ Ἀμβρακία. Ἔπειτα δὲ, ἐπειδὴ οἱ Ἀμβρακιῶται εἶχον πόλεμον μὲ τοὺς ἄλλους Ἠπειρώτας, ἔκραξαν εἰς βοήθειαν τοὺς Κορινθίους. Ὅθεν ἔπεμψεν ὁ Κυψέλος τύραννος τῶν Κορινθίων τὸν ἀδελφὸν, ἢ υἱὸν αὐτοῦ Γόργον, ἢ Τόργον, ἢ Γόλγον, ἢ Γόργασον, κατὰ τοὺς 660 χρόνους πρὸ χριστοῦ (α), μὲ ἀποικίαν Κορινθίων. Διὰ τοῦτο λέγουσι τινὲς τὴν Ἀμβρακίαν κτίσμα τοῦ Γόργου. Ὁ δὲ Δρύοψ ἐγέννησεν υἱὸν Κραγαλέα ὀνομαζόμενον, ὁ ὁποῖος ἐβασίλευσεν ὕστερον. Οἱ Δρύοπες ἔγιναν ἔθνος μέγα, καὶ διεσκορπίσθησαν εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος.

§. ζ'. Οἱ δὲ Χάονες ἦσαν καὶ αὐτοὶ Πελασγοὶ τῆς Ἀρκαδίας· πλὴν φαίνεται, ὅτι αὐτοὶ ἦσαν ἄλλη ἀποικία, καὶ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθησαν· ἢ ὕστερον ἐχωρίσθησαν. Διὰ τοῦτο ὠνόμασαν καὶ τὴν Χαονίαν τινὲς ἀρχαῖοι Πελασγίδα Χαονίην. Τι-

(α) Οὕτω διαφόρως ὀνομάζουσιν αὐτὸν οἱ διάφοροι Ἱστορικοὶ, καὶ Γεωγράφοι. Στράβ. Ζ'. 378. Ι'. 452. Ἀντών. Λιβεράλ. 23.

νες μὲν λέγουσιν, ὅτι ὠνομάσθη ὕστερον Χαονία ἀπὸ τοῦ Χάονος υἱοῦ τοῦ Πριάμου, ὡς θέλομεν εἰπῆ. Ἀλλ' ὁ Παυσανίας λέγει, ὅτι πρὸς τὰ σύνορα τῆς Ἀρκαδίας καὶ Ἀργολίδος ἦτον ἓν μικρὸν ὄρος, Χάον ὀνομαζόμενον, καὶ ἴσως κατάγεται ἐκεῖθεν ἡ ὀνομασία, ὡς νομίζει καί τις νεώτερος κριτικός (α). Ἡ ἀποικία αὕτη τῶν Χάονων εἰς τὴν Ἤπειρον φαίνεται ὅτι ἦτον ἀρχαιοτέρα τῶν ἄλλων, καὶ τοῦ Οἰνότρου εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὡς νομίζει ὁ ῥηθεὶς κριτικὸς· ἐπειδὴ ἦσαν καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν πολλὰ ὀνόματα πόλεων καὶ ἄλλων τῆς Χαονίας. Ὅθεν συμπεραίνει, ὅτι ὁ Οἰνοτρος διαβαίνων εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐπέρασεν ἀπὸ τὴν Ἤπειρον, καὶ ἔλαβε καὶ Ἠπειρώτας εἰς τὴν ἀποικίαν, καὶ μάλιστα Χάονας· ὅθεν ἦσαν καὶ εἰς τὴν Οἰνοτρίαν τῆς Ἰταλίας Χάονες· πόλεις, Παυδοσία, Δωδώνη, Δρύς, Ἐλύμη· Ἐλύμοι, τὸ ἔθνος, ποταμὸς Ἀχέρων, καὶ λίμ-

(α) Ὁ Ῥαοὺλ ἐν τῷ περὶ ἀποικιῶν, ὅς τις συμπεραίνει, ὅτι οἱ Χάονες οὗτοι κατῴκουν πρότερον εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους ἐκείνου, καὶ ἐκεῖθεν ἦλθον εἰς τὴν Ἤπειρον, καὶ ὠνόμασαν τὴν Χαονίαν. Ὁ Παυσανίας ὅμως δὲν ἀναφέρει τοιοῦτόν τι, μήτε ἄλλος τις τῶν ἀρχαίων.

νη Ἀχερουσία (α). Φέρεται καὶ μία μαρτυρία (β), ὅτι ἡ ἀποικία αὕτη ἔλαβε καὶ Ἰλλυριούς· οἱ δὲ Ἰλλυριοὶ ἦσαν εἰς τὰ σύνορα τῆς Χαονίας. Ἀλλὰ καὶ χωρὶς μαρτυρίαν εἶναι βέβαιον, ὅτι κατὰ τὴν τότε κατάσασιν τῆς ναυτικῆς, δὲν ἔπλευσαν βεβαίως ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου, κατ' εὐθείαν εἰς τὰ Τάραντα τῆς Ἰταλίας, κωπηλατοῦντες, ἀλλ' ἀνέβησαν διὰ τῶν παραθαλασσίων τῆς Ἠπείρου εἰς τὸ Ἀκροκεραύνιον Ἀκρωτήριον, ὅπου εἶναι τὸ στενώτατον μέρος τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου, καὶ ἐκεῖθεν ἐπέρασαν κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν Ἰαπυγίαν (γ).

§. ή. Ἀνωτέρω δὲ τῆς Χαονίας ἦτον ἡ Ὠρικία ὡς εἴπομεν, καὶ ἡ πόλις Ὠρικός. Ταύτην τὴν πόλιν λέγουσι τινὲς μὲν τῆς Ἰλλυρίας, τινὰς δὲ τῆς Ἠπείρου, καὶ τῆς Χαονίας πιθανώτερον. Ἐπειδὴ τὰ φυσικὰ σύνορα τῆς Ἠπείρου καὶ Ἰλλυρίας ἦσαν τὸ Ἀκροκεραύνιον ἀκρωτή-

(α) Γαούλ. Τόμ. Α. 228.

(β) Τοῦ Νικάνδρου παρ' Ἀντων. Λιβεράλ. λά'.

(γ) Ἀλλὰ κατὰ τὸν πρῶτον συμπερασμὸν, ἂν ἦσαν Χάονει εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, τὶς ἡ ἀνάγκη νὰ λάβωσι τὸ ὄνομα ἐμμέσως ἐκ τῆς Χαονίας, καὶ οὐχὶ ἀμέσως ἐκ τῆς Ἀρκαδίας;

ριον· ὁ δὲ Ὠρικὸς ἦτον κατωτέρω τούτων· καὶ μάλιστα ὁ περιηγητὴς Διονύσιος διορίζει τὸν Ὠρικὸν σύνορον τῆς Ἑλλάδος (α). Ταύτην τὴν πόλιν ἔκτισαν οἱ Κόλχοι πρῶτον, κατὰ τοὺς 1360 χρόνους πρὸ χριστοῦ, ὅτε ἥρπασαν οἱ Ἀργοναῦται τὴν Μήδειαν, καὶ ἔστειλεν ὁ Αἰήτης σόλον, νὰ εὕρωσιν αὐτήν (β). Ὁ σόλος οὗτος ἦλθεν εἰς τὴν Κέρκυραν, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐδυνήθησαν οἱ Κόλχοι νὰ λάβωσι τὴν Μήδειαν, ἔμειναν τινὲς μὲν εἰς τὴν Ἤπειρον, τινὲς δὲ εἰς τὴν Ἰλλυρίαν· διότι ἐφοβήθησαν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν Κολχίδα, χωρὶς τὴν Μήδειαν κατὰ τὴν προσαγὴν τοῦ Αἰήτου (γ). Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἔκτισαν ἄλλην πόλιν εἰς τὰ ἐνδότερα πλησίον τῶν Μυλάκων, τοῦ Αἴαντος ποταμοῦ καὶ τοῦ ὄρους Λάκμωνος, ἢ Λακμώνης. Τὴν δὲ πόλιν αὐτῶν ὠνόμασαν Πόλαν, τὸ ὁποῖον σημαίνει κατὰ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, φυγάδας. Ἴσως αὐτοὶ ὠνόμασαν καὶ τὸν ποταμὸν Αἴαντα· ἐπειδὴ ἡ μητρόπο-

(α) Στίχ. 399.

(β) Ὅρα Ὠγυγίᾳ ἐν τῷ περὶ Μηδείας, καὶ ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ τῶν Ἀργοναυτῶν, τόμ. δ'. καὶ ε'.

(γ) Ἀπολλόδ. Α'. Θ'. 25. Ἀπολλών. Δ'. 1216. καὶ Σχολ.

πολις τῆς Κολχίδος ὠνομάζετο Αἴα. Μετὰ δὲ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, οἱ Ἄβαντες τῆς Εὐβοίας, ἐπειδὴ ἐφονεύθη ὁ στρατηγὸς αὐτῶν Ἐλεφήνωρ εἰς τὸν πόλεμον, δὲν ἠθέλησαν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν Εὔβοιαν, ἀλλ' ἦλθον πρῶτον εἰς τὴν ῥηθεῖσαν νῆσον Ὀρθρωνὸν, ἔπειτα μετ' ὀλίγον ἐπέρασαν εἰς τὴν Ὠρικίαν, καὶ ἔμειναν ἐκεῖ κατὰ τοὺς 1283 χρόνους πρὸ χριστοῦ. Διὰ τοῦτο λέγουσί τινες, ὅτι αὐτοὶ ἔκτισαν τὸν Ὠρικόν. Ἦσαν δὲ μεταξὺ αὐτῶν καὶ Λοκροὶ καὶ Φωκεῖς, καὶ ἐσκορπίσθησαν καὶ εἰς ἄλλα μέρη. Οὗτοι ἔκτισαν καὶ ἄλλας πόλεις ἐκεῖ, καὶ τέλος ἀπ' αὐτῶν ὠνομάσθη κατὰ μεταβολὴν ἡ Ἀμαντία, ἥτις ὠνομάζετο πρότερον Ἀβαντία. Ἓν μέρος τούτων ἦλθε κατὰ τὴν Ἔδεσσαν τῆς Μακεδονίας, ὅπου ἔκτισαν καὶ πόλιν Εὔβοιαν ἀπὸ τῆς πατρίδος αὐτῶν (α).

§. Θ'. Κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἦλθον εἰς τὴν Θεσπρωτίαν ὁ Φείδιππος καὶ Ἄντιφος, οἱ ὁποῖοι ἦσαν υἱοὶ τοῦ Ἡρακλέους, καὶ στρατηγοὶ τῶν Κώων εἰς τὸν πόλεμον τῆς Τρωάδος. Καὶ οὕτως

(α) Σκύμν. στίχ. 441. Λυκόφρ. 1017. 1034. 1043. καὶ Τζέτζης αὐτόθι. Παυσαν. Ε'. κβ'. Στέφαν. Ἀβαντ.

ἔφερον καὶ αὐτοὶ ἐκεῖ ἀποικίαν Θεσσαλῶν καὶ Κώων, οἱ ὁποῖοι ἐπέρασαν εἰς τὴν Κῶ, ἔπειτα ἦλθον εἰς τὸν πόλεμον τῆς Τρωάδος, καὶ ἐκεῖθεν ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Ἤπειρον. Ὁ μὲν Ἄντιφος ἐνωθεὶς μὲ τοὺς Δωριεῖς, ἐπέρασεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν Θεσσαλίαν, καὶ ἐκυρίευσε τοὺς τόπους τοῦ Πρωτεσιλάου. Ὁ δὲ Φείδιππος ἔμεινεν εἰς τὴν Θεσπρωτίαν, καὶ εἶχε τὴν καθέδραν αὐτοῦ εἰς τὴν Ἔφυραν, ὅπου ἀφῆκε δύο θυγατέρας, τὴν Λάνασσαν ὀνομαζομένην, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ὕστερον γυναῖκα ὁ Πύρρος τοῦ Ἀχιλλέως, ὡς θέλομεν εἰπῆ (α), καὶ τὴν Πολύκλειαν· καὶ ἕνα υἱὸν Αἴατον. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Βοιωτοὶ ἐδίωξαν τοὺς Θετταλοὺς ἐκ τῆς Θεσσαλίας, καὶ ἔλαβον αὐτοὶ τὸν τόπον, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο τότε Αἰολὶς, ἐστράτευσεν ὕστερον ὁ Αἴατος ἐκ τῆς Θεσπρωτίας μὲ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Πολύκλειαν, καὶ ἔλα-

(α) Ἄλλοι λέγουσιν αὐτὴν θυγατέρα τοῦ Κλεοδαίου, ἀλλ' ὡς παρατηρεῖ ὁ Ῥαοὺλ, ἦτον τοῦ Φειδίππου. Τόμ. Β. 372.—Ὁμοίως λέγουσι καὶ τὸν Αἴατον καὶ τὴν Πολύκλειαν τέκνα τινὸς Φιλίππου, ἀλλ' αὐτὸς λέγει τοῦ Φειδίππου, κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἔννοιαν. Τοῦτο τὸ σφάλμα παρέβλεψεν ὁ Ἡρακλῆς, ὁ τελευταῖος ἐκδότης τοῦ Πολυαίνου, ὡς λέγει ὁ Ῥαοὺλ. Αὐτόθι, σημειώσ. 38.

θε τὸν τόπον. Ἐπειδὴ δὲ ἐδόθη χρησμὸς, νὰ βασιλεύσῃ ἐκεῖ, ὅς τις διαβῇ πρῶτον τὸν Ἀχελῶον ποταμὸν, καὶ πατήσῃ εἰς τὴν χώραν τῶν ἐχθρῶν, ἡ Πολύκλεια ἐπροσποιήθη, ὅτι ἦτον πληγωμένη εἰς τὸν πόδα, καὶ παρεκάλεσε τὸν ἀδελφὸν της Αἴατον, νὰ τὴν λάβῃ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ νὰ τὴν περάσῃ ἀπὸ τὸν ποταμὸν. Ἐκεῖνος δὲ μὴ γνωρίζων τὴν πανουργίαν, τὴν ἐπέρασε, πρὶν περάσῃ τὸ στράτευμα, οὔτε ἄλλος τις. Καθὼς ἐπλησίασαν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ποταμοῦ, ἐπήδησεν ἡ Πολύκλεια εἰς τὴν γῆν, λέγουσα, ὅτι αὐτὴ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ βασιλεύσῃ, κατὰ τὸν χρησμόν. Ὁ Αἴατος ὅμως δὲν ἐλυπήθη, ἀλλὰ μάλιστα ἐχάρη διὰ τὴν ἀγχίνοιαν αὐτῆς. Ἔπειτα ἔλαβεν αὐτὴν γυναῖκα, καὶ ἐβασίλευσαν καὶ οἱ δύο. Ἐγέννησαν καὶ ἕνα υἱὸν Θεσσαλὸν καλούμενον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ὠνομάσθη ἡ Θεσσαλία (α).

§. ι'. Οἱ δὲ Ὀρέσται οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἀνωτέρω καὶ πρὸς τὸ βορειανατολικὸν τῆς Ἀμαντίας,

(α) Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἐλάμβανον, οἱ βασιλεῖς μάλιστα, τὰς ἀδελφὰς γυναῖκας. Θεσσαλοὶ δὲ ἐχρημάτισαν πολλοὶ, καὶ εἶναι ἄδηλον ἀπὸ ποῖον ὠνομάσθη ἡ Θεσσαλία. Πολύαιν. Η'. μδ'. Ἡρόδοτ. Πολύμν. 176. Στράβ. Θ'. 401. Θουκυδίδ. Δ'. ιβ'.

ὠνομάσθησαν ἀπὸ τὸν Ὀρέστην υἱὸν τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὁ ὁποῖος κατέφυγεν ἐκεῖ μετὰ τὸν φόνον τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἔχων καὶ ἀποικίαν Μυκηναίων. Ἔκτισεν ἔπειτα πόλιν καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν Ἄργος Ὀρεστικὸν. Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν, ὅτι δὲν ἦλθεν ἐκεῖ ὁ Ὀρέστης, ἀλλά τις υἱὸς αὐτοῦ ἔφερε τὴν ἀποικίαν, καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· ἐπειδὴ καὶ ὁ Πενθίλος ἔφερεν ἀποικίαν εἰς τὴν Εὔβοιαν, καὶ εἰς τὴν Θράκην, καὶ ὠνόμασε τὰς πόλεις ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ὀρέσου (α). Αὕτη δὲ ἡ ἀποικία εἰς τὴν Ἤπειρον ἔγινε κατὰ τοὺς 1210 χρόνους πρὸ χριστοῦ (β).

§. ια'. Πλησίον δὲ τούτων ἦσαν οἱ Παρωραῖοι, οἱ ὁποῖοι ἦλθον ἐκ τῆς Ἀρκαδίας, ὡς νομίζει ὁ ῥηθεὶς κριτικὸς· Ἐπειδὴ ἦτον καὶ εἰς τὴν Ἀρκαδίαν πόλις ἀρχαία τῶν Πελασγῶν Παρώρεια ὀνομαζομένη, τὴν ὁποίαν ἔκτισεν ὁ Παρωρεὺς υἱὸς τοῦ Τρικολώνου· οἱ δὲ ἐγκάτοικοι αὐτῆς ὠνομάζοντο Παρωρεάται (γ) καὶ Παρωρεῖς.

(α) Ὅρα περὶ τούτων ἐν τῇ Ὠγυγίᾳ, Τόμ. δ'.
(β) Στέφαν. Ὀρέσ. Στράβ. Ζ'. 326.
(γ) Παύσαν Ἀρκαδικ. Στέφαν Παρωρ.

§. ιβ'. Τὸ δὲ Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικὸν ἔκτισεν ὁ Ἀμφίλοχος υἱὸς τοῦ Ἀμφιαράου μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ Ἀλκμαίων ἀδελφὸς τοῦ Ἀμφιλόχου τὸ ἔκτισεν εἰς τιμὴν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ· ἢ εἶχεν υἱὸν Ἀμφίλοχον, καὶ τὸ ὠνόμασεν εἰς τιμὴν τοῦ υἱοῦ αὐτου. Τέλος δὲ ἡ Ἀκαρνανία ὅλη ἦτον ἀποικία τῶν Ἀργείων, καὶ ὠνομάσθη ἀπὸ τὸν Ἀκαρνάνα υἱὸν τοῦ Ἀλκμαίωνος. Διὰ τοῦτο ὠνόμασαν καὶ τὸν ποταμὸν Ἴναχον (α)

§. ιγ'. Οἱ δὲ Αἰγεσαῖοι ὠνομάσθησαν ἀπὸ ἕνα στρατηγὸν αὐτῶν Αἰγεσέα ὀνομαζόμενον. Τοῦτο τὸ ἔθνος ἦτον τῆς Θεσπρωτίας, ὅμως δὲν ἐξεύρομεν εἰς ποῖον μέρος εἶχε τὴν κατοικίαν αὐτοῦ. Ἦσαν δὲ καὶ εἰς τὴν Σικελίαν Αἰγεσαῖοι, καὶ Ἔλυμοι, καὶ Ἐλυνοί· ἡ Κέρκυρα ὠνομάζετο Δρέπανον· ἦτου καὶ εἰς τὴν Σικελίαν πόλις, Δρέπανον καλουμένη. Ἔλυμοι ἦσαν καὶ εἰς τὴν Οἰνοτρίαν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα συνώνυμα, ὥσε φαίνεται, ὅτι ἐκ τῆς Θεσπρωτίας ἦτον ἡ ἀρχὴ τούτων (β).

(α) Ἀπολλόδ. Γ'. ζ'. 5. Θουκυδιδ. Β'. ρβ'. Τζέτζ. ἐν Λυκόφρ. 441. Στράβ. ί. 462.

(β) Στέφαν. Αἰγες. Ῥαούλ. Τόμ. Α'. 343—.

§. ιδ'. Οἱ δὲ Ἕλλοποι ἦλθον ἐκ τῆς Θεσσαλίας, ὡς συμπεραίνει ὁ ῥηθεὶς κριτικὸς (α). φαίνεται ὅμως πολὺ πιθανὸς ὁ συμπερασμὸς κατὰ τὰς μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων. Ὁ Ἕλλοψ υἱὸς τοῦ Ἴωνος ἔφερεν ἀποικίαν Ἰώνων εἰς τὴν Εὔβοιαν, τὴν νῦν Εὔριπον, καὶ ἔκτισε πόλιν Ἑλλοπίαν ἀπ' αὐτοῦ καλουμένην κατὰ τὴν χώραν τῶν Ἰσιαίων, καὶ κατ' ὀλίγον ὠνομάσθη ὅλη ἡ Εὔβοια Ἑλλοπία. Οἱ δὲ Ἰσιαῖοι τῆς Εὐβοίας ἐπέρασαν ὕστερον εἰς τὴν Θεσσαλίαν, καὶ ἀπ' αὐτῶν ὠνομάσθη ἡ Ἐσιῶτις χώρα τῆς Θεσσαλίας, ἡ ποία ἦτον περὶ τὸν Πηνειὸν, ὅπου εἶναι τὰ Τρίκαλα τώρα, καὶ ἐκτείνετο ἕως εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἠπείρου. Ἐκεῖθεν ἴσως ἐπέρασαν οἱ Ἕλλοποι εἰς τὴν Ἤπειρον. Ἔτι δὲ ἦτου καὶ εἰς τὴν Αἰτωλίαν πόλις Ἑλλόπιον καλουμένη (β), καὶ εἰς τὰς Θεσπειὰς, ὅπου ἦλθεν ἀποικία τῶν Ἰώνων, δηλαδὴ τῶν Ἀθηναίων.

§. ιε'. Οἱ δὲ Σελλοὶ, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἔθνος ἰδιαίτερον περὶ τὴν Δωδώνην, καὶ ἐκ τούτων

(α) Ῥαούλ. Τόμ. Β'. 77. 100. 286.

(β) Στέφαν. Ἑλλοπ. Στράβ. Ι'. 445. Διόδωρ. Δ'. καὶ Ϟ'. Σκύμν. 571.

ἦσαν οἱ Ἱερεῖς τοῦ Διὸς καὶ τοῦ μαντείου τῆς Δωδώνης, ἦλθον καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς Θεσσαλίας. Τινὲς μὲν λέγουσι τοὺς αὐτοὺς Ἕλλοπους, Ἕλλους καὶ Σελλοὺς, ἀλλ' εὑρίσκονται τρία διάφορα ἔθνη ἀπὸ τῶν ἡγεμόνων αὐτῶν ὀνομαζόμενα. Οἱ μὲν Ἕλλοποι, εἴρηται, ὅτι ὠνομάσθησαν ἀπὸ τοῦ Ἀθηναίου Ἕλλοπος· οἱ δὲ Ἕλλοι ἀπὸ τοῦ ἡγεμόνος αὐτῶν Ἕλλοῦ, τοῦ Θετταλοῦ· οἱ δὲ Σελλοί, ἀπὸ τοῦ ἡγεμόνος αὐτῶν Σελλοῦ τοῦ Πελασγοῦ. Λέγουσι δὲ ἄλλοι, ὅτι οἱ Σελλοὶ ἦσαν Πελασγοὶ τῆς Τυρρηνίας· ὅμως οἱ Πελασγοὶ τῆς Τυρρηνίας ἦλθον ἐκεῖ ἐκ τῆς Θεσσαλίας· ὅθεν οἱ μὲν Ἕλλοι καὶ Σελλοὶ ἦσαν Πελασγοὶ ἐκ τῆς Θεσσαλίας, οἱ δὲ Ἕλλοποι, Ἴωνες· Οἱ Ἕλλοποι ἦσαν περὶ τὴν χώραν ἐκείνην, ὅπου εἶναι τώρα τὰ Ἰωάννινα, ἡ ὁποία ἦτον μέρος τῆς Θεσπρωτίας ὡς εἴρηται. Εἰς τὴν Θεσπρωτίαν ἦτον καὶ τὸ ἀρχαιότατον Νεκυομάντειον ὡς λέγει ὁ Παυσανίας, ὅπερ ὀνομάζει Ἄορνον. Ἐκεῖ ἦλθεν ὁ Ὀρφεὺς καὶ ἀνεκάλεσε τὴν Εὐριδίκην ἐκ τοῦ ἅδου. Τοῦτο λοιπὸν ἦτον ἐν τῇ Ἑλλοπία, ἢ ὀλίγον κατωτέρω, ὅπου εἶναι τὸ χάσμα, εἰς τὸ ὁποῖον βυθίζεται καὶ χάνεται ὁ Ἀχέρων· ἐπειδὴ

τὰ τοιαῦτα χάσματα ἐνόμιζον στόματα τοῦ ἅδου, εἰς διάφορα μέρη (α).

§. ις'. Οἱ δὲ Ἀργυρίνοι ἦσαν ὡς εἴρηται πρὸς τὰ βόρεια τῆς Ἠπείρου κατὰ τὰ Ἀκροκεραύνια ὄρη, πλησίον τοῦ Αἴαντος ποταμοῦ. Ἐκεῖ πλησίον ἔμειναν καὶ οἱ ῥηθέντες Κόλχοι, καὶ ἴσως αὐτοὶ ὠνομάσθησαν Ἀργυρίνοι. Μετὰ δὲ τῶν Τρωϊκὸν πόλεμον ἦλθον ἐκεῖ ὁμοῦ ὁ Νιρεὺς ἐκ τῆς Σύμης ὁ περίφημος διὰ τὴν ὡραιότητα, καὶ ὁ Θόας στρατηγὸς τῶν Αἰτωλῶν, ἔχοντες ἀποικίαν τὰ στρατεύματα αὐτῶν, μὲ τὰ ὁποῖα ἐπολέμησαν εἰς τὴν Τρωάδα. Καὶ οὕτως ἔμειναν καὶ αὐτοὶ ἐκεῖ μεταξὺ τῶν Ἀργυρίνων, ὡς λέγει ὁ Λυκόφρων (β).

§. ιζ'. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι ὁ πολυχρόνιος πόλεμος τῆς Τρωάδος μετέβαλε δι' ὅλου τὰς διοικήσεις, καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῆς Ἑλλάδος· ἐπειδὴ ἐν ᾧ ἐ-

---

(α) Ὅμηρ. Ἰλ. Π. 235. καὶ Σχόλ. Διδύμ. καὶ Βιλοαζ. Φαβωρῖν. Σελλ. Παυσαν. Βοιωτ. λ'. Διόδ. Δ. Κβ'. Ὅρα καὶ ἐν Ὠγυγ. περὶ Ἀόρν. καὶ Νεκυομαντ.

(β) 1017. καὶ Τζέτζ. Ὁ Τζέτζης ἠπατήθη ἐνταῦθα, διότι ἐνόμισεν, ὅτι μόνον εἰς τὴν Σικελίαν ἦτον πόλις Ἀργύριον, ἡ πατρὶς τοῦ Διοδώρου. Τοῦτο ὅμως παρετήρησε πρότερον ὁ Ῥαούλ.

πολέμουν αὐτοὶ δέκα χρόνους ἐκεῖ, ἥρπασαν ἄλλοι τοὺς τόπους αὐτῶν· ὅθεν διεσκορπίσθησαν ὕστερον, ἄλλοι μὲν εἰς τὴν Ἀσίαν, ἄλλοι δὲ εἰς τὴν Ἤπειρον, καὶ ἄλλοι εἰς τὴν Ἰταλίαν, ζητοῦντες ἄλλους τόπους. Ἔπλασαν μὲν οἱ ποιηταί, ὅτι ἔῤῥιπτεν αὐτοὺς ἡ τρικυμία εἰς ξένους τόπους, ὡς λέγει καὶ ὁ Λυκόφρων, ὅτι ἔῤῥιψε καὶ τὸν Νιρέα καὶ Θόαντα εἰς τὴν Λιβύαν, ἔπειτα ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ἤπειρον. Ὅμως δὲν ἦτον αὐτὴ ἡ αἰτία· ἐπειδὴ εἶναι πολλαὶ νῆσοι καὶ τόποι ἄλλοι πλησιέστεροι μεταξὺ Λιβύας καὶ Ἠπείρου, καὶ ἐδύναντο νὰ μείνωσιν ἀλλοῦ, εἰς πλησιέστερον μέρος, ἢ νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν. Ἀλλ' αὐτοὶ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα πλέον τῆς πατρίδος, καὶ ὄντες συνειθισμένοι, νὰ ἡγεμονεύωσιν, ἐζήτουν ἔθνη βάρβαρα νὰ τὰ ἐξουσιάζωσιν. Αὕτη ἡ τρικυμία τῆς φιλαρχίας φαίνεται, ὅτι ἔῤῥιπτεν αὐτοὺς μεταξὺ τῶν βαρβάρων ἐθνῶν.

§. ιή. Ταῦτα λοιπὸν ἦσαν τὰ ἐπισημότερα ἔθνη τῆς Ἠπείρου, τῶν ὁποίων τὴν ἀρχὴν ἐδυνήθην νὰ εὕρω. Οἱ δὲ Μολοσσοὶ ἦσαν καὶ αὐτοὶ Θεσσαλοί, ὡς θέλομεν εἰπῆ μετ' ὀλίγου· ὁμοίως καὶ οἱ Αἰθικες, οἵτινες ἦσαν πρὸς ἀνατολὰς τῶν

Παραυαίων, καὶ πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ Πηνειοῦ ποταμοῦ τῆς Θεσσαλίας, τῆς νῦν Σαλαμβρίας· ὁμοίως ἦσαν Θεσσαλοὶ καὶ οἱ Ἀθαμάνες, καὶ ἄλλα τινά· ὥστε τὰ ἔθνη τῆς Ἠπείρου ἦσαν ἅπαντες Ἕλληνες, ἐκτὸς ὀλίγων Τρωαδιτῶν, οἱ ὁποῖοι ἦλθον μὲ τὸν Πύῤῥον υἱὸν τοῦ Ἀχιλλέως. Πλησίον δὲ τῆς Ἠπείρου πρὸς τὰ σύνορα τῆς Ἰλλυρίας ἦσαν οἱ Ἐγχελεῖς, ὅπου ἦλθεν ὁ Κάδμος μὲ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Ἁρμονίαν, καὶ ἐβασίλευσαν, ἀφ' οὗ ἐδιώχθησαν ἀπὸ τὰς Θήβας. Ἐκεῖ ἐγέννησαν υἱὸν Ἰλλυριὸν ὀνομαζόμενον, ὁ ὁποῖος ἐβασίλευσεν ὕστερον. καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὠνομάσθη ἡ χώρα Ἰλλυρία.

§. ιθ'. Πολλοὶ Ἱστορικοὶ λέγουσιν, ὅτι πρὸς τὰ παραθαλάσσια τῆς Ἠπείρου καὶ μάλιστα περὶ τὴν Ἀμβρακίαν, ἐβασίλευεν ὁ Γηρυόνης κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἡρακλέους, περὶ τοὺς 1350 πρὸ Χριστοῦ, ὅστις εἶχε πολλὰς ἀγέλας βοῶν· ἐπειδὴ λέγουσιν, ὅτι τὰ μέρη ἐκεῖνα εἶναι βουτρόφα· ὅθεν ἐστράτευσεν ὁ Ἡρακλῆς εἰς τὴν Ἤπειρον, καὶ νικήσας τὸν Γηρυόνην, ἔλαβε τὰς ἀγγέλας τῶν βοῶν, καὶ ἔφερεν αὐτὰς εἰς τὴν Πελοπόννησον. Οἱ δὲ ποιηταὶ λέγουσιν, ὅτι κατὰ τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν ἐβασίλευεν ὁ Γηρυόνης εἰς

μίαν νῆσον Ἐρύθειαν ὀνομαζομένην. Ἀλλ' οἱ Ἱσορικοὶ νομίζουσιν ἐκεῖνο ποιητικὸν πλάσμα(α), ἢ σφάλμα γραφικόν· διότι εὑρέθη μία ἐπιγραφὴ εἰς τὴν Ὑπάτην πόλιν τῶν Αἰνιάνων, εἰς στήλην γεγραμμένη, καὶ ἔλεγεν, ὅτι ἡ γυνὴ τινὸς Εὐρύτου ὠνομάζετο Ἐρύθη, καὶ ἀπὸ αὐτὴν ὠνομάσθη μία πεδιὰς τῆς Ἠπείρου Ἐρύθη καὶ Ἐρύθεια, ὅπου ἐβασίλευεν ὁ Γηρυόνης.

§. κ΄. Ἐὰν τοῦτο εἶναι ἀληθινὸν, ὁ Ἡρακλῆς ἔκαμε δύο ἐκστρατείας εἰς τὴν Ἤπειρον, καὶ ἐπολέμησε δὶς μὲ τοὺς Ἠπειρώτας, καὶ τέλος ἔγινε καὶ συγγενὴς αὐτῶν. Διότι ὅτε ἐβασίλευεν ὁ Φυλέας ἀπόγονος τοῦ Θεσπρωτοῦ εἰς τὴν Ἔφυραν, καὶ ὁ Οἰνεὺς εἰς τὴν Καλυδῶνα τῆς Αἰτωλίας, συνέβη πόλεμος μεταξὺ Θεστοωτῶν καὶ Καλυδωνίων, καὶ οἱ Καλυδώνιοι ἀδυνατοι ὄντες, ἐκάλεσαν σύμμαχον τὸν Ἡρακλέα. Ἐστράτευσε λοιπὸν ὁ Ἡρακλῆς μὲ τοὺς Καλυδωνίους εἰς τὴν Θεσπρωτίαν, καὶ νικήσας τοὺς Θεσπρωτοὺς, ἐφόνευσε καὶ τὸν βασιλέα αὐτῶν

(α) Εὐσάθ. ἐν Διονύσ. περιηγήσ. 658. Σκύλξ Ἰλλυρ. καὶ σχολ.

Φυλέα. Εἶχε καὶ μίαν θυγατέρα ὁ Φυλεὺς Ἀσυόχην καλουμένην, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν αἰχμάλωτον ὁ Ἡρακλῆς, καὶ ἐξ αὐτῆς ἐγέννησε τὸν Τληπόλεμον (α).

§. κα΄. Ὀλίγον δὲ ὕστερον, ζῶντος ἔτι τοῦ Ἡρακλέους, ἐστράτευσεν ὁ Θησεὺς καὶ Πειρίθους εἰς τὴν Θεσπρωτίαν. Μετὰ τὸν Φυλέα ἐβασίλευσεν εἰς τὴν Ἔφυραν ὁ Ἀϊδωνεὺς, ἢ ἀμέσως, ἢ ὀλίγου ὕστερον· ἐπειδὴ τοῦτο μὲν δὲν τὸ ἐξεύρομεν, ὅτι ὅμως ἐβασίλευσε μετ' ὀλίγον μαρτυρεῖ ἡ ἡλικία τοῦ Ἡρακλέους. Ἀγνοοῦμεν καὶ τοῦτο, ἂν ὁ Ἀϊδωνεὺς ἦτον ἀπόγονος τοῦ Θεσπρωτοῦ, ἢ ἐξ ἄλλου γένους· ἐπειδὴ δὲν ἀναφέρονται οἱ γονεῖς αὐτοῦ. Οὗτος ὁ Ἀϊδωνεὺς ἥρπασεν ἐκ τῆς Σικελίας την Περσεφόνην θυγατέρα τῆς Δήμητρος, καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς μίαν θυγατέρα, τὴν ὁποίαν ὠνόμασε Κόρην. Ταύτην λοιπὸν τὴν Κόρην ἤθελον νὰ ἁρπάσωσιν ὁ Θησεὺς καὶ Πειρίθους, καὶ διὰ τοῦτο ἐστράτευσαν εἰς τὴν Ἤπειρον. Ἐνικήθησαν ὅμως, καὶ ὁ μὲν Πειρίθους ἐφονεύθη, ὁ δὲ Θησεὺς ἔμεινεν αἰχμάλωτος, ἕως οὗ ἦλθεν ὁ Ἡρακλῆς ὕστερον,

(α) Ἀπολλόδ. Β΄. ζ΄. 5. Διόδ. Δ΄. λς΄.

καὶ ἠλευθέρωσεν αὐτὸν (α). Δὲν εἶναι μὲν βέβαιον, ὅτι οὗτος ὁ Ἀϊδωνεὺς ἥρπασε τὴν Περσεφόνην, διότι ἡ Δήμητρα ἦτον πολὺ προγενεσέρα τοῦ Ἀϊδωνέως τούτου· ὅτι ὅμως ἦταν οὗτος βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου, καὶ μάλισα τῆς Μολοσσίδος, μαρτυρεῖ ὁ Πλούταρχος καὶ ἄλλοι πολλοί. Καὶ αὐτὸς ὠνομάσθη Ἀϊδωνεύς, τὸ ὁποῖον σημαίνει Πλούτωνα, καὶ Ἄδην· ὠνόμασε καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Περσεφόνην, καὶ τὴν θυγατέρα Κόρην· εἶχε καὶ ἕνα σκύλον μέγα, καὶ ὠνομασεν αὐτὸν Κέρβερον (β), διὰ νὰ ἔχῃ ὅλα τὰ παράτημα τοῦ Ἅδου, ἐπειδὴ ἔπλασαν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι ἐκεῖ ἦτον ὁ Ἅδης. Τοῦτο τὸ ποιητικὸν πλάσμα ἂν ἀναχθῇ εἰς Ἱστορίαν, ὅτι ὁ Κέρβερος ἦτον στρατηγὸς περίφημος τοῦ Ἀϊδωνέως, ὁ Ἡρακλῆς ἐστράτευσε καὶ τρίτον εἰς τὴν Ἤπειρον, καὶ ἔλαβε τὸν Κέρβερον αἰχμάλωτον, κατὰ τὴν προσαγὴν τοῦ Εὐρυσθέως.

§. κβ'. Μετὰ δὲ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον ἦλθεν ὁ

(α) Κύριλλ. παρὰ Βοσσ. Θεολογ. Α'. Θ'. Φιλόχορ. παρ' Εὐσεβ. χρονικ. κζ' Πλούταρχ. Θησ. λβ'. λε'.

(β) Οἱ σκύλοι τῆς Μολοσσίδος ἦσαν περίφημοι, ὅμως οὗτος ὁ Κέρβερος φαίνεται ὅτι ἦτον στρατηγὸς αὐτοῦ, ἔστις ἐφόνευσε τὸν Πειρίθουν.

Ὀδυσσεὺς εἰς τὴν Ἤπειρον κατά τινα χρησμὸν, ἀφ' οὗ ἐφόνευσε τοὺς μνηστῆρας, καὶ ἔκτισε τὴν πόλιν Βούνειμα πλησίον τῆς Τραμπύας· ὥσε ἔφερε καὶ αὐτὸς ἐκεῖ ἀποικίαν Ἰθακησίων. Βούνειμα δὲ ὠνομάσθη ἡ πόλις, ἐπειδὴ ἐθυσίασε βοῦν, ἔπειτα ἔκτισεν αὐτήν. Κατέσησεν ἐκεῖ καὶ τὴν λατρείαν τοῦ Ποσειδῶνας· ὅθεν ὠνομάσθη καὶ ὁ Ποσειδὼν Ἠπειρώτης. Ταύτην δὲ τὴν συμβουλὴν ἔλαβε παρὰ τὸ Τειρεσίᾳ ὡς λέγει ὁ Ὅμηρος. Ἦτον δὲ ἡ πόλις αὕτη εἰς τὴν χώραν τῶν Τυμφαίων, ὅπου ἐγίνοντο ἄρισοι βόες ὡς λέγει ὁ Καλλίμαχος, καὶ διὰ τοῦτο ἴσως ὠνομάσθη Βούνειμα, ἀπὸ τοῦ νέμειν βοῦς, καὶ οὐχὶ ὡς λέγει ὁ Στέφανος ἀπὸ τοῦ θυσιασθέντος βοός. Ὁ δὲ Πίνδαρος λέγει βουτρόφα τὰ ὄρη τῆς Ἠπείρου τὰ ὁποῖα κατέρχονται ἀπὸ τῆς Δωδώνης μέχρι τῆς Ἰονικῆς θαλάσσης. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἦσαν περίφημοι οἱ βόες τοῦ Γηρυόνου. Τυμφαῖος ἦτον ὁ Πολυσπέρχων ὁ μέγας ἐκεῖνος στρατηγὸς καὶ βασιλεὺς τῶν Τυμφαίων καὶ Αἰθίκων, κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Κασσάνδρου, ὅστις ἐφόνευσε τὸν Ἡρακλέα υἱὸν τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐκ τῆς Περσίδος Βαρσίνης· ὅθεν ὀνομάζει αὐτὸν ὁ Δυκόφρων Δράκοντα Τυμφαῖον. Ὁ δὲ φιλόσοφος

Κλεάνθης ὁ μαθητὴς καὶ διάδοχος τοῦ Ζήνωνος ἦτον ἐκ τῆς Ἄσσου πόλεως τῆς Ἠπείρου (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τοῦ Πύῤῥου τοῦ πρώτου, υἱοῦ τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ.

§. α'. Ὁ Πύῤῥος οὗτος κατάγεται, καθὼς καὶ ὁ Μιλτιάδης, ἐκ τοῦ ἀρχαιοτάτου γένους τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Ὠκεανοῦ, κατὰ τὴν ἀρχαίαν Ἱστορίαν· ἐπειδὴ ὁ Ὠκεανὸς ἐγέννησε τὸν Ἀσωπὸν, ὁ δὲ Ἀσωπὸς τὴν Αἴγιναν, ἐκ τῆς ὁποίας ἐγέννησεν ὁ Ζεὺς τὸν Αἰακὸν, τὸν βασιλέα τῆς νήσου Αἰγίνης, καὶ τὸν δικαιότατον ἄνθρωπον τῆς Ἑλλάδος. Οὗτος δὲ ὁ Ζεὺς ἦτόν τις βασιλεὺς τῆς Αἰγίνης, διότι οἱ ἀρχαῖοι ὠνόμαζον τοὺς βασιλεῖς τότε μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Διὸς, τὸ ὁποῖον ἐνομίζετο εὐγενέσατον καὶ ἴδιον τῶν βασι-

(α) Ὅμηρ. Ὀδυσ. Λ. 120. καὶ Εὐσάθ. Καλλίμαχ. Ὕμν. εἰς Ἄρτεμ. 278. καὶ Σχολ. Πίνδαρ. Νεμ. Δ'. 84. καὶ Σχολ. Λυκόφρ. 800. καὶ Τζέτζ. Στέφαν. Βούνεμ. Σχολ. Διόδ. Κ'. κη'.

λέων· ἐπειδὴ ὁ Ζεὺς ἐνομίζετο ὁ δικαιότατος, ἰσχυρώτατος, εὐγενέσατος καὶ ἀρχαιότατος βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων. Διὰ τοῦτο τὸν ὠνόμασαν Ζῆνα· οἷον αἴτιον τοῦ καλῶς ζῆν· ἐπειδὴ αὐτὸς ἔδειξε πρῶτος, ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ ζήσωσιν οἱ ἄνθρωποι εὐδαιμόνως καὶ εὐχαρίστως. Τοιαύτην δὲ εὐγνωμοσύνην ἐφύτευσεν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων ἡ ἀγαθότης καὶ φιλανθρωπία τοῦ Διὸς, ὥστε δὲν ἴξευρον πῶς νὰ τὸν τιμήσωσι, καὶ μὲ τί ἄξιον τῆς δικαιοσύνης καὶ μεγαλοπρεπείας αὐτοῦ, νὰ τὸν συγκρίνωσιν εἰς εὐχαρίστησιν αὐτῶν. Τέλος δὲ μόλις ἔκριναν τὸν λαμπρότατον Πλανήτην ἄξιον, καὶ ὠνόμασαν αὐτὸν Δία. Δὲν εὐχαριστήθησαν ὅμως καὶ εἰς τοῦτο, ἐπειδὴ ἐφαίνετο μικρὰ ἡ τιμὴ αὕτη, καὶ ὄχι ἀνάλογος τῆς εὐεργεσίας τοῦ Διός· ὅθεν ὠνόμασαν Δία τὸν Ἥλιον, ἐπειδὴ ἄλλον φαινόμενον κοινὸν εὐεργέτην μεγαλήτερον τοῦ Ἡλίου δὲν ἐγνώριζον, νὰ παραβάλωσι τὸν Δία μὲ αὐτόν. Δὲν εὐχαριστήθησαν καὶ εἰς τοῦτο, καὶ ὠνόμασαν Δία τὸν Δημιουργὸν καὶ κυβερνήτην τοῦ παντὸς, ὅς τις ἐδημιούργησε τὸ πᾶν, καὶ διοικεῖ αὐτὸ μὲ σοφίαν καὶ ἰσονομίαν ἀκατανόητον. Οὕτω τρόπον τινὰ καὶ ὁ Ζεὺς μετέπλασε τοὺς ἀν-

θρώπους εἰς βίον ἥμερον, καὶ ἐκυβέρνησεν αὐτοὺς μὲ σοφίαν καὶ δικαιοσύνην, μιμούμενος τὸν δημιουργόν. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἐνομίσθη ὁ Ζεὺς εὐγενέστατος πάντων τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὠνόμαζον μὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ τότε τοὺς δικαίους καὶ φιλανθρώπους βασιλεῖς.

§. β'. Τοιοῦτος δικαιότατος ἦτον καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Αἰακὸς ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγίνης, ὥςε τὸν ἔδιδον οἱ Θεοὶ ὅ,τι καὶ ἂν ἐζήτει. Διὰ τοῦτο, ὅτε συνέβαινέ τις ὀργὴ θεϊκὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα, οἱ Ἕλληνες παρεκάλουν τὸν Αἰακὸν, νὰ προσευχηθῇ, ἵνα παύσῃ τὸ κακὸν· καὶ ἔπαυεν εὐθὺς, καθὼς προσηύχετο ὁ Αἰακὸς, ὁ βασιλεὺς τῆς νήσου Αἰγίνης. Διὰ τοῦτο τὸν ἔκαμαν καὶ κριτὴν τοῦ Ἅδου, νὰ κρίνῃ καὶ ἐκεῖ δικαίως τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. Τοιαύτην ὑπόληψιν ἀφῆκεν ὁ Αἰακὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Τοιοῦτοι λοιπὸν ἦσαν οἱ πρόγονοι τοῦ Πύῤῥου, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὠνομάζοντο Αἰακίδαι, καθὼς καὶ ὁ πατὴρ τοῦ τρίτου Πύῤῥου ὠνομάζετο κυρίως Αἰακίδης. Τοιοῦτος ἦτον καὶ ὁ Αἰακὸς, ὅς τις ἐγέννησε τὸν Πηλέα καὶ Τελαμῶνα, τοὺς περιβοήτους Ἥρωας τῆς Ἑλλάδος. Ὁ μὲν Τελαμὼν ἐβασίλευσεν εἰς τὴν Σαλαμῖνα ὕςερον, καὶ ἐγέννησε τὸν μέγαν Αἴαντα. Ὁ δὲ Πηλεὺς ἐπέρασεν εἰς τὴν Θεσσαλίαν, καὶ ἐβασίλευσεν ἐκεῖ, εἰς τὴν χώραν Φθιώτιν, ὅπου ἦτον ἡ πόλις Ἑλλὰς ὀνομαζομένη, ὄνωθεν καὶ πρὸς τὸ δυτικὸν τοῦ Πελασγικοῦ κόλπου, τοῦ νῦν Βώλου καλουμένου. Ἔπειτα ἔλαβε γυναῖκα τὴν Θέτιν, καὶ ἐγέννησε τὸν Ἀχιλλέα. Ἡ δὲ Θέτις ἦτον θυγάτηρ τινὸς βασιλέως τῆς Θεσσαλίας, ἀλλ' ἡ ὡραιότης καὶ ἡ ἀρετὴ αὐτῆς, ὑπερχρέωσε τοὺς ἀνθρώπους, νὰ τὴν ὀνομάσωσι Θεὰν Νηρηΐδα, θυγατέρα τοῦ Νηρέως, ἐπειδὴ ἔμεινε τὸ ὄνομα αὐτῆς ἀθάνατον, διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην. Ὁ δὲ Ἀχιλλεὺς ἔλαβε γυναῖκα τὴν Δηϊδάμειαν θυγατέρα τοῦ Λυκομήδους βασιλέως τῆς νήσου Σκύρου, καὶ ἐγέννησε τὸν Πύῤῥον, τὸν ὁποῖον ἀνέτρεφεν ὁ Πάππος αὐτοῦ Λυκομήδης εἰς τὴν Σκύρον, ὅτε ἦλθεν ὁ Ἀχιλλεὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς Τρωάδος. Τοιαύτη ἦτον ἡ φαμηλία αὕτη, πανταχόθεν λαμπρὰ, βασιλικὴ καὶ ἐνάρετος, ἐκ τῆς ὁποίας κατάγεται ὁ Πύῤῥος. Καὶ πάντες οἱ ἀπόγονοι αὐτῆς, ὁ Πηλεὺς, Ἀχιλλεὺς, Πύῤῥος, καὶ οἱ λοιποὶ, ἦσαν οἱ ἀνδρειότατοι, δικαιότατοι καὶ λαμπρότατοι Ἥρωες τῆς Ἑλλάδος. Ἐπειδὴ δὲ ἐφονεύθη ὁ Ἀχιλλεὺς εἰς τὸν πόλεμον, οἱ Ἕλληνες ἔξειλαν καὶ ἐζήτησαν τὸν Πύῤῥον, νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν πόλε-

μου, εἰς τὸν τόπον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Ὁ Πύῤῥος ἦτον τότε πολὺ νέος, ὅμως ἦλθε μὲ πολλὴν προθυμίαν, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ δοξασθῇ, νὰ ἐκδικήσῃ καὶ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, τὸν ὁποῖον ἐφόνευσαν δολίως οἱ Τρῳαδῖται. Διὰ τοῦτο ὠνομάσθη καὶ Νεοπτόλεμος ὁ Πύῤῥος, ἐπειδὴ ἦλθε νέος εἰς τὸν πόλεμον.

§. γ'. Τοιοῦτος δὲ νέος ὢν, ἔδειξε πολλὰς καὶ μεγάλας ἀνδραγαθίας εἰς τὸν πόλεμον τοῦτον, διοικῶν τοὺς στρατιώτας τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, οἱ ὁποῖοι ὠνομάζοντο Μυρμηδόνες (α). Τέλος δὲ αὐτὸς συνήργησε, καὶ ἐκυρίευσαν οἱ Ἕλληνες τὴν Τρῳάδα, ἐφόνευσε πολλοὺς εἰς τὸν πόλεμον, καὶ αὐτὸν τὸν Πρίαμον τὸν βασιλέα τῆς Τρῳάδος. Ἔλαβεν ἄπειρα λάφυρα, καὶ τὴν Ἀνδρομάχην τὴν γυναῖκα τοῦ Ἕκτορος αἰχμάλωτον, καὶ τὸν Ἕλενον υἱὸν τοῦ Πριάμου, καὶ οὕτως ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὅμως δὲν μετεχειρίσθη αὐτοὺς ὡς αἰχμαλώτους, ἀλλὰ τὴν μὲν Ἀνδρομάχην εἶχεν ὡς βασίλισσαν καὶ γυναῖκα νόμιμον· τὸν δὲ Ἕλενον ὡς σύμβουλον. Εἶχε δὲ τὸν Ἀχαιὸν υἱὸν τοῦ Πελίου γείτονα εἰς τὴν

(α) Ὅρα περὶ πάντων τούτων ἐν τῇ Ὠγυγίᾳ.

Θεσσαλίαν, ὅστις ἐβασίλευεν εἰς τὴν πόλιν Ἰωλκὸν, ἡ ὁποία ἦτον πρὸς τὸν μυχὸν τοῦ Πελασγικοῦ κόλπου, ὅπου εἶναι τώρα ὁ Βόλος. Μὲ τοῦτον εἶχον παλαιὰν ἔχθραν, καὶ τότε ἐν ᾧ ἔλειπον αὐτοὶ εἰς τὴν Τρῳάδα, ἥρπασεν ὁ Ἀχαιὸς τὸ βασίλειον αὐτῶν. Ἢ ὡς νομίζουσιν ἄλλοι, ὁ ῥηθεὶς Ἡρακλείδης Ἄντιφος ἥρπασεν αὐτό. Ἀναφέρεται ὅμως καὶ πόλεμος αὐτῶν μὲ τὸν Ἀχαιὸν, καὶ ὅτι ἐφόνευσε τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἀχαιοῦ ὁ Πύῤῥος ὕστερον. Διὰ τοῦτο δὲν ἐδυνήθη νὰ μείνῃ εἰς τὴν Θεσσαλίαν ὁ Πύῤῥος, ἀλλ' ἔλαβεν ὅλους τοὺς ὀπαδοὺς αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ἤπειρον, ὅπου ἐκυρίευσε τὴν Μολοσσίδα, καὶ ἐβασίλευεν ἐνδόξως καὶ μεγαλοπρεπῶς, συνάξας εἰς πόλεις τοὺς διασκορπισμένους ἀνθρώπους, καὶ καταστήσας νόμους Ἑλληνικοὺς, καὶ πᾶσαν τὴν ἀνήκουσαν εὐνομίαν καὶ εὐταξίαν, εἰς εὐδαιμονίαν καὶ ἡσυχίαν αὐτοῦ τε καὶ τῶν ὑποκειμένων.

§. δ'. Τοιοῦτος δὲ γενόμενος, ἤθελε βεβαίως νὰ ἔχῃ καὶ συγγενεῖς καὶ συμμάχους Ἕλληνας· ὅθεν ἔδωκε τὴν Ἀνδρομάχην γυναῖκα εἰς τὸν Ἕλενον, θέλων νὰ λάβῃ αὐτὸς τὴν Ἑρμιόνην θυγατέρα τοῦ Μενελάου τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης. Ἔπειτα ἦλθεν εἰς τὴν

Σπάρτην καὶ συνεζεύχθη αὐτήν, ὅπου ἑώρτασεν ὁ Μενέλαος τοὺς γάμους μεγαλοπρεπῶς. Ὁ δὲ Παυσανίας λέγει, ὅτι ἐκ τῆς Σκύρου ἦλθεν ὁ Πύῤῥος μὲ ςόλον εἰς τὴν Σπάρτην, καὶ ἐνυμφεύθη τὴν Ἑρμιόνην· καὶ μάλιςα ὠνόματε καὶ ἕνα ποταμὸν τῆς Λακωνίας Σκύραν, ἀπὸ τῆς Σκύρου, ὅπου ἐςάθη ὁ ςόλος αὐτοῦ. Κατὰ τοῦτον τὸν λόγον ὁ γάμος ἔγινε πρὶν ςρατεύσῃ εἰς τὴν Τρῳάδα ὁ Πύῤῥος· ἢ μόνον διὰ ἀῤῥαβῶνα ἦλθε τότε. Ἀλλ' ἄλλοι λέγουσιν, ὅτι εἰς τὴν Τρῳάδα ὑπεσχέθη αὐτῷ ὁ Μενέλαος τὴν Ἑρμιόνην. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔλαβε καὶ τὴν Λάνασσαν, ὡς εἴρηται, τὴν θυγατέρα τοῦ Ἡρακλείδου Φειδίππου, ἢ Κλεοδαίου κατ' ἄλλους. Ἐζήτει δὲ τὴν Ἑρμιόνην γυναῖκα καὶ ὁ ἐξάδελφος αὐτῆς Ὀρέςης υἱὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος, καὶ μάλιςα λέγουσιν, ὅτι ἦτον καὶ ἀῤῥαβωνισμένη εἰς αὐτόν. Ἀλλ' ὁ Μενέλαος ὕςερον ἰδὼν τὰς ἀρετὰς τοῦ Πύῤῥου εἰς τὸν πόλεμον τῆς Τρῳάδος, μετέβαλε τὴν γνώμην. Ἔτι δὲ ὁ Ὀρέςης ἔγινε καὶ μητροκτόνος, ἐπειδὴ ἐφόνευσε τὴν μητέρα αὐτοῦ Κλυταιμνήςραν, καὶ διὰ τοῦτο ἴσως δὲν ἤθελεν αὐτὸν γαμβρὸν ὁ Μενέλαος. Ὅθεν ἐφύλαττε πάθος ἄσπονδον κατὰ τοῦ Πύῤῥου ὁ Ὀ-

ρέςης, καὶ ἐζήτει εὐκαιρίαν. Ὁ δὲ Πύῤῥος μὴ ἰξεύρων τὴν ἐπιβουλὴν, δὲν ἐφυλάττετο, καὶ ἦλθε ποτὲ εἰς τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν ἀπροφύλακτος. Ἐκεῖ λοιπὸν ἐφόνευσεν αὐτὸν ὁ Ὀρέςης εἰς τὸν βωμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. Λέγουσιν ὅμως πολλὰ καὶ διάφορα περὶ τοῦ φόνου αὐτοῦ (α). Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Μενέλαος, ἦλθε καὶ ἔθαψεν αὐτὸν μεγαλοπρεπῶς. Οἱ δὲ Δελφοὶ ἐτίμησαν αὐτὸν ὡς Ἥρωα.

§. ε'. Ἐκ μὲν τῆς Ἑρμιόνης δὲν ἐγέννησε τέκνα· ἐκ δὲ τῆς Ἀνδρομάχης τρία· τὸν Μολοσσὸν, Πίελον καὶ Πέργαμον. Ἐκ δὲ τῆς Λανάσσης ἐγέννησεν ὀκτὼ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ, καὶ τὰ μὲν θηλυκὰ ἔδωκε γυναῖκας ἔτι ζῶν εἰς τοὺς γείτονας βασιλεῖς, ἵνα ἔχῃ αὐτοὺς συμμάχους. Ἕνα δὲ ἐκ τῶν ἀρσενικῶν ὠνόμασε Πύῤῥον, καὶ οὗτος ἦτον ὁ δεύτερος Πύῤῥος τοῦ γένους τούτου. Κατὰ τοῦτον δὲ τὸν λόγον, δὲν συμβιβάζεται τὸ πρᾶγμα· ἐπειδὴ τὰ ἐκ τῆς νεωτέρας γυναικὸς τέκνα ὑπάνδρευσεν αὐτὸς ἔτι ζῶν, τὰ

(α) Ὅρα περὶ τούτων ἐν Ὠγυγίᾳ, ἐν τῷ περὶ Πύῤῥῳ, Ἑρμιόν. Ὀρές. Καὶ Παυσαν. Αἰτιακ. Δ'. Θ'. ιδ'. Λακωνικ. Κς'. Κε'. Μεσσηνιακ. Κ'. Στράβ. Θ'. 427. Πλούταρχ. ἐν Πύῤῥ. α'.

δὲ ἐκ τῆς προτέρας ἦσαν ἔτι ἀνήλικα, ὡς μετ' ὀλίγον ῥηθήσεται. Καὶ φαίνεται ὅτι μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἔλαβον τὰς θυγατέρας οἱ γείτονες ἡγεμόνες. Ἀπὸ τοῦ Πύῤῥου λοιπὸν τοῦ πρώτου, υἱοῦ τοῦ Ἀχιλλέως ὠνομάζοντο Πυῤῥίδαι οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ βασιλεῖς. Ἔτι δὲ ὠνομάζοντο καὶ Αἰακίδαι ἀπὸ τοῦ Αἰακοῦ.

§. ς'. Πρωτότοκος υἱὸς αὐτοῦ ἦτον ὁ Μολοσσὸς, ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτον ἀνήλικος, ἐπετρόπευεν αὐτὸν ὁ Ἕλενος. Λέγουσι δὲ ὅτι ἡ Ἑρμιόνη ἐφθόνει τὸν Μολοσσὸν κατὰ τὴν συνήθειαν, ἐπειδὴ ἦτον πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Πύῤῥου ἐξ ἄλλης γυναικὸς, καὶ ἑπομένως διάδοχος. Ἐν τούτοις δὲ ἐγέννησε καὶ ὁ Ἕλενος υἱὸν Κεσρῖνον ὀνομαζόμενον. Ἐπειδὴ δὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἑλένου, ἔλαβεν ὁ Μολοσσὸς τὴν πατρικὴν βασιλείαν, ὁ Κεσρῖνος ἔλαβε πολλοὺς ὀπαδοὺς αὐτοῦ, καὶ ἦλθε πέραν τοῦ Θυάμιδος ποταμοῦ, ὅπου ἔκτισε τὴν πόλιν Κεσρίνην. Ὁ δὲ Μολοσσὸς ἐβασίλευσεν εἰς τὴν πατρικὴν χώραν, ἡ ὁποία ὠνομάσθη ἀπ' αὐτοῦ Μολοσσία. Ἀλλ' ὅλλοι ἀναφέρουσι καὶ εἰς τὴν Θεσσαλίαν ἕνα τόπον Μολοσσίαν ἔτι πρότερον καλούμενον, καὶ ἐκεῖθεν ἐκομίσθη τὸ ὄνομα εἰς τὴν Ἤπειρον (α). Φαίνεται ὅμως, ὅτι ὁ Μολοσσὸς ἦτον ἄξιος καὶ ἔνδοξος βασιλεὺς, ἀλλὰ τέκνα δὲν ἀφῆκε, καὶ ἔπαυτε τὸ γένος αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ἐβασίλευσεν ὁ Πέλος μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ. Ὁ δὲ Πέργαμος ἔλαβε τὴν Ἀνδρομάχην, καὶ ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἀσίαν, ὅπου ἔκτισε τὴν πόλιν Πέργαμον, καὶ ἐβασίλευεν ἐκεῖ. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ Ἕλενος εἶχε πολλοὺς Τρῳαδίτας, καὶ ἀδελφὸν Χάονα καλούμενον, ὁ ὁποῖος ἐφονεύθη εἰς τὸ κυνήγιον, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὠνόμασεν ὁ Ἕλενος τὴν Χαονίαν. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι δὲν ἦτον ἀδελφὸς, ἀλλὰ φίλος καὶ συνοδοιπόρος τοῦ Ἑλένου, καὶ ὁ Ἕλενος ἐφόνευσεν αὐτὸν ἀκουσίως. Ἕν μέρος δὲ τῶν Θεσσαλῶν, ἢ τῶν Μυρμιδόνων, ἐκ τῆς συνοδίας τοῦ Πύῤῥου, ἐχωρίσθησαν, καὶ ἦλθον πρὸς τὰ σύνορα τῆς Ἰλλυρίας, ὅπου ἔκτισαν τὴν πόλιν Βύλιν. Ἦτον καὶ ἄλλο ἔθνος ἐκεῖ, τὸ ὁποῖον εἶχε τὴν πόλιν Βουλίνην ἄνωθεν τῶν Κεραυνίων ὀρῶν, καὶ ὠνομάζοντο Βουλινοί· ὠνομάζετο ὅμως καὶ τῆς Φωκίδος μία πόλις Βοῦλις ἀπὸ τοῦ οἰκιστοῦ αὐτῆς Βουλίω-

(α) Παυσαν. Ἀττικ. ια'. Ἀθήν. ια'. 5.

νος (α). Ἔτι δὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ Ἕλενος ἔκτισε τὴν πόλιν Βουθρωτὸν, καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν οὕτως ἀπὸ τοῦ βοῦς καὶ τρωτός· διότι ἐθυσιάζε βοῦν, ὁ ὁποῖος ἔφυγε πληγωμένος, ἐπειδὴ δὲν ἔσφαξεν αὐτὸν καλὰ ὁ Βούπληξ· ἔπειτα ἔπεσεν ἐκεῖ, ὅπου ἐκτίσθη ἡ πόλις Βουθρωτὸς, καὶ Βουτρωτὸς ὀνομαζομένη. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ κτίσης τῆς πόλεως ὠνομάζετο Βουθρωτὸς, καὶ ἀπ' ἐκείνου ὠνομάσθη (β).

§. ζ'. Ἔμεινε λοιπὸν ὁ Πιέλος βασιλεὺς τῆς Μολοσσίδος, καὶ ἐκ τούτου κατάγεται ὁ τρίτος Πύρρος, ὁ περίφημος βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου. Δὲν ἐξεύρομεν ὅμως τί ἐγίνετο εἰς τὴν Ἤπειρον, οὔτε τοὺς ἀπογόνους βασιλεῖς τοῦ Πιέλου γνωρίζομεν, οὔτε τὰ ἔργα αὐτῶν μέχρι τοῦ Θαρύπου, ὁ ὁποῖος ἦτον δέκατος πέμπτος ἀπόγονος τοῦ Πιέλου· ἐπειδὴ ἐταπεινώθησαν, καὶ ἐβαρβαρώθησαν τόσον, ὥςε δὲν εἶχον κοινωνίαν μὲ τὴν Ἑλλάδα. Ἀναφέρει δὲ ὁ Ἡρόδοτος, ὅτι εἰς τὴν ἀποικίαν τῶν Ἰώνων, εἰς τὴν ὁποίαν ἦσαν διάφορα ἔθνη τῆς Ἑλλάδος μεμιγ-

(α) Στέφαν. Βούλ.

(β) Στέφαν. Βουθρωτ.

μένα, ἦσαν καὶ Μολοσσοί. Ταύτην τὴν ἀποικίαν ἔφερον οἱ υἱοὶ τοῦ Κόδρου ἐκ τῶν Ἀθηνῶν εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν κατὰ τοὺς 1113 Χρόνους πρὸ Χριστοῦ. Καὶ τοῦτο δηλοῖ, ὅτι ἡ Μολοσσὶς ἦτον πολυάνθρωπος τότε. Κατὰ τοὺς χρόνος τοῦ Θεμιστοκλέους ὅμως ἀναφέρεται ὁ Ἄδμητος βασιλεὺς τῶν Μολοσσῶν, ὡς ἐπίσημος βασιλεὺς, καὶ ὁπωσοῦν δυνατός· ἐπειδὴ κατέφυγεν ὁ Θεμιστοκλῆς εἰς αὐτὸν κατὰ τοὺς 470 πρὸ Χριστοῦ, καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀθηναῖοι ἔπεμψαν πρέσβεις εἰς τὸν Ἄδμητον, καὶ ἐζήτησαν τὸν Θεμιστοκλέα φοβερίζοντες, ὅτι θέλουν κηρύξη πόλεμον κατ' αὐτοῦ ἂν δὲν παραδώσῃ αὐτόν. Ὁ δὲ Ἄδμητος δὲν τὸν παρέδωκε μὲν, ἀλλὰ τὸν ἔστειλε κρυφίως εἰς τὴν Μακεδονίαν, καὶ ἐκεῖθεν ἔφυγεν εἰς τὴν Ἀσίαν. Καὶ οὕτως ἐφύλαξε τὸν ἔντιμον Ἠπειρωτικὸν καὶ βασιλικὸν χαρακτῆρα, ἀπέφυγε φρονίμως καὶ τὸν πόλεμον, καὶ τὴν κατηγορίαν τῆς προδοσίας (α).

§. η'. Κατὰ δὲ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ὡς λέγει ὁ Θουκυδίδης (β) συνεμάχησαν καὶ

(α) Πλούταρχ. Θεμιστοκλ.

(β) Β'. π'.

οἱ Ἠπειρῶται μὲ τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ ἔπεμψαν καὶ αὐτοὶ στράτευμα εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, ἐπειδὴ οἱ Ἀμβρακιῶται ἤθελον νὰ κυριεύσωσι τὴν Ἀκαρνανίαν, καὶ νὰ ἀποσπάσωσιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς συμμαχίας τῶν Ἀθηναίων. Ἐπειδὴ τὸ Ἀμφιλοχικὸν Ἄργος κατ' ἀρχὰς μὲν ἦτον ἰσχυρὸν, ὕστερον ὅμως ἐδεσύχησαν καὶ ἐβαρβαρώθησαν, ὥστε ἐκάλεσαν συνοίκους τοὺς Ἀμβρακιώτας, τοὺς ὁποίους λέγει Ἀμπρακιώτας ὁ Θουκυδίδης. Οἱ δὲ Ἀμβρακιῶται ἦκμαζον τότε καὶ ἦσαν Ἕλληνες ἅπαντες· ὅθεν ἔμαθον ἀπὸ αὐτοὺς καὶ ἐκεῖνοι οἱ Ἀργεῖοι τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, καὶ ἐλληνίσθησαν καθ' ὅλα. Οἱ δὲ ἄλλοι Ἀμφίλοχοι, ὅσοι ἦσαν εἰς ἄλλας πόλεις ἔξω τοῦ Ἄργους, ἔμειναν βάρβαροι. Ὕστερον δὲ ἀφ' οὗ ἔγιναν δυνατοὶ οἱ Ἀμβρακιῶται, ἐδίωξαν τοὺς Ἀργείους, καὶ ἐκράτησαν αὐτοὶ τὴν πόλιν. Οἱ δὲ Ἀργεῖοι καὶ οἱ ἄλλοι Ἀμφίλοχοι κατέφυγον εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, ἔπειτα ἐκάλεσαν τοὺς Ἀθηναίους εἰς βοήθειαν αὐτοί τε καὶ οἱ Ἀκαρνάνες. Τότε ἔπεμψαν οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Φορμίωνα μὲ τριάκοντα τριήρεις, καὶ οὕτως ἀνέλαβον πάλιν τὸ Ἄργος, καὶ ἐξηνδραπόδισαν τοὺς Ἀμβρακιώτας· δηλαδὴ ἔλαβον αὐτοὺς αἰχμαλώτους. Καὶ τότε ἔκαμαν συμμαχίαν οἱ Ἀκαρνάνες μὲ τοὺς Ἀθηναίους (α). Τὸ δὲ Ἄργος ἐκράτησαν οἱ Ἀκαρνάνες καὶ Ἀμφίλοχοι.

§. ϑ'. Διὰ τοῦτο ὕστερον οἱ Ἀμβρακιῶται εὑρόντες εὐκαιρίαν, ἐκάλεσαν τοὺς Χάονας καὶ ἄλλους πολλοὺς Ἠπειρώτας, τοὺς ὁποίους ὀνομάζει βαρβάρους ὁ Θουκυδίδης, καὶ ἐστράτευσαν εἰς τὴν Ἀμφιλοχίαν. Δὲν ἐδυνήθησαν ὅμως νὰ κυριεύσωσι τὸ Ἄργος, καὶ ἐπέστρεψαν ἀπρακτοι. Ὅθεν μετὰ ἕνα χρόνον ἐζήτησαν οἱ Ἀμβρακιῶται βοήθειαν ἀπὸ τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐκάλεσαν εἰς συμμαχίαν καὶ τοὺς ἄλλους Ἠπειρώτας. Εἰς ταύτην τὴν περίσασιν ἀναφέρει τινὰ ἔθνη Ἠπειρωτικὰ ὁ Θουκυδίδης, τὰ ὁποῖα ἦσαν αὐτόνομα καὶ ἀνεξάρτητα ἀπ' ἀλλήλων, καὶ τρόπον τινὰ ἰσοδύναμα. Καὶ τινὰ μὲν εἶχον βασιλεῖς, τινὰ δὲ δημοκρατίαν. Ἦλθον, λέγει, εἰς τὴν συμμαχίαν ταύτην χίλιοι Χάονες, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἀβασίλευτοι· εἶχον δὲ δύο στρατηγοὺς ἐκ τοῦ πρώτου γένους αὐτῶν, Φώτιον καὶ Νικάνορα ὀνομαζομένους. Τοῦτο τὸ γένος εἶχε τὴν διοίκησιν τῶν Χαόνων κατὰ διαδοχὴν ὡς φαίνεται· ἐπει-

(α) Θουκυδίδ. Β'. ξή'.

δὴ εἶχον τὴν διοίκησιν τὸν ἕνα χρόνον ὁ ἕνας, καὶ τὸν ἄλλον ὁ ἄλλος. Ὁμοῦ μὲ τοὺς Χάονας ἐσράτευσαν καὶ οἱ Θεσπρωτοί, οἱ ὁποῖοι ἦσαν καὶ αὐτοὶ ἀβασίλευτοι. Οἱ δὲ Παραυαῖοι ἦλθον μὲ τὸν βασιλέα αὐτῶν Ὀροιδον ὀνομαζόμενον. Οἱ δὲ Ὀρέσαι εἶχον βασιλέα Ἀντίοχον καλούμενον, ὅς τις δὲν ἦλθεν εἰς τὸν πόλεμον, ἀλλ' ἔσειλε χιλίους Ὀρέσας ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Ὀροίδου τοῦ βασιλέως τῶν Παραυαίων. Οἱ δὲ Μολοσσοὶ εἶχον τότε βασιλέα τὸν Θάρυπον, ὅς τις ἦτον ἀνήλικος, καὶ ἐπετρόπευεν αὐτὸν ὁ Σαβύλινθος βασιλεὺς τῶν Ἀντιτάνων, ὅς τις ἦλθεν εἰς τὸν πόλεμον, ἔχων τοὺς Μολοσσοὺς καὶ Ἀντιτάνας ὑπὸ τὴν διοίκησιν αὐτοῦ (α).

§. ί. Ἐκ τούτων γνωρίζομεν, ὅτι τὰ ἔθνη ταῦτα ἦσαν σύμφωνα τότε, καὶ εἶχον ὁμόνοιαν καὶ εἰρήνην ἀναμεταξύ των· ἐπειδὴ οἱ Θεσπρωτοὶ καὶ Χάονες ἐσράτευον ὁμοῦ· ὁμοίως καὶ οἱ Παραυαῖοι καὶ Ὀρέσαι, καὶ οἱ Μολοσσοὶ καὶ Ἀντιτάνες. Καὶ ὅτι οἱ Μολοσσοὶ ἦσαν ἰσοδύναμοι σχεδὸν μὲ τοὺς ἄλλους. Καὶ τέλος ἐντεῦθεν γνωρίζομεν τὴν ἡλικίαν τοῦ Θαρύπου, τοῦ ὁποίου τὸν πατέρα δὲν ἐξεύρομεν. Ὅτι δὲ τὰ Ἠπειρωτικὰ ἔθνη ἦσαν εἰς ὁμόνοιαν καὶ εἰρήνην μαρτυρεῖ καὶ ἄλλη τις περίσασις. Εἶχον νόμον, νὰ συνάζωνται οἱ βασιλεῖς ὅλης τῆς Ἠπείρου, καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως, εἰς τὴν πόλιν τῆς Μολοσσίδος Πασσαρῶνα, ὅπου ὤμνυον τὸν κοινὸν ὅρκον, μὲ θυσίας λαμπρὰς καὶ τελετὰς εἰς τὸν Ἄρειον Δία· οἱ μὲν βασιλεῖς ὤμνυον, ὑποσχόμενοι, νὰ διατηρήσωσιν ἔννομον τὴν διοίκησιν, καὶ νὰ διοικῶσι κατὰ τοὺς κοινοὺς νόμους· ὁ δὲ λαὸς, ἵνα διατηρῇ τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν κατὰ τοὺς αὐτοὺς νόμους. Καὶ οὕτως αἱ μὲν διοικήσεις ἦσαν ἔννομοι, καὶ ἐγίνοντο μὲ τὴν κοινὴν γνώμην καὶ θέλησιν· οἱ δὲ βασιλεῖς καὶ τὰ ἔθνη τῆς Ἠπείρου ἦσαν ὅλα συνδεδεμένα εἰς μίαν κοινὴν συμμαχίαν. Τὸ δὲ μέσιγον κράτος φαίνεται ὅτι εἶχον οἱ Μολοσσοί· καὶ διὰ τοῦτο λέγει ὁ Παυσανίας (α), ὅτι οἱ Ἠπειρῶται ὑπετάσσοντο εἰς ἕνα βασιλέα ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Πέλου, ἕως εἰς τὸν καιρὸν τοῦ

(α) Τὸ κείμενον τοῦ Θουκυδίδου, εἰς ἐκδόσ. τινὰς, Β. π'. 18, ἔχει. „Μολοσσοὺς δὲ ἦγεν Ἀντιτάνας Σαβύλινθος.“ Ἐνταῦθα ἐλλείπει ὁ καὶ, ὅπερ φέρει πολλὴν σύγχυσιν, μάλιστα εἰς ἀναγνώσην ἱστορίας ἄμοιρον· δεῖ οὖν ἀναγινώσκειν. Μολοσσοὺς δὲ ἦγε καὶ Ἀντιτάνας Σαβύλινθος.

(α) Ἀττικ. ιᾳ'.

Θαρύπου καὶ Ἀλκέτου, ἐν ᾧ ὁ Θουκυδίδης ἀριθμεῖ τοσούτους βασιλεῖς, ὡς εἴρηται.

§. ια΄. Εὑρήκαμεν λοιπὸν τὴν ἡλικίαν τοῦ Θαρύπου, ὁ ὁποῖος ἀνέςησε πάλιν τὴν Ἤπειρον μὲ τὴν ὀρθὴν καὶ σοφὴν διοίκησιν αὐτοῦ. Ἡ μὲν δυσχία τοῦ Θεμιςοκλέους ἔγινεν αἰτία, νὰ ἀναφέρουσιν οἱ Ἰσορικοὶ τὸν Ἄδμητον. Ὁ δὲ πόλεμος τῶν Ἀμβρακιωτῶν καὶ Ἀμφιλοχιακαρνάνων, ἔγινεν αἰτία, νὰ ἀναφέρῃ καὶ ὁ Θουκυδίδης τοὺς Ἠπειρώτας, καὶ ἐν τούτοις εἶπεν, ὅτι ὁ Θάρυπος τότε ἦτον ἀνήλικος, καὶ εἶχεν ἐπίτροπον τοῦ βασιλείου, διωρισμένου βεβαίως ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Ὁ μὲν Ἄδμητος, εἰς τὸν ὁποῖον κατέφυγεν ὁ Θεμιςοκλῆς, ἤκμαζε περὶ τοὺς 480 χρόνους πρὸ Χριςοῦ. Ὁ δὲ Θάρυπος ἐπετροπεύετο περὶ τοὺς 430· ὅθεν εἶναι πιθανὸν, ὅτι ἦτον υἱὸς τοῦ Ἀδμήτου, ἢ ἐγγονός. Καὶ οὕτως ἡ βασιλεία τοῦ Θαρύπου ἄρχισε κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον. Ἕως τότε λοιπὸν οἱ Ἠπειρῶται ἦσαν ταπεινοὶ καὶ ἀφανεῖς. Ὁ Ἄδμητος ὅμως εἶχε τινὰς σχέσεις μὲ τοὺς Ἀθηναίους, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος, ὅτι κατεφρόνησε μίαν ζήτησιν αὐτοῦ ὁ Θεμιςοκλῆς.

§. ιβ΄. Ὁ δὲ Θάρυπος, ὁ ὁποῖος ἦτον ἀπόγονος τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς πατρὸς, καὶ τοῦ Ἡρακλέους πρὸς μητρὸς, ὡς προείπομεν, δὲν ὑπέφερε ταύτην τὴν κατάσασιν, ἀλλ᾽ ἠθέλησε νὰ ἀνασήσῃ πάλιν τὸ ἔνδοξον γένος τῶν Ἠπειρωτῶν. Φαίνεται ὅμως, ὅτι ἐξύπνισεν αὐτὸν εἰς τοῦτο ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος· ἐπειδὴ ὡς εἴρηται, ἦλθον εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ Ἀμβρακίαν, ἔπειτα καὶ εἰς τὰ παραθαλάσσια τῆς Ἠπείρου, ςρατεύματα καὶ ςόλοι τῶν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων, καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι συναναεςρέφοντο μὲ τοὺς Ἠπειρώτας. Ἔτι δὲ ἔγιναν καὶ σύμμαχοι, καὶ ἔβλεπον τὰ ἀποτελέσματα τῆς Ἑλληνικῆς μαθήσεως καὶ εὐνομίας· ὅθεν ὁ Θάρυπος ἔφερεν ἀνθρώπους πεπαιδευμένους ἐκ τῆς Ἑλλάδος, κατέςησε σχολεῖα, διέταξε νόμους Ἑλληνικοὺς, εἰσήγαγε τὰ Ἑλληνικὰ ἤθη, ἐκόσμησε τὰς πόλεις, ἐκαλλιέργησε τοὺς Ἠπειρώτας, καὶ ἄρχισαν πάλιν νὰ ἔχωσι κοινωνίαν μὲ τὴν Ἑλλάδα. Διὰ τοῦτο ἐνομίσθη μέγας βασιλεὺς (α), καὶ ἔμεινε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀθάνατον, διὰ τὴν εὐεργεσίαν ταύτην. Οἱ δὲ πρὸ αὐτοῦ βασιλεῖς μήτε φαίνονται, μήτε ἀκούονται, μήτε γνωρίζομεν

(α) Ὁ Πλούταρχος λέγει τοῦτον Θαρρύταν.

τὰ ὀνόματα αὐτῶν, ἐπειδὴ ἔμειναν εἰς τὸ σκότος τῆς ἀμαθείας (α). Ἐγέννησε δὲ τὸν Ἀλκέταν, ὅστις ἔμεινε διάδοχος αὐτοῦ.

§. ιγ'. Ὁ δὲ Ἀλκέτας, μιμούμενος τὸν πατέρα αὐτοῦ, εἶχε περισσοτέραν κοινωνίαν μὲ τοὺς Ἕλληνας καὶ μεγάλην ἐπιρροὴν εἰς τὰ πολιτικὰ τῆς Ἑλλάδος. Οὗτος ἦτον ὁ πρῶτος Ἀλκέτας, ἐπειδὴ ἔχομεν καὶ δεύτερον. Κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἤκμαζεν ὁ Ἰάσων, βασιλεὺς τῶν Φερῶν τῆς Θεσσαλίας, ὁ μέγας στρατηγὸς καὶ πολιτικός. Οὗτος ἐκυρίευσε τὰ μεταξὺ Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας ἔθνη, εἰσέβαλε καὶ εἰς τὴν Ἤπειρον, καὶ ἠνάγκασε τὸν Ἀλκέταν, νὰ γένῃ σύμμαχος αὐτοῦ. Ἴσως διὰ τοῦτο λέγει ὁ Ξενοφῶν τὸν Ἀλκέταν Ὕπαρχον τῆς Ἠπείρου, ὡς ὑποκείμενον δηλαδὴ τοῦ Ἰάσονος. Τοῦτο μαρτυρεῖ τρόπον τινὰ καὶ ὁ Δημοσθένης, ὅτι ὁ Ἰάσων καὶ Ἀλκέτας ἦναν τότε σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων. Ὅθεν ὅτε ἐπεμψαν οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Στησικλέα μὲ ἑξακοσίους πελταστὰς, νὰ βοηθήσῃ τοὺς Κερκυραίους, τοὺς ὁποίους ἐπολιόρκησαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, παρεκάλεσαν τὸν Ἀλκέταν, νὰ τοὺς βοηθήσῃ, νὰ περάσωσιν ἀπὸ τὴν Ἤπει-

(α) Πλούταρχ. Πύρ. α'. Παυσαν. Ἀττικ. ιά.

ρον εἰς τὴν Κέρκυραν. Καὶ οὕτως ἐπέρασαν τὴν νύκτα. Τοῦτο δὲ ἦνε περὶ τοὺς 380 χρόνους πρὸ Χριστοῦ. Τέλος δὲ, μετ' ὀλίγον, ὅτε ἔκριναν οἱ Ἀθηναῖοι τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Τιμόθεον, καὶ ἤθελον νὰ τὸν φονεύσωσιν, ἦλθον εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Ἀλκέτας καὶ Ἰάσων, καὶ παρακαλέσαντες τοὺς Ἀθηναίους, ἔσωσαν αὐτὸν ἐκ τοῦ θανάτου· ἐπειδὴ ὁ Τιμόθεος ὅτε ἐπολέμησεν ὀλίγον πρότερον, καὶ ὑπέταξε τὴν Κέρκυραν, ἔκαμε συμμάχους τοὺς Ἠπειρώτας, Χάονας, Θεσπρωτοὺς, Μολοττοὺς, καὶ τοὺς ἄλλους παραθαλασσίους. Ἐκεῖ ἐγνωρίσθη καὶ ἐφιλιώθη καὶ μὲ τὸν Ἀλκέταν (α), καὶ τότε ἔγινεν ὁ Ἀλκέτας μάλιστα φίλος πιστὸς καὶ σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων (β). Ἀφῆκε δὲ δύο υἱοὺς τὸν Νεοπτόλεμον καὶ Ἀρύβαν.

§. ιδ'. Οὗτοι δὲ οἱ δύο ἀδελφοὶ, ὁ Νεοπτόλεμος καὶ Ἀρύβας, δὲν ἐδυνήθησαν νὰ συμφωνήσωσιν, ἀλλ' ἐμοίρασαν τὸ βασίλειον εἰς δύο

(α) Ξενοφ. Ἑλλην. ς'. α'. 4. 10. Δημοσθέν. Πρὸς Τιμόθ. γ'. ς'. Διόδ. Ιε'. λς'. Κορνήλ. Νέπ. Τιμοθ. Βίω.

(β) Οἱ μὲν σχολιασ. τοῦ Δημοσθέν. διςάζουσι, λέγοντες, ἴσως ἦτον Ἠπειρώτης ὁ Ἀλκέτας οὗτος· ὁ Μελέτιος ὅμως δὲν ἀναφέρει τελείως τοῦτον, εἰμὴ ὅτι δὲν ἔζησε πολὺ, καὶ ἀφῆκε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀρύβαν διάδοχον.

μέρη, καὶ ἐβασίλευον καὶ οἱ δύο, ὁ μὲν εἰς τὸ ἓν μέρος, ὁ δὲ εἰς τὸ ἄλλο. Μετ' ὀλίγον ὅμως ὑπερίσχυσεν ὁ Ἀρύβας, καὶ ἐδίωξε τὸν Νεοπτόλεμον, καὶ οὕτως ἐξουσίασεν αὐτὸς ὅλον τὸ βασίλειον. Ὁ Ἀρύβας λέγουσιν, ὅτι ἐσπούδασεν εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἦτον ἀγχινούςατος καὶ φιλομαθὴς, καὶ διοικητὴς καλὸς, καὶ ἔννομος, καὶ σοφὸς, ὥςε διόρθωσε πολὺ τὸ βασίλειον, ἐπειδὴ διέταξε νόμους ὠφελίμους, καὶ κριτὰς τῶν πόλεων κατ' ἔτος, καὶ συμβούλειον, καὶ μετέβαλε τὴν διοίκησιν εἰς σχῆμα ἀριςοκρατικόν. Διὰ τοῦτο ἠγάπησαν αὐτὸν οἱ Ἠπειρῶται, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐςάθη ἔνδοξος καὶ λαμπρά. Ἐβασίλευσεν ὅμως μόνον δέκα χρόνους, ἀφ' οὗ ἐδίωξε τὸν Νεοπτόλεμον. Ἡ γυνὴ αὐτοῦ ὠνομάζετο Τρωϊὰς· Τοῦτο τὸ ὄνομα φαίνεται, ὅτι ἔμεινεν ἐκ τῶν Τρωαδιτῶν, οἵτινες ἦλθον ἐκεῖ μὲ τὸν Πύῤῥον τοῦ Ἀχιλλέως. Ἐγέννησε δὲ δύο υἱοὺς ἐκ τῆς γυναικὸς ταύτης, Ἀλκέταν τὸν δεύτερον, καὶ τὸν Αἰακίδην. Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ μείνῃ διάδοχος αὐτοῦ ὁ Ἀλκέτας, ὁ ὁποῖος ἦτον πρωτότοκος, ἀλλ' οὗτος ἦτον σκληρὸς καὶ βίαιος ἄνθρωπος, ὥςε δὲν ὑπέφερεν αὐτὸν μήτε ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἐδίωξεν ἐκ τοῦ βα-

σιλείου. Ὁ δὲ Αἰακίδης ἦτον βασιλικῆς ψυχῆς ἄνθρωπος· ἥμερος, γλυκὺς, καὶ φιλάνθρωπος· ὅθεν ἀφῆκεν αὐτὸν διάδοχον τοῦ βασιλείου ὁ Ἀρύβας μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ. Ἦτον ὅμως ἀνήλικος, καὶ ἀδύνατος.

§. ιέ. Ὁ δὲ Νεοπτόλεμος, τὸν ὁποῖον ἐδίωξε πρότερον ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀρίβας, κατέφυγεν, ὡς φαίνεται εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἢ εἰς τὴν Ἰλλυρίαν· ἐπειδὴ ἐκεῖ ἦτον τὸ καταφύγιον αὐτῶν, ὅπου κατέφυγον καὶ ἄλλοι ὕςερον· Ἐγέννησε δὲ ἕνα υἱὸν Ἀλέξανδρον ὀνομαζόμενον, καὶ μίαν θυγατέρα Ὀλυμπιάδα, τὴν ὁποίαν ἔλαβε γυναῖκα ὁ Φίλιππος βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων, καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον. Καὶ ὁ μὲν Νεοπτόλεμος δὲν ἔζη, ὅτε ἀπέθανεν ὁ Ἀρύβας· ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος, ἔχων βοηθὸν τὸν γαμβρόν του Φίλιππον, ἦλθεν εἰς τὴν Ἤπειρον, καὶ ἔλαβεν αὐτὸς τὴν βασιλείαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀρύβου· τὸν δὲ Αἰακίδην ἐδίωξε. Ὁ Φίλιππος ἐςράτευσε μάλιςα τότε εἰς τὴν Ἀμβρακίαν, καὶ ἐκεῖθεν ἐκυρίευσε τὰς τρεῖς ἐπισήμους πόλεις τῆς Κασσωπίας, τὴν Πανδοσίαν, Βούχαιτα καὶ Ἐλάτειαν, αἱ ὁποῖαι ἦσαν τότε ἀποικίαι τῶν Ἠ-

λείων, καὶ ἔδωκεν αὐτὰς εἰς τὸν Ἀλέξανδρον τοῦτον, ὡς λέγει ὁ Δημοσθένης (α). Τότε ἦτον εἴκοσι χρόνων νέος ὁ Ἀλέξανδρος οὗτος, ὁ ὁποῖος εἶχε κάλλος θαυμάσιον, ἦτον καὶ ἄξιος, καὶ ἐπιφανὴς διὰ τὸ γένος. Ἔλαβεν ἔπειτα καὶ τὴν Κλεοπάτραν γυναῖκα, τὴν θυγατέρα τοῦ Φιλίππου καὶ τῆς Ὀλυμπιάδος, ἀδελφὴν τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, καὶ ἀνεψιὰν αὐτοῦ· ἐπειδὴ ὡς εἴρηται, ὁ Φίλιππος εἶχε τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Ὀλυμπιάδα γυναῖκα· ὥστε ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἦτον ἀνεψιὸς καὶ σύγχρονος σχεδὸν τούτου τοῦ Ἠπειρώτου Ἀλεξάνδρου. Τότε ἦτον ὁ Φίλιππος εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς δόξης καὶ δυνάμεως· ἐπειδὴ εἶχεν ὑποχείριον ὅλην τὴν Ἑλλάδα, καὶ παρεσκευάζετο νὰ στρατεύσῃ εἰς τὴν Ἀσίαν· ἔπεμψε μάλιστα δύο στρατηγοὺς, τὸν Ἄτταλον καὶ Παρμενίωνα, ὡς προφύλακας. Αὐτὸς δὲ ἐκάλεσεν ὅλους τοὺς ἐπισήμους τῶν Ἑλλήνων, καὶ τῶν ἄλλων φίλων, καὶ ἐώρταζε πολυτελῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς τοῦτον τὸν γάμον τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῆς Κλεοπάτρας εἰς τὰς Αἰγὰς πόλιν τῆς Μακεδονίας, ὅπου ἦσαν τότε τὰ βασίλεια αὐτοῦ.

(α) Περὶ Ἀλονήσ. Ι'.

Καὶ τότε ἐφόνευσαν τὸν Φίλιππον εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ γάμου τούτου, καὶ ἔμεινε διάδοχος αὐτοῦ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, ὥστε εἶχον τὰ βασίλεια ταῦτα τῆς Ἠπείρου καὶ Μακεδονίας ἀμφότερα βασιλεῖς Ἀλεξάνδρους, καὶ συγγενεῖς πλησιεστάτους (α).

§. ις'. Κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὅτε ἦτον ὁ μέγας Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Ἀσίαν, οὗτος ὁ Ἠπειρώτης Ἀλέξανδρος, ὅς τις ἤκουε τὰ κατορθώματα ἐκείνου, ἐφιλοτιμήθη, νὰ δοξασθῇ καὶ αὐτός. Ὅθεν ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἰταλίαν μὲ στράτευμα ἱκανὸν, καὶ ἐκυρίευσε μερικοὺς τό-

(α) Διόδ. Ις'. μα'. Αἱ Αἰγαὶ, ἀμφισάλλουσί τινες, ποῦ ἦσαν. Ὁ Στέφανος λέγει, ὅτι ἦτον εἰς τὴν Χερσόνησον τῆς Θράκης· ἀλλὰ τοῦτο φαίνεται ἐσφαλμένον· ἡ ἄλλη ἐκείνη· διότι ἦσαν πολλαὶ πόλεις Αἰγαὶ καλούμεναι εἰς διάφορα μέρη. Ὁ δὲ Ἡρόδοτος ἀναφέρει μίαν πόλιν εἰς τὴν Παλλήνην Αἰγὴν καλουμένην. Πολύμν. 123. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἦτον πλησίον τῆς Πέλλας, ἡ ὁποία ὠνομάσθη ὕστερον Ἔδεσσα, καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀληθεια. Ἐπειδὴ ὁ Διόδωρος λέγει αὐτὴν Ἐσίαν τῆς Μακεδονίας, διότι ἐκεῖ ἐθάπτον τοὺς βασιλεῖς, καὶ αὐτὴ ἦτον ἡ ἀρχαιοτάτη καθέδρα τῆς Μακεδονίας. Ἦτον δὲ ἐκεῖ, ὅπου εἶναι τώρα τὰ Βοδενά· ἡ δὲ Πέλλα, ἐκεῖ, ὅπου εἶναι τὰ Γιανιτζά.

πους καὶ πόλεις τῆς Λευκανίας· ἐπειδὴ δὲν ἐπέρασε κατ' εὐθεῖαν εἰς τὰ Τάραντα, ἀλλὰ διὰ τοῦ σευοῦ μεταξὺ Σικελίας καὶ Ἰταλίας, καὶ ἀπεβίβασε τὸ στράτευμα εἰς τὸν κόλπον Ποσειδωνιάτην, ὁ ὁποῖος λέγεται τώρα κόλπος τοῦ Σαλέρνου, ὅπου ἦτον ἡ χώρα τῶν Λευκανῶν (α). Οἱ δὲ Λευκανοὶ δὲν ἐδυνήθησαν νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ, καὶ ἔκραξαν εἰς βοήθειαν καὶ τοὺς Σαυνίτας, οἱ ὁποῖοι ἦσαν τότε ἔθνος δυνατόν, καὶ ἐσυνορεύοντο μὲ τοὺς Λευκανούς. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος ἐνίκησεν αὐτοὺς, καὶ ἀνέβαινε πρὸς τὴν Ῥώμην. Ὅθεν ἐστράτευσαν καὶ οἱ Ῥωμαῖοι κατ' αὐτοῦ. Δὲν ἐπολέμησαν ὅμως, ἀλλὰ δὲν ἰξεύρομεν διὰ ποίαν αἰτίαν ἔκλεισαν εἰρήνην, καὶ ἐπέστρεψεν ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Ἤπειρον. Δὲν ἰξεύρομεν καὶ τὰς συνθήκας τῆς εἰρήνης ταύτης, ὅμως φαίνεται, ὅτι ἦσαν πρὸς ὄφελος τοῦ Ἀλεξάνδρου· διότι οἱ Ῥωμαῖοι ἦσαν ἀδύνατοι τότε, καὶ κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Λιβίου Τίτου, ὁ Ἀλέξανδρος κατώρθωσε τὸν

(α) Ὁ Μελέτιος λέγει τούτους Λουκανούς, ἀπὸ τοῦ Λατινικοῦ Loucania. Οἱ Ἕλληνες ὅμως λέγουσιν αὐτοὺς Λευκανούς, καὶ Λευκανίαν τὴν χώραν. Ὁμοίως λέγει καὶ τοὺς Βρεττίους, Βρουτίους Ἐν Ἠπείρῳ. Τόμ. Β'. σελ. 263.

σκοπὸν αὐτοῦ. Ἐπειδὴ, ὡς νομίζουσί τινες, εἶχε σκοπὸν, νὰ κυριεύσῃ ὅλα τὰ δυτικὰ μέρη, καθὼς ἐκυρίευε τότε ὁ μέγας Ἀλέξανδρος τὰ Ἀσιατικά. Καὶ ποῖος ἰξεύρει ἂν δὲν εἶχον τοιαύτην συμφωνίαν μὲ τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον· νὰ ὑποτάττῃ αὐτὸς κατ' ὀλίγου τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν, εἰς ταπείνωσιν τῶν Καρχηδονίων, ἕως νὰ ὑποτάξῃ ἐκεῖνος τὴν Ἀσίαν· ἐπειδὴ μετὰ ταῦτα εἶχε σκοπὸν ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, ἀφ' οὗ δηλαδὴ κυριεύσῃ τὴν Ἀσίαν, νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὴν Ἀφρικὴν, καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὥστε νὰ ὑποτάξῃ ὅλην τὴν τότε ἐγνωσμένην γῆν (α). Ἢ ἐγνώριζεν οὗτος τὸν σκοπὸν ἐκείνου, καὶ ἤθελε νὰ προφθάσῃ, νὰ κριεύσῃ αὐτὸς τὰ δυτικὰ μέρη. Καὶ ἂν ἐγίνετο τοῦτο, ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ἡ οἰκουμένη δύο Ἀλεξάνδρους βασιλεῖς. Διὰ τοῦτο ἴσως ἔκλεισεν εἰρήνην, ἕως νὰ ἑτοιμασθῇ πάλιν· ἐπειδὴ μὲ μίαν ἐκστρατείαν δὲν ἐγίνετο τοῦτο, κατὰ τὰς τότε δυνάμεις τῆς Ἠπείρου. Διότι ὁ

(α) Τοιαύτην προσαγτὴν ἔγγραφον ἔδωκεν ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὸν Κρατερὸν πρὶν ἀποθάνῃ. Ἀλλ' ὁ Περδίκας δὲν ἠθέλησε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν γνώμην ταύτην, μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, ὡς λέγει ὁ Διόδωρος. ΙΗ'. δ'.

μέγας Ἀλέξανδρος εἶχεν Ἕλληνας συμμάχους, ἐπολέμει μὲ βαρβάρους, καὶ παντοχοῦ εὕρισκεν ἄπειρα πλούτη. Οὗτος ὅμως ἔπρεπε νὰ πολεμῇ μὲ Ἕλληνας εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν, ὅπου ἤκμαζον οἱ τύραννοι τότε, Διονύσιος καὶ ἄλλοι, καὶ ἅπασα ἡ Ἰταλία, ἡ ὁποία ὠνομάζετο τότε μεγάλη Ἑλλάς. Καὶ οὕτως ἔπρεπε νὰ εὑρίσκῃ παντοχοῦ πλῆθος ἄπειρον ἀνδρείας καὶ τέχνης πολεμικῆς, καὶ ἔνδειαν καὶ δυσχίαν χρημάτων. Διὰ τοῦτο εἶπεν ὕστερον ἐκεῖνο τὸ ἀπόφθεγμα, ὅτε ἤκουε τὰ κατορθώματα τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου· ὅτι ἐκεῖνος μὲν ἤθρε γυναῖκας εἰς τὴν Ἀσίαν· αὐτὸς δὲ ἄνδρας εἰς τὴν Ἰταλίαν.

§. ιζ'. Μετ' ὀλίγον καιρὸν, ὅτε ἔκτιζεν ὁ μέγας Ἀλέξανδρος τὴν Ἀλεξάνδρειαν, οἱ Ταραντῖνοι τῆς Ἰταλίας, Ἕλληνες ὄντες, εἶχον πόλεμον μὲ τοὺς γείτονας αὐτῶν Λευκανοὺς καὶ Βρεττίους, καὶ ἐκάλεσαν τὸν Ἀλέξανδρον εἰς βοήθειαν. Ἐκεῖνος δὲ ἠρώτησε τὸ μαντεῖον τῆς Δωδώνης, ἂν εἶναι συμφέρον νὰ περάσῃ πάλιν εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἔλαβε χρησμὸν, ὁ ὁποῖος ἔλεγε, νὰ φυλάττηται ἀπὸ τὴν πόλιν Πανδοσίαν, καὶ ἀπὸ τὸν Ἀχέροντα ποταμόν. Ἡ δὲ πόλις Πανδοσία, καὶ ὁ Ἀχέρων ποταμὸς ἦσαν εἰς τὸ

κέντρον τοῦ βασιλείου αὐτοῦ. Ὅθεν ἐνόμισεν, ὅτι ἐκεῖ μέλλει νὰ κινδυνεύσῃ, ἢ νὰ φονευθῇ, καὶ διὰ τοῦτο ἐπέρασε πάλιν τὸ δεύτερον μὲ πολλὴν προθυμίαν, καὶ χωρὶς ὑποψίαν εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ἦτον δὲ καὶ εἰς τὴν χώραν τῶν Λευκανῶν πόλις Πανδοσία, ὡς προείπομεν, καὶ ποταμὸς Ἀχέρων, καὶ ἐκείνην τὴν Πανδοσίαν καὶ τὸν Ἀχέροντα ἔλεγεν ὁ χρησμός. Ὁ Ἀλέξανδρος ὅμως δὲν ἐξεύρευεν, ὅτι εἶναι καὶ ἐκεῖ τοιαῦτα ὀνόματα. Ἐκεῖ λοιπὸν ἐπολέμει, καὶ ἐνίκησεν εἰς πολλὰς μάχας τοὺς Λευκανοὺς καὶ Βρεττίους, ὥστε ἐκυρίευσε πάλιν πολλὰς πόλεις· τὴν Ἡράκλειαν, ἀποικίαν τῶν Ταραντίνων, τὴν ὁποίαν εἶχον οἱ Λευκανοί· τὴν Κωσεντίαν, μητρόπολιν τῶν Βρεττίων· τὴν Σίποντον, Τερίναν καὶ ἄλλας πολλὰς τῶν Λευκανῶν, Βρεττίων καὶ Μεσσαπίων. Ἔπειτα ἔπεμψεν ἀπὸ αὐτὰς τριακοσίας ἐπισήμους φαμιλίας εἰς τὴν Ἤπειρον, ὡς ἐνέχυρα.

§. ιή'. Μετὰ δὲ ταῦτα ἦλθε πλησίον τῆς Πανδοσίας, ὅπου ἦσαν τρεῖς λόφοι ὑψηλοὶ καὶ ὄχι μακρὰν ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον. Οἱ λόφοι οὗτοι ἦσαν ὡς τρεῖς κορυφαὶ ἑνὸς ὄρους μικροῦ, εἰς τὰ σύνορα τῶν Λευκανῶν καὶ Βρεττίων. Ἡ

δὲ Παυδοσία ἦτον εἰς τὸ ὄρος τοῦτο, ἡ ὁποία εἶχε τεῖχος καλὸν καὶ σερεὸν, καὶ ἄλλα ὀχυρώματα, διότι ἦτον φρούριον. Καὶ πλησίον αὐτῆς ἔτρεχεν ὁ ποταμὸς Ἀχέρων· τὰ δὲ πέριξ ἦσαν πεδιάδες. Ἐκεῖ λοιπὸν, διαιρέσας τὸ στράτευμα αὐτοῦ εἰς τρία μέρη, ἐστρατοπέδευσεν εἰς τοὺς τρεῖς λόφους, ἔχων σκοπὸν ἴσως, νὰ σευοχωρήσῃ τὸ φρούριον, ἢ νὰ ἠμπορῇ νὰ προσβάλῃ ἐκεῖθεν ὅπου θέλει. Εἶχε δὲ εἰς τὸ στράτευμα αὐτοῦ ὡς διακοσίους Λευκανοὺς ἐξωρισμένους, τοὺς ὁποίους ἐξώρισαν οἱ ἄλλοι πολῖται, καὶ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς αὐτὸν ἐναντίον τῆς πατρίδος αὐτῶν. Ἀυτοὶ λοιπὸν ἦσαν ὅλοι εἰς τὸ ἕνα στρατόπεδον, ἐπειδὴ τοὺς ἐνόμιζε πιστοὺς καὶ τοὺς ἀφῆκεν ὅλους εἰς ἕνα μέρος. Ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι ποτὲ δὲν εἶναι ἄξιοι τοιαύτης πίστεως, καὶ μάλιστα εἰς παρομοίας κρισίμους περιστάσεις. Ἐν ᾧ λοιπὸν ἦτον οὕτως εἰς τὰ ὑψώματα ἐστρατοπεδευμένος, ἔχων καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ εἰς τρία μέρη διηρημένην, συνέβησαν ἐξαίφνης βροχαὶ ῥαγδαῖαι καὶ ἀδιάκοποι, ὥστε ἐπλημμύρησαν αἱ μεταξὺ τῶν στρατοπέδων κοιλάδες, ἀπέκοψαν τὴν κοινωνίαν αὐτῶν, καὶ δὲν ἠμποροῦσαν νὰ βοηθηθοῦν ἀνα-

μεταξύ των. Ὅθεν ηὗραν οἱ ἐχθροὶ ἁρμόδιον τὸν καιρὸν, καὶ ὥρμησαν ἐξαίφνης τὴν νύκτα εἰς τὰ δύο στρατόπεδα, ὅπου δὲν ἦτον ὁ βασιλεὺς, καὶ κατεσκόρπισαν αὐτά. Ἔπειτα κατεγίνοντο, νὰ περικυκλώσωσι τὸ τρίτον στρατόπεδον, ὅπου ἦτον ὁ βασιλεύς. Οἱ δὲ διακόσιοι ἐξωρισμένοι Λευκανοὶ, οἱ πιστοὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου μισθοφόροι, ἔπεμψαν εὐθὺς κήρυκα πρὸς τοὺς συμπολίτας αὐτῶν, ὑποσχόμενοι, νὰ φονεύσωσι τὸν Ἀλέξανδρον, ἢ νὰ τὸν παραδώσωσιν εἰς αὐτοὺς ζωντανὸν, ἂν τοὺς συγχωροῦν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν. Τοῦτο ὅμως ἐφανερώθη ὕστερον, καὶ ὁ Ἀλέξανδρος δὲν ἤξευρε τὴν ἐπιβουλὴν, μήτε ἄλλος τις. Διὰ τοῦτο δὲν εἶχεν ὑποψίαν, νὰ προφυλαχθῇ.

§. ιϑ'. Εἰς τοιαύτην θλιβερὰν κατάστασιν κατήντησεν ἡ τύχη τοῦ Ἀλέξανδρον. Ἀλλ' ἐκεῖνος οὔτε τῆς τύχης τὴν καταδρομὴν ἐφοβήθη, οὔτε τὴν κύκλωσιν τῶν ἐχθρῶν· ἀλλ' ἔδειξε τὴν Ἠπειρωτικὴν καὶ ἡρωϊκὴν ἀρετὴν, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν παῤῥησίαν τοῦ νοὸς, τὴν χρησιμωτάτην, καὶ ἀναγκαιοτάτην, καὶ σωτηριωδεστάτην εἰς τοὺς τοιούτους κινδύνους. Ἐσύναξεν εὐθὺς ὅσους Ἠπειρώτας ἐδυνήθη, καὶ ὥρμησεν ὡς λέων εἰς

τὴν μέσην τοῦ πλήθους τοῦ ἐχθροῦ· συγκροτεῖ νυκτομαχίαν κρατερὰν, ἔνθα ἐφόνευσε πολλοὺς, καὶ αὐτὸν τὸν στρατηγὸν τῶν Λευκανῶν. Διεσκόρπισε τοὺς ἄλλους, ἤνοιξε τὸν δρόμον, ἐματαίωσε τὴν κύκλωσιν, καὶ ἐσύναξεν ὅλον τὸ διασκορπισμένον, καὶ ἀποχωρισμένον στράτευμα αὐτοῦ. Ἔπειτα κατέβη νὰ διαβῇ τὸν ποταμόν· ἀλλ' ἡ πλημμύρα ἔκοψε τὴν γέφυραν, καὶ διέβαινε τὸ στράτευμα πεζόν. Αὐτὸς δὲ ἐσάθη καὶ περιέμενε, ἕως νὰ περάσῃ τὸ στράτευμα, ἔπειτα νὰ περάσῃ καὶ αὐτὸς μὲ τοὺς δορυφόρους αὐτοῦ. Τότε ἕνας στρατιώτης κουρασμένος, βλέπων τὴν ἀχρειότητα τοῦ ποταμοῦ, εἶπε μεγαλοφώνως· Δικαίως σὲ ὀνομάζουσιν Ἀχέροντα. Δηλαδὴ, ποταμὸν τοῦ Ἅδου καὶ λύπης πρόξενον (α). Ἀκούσας δὲ ὁ Ἀλέξανδρος, ὅτι ὠνομάζετο ὁ ποταμὸς Ἀχέρων, ἐνθυμήθη τὸν χρησμόν. Ὅθεν ἐσάθη μὲ σιωπὴν, καὶ ἀδειλίαζε νὰ περάσῃ. Ἀφ' οὗ τὸν εἶδεν εἰς τοιαύτην ἀπορίαν ἕνας δοῦλος αὐτοῦ Σώτιμος ὀνομαζόμενος, εἶπε· διατί σέχεται καὶ ἀργοπορεῖ, εἰς τοιοῦτον κίνδυνον,

(α) Ἐπειδὴ τὸ Ἀχέρων ἔγινεν ἀπὸ τὸ ἄχος, τὸ ὁποῖον σημαίνει λύπην.

καὶ δὲν βλέπει, ὅτι οἱ μισθοφόροι αὐτοῦ Λευκανοὶ ἑτοιμάζονται νὰ τὸν φονεύσωσι μὲ δόλον. Ἔπειτα τὸν ἔδειξε τοὺς Λευκανοὺς, οἱ ὁποῖοι ἐσυνάζοντο ἐπίτηδες εἰς ἕνα μέρος, ὀλίγον μακρὰν ἀπὸ αὐτόν. Ἐκεῖ ταύτην ἐφανερώθη ἡ ἐπιβουλὴ τῶν μισθοφόρων. Ταῦτα δὲ ἰδὼν ὁ Ἀλέξανδρος, εἵλκυσε τὸ ξίφος, καὶ εἰσῆλθεν ἔφιππος εἰς τὸν ποταμόν. Ἐν ᾧ ἦτον εἰς τὴν μέσην σχεδὸν τοῦ ποταμοῦ, ἔρριψε τὸ δόρυ ἕνας Λευκανὸς ἀπὸ ἐκείνους, οἵτινες τὸν ἐπεβουλεύοντο, καὶ οὕτω τὸν ἐφόνευσεν εἰς τὴν μέσην τοῦ ποταμοῦ.

§. κ'. Ἔπεσε λοιπὸν εἰς τὸν ποταμὸν, ἔχων καὶ τὸ δόρυ ἐμπηγμένον εἰς τὸ σῶμα του· ὁ δὲ ποταμὸς κατέφερε τὸ σῶμα εἰς τὴν ὄχθην ἐκείνην, ὅπου ἦσαν οὗτοι οἱ μισθόφοροι Λευκανοὶ, οἵτινες ἔλαβον αὐτὸ, καὶ τὸ ἔκοψαν εἰς τὴν μέσην· ἔπειτα ἔξειλαν τὸ μισὸν εἰς τὴν Κωσεντίαν, τὸ δὲ ἄλλο μισὸν ἐκράτησαν αὐτοὶ, καὶ τὸ ἐβασάνιζον, ὡς ζωντανὸν, διὰ νὰ χορτάσωσι τὴν βαρβαρότητα αὐτῶν, κτυποῦντες το μὲ βέλη καὶ πέτρας καὶ μὲ ἄλλα τοιαῦτα. Εὑρέθη μία γυνὴ ἐκεῖ, καὶ παρεκάλεσε, νὰ σαθῶσιν ὀλίγον, ἔπειτα εἶπε, κλαίουσα· τὰ τέκνα μου

καὶ ὁ ἄνδρας μου εἶναι αἰχμάλωτοι εἰς τὸ βασιλικὸν στρατόπεδον· καὶ ἐλπίζω νὰ τοὺς ἐλευθερώσω μὲ τοῦτο τὸ βασιλικὸν σῶμα, ἂν μοὶ τὸ χαρίσητε, μὲ ὅλον ὁποῦ εἶναι κατακεκομένον. Τότε ἐνόησαν τὴν μωρίαν αὐτῶν, ὅτι ἔχουσι τόσους αἰχμαλώτους εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἠπειρωτῶν, καὶ τόσας φαμιλίας εἰς τὴν Ἤπειρον ἐνέχυρα. Ὅθεν ἔθαψαν τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως εἰς τὴν Κωσεντίαν, τὰ δὲ ὁπλα ἔσειλαν εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ἔφερον αὐτὰ οἱ Ἠπειρῶται εἰς τὴν Ἤπειρον, καὶ τὰ ἔδωκαν εἰς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Κλεοπάτραν, καὶ εἰς τὴν ἀδελφήν του Ὀλυμπιάδα (α). Οὕτω λοιπὸν ἀπέθανεν ὁ Ἀλέξανδρος, πρὶν πολεμήση μὲ τοὺς Ῥωμαίους. Καὶ οὗτος εἶναι ὁ πρῶτος στρατηγὸς καὶ βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος, ὅστις ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἠνάγκασε τοὺς Ῥωμαίους εἰς εἰρήνην, εἰς τὴν πρώτην ἐκστρατείαν. Δὲν ἰξεύρομεν ὅμως τί ἔπρεπε νὰ κάμη μὲ αὐτοὺς εἰς τὴν δευτέραν ἐκστρατείαν ἂν δὲν ἐφονεύετο μὲ δόλον.

(α) Πλούταρχ. Τύχ. Ῥωμ. καὶ Πυῤῥ. Διόδ. Ις'. οϐ'. ιμ'. Παυσαν. Ἀττικ. Ιά. Στράϐ. ς'. 256. Τίτος Λιϐ. Η'. §. 27. §. 4.

§. κα'. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ καὶ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἡ Κλεοπάτρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ ἀδελφὴ ἐκείνου, ἔπεσεν εἰς παρομοίαν δυσχίαν. Οἱ στρατηγοὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου, ἔγιναν ὅλοι βασιλεῖς, καὶ διεμοιράσθησαν τὸ βασίλειον αὐτοῦ. Ἔπειτα ἐπολεμοῦσαν ἀκαταπαύσως, ποῖος νὰ νικήση τοὺς ἄλλους, καὶ νὰ ἐξουσιάση αὐτὸς μόνος ὅλον τὸ βασίλειον τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἐπειδὴ ὅμως ἦτον ἡ Μακεδονία μητρόπολις, ἦτον ἀνάγκη νὰ λάϐη πρῶτον τὴν Μακεδονίαν. Ἀλλ' οἱ ἄλλοι τὸν ἐμπόδιζον· ὅθεν ἦτον εὐκολώτερον, ἂν γένη συγγενὴς τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὥστε νὰ ἔχη καὶ ὀλίγον συγγενείας δικαίωμα, καὶ τρόπον τινὰ νόμιμον, καὶ εἰς τοῦτο ἐκρίθη ἡ Κλεοπάτρα ἁρμοδία. Ἦτον μὲν καὶ ἡ Θεσσαλονίκη θυγάτηρ τοῦ Φιλίππου, τὴν ὁποίαν ἔλαϐεν ὁ Κάσσανδρος ὕστερον, καὶ ἀπ' αὐτῆς ὠνόμασε τὴν πόλιν Θεσσαλονίκην, ὅμως τῆς Κλεοπάτρας ἡ ὑπόληψις ἦτον πολλὴ, ἐπειδὴ ἤθελον αὐτὴν ὅλοι οἱ διάδοχοι τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ Κάσσανδρος, Λυσίμαχος, Ἀντίγονος, Πτολεμαῖος, Περδίκκας, καὶ σχεδὸν πάντες οἱ ἐπισημότεροι στρατηγοί, ἐζήτησαν αὐτὴν γυναῖκα. Πρῶτον δὲ ἔφερον αὐτὴν πρὸς τὸν

Περδίκκαν εἰς τὰς Σάρδεις. Ἐν τούτοις ὅμως ἔ-
σειλεν ὁ Ἀντίπατρος τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Νί-
καιαν, διὰ νὰ λάβῃ αὐτὴν ὁ Περδίκκας, τὴν ὁ-
ποίαν εἶχεν ἀρραβωνισμένην πρότερον, πρὶν
γένῃ βασιλεύς. Τότε δὲ ἐδέχθη μὲν τὴν Νίκαιαν,
ἵνα μὴ ἔχῃ ἐχθρὸν τὸν Ἀντίπατρον, ἀλλὰ συμ-
βοηθὸν εἰς τοὺς σκοπούς αὐτοῦ· ὅμως ἡ κλί-
σις του ἦτον πρὸς τὴν Κλεοπάτραν, διὰ τὸ γέ-
νος. Ὁ Ἀντίγονος ὅμως ἐνόησε τὴν πανουργίαν.
Μετὰ δὲ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ἀντιπάτρου, ἡ
Κλεοπάτρα ἔκλινε μόνον πρὸς τὸν Πτολεμαῖον.
Ὅθεν παρήγγειλεν ὁ Ἀντίγονος, καὶ ἐφόνευσαν
αὐτὴν κρυφίως τινὲς γυναῖκες· ἔπειτα ἐτιμώρη-
σε μερικὰς γυναῖκας, νὰ μὴ φανῇ αὐτὸς αἴτιος
τοῦ φόνου· ἔθαψεν ὅμως αὐτὴν βασιλικῶς. Τοι-
οῦτον τέλος ἔδωκε καὶ ἡ Κλεοπάτρα. Τέκνον δὲ
τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῆς Κλεοπάτρας δὲν ἀνα-
φέρεται, καὶ φαίνεται, ὅτι δὲν εἶχον, ἐπειδὴ
ἐβασίλευσεν ὁ Ἀιακίδης ὕστερον εἰς τὴν Ἤπειρον.

§. κβ'. Μετὰ τὸν θάνατον λοιπὸν τοῦ Ἀλεξάν-
δρου οἱ Ἠπειρῶται ἐδέχθησαν πάλιν βασιλέα τὸν
Ἀιακίδην, τὸν νεώτερον υἱὸν τοῦ Ἀρύββου, τὸν

(α) Διόδ. ιή. κγ. κε. Κ. λζ.

ὁποῖον ἐδίωξε πρότερον ὁ Ἀλέξανδρος μὲ τὴν
δύναμιν τοῦ Φιλίππου. Καὶ οὕτως ὁ Αἰακίδης
ἦτον τότε ἐχθρὸς τῶν Μακεδόνων· ὕστερον ὅμως
ἔγινε τοιοῦτος φίλος μὲ τὴν Ὀλυμπιάδα τὴν
μητέρα τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὥστε ἐδέχθη
καὶ πόλεμον ὑπὲρ αὐτῆς, καὶ ἐκ ταύτης τῆς αἰ-
τίας ἔχασε καὶ τὴν βασιλείαν καὶ τὴν ζωήν.
Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάν-
δρου, ὅτε συνέβη ἐκείνη ἡ παγκόσμιος ταραχή,
καὶ ἀκαταστασία, ἡ Ὀλυμπιὰς ἔλαβε τὸν υἱὸν
τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου, τὸν ἐγγονὸν αὐ-
τῆς, καὶ ἔφυγεν εἰς τὴν Ἤπειρον, ἐπειδὴ ἐφο-
βεῖτο τὸν Ἀντίπατρον. Ὁ δὲ Αἰακίδης συγγενὴς
καὶ ἀνεψιὸς αὐτῆς ὤν, ἔτι δὲ καὶ ἄνθρωπος ἀ-
γαθός, ἐδέχθη αὐτὴν φιλοφρόνως. Ἐπειδὴ δὲ ἔμει-
νε καὶ ἄλλος υἱὸς τοῦ Φιλίππου, Ἀριδαῖος ὀνο-
μαζόμενος, ἀδελφὸς τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου,
ἐκήρυξαν ἐκεῖνον βασιλέα οἱ Μακεδόνες, καὶ
τὸν μετωνόμασαν Φίλιππον, ὁ ὁποῖος εἶχε καὶ
γυναῖκα Εὐρυδίκην ὀνομαζομένην. Ἄλλοι ὅμως
ἤθελον τὸν υἱὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου βασιλέα, καὶ
τὴν Ὀλυμπιάδα ἐπίτροπον, ἕως νὰ μεγαλώσῃ,
ἐπειδὴ ἦτον μικρός. Ὅθεν ἔγινε τὸ σχίσμα μέ-
γα, καὶ τὸ κακὸν ἀνίατον. Ἔπειτα δὲ ἀφ' οὗ

διώρισεν ὁ Ἀντίπατρος τὸν Πολυσπέρχοντα, νὰ ἔχῃ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ προσασίαν τῆς βασιλικῆς φαμιλίας τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἔγραψεν ὁ Πολυσπέρχων πρὸς τὴν Ὀλυμπιάδα, νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Μακεδονίαν, καὶ νὰ ἐπιμελῆται τὸν υἱὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸν διάδοχον τοῦ βασιλείου, καὶ τὴν μόνην ἐλπίδα καὶ παρηγορίαν τῶν Μακεδόνων. Ἐκείνη δὲ δὲν ἐπίστευεν αὐτὸν, καὶ ἔγραψε πρὸς τὸν Εὐμενῆ, νὰ τὴν συμβουλεύσῃ τί νὰ κάμῃ. Ὁ δὲ Εὐμενὴς ἀντέγραψεν αὐτῇ, νὰ κάθηται εἰς τὴν Ἤπειρον, ἕως νὰ λάβῃ κρίσιν ὁ πόλεμος. Ὁ δὲ Πολυσπέρχων ὕστερον, ἐσύναξε στράτευμα ἱκανὸν, ἔλαβε βοηθὸν καὶ τὸν Αἰακίδην, καὶ ἔφερον τὴν Ὀλυμπιάδα εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἡ ὁποία ἔλαβε τὴν βασιλείαν, ἕως νὰ μεγαλώσῃ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου. Τότε ἡ Ὀλυμπιὰς, ἀφ' οὗ ἔλαβε τὴν δύναμιν, ἐφόνευσε τὸν Φίλιππον καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Εὐρυδίκην, τὸν Νικάνορα ἀδελφὸν τοῦ Κασσάνδρου, καὶ ἄλλους ἑκατὸν ἐπισήμους Μακεδόνας φίλους τοῦ Κασσάνδρου. Ὅθεν ἐμίσησαν αὐτὴν καὶ οἱ Μακεδόνες καὶ οἱ Ἠπειρῶται (α).

(α) Διόδ. ιη'. μΘ'. νζ'. νη'. ξβ'. 1Θ. ια'.

§. κγ'. Ὁ Κάσσανδρος ἦτον τότε εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὅπου ἐπολιόρκει τὴν Τεγέαν πόλιν τῆς Ἀρκαδίας, καὶ ἀφ' οὗ ἤκουσεν αὐτὰ, ἐστράτευσεν εἰς τὴν Μακεδονίαν μὲ δύναμιν μεγάλην. Ἡ δὲ Ὀλυμπιὰς δὲν εἶχε τόσην δύναμιν, νὰ τὸν ἐναντιωθῇ, καὶ κατεκλείσθη εἰς τὴν Πύδναν πόλιν τῆς Μακεδονίας, ἡ ὁποία εἶναι τώρα τὸ Κίτρον· ἐκεῖ ἔλαβε καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου τὸν διάδοχον, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ Ῥωξάνην τὴν γυναῖκα τοῦ Ἀλεξάνδρου· ἔτι δὲ καὶ τὴν Θεσσαλονίκην, καὶ τὴν Δηϊδάμειαν θυγατέρα τοῦ Αἰακίδου, ἡ ὁποία διέτριβεν ἐκεῖ, καὶ ἄλλας πολλὰς γυναῖκας, καὶ ἄνδρας ἐπισήμους τῆς αὐλῆς, ὡς καὶ τὰς θυγατέρας τοῦ Ἀττάλου. Ἐλθὼν δὲ ἐκεῖ ὁ Κάσσανδρος, ἐπολιόρκησε τὴν Πύδναν, καὶ ἡτοίμαζε τὴν ἔφοδον, συνάζων πλοῖα, στρατεύματα, καὶ μηχανὰς πολιορκητικάς.

§. κδ'. Ἀκούσας δὲ ὁ Αἰακίδης ταύτην τὴν δυσχίαν, παρεσκευάζετο νὰ στρατεύσῃ εἰς βοήθειαν τῆς Ὀλυμπιάδος. Ὅμως οἱ Ἠπειρῶται δὲν ἤθελον, ἐπειδὴ ὡς εἶπον, ἐμίσησαν τὴν Ὀλυμπιάδα διὰ τοὺς φόνους ἐκείνους, καὶ δὲν ἤθελον νὰ τὴν βοηθήσωσιν. Ἔτι δὲ ἐμίσησαν καὶ τὸν Αἰακίδην

διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ϛοχαζόμενοι, ὅτι ἦτον καὶ αὐτὸς αἴτιος τοῦ φόνου· ἢ διότι ἦτον ἐκεῖ τότε, ἢ διότι ἐβοήθησεν αὐτήν. Ἀλλ' ὁ Αἰακίδης κατέπεισεν αὐτοὺς, καὶ ἐϛράτευσαν θέλοντες καὶ μὴ θέλοντες· Ὁ δὲ Κάσσανδρος ἔπεμψε τὸν ϛρατηγὸν αὐτοῦ Ἀταρρίαν, καὶ προκατέλαβε τὰ ϛενὰ τῆς Ἠπείρου. Τὸ δὲ ϛράτευμα τοῦ Αἰακίδου δὲν εἶχε μὲν καὶ πρότερον προθυμίαν, νὰ ϛρατεύσῃ, τότε δὲ ἀφ' οὗ ἤκουσεν, ὅτι ἐκυρίευσεν ὁ ἐχθρὸς τὰ ϛενὰ, ἐψυχράνθη δὶ ὅλου· Ἀλλ' ὁ Αἰακίδης ἤθελε νὰ βοηθήσῃ τὴν Ὀλυμπιάδα, ὅπως ἠδύνατο· ὅθεν ἀφῆκε τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ ϛρατεύματος, τὸ ὁποῖον δὲν ἤθελε, καὶ μάλιϛα ἐϛασίαζεν, ἔπειτα ἔλαβε τὸ ἄλλο, καὶ ἔσπευδε νὰ προφθάσῃ εἰς τὴν Μακεδονίαν. Ἔμεινεν ὅμως ὀλίγον τὸ πιϛὸν ϛράτευμα, καὶ δὲν ἦτον ἱκανὸν νὰ ἐκτελέσῃ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ. Ἐκεῖνοι δὲ οἱ Ἠπειρῶται, οἱ ὁποῖοι ἐϛασίαζον, καὶ ἐπέϛρεψαν εἰς τὴν Ἤπειρον, ἐπανεϛάτησαν ὅλοι ἐκ συμφώνου καὶ ἔγραψαν ἐξωρίαν τοῦ Αἰακίδου, ἔπειτα ἐκάλεσαν σύμμαχον τὸν Κάσσανδρον, καὶ σχεδὸν παρέδωκαν τὴν Ἤπειρον εἰς αὐτὸν. Ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Πύῤῥου τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀχιλλέως ἕως εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Αἰακίδου

τούτου, ποτὲ δὲν ἐπανεϛάτησαν οἱ Ἠπειρῶται κατὰ τοῦ βασιλέως αὐτῶν. Τότε δὲ ἔγινε τοῦτο διὰ τοὺς ἀδίκους ἐκείνους καὶ σκληροὺς φόνους τῶν Μακεδόνων, εἰς τοὺς ὁποίους ἐνόμιζον αἴτιον καὶ τὸν Αἰακίδην (α). Ὁ δὲ Κάσσανδρος ἐδέχθη προθύμως τὴν συμμαχίαν τῶν Ἠπειρωτῶν, καὶ ἔπεμψεν εὐθὺς διοικητὴν καὶ ϛρατηγὸν εἰς τὴν Ἤπειρον τὸν Λυκίσκον (β).

§. κέ. Μετ' ὀλίγον ὅμως, συνήργησαν πεντήκοντα ἐπίσημοι Ἠπειρῶται, καὶ διώξαντες τὸν ϛρατηγὸν τοῦ Κασσάνδρου, ἔφερον πάλιν τὸν Αἰακίδην εἰς τὴν Ἤπειρον. Ἐπειδὴ δὲ ἴξευρον, ὅτι ὁ Κάσσανδρος δὲν ὑποφέρει τοῦτο, ὁ ὁποῖος ἦτον ἐχθρὸς ἄσπονδος τοῦ Αἰακίδου, ἐσύναζον ϛρατεύματα, νὰ τὸν ἀπαντήσωσιν. Ἕνας ϛρατηγὸς τοῦ Κασσάνδρου Φίλιππος ὀνομαζόμενος, ἐπολέμει τότε εἰς τὴν Αἰτωλίαν (γ), καὶ εὑρέθη εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, ὅταν ἔμαθεν, ὅτι ὁ Αἰακίδης ἔγι-

(α) Τὸν αὐτὸν θάνατον ὅμως ἐδοκίμασε καὶ ἡ Ὀλυμπιὰς ὕϛερον, καὶ ὁ ἀθῶος υἱὸς τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

(β) Παυσαν. Ἀττικ. Ια'. Διόδ. ΙΘ'. λέ'. λϛ'.

(γ) Ἡ Αἰτωλία ἦτον πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἀκαρνανίας, καὶ διεχώριζεν αὐτὰς ὁ Ἀχελῶος ποταμὸς, τὸ νῦν Ασπροπόταμον· ἐκτείνετο δὲ ἕως εἰς τὰ σύνορα τῆς Θεσσαλίας.

νε πάλιν βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου καὶ ἑτοιμάζεται εἰς πόλεμον μὲ μεγάλην ταχύτητα· ὅθεν ἀφῆκε τοὺς Ἀτωλοὺς καὶ ἐστράτευσε πρὸς τοὺς Ἠπειρώτας, οἱ ὁποῖοι ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν, καὶ ἀπηντήθησαν εἰς τὰς Οἰνειὰς (α), ὅπου οἱ Ἠπειρῶται ἦσαν ἕτοιμοι εἰς μάχην. Ἡ μάχη ἔγινε μεγάλη, πλὴν ἐνίκησεν ὁ Φίλιππος, καὶ ἐφόνευσε πολλοὺς, ἔλαβε καὶ πολλοὺς ζωντανοὺς· ἔλαβε κατὰ τύχην ζωντανοὺς καὶ τοὺς πεντήκοντα ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἔγιναν αἴτιοι, καὶ ἦλθεν ὁ Αἰακίδης πάλιν· ὅθεν ἔσειλεν αὐτοὺς δεδεμένους εἰς τὸν Κάσσανδρον. Ὁ μὲν Παυσανίας λέγει, ὅτι εἰς ταύτην τὴν μάχην ἐπληγώθη ὁ Αἰακίδης, καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν. Ὁ δὲ Διόδωρος, ὅτι μετὰ τὴν μάχην ἐσύναξε πάλιν τὸ ἐπίλοιπον στράτευμα, καὶ ἡνώθη μὲ τοὺς Αἰτωλοὺς· καὶ οὕτως ἐκρότησαν καὶ ἄλλην μάχην. Ἐνικήθησαν ὅμως πάλιν, καὶ ἐκεῖ ἔπεσε καὶ ὁ Αἰακίδης (β).

§. κς'. Ὁ Αἰακίδης ἔλαβε γυναῖκα τὴν Φθίαν θυγατέρα τοῦ Θετταλοῦ Μένωνος, ὅστις ἐ-

(α) Αὕτη ἡ πόλις ἦτον ἐκεῖ, ὅπου χύνεται τὸ Ἀσπροπόταμον εἰς τὴν Θάλασσαν.

(β) Παυσαν. Ἀττικ. Ια'. Διόδωρ. ΙΘ'. ογ'.

σάθη περίφημος κατὰ τὸν Λαμιακὸν πόλεμον, ὥστε εἶχε πολλὴν ὑπόληψιν καὶ ἐπιρροὴν μεταξὺ τῶν τότε συμμάχων. Ἐγέννησε δὲ ἐξ αὐτῆς τρία τέκνα. Τὴν Δηϊδάμειαν, Τρωϊάδα, καὶ τὸν Πύρρον. Οὗτος εἶναι ὁ μέγας Πύρρος, ὁ τρίτος τῆς γενεᾶς ταύτης, ὁ ὁποῖος ἦτον ἔτι βρέφος, ὅτε ἐφονεύθη ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ μισοῦσενος μάλιστα, ὥστε ἤθελον νὰ φονεύσωσι καὶ αὐτὸν οἱ Μολοσσοὶ, ὡς θέλομεν εἰπῇ μετ' ὀλίγον. Διὰ τοῦτο οἱ Ἠπειρῶται ἐδέχθησαν βασιλέα τὸν θεῖον αὐτοῦ Ἀλκέταν.

§. κζ'. Εἴρηται, ὅτι ὁ Ἀρύβας ἐδίωξε τὸν πρωτότοκον υἱὸν αὐτοῦ Ἀλκέταν, διότι ἦτον σκληρὸς καὶ θυμώδης. Ὁ δὲ Διόδωρος λέγει, ὅτι ὁ Ἀλκέτας ἔφυγεν εἰς τὴν Σικελίαν πρὸς τὸν Διονύσιον τὸν Τύραννον. Ὁ δὲ Διονύσιος εἶχε σκοπὸν τότε, νὰ ἔχῃ κοινωνίαν μὲ τὴν Ἤπειρον, διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ περάσῃ ἐκεῖθεν εἰς τοὺς Δελφοὺς, ἵνα ἁρπάσῃ τὰ πλούτη τοῦ ναοῦ· ὅθεν ἔκαμε συμμαχίαν μὲ τοὺς Ἰλλυριοὺς διὰ μέσου τοῦ Ἀλκέτου· ἔπειτα ἔσειλεν εἰς αὐτοὺς δύο χιλιάδας στράτευμα, καὶ ὅπλα πολλὰ, διὰ νὰ φέρωσι τὸν Ἀλκέταν εἰς τὴν Ἤπειρον. Οἱ δὲ Ἰλλυριοὶ ἐσύναξαν καὶ αὐτοὶ στράτευμα πολὺ,

SISMANOGLIO

καὶ εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἤπειρον, ὅπου κατέσησαν τὸν Ἀλκέταν βασιλέα τῶν Μολοσσῶν· ἔπειτα ἐλεητάτησαν τὴν χώραν, ἐπειδὴ οἱ Μολοσσοὶ δὲν ἀντεσάθησαν καταρχάς. Ὕσερον ὅμως ἔλαβον καὶ αὐτοὶ τὰ ὅπλα, καὶ συνεκρότησαν μάχην μεγάλην. Τέλος δὲ ἐνικήθησαν οἱ Μολοσσοὶ, καὶ ἐφονεύθησαν ὡς δεκαπέντε χιλιάδες ἄνθρωποι. Ἔξειλαν ὅμως ὕσερον οἱ Λακεδαιμόνιοι βοήθειαν, καὶ οὕτως ἐδίωξαν τοὺς Ἰλλυριούς (α).

§. κή. Τοῦτο τὸ συμβεβηκὸς ἐδέχθη ὁ Μελίτιος ἀσμένως (β). Ἐγὼ ὅμως δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ συμβιβάσω, μήτε κατὰ τὰς ἀναφορὰς τοῦ Διοδώρου, μήτε μὲ τὰ περισατικά. Ὁ Διόδωρος λοιπὸν λέγει, ὅτι τοῦτο ἔγινε κατὰ τὴν ἐνενηκοστὴν ὀγδόην Ὀλυμπιάδα. Ἔπειτα λέγει, ὅτι ὁ Ἀλκέτας ἐβασίλευσε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Αἰακίδου κατὰ τὴν ἑκατοστὴν δεκάτην ἕκτην Ὀλυμπιάδα. Ἐν τῷ μεταξὺ λοιπὸν εἶναι δεκαοκτὼ Ὀλυμπιάδες, αἱ ὁποῖαι περιέχουσι περὶ τοὺς ἑβδομήντα δύο χρόνους· ἐπειδὴ μία Ὀλυμπιὰς περιέχει σχεδὸν τέσσαρας χρόνους. Ἂν ὑποθέσωμεν, ὅτι ἦτον εἴκοσι χρό-

(α) Ιε'. Ιγ'.

(β) Γεωγραφ. Τόμ. Β'. σελ. 262.

νων ὁ Ἀλκέτας, ὅτε ἐμεσίτευσε, καὶ ἔγινεν ἡ συμμαχία τοῦ Διονυσίου μὲ τοὺς Ἰλλυριοὺς, εἶχεν ἐννενῆντα δύο χρόνους, ὅτε ἦλθεν εἰς τὴν βασιλείαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Αἰακίδου· ὅθεν ἐγὼ διςάζω εἰς τοῦτο· μάλιςα εὑρίσκω σύγχρονον τῆς ἡλικίας ἐκείνης τὸν πρῶτον Ἀλκέταν, ὅτε εἶχον οἱ Ἠπειρῶται συμμαχίαν μὲ τοὺς Λακεδαιμονίους, ὡς εἴρηται. Πλὴν οὐδεὶς ἀναφέρει, ὅτι ἐκεῖνος ἐδιώχθη, καὶ ἔφυγεν εἰς τὴν Σικελίαν, ἢ τοὐλάχιςον ἐγὼ δὲν ἔτυχον τοῦτο, καὶ μένω εἰς ἀμφιβολίαν.

§. κθ'. Ὁ Ἀλκέτας λοιπὸν, ὅτε ἦλθεν εἰς τὴν βασιλείαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Αἰακίδου, εἶχε τέσσαρας υἱούς. Ἀλέξανδρον, Τεῦκρον, Ἡσιονέα καὶ Νῖσον. Ὁ Ἀλέξανδρος καὶ Τεῦκρος ἦσαν μεγάλοι, οἱ δὲ ἄλλοι δύο, ἔτι παῖδες. Ἦτον δὲ καὶ οὗτος ἐχθρὸς τοῦ Κασσάνδρου. Ὁ δὲ Κάσσανδρος τότε εἶχε τὸ πᾶν κράτος τῆς Μακεδονίας, ἔλαβε καὶ τὴν Θεσσαλονίκην γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ Φιλίππου, καὶ ἀδελφὴν τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου· ὅθεν ὁ ςρατηγὸς αὐτοῦ Λυκίσκος, ὁ ὁποῖος ἦτον τότε εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ἤπειρον εὐθὺς, ἵνα προφθάσῃ ἀτοίμασον τὸν Ἀλκέταν, καὶ ἐςρατο-

πέδευσε περὶ τὴν πόλιν Κασσωπίαν. Ὁ δὲ Ἀλκέτας μὴ ἔχων ἔτι δύναμιν ἱκανὴν, ἔπεμψε τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, τὸν Ἀλέξανδρον καὶ Τεῦκρον, ἵνα συνάξωσι στράτευμα ἐκ τῶν πόλεων τῆς Ἠπείρου· αὐτὸς δὲ λαβὼν τὴν παρευρεθεῖσαν δύναμιν, ἐστράτευσεν ἐναντίον τοῦ Λυκίσκου, ἵνα ἐμποδίσῃ τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ. Ἀφ' οὗ ὅμως ἦλθε πλησίον, καὶ εἶδε τὸ πλῆθος τοῦ ἐχθροῦ, ἐσάθη καὶ ἐπρόσμενε τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ. Ὁ δὲ Λυκίσκος θέλων νὰ πολεμήσῃ αὐτὸν πρὶν φθάσῃ ἡ βοήθεια, ἐπέπεσεν εἰς τοὺς Ἠπειρώτας μὲ τόσην δύναμιν καὶ ὁρμὴν, ὥστε ἐκεῖνοι φοβηθέντες, παρεδόθησαν εἰς αὐτόν. Δὲν εἶχον ὅμως καὶ προθυμίαν, ἐπειδὴ ἐμίσησαν καὶ τὸν Ἀλκέταν διὰ τὴν σκληρότητα αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἀλκέτας ἀφ' οὗ ἔμεινε μὲ ὀλίγους μόνον πιστοὺς, ἀνεχώρησε καὶ κατεκλείσθη εἰς τὰς Εὐρυμενὰς, πόλιν Ἠπειρωτικὴν (α). Ἐκεῖ λοιπὸν ἦλθεν ὁ Λυκίσκος, καὶ ἐπολιόρκησεν αὐτόν.

§. λ'. Ἐν ᾧ ἐπολιορκεῖτο αὐχηρῶς, καὶ

(α) Ταύτην τὴν πόλιν ἀναφέρει μόνον ὁ Διόδωρος. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν εἰς τὴν Θεσσαλίαν πόλιν Εὐρυμενὰς, κατὰ τὸν Πελασγικὸν κόλπον. Στέφαν. Εὐρυμεν. Σκύλαξ, Θεσσαλ.

ἐξενοχωρεῖτο ὁ Ἀλκέτας, ἔφθασαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, ὁ Ἀλέξανδρος καὶ Τεῦκρος, ἔχοντες δύναμιν ἱκανὴν, καὶ ἔλαβον τὸν Λυκίσκον εἰς τὴν μέσην. Ὅθεν ἔγινε μάχη σφοδρὰ, καὶ ἐνίκησαν οἱ Ἠπειρῶται, ἐφόνευσαν πολλοὺς στρατιώτας, καὶ δύο ἐπισήμους στρατηγοὺς, τὸν Μίκυθον καὶ Λύσανδρον τὸν Ἀθηναῖον (α). Καὶ οὕτως ἀνέλαβον πάλιν οἱ Ἠπειρῶται. Μετ' ὀλίγον ὅμως ἦλθεν εἰς βοήθειαν τοῦ Λυκίσκου ὁ Δεινίας, ἄλλος στρατηγὸς τοῦ Κασσάνδρου, καὶ ἐνεψυχώθη πάλιν ὁ Λυκίσκος· ὅθεν ἐγένετο καὶ τρίτη μάχη, καὶ ἐνίκησεν ὁ Λυκίσκος. Τότε κατέσκαψε καὶ κατηδάφισεν ὁ Λυκίσκος κατὰ κράτος τὰς Εὐρυμενάς. Ὁ δὲ Ἀλκέτας καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, ἀνεχώρησαν εἰς ἕνα μέρος ἐρυμνὸν (β), καὶ ὠχυρώθησαν ἐκεῖ.

§. λα'. Ἐν τούτοις δὲ ἔμαθεν ὁ Κάσσανδρος, ὅτι ἐνικήθη ὁ Λυκίσκος, καὶ τὰ πράγματα αὐτοῦ δὲν ἦσαν καλὰ εἰς τὴν Ἤπειρον· ὅθεν ἐστράτευσεν εὐθὺς εἰς βοήθειαν αὐτοῦ, καὶ ὅτε ἔφθα-

(α) Τοῦτον τὸν Λύσανδρον εἶχεν ὁ Κάσσανδρος Ἔπαρχον τῆς Λευκάδος (Ἁγίας Μαύρας)· τότε δὲ ἦλθε μὲ τὸ στράτευμα αὐτοῦ εἰς βοήθειαν τοῦ Λυκίσκου.

(β) Δύσβατον. Ἴσως ἦτον κανένα Σουλι ὁ τόπος οὗτος.

σαν ἐκεῖ, ἔμαθεν, ὅτι ἐνίκησεν ὁ Λυκίσκος πάλιν τὴν τελευταίαν μάχην, καὶ ἠνώρθωσεν ὁπωσοῦν τὰ πράγματα. Δὲν ἐξεύρομεν ὅμως διὰ τί ὁ Κάσσανδρος δὲν ἔκρινεν ὠφέλιμον τὸν πόλεμον εἰς τὴν Ἤπειρον· ἐπειδὴ ὁ σκοπὸς αὐτοῦ ἦτον, νὰ διώξῃ τὸν Ἀλκέταν· εἶχεν εἰς τοῦτο καὶ συνεργοὺς ἴσως τοὺς μισοὺς Ἠπειρώτας, οἱ ὁποῖοι δὲν ἤθελον τὸν Ἀλκέταν. Τότε δὲ ἀφ' οὗ ἦλθεν εἰς τὴν Ἤπειρον αὐτὸς, καὶ εἶδε τὴν κατάσασιν τῶν πραγμάτων, καὶ τὸν Ἀλκέταν ὠχυρωμένον εἰς τοιούτους τόπους, ἐγνώρισεν ἴσως τὸ ἀδύνατον, ἢ τὴν δυσκολίαν, ἐπειδὴ ὁ Κάσσανδρος ἦτον μέγας στρατηγὸς καὶ πολιτικός· ὅθεν παραίτησε τοὺς πρώτους σκοποὺς, καὶ ἔκλεισεν εἰρήνην μὲ τὸν Ἀλκέταν, διὰ τῆς ὁποίας ἐγνώρισε καὶ ἐπεκύρωσεν αὐτὸν βασιλέα τῆς Ἠπείρου.

§. λβ'. Ἔμεινε λοιπὸν ὁ Ἀλκέτας βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου, ὑπὸ τοῦ Κασσάνδρου βεβαιωμένος, οὐχὶ δὲ καὶ ὑπὸ τῶν Ἠπειρωτῶν, διὰ τὸν σκληρὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ, τὸν ὁποῖον δὲν ἐδυνήθησαν νὰ μεταβάλωσιν, ἢ νὰ ἐξημερώσωσι, μήτε ἡ ὀργὴ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἡ ἐξορία, μήτε ἡ ἡλικία, μήτε τὰ φόσα παραδείγματα,

τὰ ὁποῖα ἐδείκνυε συνεχῶς ἡ ἀνευχαριστία τῶν Ἠπειρωτῶν. Δὲν ἐδυνήθη νὰ γνωρίσῃ, ὅτι ἡ δύναμις τοῦ βασιλέως συνίσταται εἰς τοὺς ὑποκειμένους αὐτοῦ, καὶ ὄχι εἰς τὴν ξένην βοήθειαν. Διὰ τοῦτο δὲν ἔβλεπε πῶς νὰ φανῇ ἀρεσὸς εἰς τοὺς ὑποκειμένους, ἀλλὰ κατεγίνετο, νὰ βιάσῃ τοὺς Ἠπειρώτας μὲ τὴν δύναμιν τῶν Σικελιωτῶν καὶ Ἰλλυριῶν, ἂν ἦτον αὐτὸς ἐκεῖνος, ὡς εἴρηται, διὰ νὰ γένῃ βασιλεὺς αὐτῶν. Ὕστερον δὲ ἐπαιρόμενος πάλιν εἰς τὴν φιλίαν τοῦ Κασσάνδρου, ἄρχισε νὰ κακομεταχειρίζηται τόσον σκληρῶς τοὺς Ἠπειρώτας, ὥστε ἔφθασαν οἱ ἄνθρωποι εἰς ἀπελπισίαν. Ὅθεν μὴ ὑποφέροντες τὸ δεινὸν, ἐπανεστάτησαν μίαν νύκτα καὶ ἐφόνευσαν αὐτὸν καὶ τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ, τὸν Ἡσιωνέα καὶ Νῖσον. Οἱ δὲ ἄλλοι δύο, ὁ Τεῦκρος καὶ Ἀλέξανδρος δὲν ἐξεύρομεν τί ἔγιναν. Ὁ δὲ Παυσανιας λέγει ἁπλῶς, ὅτι ἐφόνευσαν καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ (α). Τόσον δὲ ἐξηγριώθησαν οἱ Ἠπειρῶται τότε, ὥστε οὔτε αὐτοὶ ἐδέχοντο πλέον βασιλέα, οὔτε ἤθελέ τις ἡγεμὼν νὰ γένῃ βασι-

(α) Ἀττικ. Ια'. Διόδ. Ιθ'. Πή. Πθ'.

λεὺς αὐτῶν. Μεταξὺ τοίνυν τούτων εὗρον εὐκαιρίαν οἱ φίλοι τοῦ Αἰακίδου, καὶ κατέσησαν τὸν μέγαν Πύῤῥου βασιλέα, νέου ἔτι ὄντα, ὡς θέλομεν εἰπῆ μετ' ὀλίγου.

§. λγ'. Εἴδομεν λοιπὸν τὸ γένος, πόθεν κατάγεται ὁ μέγας Πύῤῥος· ὁποίαν αυγγένειαν εἶχε μὲ τοὺς Μακεδόνας, καὶ ὅτι τὰ ὀνόματα, Νεοπτόλεμος, καὶ Αἰακίδης ἦσαν ἐκ τοῦ γένους τοῦ Ἀχιλλέως. Ὁμοίως καὶ τὸ Ἀλέξανδρος καὶ Ἀλκέτας ἦσαν Ἠπειρωτικὰ πρῶτον· ἔπειτα ἔλαβον αὐτὰ καὶ οἱ Μακεδόνες διὰ τὴν συγγένειαν· ἐπειδὴ εἶχον καὶ αὐτοὶ ὕςερον Ἀλκέταν καὶ Νεοπτόλεμον καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Ὅτι δὲ τὰ ὀνόματα ταῦτα εἶναι πάντα Ἑλληνικὰ, φανερώνει ἡ σημασία. Εἶχον καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι Ἀλκέταν· ὁμοίως εἶχον καὶ οἱ Χάονες Νικάνορα, καὶ οἱ Ὀρέσται Ἀντίοχον, τὰ ὁποῖα ἦσαν Μακεδονικὰ ὀνόματα.

ΜΕΡΟΣ Γ'.

Βίος Πύῤῥου,

Τοῦ μεγάλου, Βασιλέως τῆς Ἠπείρου.

§. α'. Ὁ Πλούταρχος λέγει, ὅτι ἐφασίασαν οἱ Μολοττοὶ, καὶ ἐδίωξαν τὸν Αἰακίδην, ἔπειτα ἔφερον τοὺς υἱοὺς τοῦ Νεοπτολέμου εἰς τὴν Ἤπειρον βασιλεῖς. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἐφόνευσαν τὸν Αἰακίδην οἱ Μολοσσοὶ, καὶ πάντας τοὺς φίλους αὐτοῦ, ἔπειτα ἤθελον νὰ φονεύσωσι καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Πύῤῥον. Φαίνεται ὅμως, ὅτι, ὅτε ἐπανεςάτησαν καὶ ἔγραψαν τὴν ἐξωρίαν αὐτοῦ, ἐφόνευσαν καὶ τοὺς φίλους, ὅσοι ἦσαν ἐκ τοῦ μέρους τούτου, καὶ τότε διήρπασαν καὶ τὸν οἶκον, ἤθελον νὰ φονεύσωσι καὶ τὸν Πύῤῥον, ὅςτις ἦτον ἔτι βρέφος δύο χρόνων, καὶ ἔκρυψεν αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ.

§. β'. Δύο φίλοι πιςοὶ τοῦ Αἰακίδου, Ἀνδροκλῆς καὶ Ἄγγελος ὀνομαζόμενοι, βλέποντες τὸν κίνδυνον τοῦ παιδὸς, ἔκλεψαν αὐτὸ κρυ-

φίως· ἔλαβον καὶ τὰς γυναῖκας, τὰς τροφοὺς αὐτοῦ, καὶ ὀλίγους δούλους, καὶ ἔφευγον πρὸς τὴν Ἰλλυρίαν, ὅπως ἐδυνήθησαν. Ἔμαθον ὅμως τὸ πρᾶγμα οἱ ἐχθροὶ, καὶ ἔτρεξαν κατόπιν, ὥςε ἔφθασαν αὐτούς· ἐπειδὴ αἱ γυναῖκες δὲν ἐδύναντο νὰ τρέχωσι, καὶ ἐγίνετο ἀργοπορεία. Μεταξὺ τῶν δούλων ἦσαν τρεῖς νέοι πιστοὶ καὶ ἀνδρεῖοι, Ἀνδροκλείων, Ἱππίας καὶ Νέανδρος καλούμενοι. Ὅθεν ἀφ' οὗ εἶδον, ὅτι ἐπλησίασαν οἱ ἐχθροὶ, καὶ αἱ γυναῖκες ἀπέκαμον, ἔδωκαν τὸν Πύρρον εἰς αὐτοὺς τοὺς τρεῖς νέους, καὶ τοὺς παρήγγειλαν, νὰ τρέχωσιν ὅσον δύνανται, ἕως νὰ ἐξέλθωσιν ἐκ τῶν συνόρων τῆς Ἠπείρου, καὶ νὰ φθάσωσιν εἰς τὰ Μέγαρα τῆς Μακεδονίας (α). Καὶ οὕτως ἐκεῖνοι μὲν ἔφυγον. Αὐτοὶ δὲ ἐμπόδιζον τοὺς ἐχθροὺς, πότε μὲν παρακαλοῦντες, πότε δὲ ἐναντιούμενοι, ἕως νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἐκεῖνοι. Τέλος δὲ ἀφ' οὗ τοὺς ἐδίωξαν ὀλίγον ὀπίσω, ἔτρεχον νὰ φθάσωσι τοὺς δούλους, οἱ ὁποῖοι εἶχον τὸν Πύρρον. Ἔφθασαν λοιπὸν αὐτοὺς, καὶ ἔτρεχον νὰ φθάσωσι τὴν ῥηθεῖσαν πό-

(α) Δὲν ἐξεύρομεν ποῦ ἦτον ἡ πόλις αὕτη. Ὁ δὲ Στέφανος ἀναφέρει καὶ τῆς Μολοσσίδας καὶ Ἰλλυρίας πόλεις Μέγαρα καλουμένας.

λιν. Πλησίον τῆς πόλεως ἦτον τὶς ποταμὸς, τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ περάσωσιν, ἔπειτα νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν πόλιν, ὅπου ἦτον ἀσφάλεια καὶ ἀφοβία. Ὅθεν ὅσον ἐπλησίαζον πρὸς τὴν ἀσφάλειαν, τόσον ἐνεψυχοῦντο, καὶ παρηγοροῦντο, καὶ ἐβάδιζον ταχύτερον. Ἔφθασαν λοιπὸν εἰς τὸν ποταμὸν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἐλπίζοντες νὰ περάσωσιν εὐθύς.

§. γ'. Τοιαύτην ἐλπίδα ἔχοντες, καὶ μὲ τοιαύτην προθυμίαν τρέχοντες, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ὄπισθεν μὴ βλέποντες, εἶδον ἐξαίφνης ἔμπροσθεν αὐτῶν, ἄλλον ἐχθρὸν ἀγριώτερον καὶ φοβερώτερον, ὁ ὁποῖος ἀπέκοψε δι' ὅλου τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας. Ὁ ποταμὸς ἦτον πλημμυρισμένος, ἐπειδὴ συνέβη μεγάλη βροχὴ εἰς τὰ βουνὰ, καὶ ἔτρεχε τόσον ὁρμητικῶς, ἄγριος καὶ θολερὸς, ὥςε ἔφριττεν ὁ ἄνθρωπος, βλέπων τὴν ὁρμὴν, καὶ ἀκούων τὸν κρότον τοῦ ῥεύματος. Ἐν τούτοις δὲ ἔγινε καὶ σκότος, ἐπειδὴ ἐνύκτωσε, καὶ ἐφαίνετο, καὶ ἠκούετο ἔτι φοβερώτερος καὶ ἀγριώτερος, ὥςε ἀπελπίσθησαν οἱ ἄνθρωποι, σοχαζόμενοι, ὅτι ἦτον ἀδύνατον, νὰ ἐπινοήσωσι τοιοῦτον τρόπον, ὥςε νὰ διαβῶσιν,

αἱ γυναῖκες καὶ τὸ παιδίον μάλιςα διὰ μέσου τοῦ τοιούτου κινδύνου.

§. δ'. Ἐν τοιαύτῃ δὲ ἀπελπισίᾳ ὄντες, εἶδον τινὰς ἀνθρώπους πέραν τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἔκραζον παρακαλοῦντες, νὰ τοὺς βοηθήσωσιν· ἔλεγον τὸν κίνδυνον, καὶ εἰς πληροφορίαν αὐτῶν, ἔδειχναν καὶ τὸν Πύῤῥον. Ἀλλ' ἐκεῖνοι δὲν ἐδύναντο νὰ ἀκούσωσι διὰ τὸν κρότον καὶ τὴν ταραχὴν τοῦ ποταμοῦ, τί λέγουσιν οὗτοι, καὶ τί θέλουσι. Καὶ οὕτως ἐσάθησαν ὥραν ἱκανὴν, οὗτοι μὲν κράζοντες καὶ παρακαλοῦντες, ἐκεῖνοι δὲ βλέποντες μόνον, καὶ μὴ ἐννοοῦντες τί λέγουσι. Τέλος δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ἔλαβε φλοιὸν (φλοῦδα) ἀπὸ ἕνα δένδρον, καὶ ἔγραψεν εἰς αὐτὸν μὲ τὴν πόρπην (α) τὴν ἀνάγκην καὶ τὸν κίνδυνον τοῦ Πύῤῥου. Ἔπειτα ἔδησε τὸν φλοιὸν εἰς μίαν πέτραν, καὶ τὸν ἔῤῥιψε πέραν τοῦ ποταμοῦ. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι εἰς ἀκόντιον ἐπέρασαν τὸν φλοιὸν, ἔπειτα ἔῤῥιψαν τὸ ἀκόντιον πέραν τοῦ ποταμοῦ.

§. ε'. Ἀφ' οὗ ἐκεῖνοι ἀνέγνωσαν τὰ γράμματα, καὶ εἶδον τὴν ἀνάγκην, καὶ τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, εὐθὺς ἔκοψαν ξύλα, καὶ συνέδησαν αὐτὰ μὲ τοιοῦτον τρόπον, ὥςε τὰ κατεσκεύασαν ὡς γέφυραν, καὶ ἐπέρασαν πέραν. Ὁ πρῶτος τούτων, ὅς τις ἐπέρασε καὶ ἔλαβε τὸν Πύῤῥον πρῶτον, καὶ τὸν διεβίβασε πέραν τοῦ ποταμοῦ, ὠνομάζετο Ἀχιλλεύς. Ὥςε, οὗτος ὁ σωτὴρ τοῦ Πύῤῥου, εἶχε τὸ ὄνομα τοῦ προγόνου αὐτοῦ Ἀχιλλέως. Τοὺς δὲ ἄλλους καὶ τὰς γυναῖκας ἔλαβον οἱ ἄλλοι, καὶ τοὺς ἐπέρασαν ὅλους εὐτυχῶς εἰς τὴν σωτηρίαν. Καὶ οὕτως ἐσώθησαν ἅπαντες παραδόξως ἐκ τοῦ ἐσχάτου κινδύνου, πρὶν φθάσωσιν οἱ ἐχθροὶ, οἱ ὁποῖοι ἐδίωκον αὐτούς.

§. ς'. Ἐκεῖθεν δὲ ἦλθον εἰς τὴν Ἰλλυρίαν, πρὸς τὸν τότε βασιλέα αὐτῆς, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Γλαυκίας, καὶ εὗρον αὐτὸν καθήμενον εἰς τὸν οἶκον μὲ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Ἐυθὺς καθὼς εἰσῆλθον εἰς αὐτὸν, ἔβαλον τὸν Πύῤῥον κατὰ γῆς εἰς τὴν μέσην τοῦ δωματίου. Ὁ δὲ Γλαυκίας, ἀφ' οὗ ἔμαθε τὰ πάντα, ἐσάθη πολλὴν ὥραν σιωπῶν καὶ συλλογιζόμενος, τί νὰ κάμῃ, νὰ τὸν δεχθῇ, νὰ τὸν διώξῃ, ἢ νὰ τὸν σείλῃ εἰς τὸν Κάσσανδρον. Ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο τὸ θηρίον ἐκεῖνο τὸν Κάσσανδρον, τὸν ἄσπονδον ἐχ-

(α) Εἶδος βελόνης, ὡς αἱ νῦν καρφίτζαι τῶν γυναικῶν.

θρὸν τοῦ Αἰακίδου. Ἐν ᾧ δὲ ἐσυλλογίζετο αὐτὸς, ὁ Πύῤῥος ἕρπεται πρὸς αὐτὸν, λαμβάνει τὸ φόρεμά του μὲ τὰς δύο χεῖρας, ἔπειτα βοηθούμενος ἀπὸ τὸ φόρεμα, ὠρθώθη, καὶ ἐσάθη ὡς ἱκέτης εἰς τὰ γόνατα, αὐτοῦ. Τοῦτο τὸ ἀθῶον κίνημα τοῦ διετοῦς βρέφους, τὸ ὁποῖον ἔδειξε σχῆμα ἱκεσίας, πρῶτον μὲν ἐκίνησεν εἰς γέλωτα τὸν Γλαυκίαν· ἔπειτα δὲ εἰς οἶκτον καὶ λύπην· ἐπειδὴ ἐσάθη ὡς ἱκέτης εἰς τὰ γόνατα αὐτοῦ δακρύων καὶ παρακαλῶν. Ἄλλοι δὲ εἶπον, ὅτι εἰς ἕνα βωμὸν τῶν Θεῶν ἦλθε καὶ ἐσάθη ὁ Πύῤῥος, καὶ οὐχὶ εἰς τὰ γόνατα τοῦ Γλαυκίου. Ἔπειτα ἤπλωσε τὰς χεῖρας περὶ τὸν βωμὸν, ὥσε ἐφαίνετο, ὅτι ἐνηγκαλίσθη αὐτὸν ὡς ἱκέτης (α).

§. ζ'. Τοῦτο τὸ κίνημα τοῦ Πύῤῥου, ὅπως καὶ ἂν ἔγινεν, ἢ πρὸς τὸν Γλαυκίαν, ἢ εἰς τὸν βωμὸν, ἐφάνη πρὸς τὸν Γλαυκίαν θεία ἔμπνευσις, καὶ μετέβαλε τὴν γνώμην αὐτοῦ. Ὅθεν παρέδωκε τὸν Πύῤῥον πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ παρήγγειλε νὰ τὸν ἀνατρέφῃ, νὰ τὸν παιδαγωγῇ, καὶ νὰ τὸν ἐπιμελῆται ὡς ἴδιον αὐτῶν τέκνον. Ἔτι

(α) Τοιαῦτα ἐκαμνον οἱ καταδιωκόμενοι, ὅτε κατέφευγον πρός τινα ὑπερασπιστὴν ζητοῦντες ὑπεράσπισιν. Ὅρα περὶ τούτων ἐν Ὠγυγ. περὶ Ἱκεσίας Τόμ. Α'. 158.

δὲ ἡ γυνὴ τοῦ Γλαυκίου ἥτις ὠνομάζετο Βερόη, ἦτον συγγενὴς τοῦ Πύῤῥου, διότι κατήγετο καὶ αὐτὴ ἐκ τοῦ γένους τῶν Αἰακιδῶν (α). Καὶ οὕτως ἀνετρέφετο ἐκεῖ ὁ Πύῤῥος μὲ τὰ τέκνα τοῦ Γλαυκίου, καὶ διὰ τοῦτο εἶχον ὕστερον ἀδελφικὴν φιλίαν μὲ τὸν Πύῤῥον οἱ υἱοὶ τοῦ Γλαυκίου. Ἐνομίσθη δὲ ὁ Πύῤῥος καὶ υἱὸς Θετὸς τοῦ Γλαυκίου. Μετ' ὀλίγον ἔπεμψαν οἱ ἐχθροὶ καὶ ἐζήτησαν αὐτόν· ἀλλ' ὁ Γλαυκίας ἐπέμεινε σερεὸς εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Κάσσανδρος ὑπεσχέθη διακόσια τάλαντα πρὸς τὸν Γλαυκίαν, νὰ τὸν παραδώσῃ. Ἀλλ' ὁ Γλαυκίας προετίμησε τὴν ἀρετὴν, καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος, παρὰ τὴν χαμερπεσάτην χρηματικὴν προδοσίαν. Τὰ διακόσια τάλαντα ἦσαν ὀλίγη ὑπόθεσις πρὸς τὸν Κάσσανδρον· ἐπειδὴ ἂν ἐφόνευε τὸν Πύῤῥον, καθὼς ἐφόνευσε καὶ τὸν υἱὸν τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἐλάμβανεν αὐτὸς τὸ βασίλειον τῆς Ἠπείρου· ἔπειτα βοηθούμενος ὑπὸ τῶν Ἠπειρωτῶν, ἐσερέωνεν εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ καὶ τὴν Μακεδονίαν.

§. η'. Οὕτω λοιπὸν ἀνατρεφόμενος ἐκεῖ ὁ Πύῤῥος, ἔδειχνε μικρόθεν τὰ μεγάλα καὶ ἀμίμη-

(α) Ἰουσῖν. Γ'. 17.

τα προτερήματα αὐτοῦ. Ἐσπούδαζε δὲ μικρόθεν ἐπιμελῶς καὶ προθύμως μάλιστα τὰ πολεμικά. Καὶ ὅτε ἐμεγάλωσεν, εἰς τὴν μελέτην τούτων κατεγίνετο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, νομίζων, ὅτι τοῦτο τὸ μάθημα εἶναι βασιλικώτατον. Ὅτε ἐφόνευσαν οἱ Ἠπειῶται τὸν Ἀλκέταν, καὶ ἦτον ἡ Ἤπειρος εἰς ἐκείνην τὴν ἀθλίαν ταραχὴν καὶ ἀσυμφωνίαν, ὥστε μήτε αὐτοὶ ἐδέχοντο βασιλέα, μήτε ἤθελέ τις νὰ γένῃ βασιλεὺς αὐτῶν, ὡς προείρηται, ὁ Πύῤῥος ἦτον δώδεκα χρόνων. Εἰς ταύτην λοιπὸν τὴν εὐκαιρίαν στρατεύει ὁ Γλαυκίας ἐκ τῆς Ἰλλυρίας, ἔχων τὸν Πύῤῥον, καὶ δύναμιν στρατεύματος μεγάλην, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν Ἤπειρον, ὅπου ἠνάγκασε τοὺς Ἠπειρώτας, καὶ ἐδέχθησαν αὐτὸν βασιλέα. Εἰς τοῦτο βεβαίως εἶχε καὶ ἐσωτερικοὺς συνεργοὺς, φίλους τοῦ Αἰακίδου, οἱ ὁποῖοι ἤθελον τὸν Πύῤῥον. Καὶ οὕτως ἔγινεν ὁ Πύῤῥος βασιλεὺς τὴν Ἠπείρου, ἐπιτροπευόμενος βεβαίως ἕως νὰ μεγαλώσῃ. Ὁ Κάσσανδρος ὅμως δὲν ἀπηλπίσθη μήτε τότε, ἐπειδὴ εἶχε μέρος εἰς τὴν Ἤπειρον, τὸ ὁποῖον ἤθελεν αὐτὸν, καὶ ἐμίσει τοὺς Αἰακίδας, ὡς προείρηται. Εἶχον μὲν καὶ οἱ Αἰακίδαι, ὅμως ὡς φανερώνουσι τὰ πράγματα, ὁ

Κάσσανδρος εἶχε τὸ πλεῖσον καὶ ἰσχυρώτατον μέρος τῶν Ἠπειρωτῶν.

§. θ'. Ὅταν ἦτον ὁ Πύῤῥος δεκαεπτὰ ἐτῶν, καὶ ἐνόμιζεν, ὅτι ἐσερεώθη εἰς τὴν βασιλείαν, καὶ πλέον δὲν ἔχει φόβον, ἐκάλεσαν αὐτὸν εἰς τὴν Ἰλλυρίαν, ὅτε ἐώρταζον τοὺς γάμους ἑνὸς υἱοῦ τοῦ Γλαυκίου, μὲ τὸν ὁποῖον συνανετράφη. Ὅθεν μὴ ὑποπτευόμενος παντελῶς περὶ τοῦ βασιλείου αὐτοῦ, ἀφῆκεν ἐπιτρόπους διοικητὰς, καὶ ἦλθεν εἰς τοὺς γάμους τοῦ φίλου. Ἀλλ' ἐν ᾧ αὐτοὶ ἐώρταζον τοὺς γάμους, ἐπανεστάτησαν οἱ Μολοσσοὶ, ἐδίωξαν τοὺς ἐπιτρόπους αὐτοῦ, ὥρμησαν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ διήρπασαν τὰ βασιλικὰ πράγματα, ἔπειτα ἐκάλεσαν βασιλέα τινὰ Μακεδόνα Νεοπτόλεμον ὀνομαζόμενον. Ὁ δὲ Πύῤῥος ἔμεινεν ἔξω τοῦ βασιλείου αὐτοῦ ἔρημος πάντων, καὶ δυνάμεως, καὶ φίλων καὶ χρημάτων.

§. ι'. Ὁ Πύῤῥος εἶχεν ἀδελφὴν Δηϊδάμειαν ὀνομαζομένην ὡς προείπομεν. Ταύτην τὴν Δηϊδάμειαν εἶχον προσδιωρισμένην μικρόθεν, νὰ τὴν λάβῃ γυναῖκα ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Ἀλέξανδρος, ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ. Ὅθεν καὶ ὠνόμαζον αὐτὴν, ἔτι μικρὰν οὖσαν, γυναῖκα τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἀφ' οὗ δὲ

ἐδολοφονήθη ὁ δυσυχὴς ἐκεῖνος, ἔλαβε τὴν Δηϊδάμειαν γυναῖκα Δημήτριος ὁ Πολιορκητὴς υἱὸς τοῦ Ἀντιγόνου βασιλέως τότε τῆς Φρυγίας. Ὁ Δημήτριος τότε ἦτον εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὅπου ἐκυρίευσε τὸ πλεῖσον μέρος αὐτῆς. Καὶ ἐκεῖ ἐώρτασε τοὺς γάμους τῆς Δηϊδαμείας, ὅτε ἐπανηγύριζε καὶ τὴν Ἑορτὴν τῶν Ἡραίων εἰς τὸ Ἄργος μὲ ἀγῶνας λαμπροὺς καὶ λοιπὰ τοιαῦτα. Ὅθεν ὁ Πύῤῥος μὴ ἔχων ἄλλο βεβαιότερον καταφύγιον, ἦλθεν εἰς τὸν γαμβρὸν καὶ εἰς τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ. Ἐδέχθη λοιπὸν αὐτὸν ὁ Δημήτριος καὶ τὸν εἶχεν ὑποστρατηγὸν εἰς τὸ στράτευμα αὐτοῦ. Ὅτε ἔγινεν ἡ μεγάλη μάχη εἰς τὴν πόλιν τῆς Φρυγίας Ἴψοῦν ὀνομαζομένην, ὅπου ἐπολέμησαν ὅλοι οἱ διάδοχοι τοῦ Ἀλεξάνδρου, οἱ ὁποῖοι ἦσαν οἱ βασιλεῖς πάσης τῆς οἰκουμένης τότε, εἶχε καὶ ὁ Πύῤῥος τὴν διοίκησιν ἑνὸς μέρους τοῦ στρατεύματος τοῦ Δημητρίου, καὶ ἠγωνίσθη λαμπρῶς καὶ ἐνδόξως, ὥστε ἔτρεψε τοὺς ἐναντίους πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο. Ἐνικήθη μὲν ὕστερον καὶ ἐδυσήχησεν ὁ Δημήτριος, ὅμως ὁ Πύῤῥος ἔμεινε πιστὸς εἰς αὐτὸν, μάλιστα δὲ τὸν ἔσωσε νὰ φυλάξῃ τινὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὰς ἐφύλαξε πιστῶς. Καὶ τέλος, ὅτε ὁ Δημήτριος συνεφώνησεν εἰρήνην μὲ τὸν Πτολεμαῖον, βασιλέα τῆς Αἰγύπτου, καὶ ὁ Πτολεμαῖος ἐζήτησεν ἐνέχυρον, ἦλθεν ὁ Πύῤῥος εἰς τὴν Αἴγυπτον προθύμως, καὶ ἔμεινεν ἐνέχυρον ἐκ μέρους τοῦ Δημητρίου.

§, ιά. Διατρίβων δὲ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἔδειξε τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ εἰς πολλὰς καὶ διαφόρους περισάσεις, εἰς γυμνάσια καὶ κυνήγια, καὶ εἰς ἄλλας τοιαύτας διατριβάς· ἐπειδὴ ὁ Πτολεμαῖος ἐλάμβονεν αὐτὸν εἰς ὅλα τὰ τοιαῦτα. Ἦτον δὲ ἐπιτήδειος καὶ εἰς τοὺς πολιτικοὺς τρόπους τῶν ἡγεμονικῶν αὐλῶν, ὥσε ἐφαίνετο καὶ ἐκ τούτου χαριέσατος, μεταχειριζόμενος ἕκασον κατὰ τὴν ἀξιαν αὐτοῦ, τὸν μὲν ἀνώτερον πολιτικῶς, τὸν δὲ ταπεινότερον ὑπεροπτικῶς, κατὰ τὸ ἑαυτοῦ συμφέρον. Ἦτον ὅμως κόσμιος καὶ σώφρων καθ' ὅλα, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀρετὴ μεγίστη πρὸς πάντα ἄνθρωπον, καὶ ἐξαιρέτως εἰς βασιλέα καὶ ἡγεμόνα. Πρῶτον παρετήρησε νὰ μάθῃ, ποία γυνὴ τοῦ Πτολεμαίου ἔχει τὴν μεγίστην δύναμιν εἰς τὴν αὐλήν· ἐπειδὴ ὁ Πτολεμαῖος εἶχε πολλὰς γυναῖκας κατὰ τὴν τότε συνήθειαν. Καὶ εὗρε πρώτην εἰς τούτου τὴν Βερενίκην, ἡ ὁποία ἐπρώτευεν εἰς τὴν αὐλὴν, διὰ τὴν φρόνησιν καὶ σω-

φροσύνην αὐτῆς· ὅθεν ἐθεράπευεν αὐτὴν περισσότερον τῶν ἄλλων, σεμνῶς καὶ κοσμίως. Ἡ Βερενικη εἶχε πρῶτον ἄνδρα τὸν Φίλιππον, καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτοῦ μίαν θυγατέρα Ἀντιγόνην ὀνόμαζομένην, ἔπειτα ἔλαβεν αὐτὴν ὁ Πτολεμαῖος. Ἡ δὲ Ἀντιγόνη ἦτον τότε εἰς ἡλικίαν γάμου, καὶ ἐζήτουν αὐτὴν πολλοὶ ἡγεμόνες. Ἀλλ' ὁ Πτολεμαῖος καὶ ἡ Βερενίκη προέκριναν τὸν Πύῤῥον ἄνδρα τῆς Ἀντιγόνης, καὶ ἐώρτασαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν πολυτελῶς καὶ βασιλικῶς τὸν γάμον.

§, ιβ'. Ἡ Ἀντιγόνη ἦτον νέα φρόνιμος ὡς καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς· ὅθεν μετὰ τὸν γάμον τοῦτον ὁ Πύῤῥος ἐθεωρεῖτο ἔτι εὐνοϊκώτερον, ἔγινε καὶ παῤῥησιαςικώτερος. Ἔχων δὲ καὶ τὴν Ἀντιγόνην συνεργὸν, κατώρθωσε τὸν τρόπον, νὰ ἀναλάβῃ τὸ βασίλειον αὐτοῦ. Ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Πτολεμαῖος χρήματα, στράτευμα καὶ σόλον, καὶ οὕτως ἦλθεν εἰς τὴν Ἤπειρον, ὅτε ἐπεθύμησαν αὐτὸν οἱ περισσότεροι Ἠπειρῶται, διότι ὁ Νεοπτόλεμος ἦτον βίαιος καὶ σκληρὸς, καὶ ἐπομένως ἐδιώκετο εὐκόλως. Ὅμως ὁ Πύῤῥος δὲν ἔκρινε συμφέρου νὰ τὸν διώξῃ μὲ βίαν, ἐπειδὴ ἔπρεπε νὰ καταφύγῃ εἰς ἄλλην δύναμιν, νὰ ζητήσῃ βοήθειαν, ἵνα πολεμῇ ὕστερον μὲ αὐτὸν, ὥστε νὰ εἶναι ἡ βασιλεία ἀμφίῤῥοπος. Ὅθεν ἔκρινε συμφερώτερον, νὰ βασιλεύωσι καὶ οἱ δύο. Καὶ οὕτως ἐγένετο μὲ εἰρήνην καὶ φιλίαν καὶ μὲ συνθήκας ἡ κοινωνία τοῦ βασιλείου

§. ιγ'. Οὕτω λοιπὸν ἐβασίλευον ὕστερον εἰρηνικῶς τινὰς χρόνους. Μετὰ δὲ ταῦτα ὑπωπτεύετο ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, ἐπειδὴ οἱ φίλοι αὐτῶν, τοὺς ἠρέθιζον κρυφίως, διαβάλλοντες τὸν ἕνα πρὸς τὸν ἄλλον, ὥστε συνεταράχθη ἡ μεταξὺ αὐτῶν πίστις, καὶ ἤυξανεν ἡ ὑποψία μυστικῶς εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν. Οὕτω δὲ αὐξανομένη ἡ ὑποψία, ἐκίνησεν ἐπιβουλὴν, ἡ ὁποία ἐφανερώθη ἄπρακτος πρὸς χάριν τοῦ Πύῤῥου. Προείρηται, ὅτι οἱ βασιλεῖς τῆς Ἠπείρου καὶ ὁ λαὸς συνηθροίζοντο εἰς τὴν Πασσαρῶνα, πόλιν τῆς Μολοσσίδος, καὶ ὤμνυον ἀμοιβαίως τὸν κοινὸν ὅρκον. Κατὰ ταύτην τὴν συνήθειαν ἦλθον καὶ αὐτοὶ νὰ ὀμόσωσι τοῦτον τὸν ὅρκον, ἔχοντες ἕκαστος τοὺς φίλους αὐτοῦ, συμβούλους, στρατηγοὺς καὶ λοιποὺς, ὥστε ἡ τελετὴ καὶ πομπὴ ἦτον λαμπρὰ καὶ βασιλική. Ἐκεῖ τότε ἔδιδον καὶ δῶρα πολλὰ πρὸς ἀλλήλους εἰς σημεῖον φιλίας καὶ εἰλικρινείας. Τότε ὁ πιστότατος φίλος καὶ σύμβουλος τοῦ Νεοπτολέμου, ὁ Γέλων, ἔδωκε τῷ Πύῤῥῳ δῶ-

ρου δύο ζεύγη βοῶν ἀροτήρων (α). Ὁ δὲ Μυρτίλος ὁ ἐπίσατης τοῦ οἴνου τοῦ Πύῤῥου, ὅς τις εὑρέθη ἐκεῖ τότε, ἐζήτησεν εὐθὺς τοὺς βόας ἀπὸ τὸν Πύῤῥον. Ἀλλ' ὁ Πύῤῥος τοὺς ἐχάρισεν εἰς ἄλλον, καὶ ὁ Μυρτίλος ἔδειξεν, ὅτι ἐπειράχθη. Ταῦτα δὲ ἰδὼν ὁ Γέλων, ἐνόμισεν, ὅτι ὁ Μυρτίλος γίνεται εὐκόλως ἐπίβουλος τοῦ Πύῤῥου.

§. ιδ'. Τοιαύτην λοιπὸν γνώμην ἔχων ὁ Γέλων, ἐκάλεσε τὸν Μυρτίλον νὰ τὸν φιλεύσῃ, καὶ μεταξὺ τοῦ οἴνου, ἔπεν αὐτῷ τὸ μυςήριον, ὑποσχόμενος πολλὰ, ἂν φαρμακώσῃ τὸν Πύῤῥον διὰ τοῦ οἴνου, τὸ ὁποῖον εἶναι εὔκολον εἰς αὐτόν. Ὁ δὲ Μυρτίλος ὑπεσχέθη, καὶ ἔδειξεν ὅτι τάχα θέλει καὶ αὐτὸς τὸν θάνατον τοῦ Πύῤῥου, ὥςε ὁ Γέλων ἐπίςευσε, καὶ οὕτως ἀνέφερε τὸ πρᾶγμα ὡς βέβαιον πρὸς τὸν Νεοπτόλεμον. Ὁ Μυρτίλος ὅμως ἦλθεν εὐθὺς πρὸς τὸν Πύῤῥον, καὶ ἐφανέρωσε τὴν ἐπιβουλήν. Ὁ δὲ Πύῤῥος ἐπίςευσε μὲν, ἀλλ' ἤθελε νὰ γένῃ φανερώτερον τὸ πρᾶγμα, νὰ τὸ ἰξεύρωσι καὶ ἄλλοι, ἵνα μὴ φανῇ αὐτὸς εἰς τὸ

(α) Οἶον, βόδια συνειθισμένα καὶ γυμνασμένα εἰς τὴν γεωργίαν. Τοῦτο ἐνομίζετο μέγα δῶρον τότε, ἐπειδὴ ἡ γεωργία εἶχε τὴν πρώτην τιμὴν μεταξὺ τῶν ἄλλων τεχνῶν.

κοινὸν πρωταίτιος. Ὅθεν λέγει τῷ Μυρτίλῳ, νὰ συςήσῃ εἰς τὸν Γέλωνα ἢ τὸν Ἀρχιοινοχόον αὐτοῦ Ἀλεξικράτην, νὰ ὁμιλήσῃ καὶ μὲ αὐτὸν περὶ τοῦ ἐπιχειρήματος· ἐπειδὴ αὐτὸς εἶναι οἰνοχόος, ἢ δύναται νὰ τὸ κατορθώσῃ εὐκόλως. Ὅθεν ἦλθε πρὸς τὸν Γέλωνα ὁ Ἀλεξικράτης προδιατεθειμένος, καὶ ὡμίλησαν, ἐσυμβουλεύθησαν, καὶ ἀπεφάσισαν, πῶς καὶ πότε νὰ γένῃ ἡ ἐπιχείρησις· ἔπειτα ὁ μὲν Γέλων ἦλθε πρὸς τὸν Νεοπτόλεμον, καὶ εἶπε πῶς διέταξαν τὸ πρᾶγμα· ὁ δὲ Ἀλεξικράτης, πρὸς τὸν Πύῤῥον, καὶ εἶπε τὰ αὐτὰ, ὥςε ἴξευρον ἐπίσης τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ ὁ ἐπιβουλεύων, καὶ ὁ ἐπιβουλευόμενος.

§. ιέ. Οὕτω τοίνυν ἐξαπατώμενος ὁ Γέλων, καὶ συνεξαπατῶν καὶ τὸν Νεοπτόλεμον, ἐνόμιζον καὶ οἱ δύο, ὅτι προχωρεῖ εὐτυχῶς ὁ σκοπὸς αὐτῶν, καὶ σχεδὸν τὸν εἶχον ὡς τετελειωμένον, ὥςε ὁ Νεοπτόλεμος δὲν ἴξευρε τί ἔλεγεν ἀπὸ τὴν χαρὰν, καὶ διηγεῖτο εἰς τοὺς φίλους τὸ κατόρθωμα. Μίαν ἑσπέραν ἦλθεν εἰς τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Καδμείαν, καὶ ἔφαγεν ἐκεῖ· ἔπειτα ὅταν ἦτον μόνον ἡ Καδμεία μὲ αὐτὸν εἰς τὸ δωμάτιον, διηγήθη πρὸς αὐτὴν ὅλην τὴν ὑπόθεσιν, ςοχαζόμενος, ὅτι δὲν ἀκούει ἄλλος τις, ἐν ᾧ

ἦτον καὶ μία ἄλλη γυνὴ ἐκεῖ. Ἡ γυνὴ αὕτη ἦτον τοῦ Σάμωνος τοῦ ἐπιζάτου τῶν ποιμνίων τοῦ Νεοπτολέμου, καὶ ὠνομάζετο Φαιναρέτη. Ἦτον δὲ εἰς τὴν κλίνην πλαγιασμένη καὶ πρὸς τὸν τοῖχον γυρισμένη, ὥσε ἐνόμιζον, ὅτι κοιμᾶται καὶ δὲν ἀκούει. Ἐκείνη ὅμως τὰ ἤκουσεν ὅλα, καὶ τὸ πρωῒ ἔρχεται πρὸς τὴν Ἀντιγόνην τὴν γυναῖκα τοῦ Πύῤῥου, καὶ τὰ λέγει, καθὼς τὰ ἤκουσεν· ὅθεν ἔμαθε καὶ αὐτὰ ὁ Πύῤῥος, πλὴν ἐσιώπησε καὶ ἡσύχαζε. Τοιοῦτον δὲ μυστικὸν ἐφυλάχθη τοῦτο εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πύῤῥου, ὥσε ὁ Νεοπτόλεμος δὲν ἐδυνήθη νὰ μάθη, ὅτι ὁ Πύῤῥος γνωρίζει τοὺς σκοποὺς, καὶ βεβαίως θέλει προλάβη τὸν κίνδυνον. Ἐν τούτοις δὲ οἱ περισσότεροι δυνατοὶ καὶ μεγάλοι τῶν Ἠπειρωτῶν ἔκλιναν πρὸς τὸν Πύῤῥον, καὶ παρεκίνουν αὐτὸν, νὰ μὴ εὐχαρισῆται μόνον εἰς τὸ μισὸν βασίλειον τῆς Ἠπείρου, ἀλλὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ἐκ τοῦ Νεοπτολέμου, καὶ νὰ μεταχειρισθῇ τὰ προτερήματα αὐτοῦ εἰς μεγαλήτερα πράγματα. Ταῦτα λοιπὸν ἀκούων ὁ Πύῤῥος, βλέπων καὶ τὴν ἐπιβουλὴν ἐνεργουμένην καθ' αὐτοῦ, ἐθυσίασε, καὶ ἐκάλεσε καὶ τὸν Νεοπτόλεμον εἰς τὸ δεῖπνον, καὶ ἐκεῖ τὸν ἐφόνευσε.

§. ις'. Οὕτως ἠλευθερώθη ὁ Πύῤῥος ἐκ τοῦ Νεοπτολέμου, καὶ ἔμεινε κύριος ὅλου τοῦ πατρικοῦ βασιλείου. Ὁ Παυσανίας λέγει (α), ὅτι ὁ Πύῤῥος ἐπολέμησε πρῶτον τοὺς Κερκυραίους, καὶ ἐκυρίευσε τὴν Κέρκυραν. Καὶ τοῦτον τὸν πόλεμον λέγει πρῶτον πρὸς Ἕλληνας τοῦ Πύῤῥου. Ἐπειδὴ ἡ Κέρκυρα πλησίον τῆς Ἠπείρου, καὶ νῆσος μεγάλη οὖσα, καὶ λιμένας καλοὺς ἔχουσα, εἶναι βλαβερὰ πρὸς τὴν Ἤπειρον· διότι ὁ ἐχθρὸς δύναται νὰ μεταχειρισθῇ αὐτὴν ὡς στρατόπεδον καὶ ὁρμητήριον, νὰ συνάζῃ τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἐκεῖ, νὰ παρασκευάζηται, ἔπειτα νὰ ἐφορμᾷ εἰς τὴν Ἤπειρον· καὶ ἀνάγκης τυχούσης, νὰ καταφεύγῃ πάλιν ἐκεῖ, ὅπου ἔχει στρατόπεδα καὶ φρούρια ὠχυρωμένα· ὅθεν ἦτον ἀνάγκη, νὰ ἔχῃ ὁ Πύῤῥος τὴν Κέρκυραν, διὰ τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ. Ὁ δὲ Πλούταρχος λέγει, ὅτι ἔλαβεν αὐτὴν ὕστερον προῖκα τῆς νεωτέρας γυναικὸς αὐτοῦ, ὡς μετ' ὀλίγου ῥηθήσεται. Ἐνθυμούμενος δὲ τὴν περιποίησιν καὶ εὐεργεσίαν τοῦ Πτολεμαίου καὶ τῆς Βερενίκης, καὶ θέλων νὰ φανῇ εὐγνώμων, ὠνόμασε τὸν πρωτότοκον ἐκ τῆς Ἀντιγόνης υἱὸν αὐτοῦ

(α) Ἀττικ. Ια'.

Πτολεμαῖον. Ἔκτισε καὶ πόλιν εἰς τὴν Χερσόνησον τῆς Ἠπείρου, καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν Βερενίκην (α).

§. ιζ. Ἔπειτα δὲ θέλων νὰ ἐπιχειρισθῇ ἔργα μεγαλήτερα καὶ ἄξια τῶν προτερημάτων αὐτοῦ, ἐσυλλογίζετο πρὸς ποῖον μέρος νὰ τρέψῃ τὰ Ἠπειρωτικὰ ὅπλα. Ἐπειδὴ δὲ ὁ πόλεμος τῶν Μακεδόνων ἤκμαζεν ἔτι καὶ κατετάραττε τὴν Ἑλλάδα καὶ Ἀσίαν, καὶ διὰ τὴν ἀμφίῤῥοπον τύχην ἐφαίνετο ἄσατος καὶ ἀτελεύτητος, ἀπεφάσισε νὰ λάβῃ μέρος καὶ αὐτὸς, καὶ εὗρεν εὔλογον αἰτίαν τὴν ἑξῆς. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κασσάνδρου ἐβασίλευσεν ὁ πρεσβύτατος υἱὸς αὐτοῦ Φίλιππος εἰς τὴν Μακεδονίαν. Ἀλλ' ἀπέθανε μετ' ὀλίγον, καὶ ὁ Ἀντίπατρος καὶ Ἀλέξανδρος οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐσασίασαν, καὶ ἐπολέμουν, ποῖος νὰ γένῃ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας. Καὶ ὁ μὲν Ἀντίπατρος ἐφόνευσε τὴν μητέρα αὐτοῦ Θεσσαλονίκην, ἔπειτα κατεδίωκε τὸν Ἀλέ-

(α) Δὲν ἰξεύρω ποῦ εἶναι αὕτη ἡ Χερσόννησος τῆς Ἠπείρου. Ἀναφέρει δὲ ὁ Στράβων, ὅτι τὸ Βουθρωτὸν ἦτον ἱδρυμένον, ἐν τόπῳ χερρονησίζοντι, καὶ ἴσως τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο λέγει Χερσόννησον ὁ Πλούταρχος.

ξανδρον. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ξενοχωρούμενος, ἐζήτησε σύμμαχον καὶ τὸν Πύῤῥον, καὶ τὸν Δημήτριον. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Δημήτριος εἶχεν ὄλλους πολέμους εἰς τὴν Πελοπόννησον τότε, καὶ ἐβράδυνεν, ὑπεσχέθη ὁ Πύῤῥος, ἀλλ' ἐζήτησε πρῶτον τινὰς τόπους τῆς Μακεδονίας, μισθὸν τῆς συμμαχίας· οἱ δὲ τόποι οὗτοι ἦσαν ἡ Νυμφαία, καὶ τὰ παραθαλάσσια τῆς Ἰλλυρίας, ὅπου εἶναι τώρα ἡ Αὐλὼν, τὰ ὁποῖα εἶχον τότε οἱ Μακεδόνες· ἔτι δὲ καὶ τὴν Ἀμβρακίαν, Ἀκαρνανίαν, καὶ Ἀμφιλοχίαν. Τούτους τοὺς τόπους ἐκυρίευσεν ὁ Κάσσανδρος πρότερον. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐλπίζων νὰ λάβῃ ὅλην τὴν Μακεδονίαν διὰ τῆς βοηθείας τοῦ Πύῤῥου, ἔδωκε τοὺς ῥηθέντας τόπους.

§. ιή. Μετὰ δὲ ταῦτα, παραλαβὼν τοὺς τόπους ὁ Πύῤῥος, καὶ διατάξας τὰς φρουρὰς, ἐστράτευσεν ἐναντίον τοῦ Ἀντιπάτρου, καὶ ἐκυρίευε τὰ πόλεις αὐτοῦ, ὥστε ηὔξανεν ἡ δύναμις τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ὁ Ἀλέξανδρος ὅμως βλέπων τοιοῦτον σύμμαχον δραστήριον καὶ μεγαλεπίβολον εἰς τὸ βασίλειον αὐτοῦ, εἶχε πολλὴν ὑποψίαν. Ὁ δὲ Λυσίμαχος βασιλεὺς τῆς Θράκης, ἤθελε νὰ βοηθήσῃ τὸν Ἀντίπατρον, καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ὁρμὴν τοῦ Πύῤῥου· ὅμως δὲν ἐδύνατο, ἐπειδὴ εἶχεν

ἄλλου πόλεμον· ὅθεν, γνωρίζων, ὅτι ὁ Πύρρος ἀγαπᾷ τὸν Πτολεμαῖον, καὶ πείθεται εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦ, ἐσοχάσθη νὰ τὸν ἀπατήσῃ μὲ δόλον. Ἔγραψε γράμματα πλασὰ ἐκ μέρους τοῦ Πτολεμαίου πρὸς τὸν Πύρρον, λέγων, ὅτι ὁ Ἀντίπατρος δίδει αὐτῷ τριακόσια τάλαντα, ἂν ἀφήσῃ τὴν συμμαχίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ὅτι εἶναι καλὸν νὰ λάβῃ τὰ χρήματα, καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἤπειρον. Ἀλλ' ὁ Πύρρος ἐγνώρισε τὸ ψεῦδος εὐθὺς, ἐκ τῆς προσαγορεύσεως· ἐπειδὴ τὰ μὲν ἄλλα ἴσως τὰ ἐμιμήθη ὁ Λυσίμαχος, εἰς τὴν προσαγόρευσιν ὅμως ἔσφαλε. Διότι ὁ Πτολεμαῖος ἔγραφε συνήθως πρὸς τὸν Πύρρον, ὡς πατὴρ πρὸς υἱὸν, οὕτως· „Ὁ πατὴρ τῷ υἱῷ, χαίρειν.“ Ὁ δὲ Λυσίμαχος ἔγραψε. „Βασιλεὺς Πτολεμαῖος Βασιλεῖ Πύρρῳ χαίρειν“. Πρῶτον μὲν ἐμέμφθη τὴν πανουργίαν τοῦ Λυσιμάχου καὶ ἐπέπληξεν αὐτόν· ὅμως ὕστερον κατεπείσθη, καὶ ἔκλινεν εἰς εἰρήνην.

§. ιϑ'. Τούτου δὲ γενομένου, ἦλθον οἱ τρεῖς βασιλεῖς εἰς ἓν μέρος· ὁ Πύρρος, Λυσίμαχος καὶ Ἀντίπατρος, νὰ βεβαιώσωσι μὲ θυσίας καὶ ὅρκους τὴν εἰρήνην κατὰ τὴν τότε συνήθειαν. Ὅτε ἐγίνετο τοιαύτη ὁρκωμοσία, ἐθυσίαζον τρία ἱερεῖα· Κάπρον, Ταῦρον καὶ Κριὸν (α)· ὅθεν ἡτοίμασαν καὶ τότε τρία τοιαῦτα ζῶα, διὰ τὸν ὅρκον. Ἀλλὰ πρὶν σφάξωσιν αὐτὰ, ἔπεσεν ὁ Κριὸς αὐτόματος καὶ ἐξέπνευσεν. Οἱ μὲν ἄλλοι ἐγέλασαν διὰ τοῦτο τὸ παράδοξον συμβάν. Ὁ δὲ μάντις τοῦ Πύρρου, Θεόδοτος ὀνομαζόμενος, εἶπε πρὸς τὸν Πύρρον νὰ μὴ δεχθῇ τὴν εἰρήνην, ἐπειδὴ ἂν γένῃ εἰρήνη, μέλλει νὰ φονευθῇ ὁ εἷς τῶν τριῶν βασιλέων, καὶ δὲν ἰξεύρομεν τίνος εἶναι ἡ τύχη αὕτη· ὅθεν ὁ Πύρρος δὲν ἐδέχθη τὴν εἰρήνην, καὶ ἐξηκολούθη τὸν πόλεμον.

§. κ'. Εἰς τοῦτον τὸν πόλεμον ὁ Πύρρος εἰσέβαλε πολλάκις εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ Μακεδονίαν, ὁ δὲ Λυσίμαχος εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ἤπειρον, ὅτε ἐκεῖνος ἦτον εἰς τὴν Θεσσαλίαν ἴσως, καὶ ἀφ' οὗ ἐλεηλάτησε τὴν Ἤπειρον, ἀνέσκαψε καὶ τοὺς βασιλικοὺς τάφους, διὰ καταισχύνην, καὶ ἐσκόρπισε τὰ ὀστᾶ τῶν βασιλέων. Ὁ Παυσανίας ὅμως (β) δὲν πιστεύει τοῦτο· ἐπειδὴ ὁ Λυσίμαχος ἦτον Μακεδών, καὶ πολὺ ἠγαπημένος τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου· ὁ δὲ Ἀλέ-

(α) Ὅρα ἐν Ἠλιγίᾳ περὶ ὁρκωμοσίας. Τόμ. Α'.
(β) Ἀττικ. Ι'. Ἱερώνυμ. Καρδίαν. παρ' αὐτῷ.

ξανδρος ἦτον Ἠπειρώτης ἐκ μέρους τῆς μητρός. Ἡ ἀτιμία λοιπὸν ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸν Ἀλέξανδρον· ὁ Λυσίμαχος ὅμως δὲν ἐδέχετο ποτὲ νὰ ἀτιμάσῃ τοὺς γονεῖς τοῦ Ἀλεξάνδρου· ἔπειτα τοῦτο ἔπρεπε νὰ προξενήσῃ μίσος ἄπαυστον, καὶ ἔχθραν ἀδιάλλακτον μεταξὺ Πύρρου καὶ Λυσιμάχου. Ἐκεῖνοι ὅμως μετ' ὀλίγου ἔγιναν φίλοι καὶ σύμμαχοι (α).

§. κά. Ἐν ᾧ δὲ ἠνορθώθησαν τὰ πράγματα τοῦ Ἀλεξάνδρου διὰ τῆς βοηθείας τοῦ Πύρρου, ἦλθεν εἰς βοήθειαν αὐτοῦ καὶ ὁ Δημήτριος, ὅστις ἐφόνευσε δολίως τὸν Ἀλέξανδρον, ἔπειτα καὶ τὸν Ἀντίπατρον (β), καὶ ἔγινεν αὐτὸς βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας. Ἔκτοτε ἐγένετο ἔχθρα μεγάλη μεταξὺ Πύρρου καὶ Δημητρίου· ἀπέθανε δὲ καὶ ἡ Δηϊδάμεια, καὶ διελύθη ἡ συγγένεια· ἔπειτα εὐ-

(α) Ὁ Καρδιανὸς Ἱερώνυμος, ὁ γράψας ἱστορίαν τῶν Μακεδόνων βασιλέων, εἶχε πολὺ πάθος πρὸς αὐτούς, καὶ μάλιστα πρὸς τὸν Λυσίμαχον, ἐπειδὴ κατέστρεψε τὴν πόλιν αὐτοῦ Καρδίαν ὀνομαζομένην, καὶ ἀντ' αὐτῆς ἔκτισε τὴν Λυσιμάχιαν εἰς τὸν Ἰσθμὸν τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου· ἔγραψεν ὅμως πολλὰ πρὸς χάριν τοῦ Ἀντιγόνου μόνον. Παυσαν. αὐτόθι.

(β) Διόδ. Ἀποσπασματ. Βιβλ. Κά.

ρέθησαν καὶ οἱ δύο περιπεπλεγμένοι εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς Μακεδονίας· ὅθεν ὁ Πύρρος κατέτρεχε τὴν Θεσσαλίαν, καὶ κατέβη ἕως εἰς τὰς Θερμοπύλας, ὅτε ὁ Δημήτριος ἐπολιόρκει τὰς Θήβας, καὶ κατετάραξεν αὐτόν. Τέλος δὲ ἀφ' οὗ ἐνίκησε τοὺς Αἰτωλοὺς ὁ Δημήτριος, ἄφηκε τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ Πάνταυχον ἐκεῖ μὲ δύναμιν πολλὴν, αὐτὸς δὲ λαβὼν τὴν ἄλλην δύναμιν, ἐστράτευσε πρὸς τὴν Ἤπειρον. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Πύρρος, ἐστράτευσε καὶ αὐτὸς ἐναντίον τοῦ Δημητρίου. Ἀλλ' ἔσφαλον καὶ οἱ δύο· διότι ὁ μὲν Δημήτριος ἐστράτευε διὰ ἄλλης ὁδοῦ, ὁ δὲ Πύρρος διὰ ἄλλης, καὶ δὲν ἀπηντήθησαν, ὥστε, ὁ μὲν Δημήτριος εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ἤπειρον, καὶ ἐλεηλάτει αὐτὴν· ὁ δὲ Πύρρος ἀπαντήσας τὸν Πάνταυχον εἰς τὴν Αἰτωλίαν, περιεπλέχθη εἰς μάχην, καὶ δὲν ἐδύνατο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς βοήθειαν τῆς Ἠπείρου. Τοῦτο τὸ στρατήγημα, ὡς φαίνεται, ἦτον τοῦ Δημητρίου.

§. κβ'. Αὕτη ἡ μάχη ἀναφέρεται πρώτη περίδοξος τοῦ Πύρρου, αἱ δὲ πρότερον ἦσαν μικραὶ, ὡς φαίνεται, καὶ πρὸς ὀλίγας δυνάμεις, ἢ ταπεινοὺς στρατηγούς, καὶ διὰ τοῦτο ἴσως δὲν ἀναφέρουσιν αὐτὰς οἱ Ἱστορικοί. Ὁ δὲ Πάνταυ-

χος εἶχε δύναμιν πολλήν, ἦτον καὶ αὐτὸς πρώτιστος πάντων τῶν στρατηγῶν τοῦ Δημητρίου· φρόνιμος, ἔμπειρος, ἀνδρεῖος, τολμηρός, καὶ σχεδὸν εἶχεν ὅλας τὰς στρατιωτικὰς ἀρετάς. Ὅθεν ἀφ' οὗ ἦλθον τὰ στρατεύματα εἰς χεῖρας, καὶ ἐγένετο μέγας καὶ σφοδρὸς ὁ ἀγών, καὶ οἱ στρατηγοὶ ἠγωνίζοντο ποῖος νὰ φανῇ ἐμπειρότερος, καὶ ἀνδρειότερος τοῦ ἄλλου, ἐκάλεσεν ὁ Πάνταυχος τὸν Πύρρον εἰς μονομαχίαν. Ὁ δὲ Πύρρος, δὲν ἤθελε νὰ φανῇ ἀπὸ κανένα βασιλέα καὶ στρατηγὸν κατώτερος, μήτε κατὰ τὴν τόλμην, μήτε κατὰ τὴν ἐμπειρίαν, μήτε κατὰ τὴν ἀνδρείαν, μήτε κατὰ τὴν δόξαν. Δὲν ἤθελε, νὰ λέγεται ἀπόγονος τοῦ Ἀχιλλέως διὰ τὸ γένος, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀρετήν· ὅθεν ἤθελε νὰ φθάσῃ τὴν ἀρετὴν ἐκείνου, ἵνα φανῇ ἀληθῶς γνήσιος ἀπόγονος. Διὰ τοῦτο ἐδέχθη μετὰ χαρᾶς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Παντούχου, καὶ ἐξῆλθεν εὐθὺς ἔμπροσθεν τῆς φάλαγγος. Πρῶτον ἤρξατο ἡ μάχη μὲ δορατισμόν· δηλαδὴ, μὲ τὰ δόρατα (α) μακρόθεν· ἔπειτα ἦλθον εἰς χεῖρας μὲ τὰ ξίφη, μὲ τέχνην, καὶ ταχύτητα ἀπερίγραπτον, καὶ μὲ

(α) Μουσράκια.

κινήματα διάφορα, ὅσα ἀπαιτεῖ ἡ ἔντεχνος μονομαχία. Τοιοῦτος δὲ εὐκίνητος καὶ ταχὺς ἦτον ὁ Πύρρος εἰς τοὺς ἀγῶνας μιμούμενος καθ' ὅλα τὸν Ἀλέξανδρον, ὥστε οἱ μακεδόνες τότε ἐνόμιζον, ὅτι βλέπουσι τὴν σκιὰν τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς τὸ σῶμα τοῦ Πύρρου, καὶ τὴν ὁρμὴν, καὶ βίαν καὶ τὰ λοιπὰ κινήματα ἐκείνου, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ὠργίσθησαν τελείως πρὸς τὸν Πύρρον διὰ τὴν δυσυχίαν αὐτῶν. Τέλος δὲ ἔλαβε μίαν πληγὴν ὁ Πύρρος, ἀλλ' ἔδωκε δύο τοιαύτας, ὥστε ἔρριψε τὸν Πάνταυχον εἰς τὴν γῆν· δὲν τὸν ἐφόνευσεν ὅμως, ἐπειδὴ ἤρπασαν αὐτὸν οἱ φίλοι του ἐκ τοῦ κινδύνου. Ἐθαύμασαν λοιπὸν τὴν ἀρετὴν τοῦ Πύρρου καὶ οἱ Ἠπειρῶται καὶ οἱ Μακεδόνες. Ἀλλ' ἡ ἐνέργεια τοῦ θαυμασμοῦ ἦτον διάφορος· διότι οἱ μὲν Μακεδόνες ἐλυπήθησαν ὀπωσοῦν, καὶ ἐψυχράνθησαν· οἱ δὲ Ἠπειρῶται ἐπαιρόμενοι εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ νίκην τοῦ βασιλέως αὐτῶν, ἐνεψυχώθησαν, καὶ ἔπεσον μὲ τοιαύτην ὁρμὴν εἰς τὴν Μακεδονικὴν φάλαγγα, ὥστε διέσπασαν αὐτὴν, καὶ ἔτρεψαν τοὺς Μακεδόνας εἰς φυγήν· ἔπειτα δὲ διώξαντες αὐτοὺς, ἐφόνευσαν πολλοὺς, ἔλαβον καὶ πέντε χιλιάδας αἰχμαλώτους. Αὕτη ἡ νίκη ἐδόξασε πολὺ τὸν

Πύρρου, διὰ τὴν ἀφοβίαν, ἀνδρείαν καὶ ἐμπειρίαν, καὶ ἔκτοτε ἐφαίνετο ὡς ὁ μέγας Ἀλέξανδρος πρὸς τοὺς Μακεδόνας. Πρὸς τοὺς Ἠπειρώτας δὲ ἔτι θαυμασιώτερος, ὥςε ὠνόμασαν αὐτὸν Ἀετὸν (α).

§. κγ'. Ἀκούτας δὲ ὁ Δημήτριος τὴν φθορὰν τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ καὶ τὴν δυσχίαν τοῦ Πανταύχου, ἔφυγεν ἐκ τῆς Ἠπείρου. Ὁ δὲ Πύρρος μετὰ τὴν νίκην ταύτην, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἤπειρον λαμπρὸς καὶ ἔνδοξος, καὶ ὑπὸ τῶν Ἠπειρωτῶν ἐπαινούμενος καὶ θαυμαζόμενος. Ἀπέθανε δὲ πρότερον ἡ γυνὴ αὐτοῦ Ἀντιγόνη, καὶ ἔλαβε τὴν Λάνασσαν θυγατέρα τοῦ Ἀγαθοκλέους ἐκ τῆς Σικελίας, καὶ τότε ἔλαβε προῖκα τὴν Κέρκυραν κατὰ Πλούταρχον ὡς προείρηται. Ἔλαβε δὲ καὶ ἄλλας δύο γυναῖκας, θυγατέρας τῶν βασιλέων τῆς Παιονίας καὶ Ἰλλυρίας, θέλων νὰ ἔχῃ συγγενεῖς καὶ συμμάχους γείτονας διὰ τοὺς πολιτικοὺς σκοποὺς αὐτοῦ· ὅθεν ἐφθόνησεν ἡ Λάνασσα, καὶ ἔφυγεν εἰς τὴν Κέρκυραν, ὅτε ἔλειπεν αὐτὸς εἰς τὴν ἐκστρατείαν· ἔπειτα ἐζήτησε τὸν Δημήτριον ἄνδρα, γνωρίζουσα, ὅτι ἦτον

(α) Πλούταρχ. Πύρ. καὶ Δημήτρ μά.

πρόχειρος εἰς τοὺς γάμους. Ὅθεν ἦλθεν ὁ Δημήτριος ἐκεῖ μὲ σόλον, καὶ ἔλαβε καὶ τὴν Λάνασσαν γυναῖκα, καὶ τὴν Κέρκυραν προῖκα. Καὶ οὕτως ἔγινε διπλοῦν τὸ πάθος.

§. κδ'. Μαθὼν δὲ ὕστερον ὁ Πύρρος, ὅτι ὁ Δημήτριος ἦτον ἄρρωστος βασέως εἰς τὴν Πέλλαν καθεδραν τῆς Μακεδονίας, εἰσέβαλεν ἐξαίφνης εἰς τὴν Μακεδονίαν, μὲ σκοπὸν, νὰ λεηλατήσῃ κόνον, ἢ νὰ ταράξῃ τὸν Δημήτριον· ἐπειδὴ δὲ τὰ Μακεδονικὰ στρατεύματα, ὅσα εὑρέθησαν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὅπου αὐτὸς διέβαινε, δὲν ἐναντιώθησαν, ἀλλ' ἔφυγον καὶ ἦλθον εἰς αὐτὸν, ἐχώρησεν ἕως εἰς τὴν Ἔδεσσαν, χωρὶς νὰ ἀπαντήσῃ ποῦ ἐναντίωσιν, καὶ ὀλίγου ἔλειψε νὰ κυριεύσῃ χωρὶς πόλεμον τὴν Μακεδονίαν. Αὐτὴν τὴν πόλιν ἐκυρίευσε ἢ ὕστερον ὡς λέγει ὁ Διόδωρος (α) ὅτι ἐλεηλάτησε τὰς Αἰγὰς τὴν ἐξίαν τῆς Μακεδονίας. Ἔπειτα ἀφῆκε τοὺς Γαλάτας (β) νὰ φυλάττωσιν αὐτήν. Μαθόντες

(α) Ἀποσπασματ. Κβ'.

(β) Οὗτοι ἦσαν ἐκεῖνοι οἱ Γαλάται, οἱ ὁποῖοι ἔχοντες στρατηγὸν τὸν Βρέννον, ἦλθον ἐκ τῆς Γαλατίας, τῆς νῦν Γαλλίας, τριάντα χιλιάδες, καὶ ἐλεηλάτησαν τὴν Ἑλλάδα· ἔπειτα ἐπέρασαν εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν, καὶ

δὲ οἱ Γαλάται, ὅτι οἱ βασιλικοὶ τάφοι εἶχον πολλὰ πλούτη, ἠνοιξαν αὐτοὺς, καὶ τὰ μὲν χρήματα διεμοιράσθησαν, τὰ δὲ ὀςᾶ τῶν βασιλέων διεσκόρπισαν· ὅθεν ἐλυπήθησαν καὶ ἐψυχράνθησαν πολὺ οἱ Μακεδόνες, καὶ μάλιςα, ἐπειδὴ δὲν ἠθέλησεν ὁ Πύῤῥος νὰ τιμωρήσῃ τοὺς Γαλάτας. διὰ τὴν παρανομίαν. Ἀλλ' ὁ Πύῤῥος εἶχε μεγάλην χρείαν ςρατιωτῶν τότε, καὶ βεβαίως δὲν ἦτον συμφέρου νὰ ἐξαγριώσῃ τοὺς Γαλάτας. Φαίνεται ὅμως, ὅτι αὕτη ἡ πίκρα τῶν Μακεδόνων ἔβλαψε τότε πολὺ τὰ πράγματα τοῦ Πύῤῥου.

§. κέ. Αὕτη δὲ ἡ ἀνάγκη ἠνάγκασε τὸν Δημήτριον, νὰ σηκωθῇ καὶ νὰ ςρατεύσῃ, ἀσθενὴς ἔτι ὢν, κατὰ τοῦ Πύῤῥου. Οἱ δὲ φίλοι καὶ ςρατηγοὶ αὐτοῦ ἐσύναξαν εἰς ὀλίγον καιρὸν πολὺ ςράτευμα Μακεδόνων, συμμάχων καὶ μισθοφόρων, καὶ ἐςράτευσαν μὲ πολλὴν προθυμίαν κατ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Πύῤῥος, ὁ ὁποῖος εἰσέβαλεν εἰς τὴν Μακεδονίαν δι' ἁρπαγὴν καὶ ταραχὴν μόνον, δὲν

κατοίκησαν ἐκεῖ, ὅπου ὠνομάσθη ἡ Γαλατία· ἔπειτα ἐγίνοντο μισθοφόροι τῶν βασιλέων. Ἐκ τούτων λοιπὸν εἶχε καὶ ὁ Πύῤῥος. Τοῦτο ὅμως ἔγινεν ὕςερον.

εἶχε προετοιμασίαν, νὰ ἀντιπαραταχθῇ εἰς τοσαύτην δύναμιν· ὅθεν ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Ἤπειρον, μὴ θέλων νὰ δεχθῇ μάχην. Ἔχασεν ὅμως ἱκανὸν ςράτευμα εἰς τὸν δρόμον, ἐπειδὴ κατεδιώκον αὐτὸν οἱ Μακεδόνες. Ἔπειτα δὲ ὁ Δημήτριος, ἔχων σκοπὸν νὰ πολεμήσῃ μὲ τοὺς ἄλλους βασιλεῖς, δὲν ἤθελε νὰ ἔχῃ ἔχθραν καὶ μὲ τὸν Πύῤῥον· ὅθεν ἐζήτησεν εἰρήνην, καὶ ἐδέχθη αὐτὴν ὁ Πύῤῥος.

§. κς'. Οἱ δὲ ἄλλοι βασιλεῖς, ὁ Λυσίμαχος, Πτολεμαῖος καὶ Σέλευκος, βλέποντες τὴν κατ' αὐτῶν δύναμιν καὶ ἔπαρσιν τοῦ Δημητρίου, καὶ τὴν εἰρήνην τοῦ Πύῤῥου, ἐφοβήθησαν· ὅθεν ἔπεμπον πρὸς τὸν Πύῤῥον πρέσβεις καὶ γράμματα, καὶ ἔλεγον, ὅτι θαυμάζουσι, πῶς ἐδέχθη τὴν εἰρήνην, καὶ ἀφῆκε τὸν ἁρμόδιον καιρὸν, ὅτε ἐδύνατο νὰ ἐμποδίσῃ τὴν αὔξησιν τοῦ Δημητρίου, καὶ μάλιςα νὰ διωξῇ αὐτὸν ἐκ τῆς Μακεδονίας. Διὰ τί ἡσυχάζει τώρα, ὅτε δύναται νὰ πολεμῇ εἰς ξένου τόπου, εἰς τὴν Μακεδονίαν, καὶ διὰ τὴν Μακεδονίαν, καὶ προσμένει νὰ ἔλθῃ ὕςερον ὁ Δημήτριος εἰς τὴν Ἤπειρον, νὰ τὸν ἀναγκάσῃ, ὥςε νὰ πολεμῇ εἰς τὴν Ἤπειρον, ὄχι νὰ κυριεύσῃ ἢ νὰ βλάψῃ τὴν Μακεδονίαν, ἀλλὰ

πῶς νὰ ἐκβάλῃ ἐκεῖθεν τὸν Δημήτριον, καὶ νὰ σώσῃ τὴν Ἤπειρον. Πῶς νομίζει φίλον τοιοῦτον τὸν Δημήτριον, ὁ ὁποῖος ἥρπασε πρὸ ὀλίγου τὴν Κέρκυραν, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Λάνασσαν. Καὶ τέλος πῶς δὲν σχάζεται, ὅτι ὁ Δημήτριος ἔχει ἀνάγκην, καὶ διὰ τοῦτο ἐζήτησε τὴν εἰρήνην, ἕως νὰ πολεμήσῃ ἐκείνους εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ Ἀσίαν· ἔπειτα ἂν νικήσῃ ἐκείνους, θέλει νομίζει φίλον αὐτὸν τὸν γείτονα αὐτοῦ; Ἐν ᾧ δὲ ἔγραφον ταῦτα πρὸς τὸν Πύρρον καὶ οἱ δύο, ὁ μὲν Πτολεμαῖος ἦλθεν ἐκ τῆς Αἰγύπτου μὲ μεγάλον στόλον, καὶ ἐκυρίευε τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις τοῦ Δημητρίου, ὁ δὲ Λυσίμαχος ὁρμήσας ἐκ τῆς Θρᾴκης, ἐλεηλάτει τὴν ἄνω Μακεδονίαν.

§. κϛ'. Ταῦτα μὲν ἔλεγον ἐκεῖνοι· ἀλλὰ βεβαίως δὲν εἶχεν ἄλλην γνώμην καὶ ὁ Πύρρος· ἐδέχθη δὲ τὴν εἰρήνην, οἰκονομῶν τὸν καιρὸν, ἕως νὰ ἑτοιμασθῇ καθὼς ἔπρεπεν· ἐπειδὴ ἂν δὲν ἐδέχετο τὴν εἰρήνην, ἐδύνατο νὰ εἰσβάλῃ τότε κατὰ πόδας ὁ Δημήτριος εἰς τὴν Ἤπειρον, καὶ νὰ συμβῶσιν αὐτὰ τότε, τὰ ὁποῖα προέβλεπον ἐκεῖνοι, ὅτι μέλλουν νὰ ἀκαλουθήσωσιν ὕστερον, ὥστε νὰ ἀναγκασθῇ ὁ Πύρρος, νὰ δεχθῇ εἰρήνην ὑπαγορευομένην· ἢ νὰ ὑποπέσῃ καὶ εἰς ἄλ-

λο τι χειρότερον. Ὅθεν ἔκρινεν ὠφέλιμον, νὰ δεχθῇ ἔντιμον εἰρήνην τότε, ὅτε ἐδύνατο νὰ ζητήσῃ συνθήκας, καὶ βεβαιώσεις, καὶ νὰ ὁμιλῇ ἐκ τοῦ ἴσου ὡς βασιλεὺς ἰσοδύναμος διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ Δημητρίου· ἐπειδὴ ἡ ἀνάγκη καὶ οἱ σκοποὶ τοῦ Δημητρίου τότε. ἐβάρυνον τόσον τὴν ἀδυναμίαν τοῦ Πύρρου, ὥστε εἶχε βάρος ἰσόρροπον καὶ ἐπιρροὴν πρὸς τοὺς συμμάχους, ἴσην μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Δημητρίου. Τοὐλάχιστον, ἂν δὲν ἐδέχετο εἰρήνην, ἤθελεν ἀναγκασθῇ νὰ ζητήσῃ μὲ πολλὴν ταπείνωσιν τὴν συμμαχίαν καὶ βοήθειαν ἐκείνων, μὲ ὑποσχέσεις καὶ ὑποχρεώσεις· ἡ εἰρήνη ὅμως ἠνάγκασεν ἐκείνους εἰς τοῦτο. Τότε ἔπρεπε νὰ παρακαλῇ ὁ Πύρρος τρεῖς συμμάχους· ὕστερον ὅμως παρεκάλουν τρεῖς τὸν Πύρρον, καὶ ἐνόμιζον τὴν σωτηρίαν αὐτῶν εἰς τὴν συμμαχίαν τοῦ Πύρρου. Ὅθεν ὅτε ἤθελεν ἁρμόδιον τὸν καιρὸν, συνεμάχησε καὶ αὐτός.

§. κή'. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ μὲν Πτολεμαῖος ἐπολέμει εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὁ δὲ Λυσίμαχος εἰς τὴν ἄνω Μακεδονίαν, καὶ ὁ Δημήτριος ἔπρεπε νὰ διαιρέσῃ εἰς δύο μέρη τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ὁ Πύρρος ἐστράτευσε πρὸς τὴν κάτω Μακεδονίαν, ἐλπίζων, ὅτι θέλει εὕρῃ ἔρημον τὴν Βέροιαν.

δηλαδὴ ἀφύλακτον. Καὶ οὕτω τὴν ηὗρε, καθὼς ἤλπιζεν· ἐπειδὴ ὁ Δημήτριος ἔλαβε τὸ μισὸν στράτευμα αὐτοῦ, καὶ ἐστράτευσε κατὰ τοῦ Λυσιμάχου· τὸ δὲ ἄλλο μισὸν ἔχειλε μὲ τὸν υἱὸν αὐτοῦ κατὰ τοῦ Πτολεμαίου. Ἡ δὲ Βέροια, ἦτον τότε πόλις πρωτεύουσα τῆς κάτω Μακεδονίας (α). Ἐκείνην τὴν νύκτα, ὅτε ἔμελλε νὰ στρατεύσῃ τὸ πρωΐ, εἶδεν ὄνειρον, ὅτε ἐκάλεσεν αὐτὸν ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, καὶ εἶπεν ἄλλα τε πολλὰ φιλικά, καὶ ὅτι θέλει τὸν βοηθήσει εἰς τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ. Ἦτον ὅμως ὁ Ἀλέξανδρος ἄρρωστος καὶ κλινήρης. Ὅθεν εἶπεν ὁ Πύρρος πρὸς αὐτόν. Καὶ πῶς ἠμπορεῖς νὰ μὲ βοηθήσεις, ὦ βασιλεῦ ἐν ᾧ εἶσαι ἄρρωστος; Μὲ τὸ ὄνομά μου μόνον, εἶπεν ὁ Ἀλέξανδρος· ἔπειτα ἐτηκώθη, καὶ ἀνέβη εἰς ἵππον Νισαῖον (β), καὶ οὕτως ὑπήγαινεν ἐμπρός. Ὁ δὲ Πύρρος

(α) Βέροια ὠνομάζεται καὶ τώρα ἡ πόλις αὕτη, ἡ ὁποία εἶναι ὡς δώδεκα ὥρας πρὸς τὸ δυτικονότειον τῆς Θεσσαλονίκης. Ἔκτισε δὲ αὐτὴν τὶς ἀρχαιότατος Φέρης, υἱὸς τοῦ Μακεδόνος, καὶ ὠνομάσθη ἀπ' αὐτοῦ Φέροια, καὶ Μακεδονικῶς Βέροια· ἐπειδὴ οἱ Μακεδόνες μετεχειρίζοντο τὸ β ἀντὶ τοῦ φ. Κατ' ἄλλους δὲ ἀπὸ τῆς Βεροίας θυγατρὸς τοῦ Φέρητος ὠνομάσθη. Στέφαν. ἐν Βεροίᾳ, καὶ Σχολ.

(β) Οἱ Ἵπποι οὗτοι ἦταν ἐπίσημοι, ἀπὸ τῆς Νίσης.

ἠκολούθη. Τοῦτο τὸ ὄνειρον ἐγκαρδίωσεν αὐτὸν πολύ· ὅθεν στρατεύσας, καὶ ὁδοιπορῶν τάχιστα, ὅσον ἦτον δυνατὸν, κατέλαβε τὴν Βέροιαν ἀναιμωτί, καὶ ἔστησε τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ ἐκεῖ. Ἔπειτα ἔπεμψε τοὺς στρατηγοὺς αὐτοῦ καὶ ἐκυρίευσαν τὰ πέριξ.

§. κϑ'. Τοῦτο τὸ συμβεβηκὸς κατετάραξε καὶ τὴν Μακεδονίαν, καὶ τὸν Δημήτριον, καὶ τὸ στράτευμα αὐτοῦ· ὅθεν ὁ Δημήτριος, βλέπων τὸν θόρυβον τοῦ στρατεύματος, ἐφοβήθη νὰ προχωρήσῃ περαιτέρω πρὸς τὸν Λυσίμαχον, μήπως αὐτομολήσωσιν οἱ Μακεδόνες πρὸς ἐκεῖνον, ἐπειδὴ ὁ Λυσίμαχος ἦτον Μακεδών, εἶχε καὶ πολλὴν ὑπόληψιν μεταξὺ τῶν Μακεδόνων· ἀλλ' ἔκρινε συμφερώτερον, νὰ ἐπιστρέψῃ κατὰ τοῦ Πύρρου, ὅστις ἦτον ξένος, καὶ μισούμενος μάλιστα τότε ὑπὸ τῶν Μακεδόνων, ὡς ἐκεῖνος ἐνόμιζεν. Ἦλθε λοιπὸν καὶ ἐστρατοπέδευσε πλησίον τοῦ Πύρρου, καὶ ἡτοιμάζετο διὰ τὴν μάχην. Ἦρχοντο ὅμως πολλοὶ Μακεδόνες ἐκ τῆς Βεροίας εἰς τὸ στρατόπεδον αὐ-

τόπου τῆς Μηδείας, ἢ τῆς Ἀρμενίας, ὀνομαζόμενος, καὶ μετεχειρίζοντο αὐτοὺς οἱ βασιλεῖς.

τοῦ, οἵτινες ἐγκωμιάζοντες [τὸν Πύρρον εἰς ὑπερβολήν, ἔλεγον, ὅτι εἶναι ἀνδρεῖος καὶ ἀνίκητος, καὶ ὅτι μεταχειρίζεται φιλανθρώπως τοὺς αἰχμαλώτους καὶ ὑποχειμένους, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Ἔπεμπε δὲ καὶ ὁ Πύρρος ἐπίτηδες πολλοὺς τοιούτους πιστοὺς, οἱ ὁποῖοι προσποιούμενοι ὅτι εἶναι Μακεδόνες, ἔλεγον πρὸς τὸ στράτευμα τοῦ Δημητρίου, ὅτι τώρα εἶναι καιρὸς νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἐκ τῆς τυραννίας τοῦ Δημητρίου, καὶ νὰ δεχθῶσι τὸν Πύρρον, ὅστις εἶναι ἄνθρωπος καλὸς, δημωτικὸς καὶ φιλάνθρωπος, ἀγαπᾷ πολὺ καὶ ἐπιμελεῖται καὶ τοὺς στρατιώτας. Ταῦτα δὲ ἠρέθισαν πολὺ τοὺς Μακεδόνας, καὶ μάλιστα ἡ ἀνδρεία τοῦ Πύρρου, καὶ ἡ ἐμπειρία εἰς τὰ ὅπλα· ἐπειδὴ ἦσαν συνειθισμένοι εἰς τοῦτο παλαιόθεν, καὶ μάλιστα ἐκ τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἤθελον τὸν βασιλέα αὐτῶν, ὄχι μόνον στρατηγὸν ἔμπειρον, ἀλλὰ καὶ στρατιώτην ἀνδρεῖον καὶ τολμηρόν.

§. λ'. Πρῶτον μὲν ἄρχισαν νὰ φεύγωσι κρυφίως οἱ στρατιῶται τοῦ Δημητρίου εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Πύρρου, πότε ὀλίγοι, πότε πολλοί, ὅπως ἐδύναντο· ἔπειτα συνέβη θόρυβος φανερὸς εἰς ὅλον τὸ στρατόπεδον. Ὅσοι δὲ ἐπέ-

ρασαν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Πύρρου, περιήρχοντο καὶ ἐζήτουν αὐτὸν, νὰ τὸν ἰδοῦν, ἐπειδὴ δὲν τὸν ἐγνώριζον. Ἔτυχε δὲ τότε, νὰ μὴ φορῇ τὴν περικεφαλαίαν· ἐνόησεν ὅμως τὸ γενόμενον, καὶ ἐφόρεσεν αὐτὴν, καὶ τότε τὸν ἐγνώρισαν, καὶ ἔτρεχον πρὸς αὐτὸν ζητοῦντες σύνθημα. Δηλαδὴ, ἤθελον νὰ γένουν στρατιῶται εἰς αὐτὸν, καὶ ἐζήτουν νὰ ἐξεύρουν ποῖον εἶναι τὸ σύνθημα ἐκείνης τῆς ἡμέρας (α). Ἄλλοι δὲ ἔσφιγον τὰς κεφαλὰς αὐτῶν μὲ κλωνους δρυὸς, ἐπειδὴ οὕτως ἦσαν ἐσφαιρωμένοι καὶ οἱ Ἠπειρῶται (β). Τοιαύτη ἦτον τότε ἡ κατάσασις τοῦ Δημητρίου, ὥστε εἶπον τινὲς Μακεδόνες πρὸς αὐτὸν, φίλοι του ἴσως, ὅτι ἄλλο φρονιμώτερον

(α) Τὸ σύνθημα εἶναι ἕνας λόγος, τὸν ὁποῖον ἐξεύρουσιν ὅλοι οἱ στρατιῶται μυστικῶς, καὶ μὲ ἐκεῖνον γνωρίζονται, τὴν νύκτα μάλιστα.

(β) Ἡ δρῦς ἦτον Ἱερὰ τοῦ Διὸς, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ἤπειρον ἔβλεπε τοὺς χρησμοὺς ἀπὸ τὴς Ἱερὰς δρυὸς ὁ Ζεύς. Διὰ τοῦτο οἱ Ἠπειρῶται εἶχον ἰδιαιτέρως ὡς ἴδιον παράσημον τὴν δρῦν, καὶ ἐσέφγοντο μὲ αὐτὴν, ὡς εἶχον οἱ Ἀθηναῖοι τὴν Ἐλαίαν. Τοιαύτην συνήθειαν ἔχουσιν ἤδη καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι, καὶ μαλιστα τὰ στρατεύματα τῆς Ἀουστρίας ἔχουσιν ἰδιαιτέρως τὴν δρῦν, καὶ φοροῦσι πάντοτε κλωνους αὐτῆς εἰς τὴν περικεφαλαίαν.

ἔργον δὲν ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ εἰς ταύτην τὴν περίστασιν, παρὰ νὰ φύγῃ. Ὅθεν ἐννοήσας τὸν κίνδυνον, ἔφυγε κρυφίως μεταμεμορφωμένος. Οἱ Μακεδόνες ἦσαν πολὺ βεβαρυμένοι ὑπὸ τοῦ Δημητρίου, διότι ἦτον πολυδάπανος μάλιστα καὶ τρυφηλός· ὅθεν ἐμίσησαν αὐτὸν τόσον. Διὰ τοῦτο ὥρμησαν εἰς τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, ἀφ' οὗ ἔφυγεν αὐτὸς, καὶ ἄλλοι μὲν ἥρπαζον, ἄλλοι δὲ ἐμάχοντο πρὸς ἀλλήλους, ὥστε συνέβη θόρυβος πολύς. Ἔφθασεν ὅμως ὁ Πύρρος, καὶ καταπαύνας αὐτοὺς, ἔλαβεν ὅλον τὸ στρατόπεδον ἄνευ μάχης. Οἱ δὲ Μακεδόνες ἐκήρυξεν αὐτὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας.

§. λα΄ Οὕτω λοιπὸν ἐκυρίευσεν ὁ Πύρρος τὴν Μακεδονίαν, καὶ ἐκηρύχθη βασιλεὺς αὐτῆς. Ἦλθεν ὅμως καὶ ὁ Λυσίμαχος μετ' ὀλίγον, καὶ ἐζήτει μέρος καὶ αὐτὸς, κατὰ τὰ δίκαια τῆς συμμαχίας, λέγων, ὅτι διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐκοπίαζον ἐκ συμφώνου καὶ οἱ δύο. Ὁ δὲ Πύρρος ἐξεύρων ὅτι δὲν εἶναι ἀσφαλὴς εἰς ξένον βασίλειον, διότι οἱ Μακεδόνες ἔκλινον καὶ πρὸς τὸν Λυσίμαχον, ἔκρινε συμφερώτερον πρὸς τὸ παρὸν, νὰ εἶναι φίλος μὲ τὸν Λυσίμαχον· ὅθεν ἐμοίρασαν τὴν Μακεδονίαν, καὶ ἔλαβεν ὁ Λυ-

μαχος τὰ πρὸς τὴν Θρᾴκην μέρη. Καὶ οὕτω τότε μὲν ἔμειναν φίλοι, καὶ κατέπαυσαν τὸν πόλεμον. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἡ διαμοίρασις αὕτη καὶ γειτνίασις ἔγινεν αἰτία νέας καὶ μεγίστης ἔχθρας καὶ διαφορᾶς, καὶ ἀρχὴ νέου πολέμου. Ἐπειδὴ, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἡσυχάσωσιν οἱ τοιοῦτοι γείτονες, τῶν ὁποίων τὴν πλεονεξίαν δὲν ἐμποδίζουσιν οὔτε διορίζουσι, μήτε τὸ πέλαγος, μήτε τὰ ὄρη, μήτε ἡ ἀκατοίκητος ἐρημία, μήτε τὰ σύνορα τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας; Πῶς εἶναι δυνατὸν, νὰ μὴ εὕρωσιν αἰτίαν πολέμου οἱ τοιοῦτοι, ὅταν βλέπωσι καθ' ἑκάστην ὁ εἷς τοὺς τόπους τοῦ ἄλλου, οἱ ὁποῖοι εὑρίσκουσιν αἰτίας καὶ στρατεύουσιν εἰς τόπους ἀγνώστους, ἔχοντες ἔμφυτον τὸν φθόνον καὶ τὴν ἐπιβουλήν; Οὗτοι, λέγει, ἔχουσι δύο ὀνόματα, τὸν πόλεμον καὶ τὴν εἰρήνην, καὶ μεταχειρίζονται αὐτὰ ὡς νομίσματα, οὐχὶ πρὸς τὸ δίκαιον, ἀλλὰ κατὰ τὸ συμφέρον.

§. λα΄. Οὗτοι μὲν ἡσύχαζον τότε πρὸς τὸ παρόν. Ὁ δὲ Δημήτριος ἔφυγεν εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸ ἄλλο στράτευμα, καὶ ἠνώρθωσε πάλιν τὰ πράγματα αὐτοῦ. Ἐξουσίαζε δὲ τότε σχεδὸν ὅλην τὴν Ἑλλάδα, τὴν ὁποίαν ἐκυρίευσεν ὁ

Κάσσανδρος ὡς εἴρηται. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι μὴ ἐλπίζοντες νὰ ἀνορθωθῇ πλέον ὁ Δημήτριος, ἀπεσάτησαν, ἀφ' οὗ ἤκουσαν τὴν πτῶσιν αὐτοῦ. Ἦλθεν ὅμως ὕστερον μὲ δύναμιν ἱκανὴν, καὶ ἐπολιόρκησεν αὐτούς. Μαθὼν δὲ ὁ Πύρρος τὴν ἀνάρρωσιν τοῦ Δημητρίου, ἐστράτευσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα λόγῳ μὲν, νὰ βοηθήσῃ τοὺς Ἕλληνας, ἔργῳ δὲ, νὰ ταπεινώσῃ τὸν Δημήτριον. Τότε ἐκόλεσαν αὐτὸν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι εἰς βοήθειαν, καὶ ἦλθε προθύμως. Ὁ Δημήτριος ὅμως ἔλυσε πρότερον τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀθηναίων. Ἔδειξαν δὲ οἱ Ἀθηναῖοι πολλὴν περιποίησιν καὶ εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν Πύρρον, ὥστε ἐζωγράφισαν καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ἐφύλαττον ὕστερον εἰς ἐνθύμησιν τῆς εὐεργεσίας, ὡς λέγει ὁ Παυσανίας. Ἀνέβη δὲ ὁ Πύρρος εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ ἐθυσίασεν εἰς τὴν Ἀθηνᾶν, ἔπειτα ἀφ' οὗ εἶδε τὸ κάλλος καὶ τὴν εὐνομίαν τῆς πόλεως, εἶπε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι τὸν εὐαρεσεῖ πολὺ ἡ πρὸς αὐτὸν εὔνοια καὶ πίστις τοῦ δήμου, ὅμως ἂν ἔχωσι γνῶσιν, νὰ μὴ δεχθῶσι πλέον εἰς τὸ ἑξῆς βασιλέα τινὰ εἰς τὴν πόλιν, μήτε νὰ ἀνοίξωσι τὰς πύλας εἰς τοιοῦτον. Τότε συνεφώνησεν ὁ Πύρρος εἰρήνην μὲ τὸν Δη-

μήτριον. Καὶ ὁ μὲν Δημήτριος μετ' ὀλίγον ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἀσίαν, μὲ σκοπὸν, νὰ κυριεύσῃ τοὺς τόπους τοῦ Λυσιμάχου, τὴν Καρίαν καὶ Λυδίαν. Τοῦτο δὲ μαθὼν ὁ Λυσίμαχος, κατέπεισε τὸν Πύρρον, να πολεμῇ τὰς εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ Ἑλλάδα πόλεις τοῦ Δημητρίου. Ὁ δὲ Πύρρος ἐπολέμει προθύμως, θέλων νὰ ἔχῃ εἰς ἀσχολίαν τοὺς Μακεδόνας.

§. λβ'. Αὐτη τοίνυν ἡ ἀνάγκη τοῦ Λυσιμάχου ἐφύλαξεν ἕως τοτε τὴν μεταξὺ αὐτῶν εἰρήνην. Ἀφ' οὗ δὲ ἐνικήθη ὁ Δημήτριος εἰς τὴν Συρίαν, καὶ ἠλευθερώθη ὁ Λυσίμαχος ἐκ τοῦ φόβου ἐκείνου, ἔτρεψε τὰ ὅπλα αὐτοῦ πρῶτον, πρὸς τὸν πλησιέστερον γείτονα, φίλον, σύμμαχον καὶ χρήσιμον εἰς τὴν ὕπαρξιν, καὶ διατήρησιν καὶ αὔξησιν τοῦ βασιλείου αὐτοῦ γενόμενον. Τότε λοιπὸν, ὅτε διέτριβεν ὁ Πύρρος εἰς τὴν Ἔδεσσαν ὁμήρους, ὥρμησεν ὁ Λυσίμαχος, καὶ ἔφθασε τὰς ἀμάξας, αἱ ὁποῖαι ἔφερον τὰς τροφὰς εἰς τὴν Ἔδεσσαν, διὰ τὸ στράτευμα τοῦ Πύρρου. Οἱ δὲ στρατιῶται οἱ φύλακες αὐτῶν ἦσαν ὀλίγοι ὡς πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ Λυσιμάχου· ὅθεν ἀντεσάθησαν μὲν, ἀλλ' ἐνικήθησαν, καὶ ἔλαβεν ὁ Λυσίμαχος τὰς τροφὰς, ὥστε συνέβη ἔλλειψις

εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Πύρρου. Μεταξὺ δὲ ταύτης τῆς δυσυχίας, ἔγραφεν ὁ Λυσίμαχος πρὸς τοὺς Μακεδόνας, καὶ ὠνείδιζεν αὐτοὺς, ὅτι δὲν θέλουσι βασιλεῖς τοὺς φίλους τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀλλ' ἐδέχθησαν τοὺς ξένους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν πρότερον ὑποκείμενοι τῶν Μακεδόνων βασιλέων. Ἀκούοντες οὖν αὐτὰ οἱ Μακεδόνες ἐπείθοντο, ὥςε συνέβησαν τὰ αὐτὰ, ἅπερ συνέβησαν καὶ κατὰ Δημητρίου. Ὅθεν ὁ Πύρρος φοβηθεὶς, ἔλαβε τοὺς Ἠπειρώτας, καὶ τοὺς ἄλλους συμμάχους, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Ἤπειρον. Καὶ οὕτως ἔγινεν αὐτὸς διδάσκαλος τοῦ Λυσιμάχου· ἐπειδὴ καθὼς διέφθειρεν αὐτὸς τοὺς Μακεδόνας πρότερον κατὰ Δημητρίου, οὕτω διέφθειρεν αὐτοὺς καὶ ὁ Λυσίμαχος κατ' αὐτοῦ.

§. λβ'. Τότε εἶχεν ἱκανοὺς τόπους ὁ Πύρρος, καὶ ἐδύνατο νὰ ζήσῃ μὲ ἡσυχίαν καὶ εὐδαιμονίαν, βασιλεύων τοὺς Ἠπειρώτας, τοὺς νομίμους αὐτοῦ ὑπηκόους. Ὅμως οἱ τοιοῦτοι φιλόδοξοι δὲν ὑποφέρουσι τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀπραγμοσύνην, ὅταν ἔχωσι μάλιςα καὶ τοὺς τρόπους, ἀλλὰ τότε μόνον εὐχαριςοῦνται, ὅταν προξενῶσι ταραχὴν καὶ ἀνησυχίαν εἰς ἄλλους, ἢ ὅταν ταράττωνται καὶ συγχίζωνται αὐτοὶ ὑπ' ἄλλων. Τοῦτα νομίζουσιν ἡσυχίαν καὶ εὐδαιμονίαν οἱ τοιοῦτοι. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Πύρρος δὲν ἐδύνατο νὰ ἡσυχάσῃ εἰς τὴν Ἤπειρον περιωρισμένος. Ἐπειδὴ ὅμως ἀπελπίσθη ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν, ἤρξατο νὰ βλέπῃ πέραν τῆς Ἰονικῆς θαλάσσης πρὸς τὴν Ἰταλίαν, ὡς καὶ ὁ προκάτοχος αὐτοῦ Ἀλέξανδρος. Συνέπεσε δὲ καὶ τότε σχεδὸν ἡ αὐτὴ πρόφασις, ἥτις ἐκάλεσε καὶ αὐτὸν εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὡς καὶ τὸν Ἀλέξανδρον.

§. λγ'. Κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐπολέμουν οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς Ταραντίνους, καὶ ἐσενοχώρησαν αὐτοὺς πολύ. Οἱ δὲ Ταραντῖνοι μὴ δυνάμενοι καὶ ὑποφέρωσι πλέον τὸν πολεμον, μήτε νὰ διατάξωσι τὰ πράγματα εἰς εἰρήνην καὶ συμβιβασμὸν, διὰ τὴν ἀσυμφωνίαν καὶ κακίαν τῶν δημαγωγῶν, ἐβουλεύοντο νὰ καλέσωσι τὸν Πύρρον σύμμαχον, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχεν ἄλλον πόλεμου τότε, καὶ νὰ κάμωσιν αὐτὸν ἡγεμόνα καὶ στρατηγὸν, ἰξεύροντες, ὅτι ἦτον ὁ ἐμπειρότατος τότε στρατηγός. Τινὲς δὲ, καὶ μάλιςα οἱ γεροντότεροι καὶ φρονιμώτεροι δὲν ἐδέχοντο τὴν γνώμην ταύτην, φοβούμενοι τὸν Πύρρον, μήπως καταλύσῃ τὴν δημοκρατίαν αὐτῶν, καὶ ἐξουσιάσῃ αὐτοὺς ἐκεῖνος. Ὑπερίσχυσαν ὅμως

οἱ ἄλλοι, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἐπικυρώσωσι τὴν γνώμην. Ἐκείνην δὲ τὴν ἡμέραν, ὅτε ἔμελλε νὰ ἐπικυρωθῇ τὸ δόγμα, καὶ ἔγινε συνέλευσις ἐπὶ τούτῳ, εἷς τῶν ἐπισήμων πολιτῶν Μέτων καλούμενος, λαμβάνει λαμπάδα εἰς τὰς χεῖρας, ἕνα παλαιὸν σέφανον εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν συνέλευσιν, ἔχων καὶ μίαν αὐλητρίδα προπορευομένην καὶ αὐλοῦσαν. Αὐτὸς δὲ ἠκολούθη τραγῳδῶν καὶ κωμάζων ὡς μεθυσμένος δηλαδή. Ὁ δὲ ὄχλος, ὅς τις ἦτον συναγμένος ἐκεῖ, νὰ θεωρήσῃ ἐκείνας τὰς κρισίμους ὑποθέσεις, ἀφ' οὗ τὸν εἶδον εἰς τοιαύτην κατάσασιν, ἀφῆκαν τὰς κοινὰς καὶ πολιτικὰς ὑποθέσεις, καὶ ἔκραζον αὐτὸν γελῶντες καὶ χειροκροτοῦντες, νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν μέσην αὐτῶν, νὰ τραγῳδήσῃ· ὁμοίως ἔλεγον καὶ τὴν αὐλητρίδα νὰ αὐλήσῃ. Ἦλθον λοιπὸν εἰς τὴν μέσην, καὶ ἡ συνέλευσις ἐσιώπησε, νὰ ἀκούσῃ τὸν αὐλὸν καὶ τὸ ᾆσμα. Ἐκεῖνος ὅμως ἀντὶ νὰ ψάλῃ, εἶπε μεγαλοφώνως τὰ ἑξῆς. Ἄνδρες Ταραντῖνοι, καλὰ κάμνετε καὶ δὲν ἐμποδίζητε τινὰ, ἂν θέλῃ νὰ κωμάζῃ, ἕως ὅτου ἔχομεν τὴν ἐλευθερίαν· ὃν ὅμως ἔχετε γνῶσιν, κωμάζητε καὶ ἐσεῖς, πρὶν ἔλθῃ ὁ Πύρρος εἰς τὴν πόλιν μας, διότι

ὕστερον, ἀφ' οὗ ἔλθῃ ἐκεῖνος, θέλομεν μεταβάλῃ καὶ τὸν βίον καὶ τὴν δίαιταν. Ταῦτα εἶπεν ὁ Μέτων, τὰ ὁποῖα ἐτάραξαν πολλοὺς, ὥσε ἔγινε σύγχυσις εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Οἱ ἄλλοι ὅμως ἐφοβοῦντο περισσότερον τοὺς Ῥωμαίους παρὰ τὸν Πύρρον, διότι ἔβλεπον τὸν σκοπὸν ἐκείνων, καὶ τὴν ἑαυτῶν ἀδυναμίαν· τέλος δὲ ὑπερίσχυσαν οὗτοι, καὶ διώξαντες τὸν Μέτωνα ἐκεῖθεν, ἐπεκύρωσαν τὸ δόγμα.

§. λδ'. Ἀφ' οὗ δὲ ἐπεκυρώθη ἡ γνώμη αὕτη, ἔπεμψαν πρέσβεις καὶ δῶρα πολλὰ εἰς τὴν Ἤπειρον πρὸς τὸν Πύρρον, καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ἄλλοι Ἰταλιῶται οἱ γείτονες καὶ σύμαχοι αὐτῶν· οἱ Μεσάπιοι, Λευκανοὶ καὶ Σαυνῖται. Ἐλθόντες δὲ ἐκεῖ, ἔλεγον, ὅτι θέλουσιν αὐτὸν μόνον στρατηγὸν, διὰ τὴν στρατιωτικὴν φρόνησιν καὶ ἐμπειρίαν, καὶ διὰ τὴν ὑπόληψιν καὶ φήμην· στρατεύματα δὲ ἔχουσιν αὐτοὶ πολλὰ εἴκοσι χιλιάδας ἱππεῖς, καὶ τριακοσίας πεντήντα χιλιάδας πεζούς. Ταῦτα δὲ ἀκούσαντες ὁ Πύρρος καὶ οἱ Ἠπειρῶται, ὥρμησαν μὲ μεγάλην προθυμίαν νὰ ἑτοιμάζωσι τὴν ἐκστρατείαν, χωρὶς νὰ ἀμφιβάλλωσι παντελῶς εἰς τὴν καλὴν ἔκβασιν τοῦ ἐπιχειρήματος.

§. λέ. Ὁ Πύρρος εἶχεν ἕνα σύμβουλον Θετ-

ταλὸν Κινέαν ὀνομαζόμενον, πεπαιδευμένον καὶ φρόνιμον, καὶ εἰς τὸ λέγειν δεινότατον, ὅς τις ἐχρημάτισε μαθητὴς τοῦ Δημοσθένους, καὶ σχεδὸν εἶχε τὰ προτερήματα ἐκείνου· ἐπειδὴ ἦτον ὁ δεινότατος ῥήτωρ τοῦ καιροῦ ἐκείνου, καὶ μιμητὴς ἄριστος τοῦ Δημοσθένους, ὥστε οἱ ἀκούοντες αὐτὸν δημηγοροῦντα, ἐνόμιζον, ὅτι βλέπουσι τὴν εἰκόνα τοῦ Δημοσθένους, καὶ ἀκούουσι τὴν δεινότητα καὶ δύναμιν ἐκείνου. Τοῦτον μεταχειριζόμενος ὁ Πύρρος σύμβουλον καὶ πρέσβυν, καὶ πέμπων αὐτὸν εἰς τὰς πόλεις, κατώρθωνε τὸν σκοπὸν αὐτοῦ· ὅθεν ἔλεγεν αὐτὸς ὁ Πύρρος, ὅτι ὑπέταξε πλείονας πόλεις μὲ τοὺς λόγους τοῦ Κινέου, παρὰ μὲ τὰ ὅπλα. Διὰ τοῦτο εἶχεν αὐτὸν εἰς μεγάλην ὑπόληψιν καὶ τιμήν. Οὗτος λοιπὸν, βλέπων τὴν προθυμίαν τοῦ Πύρρου, καὶ τὴν ἑτοιμασίαν διὰ τὴν ἐκστρατείαν εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρετήρησε καὶ ηὗρεν ἁρμόδιον καιρὸν, ὅτε ἐσχόλαζεν ὁ Πύρρος, ἔπειτα εἶπε πρὸς αὐτὸν ταῦτα. Ἀκούομεν, ὦ Πύρρε, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι εἶναι πολεμισταὶ, ἐξουσιάζουσι καὶ πολλὰ πολεμικὰ ἔθνη· ἂν ὅμως δώσῃ ὁ θεὸς καὶ τοὺς νικήσωμεν εἰς τί θέλει μᾶς ὠφελήσῃ ἡ νίκη ἐκείνη; Ὁ δὲ Πύρρος εἶπεν· ὦ Κινέα, ἐρωτᾷς διὰ πρᾶγμα

φανερὸν καὶ φαινόμενον. Καὶ τ ία πόλις, ἢ ποῖον ἔθνος τῶν Ἑλλήνων ἢ τῶν βαρβάρων δύναται νὰ μᾶς ἀντισταθῇ, ἀφ' οὗ νικήσωμεν τοὺς Ῥωμαίους; Εὐθὺς ἐξουσιάζομεν μετὰ ταῦτα ὅλην τὴν Ἰταλίαν, τῆς ὁποίας τὸ μέγεθος, ἡ δύναμις καὶ ἀρετὴ τῆς χώρας εἶναι πασίδηλα· καὶ ἴσως ἄλλοι τινὲς δὲν γνωρίζουσιν αὐτὰ, οὐχὶ ὅμως καὶ σύ.

§. λς'. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Κινέας, ἐσιώπησεν ὀλίγον, ἔπειτα εἶπε. Λοιπὸν, ὀφ' οὗ κυριεύσωμεν τὴν Ἰταλίαν, ὦ βασιλεῦ, ὕστερον τι πρέπει νὰ κάμωμεν; Ὁ δὲ Πύρρος, μὴ γινώσκων εἰς τί ἀποβλέπει, καὶ ποῦ μέλλει νὰ καταντήσῃ ἡ ὁμιλία αὐτοῦ, εἶπεν. Ἔχομεν πλησίον τὴν Σικελίαν, ἡ ὁποία εἶναι νῆσος μεγάλη, εὐδαίμων καὶ πολυάνθρωπος, καὶ ἁπλώνει τὰς χεῖρας καὶ μᾶς κράζει, καὶ εἶναι εὔκολον νὰ τὴν κυριεύσωμεν· ἐπειδὴ ἀφ' οὗ ἀπέθανεν ὁ βασιλεὺς αὐτῆς Ἀγαθοκλῆς, καταταράττει αὐτὴν, ὦ Κινέα, ἡ ἀναρχία, τὰ σχίσματα καὶ οἱ δημαγωγοί. Καλὰ λέγεις, εἶπεν ὁ Κινέας, ἀλλ' ἀφ' οὗ κυριεύσωμεν καὶ τὴν Σικελίαν τελειώνει ἡ ἐκστρατεία μας; Οὐχί, εἶπεν ὁ Πύρρος. ἀλλ' ὕστερον ἠμποροῦμεν νὰ κυριεύσωμεν μεγαλητέρους καὶ μακρινωτέρους τόπους, ἂν μᾶς βοηθήσῃ ὁ θεός. Διὰ τὶ

νὰ ἀφήσωμεν τὴν Λιβύαν καὶ Καρχηδόνα, ὅταν εἶναι δυνατὸν νὰ τὰς κυριεύσωμεν; Δὲν ἰξεύρεις, ὅτι ὁ Ἀγαθοκλῆς ἐπέρασε μὲ ὀλίγα πλοῖα, ὅταν ἔφυγε κρυφίως ἐκ τῶν Συρακουσῶν, καὶ ὀλίγου ἔλειψε νὰ κυριεύσῃ τὴν Καρχηδόνα; Ἀφ' οὗ δὲ κυριεύσωμεν καὶ ταῦτα τὰ μέρη, ἠμποροῦν νὰ μᾶς ἀντισταθοῦν ὕστερον ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι μᾶς καταφρονοῦν τώρα; Ὄχι, εἶπεν ὁ Κινέας, ἐπειδὴ ὅταν ἔχωμεν τοιαύτην δύναμιν, ἠμποροῦμεν νὰ λάβωμεν πάλιν τὴν Μακεδονίαν, καὶ νὰ ἐξουσιάσωμεν καὶ ὅλην τὴν Ἑλλάδα· ὀλλ' ὕστερον, ὅταν ἔχωμεν τοσούτους τόπους καὶ τοσαύτην δύναμιν τί πρέπει νὰ κάμωμεν; Ὁ δὲ Πύρρος ἀκούσας καὶ ταῦτα, ἐγέλασεν, ἔπειτα εἶπε. Τότε, φίλε, ἡσυχάζομεν, ἀναπαυόμεθα, τρώγομεν καὶ πίνομεν καθ' ἑκάστην, φιλολογοῦντες, καὶ εὐφραινόμενοι.

§. λζ'. Ὁ σκοπὸς τοῦ Κινέου ἦτον, νὰ καταφέρῃ ἐδῶ τὴν ὁμιλίαν. Ὅθεν ἀκούσας καὶ ταῦτα, εἶπε· λοιπὸν ὁ σκοπὸς εἶναι, ἵνα ἡσυχάσωμεν ὕστερον, καὶ νὰ ἐφραινώμεθα. Ἀλλ' ἐὰν θέλωμεν ἡσυχίαν καὶ εὐφροσύνην, ποῖος μᾶς ἐμποδίζει; Ποῖος μᾶς ἀναγκάζει νὰ μὴ ἔχωμεν ταῦτα τὰ περισπούδαστα καλά; ἢ τί μᾶς λείπει

εἰς ἀπόλαυσιν τούτων; Δὲν εἶναι φρονιμώτερον, νὰ ἡσυχάσωμεν τώρα, καὶ νὰ ἀπολαμβάνωμεν χωρὶς κόπους, κινδύνους καὶ κακοπαθείας ταῦτα τὰ ὑπάρχοντα καλὰ, παρὰ νὰ ἀφήσωμεν τὴν παροῦσαν ἡσυχίαν, ἔπειτα νὰ ἀγωνιζώμεθα νὰ τὴν φθάσωμεν μὲ τόσους κόπους, κινδύνους, αἱματοχυσίας, καὶ ἄλλα τοιαῦτα κακὰ, προξενοῦντες ἐνίοτε ἡμεῖς κακὰ καὶ δυσχυίας εἰς ἄλλους, καὶ ἐνίοτε ἄλλοι εἰς ἡμᾶς; Οὗτοι οἱ λόγοι ἐλύπησαν μὲν τὸν Πύρρον, ἐπειδὴ ἐνόησε πᾶσαν ἡσυχίαν καὶ εὐδαιμονίαν ἀφῆκε, δὲν μετέβαλον ὅμως τὴν γνώμην αὐτοῦ, διότι δὲν ἐδύνατο νὰ ἀφήσῃ τὴν ἐλπίδα, τὴν ὁποίαν ἔτρεφε διὰ πράγματα ἐπειθυμητά. Ὅθεν παρεσκεύαζε τὴν ἐκστρατείαν, καὶ τὸν στόλον. Ὁ στόλος οὗτος ἦτον λαμπρὸς καὶ μεγαλοπρεπὴς, καὶ μάλιστα ἡ βασιλικὴ τριήρης, ὡς λέγει ὁ Πολύβιος (α), ἦτον Ἑπτήρης οἷον μὲ ἑπτὰ ἀράδας κωπία, λαμπρὰ καὶ μεγίστη.

§. λη'. Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἡτοιμάσθη ὁ στόλος, ἔπεμψε πρῶτον τὸν Κινέαν εἰς τοὺς Ταραντίνους μὲ τρεῖς χιλιάδας στρατιώτας· ἔπειτα ἔπεμψαν οἱ Ταραντῖνοι εἰς τὴν Ἤπειρον διάφορα πλοῖα, ἱππα-

(α) Λ'. στ'. κγ'.

γωγὰ, κατάφρακτα χ πορθμεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα ἔβαλε τὸ στράτευμα ὁ Πύρρος, νὰ περάσῃ εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ὅλον τὸ στράτευμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον εἰσῆλθεν εἰς τὰ πλοῖα, ἦτον εἴκοσι χιλιάδες πεζόν, τρεῖς χιλιάδες ἱππικὸν, δύο χιλιάδες τοξόται, πεντακόσιοι σφενδονῆται, καὶ εἴκοσιν Ἐλέφαντες. Ἀφ' οὗ ἔγινε καὶ τοῦτο, ἔπλευσεν ὁσύλος, τὸν 281 χρόνον πρὸ Χριστοῦ, καὶ διέβαινε τὴν Ἰόνικην Θάλασσαν. Ἀλλ' ὅτε ἦλθε κατὰ τὴν μέσην τοῦ κόλπου, ἐξερράγη ἐξαίφνης ἄνεμος βορέας σφοδρότατος, καὶ κατεσκόρπισεν ὅλον τὸν στόλον. Μερικὰ πλοῖα δὲν ἐδυνήθησαν νὰ φθάσωσι τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἐξέπεσον εἰς τὸ Λιβυκὸν καὶ Σικελικὸν πέλαγος· τὰ δὲ ἄλλα, ὅσα δὲν ἐδυνήθησαν νὰ περάσωσι τὸ ἀκρωτήριον τῆς Ἰαπυγίας, τὰ ἔρριπτεν ἡ Θάλλασσα τὴν νύκτα εἰς τόπους πετρώδης, καὶ σκοπέλους, καὶ τὰ συνέτριβε. Μεταξὺ τούτων ἦτον καὶ τὸ βασιλικὸν πλοῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ἦτον ὁ Πύρρος. Ἐπειδὴ δὲ ἦσαν εἰς αὐτὸ οἱ ἐμπειρότεροι καὶ προθυμώτεροι ναῦται καὶ κυβερνῆται, ἀντεπάλευσαν μὲ τὸν ἄνεμον καὶ μὲ τὰ κύματα παραδόξως, καὶ ἐπλησίαζον πρὸς τὴν γῆν, μὲ πολλοὺς κόπους καὶ ταλαιπωρίας, ἕως ὅτου εἶχον πλάγιον τὸν ἄνεμον καὶ τὰ κύματα. Ὕστερον ὅμως ἀφ' οὗ ἐπέρασαν τὸ ἀκρωτήριον τῆς Ἰαπυγίας, ἀπήντησαν ἐναντίον καὶ ἀντίπρωρον τὸν ἄνεμον καὶ τὰ κύματα, καὶ δὲν ἦτον πλέον δυνατὸν νὰ ἀντισταθῶσιν εἰς τὴν τοιαύτην ἀκράτητον βίαν καὶ ὁρμήν. Ὅθεν τότε ἔφθασαν εἰς τὸν ἔσχατον κίνδυνον, καὶ εἰς τὴν μεγίστην ἀπελπισίαν· ἐπειδὴ ἂν ἐβίαζον τὸ πλοῖον ἐναντίον τοῦ τοιούτου κλύδωνος, ἦτον κίνδυνος, νὰ ἀνατραπῇ, ἢ νὰ διαῤῥαγῇ. Ἂν πάλιν ἄφηναν αὐτὸ εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ ἀνέμου καὶ τῶν κυμάτων, νὰ τὸ καταφέρῃ εἰς ἐκεῖνο τὸ ἄγριον πέλαγος, ἔβλεπον καὶ ἐκεῖ τὸν θάνατον ἐπ' ὀφθαλμῶν· διότι ἂν ἀπέφευγον τὸν κίνδυνον τοῦ πελάγους κατά τινα παράδοξον τύχην, ἔπρεπε νὰ πέσωσιν εἰς ἄκραν τινὰ πετρώδη τὴν νύκτα εἰς τὸ σκότος.

§. λϑ'. Εἰς τοιαύτην ἀνάγκην ἄρα κατήντησεν ὁ Πύρρος, ὥςε ἔφθασεν εἰς ἀμηχανίαν. Μίαν ἀμυδρὰν ἐλπίδα μόνον ἔβλεπε, νὰ ἀφήσῃ τὸ πλοῖον, πρὶν ἀπομακρυνθῇ πολὺ ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ νὰ πέσῃ εἰς τὴν Θάλασσαν. Ὅθεν ἐπήδησεν εἰς τὴν Θαλασσαν. Εὐθὺς δὲ ἐπήδησαν καὶ οἱ φίλοι καὶ δορυφόροι αὐτοῦ, μὲ πολλὴν φιλοτιμίαν καὶ προθυμίαν, νὰ τὸν βοη-

θήσωσιν. Ἀλλὰ ἡ ταραχὴ τῶν κυμάτων, καὶ τὸ σκότος τῆς νυκτὸς ἐματαίωναν τὴν προθυμίαν τῶν φίλων. Ὅθεν ἐκυματίζετο ὁ Πύρρος ἕως ὁποῦ ἔγινεν ἡμέρα, καὶ ἔπαυσεν ὀλίγον καὶ ὁ ἀνέμος, καὶ τότε ἐξέπεσεν εἰς τὴν χώραν τῶν Μεσσαπίων. Ὁ τοσοῦτος κίνδυνος καὶ ἡ τοσαύτη κακοπάθεια, ἠδυνάτισαν πολὺ τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ τόλμη καὶ τὸ γενναῖον φρόνημα τῆς ψυχῆς, ἠναντιοῦντο εἰς τὴν δυσυχίαν, καὶ ἐφρόντισε πῶς νὰ διορθώσῃ τὸ πρᾶγμα, καὶ νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν ζημίαν. Ἔδραμον δὲ εἰς βοήθειαν αὐτοῦ οἱ Μεσσάπιοι, καὶ ἐν τούτοις ἐσώθησαν καί τινα πλοῖα αὐτοῦ, καὶ ἦλθον, εἰς τὰ ὁποῖα εὑρέθησαν ὡς δύο χιλιάδες πεζοὶ στρατιῶται, ὀλίγοι τινὲς ἱππεῖς, καὶ δύο Ἐλέφαντες. Ταύτην τὴν δύναμιν ἔλαβεν ὁ Πύρρος, καὶ ἤρχετο εἰς τὰ Τάραντα. Ἀκούσας δὲ ὁ Κινέας τὰ συμβάντα, ἐξήλθεν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ μὲ τοὺς ἐκεῖ εὑρισκομένους στρατιώτας. Οἱ Ταραντῖνοι ἦσαν τόσον ἠναγκασμένοι πρότερον, ὥστε ἐδέχθησαν σχεδὸν οἱ πλεῖστοι τὴν γνώμην, νὰ συμφωνήσωσιν εἰρήνην μὲ τοὺς Ῥωμαίους. Πρῶτος δὲ τῆς γνώμης ταύτης ἦτον ὁ στρατηγὸς αὐτῶν Ἄγις. Ἀλλ' ἀφ' οὗ ἦλθεν ὁ Κινέας, διεσκέδασε τὴν γνώμην ταύτην, ἔδωκαν

καὶ τὴν στρατηγίαν εἰς ἄλλον. Καὶ οὕτως ἀπεδίωξαν τοὺς Ῥωμαίους (α).

§. μ΄. Μὲ τοιαύτην κατάσασιν καὶ εἰς τοιαύτην περίσασιν ἔφερεν ἡ τύχη τὸν Πύρρον εἰς τὰς Τάραντα, νὰ πολεμήσῃ τοὺς Ῥωμαίους εἰς ξένον τόπον, καὶ νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς ὀιχογνώμονας Ταραντίνους. Ὅθεν ἔδειξε τότε ταπεινωσύνην καὶ πραότητα πρὸς τοὺς Ταραντίνους, μεταχειριζόμενος αὐτοὺς κατὰ τὴν θέλησιν αὐτῶν, ἕως νὰ συναχθῇ ἡ δύναμις αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲν ἐφθάση ὁ σῖτος, ἀλλ' ἐσκορπίσθησαν τὰ πλοῖα, εἰς διαφόρους τόπους ἢ λιμένας, ἢ κατ' ὀλίγου συνηθροίσθησαν πάλιν. Ἐν τούτοις ὅμως παρετήρει τὰ ἤθη τῶν Ταραντίνων, καὶ τὸ πολίτευμα το δημοκρατικὸν καὶ ἐλεύθερον. Ἐπειδὴ ἐνόμιζον, ὅτι πρέπει νὰ πολεμῇ αὐτὸς μὲ τοὺς Ἠπειρώτας νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ, καὶ ἐκεῖνοι νὰ διατρίβωσιν εἰς συναναστροφὰς, εἰς τὰ λουτρὰ, εἰς τὰ γυμνάσια, θεάματα, καὶ περιπάτους, καὶ ἐκεῖ νὰ ὁμιλοῦν περὶ πολέμου, νὰ κρίνωσι τοὺς στρατηγοὺς, νὰ ἐπαινοῦν, νὰ κατηγοροῦν, καὶ νὰ φιλονικοῦν. Ταῦτα λοιπὸν παρατηρήσας, καὶ στοχαζόμενος, ὅτι ὁ ἐλεύθερος

(α) Φλλιν. Ἱστορ. Ῥωμ. τόμ. γ΄. 401.

καὶ ἀχαλίνωτος ὄχλος δὲν εἶναι εὔθετος μήτε ἄλλους νὰ φυλάξῃ, μήτε τὸν ἑαυτόν του, ἂν δὲν ἀναγκασθῇ, ἀπέκλεισε τὰ γυμνάσια, τοὺς περιπάτους καὶ τὰς λοιπὰς διατριβὰς, ἐμπόδισε τοὺς πότους καὶ τὰς ἀνωφελεῖς συναναστροφὰς, καὶ παρεκίνει αὐτοὺς, νὰ λάβωσι τὰ ὅπλα. Τοῦτο ὅμως ἔγινεν, ὅταν ἐσυνάχθη ἡ περισσοτέρα δύναμις αὐτοῦ. Ἔπειτα ἐστρατολόγει αὐστηρῶς, καὶ ἀκριβῶς, ὥστε ἔφυγον πολλοὶ ἐκ τῆς πόλεως· ἐπειδὴ εἰς τὰς δημοκρατικὰς διοικήσεις εἶναι συνειθισμένοι, νὰ ζῇ ὅπως θέλει ἕκαστος, καὶ νὰ κάμνῃ ὅ,τι θέλει, καὶ ὁπόταν θέλῃ. Καὶ ὅταν ἐμποδισθῇ αὕτη ἡ ἐλευθερία, τὸ πρᾶγμα φαίνεται εἰς αὐτοὺς δουλεία καὶ τυραννία. Ἄλλοι πάλιν ὑβριζον καὶ ἐβλασφήμουν τρώγοντες καὶ πίνοντες εἰς τὰ καπηλεῖα. Τότε Ἐυρέθησαν δύο νέοι, πίνοντες τὴν νύκτα καὶ αἰσχρολογοῦντες κατὰ Πύῤῥου, καὶ τὸ πρωῒ ἐκάλεσεν αὐτοὺς ὁ Πύῤῥος εἰς ἐξέτασιν, ἂν εἶπον τοιαῦτα αἰσχρὰ κατ' αὐτοῦ. Μάλιστα, εἶπον, ὦ βασιλεῦ, καὶ ἂν εἴχομεν περισσότερον οἶνον, ἔπρεπε νὰ ἀκούσῃς καὶ ἄλλα πλείονα. Αὐτὴ ἡ ἀξεῖα καὶ προσφυὴς ἀπόκρισις ἔσωσεν αὐτούς. Εἰς τοιαύτην κατάστασιν καὶ προθυμίαν ἦσαν οἱ Ταραντῖνοι.

§. μά. Ἐν τούτοις δὲ ἔμαθεν, ὅτι ὁ Λαιβῖνος Ὕπατος τότε καὶ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων, ἐστράτευε κατ' αὐτοῦ μὲ δύναμιν μεγάλην, καὶ σχεδὸν εἰσέβαλεν εἰς τὴν Λευκανίαν, καὶ ἐλεηλάτει τὴν χώραν. Ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἦτον ἔτι ἡτοιμασμένος, διότι τὰ στρατεύματα τῶν συμμάχων δὲν ἦλθον, καὶ ἔπρεπε νὰ προσμένῃ ἐξ ἀνάγκης. Δὲν ἔκρινεν ὅμως συμφέρον, νὰ ἀφήσῃ τὸν ἐχθρὸν νὰ ἔλθῃ πλησιέστερον, νὰ ἀφανίζῃ τὴν χώραν, καὶ νὰ ψυχραίνῃ τοὺς συμμάχους, ἁρπάζων καὶ ἐλεηλατῶν τοὺς τόπους αὐτῶν. Ὅθεν ἔπεμψε κήρυκα πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, καὶ ἔλεγεν, ὅτι ἂν θέλωσι νὰ συμβιβασθοῦν μὲ τοὺς Ἰταλιώτας, νὰ μὴ πολεμήσωσιν, ἀλλὰ νὰ διορίσωσιν αὐτὸν κριτὴν τῆς διαφορᾶς. Καὶ ἐν τούτοις ἐστράτευσε καὶ αὐτὸς μὲ τὴν παρευρεθεῖσαν δύναμιν. Ἐπειδὴ δὲ ἀπεκρίθη ὁ Λαιβῖνος, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι οὔτε κριτὴν δέχονται αὐτὸν, οὔτε ὡς ἐχθρὸν τὸν φοβοῦνται, ἦλθε καὶ ἐστρατοπέδευσεν εἰς τὴν μεταξὺ Ἡρακλείας καὶ Παν-δοσίας πεδιάδα. Ἔμαθε δὲ, ὅτι ἦλθε καὶ ὁ Λαιβῖνος, καὶ ἐστρατοπέδευσε πλησίον, πέραν τοῦ Σίριος ποταμοῦ.

§. μβ'. Τότε ὁ Πύῤῥος θέλων νὰ κατασκο-

πεύση τὸ στρατόπεδον τῶν Ῥωμαίων, ἦλθεν Ἔφιππος πλησίον τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἐθεώρησεν αὐτό. Ἰδὼν δὲ τὸ σχῆμα τοῦ στρατοπέδου, τὴν τάξιν τῶν φυλακῶν, καὶ πᾶσαν τὴν εὐκοσμίαν, ἐθαύμασεν· ὅθεν εἶπε πρὸς τὸν πλησιέστερον φίλον αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Μεγακλῆς· ἡ μὲν τάξις αὕτη, ὦ Μεγάκλεις, τῶν βαρβάρων τούτων, βλέπομεν ὅτι δὲν εἶναι βάρβαρος· τὰ λοιπὰ ὅμως ὕστερον θέλομεν τὰ δοκιμάσῃ. Ἔκτοτε ἄρχισε νὰ φροντίζῃ διὰ τὸ μέλλον, καὶ ἐπεφάσισε νὰ μὴ συγχροτήσῃ μάχην, πρὶν ἔλθωσιν οἱ σύμμαχοι αὐτοῦ, ἀλλ' ἔβαλε μίνον φυλακὴν εἰς τὸν ποταμὸν, νὰ ἐμποδίζῃ τοὺς Ῥωμαίους, ἂν θελήσουν νὰ περάσωσι πρότερον. Ἀλλ' οἱ Ῥωμαῖοι ἤθελον ἐξεναντίας, νὰ ἐπιπέσωσιν εἰς αὐτὸν τότε, ὅτε ἦτον ἀδύνατος, πρὶν ἔλθωσιν οἱ σύμμαχοι αὐτοῦ. Ὅθεν ἐβίασαν τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ, διαβαίνοντες εἰς πολλὰ μέρη, ὥστε οἱ φύλακες τοῦ Πύῤῥου ἐκινδύνευσαν νὰ κυκλωθοῦν, καὶ διὰ τοῦτο ἀνεχώρησαν.

§. μγ'. Ἀκούσας δὲ ὁ Πύῤῥος, ὅτι ἔφυγον οἱ φύλακες, καὶ οἱ ἐχθροὶ διαβαίνουσιν ἀφόβως τὸν ποταμὸν, παρήγγειλεν εἰς τοὺς στρατηγοὺς τοῦ πεζοῦ στρατεύματος, νὰ παρατάξωσι τὸ στρά-

τευμα εἰς μάχην, καὶ νὰ προσμένωσι δευτέραν παραγγελίαν. Αὐτὸς δὲ ἔλαβε τὸ Ἱππικὸν, τὸ ὁποῖον ἦτον τρεῖς χιλιάδες, καὶ ἔδραμεν εἰς τὸν ποταμὸν, σοχαζόμενος, νὰ προφθάσῃ τοὺς Ῥωμαίους ἀτάκτους, διεσπαρμένους καὶ διαβαίνοντας ἔτι. Ἀφ' οὗ ὅμως εἶδεν, ὅτι διέβησαν, καὶ τὸ Ἱππικὸν αὐτῶν ἤρχετο παρατεταγμένον, ἐπέσρεψε καὶ ἔλαβε καὶ τὸ πεζὸν στράτευμα, ἔπειτα προχωρῶν, ἀπήντησεν αὐτοὺς, καὶ ἤρξατο αὐτὸς τὴν μάχην.

§. μδ'. Ἡ μάχη ἔγινε σφοδρὰ, καὶ ὁ Πύῤῥος πότε μὲν ἐμάχετο ὡς στρατιώτης, δεικνύων τὴν ἀνδρείαν καὶ ἀφοβίαν αὐτοῦ, πότε δὲ ἔτρεχε πανταχοῦ, διοικῶν τὴν μάχην, ὡς στρατηγὸς, καὶ ἄλλοτε πάλιν ἔφθανεν ἐκεῖ, ὅπου ἔβλεπεν, ὅτι σενοχωροῦνται οἱ στρατιῶται αὐτοῦ. Καὶ ὅπου εὑρίσκετο αὐτὸς, οἱ ἐχθροὶ ἐσενοχωροῦντο. Εἰς ὅλας δὲ αὐτὰς τὰς διαφόρους ἐνεργείας δὲν ἔδειξεν οὔτε σώματος ἀδυναμίαν, οὔτε ψυχῆς δειλίαν, οὔτε νοὸς σύγχυσιν, οὔτε φρονήματος μεταβολήν. Ὅτε ἦτον ἀνάγκη, ἐπολέμει μὲν ὡς στρατιώτης, ὅμως ἐνθυμεῖτο ὅτι ἦτον καὶ στρατηγὸς, καὶ κυβερνήτης τῆς φάλαγγος. Ὅτε πάλιν ἐκυβέρνα τὴν παράταξιν ὡς στρα-

τηγὸς, ἴξευρε νὰ γίνεται καὶ στρατιώτης, καὶ νὰ βοηθῇ τὰ ἀδύνατα μέρη τῆς φάλαγγος. Καὶ τέλος εἰς πᾶσαν τὴν παράταξιν ἦτον παρὸν, πότε μὲν ὡς συστρατιώτης, πότε δὲ ὡς στρατηγός.

§. μέ. Τοιοῦτος δὲ ὢν, εἶχε καὶ ὁπλισμὸν λαμπρότατον, περικαλέστατον καὶ πολυτελέστατον, ὥστε ἐγνώριζον αὐτὸν μακρόθεν οἱ ἐχθροί· ὅθεν τις Ἰταλὸς, ἀξιωματικὸς τοῦ Ἱππικοῦ τῶν Ῥωμαίων, Ὅπλακος ὀνομαζόμενος, ἀπεφάσισε νὰ τὸν φονεύσῃ, καὶ παρετήρει πάντοτε τὰ κινήματα αὐτοῦ, καὶ σχεδὸν ἠκολούθη αὐτὸν, συμπεριφερόμενος, καὶ συγκινούμενος, ἕως νὰ εὕρῃ εὐκαιρίαν. Ὁ Ἵππος τούτου ἦτον μαῦρος, τοὺς δὲ πόδας εἶχε λευκούς. Μεταξὺ δὲ τῶν δορυφόρων τοῦ Πύῤῥου ἦτον ἕνας Μακεδὼν Λεοννάτος ὀνομαζόμενος, καὶ μόνον ἐκεῖνος παρετήρησε τὰ κινήματα τοῦ Ἰταλοῦ, ἐνόησε καὶ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ. Ὅθεν εἶπε πρὸς τὸν Πύῤῥον· βλέπεις, ὦ βασιλεῦ, ἐκεῖνον τὸν βάρβαρον, τὸν ὄγριον καὶ φοβερὸν, ὅστις ἔχει τὸν μέλανα καὶ λευκόπουν ἵππον; Ἐκεῖνος σκοπεῖ νὰ ἐκτελέσῃ μέγα καὶ κακὲν ἔργον. Μόνον ἐσὲ παρατηρεῖ, καὶ ζητεῖ εὐκαιρίαν. Ὅθεν πρέπει νὰ τὸν προσέχῃς, καὶ νὰ φυλάττησαι ἀπὸ αὐτόν.

§. μς'. Ταῦτα μὲν εἶπεν ὁ Λεοννάτος. Ὁ δὲ Πύῤῥος ἀκούσας αὐτὰ, εἶπε· τὸ μὲν πεπρωμένον νὰ ἀποφύγωμεν, ὦ Λεοννάτε, εἶναι ἀδύνατον, ὅμως καὶ ὁ Ἰταλὸς ἐκεῖνος, ὅστις ἔχει τοιοῦτον σκοπὸν, εἴτε αὐτὸς, εἴτε ἄλλος, δὲν θέλει πάθῃ καλὸν, ὅταν ἔλθωμεν εἰς χεῖρας. Ἐν ᾧ ἔλεγεν αὐτὰ ὁ Πύῤῥος, ὥρμησεν ἐπ' αὐτὸν ὁ ἄγριος Ἰταλὸς, καὶ ἐκτύπησεν εὐθὺς μὲ τὴν λόγχην τὸν Ἵππον αὐτοῦ. Ὁ δὲ Λεοννάτος, ὑπερασπιζόμενος τὸν Πύῤῥον, ἐκτύπησε τὸν Ἵππον τοῦ Ἰταλοῦ, ὥστε ἔπεσιν συγχρόνως οἱ Ἵπποι καὶ οἱ δύο ὁμοῦ μὲ τοὺς ἀναβάτας. Καὶ τὸν μὲν Πύῤῥον ἥρπασαν οἱ δορυφόροι ἐκεῖθεν· ὁ δὲ Ἰταλὸς ἔμεινε χωρὶς Ἵππον εἰς τοιοῦτον κίνδυνον, καὶ τέλος ἐφονεύθη μαχόμενος καὶ ἀνθιστάμενος.

§. μζ'. Τοῦτο τὸ συμβεβηκὸς ἐδίδαξε μὲν τὸν Πύῤῥον νὰ προφυλάττηται εἰς τὸ ἑξῆς, ἐτάραξεν ὅμως καὶ τὴν φάλαγγα αὐτοῦ, ὥστε ἐνέδωκε τὸ Ἱππικόν. Ὅθεν ἔτρεψε καὶ διώρθωσε πάλιν τὴν τάξιν τῆς μάχης, ἔπειτα ἔδωκε τὸν ὁπλισμὸν καὶ τὴν βασιλικὴν χλαμύδα, νὰ τὰ φορέσῃ ὁ φθεὶς Μεγακλὴς, ὁ φίλος ἢ ὑπασπιστὴς αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ ἐφόρεσε τὰ φορέματα καὶ τὰ ὅπλα

ἐκείνου, καὶ ἔπειτα ὥρμησε πάλιν εἰς τοὺς Ῥωμαίους, καὶ ἀνεκαίνισε τὴν μάχην. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἐδέχθησαν αὐτὸν ὁμοίως μὲ γενναιότητα, καὶ τότε ἔγινεν ἡ μάχη σφοδροτάτη, καὶ ἐπεκράτησε πολὺν καιρὸν ἄκριτος, ὥςε λέγουσιν, ὅτι ἑπτάκις ἐτράπη τὸ ἓν μέρος, καὶ πάλιν ἀνελάμβανε, καὶ ἑπτάκις ὁμοίως ἐτράπη τὸ ἄλλον, καὶ πάλιν ἀνελάμβανε. Τοιαύτη ἀμφίρροπος ἐςάθη ἡ μάχη, καὶ τοσαῦται τροπαὶ καὶ διώξεις ἔγιναν, καὶ ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἁρπάσωσιν οἱ Ῥωμαῖοι ταύτην τὴν λαμπρὰν καὶ ἔνδοξον νίκην, διὰ τὸ ἑξῆς συμβεβηκός.

§. μή. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐνόμιζον, ὅτι ὁ Μεγακλῆς ἦτον ὁ Πύρρος, ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ. Ἰξεύροντες δὲ, ὅτι ἂν πέσῃ ὁ Πύρρος, ἡ νίκη εἶναι βεβαίως ἐδική των, τὸ δὲ Ἠπειρωτικὸν ςράτευμα ἀφανίζεται, ὅταν λείψῃ ὁ τοιοῦτος ςρατηγὸς, παρετήρουν πολλοὶ μὲ μεγάλην προσοχὴν, νὰ τὸν φονεύσωσι, καθὼς ἐτόλμησε καὶ ὁ Ὄπλακος πρότερον. Τέλος δὲ εὗρῆκαν τὸν καιρὸν, καὶ ὥρμησαν ἐπὶ τὸν Μεγακλέα. Μεταξὺ δὲ τούτων ἦτόν τις Δεξόος ὀνομαζόμενος. Οὗτος ἐκτύπησε πρῶτος τὸν Μεγακλέα, καὶ ἔρριψεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἵππου· ἔπει-

τα ἁρπάσας τὴν χλαμύδα καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ Πύρρου, ἔτρεχε πρὸς τὸν Λαιβῖνον, κράζων, ὅτι ἐφόνευσε τὸν Πύρρον, δεικνύων καὶ τὰ σημεῖα. Ἔπειτα περιέφερον αὐτὰ εἰς τὰς τάξεις τῶν Ρωμαίων, κηρύττοντες, ὅτι ἔπεσεν ὁ Πύρρος. Ὅθεν τὰ ςρατεύματα, τῶν μὲν Ῥωμαίων ἔκραζον μὲ χαρὰν καὶ ἀλαλαγμόν, τῶν δὲ Ἑλλήνων ἐλυποῦντο μεγάλως, καὶ ἔπεσον εἰς μεγάλην ἀθυμίαν καὶ ἔκπληξιν, ἐπειδὴ δὲν ἔμαθον ἔτι τὴν ἀλήθειαν. Δὲν ἐνέδωκαν ὅμως, ἀλλ' ἐμάχοντο γενναιότατα.

§. μθ'. Ἀκούσας δὲ ὁ Πύρρος τὸ γινόμενον, ὁ ὁποῖος ἔτυχε τότε εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν τῆς παρατάξεως, διοικῶν καὶ μαχόμενος, ἔτρεχεν εἰς τὴν παράταξιν ἀπὸ τὴν μίαν ἄκραν ἕως εἰς τὴν ἄλλην, ἔχων τὸ πρόσωπον γυμνὸν, ἁπλώνων τὴν δεξιὰν χεῖρα πρὸς τοὺς ςρατιώτας αὐτοῦ, καὶ κράζων καὶ παραθαῤῥύνων αὐτοὺς μεγαλοφώνως, ἵνα γνωρισωσιν αὐτόν. Τότε ἡ ἀνέλπιςος αὕτη καὶ αἰφνίδιος ἀνάςασις τοῦ Πύρρου, ἐκίνησε χαρὰν ἀπερίγραπτον, καὶ τόλμην ἀκράτητον εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων. Ὅθεν ἐμάχοντο γενναιότερον καὶ θαῤῥαλεώτερον. Τότε ἀφῆκε τοὺς Ἐλέφαντας πρὸς τὸ Ἱππικὸν τῶν Ῥωμαίων, καὶ κατετάραξαν αὐτὸ,

ἐπειδὴ οἱ Ῥωμαῖοι ἕως τότε δὲν ἐγνώριζον τοὺς Ἐλέφαντας, μήτε εἶδον εἰς τὴν Ἰταλίαν πρότερον τοιαῦτα ζῶα πολεμικά. Διὰ τοῦτο ἦσαν καὶ οἱ Ἵπποι αὐτῶν ἀσυνείθιστοι, καὶ δὲν ὑπέφεραν τὴν θέαν τῶν Ἐλεφάντων, ὥςε κατεταράχθησαν καὶ διεσκορπίσθησαν. Μεταξὺ δὲ ταύτης τῆς ταραχῆς, ἀφῆκεν ἐπ' αὐτοὺς τὸ Θεσσαλικὸν Ἱππικὸν, καὶ οὕτως ἐφόνευσε πολλούς· τοὺς δὲ λοιποὺς ἔτρεψε κατὰ κράτος, καὶ κατεσκόρπισεν αὐτοὺς οὕτως, ὥςε δὲν ἐσάθησαν εἰς ἄλλην μάχην.

§. ν'. Οὕτω λοιπὸν ἐτράπησαν οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ἀφῆκαν τὸ στρατόπεδον αὐτῶν καὶ τὴν ἀποσκευὴν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Πύρρου. Ταύτην τὴν μάχην περιεγραψαν δύο Ἱστορικοί, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος, ὁ Διονύσιος καὶ Ἱερώνυμος. Καὶ ὁ μὲν Διονύσιος λέγει, ὅτι ἐφονεύθησαν ὡς δεκαπέντε χιλιάδες Ῥωμαῖοι. Ὁ δὲ Ἱερώνυμος, ὅτι ἔπεσον μόνον ἑπτὰ χιλιάδες. Ἕλληνες δὲ ἔπεσον, κατὰ μὲν Διονύσιον, δεκατρεῖς χιλιάδες· καθ' Ἱερώνυμον δὲ, ὀλιγώτεροι τεσσάρων χιλιάδων. Ἐφονεύθησαν καὶ πολλοὶ καλοὶ στρατηγοὶ καὶ πιστοὶ φίλοι τοῦ Πύρρου εἰς τὴν μάχην ταύτην. Τὴν δευτέραν ἡμέραν ἐπρόσαξε, νὰ συνάξωσιν ὅλους τοὺς φονευθέντας Ῥωμαίους, καὶ νὰ τοὺς θάψωσι, καὶ

ἐθαύμασεν, ὅτε εἶδεν, ὅτι ἦσαν ὅλοι πληγωμένοι εἰς τὸ ἔμπροσθεν μέρος. Ὅθεν εἶπεν, ὅτι μὲ τοιούτους στρατιώτας ἐδύνατο νὰ κυριεύσῃ εὐκόλως ὅλην τὴν οἰκουμένην. Ἐπιμελήθη δὲ πολὺ φιλανθρώπως καὶ τοὺς αἰχμαλώτους τῶν Ῥωμαίων. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐκυρίευσε καὶ ἐπόρθησε πολλὴν χώραν τῶν Ῥωμαϊκῶν συμμάχων, καὶ τέλος ἦλθεν ἕως τριακόσια στάδια πλησίον τῆς Ῥώμης. Ἐκεῖ ἦλθον καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτοῦ Λευκανοὶ καὶ Σαυνῖται, τοὺς ὁποίους ἔπέπληξε μὲν διὰ τὴν βραδύτητα, ὅμως ἔχαιρε καὶ ἐμεγαλοφρόνει, ὅτι ἐνίκησεν ὅλην τὴν δύναμιν τῶν Ῥωμαίων μόνον μὲ τοὺς Ἕλληνας, Ἠπειρώτας καὶ Ταραντίνους.

§. να'. Οὕτως ἱστορεῖ ὁ Πλούταρχος (α) τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Πύρρου εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ τὴν μάχην ταύτην, ὅς τις λέγει, ὅτι ὁ Πύρρος ἔλαβε προῖκα τὴν Κέρκυραν. Ὁ δὲ Παυσανίας ἀναφέρει ὀλίγα μὲν (β) ἀλλὰ διαφόρως. Εἴρηται ὅτε ὁ Πύρρος ἐκυρίευσε μὲ πόλεμον τὴν Κέρκυραν κατὰ Παυσανίαν, καὶ εἰς τὸν πόλεμον τοῦτον ἐβοήθησαν αὐτὸν οἱ Ταραντῖνοι μὲ στόλον, καὶ διὰ

(α) Ἐν Πύρρ. ιγ'. — ιζ'.
(β) Ἀττικ. ιβ'.

τοῦτο ἐζήτησαν καὶ αὐτοὶ ὕςερον βοήθειαν. Ὁ δὲ Πολύβιος λέγει (α), ὅτι οἱ Ταραντῖνοι καὶ τὰ ἄλλα ἔθνη τῆς Ἰταλίας ἐνόησαν, ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ ἀντισαθῶσιν εἰς τοὺς Ῥωμαίους, καὶ ἔπρεπε νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς αὐτοὺς ἐξ ἀνάγκης. Ὅθεν, γνωρίζοντες τὰς ἀρετὰς τοῦ Πύῤῥου, ἔκριναν συμφερώτερον, νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς αὐτὸν, καὶ διὰ τοῦτο ἔπεμψαν δῶρα καὶ πρέσβεις πρὸς αὐτόν. Οἱ δὲ πρέσβεις εἶπον ἄλλα τε πολλὰ (β), καὶ ὅτι ἡ Ἰταλία εἶναι εὐδαιμονεςέρα τῆς Ἑλλάδος, καὶ εἶναι δηλαδὴ ὠφελιμώτερον νὰ κυριεύσῃ αὐτὴν, παρὰ τὴν Ἑλλάδα. Καὶ τέλος δὲν πρέπει νὰ παραβλέψῃ τὸ ζήτημα αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι εἶναι καὶ φίλοι καὶ ἱκέται αὐτοῦ. Ἐδόθη δὲ τις παλαιὸς χρησμὸς, ὅτι ἡ Τρῳὰς δὲν κυριεύεται, ἂν δὲν ἔλθωσιν εἰς τὸν πόλεμον οἱ Αἰακίδαι, οἱ ἀπόγονοι τοῦ Αἰακοῦ, διότι λέγουσιν, ὅτι ἔκτισε καὶ ὁ Αἰακὸς ἓν μέρους τοῦ τείχους τῆς Τρῳάδος (γ). Διὰ τοῦτο ἐζήτησον τὸν Ἀχιλλέα εἰς τὸν πόλεμον ἐκεῖνον, ἔπειτα καὶ τὸν

(α) Λε΄. 14.

(β) Παυσαν. Ἀυτόθ.

(γ) Ταῦτα ἔχουσιν ἀλληγορικὴν ἔννοιαν, καὶ ζήτει ἐν τῇ Ὠγυγίᾳ.

υἱὸν αὐτοῦ Πύῤῥου, ὅς τις ἔγινεν αἴτιος τῆς ἁλώσεως τῆς Τρῳάδος.

§. νβ΄. Μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τρῳάδος ἦλθεν ὁ Αἰνείας μὲ ἀποικίαν Τρῳαδιτῶν εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἔλεγον, ὅτι κατάγονται ἐκ τῶν ἀπογόνων τοῦ Αἰνείου. Ὅθεν ὁ Πύῤῥος ἐνθυμηθεὶς τοῦτο, καὶ ςοχαζόμενος τὴν κοινὴν τῶν ἀνθρώπων γνώμην, ἐςράτευσε προθύμως, ἐλπίζων, ὅτι καθὼς οἱ πρόγονοι αὐτοῦ ἐνίκησαν τοὺς προγόνους τῶν Ῥωμαίων, οὕτω θέλει νικήσῃ καὶ αὐτὸς τοὺς ἀπογόνους ἐκείνων, ἀπόγονος ὢν τῶν Αἰακιδῶν. Τὸ δὲ ναυάγιον, ὅπερ ἔπαθεν ὁ Πύῤῥος κατὰ Πλούταρχον, δὲν ἀναφέρει ὁ Παυσανίας, ἀλλὰ λέγει αὐτὸν μέγαν ςρατηγὸν καὶ πολὺ προνοητικὸν, ὥςε ἐπέρασεν οὕτως ἐπιτηδείως εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὥςε δὲν εἶχον εἰδησιν οἱ Ῥωμαῖοι. Ὅτε δὲ συνεκρότησαν μάχην οἱ Ῥωμαῖοι μὲ τοὺς Ταραντίνους, καὶ ἐμάχοντο, τότε ἐπέπεσεν ἐξαίφνης καὶ ἀπροσδοκήτως ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους, καὶ ἐτάραξεν αὐτούς. Τὸ δὲ πλεῖον κακὸν ἔκαμαν οἱ Ἐλέφαντες, ὡς λέγει καὶ ὁ Πλούταρχος. Ὅμως ὁ Παυσανίας λέγει, ὅτι δὲν εἶχεν ἱκανὰς δυνάμεις, νὰ παραταχθῇ εἰς τὴν μεγάλην δύναμιν τῶν Ῥω-

μαίων, καὶ διὰ τοῦτο παρέταξε τοὺς Ἐλέφαντας. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἐθαύμασαν, καὶ μάλιστα δὲν ἴξευρον ἂν εἶναι ζῶα ταῦτα τὰ παράδοξα τέρατα. Ἐκ τούτου φαίνεται, ὅτι δὲν ἤκουσαν ποτὲ λόγον περὶ Ἐλεφάντων (α). Τὰ δὲ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Ἰταλίαν συμβεβηκότα δὲν ἀναφέρει ὁ Παυσανίας, ἀλλὰ λέγει, ὅτι ὁ Πύρρος ἐπέρασεν εἰς τὴν Σικελίαν. Ἀλλ' ὁ Παυσανίας δὲν ὑπετρέθη νὰ γράψῃ περισατικῶς τὴν ἱσορίαν τοῦ Πύρρου, οὔτε ἄλλου τινὸς, διότι γράφει περιήγησιν, καὶ ἐν τούτοις ἀναφέρει καὶ τὰς κεφαλαιώδεις καὶ ἀξιολόγους πράξεις ἑκάσου. Τὸ δὲ μέρος ἐκεῖνο τοῦ Διοδώρου, ἐν ᾧ ἀνεφέροντο αἱ πράξεις τοῦ Πύρρου, ἀπώλετο, καὶ ἄλλον ὁδηγὸν συσηματικώτερον τοῦ Πλουτάρχου δὲν ἔχο-

(α) Μήτε οἱ Ἕλληνες εἶδον αὐτοὺς πρὶν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὡς λέγει ὁ Παυσανίας. Ἴξευρον ὅμως ἐξ ἱσορίας καὶ ἐπὶ Ὁμήρου, ὅτι ὑπάρχουσι ταιαῦτα ζῶα· ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει κλίνας Ἐλεφαντίνας, καὶ ἄλλα· Ὀδυσ. Τ. στίχ. 55. 563—565. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔλαβε πρῶτον Ἐλέφαντας ἀπὸ τὸν Πῶρον, καὶ μετὰ τὸν Θάνατον αὐτοῦ ἔμειναν εἰς τοὺς διαδόχους. Τοὺς πλείσους ὅμως εἶχεν ὁ Ἀντίγονος. Ὁ δὲ Πύρρος ἔλαβεν αὐτοὺς ἀπὸ τὸν Δημήτριον, ὅτε ἐνίκησεν αὐτόν.

μεν. Ἐυρίσκομεν ὅμως πολλὰ καὶ εἰς ἄλλους Ἱσορικοὺς, οἵτινες ἀναπληροῦσι πολλὰ κεχηνότα μέρη τοῦ Πλουτάρχου. Ὅθεν ἐπισρέφομεν καὶ πρὸς αὐτούς.

§. νγ'. Μετὰ τὴν ῥηθεῖσαν νίκην οἱ Ῥωμαῖοι κατεταράχθησαν μὲν, ὅμως δὲν ἀπελπίσθησαν δ' ὅλου, ἀλλ' ἐσρατολόγουν, καὶ παρεσκευάζοντο μὲ μεγάλην προθυμίαν καὶ ταχύτητα, λέγοντες καὶ λόγους σοβαροὺς, καὶ φοβερισικοὺς πρὸς τὸν Πύρρον, καὶ δεικνύοντες, ὅτι δὲν φοβοῦνται παντάπασι, μήτε τοὺς μέλλει ὄν ἐνικήθησαν. Ὁ μὲν Γάϊος Φαβρίκιος εἶπεν, ὅτι δὲν ἐνίκησαν οἱ Ἠπειρῶται τοὺς Ῥωμαίους, ἀλλ' ὁ Πύρρος ἐνίκησε τὸν Λαιβῖνον. Δηλαδὴ δὲν ἐνίκησεν ἡ δύναμις τῆς Ἠπείρου τὴν δύναμιν τῆς Ῥώμης, ἀλλ' ἡ ἐμπειρία τοῦ Πύρρου ἐνίκησε τὴν ἀπειρίαν τοῦ Λαιβίνου. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἵνα δείξωσιν ἐμφαντικωτέραν τὴν ἀφοβίαν αὐτῶν, εἶχον ἔτι σρατηγὸν καὶ Ὕπατον τὸν νικηθέντα Λαιβῖνον. Ταῦτα ὅμως ἦσαν ὅλα προσποιήματα· ὁ δὲ φόβος καὶ ἡ ὑποψία ἔκαιε τὴν καρδίαν αὐτῶν.

§. νδ'. Ὁ δὲ Πύρρος ἀφ' οὗ ἡτοιμάσθη πάλιν, ἐσράτευσε νὰ κυριεύσῃ τὴν Καπύαν μητρό-

πολιν τῶν Καμπανῶν (α). Ἀλλ' ὁ Λαιβῖνος, ὅς τις ἀνεπλήρωσε πάλιν τὴν ζημίαν αὐτοῦ, ἔκοψε τὸν δρόμον. Ὅθεν ὁ Πύρρος ἐτράπη πρὸς τὴν Νεάπολιν. Ἀλλ' ὁ Λαιβῖνος προφθάσας, ἀπέκοψεν αὐτὸν καὶ ἐκεῖθεν. Κατὰ τοῦτο τὸ στρατήγημα, φαίνεται, ὅτι κατεστρατήγει ὁ Πύρρος τὸν Λαιβῖνον, ἕως οὗ ἀπέκοψεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς Ῥώμης, καὶ τότε ὥρμησε κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ ἐστρατοπέδευσεν εἰς τὴν Πραινέστην, πλησίον (β) τῆς Ῥώμης, ὥστε κατετάραξε τοὺς Ῥωμαίους. Οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον τότε πόλεμον καὶ μὲ τοὺς Ἐτρουρίους, καὶ ἐπολέμει ἐκεῖ ὁ ἄλλος Ὕπατος. Βλέποντες δὲ τὴν ἀνάγκην, συνεφώνησαν εἰρήνην μὲ ἐκείνους, καὶ ἐπέστρεψεν ὁ Ὕπατος ἐκεῖθεν εἰς βοήθειαν τῆς Ῥώμης, εἰς ἁρμόδιον καιρὸν, ὥστε ὁ Πύρρος εὑρέθη μεταξὺ δύο στρατευμάτων. Ὅθεν δοκιμάσας νὰ διεγείρη πάλιν τοὺς Ἐτρουρίους, καὶ μὴ δυνηθεὶς, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Καμπανίαν, καὶ ἀπήντησε τὸν Λαιβῖνον. Ἐπειδὴ ὅμως εἶχε πολλὴν δύναμιν συναγμένην ὁ Λαιβῖνος, ἔπειτα κατέβαινεν ὄπισθεν

(α) Νῦν Κάπουα, ἀνωτέρω τῆς Νεαπόλεως, ἥτις ὠνομάζετο καὶ τότε καὶ τώρα Νεάπολις.

(β) Νῦν Παλαιστρίνα.

αὐτοῦ καὶ ὁ ἄλλος Ὕπατος, δὲν ἔκρινε συμφέρον νὰ συγκροτήσῃ μάχην, ἀλλ' ἀνεχώρησεν εἰς τὰ Τάραντα (α).

§. νέ. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔπεμψαν οἱ Ῥωμαῖοι πρὸς αὐτὸν τρεῖς πρέσβεις, τὸν Κορνήλιον Δολαβέλλαν, Κόϊντον Αἰμίλιον καὶ Γάϊον Φαβρίκιον, νὰ ζητήσωσι τοὺς αἰχμαλώτους. Ὁ δὲ Πύρρος ἐνόμισεν, ὅτι ἔρχονται περὶ εἰρήνης, καὶ ἔπεμψε στρατιώτας καὶ ἄλλων τάξεων ἀνθρώπους, νὰ τοὺς ὑποδεχθοῦν εἰς τὰ συνόρα τῶν Ταραντίνων. Ἔπειτα ἦλθε καὶ αὐτὸς ἔφιππος μὲ παράταξιν βασιλικὴν, καὶ ὑπεδέχθη αὐτοὺς εἰς τὰς πύλας τῆς πόλεως. Ἐπειδὴ λοιπὸν εἶπον, ὅτι ἦλθον μόνον διὰ τοὺς αἰχμαλώτους, ὁ Πύρρος συνεκρότησε τὸ συμβούλιον αὐτοῦ, καὶ συνεβουλεύοντο, ἂν εἶναι συμφέρον, νὰ δώσωσι τοὺς αἰχμαλώτους· ἐπειδὴ ποτὲ δὲν ἀπεφάσιζεν ὑπόθεσιν ἀξιόλογον, χωρὶς τὴν γνώμην τῶν συμβούλων αὐτοῦ. Εἷς δὲ τούτων Μίλων ὀνομαζόμενος, εἶπε πρῶτος, νὰ μὴ δώσῃ τοὺς αἰχμαλώτους, μήτε νὰ παύσῃ τὸν πόλεμον, ἕως νὰ ταπεινώσῃ τοὺς Ῥωμαίους, καὶ νὰ ἀπολαύ-

(α) Νῦν Τράντον.

σή τὸν καρπὸν τῆς πρώτης νίκης. Ὁ δὲ Πινέας εἶπε, τὰ μὲν παρόντα εἶναι φανερὰ, τὰ δὲ μέλλοντα ἄδηλα. Ὅθεν εἶναι συμφερώτερον νὰ δώσῃ τοὺς αἰχμαλώτους χωρὶς λύτρα μάλιστα, ἵνα κολακευθοῦν οἱ Ῥωμαῖοι, νὰ κλίνωσιν εἰς εἰρήνην, ἐπειδὴ μόνον μὲ μίαν νίκην δὲν καταβάλλωσι τὸ φρόνημα. Ταύτην τὴν γνώμην ἐδέχθησαν ἅπαντες. Ὅθεν καλέσας ὁ Πύρρος τοὺς πρέσβεις, εἶπε πρὸς αὐτοὺς τὰ δέοντα. Ἔπειτα ἀπεκρίθη ὁ Φαβρίκιος πρὸς αὐτὸν ἄλλα πλείονα καὶ τοῖς Ῥωμαίοις συμφέροντα ὡς λέγει Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς (α).

§. νς'. Ὁ δὲ Κινέας, ὅστις ἐγνώριζε τὰ τῶν Ῥωμαίων, εἶπε πρὸς τὸν Πύρρον, ὅτι ὁ Φαβρίκιος ἔχει πολλὴν ὑπόληψιν μεταξὺ τῶν Ῥωμαίων, ὅτι εἶναι ἀγαθὸς καὶ πολεμικὸς, εἶναι ὅμως πολὺ πτωχός. Διὰ τοῦτο ὁ Πύρρος ἔδειξε πρὸς τὸν Φαβρίκιον ἰδιαιτέραν φιλίαν καὶ περιποίησιν, συνομιλῶν καὶ μυσικώτερον καὶ φιλοφρονέστερον μὲ αὐτὸν, καὶ φαινόμενος ὅτι ἐπιθυμεῖ τὴν φιλίαν αὐτοῦ. Τέλος δὲ ἔδιδεν αὐτῷ καὶ χρήματα πολλὰ, λέγων, ὄχι δὶ ἄλλο τι αἰσχρὸν, ἀλλὰ μόνον εἰς φιλίας σημεῖον. Ὁ δὲ Φαβρίκιος δὲν ἐδέχετο αὐτά. Καὶ τότε μὲν ἐσιώπησεν ὁ Πύρρος. Τὴν δὲ ἄλλην ἡμέραν ἠθέλησε νὰ δείξῃ εἰς τοὺς πρέσβεις τοὺς Ἐλέφαντας, καὶ τρόπον τινὰ, νὰ φοβήσῃ τὸν Φαβρίκιον ἀσείζόμενος. Ὅθεν εἶπε, νὰ κρεμάσωσιν ἔξω εἰς τὴν αὐλὴν παραπέτασμα (α), καὶ ὄπισθεν τοῦ παραπετάσματος νὰ ἔχωσιν ἐνωπλισμένον καὶ ἕτοιμον τὸν μέγιστον Ἐλέφαντα. Ἔπειτα ὅταν ἔλθῃ αὐτὸς ἐκεῖ καὶ συνομιλεῖ μὲ τὸν Φαβρίκιον πλησίον τοῦ παραπετάσματος, καὶ δείξῃ σημεῖον, νὰ σηκώσωσι τὸ παραπέτασμα. Τοῦτο δὲ γενομένου, ἐφάνη ἐξαίφνης ὁ Ἐλέφας ὄπισθεν τοῦ Φαβρικίου, φωνάζων ἀγρίως, καὶ ἐκτείνων τὴν προβοσκίδα ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐκεῖνος μηδόλως ταραττόμενος, ἐσράφη πρὸς τὸν Πύρρον καὶ εἶπε χαμογελῶν· οὔτε χθὲς τὸ χρυσίον μὲ ἐξέπληξεν, οὔτε σήμερον τὸ θηρίον μὲ ἐφόβησεν.

§. νζ'. Μετὰ δὲ ταῦτα εἰς τὸ δεῖπνον συ-

(α) Ὅστις ἔπλασε μὲν ταύτην τὴν συνομιλίαν, ἀλλὰ λέγει τὶ ἔπρεπε νὰ εἰπῇ ὁ ἕνας καὶ τὶ ὁ ἄλλος εἰς ταύτην τὴν περίσασιν, σαφηνίζων ἐν τούτοις καὶ τὸν χαρακτῆρα ἑκάσου.

(α) Μπερδέν.

νωμίλησαν περὶ πολλῶν καὶ διαφόρων πραγμάτων, καὶ μεταξὺ τούτων συνέπεσε λόγος καὶ περὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν φιλοσόφων. Τότε ὁ Κινέας διηγήθη τὰ δόγματα τῶν Ἐπικουρείων ὅλα, περὶ Θεῶν, πολιτείας καὶ τέλους. Ὅτι νομίζουσι τὴν ἡδονὴν τέλος ὅλων τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ἀφ᾽ ἧς ἀποφεύγουσι τὴν πολιτείαν, διότι βλάπτει ἢ ταράττει τὴν ἡδονήν· δηλαδὴ τὴν ἡσυχίαν· καὶ ὅτι οἱ Θεοὶ οὔτε ὀργίζονται, οὔτε φροντίζουσι διὰ ἡμᾶς. Πρὶν τελειώσῃ ὁ Κινέας τὴν ὁμιλίαν, ἔκραξε μεγαλοφώνως ὁ Φαβρίκιος· ὦ Ἡράκλεις, εἴθε νὰ φιλοσοφοῦν ὁ Πύρρος καὶ οἱ Σαυνῖται, καὶ νὰ ἀκολουθοῦν ταῦτα τὰ δόγματα ἐν ὅσῳ πολεμοῦν μὲ ἡμᾶς (α). Ὁ δὲ Πύρρος διὰ ὅλα αὐτὰ ἐθαύμαζε τὸ φρόνημα τοῦ Φαβρικίου, καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα ἤθελε νὰ κάμῃ εἰρήνην μὲ τοὺς Ῥωμαίους, καὶ νὰ λάβῃ αὐ-

(α) Ὁ Ῥολλῖνος θαυμάζει, ὅτι ἐκεῖνοι οἱ μέγιστοι βασιλεῖς, στρατηγοὶ καὶ πολιτικοί, ἦσαν καὶ φιλοσοφίας εἰδήμονες. Ὅθεν ἐνοσιμεύοντο νὰ ὁμιλοῦν καὶ περὶ φιλοσοφίας εἰς τὰς τοιαύτας διατριβάς. Οἱ δὲ νεώτεροι εἰς τὰ δεῖπνα ἀπ᾽ ἀρχῆς μέχρι τέλους ὁμιλοῦν περὶ τοῦ οἴνου, φαγητῶν, σκευῶν, καὶ ἄλλων τοιούτων, ἐν τῇ τραπέζῃ ὁρωμένων.

τὸν εἰς τὴν Ἤπειρον. Ὅθεν παρεκίνει αὐτὸν, νὰ μεσολαβήσῃ εἰς τοῦτο, ἔπειτα νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἤπειρον, ὅπου θέλει εἶναι πρῶτος εἰς τὴν τιμὴν ἀπὸ ὅλους τοὺς πολιτικοὺς αὐτοῦ καὶ στρατηγούς. Ὁ δὲ Φαβρίκιος εἶπεν· ἀλλὰ τοῦτο δὲν σοὶ συμφέρει, ὦ βασιλεῦ· ἐπειδὴ αὐτοὶ οἱ Ἠπειρῶται, οἱ ὁποῖοι σὲ τιμοῦν καὶ σὲ θαυμάζουν, ὅταν γνωρίσωσιν ἐμὲ καλὰ, θέλουν προκρίνῃ νὰ τοὺς ἐξουσιάζω ἐγὼ, παρὰ σύ.

§. νή. Αὕτη ἡ συνομιλία ἐγίνετο μυσικῶς μόνον μεταξὺ αὐτῶν, καὶ ὁ Πύρρος ποτὲ δὲν ὠργίσθη, ἀλλ᾽ ἤκουε καὶ ἐδέχετο αὐτὰ ἀσμένως καὶ φιλοφρόνως, θαυμάζων καὶ ἐπαινῶν τὴν φρόνησιν καὶ μεγαλοπρέπειαν τοῦ ἀνδρὸς, καὶ διηγούμενος αὐτὰ ὕστερον καὶ πρὸς τοὺς φίλους αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἐγίνετο ἀναβολὴ περὶ τῶν αἰχμαλώτων, διότι ὁ Πύρρος ἤθελε νὰ φέρῃ τὸ πρᾶγμα εἰς εἰρήνην, καὶ ἐπλησίαζεν ἡ μεγάλη ἑορτὴ τῶν Κρονίων (α), εἶπεν ὁ Φαβρίκιος, νὰ ἀφήσῃ αὐτοὺς, ἵνα ἑορτάσωσι τὴν ἑορτὴν, νὰ ἰδοῦν καὶ τοὺς συγγενεῖς αὐτῶν, καὶ ἂν ἡ Σύγκλητος δεχθῇ τὴν εἰρήνην, καλῶς, εἰ δὲ μὴ,

(α) Ὅρ. Ὠγυγ. περὶ τῆς ἑορτῆς ταύτης.

νὰ ἐπισρέψωσι πάλιν, ὑποσχόμενος αὐτὸς, ὅτι βεβαίως ἐπισρέφουσι· περὶ δὲ τῆς εἰρήνης ἔλεγεν, ὅτι δὲν εἶναι αὐτὸς κύριος. Ὅθεν ἀφῆκε τοὺς αἰχμαλώτους ὁ Πύρρος, πιςεύων μόνον εἰς τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Φαβρικίου. Καὶ οὕτως ἀνεχώρησαν οἱ πρέσβεις καὶ οἱ αἰχμάλωτοι ὁμοῦ.

§. νϑ'. Μετὰ δὲ τὴν ἀναχώρησιν τούτων, ἔπεμψε καὶ ὁ Πύρρος πρεσβείαν εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ πρώτισον αὐτῆς τὸν Κινέαν, νὰ δοκιμάσῃ περὶ εἰρήνης, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Κινέου. Ὁ δὲ Κινέας ἀφ' οὗ ἦλθεν εἰς τὴν Ῥώμην ἐπεσκέπτετο τοὺς δυνατοὺς, ἔπεμπε καὶ δῶρα ἐκ μέρους τοῦ Πύρρου εἰς τὰς γυναῖκας, καὶ εἰς τοὺς παῖδας αὐτῶν, κατὰ τὸν πολιτικὸν τρόπον. Οὐδεὶς ὅμως τούτων ἐδέχθη αὐτὰ, ἀλλ' ἀπεκρίνοντο ὁμοφώνως, ὅτι, ὅταν ἡ Σύγκλητος κάμῃ εἰρήνην καὶ φιλίαν μὲ τὸν Πύρρον, τότε εἴμεθα καὶ ἡμεῖς φίλοι αὐτοῦ. Παῤῥησιασθεὶς δὲ εἰς τὴν Σύγκλητον, καὶ δημηγορήσας κατὰ τὴν συνήθειαν καὶ δεινότητα αὐτοῦ, εἶπεν ἄλλα τε πολλὰ καὶ διάφορα, καὶ ὅτι ὁ Πύρρος ἀφήνει τοὺς αἰχμαλώτας δωρεὰν, ὅσους ἔλαβεν ἕως τώρα, ἂν δεχθῶσιν εἰρήνην· τοὺς βοηθεῖ νὰ ὑποτάξωσι καὶ τὴν Ἰταλίαν ὅλην ἐκτὸς τῶν Ταραντίνων, οἱ

ὁποῖοι βεβαίως, ἤθελον νὰ μείνωσιν ἐλεύθεροι ὑπὸ τὴν ὑπεράσπισιν αὐτοῦ. Τοῦτο τὸ ζήτημα ἔδειχνεν, ὅτι ὁ Πύρρος ϑέλει νὰ ἔχῃ ἐπιῤῥοὴν, καὶ διάβασιν ἐλευθέραν εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὅμως ἡ δεινότης τοῦ Κινέου κατέπεισε τοὺς περισσοτέρους τῶν Ῥωμαίων εἰς εἰρήνην. Ἔτι δὲ ἐφοβοῦντο καὶ αὐτοὶ τὸ μέλλον, σοχαζόμενοι, ὅτι ἐνικήθησαν καὶ ἔπαθον τοιαύτην φθορὰν, ὅτε ὁ Πύῤῥος εἶχε μόνον τοὺς Ἕλληνας καὶ Ταραντίνους· ἔπειτα δὲ ἦλθον καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι αὐτοῦ, καὶ ἤυξησε πολὺ ἡ δύναμις. Ὅθεν ἐγίνοντο λόγοι περὶ εἰρήνης, καὶ ἡ φήμη διεδόθη εἰς ὅλην τὴν Ῥώμην.

§. ξ'. Ἦτον τότε εἰς τὴν Ῥώμην ὁ Κλαύδιος Ἄπιος, ἐπίσημος πολιτικὸς, ὅς τις εἶχε πολλὴν ὑπόληψιν μεταξὺ τῶν Ῥωμαίων. Τότε ὅμως ἦτον γέρων καὶ τυφλὸς, καὶ διὰ τοῦτο ἡσύχαζεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ (α). Ἀκούσας δὲ, ὅτι ἡ Σύγκλητος ἐδέχθη τὴν εἰρήνην, καὶ καταγίνονται νὰ τὴν ἐπικυρώσωσιν, εἶπε πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ, νὰ τὸν

(α) Ὁ Διόδωρος λέγει, ὅτι ὑπεκρίνετο τὴν τύφλωσιν, φοβούμενος τὸν φθόνον τῆς Συγκλήτου, ἐπειδὴ τὸν ἐφθόνησε πολύ. Κ'. λς'.

φέρωσιν εἰς τὸ βουλευτήριον. Καὶ οὕτως ἔφερον αὐτὸν βαρακτὸν εἰς φορεῖον διὰ μέσου τῆς ἀγορᾶς. Οἱ δὲ βουλευταὶ ἀφ' οὗ τὸν εἶδον ἐσιώπησαν, νὰ ἀκούσωσι τὶ ἔχει νὰ εἰπῇ, καὶ ἄρχισε τὸν ἑξῆς λόγον. „Ἐγὼ, ὦ Ῥωμαῖοι, πρότερον ἐλυπούμην πολὺ, διότι εἶμαι τυφλὸς καὶ δὲν βλέπω. Τώρα ὅμως λυποῦμαι ἔτι μᾶλλον, ἐπειδὴ δὲν εἶμαι καὶ κωφὸς, νὰ μὴ ἀκούω τὰ βουλεύματά σας, τὰ ὁποῖα ἀμαυρώνουσι τὴν δόξαν τῆς Ῥώμης. Ποῦ εἶναι, ἄνθρωποι, ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα πρότερον ἤκουεν ὅλος ὁ κόσμος; Δὲν ἐκομπάζετε ἐσεῖς, ὅτι ἂν ἐστράτευεν εἰς ἡμᾶς καὶ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, δὲν ἤθελε μείνῃ ἀνίκητος, νὰ δοξάζηται αἰωνίως, ὅτι ἀπέθανεν ἀνίκητος, ἀλλ' ἢ ἔπρεπε νὰ φύγῃ κατησχυμένος, ἢ νὰ φονευθῇ εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ νὰ ἀφήσῃ εἰς τὴν Ῥώμην τὴν δόξαν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἔχει ἐκεῖνος τώρα; Ταῦτα ἄρα ἦσαν κενὴ ἀλαζονεία καὶ κομπάσματα παιδαριώδη· ἐπειδὴ τώρα φοβεῖσθε τοὺς Χάονας καὶ Μολοσσοὺς, οἱ ὁποῖοι ἦσαν δοῦλοι τῶν Μακεδόνων. Τρέμετε καὶ τὸν Πύρρον, ὅς τις ἐκολάκευε τὸν Πτολεμαῖον, τὸν δορυφόρον τοῦ Ἀλεξάνδρου. Δὲν ἐννοεῖτε, ὅτι ὁ Πύρρος δὲν ἦλθεν ἐδῶ ἵνα βοηθήσῃ τοὺς ἐνταῦθα Ἕλληνας,

ἀλλ' ἔφυγεν ἐκ τῆς Ἠπείρου, φοβούμενος τοὺς Μακεδόνας, καὶ περιπλανᾶται εἰς τὴν Ἰταλίαν; Καυχᾶται νὰ σᾶς ὑποτάξῃ τὴν Ἰταλίαν, ἐν ᾧ αὐτὸς δὲν ἐδυνήθη νὰ κρατήσῃ διὰ τὸν ἑαυτόν του ἓν μέρος τῆς Μακεδονίας. Μὴ νομίζετε ὅτι θέλει φύγῃ ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν ἂν κάμητε εἰρήνην, καὶ δὲν τὸν τιμωρήσετε διὰ τὴν ἀτιμίαν. Καὶ μάλιστα ἂν τὸν δώσητε καὶ μισθὸν τοὺς Ταραντίνους καὶ Σαυνίτας διὰ τὴν ἀτιμίαν ταύτην, αὐτοὺς τοὺς ἰδίους θέλει διαφθείρῃ ἐναντίον σας· ἐπειδὴ αὐτοὶ θέλουν σᾶς καταφρονῇ, βλέποντες ὅτι εἶσθε δειλοὶ καὶ εὐκολονίκητοι".

§. ξά'. Ταῦτα εἶπεν ὁ Ἄππιος, καὶ μετέβαλε τὰς γνώμας τῶν Ῥωμαίων, οἱ ὁποῖοι ἐρεθισθέντες, ἐδέχθησαν προθύμως τὸν πόλεμον. Ὅθεν εἶπον πρὸς τὸν Κινέαν, ὅτι ἂν ὁ Πύρρος θέλῃ φιλίαν καὶ συμμαχίαν μὲ τοὺς Ῥωμαίους, νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν Ἤπειρον, καὶ ἐκεῖθεν νὰ πέμψῃ πρέσβεις, νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τούτων. Ἐν ὅσῳ ὅμως κάθεται ἔνοπλος εἰς τὴν Ἰταλίαν, οἱ Ῥωμαῖοι θέλουν πολεμῇ μὲ ὅλην τὴν δύναμιν αὐτῶν· καὶ ἂν νικήσῃ μυρίους Λαιβίνους, οἱ Ῥωμαῖοι πάλιν δὲν φοβοῦνται. Ἔπειτα ἔπεμψαν τοὺς αἰχμαλώτους πάλιν εἰς τὸν Πύρρον κατὰ τὴν ὑ-

πόσχεσιν τοῦ Φαβρικίου. Ἐξέδωκαν καὶ ψήφισμα, λέγοντες, ὅτι ἂν κρυφθῇ τις αἰχμάλωτος ἢ φύγῃ καὶ δὲν ἐπιστρέψῃ, ἡ τιμωρία αὐτοῦ εἶναι θάνατος. Ὁ δὲ Κινέας πολιτικὸς, περίεργος καὶ φιλομαθὴς ὤν, συνανεστράφη μὲ διαφόρους ἀνθρώπους τῆς Ῥώμης, ὅτε διέτριβεν ἐκεῖ, καὶ παρετήρησε τὴν πόλιν, τὴν δύναμιν, τὸν χαρακτῆρα τῶν Ῥωμαίων, τὰ ἤθη, τὴν διοίκησιν, τὰς γνώμας καὶ λοιπά. Ὅθεν ἐπιστρέψας εἰς τὸν Πύρρον, καὶ ἐρωτώμενος περὶ τούτων, εἶπεν, ὅτι ἡ μὲν Ῥώμη εἶναι ὡς ναὸς, ἡ δὲ Σύγκλητος ὡς συνέδριον πολλῶν βασιλέων, τὸ δὲ πλῆθος εἶναι πολὺ καὶ προθυμον, καὶ μοὶ φαίνεται, ὅτι θέλομεν πολεμῇ μὲ τὴν Λερναίαν Ὕδραν· ἐπειδὴ συνήθροισαν στράτευμα περισσότερον ἀπὸ ὅσον εἶχε πρότερον ὁ Λαιβῖνος, εἶναι καὶ ἄλλοι πολλαπλάσιοι, οἵτινες δύνανται νὰ κρατήσωσιν ὅπλα.

§. ξβ'. Ἐπειδὴ τοίνυν ἀπελπίσθη ἡ εἰρήνη, καὶ ἔπρεπε νὰ κρίνῃ τὰ πράγματα ἄλλη μία μάχη, ἐστράτευσεν ὁ Πύρρος τὴν ἄνοιξιν τοῦ 279 ἔτους πρὸ Χριστοῦ, πρὸς τὴν Ἀπουλειαν, καὶ ἐκυρίευσε πολλὰς πόλεις, καὶ τέλος ἔφθασεν εἰς τὸ Ἄσκλου (α). Οἱ δὲ Ὕπατοι τῶν Ῥωμαίων

(α) Τοῦτο τὸ Ἄσκλον ἦτον τῆς Ἀπουλείας· ἦτον ὅμως

Σουλπίκιος καὶ Δέκιος, ἔχοντες ἕκαστος εἴκοσι χιλιάδας στράτευμα, ἤθελον νὰ ἐμποδίσωσι τὴν πρόοδον αὐτοῦ, ἦλθον καὶ ἐστρατοπέδευσαν εἰς τὸ Ἄσκλον πλησίον αὐτοῦ, καὶ τινος ποταμοῦ, ὥστε ὁ ποταμὸς διεχώριζε τὰ στρατόπεδα αὐτῶν· ἐπειδὴ ὁ Πύρρος ἐστρατοπέδευσεν ἀντίπεραν τοῦ ποταμοῦ. Καὶ οὕτω παρεσκευάζετο ἀμφοτέρωθεν ἡ μάχη. Ἐν τούτοις δὲ διεδόθη λόγος, ὅτι ὁ Δέκιος θυσιάζεται ἑκουσίως εἰς τοὺς καταχθονίους θεοὺς, ἵνα νικήσωσιν οἱ Ῥωμαῖοι, καθὼς ἐθυσιάσθη καὶ ὁ Κόδρος, ἵνα νικήσωσιν οἱ Ἀθηναῖοι. Τοῦτο δὲ ἐκίνησε δειλίαν καὶ ἀθυμίαν εἰς τὸ στράτευμα τοῦ Πύρρου. Ὁ δὲ Πύρρος ἐδημηγόρει παραθαρρύνων τὸ στράτευμα, καὶ λέγων, ὅτι δὲν νικοῦν ἐκεῖνοι, ὅσοι ὑπόσχονται νὰ θυσιασθοῦν, ἀλλ' ὅσοι μάχονται ἀνδρείως καὶ ἀφόβως. Ἔπειτα εἶπε τὰ σημεῖα, νὰ τὸν γνωρίζωσι, καὶ νὰ μὴ τὸν φονεύσωσιν εἰς τὴν μάχην, ἀλλὰ νὰ τὸν λάβωσι ζωντανὸν, ἵνα συμβῇ τὸ ἐναντίον. Ἐμήνυσε δὲ καὶ πρὸς τὸν Δέκιον, συμβουλεύων αὐτὸν νὰ μὴ θυσιασθῇ, ἐπειδὴ δὲν τὸν δέχονται οἱ θεοὶ εὐμενῶς.

καὶ ἄλλο τῶν Πικεντίνων. Ὅθεν πρέπει νὰ μὴ συγχέωνται. Ὀνομάζονται δὲ τώρα Ἀσκολι.

§. ξγ'. Ὁ μὲν Πλούταρχος λέγει, ὅτι συνέβησαν δύο μάχαι εἰς τὸ Ἄσκλον, κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον. Ὁ Πύρρος ἤθελε νὰ περάσῃ τὸν ποταμόν, καὶ νὰ ἐπιπέσῃ εἰς τὰ στρατόπεδα τῶν Ρωμαίων· ἀλλ' ὁ τόπος ἦτον δύσβατος, καὶ τὰ πέριξ τοῦ ποταμοῦ ἑλώδη, ὥστε οὔτε τὸ Ἱππικὸν ἐνήργει, οὔτε οἱ Ἐλέφαντες, ἵνα σκεπάζωσι τὸ πεζὸν ἕως νὰ περάσῃ τὸν ποταμόν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἀνθίσαντο γενναίως, καὶ δὲν ἐδύνατο νὰ πλησιάσῃ εἰς τὴν φάλαγγα αὐτῶν, ἵνα συγκροτήσῃ μάχην γενικήν. Οὕτος ὁ ἀγὼν ἐκράτησεν ἕως ἑσπέρας, καὶ τέλος ἔπαυσεν αὐτὸν τὸ σκότος τῆς νυκτός. Ἐφονεύθησαν ὅμως καὶ ἐπληγώθησαν πολλοὶ ἀμφοτέρωθεν. Ἐκείνην τὴν νύκτα ὁ Πύρρος βεβαίως κατεσκόπευσε τὸν τόπον, καὶ προητοίμαζε τὴν μάχην εἰς τόπον ὁμαλόν. Τὸ δὲ Πρωῒ ἔπεμψε καὶ προκατέλαβε τὰ δύσβατα μέρη, ἵνα μὴ προκαταλαβωσιν αὐτὰ οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ τὸν ἐνοχλοῦν ἐκεῖθεν· ἔπειτα ἔταξε τοὺς Ἐλέφαντας ἐμπρὸς, καὶ οὕτως ἐπέπεσεν εἰς τοὺς Ῥωμαίους μὲ ὁρμὴν μεγάλην, ἔχων πυκνὴν καὶ σφικτὰ συντεταγμένην ὅλην τὴν φάλαγγα. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι δὲν εἶχον τότε τόπον ἁρμόδιον νὰ ἀναχωροῦν μὲ ἀσφάλειαν, καὶ ἔπειτα νὰ προσβάλλωσιν εἰς ἄλλο

μέρος ὅπως ἤθελον, καθὼς ἔπαιζον τὴν προτέραν ἡμέραν εἰς τὸν ἀνώμαλον καὶ δύσβατον τόπον, ὅπου οἱ Ἐλέφαντες καὶ τὸ Ἱππικὸν ἦσαν ἄχρησα. Ἐδῶ δὲν ἐδύναντο οὔτε νὰ ἐκλίνωσιν, ἵνα φέρωσιν ἀλλοῦ τὴν μάχην, οὔτε νὰ ταράξωσι τὴν φάλαγγα αὐτῶν, ἀλλὰ μόνου εἰς τὸ σῆθος ἔπρεπε νὰ ἐλπίζωσιν. Ὅθεν ἔσπευδον νὰ ἀποκρούσωσι τοὺς ὁπλίτας, πρὶν φθάσωσιν οἱ Ἐλέφαντες, μαχόμενοι μὲ τὰ ξίφη ἔμπροσθεν εἰς τὰ τοξεύματα καὶ ἀκοντίσματα τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες εἶχον λόγχας μακράς. Ὁ ἀναβρασμὸς τοῦ ἀγῶνος ἔγινε πολὺς, καὶ ἡ φθορὰ αὐτῶν μεγάλη· ἐπειδὴ οἱ Ῥωμαῖοι δὲν ἔβλεπον πῶς νὰ προφυλαχθοῦν, ἀλλὰ πῶς νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ὁρμὴν τοῦ ἐχθροῦ. Δὲν ἔβλεπον τοὺς φονευομένους περὶ αὐτοὺς, ἀλλὰ πῶς νὰ φονεύσωσι καὶ αὐτοί. Ὅθεν ἡ μάχη ἐκάθη ἀμφίρροπος πολλὴν ὥραν. Τέλος δὲ ἔτρεψεν ὁ Πύρρος πρῶτον τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὅπου ἐμάχετο αὐτός· ἔπειτα ἐτράπη ὅλη ἡ φάλαγξ αὐτῶν. Τὴν μεγάλην φθορὰν, καὶ τὸ μέγα κακὸν, ἔκαμαν μάλιστα οἱ Ἐλέφαντες· ἐπειδὴ ἡ ὁρμὴ αὐτῶν ἐγίνετο τοιαύτη φρικτὴ καὶ ταραχώδης, καθὼς γίνεται ἡ ὁρμὴ τῶν μεγίστων καὶ ἀγρίων κυμάτων τῆς θαλάσσης. Ἡ δὲ γῆ ἐ-

σείετο καὶ ἐταράττετο ὑπὸ τοῦ βάρους, καὶ τῆς τακτικῆς ὁρμῆς καὶ βαδίσεως ἐκείνων τῶν μεγίστων καὶ ἀγριομόρφων θηρίων· ὥστε ἡ ὄψις μόνου τούτων καὶ ὁ φρικτὸς κλονισμὸς τῆς γῆς, ἐκπλήττουσι καὶ φοβίζουσι τοὺς ὁρῶντας, καὶ μάλιστα ἐκείνους, οἵτινες δὲν εἶδον ποτὲ τοιαῦτα θηρία, ὡς οἱ Ῥωμαῖοι τότε. Διὰ τοῦτο οἱ Ῥωμαῖοι δὲν ἐδυνήθησαν νὰ μεταχειρισθοῦν τότε τὴν εὐδρείαν αὐτῶν. Ὅθεν ἔκριναν εὔλογον, νὰ ἀναχωρήσουν, παρὰ νὰ φονεύωνται ἀνωφελῶς. Καὶ ἐπειδὴ ἦτον πλησίον τὸ στρατόπεδον αὐτῶν, κατεκλείσθησαν εὐθὺς εἰς αὐτό, καὶ διὰ τοῦτο ἐφονεύθησαν μόνον ἓξ χιλιάδες. Ἂν ὅμως ἦτον τὸ στρατόπεδον μακρὰν, ἔπρεπε νὰ φονευθοῦν πολλοὶ, ἀναχωροῦντες καὶ καταδιωκόμενοι. Τοῦ δὲ Πύρρου στρατιῶται ἐφονεύθησαν τρεῖς χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι πέντε. Τόσοι εὑρέθησαν γεγραμμένοι εἰς τὰ βασιλικὰ τοῦ Πύρρου ὑπομνήματα.

§. ξδ'. Ὁ δὲ Διονυσιος δὲν ἀναφέρει οὔτε δύο μάχας τοῦ Πύρρου εἰς τὸ Ἄσκλον, οὔτε ἂν ἐνικήθησαν καὶ ἀνεχώρησαν οἱ Ῥωμαῖοι· ἀλλ' ὅτι ἐπολέμησαν ἕως ἑσπέρας, καὶ ἐπειδὴ ἐπληγώθη ὁ Πύρρος εἰς τὸν βραχίονα, διήρπασαν καὶ οἱ Σαυνῖται τὴν ἀποσκευὴν αὐτοῦ, ἀνεχώρησαν οἱ Ῥωμαῖοι εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν. Καὶ ὅτι ἀπέθανον ὑπὲρ τὰς δεκαπέντε χιλιάδας Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι εἰς τὴν μάχην ταύτην. Ταύτην τὴν γνώμην ἐδέχθη εὐμενῶς ὁ Ῥολλῖνος, τὴν δὲ προτέραν τοῦ Πλουτάρχου παντελῶς δὲν ἀναφέρει. Ἔτι δὲ λέγει, ὅτι ἡ δύναμις ἀμφοτέρων ἦτον ἰσόρροπος. Τεσσαράκοντα χιλιάδας λέγει τὸ στράτευμα τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἄλλο τόσον τοῦ Πύρρου. Ἐὰν ἀνεχώρησαν οἱ Ῥωμαῖοι, ἀφ' οὗ ἐπληγώθη ὁ Πύρρος, καὶ ἀφ' οὗ διήρπασαν οἱ Σαυνῖται τὴν ἀποσκευὴν αὐτοῦ, ὅτε ἐταράχθη βεβαίως ἡ φάλαγξ τοῦ Πύρρου, εἶναι φανερὸν, ὅτι ἦυραν τότε εὐκαιρίαν καὶ ἔφυγον. Τοιοῦτον συμπέρασμα συνάγει ἡ ἔκφρασις αὕτη. Ἔτι δὲ οἱ Σαυνῖται ἦσαν σύμμαχοι τοῦ Πύρρου, καὶ ἂν διήρπασαν τὴν ἀποσκευὴν, βεβαίως ἐπανεσάτησαν. Ὁ Ῥολλῖνος ὅμως λέγει, ὅτι οἱ Ἀπουλειοι διήρπασαν τὴν ἀποσκευὴν (α).

(α) Λυπεῖται δὲ, ὅτι δὲν ἔχομεν συμφώνους καὶ σαφεῖς ἀναφορὰς τούτων τῶν συμβεβηκότων, διότι ἐχάθη τὸ μέρος ἐκεῖνο Τίτου τοῦ Λιβίου, Ἱστορικοῦ Λατίνου. Ἐγὼ ὅμως λυποῦμαι ὅτι ἐχάθησαν τὰ βιβλία ἐκεῖνα τοῦ Διοδώρου, τὸ κα'. κβ'. κγ', ὅπου ἀνεφέρετο ἡ Ἱστορία τοῦ Πύρρου· ἔτι δὲ καὶ τοῦ Ἁλικαρνασσέως Διονυσίου.

§. ξέ. Κατὰ ταύτην τὴν ἔκφρασιν ἀμφοτέρων τῶν Ἱστορικῶν, τοῦτε Πλουτάρχου καὶ Διονυσίου, οἱ Ῥωμαῖοι ἐνικήθησαν, καὶ ἀνεχώρησαν, ὁ δὲ Πύῤῥος ἐκηρύχθη δημοσίως νικητής· ἔχασεν ὅμως τοὺς περισσοτέρους ἀξίους στρατηγοὺς καὶ φίλους, καὶ στράτευμα ἱκανόν. Ὅθεν μετὰ τὴν μάχην ταύτην ἤρχοντο οἱ φίλοι, καὶ τὸν ἐσυγχαίροντο διὰ τὴν νίκην· καὶ τότε εἶπεν εἰς ἕνα ἀπὸ αὐτοὺς ἐκεῖνο τὸ θρυλλούμενον ἀπόφθεγμα· ὅτι ἂν νικήσωμεν οὕτω καὶ εἰς ἄλλην μάχην, χανόμεθα. Ἐπειδὴ Ἕλληνας στρατηγοὺς καὶ στρατιώτας γυμνασμένους δὲν εὕρισκεν εἰς τὴν Ἰταλίαν τότε· μήτε εἰς τὴν Ἤπειρον εἶχεν ἄλλους. Ὅθεν οἱ σύμμαχοι αὐτοῦ ἔχασαν τὴν προθυμίαν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἀνεπλήρωναν πάλιν εὐθὺς τὴν ζημίαν αὐτῶν, ὡς προεῖπεν ὁ Κινέας, ὅτι ὁ Πύῤῥος μέλλει νὰ πολεμήσῃ μὲ πολυκέφαλον Ὕδραν. Διὰ τοῦτο δὲν κατέβαλλον τὸ φρόνημα, ἀλλ' ὅσον ἐνικῶντο, ἄλλο τόσον ἐπαίροντο, γνωρίζοντες, ὅτι ὁ μὲν Πύῤῥος ἀδυνατεῖ, αὐτοὶ δὲ ἔχουσι διαφόρους πόρους εἰς ἀναπλήρωσιν τῆς ζημίας αὐτῶν.

§. ξς. Μετὰ δὲ τὴν μάχην ταύτην οἱ Ῥωμαῖοι ἄλλαξαν τοὺς Ὑπάτους, τὸ 278 ἔτος πρὸ

Χριστοῦ, καὶ διώρισαν πάλιν τὸν Αἰμίλιον καὶ Φαβρίκιον, οἱ ὁποῖοι παρέλαβον τὸ στράτευμα. Τότε ἔπεμψεν ὁ Ἰατρὸς τοῦ Πύῤῥου ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Φαβρίκιον, ὑποσχόμενος νὰ φαρμακώσῃ τὸν Πύῤῥον, ἂν δίδωσιν αὐτῷ οἱ Ῥωμαῖοι ἀξίαν ἀμοιβήν. Ὁ Φαβρίκιος ὅμως ἐταράχθη, ἔπειτα κατέπεισε καὶ τὸν συνύπατον αὐτοῦ Αἰμίλιον, καὶ ἔγραψαν πρὸς τὸν Πύῤῥον, ἔπεμψαν καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ἰατροῦ· ἡ δὲ ἐπιστολὴ αὐτῶν ἔγραφε ταῦτα.

Γάϊος Φαβρίκιος, καὶ Κόϊντος Αἰμίλιος Ὕπατοι Ῥωμαίων, Πύῤῥῳ βασιλεῖ χαίρειν.

„Φαίνεται ὅτι δὲν γνωρίζεις καλὰ οὔτε τοὺς φίλους, οὔτε τοὺς ἐχθρούς· ὅταν ὅμως ἀναγνώσῃς τὴν παροῦσαν ἐπιστολήν, θέλεις γνωρίσῃ, ὅτι τοὺς μὲν χρησοὺς καὶ δικαίους ἀνθρώπους πολεμεῖς ὡς ἐχθρούς, τοὺς δὲ κακοὺς καὶ ἀδίκους πιστεύεις ὡς φίλους. Ἴξευρε δὲ ὅτι δὲν σοὶ πέμπομεν δι' ἄλλο τι τὴν ἐπιστολήν, ἀλλὰ μόνον διὰ τὴν τιμήν μας, ἵνα μὴ κατηγορηθῶμεν, ὅτι σὲ ἐφονεύσαμεν δολίως, διότι δὲν ἤμεθα ἄξιοι νὰ σὲ νικήσωμεν μὲ ἀρετὴν καὶ ἀνδρείαν.

§. ξζ. Ἀφ' οὗ ἀνέγνωσεν ὁ Πύῤῥος ἀμφοτέρας τὰς ἐπιστολὰς ταύτας, εἶπεν· εὐκολώτερον

εἶναι νὰ μετατρέψῃ τις τὴν πορείαν τοῦ Ἡλίου, παρὰ τὴν δικαιοσύνην τοῦ Φαβρικίου· ἔπειτα ἐξετάσας τὴν ἐπιβολήν, ἐτιμώρησε τὸν Ἰατρὸν, τοὺς δὲ αἰχμαλώτους τῶν Ῥωμαίων ἔπεμψεν ὅλους δωρεὰν πρὸς τὸν Φαβρίκιον. Ἔπειτα ἔπεμψε πάλιν τὸν Κινέαν νὰ πραγματεύσῃ τὴν εἰρήνην. Οἱ Ῥωμαῖοι ὅμως δὲν ἠθέλησαν νὰ δεχθοῦν δωρεὰν τοὺς αἰχμαλώτους, ὡς μισθὸν δηλαδὴ διὰ τὴν ἐπιτολὴν τοῦ Ἰατροῦ, ἀλλ' ἔπεμψαν ἄλλους τόσους αἰχμαλώτους Σαυνίτας καὶ Ταραντίνους (α). Περὶ εἰρήνης δὲ καὶ φιλίας δὲν ἠθέλησαν νὰ συνομιλήσωσιν, ἀλλ' ἀπεκρίθησαν πάλιν τὰ αὐτὰ ὡς καὶ πρότερον· οἷον, πρῶτον νὰ ἀναχωρήσῃ ὁ Πύρρος εἰς τὴν Ἤπειρον μὲ τὸν στόλον καὶ μὲ τὸ στράτευμα αὐτοῦ· νὰ ἀφήσῃ τὴν Ἰταλίαν ἐλευθέραν καθὼς ἦτον πρότερον, καὶ ἔπειτα ἂν θέλῃ, ὁμιλοῦν περὶ εἰρήνης.

§. ξή'. Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἐπέστρεψεν ὁ Κινέας, καὶ εἶπεν, ὅτι οἱ Ρωμαῖοι δὲν δέχονται εἰρήνην, ἀλλὰ λέγουσι πάλιν τὰ αὐτὰ, ὁ Πύρρος ἦλθεν εἰς ἀπορίαν καὶ ἀμηχανίαν, ἐπειδὴ ὡς εἴρηται

(α) Ἐκ τούτου φαίνεται, ὅτι Ἕλληνας αἰχμαλώτους δὲν ἔλαβον οἱ Ῥωμαῖοι. Δηλαδὴ Ἠπειρώτας.

ἠλατώθη ἡ δύναμις αὐτοῦ· οἱ δὲ σύμμαχοι ἐψυχράνθησαν. Δὲν ἤθελεν ὅμως νὰ δείξῃ ὅτι ἀναχωρεῖ ἀπὸ φόβου καὶ ἀδυναμίαν, ἀλλ' ἤθελε νὰ εὕρῃ πρόφασιν εὐλογοφανῆ. Εἴρηται, ὅτι ὁ Πύρρος εἶχε γυναῖκα τὴν Λάνασσαν (α) θυγατέρα τοῦ Ἀγαθοκλέους τυράννου τῶν Συρακουσίων, ἐκ τῆς ὁποίας ἐγέννησε καὶ ἕνα υἱὸν Ἀλέξανδρον ὀνομαζόμενον· ὅθεν οἱ Συρακούσιοι ἐνόμιζον τὸν Πύρρον συγγενῆ αὐτῶν. Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν, οἱ Καρχηδόνιοι ἐκυρίευον καὶ ἐλεηλάτουν τὰς πόλεις τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Σικελίαν· ἔπειτα ἐπολιόρκησαν αὐστηρῶς καὶ ἐσενοχώρησαν πολὺ τοὺς Συρακουσίους, Ἀκραγαντίνους καὶ Λεοντίνους. Ἔτι δὲ οἱ Σικελιῶται ἦσαν βεβαρυμένοι καὶ ἀπὸ τὴν δυναστείαν τῶν τυράννων αὐτῶν. Ταῦτα δὲ συνέβησαν μετὰ τὸν θάνατον

(α) Διὰ τὴν Λάνασσαν ταύτην ἐξηπάτησεν ὁ Ἀγαθοκλῆς τοὺς Κροτωνιάτας. Ἐπειδὴ παρεσκεύαζε στόλον, λέγων, ὅτι θέλει πέμψῃ τὴν Λάνασσαν εἰς τὴν Ἤπειρον, μὲ στόλον βασιλικόν. Ὁ δὲ στόλος ἐκόμιζε τὸν γαμβρὸν, καὶ ὄχι τὴν νύμφην, δηλαδὴ τὸν Ἀγαθοκλῆν, ὅς τις ἐνυμφεύθη τὴν Κρότωνα μὲ βίαν καὶ ἀπάτην. Διότι οἱ Κροτωνιάται πιστεύοντες τὴν φήμην, ἐκάθηντο ἀμέριμνοι, καὶ ἀνέτοιμοι, ὥστε ἐκυρίευσεν εὐκόλως τὴν Κρότωνα ὁ Ἀγαθοκλῆς. Διόδ. ἀποσπατ. Βιβλ. Κά. 49.

τοῦ Ἀγαθοκλέους, ὅτε ὁ μὲν Σώστρατος ἦτον τύραννος τῶν Συρακουσίων, ὁ δὲ Θυνίων τῆς πόλεως Νήσου, καὶ ἐπολέμουν πρὸς ἀλλήλους, ὥστε ἀπέκαμον, καὶ διὰ τοῦτο ἐζήτησαν αὐτοὶ μάλιστα τὸν Πύρρον. Διὰ τοῦτο συνεφώνησαν αὗται αἱ πόλεις, καὶ ἔπεμψαν πρέσβεις πρὸς τὸν Πύρρον, λέγοντες, ὅτι ἀπελπίσθησαν πάντοθεν, καὶ μόνον εἰς αὐτὸν ἐλπίζουσι, να ἔλθῃ ἐκεῖ, νὰ διώξῃ τοὺς τυράννους καὶ τοὺς Καρχηδονίους ἐκ τῆς Σικελίας, καὶ νὰ βασιλεύσῃ αὐτός. Ἐν ᾧ λοιπὸν ἐσυλλογίζετο ὁ Πύρρος, ὡς εἴρηται, πῶς νὰ εὕρῃ τρόπον εὐλογοφανῆ ἵνα ἀναχωρήσῃ ἐκ τῆς Ἰταλίας, ἔφθασαν οἱ πρέσβεις τούτων. Ἐν ᾧ δὲ ἐσυμβουλεύετο περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, καὶ πρὶν ἀποφασίσῃ ἔτι, ἔπεμψαν ἐκ τῆς Ἑλλάδος οἱ φίλοι αὐτοῦ ἄλλας εἰδήσεις, ὅτι ὁ Πτολεμαῖος ὁ Κεραυνὸς ἐπονομαζόμενος, ὁ βασιλεὺς τότε τῆς Μακεδονίας, ἐφονεύθη, καὶ ἡ Μακεδονία δὲν ἔχει βασιλέα. Ὅθεν τώρα εἶναι καιρὸς νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Μακεδονίαν (α).

(α) Διόδ. Ἀποσπατ. Κβ'. Ἐκλογ. Ια'. Πλούταρχ. Πύρ. κβ'. Διονύσ. Ἁλικαρνασ. Ἐλλείποσ. Ιϑ'.

§. ξϑ'. Αὗται αἱ δύο χαροποιαὶ ἀγγελίαι ἔφερον τὸν Πύρρον εἰς ἄλλην λύπην, ὥστε ἐμέμφετο τὴν τύχην· ἐπειδὴ ἦσαν μὲν αἴτιαι πράξεων μεγάλων, ἀλλὰ συνέπεσον εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν, καὶ ἔπρεπε νὰ χάσῃ τὴν μίαν· ὅθεν ἔπεσεν εἰς ἄλλους συλλογισμοὺς, ποίαν τούτων νὰ ἐκλέξῃ. Οἱ Σικελιῶται ὅμως ἔπεμπον πρέσβεις συνεχῶς, παρακαλοῦντες καὶ ὑποσχόμενοι πολλά. Ὅθεν συμβουλευθεὶς καὶ συλλογισθεὶς πολὺν καιρὸν, προέκρινε τὴν Σικελίαν, ἐπειδὴ ἦσαν μεγαλήτεροι, καὶ ἐνδοξότεροι οἱ ἀγῶνες κατὰ Καρχηδονίων καὶ Λιβύας, ὅπου δὲν ἦλθε μήτε ὁ μέγας Ἀλέξανδρος. Διότι ἂν ἐδίωκε τοὺς Καρχηδονίους ἐκ τῆς Σικελίας, τὸ ὁποῖον δὲν ἦτον δύσκολον, κατὰ τὴν προθυμίαν τῶν Σικελιωτῶν, εἰς ὀλίγον καιρὸν κατεσκεύαζε σόλον ἐν τῇ Σικελίᾳ, καὶ διέβαινεν εἰς τὴν Λιβύαν. Καὶ μετὰ ταῦτα ἡ Μακεδονία καὶ ἡ Ἑλλὰς ἦτον εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καθὼς καὶ τὸ προεῖπε πρὸς τὸν Κινέαν. Ἔτι δὲ ἐφιλοτιμεῖτο πολὺ νὰ ἐλευθερώσῃ τὰς πόλεις τῶν Ἑλλήνων ἐκ τῆς τυραννίας τῶν βαρβάρων, ὡς τὸ ἔδειξεν εἰς μίαν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἐπιστολὴν, ἐν ᾗ ἔλεγεν, ὅτι δὲν ϑέλω σᾶς ἀφήσῃ νὰ ἐρημώνητε καὶ νὰ διαπά-

ζητε τὰς πόλεις τῶν Ἑλλήνων, νὰ κάμνητε δούλους καὶ ἀνδράποδα τοὺς ἐλευθέρους ἀνθρώπους, καὶ νὰ τοὺς πωλῆτε ὡς ζῶα. Μήτε νὰ κατατρέχητε ὅλην τὴν Ἰταλίαν, νὰ ἁρπάζητε καὶ νὰ λεηλατῆτε, καὶ νὰ μεταχειρίζησθε ὡς δούλους σας ὅλους τοὺς ἀνθρώπους (α).

§. ο΄. Ἐπειδὴ δὲ ἀπεφάσισε νὰ περάσῃ εἰς τὴν Σικελίαν, ἔπεμψε πρῶτον ἐκεῖ τὸν Κινέαν, νὰ συνομιλήσῃ μὲ τοὺς Σικελιώτας, καὶ νὰ διατάξωσι τὰ πράγματα, καὶ ἐν τούτοις ἡτοιμάζετο καὶ αὐτὸς, νὰ ἀφήσῃ φρουρὰν εἰς τὰ Τάραντα. Ἀλλ΄ οἱ Ταραντῖνοι δὲν ἐδέχοντο τὴν φρουρὰν, λέγοντες, ἢ νὰ μείνῃ καὶ αὐτὸς ἐκεῖ, νὰ πολεμήσωσι τοὺς Ῥωμαίους καθὼς ὑπεσχέθη, ἢ νὰ ἀφήσῃ τὴν πόλιν ἐλευθέραν, καθὼς τὴν ἦυρεν. Ἐκεῖνος ὅμως εἶπε, νὰ ἡσυχάζωσι, καὶ νὰ πρυσμένωσιν, ἕως νὰ ἐπισρέψῃ ἐκ τῆς Σικελίας. Ἔπειτα ἔλαβε τὸ σράτευμα καὶ τοὺς Ἐλέφαντας εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἔπλευσεν ἐκ τῶν Ταράντων, τὸ 278 ἔτος πρὸ Χρισοῦ. Ἐπολέμησε δὲ

(α) Ἡ ἐπισολὴ αὕτη ὡς καὶ τινες ἄλλαι συνομιλίαι, ἴσως εἶναι πλάσμα τοῦ Διονυσίου, ἵνα δείξῃ οἰκονομικῶς τὴν προαίρεσιν τοῦ Πύῤῥου, καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν Ῥωμαίων.

ἕως τότε δύο χρόνους καὶ τέσσαρας μῆνας εἰς τὴν Ἰταλίαν.

§. οα΄. Μαθόντες δὲ τοῦτο οἱ Καρχηδόνιοι καὶ Ῥωμαῖοι, ἔκαμαν συμμαχίαν κατὰ τοῦ Πύῤῥου. Ὁμοίως καὶ οἱ Μαμερτῖνοι ἐκ τῆς Μεσσήνης συνεμάχησαν μὲ τοὺς Καρχηδονίους ἐπὶ τούτῳ. Οἱ δὲ Καρχηδόνιοι ἔλαβον καὶ πεντακοσίους Ῥωμαίους σρατιώτας εἰς τὰ πλοῖα αὐτῶν, καὶ ἐφύλαττον τὸ σενὸν εἰς τὸ Ῥήγιον. Διὰ τοῦτο οἱ μὲν Ῥωμαῖοι ἔπεμψαν τέσσαρας χιλιάδας σράτευμα, καὶ τὸν Δέκιον σρατηγὸν, νὰ φυλάττῃ τὸ Ῥήγιον (α). Οἱ δὲ Καρχηδόνιοι ἐφύλαττον τὸ σενὸν, καὶ πανταχοῦ μὲ τοὺς σόλους αὐτῶν, ἐπολιόρκουν καὶ τὰς Συρακούσας κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν μὲ ἑκατὸν τριήρεις, καὶ μὲ πενῆντα χιλιάδας σράτευμα τῆς ξηρᾶς, ὥσε κατελεηλάτησαν καὶ κατερήμωσαν τὴν πέριξ χώραν.

§. οβ΄. Ὁ δὲ Πύῤῥος πλεύσας ἐκ τῶν Τα-

(α) Ἡ πόλις αὕτη εἶναι ἀντικρὺ τῆς Σικελικῆς Μεσσήνης, καὶ ὀλίγον κατωτέρω, Ῥήγιον καὶ τώρα ὀνομαζομένη. Ὁ Πολύβιος λέγει, ὅτι οἱ Ῥηγῖνοι ἐζήτησαν φρουρὰν τῶν Ῥωμαίων, φοβηθέντες τὸν Πύῤῥον. Εἶναι ὅμως ἄπορον, πῶς ἐφοβήθησαν τὸν Πύῤῥον Ἕλληνες ὄντες, καὶ ἐδέχθησαν τοὺς φανεροὺς ἀνδραποδισάς τότε Ῥωμαίους.

ράντων, ἦλθεν εἰς δέκα ἡμέρας εἰς τοὺς Λοκροὺς τῆς Ἰταλίας, τοὺς Ἐπιζεφυρίους καλουμένους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἄκραν τοῦ πρὸς τὴν Σικελίαν ἀκρωτηρίου τῆς Ἰταλίας (α). Κατὰ ταύτην τὴν εὐκαιρίαν ὁ Δέκιος φθονήσας τὴν εὐδαιμονίαν τῶν Ῥηγίνων, ἔπλασεν αἰτίαν ψευδῆ, ὅτι ἐκάλεσαν τὸν Πύρρον εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν. Ὅθεν ἔσφαξεν αὐτοὺς, καὶ ἐκράτησεν αὐτὸς ἐκείνην τὴν εὐδαίμονα πόλιν (β). Ὁ δὲ Πύρρος ἔπλευσεν ἐκ τῶν Λοκρῶν κατ' εὐθείαν εἰς τὴν Σικελίαν, καὶ περάσας τὸ ϛενὸν, ἦλθεν εἰς τὸ Ταυρομένιον, πόλιν ἐπίσημον καὶ αὐτόνομον τῆς Σικελίας (γ). Ἐδυνάϛευε δὲ τότε εἰς τὸ Ταυρομένιον ὁ Τυνδαρίων, ὅς τις ὑπεδέχθη αὐτὸν φιλοφρόνως, ἔγινε ϗ σύμμαχος. Λαβὼν δὲ καὶ τὸ ϛράτευμα τούτου ὁ Πύρρος, ἦλθεν εἰς τὴν Κατάνην (δ), ὅπου ὑπε-

(α) Ὅπου εἶναι τώρα τὸ ἀκρωτήριον Bunzzano.

(β) Οὗτος ὁ Δέκιος ὠφθαλμίασεν ὕϛερον καὶ ἐκάλεσε τὸν ἐκ τῆς Μεσσήνης ἰατρὸν Δεξικράτην, νὰ τὸν ἰατρεύσῃ. Ἀντὶ δὲ νὰ τὸν ἰατρεύσῃ, τὸν ἐτύφλωσεν εἰς ἐκδίκησιν τῆς πατρίδος του, ἔπειτα ἔφυγεν ἐκ τῆς Μεσσήνης.

(γ) Ἡ νῦν Ταορμῖνα.

(δ) Τὴν νῦν Κατάνεαν.

δέχθησαν αὐτὸν οἱ ἐγχώριοι μὲ τοιοῦτον ἐνθουσιασμὸν, καὶ μὲ τοιαύτην περιποίησιν, ὥϛε τὸν ἔϛεψαν μὲ χρυσοῦς ϛεφάνους. Ἐκεῖ λοιπὸν ἀπεβίβασε τὸ πεζικὸν ϛράτευμα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐϛράτευε διὰ ξηρᾶς πρὸς τὰς Συρακούσας· συμπαρέπλεε δὲ καὶ ὁ ϛόλος εἰς ναυμαχίαν παρατεταγμένος.

§. ογ'. Οἱ δὲ Φοίνικες μαθόντες, ὅτι πλησιάζει ὁ Πύρρος, δὲν ἐτόλμησαν νὰ ἀντιταχθῶσιν εἰς μάχην, ἀλλ' ἀφῆκαν τὰς Συρακούσας καὶ ἔφυγον, καὶ οὕτως ἔλαβε τὴν πόλιν ταύτην χωρὶς πόλεμον. Οἱ πρωτεύοντες τότε εἰς τὰς Συρακούσας ἦσαν δύο, ὁ Θυνίων (α) καὶ Σώϛρατος. Οὗτοι οἱ δύοι μάλιϛα ἔκραζαν τὸν Πύρρον εἰς τὴν Σικελίαν. Ὁ δὲ Σώϛρατος ἐκυρίευσε τὴν Ἀκράγαντα (β) καὶ ἄλλας τινὰς πόλεις, καὶ εἶχεν ὡϛὶ δέκα χιλιάδας ϛρατιώτας. Ἦσαν ὅμως συγχυσμένοι τότε ὁ Θυνίων, Σώϛρατος καὶ οἱ Συρακούσιοι, καὶ ὁ Πύρρος ἐφιλίωσεν αὐτούς. Εὗρε δὲ εἰς τὴν Σικελίαν ἑκατὸν εἴκοσι τριήρεις

(α) Τοῦτον λέγει Θοίνωνα ὁ Πλούταρχος.

(β) Ἡ νῦν Ἀγριγέντη.

καταφράκτους (α), καὶ εἴκοσι ἀφράκτους, ὥςε ἦτον ὅλος ὁ ςόλος αὐτοῦ ὑπὲρ τὰς διακοσίας τριήρεις. Ἐν τούτοις δὲ ἔπεμψε πρέσβεις πρὸς αὐτὸν καὶ ὁ Ἡρακλείδης δυνάςης τῶν Λεοντίνων, καὶ ἔλεγεν, ὅτι παραδίδουσιν εἰς αὐτὸν τὴν πόλιν, τὰ φρούρια καὶ τοὺς ςρατιώτας αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι ἦσαν τέσσαρες χιλιάδες πεζοὶ, καὶ πεντακόσιοι Ἱππεῖς. Ὁμοίως ἤρχοντο καὶ ἄλλοι πανταχόθεν, καὶ παρέδιδον τὰς πόλεις καὶ τοὺς ςρατιώτας αὐτῶν, ὑποσχόμενοι καὶ ὅ,τι ἄλλο δύνανται. Ὅθεν ἐσύναξεν ὁ Πύρρος εἰς ὀλίγον καιρὸν, τριάντα χιλιάδας ςράτευμα πεζὸν, δύο χιλιάδας καὶ πεντακοσίους Ἱππεῖς, καὶ διακοσίων τριηρῶν ςόλον.

§. οδ'. Ἀφ' οὗ διέταξε τὰς Συρακούσας καὶ τοὺς Λεοντίνους, καὶ προετοιμάσθη καθὼς ἔπρεπεν, ἐςράτευσε πρὸς τὴν Ἀκράγαντα, ὅπου τὶς Φιντίας ὀνομαζόμενος εἶχε φρουρὰν τῶν Καρχηδονίων, καὶ κατεγίνετο νὰ γένῃ τύραννος τῶν Ἀκραγαντίνων, διὰ τῆς βοηθείας τῶν Καρχηδονίων. Ὁ Σώςρατος ὅμως ἦτον ἐναντίος,

(α) Κατάφρατα πλοῖα ἐλέγοντο ὅσα εἶχον κατας ρώματα, καὶ ἦσαν περιφραγμένα.

καὶ τέλος ἐνόησαν τὴν πανουργίαν πάντες, καὶ ἐδίωξαν τοὺς Καρχηδονίους, ἔπειτα ἔπεμψαν πρέσβεις πρὸς τὸν Πύρρον καὶ παρέδωκαν τὴν πόλιν. Οὗτοι οἱ πρέσβεις ἀπήντησαν αὐτὸν εἰς τὸν δρόμον, ὅτε ἤρχετο πρὸς τὴν Ἀκράγαντα. Ὅθεν ἐλθὼν ἐκεῖ παρέλαβε τὴν πόλιν, καὶ τὸ ῥηθὲν ςράτευμα τοῦ Σωςράτου, τὸ ὁποῖον ἦτον ὀκτὼ χιλιάδες πεζὸν καὶ ὀκτακόσιοι Ἱππεῖς. Τοῦτο τὸ ςράτευμα ἦτον ὅλον ἐκλεκτὸν, καὶ ὄχι κατώτερον ἀπὸ τοὺς Ἠπειρώτας, καὶ μὲ τοῦτο ἐπληρώθη ὁ ῥηθεὶς ἀριθμὸς τοῦ ςρατεύματος. Ἔλαβε δὲ καὶ τριάντα πόλεις, τὰς ὁποίας ἐξουσίαζεν ὁ Σώςρατος. Ἔπειτα ἔπεμψεν εἰς τὰς Συρακούσας καὶ ἔφερε τὰ ἀπαιτούμενα πολιορκητικὰ ὄργανα, καὶ οὕτως ἐςράτευσεν εἰς τοὺς τόπους τῶν Καρχηδονίων. Πρώτην πόλιν τῶν Καρχηδονίων ἐκυρίευσε τὴν Ἡράκλειαν, ἔπειτα τοὺς Ἀζῶνας, Σελινουντίους, Ἀλιηναίους, Αἰγεσαίους καὶ ἄλλας πολλάς. Ἔπειτα ἦλθεν εἰς τὴν Ἐρυκίνην, ὅπου εἶχον φρουρὰν δυνατὴν οἱ Καρχηδόνιοι.

§. οε'. Ἡ πόλις αὕτη ἦτον ἐπίτινος ὄρους ἀποτόμου καὶ δυσβάτου (α), ὥςε ἦτον ἀπο-

(α) Τὸ νῦν Sanquiliano· ἡ δὲ πόλις ὀνομάζεται τώ-

λιόρκητος, καὶ ἀδύνατος ἡ ἅλωσις αὐτῆς. Ὅθεν ὁ Πύῤῥος ἀπεφάσισε νὰ λάβῃ αὐτὴν μὲ ἔφοδον· Πρῶτον περιεκύκλωσε τὴν πόλιν, καὶ κατέκλεισε τὴν φρουρὰν τῶν Καρχηδονίων εἰς τὰ τείχη, ἔπειτα ἀφ' οὗ ἡτοίμασε τὰς μηχανὰς, καὶ τὰ λοιπὰ ἀναγκαῖα, ἐφόρεσε τὴν πανοπλίαν, καὶ προσευχήθη εἰς τὸν Ἡρακλέα, ὅς τις ἐκυρίευσε τὴν πόλιν ταύτην, ἐφόνευσε καὶ τὸν κτίσην αὐτῆς Ἔρυκα, ὑποσχόμενος νὰ ἑορτάσῃ ἀγῶνα καὶ Θυσίας εἰς τιμὴν αὐτοῦ, ἂν βοηθήσῃ αὐτὸν, νὰ φανῇ εἰς τοὺς Σικελιώτας Ἕλληνας ἄξιος τοῦ γένους καὶ τῶν προγόνων αὐτοῦ. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔδωκε τὸ σημεῖον διὰ τῆς σάλπιγγος, καὶ ἄρχισαν οἱ τοξόται νὰ τοξεύωσιν εἰς τὴν φρουρὰν τῶν Καρχηδονίων, ὥςε ἐδίωξαν αὐτοὺς ἀπὸ τὰς ἐπάλξεις (α), καὶ ἔσησαν τὰς κλίμακας (β) εἰς τὸ τεῖχος, ὅπου ἀνέβη πρῶτος ὁ Πύῤῥος, μὲ τὸ ξίφος εἰς τὰς χεῖρας, μιμούμενος τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον. Ἐπειδὴ δὲ ὥρμησαν ἐκεῖ οἱ Καρχηδόνιοι, νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἔφοδον, ἔδειξεν

ρα, Catafano· ὠνομάζετο δὲ Ἔρυξ καὶ Ἐρυκίνη, καὶ ἰδὲ περὶ τοῦ ὀνόματος τούτου ἐν τῇ Ὠγυγίᾳ.

(α) Μπιδένια.

(β) Σκάλας.

ἔμπρακτον τῆς ἐμπειρίας, ταχύτητος, ἀφοβίας καὶ ἀνδρείας τὴν ἀρετὴν, μεταχειριζόμενος τὸ ξίφος ἀμυντήριον, ὥςε ἐπεσώρευσε πολλοὺς νεκροὺς τῶν βαρβάρων· τοὺς δὲ λοιποὺς ἐξέπληξε καὶ κατεσκόρπισε. Καὶ οὕτως ἀνέβησαν καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ ἐκυρίευσεν ἐκείνην τὴν ἀάλωτον νομιζομένην πόλιν, ἔλαβε καὶ τὴν φρουρὰν τῶν Καρχηδονίων αἰχμάλωτον. Ἔπειτα ἀφ' οὗ διέταξε φρουρὰν, ἐθυσίασε κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ, ἑώρτασε καὶ τὸν ἀγῶνα μεγαλοπρεπῶς.

§. ος'. Ἐκεῖθεν δὲ ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἰετινῶν, ἥτις ἦτον ὁμοίως ὀχυρὰ, ἢ εἰς τόπον ἁρμόδιον πρὸς τὸν Πάνορμον λιμένα· οἱ Ἰετῖνοι ὅμως παρεδόθησαν. Ὅθεν ἦλθεν εὐθὺς εἰς τὴν Πάνορμον πόλιν, ὅπου εἶναι ὁ κάλλιςος λιμὴν τῆς Σικελίας, καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη Πάνορμος (α). Ἐκυρίευσε δὲ καὶ αὐτὴν, ἔπειτα καὶ τὸ φρούριον τῶν Ἐρκτῶν. Τοῦτο τὸ φρούριον ἦτον μεταξὺ Ἐρικύ-

(α) Ὅρμος λέγεται Ἕλλησι ὁ λιμήν. Ὅεν Πάνορμος, ὁ μέγας καὶ πᾶν πλοῖον δεχόμενος ἀσφαλῶς, καὶ ὑπὸ πάντων τῶν ἀνέμων μὴ ἐνοχλούμενος. Ἡ πόλις αὕτη εἶναι τὸ νῦν Παλέρμον· ἐπειδὴ οἱ Ἰταλοὶ μετέφερον τὸ Πάνορμον εἰς Παλέρμον. Οὕτως ὀνομάζουσι καὶ τὸν Πάνορμον τῆς Χαονίας.

νης καὶ Πανόρμου Ἔρκτὴ ἢ Εἰρκτὴ ὀνομαζόμενον, ὀχυρὸν καὶ δυσάλωτον. Καὶ οὕτως ἐκυρίευσεν ὅλην τὴν Σικελίαν, καὶ ἐδίωξε πανταχόθεν τοὺς Καρχηδονίους· Ἔμεινε δὲ μόνον ἡ πόλις Λιλύβαιον εἰς τοὺς Καρχηδονίους, ἡ ἰσχυρωτάτη καὶ δυσάλωτος, ἐπειδὴ ἦτον ὡς χερσόνησος, καὶ ἔπρεπε νὰ πολιορκηθῇ κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν. Οἱ δὲ Καρχηδόνιοι προπαρεσκεύασαν ὅλα τὰ ἀναγαῖα εἰς πολιορκίαν· στρατεύματα, τροφὰς, μηχανὰς, καὶ λοιπὰ, ὅλα ἄφθονα (α)· ἔπειτα περιετείχισαν καὶ ὠχύρωσαν μὲ πύργους καὶ χαρακώματα καὶ τὸ ἀπὸ τῆς ξηρᾶς μέρος, ὥστε ἦτον δύσκολος ἡ πολιορκία. Ὅμως οἱ Καρχηδόνιοι ἐφοβήθησαν, καὶ ἔπεμψαν πρέσβεις πρὸς τὸν Πύρρον, ὑποσχόμενοι νὰ δώσωσι χρήματα πολλὰ, καὶ πλοῖα, ἂν δεχθῇ εἰρήνην, καὶ ἀφήσῃ εἰς αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν ταύτην. Ὁ δὲ Πύρρος χρήματα μὲν δὲν ἐδέχετο, βλέπων δὲ τὴν δυσκολίαν, ἔκλινεν εἰς εἰρήνην. Ἀλλ' οἱ Σικελιῶται οἱ σύμμαχοι αὐτοῦ εἶπον, νὰ μὴ ἀφήσῃ νὰ ἔχωσιν οἱ βάρβαροι πόλιν τοιαύτην καὶ λιμένα εἰς τὴν Σικελίαν, ἀλλὰ νὰ τοὺς διώξῃ καὶ ἐκεῖθεν, νὰ τοὺς κατακ-

(β) Ἡ πόλις αὕτη ὀνομάζεται τώρα Μάρσαλλα.

λείσῃ εἰς τὴν Ἀφρικὴν, καὶ νὰ διορίσῃ σύνορον τὸ πέλαγος. Ταῦτα λέγει ὁ Διόδωρος. Ὁ δὲ Πλούταρχος ἀναφέρει, ὅτι δὲν ἐδέχθη παντελῶς τὴν εἰρήνην, ἀλλ' εἶπεν, ὅτι τότε μόνον γίνεται εἰρήνη, ὅταν περάσωσιν εἰς τὴν Λιβύαν, καὶ ἔχουσι σύνορον τὴν Λιβυκὴν θάλασσαν. Ὅθεν ἦλθε καὶ ἐπολιόρκησε τὸ Λιλύβαιον δύο μῆνας, μεταχειριζόμενος ὅλους τοὺς τρόπους της πολιορκίας, τέχνης καὶ ἀνδρείας, ἀνωφελῶς· ἐπειδὴ οἱ Καρχηδόνιοι βοηθούμενοι διὰ θαλάσσης, καὶ ἐκ τῆς σκληρότητος τοῦ τόπου καὶ τῶν ὀχυρωμάτων, ἀνθίσαντο γενναίως, ὥστε ἐφόνευσαν ἱκανὸν στράτευμα αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ἔλυσε τὴν πολιορκίαν, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἑτοιμάσῃ μέγαν στόλον, ἵνα θαλασσοκρατήσῃ, καὶ οὕτω νὰ περάσῃ εἰς τὴν Λιβύαν, ἵνα κόψῃ ἐκεῖ τὴν ῥίζαν τῶν Καρχηδονίων (α).

§. οζ'. Ἐν τούτοις δὲ οἱ ἄγριοι Μαμερτῖνοι (β), οἵτινες ἐξουσίαζον τότε τὴν Μεσσήνην

(α) Πολύβ. Α'. ζ'. κγ'. Γ'. κε'. Διόδ. ἀποσπάματ. Κά. 490. Κβ'. 492. 495. 496. 497. Πλούταρχ. Πύρ. Διονύσ. Ἐλλείπ. ΙΘ'.

(β) Οὗτοι ἦσαν Καμπανοὶ καὶ μισθοφόροι τοῦ Ἀγαθοκλέους· ἔπειτα ἰδόντες τὴν εὐδαιμονίαν τῆς Μεσσή-

τῆς Σικελίας, καθυπέταξαν καὶ ἄλλας τινὰς Ἑλληνικὰς πόλεις, καὶ ἔπραττον πολλὰ κακὰ, φορολογοῦντες αὐςηρῶς, καὶ καταδυναςεύοντες τοὺς Ἕλληνας. Ὅθεν ἐπολέμησε καὶ τούτους, καὶ ἔλαβε πολλὰ φρούρια αὐτῶν, ἔσφαξε καὶ τοὺς δυνάσας φορολόγους. Μετὰ δὲ ταῦτα παρασκευάζων τὸν ςόλον, νὰ πλεύσῃ εἰς τὴν Λιβύαν, συνήθροιζε ναύτας δεσποτικῶς καὶ βιαίως, μετέβαλε τὸ πρότερον δημαγωγικὸν, δημοτικὸν καὶ πρᾶον ἦθος, εἰς τυραννικὸν καὶ δεσποτικὸν, καὶ ἀχάριςον πρὸς τὴν τοσαύτην εὔνοιαν καὶ προθυμίαν τῶν Σικελιωτῶν. Ἐκεῖνοι ὅμως ὑπέφερον ϗ ταῦτα, οἰκονομοῦντες τὸν καιρὸν, βλέποντες καὶ τὴν ἀνάγκην. Κατεφρόνησε δὲ πολὺ καὶ τὸν Σώςρατον καὶ Θυνίωνα, τοὺς προθυμωτάτους φίλους, οἵτινες ἐκάλεσαν αὐτὸν εἰς τὴν Σικελίαν, καὶ ἔδωκαν, ἐβοήθησαν, καὶ συνήργησαν ὅσον ἐδύναντο εἰς αὔξησιν τῆς δυνάμεως καὶ δόξης αὐτοῦ, καὶ δὲν ἤθελε μήτε νὰ τοὺς λάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὴν κατὰ Λι-

---

νης, πόλεως Ἑλληνίδος, εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν ὡς φίλοι δολίως. Ἔπειτα σφάξαντες τοὺς ἐγκατοίκους, ἐκράτησαν αὐτοὶ τὴν πόλιν, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι ὑςερώτερον τῶν Ῥωμαίων ἔσφαξαν τοὺς Ῥηγίνους, μιμούμενοι τούτους. Καὶ ὁ ςρατηγὸς ἐκείνων Δέκιος ἦτον Καμπανός. Πολύβ. Α'. ζ'.

δύας ἐκρατείαν, μήτε εἰς τὴν Σικελίαν νὰ τοὺς ἀφήσῃ, ὑποπτευόμενος βεβαίως μήπως ἐπαναςατήσωσιν, ἢ ἄλλως πως διαφθαροῦν ἀπὸ τοὺς Καρχηδονίους, μὲ τοὺς ὁποίους εἶχον πρότερον γνωριμίαν. Ὅθεν ὁ μὲν Σώςρατος φοβηθεὶς ἔφυγε, τὸν δὲ Θυνίωνα ἐφόνευσεν, ἐπειδὴ ἦτον σύμφωνος μὲ τὸν Σώςρατον, ὥςε τὸ πρὸς αὐτὸν μῖσος ἔγινε κοινὸν εἰς ὅλην τὴν Σικελίαν. Ὁ Διονύσιος λέγει, ὅτι τὴν περιουσίαν τοῦ Ἀγαθοκλέους ἔλαβον οἱ οἰκεῖοι αὐτοῦ· ὁ δὲ Πύῤῥος ἔλαβεν αὐτὴν παρ' ἐκείνων, καὶ τὴν ἔδωκεν εἰς τοὺς φίλους αὐτοῦ. Ἔτι δὲ διώρισε φρουράρχους καὶ διοικητὰς τῶν πόλεων τοὺς φίλους καὶ ὑπασπιςὰς αὐτοῦ, οἵτινες μετεχειρίζοντο αὐςηρῶς τοὺς πολίτας, διὰ ἴδιον κέρδος. Καὶ τέλος μετέβαλλε δι' ὅλου τὸ ἀρχαῖον πολίτευμα τῶν πόλεων, καὶ διὰ τοῦτο ἐγένετο τὸ κοινὸν μῖσος. Καὶ ὅτι ἤθελε νὰ φονεύσῃ καὶ τὸν Σώςρατον, ἂν δὲν προελάμβανε νὰ φύγῃ, ἐπειδὴ ἐφόνευσε καὶ ἄλλους ἐπισήμους.

§. οή'. Μετὰ δὲ τὴν ἀποσκίρτησιν τοῦ Σωςράτου καὶ τὸν θάνατον τοῦ Θυνίωνος, εὐθὺς συνέβη ἐπανάςασις κατ' αὐτοῦ, ὡς ἐκ συνθήματος, εἰς ἅπασαν τὴν Σικελίαν, καὶ αἱ πόλεις ἔ-

κραζον εἰς βοήθειαν ἄλλαι μὲν τοὺς βαρβάρους Καρχηδονίους, ἄλλαι δὲ τοὺς ἀγρίους Μαμερτίνους. Τοιο ν ἔγινε τὸ μῖσος πρὸς τὸν Πύῤῥον, ὥσε προ ριναν νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς ἐκεί νους τοὺς πρότερον ἀδιαλλάκτους ἐχθροὺς, παρὰ εἰς αὐτόν. Καὶ οὕτω κατεταράττετο ἅπασα ἡ Σικελία ὡς πλοῖον εἰς ἀγριαίνουσαν θάλασσαν κυματιζόμενον· ὁ δὲ Πύῤῥος δὲν ἐδύνατο νὰ ἀπαντήσῃ τὰ πανταχόθεν ὁρμῶντα κύματα, καὶ νὰ φέρῃ τὸ πλοῖον εἰς λιμένα ἀσφαλῆ καὶ γαλήνιον, ἀλλ' ἦτον ἠναγκασμένος νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τούτου τοῦ σαλευομένου πλοίου.

§. οθ'. Ἐν ᾧ τοίνυν ἦτον εἰς τοιαύτην κατάσασιν ἡ Σικελία, καὶ ὁ Πύῤῥος ἐσυλλογίζετο νὰ εὕρῃ πρόφασιν εὔλογον, ὥσε νὰ μὴ δείξῃ ὅτι φεύγει ἀπὸ φόβον, ἔφθασαν πρέσβεις καὶ γράμματα τῶν Ταραντίνων καὶ Σαυνιτῶν ἐκ τῆς Ἰταλίας, οἵτινες ἔγραφον καὶ ἔλεγον, ὅτι ἐξενοχώρησαν αὐτοὺς πολὺ οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ σχεδὸν τοὺς πολιορκοῦν εἰς τὰς πόλεις κεκλεισμένους, ὅθεν νὰ προφθάσῃ εἰς βοήθειαν αὐτῶν, ὅσον τάχισα ἠμπορεῖ. Ἦσαν ὅμως τῷ ὄντι εἰς ἄκρον ξενοχωρημένοι, καὶ σχεδὸν ἀπηλπισμένοι. Ὅθεν ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Σικελίας τὸν 276 χρόνον πρὸ Χρι-

στοῦ, καὶ ἤρχετο πάλιν εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ἀναχωρῶν δὲ ἐκεῖθεν μὲ τὸν στόλον, καὶ βλέπων πρὸς τὴν Σικελίαν, εἶπε πρὸς τοὺς φίλους αὐτοῦ· ὦ φίλοι, ὁποίαν παλαίστραν ἀφήνομεν εἰς τοὺς Ῥωμαίους καὶ Καρχηδονίους. Αὕτη δὲ ἡ προφητεία ἐπληρώθη ὕστερον ἀπὸ ὀλίγους χρόνους· ἐπειδὴ ἐγνώριζεν, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Καρχηδόνιοι πρέπει νὰ πολεμήσωσιν εἰς τὴν Σικελίαν.

§. π'. Μαθόντες δὲ οἱ Μαμερτῖνοι καὶ Καρχηδόνιοι ὅτι ἀναχωρεῖ, παρεσκευάσθησαν νὰ τὸν ἀπαντήσωσιν εἰς τὸ στενόν. Καὶ οἱ μὲν Καρχηδόνιοι ἐφύλαττον ἐκεῖ μὲ τὸν στόλον, οἱ δὲ Μαμερτῖνοι ἐπέρασαν δέκα χιλιάδες εἰς τὴν Ἰταλίαν, νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἀπόβασιν αὐτοῦ, ἂν ἀποφύγῃ τοὺς Καρχηδονίους. Ὅθεν ἀπαντήσας τοὺς Καρχηδονίους πρῶτον, ἐναυμάχησε, καὶ ἔχασε πολλὰ πλοῖα, ἐπειδὴ οἱ Καρχηδόνιοι τότε ἦσαν θαλασσοκράτορες καὶ οἱ ἐμπειρότατοι εἰς τὴν ναυτικήν. Οἱ δὲ Ἠπειρῶται ἦσαν παντάπασιν ἀγύμναστοι εἰς τὴν ναυτικήν. Ἐνικήθη μὲν τότε ὁ Πύῤῥος, ὅμως ἐπέρασε μὲ τὰ λοιπὰ πλοῖα εἰς τὴν Ἰταλίαν. Οἱ δὲ Μαμερτῖνοι εἰς μάχην μὲν δὲν ἐτόλμησαν νὰ παραταχθοῦν, ἐφύλαττον

ὅμως εἰς τὰ ςενὰ, καὶ εἰς τοὺς δυσβάτους τόπους, καὶ κατετάραξαν ὅλον τὸ ςράτευμα αὐτοῦ· ἐφόνευσαν πολλοὺς ὀπισθοφύλακας, καὶ δύο Ἐλέφαντας. Ταῦτα δὲ ἀκούσας αὐτὸς, ὅς τις ἦτον ἔμπροσθεν, ἐπέςρεψε, καὶ ἐκινδύνευσε μαχόμενος μὲ ἐκείνους τοὺς ἀγρίους καὶ ἐμπείρους πολεμικοὺς, ἐπειδὴ ἐπλήγωσαν αὐτὸν εἰς τὴν κεφαλὴν μὲ τὸ ξίφος. Ὅθεν ἀνεχώρησεν ὀλίγον ὀπίσω. Τοῦτο δὲ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς περισσοτέραν τόλμην. Εἷς δὲ τούτων μάλιςα, μέγας κατὰ τὸ σῶμα, καὶ λαμπρὰ ὅπλα ἔχων, ἔτρεξε πρὸς αὐτὸν, κράζων μὲ ἀγρίαν φωνὴν, νὰ ἔλθῃ νὰ μονομαχήσωσιν, ἂν ζῇ καὶ δὲν ἀπέθανεν. Ὅθεν παροξυνθεὶς ὁ Πύῤῥος, ὥρμησε πρὸς αὐτὸν μὲ τοὺς ὑπασπιςὰς αὐτοῦ, ἔχων τὸ πρόσωπον καταιματωμένον, ἄγριον καὶ φοβερὸν, καὶ ἀφ' οὗ κατεσκόρπισε τοὺς ἄλλους, καὶ ἔφθασεν ἐκεῖνον τὸν Θρασὺν καὶ ἄγριον βάρβαρον, ἐκτύπησεν αὐτὸν εἰς τὴν μέσην τῆς κεφαλῆς μὲ τὸ ξίφος, μὲ τοιαύτην ἐμπειρίαν καὶ ὁρμὴν, ὥςε ἔσχισεν αὐτὸν εἰς τὴν μέσην, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἕως κάτω, καὶ ἔπεσον ἅμα καὶ τὰ δύο μέρη κεχωρισμένα. Τοῦτο δὲ τὸ ἔργον τόσον ἐξέπληξε τοὺς βαρβάρους, ὥςε ἐνόμισαν ὅτι ἡ δύναμις

τοῦ Πύῤῥου ἦτον ὑπὲρ ἄνθρωπον. Ὅθεν ἐπέςρεψαν ὀπίσω (α).

§. πά. Ἐνταῦθα δὲ συνέβη ἄλλο συμβεβηκὸς περίεργον. Ἤδη ἐπιςρέφων ἐκ τῆς Σικελίας, ἦλθε πάλιν εἰς τοὺς Λοκροὺς, καὶ ἐκεῖ ἐζήτησαν οἱ ςρατιῶται αὐτοῦ τὸν μισθόν. Αὐτὸς δὲ μὴ ἔχων χρήματα ἐξενοχωρεῖτο. Οἱ Λοκροὶ εἶχον ναὸν τῆς Περσεφόνης περικαλέσατον καὶ πολυτελέσατον, εἰς τὸν ὁποῖον ἦσαν ἄπειρα πλούτη ἀφιερωμάτων. Ὅθεν οἱ φίλοι τοῦ Πύῤῥου, Ἠγήγορος τοῦ Θεοδώρου, Βάλακρος Νικάνδρου, καὶ Δείναρχος τοῦ Νικίου, συνεβούλευσαν αὐτὸν, νὰ λάβῃ ἐκ τοῦ ναοῦ τὰ ἱερὰ χρήματα, καὶ ἔλαβεν αὐτὰ, τὰ ἔβαλεν εἰς τὰ πλοῖα, καὶ τὰ ἔξειλεν εἰς τὰ Τάραντα. Συνέβη ὅμως ἄνεμος σφο-

(α) Τινὲς νέοι κριτικοὶ κατηγοροῦν τὸν Πλούταρχον, ὅτι ἔπλασε μύθους, διὰ τοῦτο τὸ ἔργον καὶ δι' ἄλλα τινά. Γνώτωσαν ὅμως, ὅτι αὕτη ἡ ἐμπειρία σώζεται καὶ τώρα, καὶ γυμνάζονται μάλιςα εἰς τοῦτο, καὶ ἠκολούθησαν πολλὰ ταιαῦτα· καὶ νὰ μὴ νομιζωσιν, ὅτι δὲν ὑπάρχει τελείως, ὅ,τι δὲν εἶδον αὐτοὶ, ἢ δὲν ἤκουσαν. Κρεμῶσι πρόβατα ἐσφαγμένα ὁλόκληρα, καὶ ἐκεῖ γυμνάζονται, καὶ δοκιμάζουσι τὴν ἐμπειρίαν τῆς χειρὸς καὶ δύναμιν, καὶ ἀρετὴν τοῦ ξίφους. Ὅθεν καὶ ὁ Πλούταρχος εἰδήμων ὢν τοῦ πράγματος, ἀποδίδει τὴν ἐνέργειαν εἰς ὅλα αὐτά.

δρὸς ὅλην τὴν νύκτα, καὶ ἔπνιξέ τινα πλοῖα, ἄλλα δὲ ἔῤῥιψε κατὰ τὸ σενὸν τῆς Σικελίας. Ὅσα δὲ εἶχον τὰ ἀφιερώματα καὶ τὰ χρήματα τῆς Περσεφόνης, ἐξέπεσον πάλιν εἰς τὴν χώραν τῶν Λοκρῶν, καὶ οἱ μὲν ἄνθρωποι ἐπνίγησαν, τὰ δὲ ἀφιερώματα ὅλα ἐξῆλθον ἀβλαβῆ εἰς τὴν γῆν. Ὅθεν ὁ Πύῤῥος φοβηθεὶς τὴν ὀργὴν τῆς θεᾶς, ἀπέδωκεν αὐτὰ πάλιν ὀπίσω (α). Διὰ ταύτην τὴν ἀσέβειαν ἐδυσύχησεν ὁ Πύῤῥος, ὡς λέγει ὁ Διονύσιος (β).

§. πβ'. Μετὰ δὲ τὴν τροπὴν τῶν Μαμερτίνων, ὁ Πύῤῥος ἦλθε διὰ ξηρᾶς εἰς τὰ Τάραντα, ἔχων εἴκοσι χιλιάδας πεζοὺς στρατιώτας, καὶ τρεῖς χιλιάδας Ἱππεῖς. Προβλέπων δὲ καὶ προνοῶν τὰ πράγματα, ἔπεμψε πρῶτον γράμματα καὶ πρέσβεις πρὸς τὸν Ἀντίγονον λέγων, νὰ τὸν βοηθήσῃ εἰδὲ μὴ, αὐτὸς θέλει πλωρώσῃ τὴν ζημίαν αὐτοῦ

(α) Ταῦτα τὰ ἱερὰ ἐσύλησεν ὕστερον καὶ ὁ Πλημμήνιος ὁ Ἡγεμὼν τῶν Λοκρῶν, ἐπὶ Σκηπίωνος, καὶ οἱ Λοκροὶ κατετάραξαν τοὺς Ῥωμαίους, καὶ αὐτὸν τὸν Σκηπίωνα, διότι αὐτὸς διώρισε τὸν Πλημμήνιον Ἔπαρχον τῶν Λοκρῶν. Τέλος δὲ ἐφυλακώθη ὁ Ἱερόσυλος εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ ἀπέθανεν ἐν τῇ φυλακῇ.

(β) Ἐλλείπ. βιβλ. ιδ'. ι'. ια'. Διόδ. ἀποσπασματ. Κζ'. 570. 572. Τίτος Λίβιος, Κθ'. 18.

ὕστερον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ. Ὁμοίως ἔπεμψε καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἐν τῇ Ἀσίᾳ βασιλεῖς, ζητῶν βοήθειαν χρημάτων καὶ στρατοῦ. Ἔπειτα ἔλαβε καὶ τὸ ἐκλεκτὸν στράτευμα τῶν Ταραντίνων, καὶ ἐστράτευσεν εὐθὺς κατὰ τῶν Ῥωμαίων, οἱ ὁποῖοι ἐστρατοπέδευον τότε εἰς τόπον ὀχυρὸν περὶ τὸ Βενέβεντον εἰς τὴν χώραν τῶν Σαυνιτῶν (α), ἔχοντες στρατηγὸν τὸν ἕνα Ὕπατον, τὸν Μάνιον Κούριον. Ὁ δὲ ἄλλος Ὕπατος ὁ Κορνήλιος Λέντουλος ἦτον εἰς τὴν Λευκανίαν μὲ τὸ ἄλλο στράτευμα. Αὐτὴ ἡ ἐκστρατεία τοῦ Πύῤῥου ἔγινε τὸν 275 χρόνον πρὸ Χριστοῦ. Οἱ Σαυνῖται ὅμως ἐταπεινώθησαν πολὺ, ἐπειδὴ ἐνικήθησαν εἰς πολλὰς μάχας· ἐξέπεσε καὶ τὸ φρόνημα αὐτῶν τὸ ἐλευθέριον, ἐμίσουν καὶ τὸν Πύῤῥον, διότι ἀφῆκεν αὐτοὺς, καὶ ἐστράτευσεν εἰς τὴν Σικελίαν. Ὅθεν ἔδειξαν ὀλίγην προθυμίαν. Ἀφ' οὗ δὲ ἔλαβε καὶ ἐξ αὐτῶν, ὅσους στρατιώτας ἐδυνήθη, ἐχώρισε τὴν δύναμιν αὐτοῦ εἰς δύο μέρη· καὶ τὸ μὲν ἕν μέρος ἔπεμψεν εἰς τὴν Λευκανίαν κατὰ τοῦ Κορνηλίου, ἵνα κρατῇ αὐτὸν ἐκεῖ εἰς ἀσχολίαν, ἐν ᾧ πολεμεῖ αὐτὸς μὲ τὸν Μάνιον. Ἐπειδὴ ὁ

(α) Ἡ χώρα αὕτη ἦτον ἀνωτέρω τῆς Νεαπόλεως, ὅπου εἶναι τὸ Βενεβέντον.

Μάνιος ἐμήνυσε, νὰ ἔλθῃ καὶ αὐτὸς ἐκεῖ, καὶ σχεδὸν περιέμενεν αὐτόν καθ' ἑκάσην ὥραν. Ἔτι δὲ τὸν ἐμπόδιζον καὶ οἱ μάντεις, νὰ μὴ συγκροτήσῃ μάχην· βεβαίως, ἕως νὰ ἔλθῃ καὶ ὁ ἄλλος. Ὁ δὲ Πύρρος γνωρίζων ταῦτα πάντα, ἔσπευδε νὰ τὸν προκαταλάβῃ, πρὶν φθάσῃ ὁ Κορνήλιος. Ὅθεν λαβὼν τὸ ἐκλεκτότερον στράτευμα, καὶ τοὺς μαχιμωτάτους Ἐλέφαντας, ὥρμησε τὴν νύκτα πρὸς τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ.

§. πγ'. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἤρχετο κατ' εὐθεῖαν, ἀλλ' ἔλαβεν ἄλλον δρόμον μακρύτερον μεταξὺ δρυμῶν καὶ δασῶν, ἵνα μὴ τὸν ἐννοήσωσιν ἴσως, ἐτελείωσαν καὶ ἐσβέσθησαν οἱ φανοί, ὥστε δὲν ἔβλεπον οἱ στρατιῶται τὸν δρόμον, καὶ περιεπλανῶντο ἔνθεν κακεῖθεν, καὶ μόλις ὅτε ἔγινεν ἡμέρα, ἐφάνη ἔμπροσθεν τῶν ἐχθρῶν. Ὅθεν ἔγινε μὲν σύγχυσις μεγάλη καὶ θόρυβος πολὺς εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν, ὅμως τότε ἔγιναν καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ (α), καὶ ἡ περίστασις ἠνάγκασε τὸν Μάνιον νὰ ἀντισταθῇ. Οἱ Ῥωμαῖοι ἔμαθον, ὅτι οἱ Ἐλέφαντες φοβοῦνται τὸ πῦρ. Ὅθεν κατεσ-

(α) Τὰ ἱερὰ ταῦτα καὶ οἱ Οἰωνοὶ ἐγίνοντο πότε καλὰ, πότε κακὰ, κατὰ τὴν γνώμην τῶν στρατηγῶν. Ὅρα περὶ τούτων ἐν τῇ Ὠγυγίᾳ.

κεύασαν βέλη τινὰ, καὶ ἔρριπτον αὐτὰ μηχανικῶς, τὰ ὁποῖα εἶχον εἰς τὰς ἀκίδας ὕλην θειώδη καὶ πισσώδη καιομένην, ὥστε ἂν ἔπιπτον εἰς τοὺς πύργους, ἐκαίοντο οἱ πύργοι (α), καὶ ἔπιπτεν ὕστερον τὸ πῦρ εἰς τὸ σῶμα τῶν Ἐλεφάντων, καὶ κατετάραττεν αὐτούς. Ἂν πάλιν ἔπιπτον εἰς τὸ σῶμα, ἔκαμναν τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν ταχύτερον.

§. πδ'. Ἐξῆλθε λοιπὸν ὁ Μάνιος, καὶ ἀπαντήσας τὰς προφυλακὰς τοῦ Πύρρου, ἐπέπεσε μετ' τοιαύτην ὁρμὴν, ὥστε ἐφόβησεν αὐτὰς, καὶ ἔτραπησαν εἰς φυγὴν, ὅπου ἐφονεύθησαν ἱκανοὶ, ἔμειναν καί τινες Ἐλέφαντες αἰχμάλωτοι. Αὕτη ἡ μικρὰ νίκη ἔδωκε πολὺ θάρρος εἰς τοὺς Ῥωμαίους, καὶ δειλίαν εἰς τοὺς ἄλλους. Ὅθεν ἐτόλμησεν ἔπειτα καὶ κατέβη εἰς τὴν πεδιάδα ὁ Μάνιος, ἔνθα συνεκροτήθη μάχη γενικὴ. Πρῶτον μὲν ἔτρεψε τὸ ἓν κέρας τοῦ Πύρρου· ὕστερον ὅμως ἐσενοχώρησεν αὐτὸς τὸ ἄλλο, ὅπου ἦσαν οἱ Ἐλέφαντες, καὶ τὸν ἐδίωξεν ἕως εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ. Εἶχεν ὅμως στράτευμα πολὺ, καὶ

(α) Ἐπάνω εἰς τὴν ῥάχην τῶν Ἐλεφάντων εἶχον πύργους, καὶ ἐκεῖθεν ἀμάχοντο ἱκανοὶ στρατιῶται.

τὸ μὲν ἐμάχετο, τὸ δὲ ἄλλο ἐκάθητο εἰς τὸ στρατόπεδον ἕτοιμον. Ὅθεν ἀναγκαζόμενος τότε, ἔκραξε καὶ ἐκεῖνο. Τοῦτο τὸ πρόσφατον στράτευμα κατέβη πλαγίως ἀπὸ τῶν λόφων, καὶ ἔρριπτον τὰ ῥηθέντα βέλη εἰς τοὺς Ἐλέφαντας, οἵτινες κατεταράχθησαν, καὶ ἔφευγον ὀπίσω, καὶ πρὸς τὸ ἄλλο κέρας, ὅπου ἦτον τὸ συμμαχικὸν στράτευμα, μὲ τοιαύτην ὁρμὴν, ὥςε κατετάραξαν αὐτὸ, καὶ οὕτως ἔφερον εἰς ἀταξίαν ὅλην τὴν παράταξιν, καὶ πλέον δὲν ἦτον καιρὸς νὰ ἀντιταχθῇ. Τοῦτο τὸ συμβεβηκὸς ἐνίκησε τὸν Πύῤῥον εἰς ταύτην τὴν τρίτην καὶ τελευταίαν κατὰ Ῥωμαίων μάχην. Ὅθεν λέγει ὁ Φλῶρος, ὅτι δὲν ἐνίκησαν οἱ Ῥωμαῖοι, ἀλλ' ἡ ἐφεύρεσις τῶν μηχανικῶν βελῶν, ἔδωκε φανερὰν νίκην εἰς τοὺς Ῥωμαίους· ἐπειδὴ εἰς τὴν πρώτην ἐνικήθησαν φανερά· ἡ δὲ δευτέρα ἔμεινεν ἀμφίλογος (α). Ὁ Δυτὸς λέγει, ὅτι ἐφόνευσαν ἐνταῦθα εἰκοσι ἓξ χιλιάδας στράτευμα τοῦ Πύῤῥου, ἔλαβον καὶ χιλίους τριακοσίους αἰχμαλώτους, καὶ ὀκτὼ Ἐλέφαντας.

(α) Sic eaedem ferae, quae primam victoriam abstulerant, secundam parem fecerant, Tertiam sine Controversia Traditere. Α'. 18. Δηλαδὴ, οἱ Ἐλέφαντες, οἱ ἁρπάσαντες τὴν πρώτην νίκην τῶν Ῥωμαίων, καὶ κατασήσαντες ἀμφίλογον τὴν δευτέραν, ἔδωκαν αὐτοῖς φανερὰν τὴν τρίτην.

§. πέ. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Πύῤῥος ἀνεχώρησεν εἰς τὸ Τάραντα, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἦλθον εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ, καὶ ἰδόντες τὴν τάξιν καὶ κατασκευὴν τοῦ στρατοπέδου, ἔμειναν ἐκστατικοί. Ἐπειδὴ αὐτοὶ ἕως τότε δὲν ἤξευρον πῶς γίνονται τὰ στρατόπεδα προνοητικῶς εἰς ἀνάπαυσιν τοῦ στρατοῦ, καὶ ἀσφάλειαν παντὸς ἐναντίου· ἀλλ' ἔζηναν τὰς σκηνὰς ὡς οἱ ποιμένες ὅπως ἤθελεν ἔκαστος, χωρὶς ἄλλην προνοητικὴν προφύλαξιν, καὶ οὕτως ἐστρατοπέδευον διεσπαρμένοι ὡς τὰ πρόβατα. Ὅθεν ἐθαύμασαν ὅταν εἶδον τὸ στρατόπεδον τοῦ Πύῤῥου, τὸ ὁποῖον ἦτον ὡς πόλις περιτειχισμένη, καὶ περικλείετο εἰς αὐτὸ ὅλον τὸ στράτευμα, αἱ μηχαναὶ, ἡ ἀποσκευὴ, αἱ τροφαὶ, καὶ πάντα τὰ ἀναγκαῖα. Ἔπειτα ἦτον διῃρημένου ἀναλογικῶς, εἰς διάφορα μέρη, καὶ ἕκαστον μέρος προσδιωρισμένον· ποῦ νὰ εἶναι ἡ ἀποσκευὴ, ποῦ αἱ μηχαναὶ, ποῦ ὁ στρατηγὸς, ποῦ τὰ διάφορα τάγματα τοῦ στρατοῦ, ποῦ αἱ πύλαι, καὶ τὰ λοιπὰ, ὥςε νὰ εἶναι πάντα πρόχειρα καὶ εὔκολα, καὶ διὰ τὴν ἀνάπαυσιν καὶ

εὐκολίαν τοῦ στρατοῦ, καὶ διὰ τὴν εἴσοδον καὶ ἔξοδον, ὅταν τύχῃ χρεία, χωρὶς νὰ συμβαίνῃ δυσκολία, ἢ ἀταξία. Ἔκτοτε λοιπὸν ἔμαθον οἱ Ῥωμαῖοι τὸν τρόπον τοῦτον τῶν στρατοπέδων, ὁ ὁποῖος ἦτον ἄγνωστος πρότερον εἰς τὴν Ἰταλίαν (α). Ὁ Πύρρος ἐδίδαξεν αὐτοὺς καὶ νὰ πολεμοῦν, καὶ νὰ γένουν κύριοι τῆς οἰκουμένης. Ἐπειδὴ ὁ Πύρρος ἦτον τότε ὁ πρώτιστος στρατηγὸς τῆς οἰκουμένης, καὶ ἐνικήθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων. Ὅθεν οἱ μὲν Ῥωμαῖοι ἐπήρθησαν, τὰ δὲ ἔθνη τῆς Ἰταλίας κατεπλάγησαν, καὶ ἐξενευρώθησαν, καὶ οὕτως ἔκλιναν τὸν αὐχένα εἰς τοὺς Ῥωμαίους, οἵτινες εἰς ὀλίγον καιρὸν ἐκυρίευσαν ὅλην τὴν Ἰταλίαν, ἔπειτα ἐπέρασαν καὶ εἰς τὴν Σικελίαν κατὰ τῶν Καρχηδονίων, καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Λιβύαν.

§. πς΄. Ὁ δὲ Πύρρος καθήμενος εἰς τὰ Τάραντα ἐσυλλογίζετο, πῶς νὰ ἀπατήσῃ τοὺς Ῥωμαίους νὰ μὴ τὸν διώξωσι, καὶ τοὺς συμμάχους αὐτοῦ, νὰ μὴ τὸν ἀφήσωσιν ἕως νὰ φύγῃ εἰς τὴν Ἤπειρον. Ἐν τούτοις ἔφθασαν οἱ πρέσβεις ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ Μακεδονίας μὲ τὰ γράμματα

(α) Φροντίν. Δ΄. α΄. 130.

τῶν βασιλέων, εἰς τὰ ὁποῖα ἔγραφον, ὅτι δὲν δύνανται νὰ πέμψωσιν οὐδεμίαν βοήθειαν. Αὐτὸς ὅμως εἶπε πρὸς τοὺς πρέσβεις, νὰ λέγωσιν ὅτι ἔρχεται βοήθεια· ἔπειτα καλέσας τοὺς πρωτίστους τῶν Ἠπειρωτῶν καὶ Ταραντίνων, συνεκρότησε συνέδριον, καὶ εἶπεν, ὅτι ἔρχεται βοήθεια ἱκανὴ ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ Μακεδονίας, καὶ νὰ μὴ φοβῶνται, ἀλλὰ νὰ ἡσυχάζωσιν. Οὗτος ὁ λόγος διεδόθη πανταχοῦ, καὶ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ῥωμαίων· ὅθεν οἱ μὲν Ῥωμαῖοι ἡσύχαζον. Αὐτὸς δὲ τὴν αὐτὴν νύκτα ἔβαλε τὸ στράτευμα εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἤπειρον κατὰ τὰ Κεραύνια ὄρη. Ἀφῆκε δὲ εἰς τὴν ἀκρόπολιν τῶν Ταραντίνων, ὡς φρούραρχον τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἕλενον, καὶ τὸν σύμβουλον Μίλωνα· ἐπειδὴ ὑπεσχέθη νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν, καὶ ἀφῆκεν αὐτοὺς δηλαδὴ εἰς βεβαίωσιν, καὶ φύλαξιν αὐτῶν (α).

§. πζ΄. Εἴρηται, ὅτι ἐπέρασεν εἴκοσι χιλιάδες πεζὸν, καὶ τρεῖς χιλιάδες ἱππικὸν στράτευμα ἐκ τῆς Ἠπείρου εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ἐπολέμησε δὲ ἐξ χρόνους εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἤπειρον, ἔχων ὀκτὼ χιλιά-

(α) Παυσανίας. Ἀττικ. ιγ΄. Ἰουστῖν. κζ΄. 3.

δας πεζοὺς, καὶ πεντακοσίους ἱππεῖς· χρήματα ὅμως δὲν εἶχε νὰ θρέψῃ μήτε αὐτούς. Τὸ δὲ ὕψος τῶν φρονημάτων, ἡ μεγαλοψυχία καὶ γενναιότης, ἦσαν πάλιν τὰ αὐτὰ, ἀναλοίωτα, ἀταπείνωτα καὶ ἀκλόνητα. Ὅθεν ἐζήτει ἄλλου πόλεμον, ἵνα θρέψῃ τοὺς στρατιώτας. Πλησιέστερος δὲ τόπος διὰ πόλεμου τότε καὶ ἁρπαγὴν ἦτου ἡ Μακεδονία, εἶχε καὶ πρόφασιν καλὴν, ἐπειδὴ δὲν ἔστειλεν ὁ Ἀντίγονος βοήθειαν εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ὅθεν ἔλαβε καὶ μερικοὺς Γαλάτας μισθωτοὺς, καὶ ἀφ' οὗ ἀνέπαυσεν ὀλίγον τὸ στράτευμα, ἐκήρυξε πόλεμον κατὰ τοῦ Ἀντιγόνου, καὶ ἐστράτευσεν εὐθὺς εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἁρπάσῃ καὶ νὰ λεηλατήσῃ μόνον· διότι ἡ δύναμις αὐτοῦ καὶ ἡ λοιπὴ παρασκευὴ δὲν ἦτου διὰ ἐπιχειρήσιν μεγαλητέρων ἔργων. Ἐπειδὴ ὅμως ἔλαβεν εὐκόλως τινὰς πόλεις, ἔπειτα ηὐτρομόλησαν καὶ δύο χιλιάδες στρατιῶται τοῦ Ἀντιγόνου πρὸς αὐτὸν, ἀπεφάσισε νὰ ὁρμήσῃ καὶ πρὸς τὸν Ἀντίγονον, καὶ ἔφθασεν αὐτὸν εἰς τὰ στενὰ τῆς Θεσσαλίας μεταξὺ Φερῶν καὶ Λαρίσης, ὅπου κατετάραξεν ὅλην τὴν φάλαγγα αὐτοῦ. Εἶχε καὶ ὁ Ἀντίγονος πολλοὺς Γαλάτας μισθοφόρους, καὶ Ἐλέφαντας ὁμοίως, καὶ

οὗτοι ἦσαν ἡ ὀπισθοφυλακὴ τῆς φάλαγγος, ὅπου εἶχον καὶ τοὺς Ἐλέφαντας. Οἱ Γαλάται τοίνυν ἀντεσάθησαν ἀνδρείως, καὶ ἔγινε μάχη σφοδρὰ, ὥστε κατεκόπησαν οἱ πλεῖστοι. Οἱ δὲ ἡγεμόνες τῶν Ἐλεφάντων ἀναγκασθέντες, παρεδόθησαν αἰχμάλωτοι ὁμοῦ μὲ τοὺς Ἐλέφαντας. Ἔπειτα δὲ ὥρμησεν εἰς τὴν φάλαγκα τοῦ Ἀντιγόνου, ἡ ὁποία ἦτου τεταραγμένη καὶ πεφοβισμένη, διὰ τὴν δυσυχίαν τῆς ὀπισθοφυλακῆς. Ὅθεν καὶ δὲν ἐδέχετο μάχην, ἀλλ' ἔφευγεν. Ὁ δὲ Πύρρος ἁπλώνων τὴν χεῖρα, ἔκραζε κατ' ὄνομα τοὺς στρατηγοὺς καὶ ταξιάρχους τοῦ Ἀντιγόνου. Ταῦτα δὲ ἀκούοντες ἐκεῖνοι, ηὐτρομόλησαν μὲ ὅλον τὸ πεζὸν στράτευμα πρὸς αὐτόν.

§. πή'. Εἰς τοιαύτην κατάσασιν ἐλθὼν ὁ Ἀντίγονος ἔφυγε πρὸς τὰ παραθαλάσσια, καὶ ἐκράτησε τινὰς πόλεις. Ὁ δὲ Πύρρος νομίζων ἔργου ἔνδοξον καὶ μέγιστον εὐτύχημα τὴν νίκην τῶν Γαλατῶν, ἀφιέρωσε τὰ κάλλιστα καὶ λαμπρότα ὅπλα αὐτῶν εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Ἡτωνίδος Ἀθηνᾶς, καὶ ἐπέγραψε τὸ ἑξῆς ἐπίγραμμα.

„Τοὺς θυρεοὺς ὁ Μολοσσὸς Ἰτωνίδι δῶρον Ἀθάνᾳ
„Πύρρος ἀπὸ θρασέων ἐκρέμασεν Γαλατάν.

„Πάντα τὸν Ἀντιγόνου καθελὼν στρατὸν· οὐ μέγα θαῦμα.

„Αἰχμηταὶ καὶ νῦν καὶ πάρος Αἰακίδαι.

Οἷον, „ Πύρρος ὁ Μολοσσὸς, φθείρας ὅλον τὸ στράτευμα τοῦ Ἀντιγόνου, ἀφιέρωσε τὰς ἀσπίδας ταύτας εἰς τὴν Ἰτωνίδα Ἀθηνᾶν, τὰς ὁποίας ἔλαβεν ἀπὸ τοὺς ἀνδρείους Γαλάτας. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι μέγα θαῦμα, ἐπειδὴ οἱ Αἰακίδαι ἦσαν καὶ πρότερον καὶ τώρα πολεμισταί". Ἄλλοτε δὲ ἀφιέρωσε τὰς ἀσπίδας τῶν Μακεδόνων εἰς τὸν ἐν Δωδώνῃ Δία, ἐπιγράψας καὶ τὸ ἑξῆς ἐπίγραμμα.

„Αἳ δὲ πετ' Ἀσπίδα γαῖαν ἐπόρθησαν πολύχρυσον,

„Αἳ δὲ καὶ Ἑλλάδι τὴν δουλοσύναν ἔπορον.

„Νῦν δὲ Διὸς ναῷ ποτὶ κίονας ὀρφαναὶ κεῖται

„Τὰς μεγαλαυχήτου σκῦλα Μακεδονίας.

Οἷον αὗται αἱ ἀσπίδες ἐπόρθησαν τὴν πολύχρυσον Ἀσίαν. Αὗται ἐδούλωσαν καὶ τὴν Ἑλλάδα. Τώρα ὅμως κρέμανται ἔρημοι εἰς τοὺς κίονας τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς, ἐπειδὴ ἐλήφθησαν λάφυρα ἀπὸ τὴν μεγάλαυχον Μακεδονίαν (α).

§. π.Θ΄ Μετὰ δὲ ταῦτα ἐστράτευσε καὶ ἐκυ-

(α) Παυσαν. Ἀττικ. Ιγ΄.

ρίευε τὰς ἄλλας πόλεις τῆς Μακεδονίας, καὶ τέλος ἐκυρίευσε πάλιν τὰς Αἰγὰς, καὶ ὀλίγου ἔλειπε νὰ κυριεύσῃ ὅλην τὴν Μακεδονίαν. Τότε ἀφῆκεν ἐκεῖ φρουρὰν τῶν Γαλατῶν, οἵτινες ἔσκαψαν, ὡς εἴρηται (α), τοὺς τάφους τῶν βασιλέων, καὶ ἐσύλησαν τὰ χρήματα· τὰ δὲ ὀστᾶ αὐτῶν διεσκόρπισαν. Ὅθεν ἐμίσησαν αὐτὸν πάλιν οἱ Μακεδόνες, ἐπειδὴ δὲν ἤθελε νὰ τιμωρήσῃ τοὺς Γαλάτας. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔπεμψε καὶ ἔλαβον ἐκ τῶν Ταράντων τὸν Μίλωνα καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἔλενον. Τὸν δὲ Πτολεμαῖου τὸν προσβύτερον υἱὸν αὐτοῦ εἶχεν ὑποστρατηγόν. Τότε ἐνόμιζεν, ὅτι ἡ Μακεδονία εἶναι σχεδὸν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ, καὶ ὠνείδιζε τὸν Ἀντίγονον, ὅτι δὲν ἐντρέπεται καὶ φορεῖ ἔτι τὴν βασιλικὴν χλαμύδα, ἡ ὁποία δὲν πρέπει πλέον εἰς αὐτὸν, ὅς τις ἔτρεπε νὰ ἀφορῇ φόρεμα ἰδιωτικὸν, καὶ ταπεινόν. Ὁ δὲ Ἀντίγονος διέτριβε τότε εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, συλλογιζόμενος τί νὰ κάμῃ, καὶ συνάζων μισθωτούς. Ὁ δὲ Πύρρος ἔπεμψε τὸν Πτολεμαῖον, καὶ ἐνίκησεν αὐτὸν κατὰ κράτος, ὥστε ἔφυγε μόνον μὲ δέκα ἀνθρώπους. Πρὶν δὲ ὑποτάξῃ ἐντελῶς τὴν

(α) §. λε΄.

Μακεδονίαν, νὰ ςερεώσῃ καὶ νὰ διατάξῃ αὐτὴν, ἔπεσεν εἰς ἄλλας ἐλπίδας ἀβεβαιωτέρας.

§. ή. Οἱ βασιλεῖς τῆς Σπάρτης τότε ὁ Ἄρευς καὶ Κλεώνυμος ἐχασίασαν, καὶ ἐμάχοντο (α)· ὁ Κλεώνυμος ἦτον βίαιος καὶ μοναρχικὸς, καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶχον αὐτὸν εἰς ὑπόληψιν οἱ Σπαρτιάται, ὥςε ἐβασίλευε μόνον ὁ Ἄρευς. Καὶ ὁ μὲν Κλεώνυμος εἶχε γυναῖκα πάγκαλον Χελιδωνίδα καλουμένην, ἡ ὁποία ἦτον ἐκ γένους βασιλικοῦ, θυγάτηρ τοῦ Λεωτυχίδου. Ὁ δὲ Ἄρευς εἶχεν υἱὸν ἀκμάζοντα Ἀκρότατον καλούμενον (β). Ἡ δὲ Χελιδωνὶς ἔπεσεν εἰς ἔρωτα βίαιον τοῦ Ἀκροτάτου, ὥςε ἐγνώριζον τὸ πρᾶγμα ὅλοι οἱ Σπαρτιάται. Ὅθεν ὁ Κλεώνυμος μὴ ὑποφέρων οὔτε τὸ πολιτικὸν ὄνειδος, οὔτε τὴν οἰκιακὴν κακαταισχύνην, ἔρχεται πρὸς τὸν Πύῤῥον, καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Σπάρτην, νὰ κα-

(α) Ἡ Σπάρτη εἶχε πάντοτε δύο βασιλεῖς. Τὴν δὲ αἰτίαν τούτου, ὅρα ἐν τῇ Ὠγυγίᾳ περὶ Ἡρακλειδῶν, Τόμ. δ'. Ὁ δὲ Κλεώνυμος οὗτος ἦτον απόγονος τοῦ περιφήμου Παυσανίου, τοῦ ςρατηγήσαντος ἐν Πλαταιαῖς κατὰ Μαρδονίου.

(β) Ἀκρότατος ὠνομάζετο καὶ ὁ πατὴρ τοῦ Ἄρεως, καὶ πάππος τούτου τοῦ νέου Ἀκροτάτου.

τασήσῃ αὐτὸν βασιλέα. Ὅθεν ὁ Πύῤῥος νομίζων, ὅτι δύναται νὰ κυριεύσῃ τὴν Πελοπόννησον μὲ τὴν πρόφασιν ταύτην, ἀφῆκε τὴν Μακεδονίαν, ἐν ᾧ ἡτοιμάζετο νὰ ςρατεύσῃ εἰς τὸ ἐνδότερον, καὶ ἐςράτευσε προθύμως εἰς τὴν Σπάρτην, ἔχων εἰκοσιπέντε χιλιάδας ςρατιώτας πεζοὺς, Ἠπειρώτας, Μακεδόνας καὶ Γαλάτας· δύο χιλιάδας Ἱππεῖς, καὶ εἰκοσιτέσσαρας Ἐλέφαντας, καὶ ἐςρατοπέδευσεν εἰς τὴν Μεγαλόπολιν τῆς Ἀρκαδίας, ὥςε κατεταράχθη ἅπασα ἡ Πελοπόννησος, καθότι οὐδεὶς ἐπίςευεν, ὅτι ἦλθε διὰ τὴν αἰτίαν τοῦ Κλεωνύμου, ἀλλὰ δι' αὐτὴν τὴν Πελοπόννησον. Ἐθαύμαζον δὲ αὐτὸν τότε ὅλοι οἱ Ἕλληνευ διὰ τὴν ἐκςρατείαν εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ διὰ τὴν κατὰ Ῥωμαίων καὶ Καρχηδονίων νίκην, ὡς λέγει ὁ Ἰουςῖνος. Αὐτὸς μὲν ἔλεγεν, ὅτι ἦλθε νὰ ἐλευθερώσῃ ὅλας τὰς πόλεις, ὅσας ἐξουσιάζει ὁ Ἀντίγονος. Οἱ δὲ Σπαρτιάται ἔπεμψαν πρέσβεις πρὸς αὐτὸν, νὰ ἐρωτήσωσι διὰ τὴν αἰτίαν τῆς ἐκςρατείας. Ἐκεῖνος δὲ εἶπε τὰ αὐτὰ καὶ πρὸς αὐτούς. Καὶ μάλιςα ἔλεγεν ὅτι θέλει νὰ ἔχῃ φιλίαν καὶ εἰρήνην μὲ αὐτοὺς, ἐπειδὴ ἐπιθυμεῖ νὰ ςείλῃ τοὺς νεωτέρους υἱεῖς αὐτοῦ ἐκεῖ, νὰ ἀνατραφοῦν κατὰ τὲς νόμες τοῦ Λυκούργε καὶ τὰ Λακωνικὰ ἤθη, ἂν δέχων-

ται αὐτοὺς, ἵνα ὑπερτερῶσι κατὰ τοῦτο πάντας τὲς ἄλλους βασιλεῖς. Καὶ οὕτω καθησύχασεν αὐτούς.

§. μά. Ταῦτα λοιπὸν λέγων πρὸς ἅπαντας, εἰσέβαλεν εἰς τὴν Λακωνίαν, καὶ ἤρξατο ἁρπάζειν ϗ λεηλατεῖν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ πρέσβες τῶν Λακεδαιμονίων ἔλεγον αὐτῷ (α), ὅτι πρὶν κηρύξῃ πόλεμον, λεηλατεῖ ἀδίκως τὴν χώραν αὐτῶν, ἀπεκρίθη· Μήτε ἐσεῖς οἱ Σπαρτιάται προλέγετε εἰς ἄλλους, ὅ,τι ἔχετε σκοπὸν νὰ κάμητε. Ὅθεν μὴ ἀγανακτῆτε, ἐὰν μετεχειρίσθην Λακωνικὸν στρατήγημα ἐναντίον τῶν Λακώνων. Ἕνας δὲ τούτων Μανδρικίδας καλούμενος, εἶπε Λακωνιστί (β)· Αἱ μὲν ἐσσὶ τύγε θεὸς, οὐ δὲν μὴ πάθωμεν· οὐ γὰρ ἀδικεῦμεν. Αἱ δ' ἄνθρωπος, ἔσεται καὶ τεῦ κάρρων ἄλλος. Δηλαδή. Ἂν εἶσαι θεὸς, δὲν θέλομεν πάθη κακὸν, ἐπειδὴ δὲν σὶ ἠδικήσαμεν. Ἂν ὅμως εἶσαι ἄνθρωπος, θέλει εὑρεθῇ καὶ ἄλλος ἰσχυρώτερος ἀπὸ ἐσέ. Μετὰ δὲ ταῦτα κατέβαινεν εἰς τὴν Σπάρτην, καὶ ἐπλησίασε πρὸς τὸ

(α) Σπαρτιάται καὶ Λακεδαιμόνιοι εἶναι οἱ αὐτοί· ἐπεὶ δὴ Λακωνία ὠνομάζετο ἡ χώρα, καὶ Λακεδαίμων καὶ Σπάρτη ἡ μητρόπολις αὐτῶν.

(β) Οἱ Λάκωνες Δωριεῖς ὄντες, ὡμίλουν τὴν Δωρικὴν διάλεκτον.

ἐσπέρας εἰς τὴν πόλιν. Ὁ μὲν Κλεώνυμος ἔλεγε, νὰ ὁρμήσῃ εὐθὺς, ἵνα κυριεύσῃ τὴν Σπάρτην μὲ ἔφοδον. Καὶ μάλιστα οἱ οἰκιακοὶ τοῦ Κλεωνύμου παρεσκεύασαν καὶ δεῖπνον εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἵνα δειπνήσῃ ἐκεῖ ὁ Πύρρος. Ἀυτὸς ὅμως ἐφοβήθη μήπως εἰς τὸ σκότος διαρπάσωσιν οἱ στρατιῶται τὴν πόλιν. Ὅθεν εἶπεν, αὔριον κυριεύομεν αὐτὴν τὴν ἡμέραν, νομίζων εὔκολον τὴν ἅλωσιν, διότι οἱ Σπαρτιάται ἦσαν ὀλίγοι καὶ ἀνέτοιμοι, καὶ μάλιστα ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Ἄρευς ἦτον τότε εἰς τὴν Κρήτην, καὶ ἐπολέμει μὲ τοὺς Γορτυνίους (α). Καὶ οὕτως ἐστρατοπέδευσε, νομίζων, ὅτι οἱ Σπαρτιάται δὲν θέλουν τολμήσῃ νὰ λάβουν ὅπλα.

§. μβ'. Ἡ Σπάρτη ὑπέφερε ϗ πρότερον πολέμους καὶ πολιορκίας τοῦ Δημητρίου, καὶ ἦτον ἔκτοτε ὠχυρωμένη μὲ χαρακώματα καὶ τείχη καὶ σαυρώματα εἰς ὅλα τὰ ἐπίμαχα μέρη. Τότε δὲ ἀφ' οὗ ἐνύκτωσεν, οἱ Σπαρτιάται συμβουλευθέντες ἀπεφάσισαν, νὰ στείλωσι τὰς γυναῖκας εἰς τὴν Κρήτην, καὶ νὰ μείνωσι μόνον οἱ ἄνδρες εἰς τὴν πόλιν. Αἱ γυναῖκες ὅμως ἀντεστάθησαν, καὶ μάλιστα

(α) Ἡ Γόρτυν ἦτον τὸ πάλαι πολις ἐπίσημος τῆς Κρήτης. Νῦν δὲ, κώμη, Νόστι Καστέλι ὀνομαζομένη· ἔχει καὶ πολλὰ ἀρχαῖα ἐρείπια.

ἡ Ἀρχιδαμία θυγάτηρ τοῦ βασιλέως, λαμβάνει ξίφος εἰς τὰ χεῖρας καὶ ἔρχεται εἰς τὸ συνέδριον, ἔνθα ἐπέπληξε τοὺς Ἐφόρους, λέγουσα· Νομίζετε, ὅτι πρέπει νὰ ζήσωσιν αἱ γυναῖκες, ἀφ' οὗ χαθῇ ἡ Σπάρτη; ὁ δὲ Πολύαινος (α) λέγει αὐτὴν Ἀρχίδαμιν, καὶ θυγατέρα τοῦ βασιλέως Κλεάδα (β). Καὶ ὅτι ἔγινε πρότερον μάχη ἔμπροσθεν τῆς πόλεως, καὶ ἐνικήθησαν οἱ Σπαρτιάται, ἔπειτα ἀπεφάσισαν νὰ πέμψωσι τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὴν Κρήτην. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔσκαψαν τάφρον (γ) παράλληλον μὲ τὸ στρατόπεδον τοῦ Πύρρου, καὶ πρὸς τὰς ὄχρας ἔσησαν ἀμάξας κατὰ σειράν, καὶ τὰς ἔχωσαν εἰς τὴν γῆν ἕως εἰς τὴν μέσην τῶν τροχῶν, ἵνα ἔχωσιν αὐτὰς ὄπισθεν ὡς τεῖχος ἢ ἔρεισμα, ὅταν τὰς βιάζωσιν οἱ Ἐλέφαντες. Εἰς τὴν τάφρον ταύτην εἰργάζον-

(α) Η'. μϑ'.

(β) Ἀγνοῶ ὅμως τίς ἦτον οὗτος ὁ Κλεάδας· ἐπειδὴ τοιοῦτον ὄνομα δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸν κατάλογον τῶν Λακωνικῶν βασιλέων. Ἀναφέρει δὲ καὶ ἀνωτέρω τουτο τὸ ὄνομα, Η'. λδ'. Ἀλλ' ἡ Λατινικὴ μετάφρασις λέγει αὐτὸν Κλέανδρον. Ἀλλ' οὔτε Κλέανδρος εὑρίσκεται βασιλεὺς Λακεδαιμονίων, ἀλλὰ Κλεόμβροτος.

(γ) Χαντάκι.

το οἱ γέροντες, ἔπειτα ἦλθον αἱ γυναῖκες καὶ παρθένοι ἐνδεδυμέναι ὅπως ἐδυνήθησαν, καὶ ἐβοήθουν, ὥστε κατεσκεύασαν αὐταὶ τὸ τρίτον μέρος τῆς τάφρου. Τὸ μὲν μάκρος αὐτῆς ἔγινεν ὀκτὼ πλέθρα (α), τὸ δὲ πλάτος ἓξ πηχῶν, τὸ δὲ βάθος τεσσάρων· Οἱ δὲ νεώτεροι, ὅσοι ἔμελλον νὰ πολεμήσωσιν, ἡσύχαζον ὅλην τὴν νύκτα.

§. ιγ'. Ἀφ' οὗ ἔγινεν ἡμέρα, καὶ ἤρξατο νὰ κινῆται ἡ φάλαγξ τοῦ Πύρρου, ἔφερον αἱ γυναῖκες τὰ ὅπλα καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τοὺς νέους, λέγουσαι, νὰ φυλάξωσι τὴν τάφρον γενναίως, σοχαζόμενοι, ὅτι εἶναι ἥδιστον πρᾶγμα, νὰ νικοῦν ἔμπροσθεν εἰς τὰ ὄμματα τῆς πατρίδος, καὶ ἔνδοξον, νὰ ἀποθνήσκωσιν ἀναμεταξὺ εἰς τὰς χεῖρας τῶν μητέρων καὶ γυναικῶν αὐτῶν διὰ τὴν δόξαν τῆς Σπάρτης. Τοιαύτη ἦτον ἡ προθυμία ὅλων τῶν γυναικῶν τῆς Σπάρτης, καὶ ὁ διάπυρος πρὸς τὴν πατρίδα ζῆλος. Μόνον δὲ ἡ Χελιδωνὶς ἀπεχωρίσθη, καὶ κατακλησθεῖσα εἰς τὸν θάλαμον αὐτῆς, ἡτοίμασε τὸ σχοινίον νὰ κρεμασθῇ, ἂν νικήσῃ ὁ Πύρρος, ἵνα μὴ πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ

(α) Τὸ πλέθρον ἦτον τὸ ἕκτον μέρος τοῦ σταδίου, καὶ εἶχε μῆκος ἑκατὸν ποδῶν γεωμετρικῶν.

Κλεωνύμου. Ὁ δὲ Πύῤῥος ὁρμήσεν εἰς τὴν τάφρον μὲ τοὺς ὁπλίτας καὶ ἠγωνίζετο, νὰ βιάσῃ τοὺς Σπαρτιάτας. Ἀλλ' ἡ γῆ ἦτον μαλακὴ, ὅπου ἔῤῥιψαν τὸ χῶμα τῆς τάφρε, ϗ οἱ ςρατιῶται αὐτοῦ δὲν εἶχον βάσιν ςερεὰν, νὰ μάχωνται ϗ νὰ προχωροῦν. Οἱ δὲ Σπαρτιάται ἀνθίζαντο συνασπιζόμενοι εἰς τὸ σῶμα τῆς τάφρου, ὥςε ὁ ἀγὼν ἔγινε μέγας καὶ σφοδρός. Ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Πτολεμαῖος ἔχων δύο χιλιάδας Γαλάτας καὶ Χάονας ἐκλεκτοὺς, ὥρμησεν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὅπου ἦσαν αἱ ἅμαξαι, καὶ ἠγωνίζετο νὰ περάσῃ τὴν τάφρον. Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἅμαξαι ἦσαν πυκναὶ καὶ εἰς τὸ βάθος τῆς γῆς ἐμπηγμέναι, ἐδυσκόλευον ὄχι μόνον τὴν ἐπιχείρησιν τούτων, ἀλλὰ ϗ τὴν ὑπεράσπισιν ϗ ἀντίςασιν τῶν Σπαρτιατῶν. Τέλος δὲ ὑπερίσχυσαν οἱ Γαλάται, καὶ σχεδὸν ἐῤῥήχωναν τοὺς τροχοὺς, καὶ ἔσυρον τὰς ἁμάξας πρὸς τὸν ποταμὸν (α), ὥςε ἤνοιγον τὴν διάβασιν.

§. μδ'. Τοῦτον τὸν κίνδυνον ἰδὼν ὁ Ἀκρότατος, ὅς τις ἦτον εἰς τὸ ἄλλο μέρος, λαμβάνει

(α) Οὗτος ὁ ποταμὸς εἶναι ὁ Εὐρώτας, τὸ νῦν βασιλοπόταμον, ὅς τις ἔτρεχε πλησίον τῆς Σπάρτης.

τριακοσίους Σπαρτιάτας, καὶ τρέχει διὰ μέσου τῆς πόλεως, νὰ ἔλθῃ ὄπισθεν τοῦ Πτολεμαίου. Ὁ δὲ Πτολεμαῖος δὲν εἶδεν αὐτὸν, διότι τὸν ἔκρυπτον τὰ κοιλώματα τοῦ τόπου· ϗ οὕτως ἐπέπεσεν εἰς τοὺς ὀπισθινοὺς Γαλάτας, ϗ ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ ἐπιςρέψωσι πρὸς αὐτόν. Ἐκεῖ ἔγινε πολὺς ὠθισμὸς ϗ ἀναβρασμὸς μεταξὺ τῶν ἁμαξῶν καὶ τῆς τάφρου, ὥςε ἔπεσον πολλοί. Τέλος δὲ ἀπέκρουσαν αὐτοὺς οἱ Σπαρτιάται, καὶ ἐμαιταίωσαν τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ Πτολεμαίου. Ἅπαντες δὲ οἱ Σπαρτιάται ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες ἔβλεπον τὸν ἀγῶνα τοῦτον, καὶ τὸ ἀριςούργημα τοῦ Ἀκροτάτου. Ὅθεν ὅτε ἐπέςρεφε διὰ τῆς πόλεως, καὶ ἤρχετο πάλιν εἰς τὴν τάξιν αὐτοῦ, καταιματωμένος καὶ ἐπαιρόμενος διὰ τὴν νίκην, ἐφαίνετο πρὸς τὰς Λακαίνας μεγαλήτερος καὶ ὡραιότερος, ὥςε ἐζηλοτύπησαν τὴν Χελιδωνίδα, ἥτις ἠξιώθη νὰ ἔχῃ τοιοῦτον ἐραςήν. Τινὲς δὲ γέροντες ἠκολούθουν αὐτὸν κράζοντες μεγαλοφώνως· Πήγαινε, Ἀκρότατε, καὶ εὐφραίνου μὲ τὴν Χελιδωνίδα, μόνον παῖδας ἀγαθοὺς νὰ γεννήσῃς εἰς τὴν Σπάρτην. Κατὰ δὲ τὸ ἄλλο μέρος, ὅπου ἐςρατήγει ὁ Πύῤῥος τὴν προσβολὴν, ἀντεςάθησαν ὡς λέοντες οἱ Σπαρτιάται. Εἷς δὲ τούτων Φύλλιος

ὀνομαζόμενος ἀφ' οὗ ἐφόνευσε πολλοὺς ἐχθροὺς, καὶ κατετραυματίσθη πανταχοῦ, δὲν ἐδύνατο πλέον νὰ σαθῇ ὄρθιος, ἀλλ' ἐκλονίζετο νὰ πέσῃ. Ὅθεν ἀφῆκεν ὄλλον εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, ἔπειτα ἀνεχώρησεν ὀλίγον πρὸς τὸ ἐνδότερον, ὅπου ἴσαντο αἱ τάξεις τῶν Σπαρτιατῶν εἰς τὰ ὅπλα, καὶ ἐκεῖ ἔπεσε καὶ ἀπέθανε, ἵνα φυλάξωσι τὸ σῶμα αὐτοῦ οἱ συμπολῖται, νὰ μὴ λάβωσιν αὐτὸ οἱ ἐχθροὶ, ἀλλὰ νὰ τὸ θάψωσιν εἰς τὴν φίλην πατρίδα κατὰ τοὺς νόμους αὐτῆς. Τέλος δὲ ἔφθασε τὸ σκότος τῆς νυκτὸς, καὶ τότε μόνον ἔπαυσεν ἡ μάχη.

§. με'. Ταύτην τὴν νύκτα ἡσύχαζον φυλάττοντες καὶ ἑτοιμαζόμενοι ἀμφοτέρωθεν, νὰ ἀρχίσωσι πάλιν τὸ πρωῒ τὴν μάχην. Ὁ δὲ Πύρρος εἶδεν ὄνειρον, ὅτι ἔρριπτε κεραυνοὺς εἰς τὴν Σπάρτην, ὥςε ἄναψε καὶ ἐκαίετο ὅλη ἡ πόλις. Αὐτὸς δὲ ἐχαίρετο θεωρῶν τὴν φλόγα, καὶ ἀπὸ τὴν πολλὴν χαρὰν ἐξύπνησε, καὶ ἐκέλευσε νὰ ἑτοιμάσωσι τὸ στράτευμα εἰς μάχην. Ἔπειτα διηγήθη τὸ ὄνειρον εἰς τοὺς φίλους αὐτοῦ, συμπεραίνων καὶ προλέγων μάλιςα, ὅτι μέλλει νὰ κυριεύσῃ κατὰ κράτος τὴν Σπάρτην. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐπίζευον ἅπαντες. Εἷς δὲ τούτων Λυσίμαχος ὀνομαζόμενος, ἔλεγε τὸ ἐναντίον. Φοβοῦμαι, εἶπε, βασιλεῦ μήπως προσημαίνει ὁ θεὸς τὸ ἐναντίον· ἐπειδὴ ὅπου πέσῃ κεραυνὸς, ὁ τόπος ἐκεῖνος μένει ἄβατος, ἱερὸς τοῦ Διὸς νομιζόμενος. Ἴσως ἐννοεῖ τὸ ὅραμα, ὅτι καὶ ἡ Σπάρτη εἶνσι ἄβατος καὶ ἀνάλωτος, καθὼς ἐκεῖνοι οἱ τόποι (α). Ὁ δὲ Πύρρος εἶπεν· αὐτὰ, ὦ Λυσίμαχε, τὰ ὀνείρατα καὶ τὰ ἄλλα τὰ τοιαῦτα, εἶναι λόγοι τῆς Πυλαϊκῆς (β) ὀχλαγωγίας καὶ ἀμαθείας. Ἐγὼ δὲ προσάζω, νὰ ἁρπάσῃ ἕκαςος τὰ ὅπλα γενναίως καὶ προθύμως, καὶ νὰ λέγῃ πρὸς ἑαυτόν.

„Εἷς οἰωνὸς ἄριςος ἀμύνεσθαι περὶ Πύρρου (γ). Οἷον, ἓν μόνον σημεῖον, ἢ ὄνειρον εἶναι κάλλιςον, νὰ πολεμῶμεν διὰ τὸν Πύρρον.

(α) Οἱ ἀρχαῖοι, ὅπου ἔπιπτε κεραυνὸς, περιέφραττον τὸν τόπον ἐκεῖνον, νὰ μὴ πλησιάζωσι πλέον μήτε ἄνθρωποι, μήτε ζῶα.

(β) Ἴσως ἀπὸ τῆς Πυλαίας, Ἀμφικτυονικῆς συνόδου, ὅπου ἐσυνάζοντο πολλοὶ ἄχρηςοι, καὶ κατεφλυάρουν ἔξωθεν τοῦ βουλευτηρίου. Σουίδ. Βαρῖν. Πυλ.

(γ) Παρώδησε τὸν στίχον τοῦ Ὁμήρου·

„Ἷς οἰωνὸς ἄριςος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης.

Ιλ. Μ. 243.

§. ις'. Ἀφ' οὗ εἶπεν αὐτὰ, ἐσηκώθη καὶ παρεσκεύαζε τὴν προσβολὴν, καὶ εὐθὺς ὅταν ἔλαμψε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἐπέπεσε πάλιν εἰς τὴν τάφρον. Ἀλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀνθίσαντο πάλιν μὲ τὴν αὐτὴν ἀφοβίαν καὶ προθυμίαν. Ἔδραμον δὲ καὶ αἱ γυναῖκες, καὶ ἐβοήθουν μὲ ὅ,τι ἐδύναντο. Ἄλλαι μὲν ἔδιδον τὰ βέλη εἰς τοὺς τοξότας, ἄλλαι δὲ ἔφερον φαγητὰ καὶ ποτὰ, νὰ φάγωσι καὶ νὰ πίωσιν οἱ μαχόμενοι· ἄλλαι πάλιν ἐλάμβανον τοὺς τιτρωσκομένους καὶ ἐπεμελοῦντο τὰς πληγὰς αὐτῶν, καὶ ἄλλαι κατεγίνοντο εἰς ἄλλα, μὲ ζῆλον καὶ προθυμίαν ἀπερίγραπτον (α). Οἱ δὲ Μακεδόνες τοῦ Πύρρου ἠγωνίζοντο νὰ γεμήσωσι τὴν τάφρον, φέροντες ξύλα, πέτρας, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ῥίπτοντες αὐτὰ ἐπάνω εἰς τὰ σώματα καὶ εἰς τὰ ὅπλα τῶν φονευομένων, ὥστε οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔτρεψαν τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἐκεῖ, καὶ κατεγίνοντο νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἐπιχείρησιν τῶν Μακεδόνων, μαχόμενοι καὶ ἀνθιζάμενοι ἰσχυρῶς. Ἐν ᾧ τοίνυν ἠγωνίζοντο αὐτοὶ ἐκεῖ, ἐφώρμησεν ὁ Πύρρος μὲ τὸ ἱππικὸν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς τάφρου, ὅπου ἦσαν αἱ ἅμαξαι, καὶ βιάσας ἐκείνους, οἵτινες ἐφύλαττον ἐκεῖ, ἐπέρασε τὴν τάφρον, καὶ ἐχώρει μαχόμενος πρὸς τὴν πόλιν. Ὅθεν οἱ μὲν ἀνθιζάμενοι ἐκεῖ ἔκραζον τοὺς ἄλλους εἰς βοήθειαν· αἱ δὲ γυναῖκες ἔτρεχον ἔνθεν κακεῖθεν μὲ κραυγὰς καὶ ἀλαλαγμούς. Ὁ Πύρρος ὅμως προχωρῶν καὶ ἐξωθῶν τοὺς ἐναντιουμένους, ἐπλησίαζε πρὸς τὴν πόλιν. Ἐν τούτοις δὲ ἐπληγώθη ὁ Ἵππος αὐτοῦ μὲ βέλος Κρητικὸν εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ κατεταράχθη τόσον ἀπὸ τὸν πόνον τῆς θανατηφόρου πληγῆς, ὥστε ἐπήδησεν ἐξαίφνης, ταραττόμενος καὶ φρυάττων, καὶ ἔῤῥιψεν αὐτὸν κατὰ γῆς εἰς τόπον κρημνώδη καὶ ὀλισθηρόν. Τοῦτο δὲ βλέποντες οἱ φίλοι, ὑπασπισαί καὶ δορυφόροι, ἔδραμον νὰ τὸν λάβωσι, καὶ ἔγινε θόρυβος πολὺς καὶ σύγχυσις περὶ αὐτόν. Κατὰ ταύτην δὲ τὴν περίσασιν ὥρμησαν οἱ Σπαρτιάται τοξεύοντες, καὶ ἔτρεψαν αὐτοὺς ὅλους ὀπίσω. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔπαυσε τὴν μάχην, ἐνοχλούμενος, ὅτι ἀναγκαίως πρέπει νὰ παραδοθῶσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ ἔπαθον πολὺ κακὸν, ὥστε ἦσαν σχεδὸν ὅλοι καταπληγωμένοι, ἐφονεύθησαν καὶ πολλοί.

(α) Πολύαιν. Η'. μΘ'. Πλούταρχ. Πύρ. ΚΘ'.

§. ιζ'. Οἱ Σπαρτιάται τότε, ὡς ἐνόμιζε καὶ

ἔβλεπεν ὁ Πύῤῥος, ἦσαν εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπελπισίαν. Ἀλλ' ἡ καλὴ τύχη τῆς πόλεως ταύτης, φαίνεται, ὅτι ἤθελε νὰ δοκιμάσῃ τὴν ἀρετὴν τῶν ἐγκατοίκων, καὶ νὰ δείξῃ τὴν δύναμιν καὶ γενναιότητα αὐτῶν εἰς τοὺς μεγάλους κινδύνους καὶ εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπελπισίαν (α). Ἐπειδὴ ἀφῆκεν αὐτοὺς νὰ μάχωνται μόνοι, ἐν ὅσῳ ἐδύναντο· ἀφ' οὗ δὲ ἀπέκαμον, καὶ ἀπελπίσθησαν, ἔστειλεν εἰς αὐτοὺς βοήθειαν. Ἀφ' οὗ ἀφῆκεν ὁ Πύῤῥος τὴν Μακεδονίαν, ἐκυρίευσεν αὐτὴν πάλιν ὁ Ἀντίγονος. Ἔπειτα ἔτρεψε τὴν προσοχὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν Πύῤῥον, σοχαζόμενος, ὅτι ἂν ἐξουσιάσῃ τὴν Πελοπόννησον, γίνεται ἰσχυρὸς ἐχθρὸς, καὶ δὲν ἐτισρέφει πλέον εἰς τὴν Ἤπειρον, ἀλλὰ στρατεύει εἰς τὴν Μακεδονίαν. Ὅθεν παρεσκευάζετο νὰ στρατεύσῃ κατ' αὐτοῦ. Ἐν ᾧ λοιπὸν ἦσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι εἰς ἐκείνην τὴν ἀδυναμίαν καὶ ἀμηχανίαν, ἔφθασεν εἰς βοήθειαν αὐτῶν ὁ Φωκεὺς Ἀμεινίας στρατηγὸς τοῦ Ἀντιγόνου, ἐρχόμενος ἐκ τῆς Κορίνθου μὲ στράτευμα ξενικόν. Εὐθὺς δὲ μετὰ τοῦτον ἦλθε καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Ἄρευς ἐκ τῆς Κρήτης, ἔχων δύο

(α) Πλούταρχ. κϑ'.

χιλιάδας στρατιώτας. Ὅθεν ἐνεψυχώθησαν οἱ Σπαρτιάται, καὶ ἔπεμψαν τὰς γυναῖκας εἰς τοὺς οἴκους, καὶ τοὺς γέροντας, οἵτινες ἔλαβον τὰ ὅπλα ἐξ ἀνάγκης· ἔπειτα παρετάχθησαν εἰς τὴν μάχην μόνον οἱ νέοι καὶ ἀκμαῖοι.

§. ιή'. Ὁ δὲ Πύῤῥος ἐφιλοτιμεῖτο τότε ἔτι μᾶλλον, νὰ κυριεύσῃ τὴν πόλιν, ὅτε εἶχον οἱ Σπαρτιᾶται πολλὴν δύναμιν, διὰ μεγαλητέραν αὐτοῦ δόξαν. Ὅθεν ἐδοκίμασε πάλιν τὰς προσβολὰς, ἀλλ' ἀνωφελῶς· ἐπειδὴ ἀπεκρούετο μὲ φθοράν. Τέλος δὲ ἀφ' οὗ εἶδε τὸ ἀδύνατον, ἀνεχώρησε καὶ ἐλεηλάτει τὴν χώραν τῶν Λακεδαιμονίων, ἔχων σκοπὸν νὰ χειμάσῃ εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐπειδὴ ἐκεῖ ἔμελλε νὰ εὕρῃ τὸ πεπρωμένον τέλος. Οἱ δύο πρώτιστοι τοῦ Ἄργους τότε, ὁ Ἀριστέας καὶ Ἀρίστιππος ἐστασίαζον, τῷ 271 ἔτει πρὸ Χριστοῦ· καὶ ἐπειδὴ ὁ Ἀρίστιππος ἦτον φίλος τοῦ Ἀντιγόνου καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν εἰς βοήθειαν, ὁ Ἀριστέας ἐκάλεσε τὸν Πύῤῥον. Ὁ δὲ Πύῤῥος ἀπὸ μίαν ἐλπίδα εἰς ἄλλην κατανταῖν, καὶ προθυμούμενος νὰ ἀναπληροῖ ἄλλοθεν τὴν προτέραν ζημίαν καὶ ἀποτυχίαν, ἐστράτευσεν εὐθὺς εἰς τὸ Ἄργος, ὅτε ἡτοιμάζετο ὁ Ἀντίγονος νὰ στρατεύσῃ ἐκ τοῦ Ἄργους εἰς τὴν Λακε-

δαίμονα κατ' αὐτοῦ. Τότε ὁ Ἄρευς βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ἐστράτευσεν ἄλλοθεν, καὶ προφθάσας, κατέλαβε τὰ στενὰ καὶ δύσβατα μέρη τοῦ δρόμου, καὶ ἔβλαπτε πολὺ τοὺς Γαλάτας καὶ Μολλοττοὺς, τοὺς ὀπισθοφύλακας τότε τῆς στρατιᾶς. Πρὸ ὀλίγου ὅμως ἐθυσίασεν ὁ Πύρρος, καὶ ἔγιναν ἄλοβα τὰ ἱερὰ (α), ὅθεν εἶπον οἱ μάντεις, ὅτι μέλλει νὰ ἀποθάνῃ τις οἰκεῖος αὐτοῦ. Μεταξὺ δὲ ταύτης τῆς ταραχῆς, δὲν ἐνθυμήθη τὴν μαντείαν, καὶ ἔπεμψε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Πτολεμαῖον, νὰ ἀποκρούσῃ τὸν Ἄρεα ἐκ τῆς ὀπισθοφυλακῆς.

§. ψθ'. Ὁ μὲν Πτολεμαῖος λαμβάνει τὸ στράτευμα αὐτοῦ, καὶ ἐφορμᾷ προθύμως πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, ὅπου συνεκρότησε μάχην κρατεράν. Ὁ δὲ Πύρρος ἐν τούτοις ἔσπευδε νὰ περάσῃ τὰ στενὰ μὲ τὰ ἄλλο στράτευμα. Ὁ δὲ Πτολεμαῖος περιεπλέχθη μὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ ἐμάχετο λαμπρῶς, οἵτινες εἶχον στρατηγὸν τινὰ Εὔαλκον καλούμενον. Μεταξὺ δὲ τούτων ἦτον τις Κρητικὸς Ἀπτεραῖος (β) Ὅροισος

(α) Ὅρα περὶ τούτων ἐν Ὠγυγ. τόμ. Α'. Θεομαντ.

(β) Ἡ Ἄπτερα ἦτον πόλις ἐπίσημος τῆς Κρήτης.

ὀνομαζόμενος, ἀνδρεῖος καὶ ταχύτατος. Οὗτος παρατηρήσας τὸν Πτολεμαῖον μαχόμενον, καὶ ἀγωνιζόμενον νὰ τρέψῃ τοὺς ἐχθροὺς, ἔδραμεν ἐξαίφνης κρυφίως καὶ πλαγίως, καὶ ἐφόνευσεν αὐτὸν ἀπροσδοκήτως. Ὅθεν ἐτράπη τὸ στράτευμα αὐτοῦ. Οἱ δὲ ἐκλεκτοὶ Λακεδαιμόνιοι διώκοντες αὐτοὺς, ἐχωρίσθησαν ἀπὸ τὸ ἄλλο στράτευμα αὐτῶν, καὶ κατέβησαν εἰς τὴν πεδιάδα πρὶν ἐννοήσωσιν, ὅτι ἀπέκοψαν καὶ ἀπεχώρησαν αὐτοὺς ἀπὸ τοὺς ἄλλους οἱ ὁπλῖται τοῦ Πύρρου. Ἀκούσας δὲ ὁ Πύρρος τὸν Θάνατον τοῦ Πτολεμαίου, ἐλυπήθη μὲν, ἀλλὰ καὶ ἐξηριώθη εἰς ἐκδίκησιν. Ὅθεν λαμβάνει τοὺς ἱππεῖς τῶν Μολοσσῶν, καὶ ὁρμᾷ αὐτὸς πρῶτος εἰς τὸ πλῆθος τῶν Λακεδαιμονίων, ὅπου ἐχόρτασεν ἀπὸ φόνους καὶ αἵματα. Πάντοτε μὲν εἰς ὅλας τὰς μάχας ἐφαίνετο φοβερὸς καὶ ἀνίκητος, ὅπου ἐμάχετο αὐτὸς μὲ τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Τοιοῦτος ὅμως ἄγριος, τόσον τολμηρὸς, καὶ τόσον ὀξὺς καὶ βίαιος δὲν ἐφάνη ποτὲ εἰς ἄλλην μάχην, καὶ εἰς ἄλλον κίνδυνον, ὅσον τότε, ἐρεθιζόμενος εἰς ἐκδίκησιν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἐφόνευσε τοσούτους, καὶ κατεσκόρπισε τοὺς ἄλλους, ὥρμησεν ἐπ' αὐτὸν τὸν Εὔαλκον τὸν στρατηγὸν αὐ-

τῶν. Ἐκεῖνος ὅμως ἐσάθη πλαγίως, καὶ σύρας τὸ ξίφος πρὸς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα αὐτοῦ, ἔκοψε τοὺς χαλινούς, καὶ ὀλίγου ἔλειψε νὰ κόψῃ καὶ τὴν χεῖρα ἐκεῖ, ὅπου ἐκράτει τοὺς χαλινούς. Ἐν τούτοις δὲ ὁ Πύρρος ἐκτύπησεν αὐτὸν εὐθὺς μὲ τὸ δόρυ, καὶ τὸν ἔρριψε νεκρὸν εἰς τὴν γῆν, ἔπειτα ἐπήδησε καὶ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ ἵππου εἰς τὴν γῆν, μὲ τοιαύτην ταχύτητα, ὥςε ἐπάτησεν εἰς τὴν γῆν κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν, ὅτε ἔπεσε καὶ τὸ σῶμα ἐκείνου, καὶ ἐμάχετο πεζὸς ἕως οὗ ἐφόνευσεν ὅλους τοὺς ἐκλεκτοὺς τῶν Λακεδαιμονίων, οἱ ὁποῖοι ἔδραμον ἐκεῖ, καὶ ἠγωνίζοντο, νὰ λάβωσι τὸ σῶμα τοῦ Ἐυάλκου. Αὕτη δὲ ἡ ἀνωφελὴς φθορὰ τῶν Σπαρτιατῶν ἔγινεν ἐξ αἰτίας τῆς φιλοτιμίας καὶ φιλεκδικήσεως, ἐπειδὴ ἠθέλησαν νὰ διώξωσι καὶ νὰ βλάψωσι τὸν Πύρρον, ὅτε ἔπαυσεν ὁ πόλεμος, καὶ ἐκεῖνος ἀνεχώρει ἐκεῖθεν. Τοῦτο ἔπρεπε νὰ γένῃ, ὅτε ἐστράτευε πρὸς αὐτοὺς, καὶ οὐχὶ ὅτε ἔφευγε.

§. ρ΄. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐκήδευσεν ὁ Πύρρος τὸν Πτολεμαῖον μὲ ἐναγισμοὺς ἐπιταφίους, ἐώρτασε καὶ ἀγῶνα λαμπρὸν εἰς παρηγορίαν τῆς λύπης αὐτοῦ, ἔπειτα ἐστράτευσεν εἰς τὸ Ἄργος. Ἐπειδὴ δὲ ἔμαθεν, ὅτι ὁ Ἀντίγονος ἐστρατοπέδευεν εἰς λόφους ὑψηλοὺς ἄνωθεν τῆς πεδιάδος, αὐτὸς ἦλθε καὶ ἐστρατοπέδευσεν εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Ναυπλίας (α). Τὴν δὲ δευτέραν ἡμέραν ἔπεμψε κήρυκα πρὸς τὸν Ἀντίγονον, καὶ ὠνείδιζεν αὐτὸν, ὅτι εἶναι ἅρπαξ, βλαβερὸς, καὶ ἂν δὲν φοβῆται, νὰ καταβῇ εἰς τὴν πεδιάδα, νὰ πολεμήσωσι, καὶ ὅς τις νικήσῃ, ἐκεῖνος νὰ λάβῃ τὴν βασιλείαν τῆς Μακεδονίας καὶ Ἑλλάδος. Ὁ δὲ Ἀντίγονος ἀπεκρίθη, ὅτι αὐτὸς εἰς τοὺς πολέμους μεταχειρίζεται περισσότερον τὴν εὐκαιρίαν, παρὰ τὰ ὅπλα. Διὰ τὸν Πύρρον ὅμως εἶναι πολλοὶ δρόμοι τοῦ θανάτου ἀνοικτοὶ, ἐὰν δὲν εὑρίσκῃ ἡσυχίαν νὰ ζήσῃ, Οἱ δὲ Ἀργεῖοι ἔπεμψαν πρέσβεις ἅμα πρὸς ἀμφοτέρους, καὶ παρεκάλουν, νὰ ἀναχωρήσωσι καὶ οἱ δύο, καὶ νὰ ἀφήσωσι τὴν πόλιν ἐλευθέραν, ἡ ὁποία ἔχει φιλίαν καὶ μὲ τὸν ἕνα καὶ μὲ τὸν ἄλλον. Ὁ μὲν Ἀντίγονος κατεπείσθη, καὶ εἰς βεβαίωσιν αὐτῶν, ἔδιδε καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐνέχυρον. Ὁ δὲ Πύρρος ἔλεγε μὲν ὅτι ἀναχωρεῖ, ὅμως ἐνέχυρον δὲν ἔδιδεν. Ὅθεν ἐφαίνετο ὕποπτος.

§. ρα΄. Ἐν τούτοις δὲ ἐθυσίαζεν ὁ Πύρρος,

(α) Τὸ νῦν Νάπλι.

καὶ ἀφ' οὗ ἔσφαξον τοὺς βόας, καὶ ἐχώρισαν τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἀπὸ τὰ σώματα, αἱ κεφαλαὶ ἐξέβαλλον τὰς γλώσσας καὶ ἔγλυφον τὸ αἷμα. Εἰς τὸ Ἄργος πάλιν ἡ Ἱέρεια τοῦ Λυκείου Ἀπόλλωνος ἔτρεχε κράζουσα, ὅτι βλέπει τὴν πόλιν γεμάτην ἀπὸ αἵματα καὶ νεκρούς. Καὶ ὅτι ἕνας ἀετὸς ὥρμησε νὰ πολεμήσῃ μὲ τὰ ἄλλα ὄρνεα, ἔπειτα ἔγινεν ἄφαντος. Ταῦτα ὅλα ἦσαν κακὰ προμηνύματα διὰ τὸν Πύρρον κατὰ τὴν δόξαν τοῦ καιροῦ ἐκείνου. Ὁ Πύρρος ὅμως ἐπεβούλευε τὸ Ἄργος συμφώνως μὲ τὸν Ἀριστέαν, καὶ τὴν νύκτα, ὅτε ἦτον σκότος βαθύτατον, ἐπλησίασεν εἰς τὰ τείχη, καὶ εὗρεν ἀνοικτὴν τὴν πόλιν Διαμπερὲς ὀνομαζομένην, τὴν ὁποίαν ἤνοιξεν ὁ Ἀριστέας. Καὶ οἱ μὲν Γαλάται εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ κατέλαβον τὴν ἀγοράν, πρὶν ἐννοήσωσιν οἱ Ἀργεῖοι. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πύλη ἦτον χαμηλὴ καὶ δὲν εἰσέβαινον οἱ Ἐλέφαντες μὲ τοὺς πύργους, κατέβαζον τοὺς πύργους, ἔπειτα ἀφ' οὗ εἰσήρχοντο οἱ Ἐλέφαντες εἰς τὸ ἔσωθεν τῆς πύλης, ἀνέβαζον πάλιν τοὺς πύργους ἐπ' αὐτούς. Καὶ ἐπειδὴ ἦτον σκότος, ἐγίνετο διατριβὴ καὶ θόρυβος πολὺς, ὥστε ἐνόησαν οἱ Ἀργεῖοι τὴν ἐπιβουλήν. Ὅθεν ἔλαβον τὰ ὅπλα, καὶ ἐσυνάζοντο

εἰς τὴν ἀκρόπολιν Ἀσπίδα ὀνομαζομένην, καὶ εἰς ἄλλους τοιούτους ὀχυροὺς τόπους. Ἐν τούτοις δὲ ἔπεμψαν καὶ πρὸς τὸν Ἀντίγονον πρέσβεις, παρακαλοῦντες νὰ προφθάσῃ. Ὅθεν ὁ μὲν Ἀντίγονος ἐπλησίασεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἐστάθη εἰς μέρος ἁρμόδιον, ὅθεν παρετήρει τὰ κινήματα τοῦ Πύρρου· τοὺς δὲ στρατηγοὺς καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἔπεμψεν εἰς τὴν πόλιν μὲ στράτευμα ἱκανόν. Ἐν τούτοις δὲ ἔφθασε καὶ ὁ Ἄρευς βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ἔχων χιλίους Κρῆτας, καὶ τοὺς ἐλαφροτάτους Σπαρτιάτας. Οὗτοι πάντες ὥρμησαν εἰς τὴν ἀγοράν, ὅπου ἦσαν οἱ Γαλάται, καὶ κατεθορύβησαν καὶ κατετάραξαν αὐτούς.

§. ρβ'. Ὁ δὲ Πύρρος ἀφῆκε τὸ περισσότερον στράτευμα εἰς τὴν πύλην μὲ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἕλενον, τὸ δὲ λοιπὸν ἔλαβεν αὐτὸς καὶ ἡτοιμάζετο νὰ εἰσβάλῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν πόλιν, μὲ τοὺς Ἐλέφαντας. Ἐν ᾧ τοίνυν ἐμάχοντο ἐκεῖνοι εἰς τὴν ἀγοράν, παρεσκευάσθη καὶ αὐτὸς, καὶ ἤρχετο ἐκεῖ μὲ φωνὰς καὶ ἀλολαγμούς. Οἱ δὲ Γαλάται ἀκούσαντες τοῦτον τὸν ἀλαλαγμὸν, ἔκραζον καὶ αὐτοὶ ἀλαλάζοντες γοερῶς καὶ ἐλεινῶς, ὥστε ἐνόησεν ὁ Πύρρος, ὅτι εἶναι εἰς ἀγῶνα καὶ κίνδυνον οἱ ἄνθρωποι. Ἦτον δὲ τότε εἰς

ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς πόλεως, ὅπου ἦτον τὸ γυμνάσιον τοῦ Κυλαράβου ὀνομαζόμενον (α), ὅτε ἤκουσε τὸν ἀλαλαγμόν. Διὰ τοῦτο ἔσπευδε νὰ προφθάσῃ μὲ τὸ Ἱππικόν. Ὅμως οἱ πολλοὶ καὶ συχνοὶ ὑδραγωγοὶ καὶ ὑπόνομοι (β) τοῦ Ἄργους, καὶ τὸ βαθὺ σκότος, ἐμπόδιζον τὴν πρόοδον, καὶ ἡ σπουδὴ ἐγίνετο κινδυνώδης. Ἔτι δὲ αἱ φωναὶ καὶ ἀλαλαγμοί, καὶ ὁ τοσοῦτος θόρυβος, κατεσύγχισαν καὶ τοὺς στρατιώτας καὶ τοὺς στρατηγούς, ὥστε δὲν ἤκουον τὰ παραγγέλματα, καὶ ἐπλανῶντο ἔνθεν κακεῖθεν εἰς τοὺς στενωποὺς δρόμους τῆς πόλεως, ὅπως ἐδύνατο ἕκαστος, ἄναρχοι καὶ ἀστρατήγητοι. Ὅθεν ἐσάθησαν καὶ περιέμενον τὴν ἡμέραν ἀμφότερα τὰ μέρη.

§. ργ΄. Ἀφ' οὗ δὲ ἔγινεν ἡμέρα, καὶ εἶδεν ὁ Πύρρος τὸ φρούριον, τὴν Ἀσπίδα, γεμάτην ἀπὸ στρατεύματα ἐνωπλισμένον, κατεταράχθη. Εἶδε καὶ εἰς τὴν ἀγοράν, ὅπου ἦσαν πολλὰ καὶ διάφορα ἀφιερώματα, δύο ἀγάλματα λύκου χαλκοῦ καὶ ταύρου, εἰς σχῆμα τοιοῦτον, ὡς ἂν νὰ ἐμάχοντο, καὶ ἐδειλίασε καὶ ἐκ τούτου· ἐπειδὴ ἐνθυ-

(α) Ἀπὸ τοῦ Κυλαράβου υἱοῦ τοῦ Σθενέλου. Παυσαν. Κορινθ. Ιη΄. Κβ΄. (β) Κανάλια.

μήθη τινὰ χρησμὸν παλαιὸν, ὅς τις ἔλεγεν, ὅτι τότε θέλει ἀποθάνῃ, ὅταν ἰδῇ λύκου μὲ ταῦρον μαχόμενον (α). Διὰ ταῦτα ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ, ἐπειδὴ καὶ ἄλλως ἐφαίνετο ἀδύνατος ἡ ἅλωσις τοῦ Ἄργους, κατὰ τὸ στράτευμα καὶ τὴν προετοιμασίαν αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἦτον ἡ πύλη τῆς πόλεως σενὴ, ἐμήνυσεν εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἕλενον, νὰ κρημνίσῃ τὸ τεῖχος, ἵνα ἐξέλθῃ τὸ στράτευμα μὲ εὐκολίαν, ἂν τύχῃ καὶ ἀναγκασθῇ, καὶ νὰ βοηθῇ καὶ αὐτὸς, ἐναντιούμενος εἰς τοὺς ἐχθρούς, ἕως νὰ ἐξέλθῃ τὸ στράτευμα. Μεταξὺ δὲ τοῦ τοιούτου θορύβου καὶ τῆς τοιαύτης ταραχῆς, ὁ ἀπεσταλμένος μὲ αὐτὴν τὴν παραγγελίαν, ἠ περιεπλανᾶτο ἀπὸ δρόμου εἰς δρόμον, μὴ δυνάμενος νὰ ἐξέλθῃ, καὶ ἔφθασεν ἡ ἀγγελία διὰ μέσου ἄλλων μεταβεβλημένη, ἢ ἄλλως πῶς ἔσφαλε, καὶ ἔδωκεν ἐσφαλμένην εἴδησιν εἰς τὸν Ἕλενον. Ὅθεν κατ' ἐκείνην τὴν εἴδησιν, ἔλαβεν ὁ Ἕλενος τοὺς λοιποὺς Ἐλέφαντας καὶ τοὺς καλλίτους στρατιώτας, καὶ ἔδραμε νὰ βοηθήσῃ

(α) Ταῦτα τὰ ἀγάλματα ἔχουσι τινὰ ἀρχαῖον λόγον, καὶ ὥρα ἐν τῇ Ἀργυγ. περὶ Δαναοῦ καὶ Γελάνωρος, ὡς καὶ περὶ τῆς Ἀσπίδος, ἐν τῷ Ἄβαντι.

τὸν πατέρα αὐτοῦ. Αὕτη ἡ ἐσφαλμένη βοήθεια ἔγινεν αἰτία τῆς μεγίσης δυσυχίας.

§. ρδ'. Ἐν ὅσῳ ἦτον ὁ Πύῤῥος εἰς τὴν ἀγορὰν, ὅπου εἶχεν εὐρυχωρίαν, νὰ διοικῇ τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ, ἀνθίσατο καὶ ἀνεχώρει. Ὕστερου ὅμως ὅταν εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον τὸν στενὸν δρόμον, διὰ τοῦ ὁποίου ἔπρεπε νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὴν πύλην Διαμπερὲς, ἀπήντησε τὸν Ἕλενον, ὅς τις ἔτρεχεν ὡς χείμαρος εἰς τὴν πόλιν μὲ πολὺ στράτευμα, καὶ οὕτως ἔφραξαν αὐτοὶ τὴν ἔξοδον τοῦ Πύῤῥου. Μὴ ἰξεύροντες δὲ τὸν σκοπὸν τοῦ Πύῤῥου, μήτε ἀκούοντες τὰ παραγγέλματα, ἐβίαζον τοὺς ἄλλους, ἵνα εἰσχωρήσωσιν. Ἐκεῖνοι πάλιν ἀπαντῶντες αὐτοὺς καὶ ἐμποδιζόμενοι, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ὄπισθεν ἀναγκαζόμενοι, συνεστρέφοντο καὶ κατεπατοῦντο εἰς τοὺς στενωπούς. Ἐν ταύτῃ δὲ τῇ ἀναβράσῃ, ἐπληγώθη καὶ ὁ μέγιστος Ἐλέφας, καὶ ἔπεσεν ἔμπροσθεν τῆς πύλης βρυχόμενος καὶ ταραττόμενος, ὥστε ἔφραξε καὶ αὐτὸς τὴν πύλην. Ἄλλος δὲ Ἐλέφας, Νίκων ὀνομαζόμενος, ἔχασε τὸν ἐπιβάτην αὐτοῦ, ὅς τις ἐπληγώθη καὶ ἔπεσεν· ἔθεν ἔτρεχε μεταξὺ τοῦ πλήθους, καὶ ἐζήτει αὐτὸν, ἐξωθῶν, κατὰ πατῶν καὶ συνθλίβων τοὺς προσυχάνοντας οἰκείους

καὶ ἐχθρούς. Τέλος δὲ ηὗρεν αὐτὸν ἀποθαμένον, καὶ τὸν ἔλαβε μὲ τοὺς ὀδόντας καὶ μὲ τὴν προβοσκίδα, ἔπειτα ἐπέστρεψεν ὡς μαινόμενος, ἀνατρέπων, καὶ καταπατῶν πάλιν ὅσους εὗρισκεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Οὕτω λοιπὸν θλιβόμενοι καὶ στενοχωρούμενοι, δὲν ἐδύναντο νὰ μεταχειρισθῇ ἕκαστος τὰς χεῖρας καὶ πόδας αὐτοῦ, νὰ κινηθῇ ὅπως θέλει, καὶ νὰ ἀνθίσαται, ἢ νὰ ἀναχωρῇ, ἀλλ' ἔγιναν ὅλοι ἓν σῶμα πεπυκνωμένον καὶ συνεσφιγμένον, καὶ κινούμενον ὡς θάλασσα, ποτὲ πρὸς τὸ ἕν καὶ πότε πρὸς τὸ ἄλλο μέρος. Διὰ τοῦτο δὲν ἐδύναντο νὰ ἐναντιωθῶσιν εἰς τοὺς ἐχθροὺς, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔπαυον ὁρμῶντες, διώκοντες καὶ φονεύοντες αὐτοὺς, ἀλλ' ἐφονεύοντο μάλιστα ἀναμεταξύ των, καταπατούμενοι καὶ συντριβόμενοι, καὶ κατασφαζόμενοι. Ἐπειδὴ ἂν τὰ ξίφη ἢ αἱ λόγχαι αὐτῶν ἔπιπτον πλαγίως πρὸς τοὺς ἄλλους, ἦτον ἀδύνατον νὰ τὰ ὀρθώσωσιν, ἵνα μὴ βλάπτωσι τοὺς πλησίον. Ὅθεν ἐκεῖνοι συνωθούμενοι καὶ στενοχωρούμενοι ὑπὸ τοὺς ἄλλους, ἐκαρφώνοντο εἰς τὰς λόγχας καὶ εἰς τὰ ξίφη τῶν πλησίων. Τοιαύτην ἰδέαν εἶχε τὸ κακὸν, καὶ εἰς τοιαύτην κατάσασιν κατήντησε τὸ ἀνίκητον στράτευμα τοῦ Πύῤῥου, ἐξ αἰτίας τοῦ ῥηθέντος σφάλ-

ματος. Τὸ δὲ Ἄργος ἦτον τότε εἰς τοιαύτην ταραχὴν καὶ θλιβερὰν κατάσασιν, ὥσε δὲν ἔμεινεν ἄνθρωπος ἀκίνητος καὶ ἡσυχος εἰς τὴν πόλιν. Ἀλλ' οἱ μὲν ἄνδρες ἐμάχοντο εἰς τοὺς δρόμους, αἱ δὲ γυναῖκες ἔβλεπον ἀπὸ τὰ παράθυρα, καὶ ἀπὸ τὰς σκεπασὰς τῶν οἴκων, ῥίπτουσαι πέτρας, ξύλα, καὶ κεραμίδας εἰς τοὺς ἐχθρούς.

§. ρέ. Ὁ δὲ Πύῤῥος, ὅς τις ἦτον ὄπισθεν, βλέπων ἀνίατον τὸ κακὸν, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ μεταχειρισθῇ τὸ στράτευμα αὐτοῦ, ἔλυσε τὴν μίτραν ἐκ τῆς περικεφαλαίας, ἵνα μὴ γνωρίζηται, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν εἰς ἕνα ὑπασπιστὴν αὐτοῦ, ἔπειτα, ἐπισηριζόμενος εἰς τὴν ἀρετὴν τοῦ Ἵππου αὐτοῦ, ἐπέστρεψε, καὶ ὥρμησεν εἰς τοὺς ἐχθρούς. Ἐπειδὴ δὲ ἐπλήγωσεν αὐτὸν τὶς Ἀργεῖος ὀλίγον μὲ τὴν λόγχην εἰς τὸ στῆθος διὰ μέσου τοῦ θώρακος, ἐπέστρεψε καὶ ἐδίωκεν αὐτόν. Οὗτος ὁ Ἀργεῖος ἦτον υἱὸς τινὸς πτωχῆς γυναικὸς· ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ ἔβλεπε τὸν κίνδυνον τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, ἀπὸ τῆς σκεπασῆς τοῦ οἴκου. Ὅθεν λαμβάνει μίαν κεραμίδα μὲ τὰς δύο χεῖρας καὶ ῥίπτει αὐτὴν μὲ δύναμιν πολλὴν καὶ ἄκραν ἀγανάκτησιν ἐπὶ τὸν Πύῤῥον, ἥτις ἔπεσεν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ Ἵππου

ἐκεῖ, ὅπου ἦτον τὸ μνημεῖον τοῦ Λικυμνίου (α). καὶ ἐκείτετο ὥραν ἱκανὴν, ἐπειδὴ δὲν τὸν ἐγνώριζον. Μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ἀντιγόνου ἦτόν τις Ζώπυρος ὀνομαζόμενος, ὅς τις ἐγνώριζε τὸν Πύῤῥον, καὶ ὑπωπτεύθη· ὅθεν ἦλθεν ἐκεῖ μὲ ἄλλους τρεῖς στρατιώτας, καὶ ἀφ' οὗ εἶδεν, ὅτι ἦτον αὐτὸς, τὸν ἔσυραν εἰς μίαν αὐλὴν, καὶ ἐκεῖ ἄρχισε νὰ ἀναλαμβάνῃ, ἐπειδὴ δὲν ἦτον ἀποθαμένος, ἀλλ' ἐσκοτίσθη ἀπὸ τὴν σφοδρότητα τῆς πληγῆς. Ὅθεν ὁ Ζώπυρος εἴλκυσε τὸ ξίφος, νὰ κόψῃ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Τότε ὁ Πύῤῥος, ἔτρεψε τὰ ὄμματα, καὶ εἶδε μὲ ἄγριον καὶ φοβερὸν βλέμμα πρὸς αὐτὸν. Ὅθεν ἐφοβήθη καὶ ἐθορυβήθη τόσον οὗτος ὁ ἄγριος καὶ βάρβαρος Ζώπυρος, ὥσε ἔτρεμον αἱ χεῖρες αὐτοῦ· καὶ διὰ τοῦτο ἀντὶ νὰ κόψῃ τὸν τράχηλον εὐθὺς, ἠγωνίζετο ὥραν ἱκανὴν κόπτων τὴν κεφαλὴν τοῦ Πύῤῥου μεταξὺ τοῦ σώματος, καὶ τιμωρῶν αὐτὸν ἐξ αἰτίας τοῦ φόβου καὶ τῆς δειλίας.

§. ρς. Ἐν τούτοις δὲ ἔμαθον καὶ ἄλλοι πολλοὶ τὸ συμβὰν, καὶ ὁ Ἀλκυωνεὺς υἱὸς τοῦ Ἀν-

(α) Ὅρα περὶ τούτου ἐν Ὑγιν. ἐν τῷ περὶ Ἡρακλειδ. τόμ. δ'.

τιγόνου ἔδραμε καὶ ἐζήτησε τὴν κεφαλὴν, νὰ ἰδῇ ἂν τῷ ὄντι εἶναι τοῦ Πύῤῥου· ἔπειτα ἔλαβεν αὐτὴν καὶ ἔτρεξεν εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἀντίγονος ἐκάθητο τότε μὲ τὲς φίλες αὐτῆ, καὶ ὁπ' οὗ εἶδε τὴν κεφαλὴν τοῦ Πύῤῥου, ἐκτύπησε τὸν υἱὸν αὐτοῦ μὲ τὴν ῥάβδον, καὶ τὸν ἐδίωξεν ἐκεῖθεν, ὀνομάζων αὐτὸν βάρβαρον καὶ ἀνόσιον· αὐτὸς δὲ ἐσκέπασε τὰ ὄμματα αὐτοῦ μὲ τὴν χλαμύδα καὶ ἔκλαιεν, ἐνθυμούμενος τὴν μεταβολὴν τῆς τύχης, καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ πάππου αὐτοῦ Ἀντιγόνου, καὶ τοῦ Δημητρίου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, οἵτινες ἔλαβον τοιοῦτον τέλος ὡς ὁ Πύῤῥος· ἔπειτα ἐκήδευσε τὸ σῶμα καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ Πύῤῥου καὶ ἔκαυσεν αὐτὰ ἐντίμως. Ἐπειδὴ δὲ ἔπεσεν ὁ Πύῤῥος πλησίον τοῦ Ἱεροῦ τῆς Δήμητρος, ἔλεγον οἱ Ἀργεῖοι, ὅτι ἡ Δήμητρα ἐφόνευσεν αὐτὸν, ὅπου ἔκτισαν καὶ μνημεῖον, Καὶ οὕτως ἐκυρίευσεν ὁ Ἀντίγονος ὅλον τὸ στρατόπεδον τοῦ Πύῤῥου. Μετεχειρίσθη ὅμως φιλανθρώπως ὅλους τοὺς φίλος τοῦ Πύῤῥου. Ὁ δὲ Ἀλκυωνεὺς ἦυρε τὸν Ἕλεον ἐνδεδυμένον χλαμύδιον ταπεινὸν καὶ λυπηρὸν, καὶ ἐπεριποιήθη αὐτὸν φιλοφρόνως, ἔπειτα τὸν ἔφερεν εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ. Τότε ὁ Ἀντίγονος εἶπε πρὸς τὸν Ἀλ-

λκωνέα. Τοῦτο τὸ δῶρον, ὦ τέκνου, τὸ ὁποῖον μοὶ φέρεις τώρα φιλανθρώπως, εἶναι μὲν καλήτερον παρὰ τὸ πρότερον (α), ὅμως καὶ τοῦτο δὲν τὸ ἔκαμες ὀρθῶς, ἐπειδὴ δὲν ἔλαβες τὸ φόρεμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον φέρει καταισχύνην εἰς ἡμᾶς τοὺς νικητὰς, καὶ νὰ δώσῃς αὐτῷ φόρεμα βασιλικὸν, ἔπειτα νὰ τὸν παρρησιάσῃς εἰς ἐμὲ. Ἔδειξε λοιπὸν πολλὴν φιλοφροσύνην πρὸς τὸν Ἕλενον, ἔπειτα ἔπεμψεν αὐτὸν ἐντίμως εἰς τὴν Ἤπειρον. Ἔδωκεν αὐτῷ καὶ τὰ ὀσᾶ τοῦ Πύῤῥου, νὰ τὰ θάψωσιν εἰς τὴν Ἤπειρον. Ἀπέθανε δὲ ὁ Πύῤῥος τὸ 272 ἔτος πρὸ Χριστοῦ.

§. ρζ'. Αὐτὸς ἦτον λοιπὸν ὁ Πύῤῥος, ὅς τις μὲ ὀλίγην δύναμιν, καὶ μὲ μικρὰν προπαρασκευὴν κατετάραξε τὴν Μακεδονίαν, Ἑλλάδα, Ἰταλίαν, Σικελίαν, καὶ αὐτὴν τὴν Λιβύαν ἐκ τῆς Σικελίας, καὶ τέλος ἔγινε τάφος αὐτοῦ τὸ Ἄργος. Τοιοῦτον ἄδικον θάνατον ἐδοκίμασαν τρῖς μέγιστοι ἄνδρες τῆς γενεᾶς ταύτης, ὁ Ἀχιλλεὺς, Πύῤῥος ὁ πρῶτος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ὁ Πύῤῥος οὗτος ὁ τρίτος καὶ σχεδὸν ὁ τελευταῖος βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου· ἐπειδὴ ἡ Ἤπειρος μετὰ ταῦτα

(α) Δηλαδὴ, τὴν κεφαλὴν τοῦ Πύῤῥου

παρήκμασε δὲ ὅλου, ὡς θέλομεν εἰπῆ μετ' ὀλίγον. Ὁ μὲν Ἀχιλλεὺς ἐφονεύθη δολίως καὶ ἀπροσδοκήτως εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅτε ἦτον ἄοπλος καὶ ἀμέριμνος. Ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Πύῤῥος κατεσφάγη ὁμοίως δολίως καὶ ἀπροσδοκήτως εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. Οὗτος δὲ ὁ Πύῤῥος ἐφονεύθη ὡσαύτως δολίως ὑπὸ γυναικὸς διὰ τῆς κεραμίδος πλησίον τοῦ Ἱεροῦ τῆς Δήμητρος, ὥσε ἡ ἀνδρεία, ἡ τόλμη, ἡ ἔμπειρος χρῆσις τῶν ὅπλων, ἡ στρατηγικὴ σύνεσις, καὶ ἡ εὔνοια τῶν φίλων χ τοῦ στρατοῦ, δὲν ἐχρησίμευσαν εἰς αὐτοὺς εἰς τὴν τελευταίαν ὥραν. Δὲν ἐδυνήθησαν νὰ μεταχειρισθοῦν τὴν ἀκμάζουσαν στρατιωτικὴν καὶ ἰδίαν δύναμιν εἰς ὑπεράσπισιν τῆς ζωῆς αὐτῶν, ἀλλ' ἀπέθανον ὡς ἔρημοι καὶ δεδεμένοι χειρῶν καὶ ποδῶν, ὅτε ἦταν ἀνίκητοι, καὶ ἡ δόξα καὶ δύναμις αὐτῶν ἤκμαζε, καὶ τὸ στράτευμα καὶ οἱ φίλοι αὐτῶν ἐθυσιάζοντο πολλάκις δὲ αὐτούς.

§. ρή. Διὰ τοῦτο ἐνόμισαν τινὲς ἀρχαῖοι ὀργὴν θεϊκὴν ταύτην τὴν παράδοξον μεταβολὴν τῆς τύχης· ἐπειδὴ λέγουσι διὰ ἐκείνους μὲν τοὺς προτέρους ἄλλας αἰτίας, τὸν δὲ Πύῤῥου τοῦτον, ὡς λέγει Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς (α), ὠργίσθη ἡ

(α) Ἐλλείπ. ιθ'. Παυσαν. Ἀττικ. ιγ'. ιδ'. Ἰκσῖν. Κέ. 4. 5.

Δήμητρα καὶ Περσεφόνη, ἐπειδὴ ἔλαβε τὰ Ἱερὰ χρήματα τοῦ ναοῦ αὐτῆς ὡς εἴπομεν. Διὰ ταύτην τὴν ἀσέβειαν, λέγει, ἐνικήθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐπειδὴ ἄλλως ἦτον ἀδύνατον νὰ νικήσωσιν αὐτὸν οἱ Ῥωμαῖοι, ὡς ἱστορεῖ ὁ Πρόξενος. Ἔτι δὲ τὰ αὐτὰ ἔγραφε καὶ αὐτὸς ὁ Πύῤῥος εἰς τὰ ὑπομνήματα αὐτοῦ. Τοιαῦτα συνέβησαν πολλὰ, καὶ δὲν εἶναι τὸ πρᾶγμα θαυμαστὸν· ἐπειδὴ ἡ τοιαύτη ἀσέβεια παρακινεῖ τὸν λαὸν εἰς μῖσος. Ὅθεν τὸ, βοὴ λαοῦ, ὀργὴ θεοῦ. Τὸν δὲ πρῶτον Πύῤῥου λέγουσί τινες, ὅτι ἐφόνευσε μὲ τοιαύτην πρόφασιν ὁ Ὀρέσης, ἐπειδὴ ἐξέδωκε λόγον, ἢ αὐτὸς μόνος, ἢ τὴν Πυθίαν διέφθειρε καὶ ἐκήρυξεν, ὅτι ὁ Πύῤῥος ἦλθε νὰ λεηλατήσῃ τὸν ναὸν· ὅθεν ὥρμησαν ἐπ' αὐτὸν πάντες οἱ Δελφοί. Καὶ διὰ τοῦτο εἶχεν ἕκαστος τὴν ἄδειαν νὰ φονεύσῃ αὐτὸν ὡς Ἱερόσυλον, προσευχόμενον εἰς τὸν βωμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅπου ἦτον ἡ καλλίστη εὐκαιρία.

§. ρϑ'. Ὁ Πύῤῥος εἶχε πρόσωπον βασιλικὸν χ φοβερὸν, πλὴν ἦτον περισσότερον φοβερὸν παρὰ σεμνόν. Ἦτον εἰς τὴν Λάρισσαν τῆς Θεσσαλίας τις μάγειρος Βατραχίων ὀνομαζόμενος, ὅς τις εἶχε τὴν μορφὴν τοῦ Πύῤῥου, ὥσε

φαίνετο ὅμοιος μὲ αὐτόν. Τινὲς δὲ κόλακες ἔλεγον πρὸς τὸν Πύρρον, ὅτι ἔχει ἀπαράλλακτον τὴν μορφὴν τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ἐκεῖνος ὅμως δὲν ἐπίστευεν ἴσως, καὶ διὰ τοῦτο ὅτε ἦτον ποτὲ εἰς τὴν Λάρισσαν, ἔδειξεν εἰς μίαν γραῖαν γυωρίμην γυναῖκα τὰς εἰκόνας τοῦ Φιλίππου, Ἀλεξάνδρου, Περδίκκου, Κασσάνδρου καὶ ἄλλων βασιλέων, ἔπειτα ἠρώτησεν αὐτὴν νὰ εἰπῇ τὴν ἀλήθειαν, μὲ ποῖον ἀπὸ αὐτοὺς ὁμοιάζει. Ἐκείνη δὲ εἶπεν, ὅτι μὲ κανέναν ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ὁμοιάζει, ἀλλὰ μὲ τὸν μάγειρον Βατραχίωνα ὁμοιάζει πολύ (α). Οἱ δὲ ὀδόντες αὐτοῦ δὲν ἦσαν χωρισμένοι καθὼς εἶναι ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἦσαν ὅλοι ἓν κόκαλον (β) συνεχὲς καὶ μονοφυές. Ἐφαίνοντο ὅμως ὡς διηρημένοι, ἐπειδὴ εἶχον ἀναμεταξὺ λεπτὰς γραμμὰς ὡς ἐζωγραφισμένας. Ὁ δὲ μέγας δάκτυλος τῦ δεξιοῦ ποδὸς αὐτοῦ ἦτον ἰαματικὸς, ᾗ ἔλεγον, ὅτι ἔχει θείαν δύναμιν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐκάη μόνον αὐτὸς, ὅτε ἔκαυσαν τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἀλλ' ἐφύλατταν αὐ-

(α) Λουκιαν. Πρὸς ἀπαίδευτ. κα'.

(β) Εὑρέθησαν καὶ ἄλλοι πολλοὶ μὲ τοιούτους ὀδόντας. Ὅρα Λεξικ. Γαλλικ. Περὶ τῶν παραδόξ. τῆς φύσεως.

τὸν εἰς ἕνα ναὸν, ὡς λέγει ὁ Πλίνιος (α). Εἶχε λοιπὸν τοιαύτην φήμην, ὅτι ἰάτρευε τὴν σπλῆνα. Ὅθεν ἤρχοντο εἰς αὐτὸν πάντες οἱ σπληνικοὶ, καὶ ἐδέχετο αὐτοὺς εὐμενῶς. Πρῶτον ἐθυσίαζεν ἀλεκτρυόνα (β) λευκὸν, θυσίαν δηλαδὴ τοῦ Ἀσκληπιοῦ τοῦ Θεοῦ τῆς ἰατρικῆς, ἔπειτα ἔβαλλεν αὐτοὺς κατὰ γῆς ὑπτίους, καὶ οὕτως ἔτριβεν ἡσύχως τὴν σπλῆνα αὐτῶν μὲ τὸν δάκτυλον ἐκεῖνου (γ), καὶ ἐθεραπεύοντο.

§. ρί. Ἡ δὲ ἡμερότης αὐτοῦ, ἡ μετριοφροσύνη καὶ δικαιοσύνη, δὲν ἔχει παράδειγμα, ὡς λέγει ὁ Ἰουστῖνος. Ἄλλος τοιοῦτος δὲν εὑρίσκεται, λέγει, οὔτε βασιλεὺς, οὔτε στρατηγὸς, οὔτε ἄλλως ἐπίσημος ἄνθρωπος. Ὁμοίως εἶναι ἀσύγκριτος καὶ ἡ πολεμικὴ αὐτοῦ ἐμπειρία, ὥστε λέγουσί τινες, ὅτι ἦτον ἐμπειρότερος καὶ τοῦ με-

(α) Ὁ παλαιὸς. Ζ'. 2.

(β) Πετεινόν.

(γ) Τοιαυτα εἶχον καὶ ἄλλαι βασιλεῖς, ὡς καὶ τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας. Καὶ ὁ Βεσπεσιανὸς ἰάτρευσεν ἕνα τυφλὸν, καὶ ἕνα χωλὸν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, πτύσας αὐτοὺς μόνον εἰς τὰ ὄμματα, ὡς λέγει ὁ Σφετόνιος. Τοῦτο δὲ τὸ εἶδος τῆς θεραπείας, τὸ τρίψιμον τῆς σπληνὸς, σώζεται ἔτι εἰς τὴν Ἑλλάδα, κατὰ διαφόρους τρόπους.

γάλου Ἀλεξάνδρου Ὁ δὲ Ἀννίβας ἐρωτώμενος ὑπὸ τοῦ Σκηπίωνος εἰς τὴν Ἔφεσον, ποῖος εἶναι ὁ μέγιος ϛρατηγὸς, ὁ Ἀλέξανδρος, ἀπεκρίθη· ἐπειδὴ ἐνίκησεν ἄπειρα ϛρατεύματα μὲ ὀλίγην δύναμιν· ἐκυρίευσε, καὶ ἐϛράτευσεν εἰς τοιούτους καὶ τοσούτους τόπους, ὥϛε ἐφάνη ὑπὲρ ἄνθρωπον τὸ πρᾶγμα. Ἐρωτηθεὶς δὲ πάλιν, ποῖος εἶναι δεύτερος τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ὁ Πύῤῥος, ἀπεκρίθη· ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἔδειξε πρῶτον πῶς νὰ κατασκευάζωμεν τὰ ϛρατόπεδα, πῶς νὰ ἐκλέγωμεν τὰς ὠφελίμους εἰς μάχην τοποθεσίας, καὶ πῶς νὰ διαιρῶμεν τὸ ϛράτευμα. Τοῦτο δὲν ἐπενόησεν ἄλλος πρότερον. Ἔτι δὲ δὲν εὑρίσκεται εἰς τὴν Ἱϛορίαν ἄλλος ἐμπειρότερος, εἰς τὸ νὰ ἐφέλκηται τὰς γνώμας τῶν ἀνθρώπων, καὶ νὰ ἀγαπᾶται τόσον, ὡς αὐτός. Διὰ τοῦτο κατ' ἄλλους ἐκάλεσαν αὐτὸν οἱ Ἰταλιῶται, ὄχι ὡς σύμμαχον, ἀλλ' ὡς βασιλέα. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἦσαν γείτονες αὐτῶν, πλὴν δὲν ἐδυνήθησαν νὰ κατορθώσωσι τοῦτο. Ὅθεν ἐμισοῦντο ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν. Τρίτον δὲ μετὰ τὸν Πύῤῥον ἔταξεν ἑαυτὸν ὁ Ἀννίβας. Ὅθεν γελάσας ὁ Σκηπίων εἶπεν· ἀλλ' ἂν ἐνικοῦσες καὶ ἐμὲ, τί ἔπρεπε νὰ εἰπῇς; Ἔπρεπε νὰ τάξω ἐμαυτὸν πρότερον τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ Πύῤῥου, ἀ-

πεκρίθη ὁ Ἀννίβας (α). Καὶ ὁ Λουκιανὸς λέγει τὸν Πύῤῥον δεύτερον τοῦ Ἀλεξάνδρου (β). Ὁ δὲ Πλούταρχος λέγει, ὅτι ὁ Ἀννίβας εἶπε τὸν Πύῤῥον πρῶτον ϛρατηγὸν κατὰ τὴν ἐμπειρίαν καὶ δεινότητα. Δεύτερον δὲ τὸν Σκηπίωνα, καὶ ἑαυτὸν τρίτον. Ὁ δὲ Ἀντίγονος ἐρωτηθεὶς, ποῖος ἦτον τότε ὁ κάλλιϛος ϛρατηγὸς, ὁ Πύῤῥος, εἶπεν, ἂν γηράσῃ. Ἐμελέτησε δὲ πολὺ τὴν ϛρατηγικὴν, ὥϛε ἔγραψε καὶ συγγράμματα περὶ ταϰτικῆς, καὶ ἐκεῖ ἐφαίνετο ἡ δεινότης τῆς ϛρατηγικῆς αὐτοῦ ἐπιϛήμης, τὰ ὁποῖα εἶδε καὶ ὁ Πλούταρχος, ὡς αὐτὸς μαρτυρεῖ. Ἔτι δὲ λέγει ἀλλαχοῦ, ὅτι κατὰ τὴν πολεμικὴν ἐμπειρίαν, τὴν τόλμην καὶ ἀνδρείαν, καὶ δεξιότητα τῶν χειρῶν, ἔγινε πολὺ πρῶτος τῶν συγχρόνων αὐτοῦ βασιλέων. Ἦτον ὅμως πολὺ ὁρμητικὸς καὶ παράφορος πρὸς τὴν ἀληθινὴν δόξαν· ἤθελε νὰ νικᾷ μόνον, νὰ κυριεύῃ πόλεις καὶ τόπους, μόνον νὰ δείξῃ τὴν ὑπεροχὴν αὐτοῦ, καὶ ὄχι νὰ διατάξῃ τοὺς κυριευομένους τόπους, νὰ τοὺς ϛερεώσῃ καὶ νὰ καρπο-

(α) Ἰουϛῖν. Κεφ. 5. Τῖτ. Λίβ. Λεϛ. 14. Ταύτην τὴν ἀφορμὴν ἔχων ὁ Λουκιανὸς, ἔπλασε τὸν διάλογον ἐκεῖνον, ὅπου παρέταξε τὸν Σκηπίωνα ἀντὶ τοῦ Πύῤῥου.

(β) Προσαγορ. Ιαʹ.

φορεῖται αὐτούς. Ὅθεν παρωμοίαζεν αὐτὸν ὁ Ἀντίγονος μὲ κυβευτὴν εὔσοχον, ὅς τις ἐπιτυχαίνει πολλοὺς ἀριθμούς, καὶ δὲν ἰξεύρῃ νὰ τοὺς διατάξῃ. Τοῦτο ὅμως δὲν ἦτον μόνον τοῦ Πύρρου ἰδίωμα, ἀλλ' ὅλων τῶν τοιούτων πάσης τάξεως, ὀξυνόων, μεγαλεπιβόλων καὶ ἐμπείρων τῶν πραγμάτων, ἀνθρώπων, οἵτινες καταφρονοῦσι τὰ πρότερον ἔργα αὐτῶν ὡς οὐδὲν, ἐπειδὴ γνωρίζουσιν, ὅτι δύνανται νὰ κατορθώσωσι μεγαλήτερα καὶ ἐνδοξότερα, καὶ σχεδὸν προβλέπουσι καὶ τὰ πράγματα, καὶ τοὺς τρόπους πῶς νὰ τὰ κατορθώσωσι, καὶ διὰ τοῦτο παραβλέπουσι τὰ πρότερον. Τοῦτο νομίζουσιν οἱ τοιοῦτοι δόξαν καὶ εὐδαιμονίαν. Τοιοῦτοι ἦσαν καὶ οἱ μεγάλοι συγγραφεῖς, πλούταρχος, Ἀριστοτέλης, Δημόκριτος καὶ ἄλλοι. Ὁ δὲ Ἰσωκράτης ἔξυε δεκαπέντε χρόνους τὸν Πανηγυρικὸν λόγον, ὡς καὶ ὁ Ἀπολλώνιος τὰ Ἀργοναυτικὰ, ὥσε λέγει ὁ Λογγῖνος, ὅτι ὁ μὲν Ἀπολλώνιος εἶναι ἄπταιστος κατὰ τὴν σιχουργίαν, ὁ δὲ Ὅμηρος ἐσφαλμένος. Ἔπειτα ἐρωτᾷ τὸν ἀναγνώστην, τί θέλει νὰ εἶναι, Ὅμηρος ἢ Ἀπολλώνιος. Δηλαδὴ, πολύπειρος, μεγαλόνους καὶ πολυμαθὴς, ἢ μόνον σιχουργὸς καλός. Οἱ τοιοῦτοι δὲ στρατηγοὶ σφάλλουσι πάντοτε ὡς τὸ εἰδο-

μὲν καὶ προχθὲς, καὶ ἔτι πρότερον. Ὅμως αὐτοὶ δὲν νομίζουσι τοῦτο σφάλμα καὶ δυσυχίαν, ἐνθυμούμενοι τὰς νίκας καὶ τὰ ἄθλα αὐτῶν. Καὶ ὅν λυποῦνται ὀλίγου, λυποῦνται, ἐπειδὴ δὲν ἔχουσι τὰ μέσα, νὰ στρατεύσωσι πάλιν μεγαλοπρεπῶς, ἵνα νικήσωσι καὶ ἄλλους. Ὄχι ὅμως διὰ ἄλλην πλεονεξίαν, νὰ κυριεύσωσι τόπους, καὶ νὰ καθήσωσι νὰ διατάξωσιν αὐτούς. Ὁ Ἀλέξανδρος παιδίον ἔτι ὢν, ἐλυπεῖτο, ὅτε ἤκουε τὰς νίκας καὶ ἀποκτήσεις τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, φοβούμενος μήπως κυριεύσῃ ἐκεῖνος ὅλον τὸν κόσμον, ὥσε αὐτὸς δὲν θέλει εὕρῃ ςάδιον δόξης. Τοιοῦτοι μὲν γίνονται οὗτοι οἱ πρὸς τὴν ἀληθινὴν δόξαν πλευσέκται. Ἀληθινὴν δὲ δόξαν λέγω, διότι οἱ τοιοῦτοι ζητοῦσι τὴν δόξαν διὰ τῆς ἀρετῆς, μὲ ἐπίδειξιν τῶν προτερημάτων αὐτῶν. Ὁ δὲ Προκλῆς ὁ Καρχηδόνιος ἔλεγε, τὸν μὲν Ἀλέξανδρον τυχηρότερον, τὸν δὲ Πύρρον στρατηγικώτερον, καὶ τακτικώτερον, καὶ εἰς τὸ ἐπινοεῖν στρατηγήματα προχειρότερον (α).

§. ριά. Ἔτι δὲ ἦτον καὶ εὐσεβὴς, καὶ πάντοτε ἐθυσίαζε καὶ προσηύχετο· πλὴν δὲ ἐζήτη-

(α) Παυσαν. Μεσσην. λέ.

σέ ποτε ἀπὸ τοὺς Θεοὺς, μήτε βασιλείαν μεγαλητέραν, μήτε πλοῦτον, μήτε νίκην, ἀλλὰ μόνον ὑγείαν. Αὕτη ἦτον ἡ μόνη εὐχὴ καὶ ἡ μόνη ζήτησις, τὴν ὁποίαν ἐζήτει ἀπὸ τοὺς Θεούς· ἐπειδὴ ἐνόμιζεν ἴσως, ὅτι δύναται νὰ κατορθώσῃ τὰ ἄλλα αὐτὸς, ὅταν ἔχῃ ὑγείαν (α). Ἔτι δὲ ἦτον καὶ πρὸς τοὺς φίλους εὐγνώμων, καὶ ταχὺς εἰς τὰς χάριτας καὶ ἀμοιβὰς, ὥςε ἐλυπήθη μεγάλως, ὅτε ἤκουσε τὸν Θάνατον τοῦ φίλου αὐτοῦ Ἀερόπου, ὄχι διότι ἀπέθανεν, ἄνθρωπος ὤν, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐπρόφθασε νὰ τὸν ἀνταμείψῃ. Ὅθεν ἔλεγε, τὸ μὲν χρέος πληρώνουσι καὶ οἱ κληρονόμοι, τὴν ἀμοιβὴν ὅμως δὲν τὴν πληρώνουσι, καὶ οὕτω λυποῦνται καὶ πικραίνονται οἱ χρηστοὶ καὶ δίκαιοι ἄνθρωποι, ὅταν δὲν ἀνταμείβωνται. Εἰς τὴν Ἀμβρακίαν ἦτον ἕνας κακολόγος ἄνθρωπος, καὶ ἔλεγε πολλὰ κακὰ κατ' αὐτοῦ. Οἱ δὲ φίλοι ἔλεγον, νὰ τὸν διώξῃ ἐκεῖθεν. Ἀλλ' ἐκεῖνος εἶπεν, ὅτι εἶναι καλήτερον νὰ μὲ κατηγορεῖ ἐδῶ μόνον εἰς μίαν πόλιν, παρὰ νὰ περιέρχηται ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, καὶ νὰ μὲ κατηγορῇ εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Ὅτι δὲ ἦτον κόσμιος, σεμνολόγος καὶ φιλομαθὴς, τὸ ἔδειξαν αἱ περὶ φιλοσοφίας συνομιλίαι, αἱ ὁποῖαι ἐγίνοντο εἰς τὴν τράπεζαν αὐτοῦ. Ἄλλοτε δὲν πάλιν εἰς ἓν συμπόσιον, ὅπου εἶχον δύο ἐπισήμους αὐλητὰς, τὸν Πύθωνα καὶ Καφισίαν, ἠρωτήθη, ποῖος τούτων εἶναι καλήτερος αὐλητής. Ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη, Πολυσπέρχων ὁ στρατηγὸς· δεικνύων, ὅτι οἱ βασιλεῖς καὶ στρατηγοὶ δὲν πρέπει νὰ ὁμιλοῦν περὶ αὐλῶν καὶ φαγητῶν, ἀλλὰ νὰ σπουδαιολογοῦν περὶ πολιτικῶν, καὶ στρατηγικῶν, καὶ ἄλλων τοιούτων σπουδαίων πραγμάτων εἰς τὰς διατριβὰς αὐτῶν.

§. ριβ'. Γυναῖκας δὲ ἔλαβε πρῶτον μὲν τὴν Ἀντιγόνην θυγατέρα τῆς Βερενίκης. Μετὰ δὲ τὸν Θάνατον αὐτῆς ἔλαβε τὴν Λάνασσαν τοῦ Ἀγαθοκλέους, ἔπειτα καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ Αὐτολέοντος βασιλέως τῶν Παιόνων, καὶ τὴν Βίρκενναν θυγατέρα τοῦ Βαρδύλλιος βασιλέως τῶν Ἰλλυριῶν. Ἐγέννησε λοιπὸν ἐκ τούτων τρεῖς υἱοὺς, τὸν Πτολεμαῖον ἐκ τῆς Ἀντιγόνης· τὸν Ἀλέξανδρον ἐκ τῆς Λανάσσης, καὶ τὸν Ἕλενον τὸν νεώτατον ἐκ τῆς Βιρκέννης. Ἐγέννησε καὶ μίαν θυγατέρα Ὀλυμπιάδα ὀνομαζομένην· δὲν ἐξεύρομεν ὅμως ἐκ ποίας γυναικός. Ἀνέθρεψε δὲ

(α) Αὐτόθ.

αὐτοὺς ἐπιμελῶς, καὶ τοὺς ἐδίδαξε μάλιστα μικρόθεν τὴν τακτικὴν καὶ πολεμικὴν ὡς ἰδιαίτερον καὶ οἰκεῖον αὐτοῖς μάθημα. Διὰ τοῦτο εἶχεν αὐτοὺς ὅλους εἰς τὰς ἐκστρατείας ὑποστρατηγούς. Καὶ μάλιστα ὡς λέγει ὁ Ἰουστῖνος, ὅτε ἦτον εἰς τὴν Ἰταλίαν ὁ Πύρρος, ἐκήρυξε τὸν Ἀλέξανδρον βασιλέα τῆς Ἰταλίας. Ἔπειτα δὲ, ἀφ' οὗ ὑπέταξε καὶ τὴν Σικελίαν, ἐκήρυξε καὶ τὸν Ἕλενον βασιλέα τῆς Σικελίας, ὡς διάδοχον δηλονότι τοῦ μητροπάππου αὐτοῦ Ἀγαθοκλέους, ἐπειδὴ ὁ Ἰουστῖνος λέγει, ὅτι ἐγέννησε τὸν Ἕλενον ἐκ τῆς Λανάσσης. Ὅτι δὲ ἤθελε νὰ γένουν πολεμικοὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, τὸ ἔδειξε καὶ εἰς μίαν ἄλλην περίστασιν. Τὸν ἠρώτησέ ποτε ἕνας ἀπὸ τοὺς υἱούς του, ὅς τις ἦτον ἔτι παιδίον, ποῖον υἱόν του σκοπεῖ νὰ ἀφήσῃ διάδοχον. Ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη, ὅτι, ὁποιος ἔχει τὴν μάχαιραν ὀξυτέραν, ἐκεῖνος θέλει μείνῃ διάδοχός μου. Ὁ Πτολεμαῖος, ὡς λέγει ὁ Ἰουστῖνος, ἦτον πολὺ ἀνδρεῖος, τολμηρὸς καὶ ὁρμητικὸς, ὥστε ἐκυρίευσε τὴν Κέρκυραν ἔχων μόνον ἑξῆντα στρατιώτας. Εἰς μίαν ναυμαχίαν πάλιν, ἐπήδησεν εἰς μίαν πεντήρη τῶν ἐχθρῶν ἀπὸ ἓν μικρὸν πλοιάριον, μὲ ἑπτὰ στρατιώτας, καὶ ἐκυρίευσε τὴν πεν-

τήρη. Διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Πύρρος, ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατον αὐτοῦ, ὅτι ἔζησε περισσότερου ἀπὸ ὅσον ἤλπιζε· διότι ἤλπιζεν, ὅτι ἔμελλε νὰ ἀποθάνῃ ἔτι πρότερου, κατὰ τὴν τόλμην καὶ ὁρμὴν αὐτοῦ. Αὕτη λοιπὸν εἶναι καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ Πύρρου· ἡ δὲ ἀδελφὴ αὐτοῦ Δηϊδάμεια, τὴν ὁποίαν ἔλαβε γυναῖκα ὁ Πολιορκητὴς Δημήτριος, δὲν ἔζησε πολὺν καιρὸν, ἀλλ' ἀπέθανε μετ' ὀλίγου ἀπὸ ἀσθένειάν τινα.

SISMANOGLIO

ΜΕΡΟΣ Δ΄.

Περὶ τῶν ἀπογόνων τοῦ Πύῤῥου, τῆς καταςάσεως τῆς Ἠπείρου, τοῦ πολιτεύματος τῶν Ἠπειρωτῶν, ἐθίμων, ἠθῶν, καὶ ἄλλων ἀξιολόγων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ τῶν ἀπογόνων τοῦ Πύῤῥου καὶ τῆς καταςάσεως τῆς Ἠπείρου.

§. α΄. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Πύῤῥου ἡ Ἤπειρος ἦτον εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς δόξης, ἐξ αἰτίας τῶν συνεχῶν ἐκςρατειῶν καὶ θριάμβων αὐτοῦ καὶ τῶν Ἠπειρωτῶν, καὶ τῆς ἰδιαιτέρας ςρατιωτικῆς ἀρετῆς, μετριοφροσύνης καὶ ἡμερότητος αὐτοῦ. Ἐπειδὴ πανταχοῦ ἀφῆκε τοιαῦτα ὑπομνήματα· πληγὰς μεγάλας εἰς τοὺς ἐχθροὺς, καὶ γλυκύτητα εἰς τοὺς φίλους. Καὶ ἂν ἦτον ὀλίγον καρτερόθυμος καὶ βασιμώτερος εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις, ςερεώτερος εἰς τὰς

ἀποκτήσεις, καὶ πολιτικώτερον προνοητικὸς πρὸς τὸ μέλλον, ἐδύνατο νὰ κατορθώσῃ αὐτὸς τὴν μοναρχίαν τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὴν τότε κατάσασιν τῶν Μακεδόνων, καὶ τὴν ἔκπληξιν, τὴν ὁποίαν διεσκόρπισεν εἰς τὴν Ἰταλίαν. Νὰ παύσῃ ἐκείνας τὰς ἀπείρους ὀχλαγωγικὰς διοικήσεις, καὶ διαφόρους γνώμας, καὶ νὰ συνάψῃ τὰ κοινὰ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος ὅλης, Ἠπείρου, Μακεδονίας καὶ Θράκης εἰς ἓν βουλευτήριον μοναρχικὸν καὶ ἔννομον, καὶ ἐκ τούτων νὰ συγκροτήσῃ τὴν Ἑλληνικὴν αὐτοκρατορίαν, μεταξὺ Ἴςρου, Σάββα, καὶ τῆς θαλάσσης ἀπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ μυχοῦ μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἴςρου, ὅπερ δὲν ἐπρόφθασε νὰ κατορθώσῃ ὁ Φίλιππος καὶ Ἀλέξανδρος. Καὶ μετὰ τὴν ἕνωσιν, τὴν βάσιμον καὶ ἀκλόνητον σερέωσιν τούτων, νὰ προσαρμόσῃ ὁμοίως βασίμως καὶ τὰ πέριξ παραθαλάσσια, καὶ λοιπὰ πλησιέσερα καὶ ἀναγκαῖα μέρη τῆς Ἀσίας, Ἀφρικῆς καὶ Εὐρώπης, καὶ νὰ ἔχῃ τὴν μητρόπολιν, οἷον τὸ Ἑλληνικὸν βασίλειον, εἰς τὸ κέντρον τῶν ἐπικτήτων τόπων. Δὲν ἦτον ἀνάγκη νὰ πολεμῇ τὰς Ἰνδίας, καὶ ἡ Ἑλλὰς νὰ ἐπαναςατῇ, ἢ νὰ προσμένῃ μὲ σόμα ἀνοικτὸν, πότε νὰ ἀκούσῃ τὸν θάνατον αὐτοῦ. Ἀλλ' ἔπρε-

πε νὰ κατασήσῃ τοιαύτην τὴν Ἑλλάδα, ὥσε νὰ περιθάλπῃ αὐτὸν, νὰ νομίζῃ τὴν ζωὴν αὐτοῦ σωτηρίαν αὐτῆς καὶ εὐδαιμονίαν, καὶ νὰ συμπολεμῇ προθύμως διὰ τὴν κοινὴν δόξαν καὶ τιμήν. Νὰ τρέμωσιν οἱ βάρβαροι περίοικοι, καὶ ὄχι νὰ ἐπαπειλοῦσι· διότι τοιαύτην θέσιν, εἰς κατακυρίευσιν πάσης τῆς τότε οἰκεμένης, ὅταν ἔχῃ ἡνωμένους καὶ τοὺς ῥηθέντας τόπους, τοιαύτην θάλασσαν, τοιαύτην εὐφορίαν καὶ εὐκολίαν εἰς τροφὴν καὶ διατήρησιν σόλων καὶ στρατευμάτων, τοιαύτην ὕλην καὶ λιμένας διὰ ναυπηγίαν, καὶ τοιοῦτον εὔθετον λαὸν εἰς πᾶν ἐπιχείρημα, καὶ εἰς πάντα τὰ τοιαῦτα, δὲν εἶχεν, οὔτε ἔχει, οὔτε ἔξει ἄλλο μέρος τῆς οἰκουμένης, οὔτε ἡ Εὐρώπη, οὔτε ἡ Ἀσία, οὔτε ἡ Ἀφρική, οὔτε ἡ Ἀμερική· διότι ἕκασος τόπος ἔχει τὸ οἰκεῖον καὶ φυσικὸν προτέρημα, ἢ ἐλάττωμα, ὅπερ ἡ ἀνθρωπίνη δύναμις δὲν δύναται νὰ μεταβάλῃ. Οὔτε τοιαῦτα σύνορα ὑπὸ τῶν θείων χειρῶν κεχαραγμένα, εὐρύχωρα καὶ ἀδήριτα, εὑρίσκει τις ἀλλοῦ. Τοῦτο ὅμως δὲν ἔγινε, καὶ ἡ Ἑλλὰς ἅπασα, ἐν ᾗ ἐμπεριέχεται καὶ Ἤπειρος, ἔκλινε τὸν αὐχένα εἰς τὸν ζυγὸν τῶν Ῥωμαίων, σχεδὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πύῤῥου, τὸ ὁποῖον ἴσως προέβλε-

πεν ὁ Πύῤῥος, καὶ διὰ τοῦτο ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, νὰ κόψῃ ἐκείνην τὴν τραχυτάτην καὶ ἀκανθώδη ῥίζαν.

§. β'. Μετὰ τὸν θάνατον λοιπὸν τοῦ Πύῤῥου ἔμεινε βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος, ὅς τις εἶχε γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Ὀλυμπιάδα. Εἴρηται, ὅτι οἱ βασιλεῖς ἐλάμβανον γυναῖκας τὰς ἐξ ἄλλων μητέρων ἀδελφάς. Ἐγέννησε δὲ ἐξ αὐτῆς δύο υἱοὺς, Πύῤῥον καὶ Πτολεμαῖον ὀνομαζομένους, καὶ μίαν θυγατέρα Φθίαν. Ὁ πόλεμος τῶν Μακεδόνων δὲν ἔπαυσεν ἔτι, καὶ περιεπλέχθη εἰς αὐτὸν καὶ ὁ Ἀλέξανδρος· διότι μετ' ὀλίγου, ἐπιθυμῶν νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐστράτευσεν εἰς τὴν Μακεδονίαν, καὶ διήρπαζε τὰς πρὸς τὰ σύνορα πόλεις, ὅτε κατεγίνετο ὁ Ἀντίγονος εἰς τὸν κατὰ τῶν Ἀθηναίων πόλεμον. Ὅθεν ἠναγκάσθη ὁ Ἀντίγονος νὰ ἐπιστρέψῃ κατ' αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐλειποτάκτησε τὸ στράτευμα αὐτοῦ, καὶ ἔμεινε τότε ἀπολέμητος ὁ Ἀλέξανδρος. Μετ' ὀλίγον δὲ, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀντιγόνου Δημήτριος, συνάξας τὸ στράτευμα, ἐστράτευσεν εἰς τὴν Ἤπειρον, καὶ ἐδίωξε τὸν Ἀλέξανδρον, ὅς τις κατέφυγεν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, ἡ ὁποία ἦτον σύμμαχος αὐτοῦ.

Ὕστερον ὅμως ἐζήτησαν αὐτὸν οἱ Ἠπειρῶται. Ὅθεν βοηθούμενος καὶ ἀπὸ τοὺς Ἀκαρνάνας, ἔλαβε πάλιν τὸ βασίλειον τῆς Ἠπείρου. Τέλος δὲ μεταξὺ τῶν πολέμων τούτων ἀπέκτησε μέρος τῆς Ἀκαρνανίας. Ἐπολέμησε καὶ μὲ τὸν Μυτίλον βασιλέα τῆς Ἰλλυρίας.

§. γ'. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἔμεινεν ἡ Ὀλυμπιὰς ἐπίτροπος τῶν τέκνων αὐτῆς καὶ τοῦ βασιλείου, ἐπειδὴ ἦσαν ἀνήλικα. Τότε οἱ γείτονες αὐτῆς Αἰτωλοί, ἰσχυροὶ καὶ ἐπηρμένοι ὄντες, οἵτινες δὲν ὑπετάχθησαν ποτὲ εἰς τοὺς Μακεδόνας, ἐκίνησαν πόλεμον κατὰ τῆς Ἠπείρου, θέλοντες νὰ ἀποσπάσωσιν ἀπ' αὐτῆς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς Ἀκαρνανίας, τὸ ὁποῖον καὶ ἐκυρίευσαν. Ὅθεν ἡ Ὀλυμπιὰς μὴ δυναμένη νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὴν δύναμιν αὐτῶν, προσρέχει εἰς τὸν Δημήτριον βασιλέα τότε τῆς Μακεδονίας, καὶ δίδει αὐτῷ τὴν θυγατέρα αὐτῆς Φθίαν γυναῖκα, ἵνα ἔχῃ αὐτὸν σύμμαχον διὰ τῆς συγγενείας. Ὁ Δημήτριος ἐδέχθη μὲν ταῦτα, ἐώρτασε καὶ τοὺς γάμους λαμπρῶς, ἐγέννησε καὶ ἕνα υἱὸν ἐξ αὐτῆς Φίλιππον ὀνομαζόμενον, ὅστις ἐβασίλευσε μετὰ τὸν θανάτον τοῦ θείου αὐτοῦ Ἀντιγόνου τοῦ β'. Ἐπειδὴ ὅταν ἀπέθανεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ,

αὐτὸς ἦτον διετής. Ὅθεν ἐβασίλευεν ὁ θεῖος αὐτοῦ, καὶ μετὰ τὸν θανάτον ἐκείνου ἐβασίλευσεν αὐτὸς δεκατεσσάρων χρόνων ὤν, ὅστις ἐνίκησε τοὺς Αἰτωλοὺς καὶ Ἀχαιούς. Ἀλλ' ὁ Δημήτριος εἶχε καὶ ἄλλην προτέραν γυναῖκα, τὴν Ἀρσινόην ἀδελφὴν τοῦ Ἀντιόχου βασιλέως τῆς Συρίας, ἡ ὁποία δὲν ἐδέχετο τοῦτο, καὶ ἔφυγεν εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς, ὥςε ἐκίνησεν αὐτὸν εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ Δημητρίου, καὶ ἐματαιώθη ἡ ἐλπὶς τῆς Ὀλυμπιάδος καὶ τῶν Ἀκαρνάνων. Ὅθεν οἱ Ἀκαρνάνες μὴ ἔχοντες ἄλλην ἐλπίδα, ἔπεμψαν πρέσβεις εἰς τὴν Ῥώμην, ἐπικαλούμενοι τὴν βοήθειαν τῶν Ῥωμαίων, καὶ δικαιολογούμενοι, ὅτι μόνον αὐτοὶ δὲν ἐστράτευσαν εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον μὲ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, κατὰ τῶν προγόνων αὐτῶν (α). Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἐδέχθησαν προθύμως τὸ ζήτημα, καὶ ἔπεμψαν πρέσβεις εἰς τοὺς Αἰτωλοὺς, προσάζοντας, νὰ ἀφήσωσι τὴν Ἀκαρνανίαν ἐλευθέραν. Αὕτη ἦτον ἡ πρώτη πρὸς τὴν Ῥώμην ὑπόκλησις τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλ' οἱ Αἰτωλοὶ ἀπεκρίθησαν μὲ πολλὴν ἔπαρσιν καὶ καταφρόνησιν πρὸς τοὺς πρέσβεις τῶν Ῥωμαίων, λέγοντες τὰ ἑξῆς.

(α) Ἰουστίν. Κς'. 2. 3. Κή. 1. 2.

Ἐσεῖς, Ῥωμαῖοι, δὲν γνωρίζετε ποίους φοβερίζετε· ἡμεῖς οὔτε τὸν Φίλιππον ἐφοβήθημεν, οὔτε τὸν Ἀλέξανδρον ἐκεῖνον, ὅστις καθυπέταξεν ὅλην τὴν Ἀσίαν, καὶ ἔτρεμεν ὅλη ἡ οἰκουμένη. Ἡμεῖς εἴμεθα οἱ ἐπιφανέστατοι καὶ πολεμικώτατοι μεταξὺ πάντων τῶν Ἑλλήνων. Ἐσεῖς ὅμως εἶσθε βοσκοὶ καὶ λῃσταί· ἐκτίσατε τὴν πόλιν σας μὲ σφαγὰς καὶ αἱματοχυσίας (α), καὶ ἐσήσατε τὰ θεμέλια αὐτῆς εἰς τὰ αἵματα τῶν ἀδελφῶν σας. Γυναῖκας δὲν εἴχετε, ἐπειδὴ δὲν σᾶς ἤθελον, καὶ ἐκλέψατε ὡς λῃσταί· ἐκυρίευσαν οἱ Γαλάται τὴν πόλιν σας, καὶ δὲν ἐδυνήθητε νὰ τὴν ἐλευθερώσητε μὲ τὰ ὅπλα, ἀλλὰ τὴν ἀγοράσατε μὲ τὰ χρήματα. Ἡμεῖς ὅμως κατεκόψαμεν αὐτούς. Οἱ Γαλάται ἐκυρίευσαν τὴν Ἰταλίαν, καὶ κατέκαυσαν τὴν Ῥώμην· ἡμεῖς ὅμως ἐνταφιάσαμεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Φροντίσατε λοιπόν, νὰ ἐλευθερωθῆτε ἐκ τῶν Γαλατῶν, καὶ μὴ πολυπραγμονῆτε περὶ τῶν Αἰτωλῶν. Ἀνοίξατε πρῶτον τὰς πύλας τῆς Ῥώμης, τὰς ὁποίας ἔκλεισεν ὁ φόβος τῶν Καρ-

(α) Ὅρ. Ὠγυγ. περὶ Ῥωμ. καὶ Ῥωμύλου, τόμ. β'.

χηδονίαν, καὶ ἔπειτα στρατεύσατε πρὸς τὴν Ἑλλάδα (α).

§. δ'. Μὲ τοιαύτην ἀπόκρισιν ἀπέπεμψαν οἱ Αἰτωλοὶ τοὺς πρέσβεις τῶν Ῥωμαίων, ἔπειτα ἐστράτευσαν καὶ ἐλεηλάτουν τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ τὰ σύνορα τῆς Ἠπείρου. Κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐμαγάλωσαν οἱ υἱοὶ τῆς Ὀλυμπιάδος, καὶ ἐβασίλευσεν ὁ Πύῤῥος, ὅστις ἐγέννησε δύο θυγατέρας, τὴν Δηϊδάμειαν, τὴν ὁποίαν λέγουσί τινες Λαοδάμειαν, καὶ τὴν Νηρηΐδα (β). Οὗτος ὁ Πύῤῥος ἦτον ἀσθενὴς, ὅτε ἐστράτευσε κατὰ τῶν Αἰτωλῶν, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν Ἐκστρατείαν, ὅθεν ἐβασίλευσεν ὁ Πτολεμαῖος. Μετ' ὀλίγον δὲ ἐδολοφόνησαν τὸν Πτολεμαῖον εἰς τὴν Ἀμβρακίαν οἱ Ἀμβρακιῶται, ἐπειδὴ οἱ γειτονικοὶ πόλεμοι διέφθειραν σχεδὸν τὰς ψυχὰς τῶν Ἠπειρωτῶν. Τὴν μὲν Νηρηΐδα ἔλαβε γυναῖκα πρότερον ὁ Γέλων υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Σικελίας (γ),

(α) Καθὼς καὶ συνέβη ὕστερον, ἀφ' οὗ ἠλευθερώθησαν ἐκ τοῦ Καρχηδονικοῦ πολέμου.

(β) Τοῦτο τὸ ὄνομα εἶναι ἀρχαιότατον τῆς γενεᾶς ταύτης, ἐπειδὴ ἡ Θέτις ἡ μήτηρ τοῦ Ἀχιλλέως ὠνομάζετο Νηρηΐς.

(γ) Ὁ Παυσανίας λέγει, ς'. ιβ', ὅτι ἡ Νηρηΐς αὐτὴ ἦτον

καὶ ἐξ αὐτῆς ἐγέννησε τὸν Ἱέρωνα, τὸν τελευταῖον βασιλέα τῶν Συρακουσίων. Ὅθεν ἔμεινε μόνον ἡ Δηϊδάμεια ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους, ἐπειδὴ τέκνα ἀρσενικὰ δὲν ἀφῆκαν οὔτε ὁ Πύῤῥος οὗτος ὁ τελευταῖος τοῦ ὀνόματος τούτου, οὔτε ὁ Πτολεμαῖος.

§. ε'. Ἔμεινε λοιπὸν ἡ Δηϊδάμεια βασίλισσα τῆς Ἠπείρου, ἀλλ' οἱ Ἠπειρῶται ἤθελον τότε δημοκρατίαν, καὶ διὰ τοῦτο ἐφόνευσαν τὸν Πτολεμαῖου εἰς τὴν Ἀμβρακίαν τὴν καθέδραν αὐτοῦ. Ἐκείνη δὲ θέλουσα νὰ βιάσῃ αὐτοὺς καὶ νὰ ἐκδικήσῃ καὶ τὸν θάνατον τοῦ Πτολεμαίου, ἐσράτευσε καὶ κατέλαβε τὴν Ἀμβρακίαν. Ἀλλ' οἱ Ἠπειρῶται ἔπεμψαν πρέσβεις πρὸς αὐτὴν, ὑποσχόμενοι, ὅτι δέχονται αὐτὴν βασίλισσαν, μόνον νὰ παύσῃ τὸν πόλεμον. Ὅθεν ἔκαμαν ὅρκους καὶ συνθήκας, καὶ οὕτως ἡσύχασαν· ὅμως ὁ σκοπὸς αὐτῶν ἦτον νὰ τὴν φονεύσωσιν. Ὅθεν παρεσκεύα-

τοῦ μεγάλου Πύῤῥου θυγάτηρ, τοῦ Αἰακίδου· ἢ ἴσως ἐννοεῖ κοινῶς Αἰακίδην καὶ τοῦτον· καὶ ὅτι ἔλαβεν αὐτὴν γυναῖκα ὁ Γέλων υἱὸς τοῦ Ἱέρωνος. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ Πύῤῥος ἦτον τελευταῖος βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου, καὶ ὄχι ὁ Πτολεμαῖος, ὥςε Πύῤῥος ἦτον ὁ πρῶτος, Πύῤῥος καὶ ὁ τελευταῖος βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου.

σαν ἕνα σωματοφύλακα τοῦ Ἀλεξάνδρου Νέσορα ὀνομαζόμενον, νὰ τὴν φονεύσῃ. Εἰσῆλθε λοιπὸν ὁ Νέσρω εἰς τὸν θάλαμον αὐτῆς νὰ τὴν φονεύσῃ. Ἡ δὲ Δηϊδάμεια ἀφ' οὗ εἶδεν αὐτὸν, ἔκλινε τὸ πρόσωπον πρὸς τὴν γῆν. Τοῦτο τὸ σχῆμα ἐμαλάκωσε τὴν καρδίαν τοῦ Νέσορος, καὶ εὐλαβήθη, ἢ ἐδειλίασε, καὶ ἀνεχώρησεν. Ἐκείνη δὲ βλέπουσα τὸν κίνδυνον, κατέφυγεν εἰς τὸ Ἱερὸν τῆς Ἡγεμόνης (α) Ἀρτέμιδος· οἱ δὲ συνοικῶται ὥρμησαν κατόπιν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτόν τις Μίλων ὀνομαζόμενος, ὁ θρασύτατος καὶ ἀσεβέσερος πάντων, ὅς τις ἐφόνευσε πρότερον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ Φιλωτέραν καλουμένην· οὗτος τοίνυν ὥρμησεν εἰς τὸ Ἱερὸν μὲ τὸ ξίφος εἰς τὰς χεῖρας. Ἡ δὲ Δηϊδάμεια ἀφ' οὗ τὸν εἶδε πλησίον, εἶπε τὸ θρυλλούμενον ἐκεῖνο ἀπόφθεγμα.

„Ὁ μητροφόντης ἐπὶ φόνῳ πράσσει φόνον.

Δηλαδὴ, ὅς τις φονεύει τὴν μητέρα αὐτοῦ, εὐκόλως φονεύει καὶ ὄλλους.

Τοῦτο μόνον εἶπε τὸ τελευταῖον. Ὁ δὲ μητροφόντης ἐφόνευσεν αὐτὴν εἰς τὸ τέμενος τῆς Ἀρ-

(α) Ἐπίθετον τῆς θεᾶς· ὅρα περὶ τούτων ἐν Ὠγυγίᾳ, Τόμ. γ'. Ἀρτέμιδ.

τέμιδος, τὸ Ἱερὸν καὶ ἄσυλον (α), καὶ οὕτως ἔπαυσε τὸ γένος τῶν Αἰακιδῶν, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς Ἠπείρου. Ὁ μὲν Μίλων ἐμάνη, καὶ ἔτρωγε τὰς σάρκας αὐτοῦ, ὥςε ἀπέθανεν ἐλεεινῶς τὴν δωδεκάτην ἡμέραν μετὰ τὸν ἀνόσιον ἐκεῖνον φόνον. Ἡ δὲ Ἤπειρος ἔπεσεν εἰς δυσχίας ἀπείρους καὶ ἀλλεπαλλήλους· εἰς πείνας, ἀφορίας, ἐπαναστάσεις καὶ πολέμους ἐμφυλίους, εἰς διαιρέσεις, καὶ τέλος εἰς πολέμους ἐξωτερικοὺς, ἕως οὗ ὑπέπεσεν εἰς τὴν δουλείαν τῶν Ῥωμαίων, καὶ κατέσφαζον αὐτοὺς σωρηδὸν ὡς πρόβατα.

§. ς΄. Ὁ δὲ Παυσανίας λέγει, ὅτι ἡ Δηϊδάμεια δὲν ἐγέννησε τέκνα, καὶ διὰ τοῦτο ὅτε ἔμελλε νὰ ἀποθάνῃ, παρέδωκε τὴν διοίκησιν εἰς τὸν δῆμον (β). Ἀλλ' ἄλλοι ἀναφέρουσι τὴν ῥηθεῖσαν αἰτίαν. Τέλος δὲ οἱ Ἠπειρῶται κατέςησαν δημοκρατίαν, καὶ διελύθη ὁ δεσμὸς, ὃς τις συνέδενεν αὐτοὺς πρότερον, ὥςε ἔγινεν ἕκαστος κύριος ἀνεξάρτητος, καὶ δὲν ἤθελε νὰ ὑπακούσῃ μήτε εἰς νόμους, μήτε εἰς ἀρχηγοὺς, καὶ διῃρέθησαν πάλιν εἰς διαφόρας πόλεις καὶ δημοκρτίας, καὶ ἕτως ἐκυρίευον

(α) Ἰουςῖν. Κη΄. ζ. Πολύαν. Π΄. Ν5΄.
(β) Μεσσην. λε΄.

αὐτοὺς κατ' ὀλίγου οἱ Μακεδόνες, ἔπειτα ὅλους ὁμοῦ οἱ Ῥωμαῖοι. Τοιαῦται γίνονται αἱ δημοκρατικαὶ διοικήσεις, ὅταν ἔχωσι γείτονας ἰσχυροτέρους. Εἴδομεν πῶς κατέπινεν ἡ Μακεδονία τὰς δημοκρατίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ μίαν μίαν, ὡς καὶ Ῥωμαῖοι τὰς ἐν Ἰταλίᾳ. Διὰ τοῦτο δὲν αὐξάνουσι ποτὲ αἱ δημοκρατίαι, μήτε διαρκοῦσι. Τέλος δὲ μία δημοκρατία ἤυξησε καὶ διήρκησε πολὺ, τῶν Ἀθηναίων.

§. ζ΄. Μητρόπολις τῆς Ἠπείρου κοινὴ ἦτον τὸ Βουθρωτὸν, ὁ δὲ Πύῤῥος μετεχειρίσθη τὴν Ἀμβρακίαν μητρόπολιν διὰ τὸν λιμένα ἴσως. Ὅθεν αὐταὶ ἦσαν αἱ κατὰ πάντα προτεύουσαι πόλεις τῆς Ἠπείρου. Ἔπειτα δὲ μετὰ τὴν καθαίρεσιν τῆς μοναρχίας ἤυξησεν ἡ Φοινίκη· διότι τὴν Ἀμβρακίαν ἐκυρίευσαν οἱ Αἰτωλοί. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ Ἠπειρῶται δὲν ἤθελον πλέον νὰ γίνωνται ςρατιῶται, αὐτοκέφαλοι καὶ ἀνεξάρτητοι ὄντες, ἔλαβον Γαλάτας μισθωτοὺς νὰ τοὺς φυλάττωσι, καὶ ἐκ τούτων εἶχον ὀκτασίους φρουρὰν εἰς τὴν Φοινίκην. Μεγάλη μὲν δυσχία εἶναι, ὅταν καταντήσῃ ἓν ἔθνος εἰς τοιαύτην ποταπότητα καὶ ἀηλυπρέπειαν, ὥςε νὰ ἐλπίζῃ τὴν σωτηρίαν καὶ ἀσφάλειαν αὐτοῦ εἰς ξένους μισθοφόρους. Μεγίςη δὲ

μωρία εἶναι, ὅταν τύχῃ ἀνάγκη νά ἔχῃ μισθοφόρους, καὶ δὲν ἐξετάζει τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ πολίτευμα αὐτῶν, ἀλλὰ δέχεται τοὺς τυχόντας, καὶ ἐμπιστεύεται μόνον εἰς αὐτοὺς πόλεων φυλακὰς, στρατοπέδων, ἀποσκευῶν καὶ λοιπῶν τοιούτων ἀξιολόγων. Οἱ Γαλάται ἐκεῖνοι ἦσαν τότε τὸ ἀπιστότατον καὶ βαρβαρώτατον σύστημα, ἐκ πολλῶν περιστάσεων ἀποδεδειγμένον καὶ μεμαρτυρημένον· ἐπειδὴ πρῶτον ἐφάνησαν ἄπιστοι καὶ κακοῦργοι εἰς τοὺς ὁμογενεῖς αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦτο κατεδιώχθησαν ἐκεῖθεν. Ἔπειτα δὲ ἔλαβον αὐτοὺς μισθοφόρος οἱ Καρχηδόνιοι, καὶ εἶχον ἐξ αὐτῶν τρεῖς χιλιάδας φρουρὰν εἰς τὴν Ἀκράγαντα, οἵτινες ἀντὶ νὰ φυλάξωσι τὴν πόλιν, διήρπασαν αὐτήν. Ἄλλους δὲ εἶχον φρουρὰν εἰς τὴν Ἔρυκα, οἵτινες κατεγίνοντο νὰ παραδώσωσι τὴν πόλιν εἰς τοὺς ἐχθροὺς, καὶ μὴ δυνηθέντες, ἔφυγον αὐτοὶ εἰς τοὺς ἐχθροὺς. Ἐκεῖνοι δὲ ἐπιστεύθησαν αὐτοὺς (α), καὶ ἀφῆκαν φρουρὰν ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν ἀφ' οὗ ἐκυρίευσαν αὐτήν, καὶ τότε ἐσύλησαν τὸ ἐκεῖ πλουσιώτατον Ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης. Διὰ τοῦτο οἱ Ῥωμαῖοι ὕστερον γνωρίσαν-

(α) Οἱ Ῥωμαῖοι.

τες τὴν διάθεσιν αὐτῶν, τοὺς ἐξώρισαν ἀπὸ ὅλην τὴν Ἰταλίαν. Ἀφ' οὗ δὲ ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔλαβε καὶ ὁ Πύρρος μισθοφόρους ἐξ αὐτῶν, καὶ τοὺς ἀφῆκε φρουρὰν εἰς τὰς Αἰγὰς τῆς Μακεδονίας, καὶ τότε, ὡς εἴρηται, ἐσύλησαν τοὺς τάφους τῶν βασιλέων. Παραταττόμενοι δὲ εἰς μίαν ἀπηλπισμένην μάχην κατὰ τοῦ Ἀντιγόνου, ἔσφαξαν πρῶτον τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν αὐτοὶ, ἔπειτα ὥρμησαν εἰς τὴν μάχην, καὶ κατεκόπησαν ἅπαντες (α).

§. ή'. Ἐκ τούτων λοιπὸν ἔλαβον οἱ Ἠπειρῶται τότε μισθωτοὺς, καὶ ἐπιστεύθησαν εἰς αὐτοὺς τὴν φρουρὰν ἐκείνης τῆς ἀνθούσης καὶ εὐδαιμονούσης πόλεως. Τότε ἐβασίλευεν εἰς τὴν Ἰλλυρίαν ἡ Τεῦτα, καὶ ἔδωκεν ἄδειαν εἰς τοὺς Ἰλλυριοὺς, νὰ ληλατῶσι τας Ἑλληνικὰς πόλεις καὶ τὴν Θάλασσαν, ὅπως θέλουσιν (β)· ἔπειτα ἔπεμψε καὶ αὐτὴ στόλον ἐπὶ τούτῳ. Ὅθεν ἐληλάτησαν τότε τὰς παραβαλασσίας πόλεις τῆς Πελοποννήσου, ὡς καὶ τὴν Μοθώνην τῆς Μεσσηνίας· ὁμοίως ἐλήστευον καὶ τὰ τυχόντα πλοῖα, ὥστε ἔπεμψαν

(α) Πολύβ. β'. ζ'.

(β) Καθὼς γίνεται καὶ τώρα εἰς τὴν Εὐρώπην, ὅταν ἔχωσι πόλεμον.

οἱ Ῥωμαῖοι πρέσβεις εἰς τὴν Ἰλλυρίαν ἐπὶ τού-
τῳ, ἐπειδὴ ἥρπασαν πολλὰ πλοῖα τῆς Ἰταλίας.
Τότε ἦλθεν ὁ στόλος αὐτῶν καὶ εἰς τὴν Φοινίκην
τῆς Ἠπείρου νὰ λάβῃ τροφὰς, καὶ διέτριψαν ἐ-
κεῖ τινὰς ἡμέρας, ὥστε ἐγνωρίσθησαν οἱ Ἰλλυριοὶ
καὶ ἐφιλιώθησαν μὲ τοὺς Γαλάτας τοὺς φύλα-
κας τῆς πόλεως. Τὸ δὲ ἔργον τῆς φιλίας τῶν
τοιούτων δὲν εἶναι ἄλλο, εἰμὴ σφαγὴ καὶ ἁρπα-
γή. Ὅθεν συνεφώνησαν, νὰ ἐξανδραποδίσωσι
τοὺς ἐγκατοίκους, καὶ νὰ διαρπάσωσι τὴν πόλιν.
Καὶ οὕτως ἤνοιξαν τὰς πύλας οἱ Γαλάται, καὶ
ὥρμησαν οἱ φίλοι αὐτῶν Ἰλλυριοὶ εἰς τὴν πό-
λιν, καὶ ἐκυρίευσαν αὐτήν. Μαθόντες δὲ τοῦτο
οἱ ἄλλοι Ἠπειρῶται, ἔδραμον ὅλοι καὶ ἑρατοπέ-
δευσαν ἔξωθεν τῆς πόλεως πλησίον τοῦ ποταμοῦ,
ἔκοψαν καὶ τὴν γέφυραν. Ἐν τούτοις δὲ ἔμαθον, ὅτι
ἔρχεται ὁ Σκερδιλαΐδας στρατηγὸς τῆς Τεύτας, μὲ
πέντε χιλιάδας Ἰλλυριοὺς διαξηρᾶς ἐκ τῆς Ἰλ-
λυρίας. Ὅθεν ἔδραμον οἱ μισοὶ νὰ φυλάξωσι τὰ
στενὰ τῆς Ἀντιγονείας. Οἱ δὲ μισοὶ ἔμειναν, καὶ
ἐφύλαττον ἔξωθεν τῆς πόλεως ἀμελῶς καὶ ἀμερίμ-
νως. Ὅθεν τὴν νύκτα οἱ Γαλάται καὶ Ἰλλυριοί,
κατεσκεύασαν γέφυραν, καὶ διέβησαν τὸν ποτα-
μὸν, ἔπειτα ἐστάθησαν ἐκεῖ εἰς τόπον ἀσφαλῆ ἕως

οὗ ἔγινεν ἡμέρα. Ἡμέρας λοιπὸν γενομένης,
συνεκρότησαν μάχην, καὶ νικήσαντες τοὺς Ἠπει-
ρώτας, ἐφόνευσαν πολλοὺς, ἔλαβον καὶ πολλοὺς
αἰχμαλώτους· τοὺς δὲ λοιποὺς ἠνάγκασαν νὰ κα-
ταφύγωσιν εἰς τοὺς Ἀντιτάνας.

§. Θ'. Μετὰ δὲ ταύτην τὴν δυσχίαν, μὴ ἔ-
χοντες ἄλλην ἐλπίδα σωτηρίας, ἔπεμψαν πρέσβεις
εἰς τοὺς Αἰτωλοὺς καὶ Ἀχαιοὺς καὶ ἐζήτησαν βοήθειαν
παρακαλοῦντες καὶ ἱκετεύοντες. Οἱ δὲ ἐκ τῆς Φοι-
νίκης Ἰλλυριοὶ ἦλθον καὶ ἀπήντησαν τὸν Σκερδι-
λαΐδαν, καὶ ἡτοιμάζοντο νὰ πολεμήσωσι τοὺς ἄλ-
λους Ἠπειρώτας. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ τόπος ἦτον δύσ-
βατος καὶ στενόχωρος, ἐδυσκολεύοντο, καὶ ἐν
τούτοις ἦλθε παραγγελία, νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς
τὴν Ἰλλυρίαν, ἐπειδὴ συνέβη ἐπανάστασις. Ἦλ-
θε δὲ καὶ ἡ βοήθεια τῶν Αἰτωλῶν καὶ Ἀχαιῶν
εἰς τὴν Ἐλίκρανον πόλιν. Ὅθεν ἔγινε συνθήκη,
καὶ ἐξηγόρασαν οἱ Ἠπειρῶται τοὺς ἐλευθέρους
μόνον ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῶν Ἰλλυριῶν· τοὺς
δὲ δούλους ἔλαβον εἰς τὴν Ἰλλυρίαν, καὶ ὅλα τὰ λά-
φυρα ὅσα ἔλαβον ἀπὸ τὴν Ἤπειρον· ἔπειτα ἐπέ-
στρεψαν, ὁ μὲν στόλος διὰ θαλάσσης, ὁ δὲ Σκερ-
διλαΐδας πάλιν διὰ τῶν στενῶν τῆς Ἀντιγονείας,
καὶ κατεφθάρησε τὰς ἐκεῖ παραθαλασσίας πόλεις

τῶν Ἑλλήνων· ἐπειδὴ ἤκουσαν, ὅτι ἐξηνδραποδίσθη τόσον εὐκόλως καὶ παραλόγως ἡ Φοινίκη, ἡ ὀχυρωτάτη καὶ δυνατωτάτη πόλις τῆς Ἠπείρου. Ἡ μὲν Τεῦτα ἀφ' οὗ εἶδε τὰ πολύτιμα σκεύη, τὰ πλούτη καὶ λοιπὰ, τὰ ὁποῖα ἔλαβον οἱ Ἰλλυριοὶ ἐκ τῆς Φοινίκης, ἐθαύμασε καὶ ἐρεθίσθη περισσότερον ἐκ τούτων, νὰ λεηλατῇ τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις. Οἱ δὲ Ἠπειρῶται, ἐναντίως τοῦ ἰδίου συμφέροντος βουλευόμενοι, καθὼς συμβαίνει εἰς τὰς δημοκρατίας, συνεμάχησαν μὲ τοὺς Ἰλλυριοὺς κατὰ τῶν Αἰτωλῶν, οἱ ὁποῖοι ἔσειλαν βοήθειαν καὶ ἔσωσαν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἐσχάτου κινδύνου (α).

§. ί. Ἡ Τεῦτα ἐφόνευσε δολίως ἕνα πρέσβυν τῶν Ῥωμαίων, ἔπειτα ἔπεμψε στόλον καὶ διήρπαζε τὴν Ἑλλάδα, ὥςε ἐκυρίευσε καὶ τὴν Κέρκυραν, ἐπολιόρκει καὶ ἄλλας ἐπισήμους πόλεις Ἑλληνικὰς τῆς Ἰλλυρίας. Ἀφῆκε δὲ φρούραρχον εἰς τὴν Κέρκυραν Δημήτριον τὸν Φάριον, ὅς τις φοβούμενος καὶ ὑποτευόμενος τὴν Τεῦταν, ἔπεμψε πρέσβεις εἰς τὴν Ῥώμην μυστικῶς, καὶ ἐκάλει τοὺς Ῥωμαίους. Ὅθεν οἱ Ῥωμαῖοι ἔπεμψαν στόλον διακοσίων τριηρῶν εἰς τὴν Κέρκυραν, διεβίβασαν καὶ στράτευμα πεζικὸν εἰς τὴν Ἰλλυρίαν, εἴκοσι χιλιάδας πεζὸν, καὶ δύο χιλιάδας ἱππικόν. Στρατηγοὶ δὲ τούτων ἦσαν οἱ δύο Ὕπατοι, τοῦ μὲν στόλου ὁ Γαῖος Φολούϊος, τοῦ δὲ πεζικοῦ ὁ Αὖλος Ποσούμιος. Οἱ μὲν Κερκυραῖοι φοβούμενοι τὴν ἀπιστίαν καὶ βαρβαρότητα τῶν Ἰλλυριῶν, ἐδέχθησαν τοὺς Ῥωμαίους ὡς ἐλευθερωτὰς αὐτῶν, καὶ παρέδωκαν εἰς αὐτοὺς τὴν φρουρὰν τῶν Ἰλλυριῶν, συμφώνως μὲ τὸν Δημήτριον, καὶ ἐντεῦθεν ἤρξατο ἡ δουλεία τῶν Ἑλλήνων. Ὁμοίως ἐδέχθησαν αὐτοὺς καὶ οἱ Ἀπολλωνιάται τῆς Ἰλλυρίας, Ἐπιδάμνιοι, καὶ ἄλλοι, ἔπεμψαν πρέσβεις καὶ οἱ Ἀντιτάνες τῆς Ἠπείρου, καὶ παρεδόθησαν ἑκουσίως εἰς τοὺς Ῥωμαίους διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰλλυριῶν. Οὕτω λοιπὸν ἤρξατο ἡ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ὑποταγὴ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἡ διάλυσις τοῦ συστήματος τῆς Ἠπείρου. Ἔπειτα δὲ ἠνάγκασαν οἱ Ῥωμαῖοι τὴν Τεῦταν εἰς εἰρήνην καὶ ὑπόσχεσιν, νὰ μὴ λεηλατῇ πλέον τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἔδειξαν τρόπον τινὰ εὐεργεσίαν πρὸς τοὺς Ἕλληνας, οἱ ὁποῖοι εἶχον μῖσος ἄσπονδον κατὰ τῶν Ἰλλυριῶν, διὰ τοὺς ληστρικοὺς φόνους, ἁρπαγὰς, καὶ ἀνδραπο-

(α) Πολύβ. Β. ζ. ή. Παυσαν. Μεσσην. λε'.

δισμούς. Αὕτη ἡ αἰτία ἔφερε τοὺς Ῥωμαίους τὸ πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἔκτοτε ἔλαβον τὴν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἔτεμπον πρέσβεις ἀμοιβαίως (α).

§. ια΄. Μετὰ δὲ ταῦτα εἶχον οἱ Ἠπειρῶται συμμαχίαν μὲ τὸν Φίλιππον βασιλέα τῶν Μακεδόνων, καὶ ἔπεμπον καὶ αὐτοὶ στράτευμα εἰς τοὺς πολέμους ἐκείνους τοῦ Ἀράτου καὶ Κλεομένους, τῶν τελευταίων Ἡρώων τῆς Ἑλλάδος. Καὶ μάλιστα εἰς τὸν κατὰ τῶν Αἰτωλῶν πόλεμον ἦλθεν ὁ Φίλιππος εἰς τὴν Ἤπειρον, καὶ ἔλαβε καὶ τοὺς Ἠπειρώτας, ἔπειτα κατέβη νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Αἰτωλίαν. Ἀλλ' οἱ Ἠπειρῶται παρεκίνησαν αὐτὸν, νὰ κυριεύσῃ πρῶτον τὸν Ἄμβρακον, τὸν ὁποῖον ἔλαβον πρότερον οἱ Αἰτωλοὶ ἐκ τῶν Ἠπειρωτῶν (β). Ὅθεν ἐπολιόρκησε, καὶ ἔλαβε τὴν πόλιν κατὰ τὴν ζήτησιν τῶν Ἠπειρωτῶν. Ἀλλ' ἡ βραδύτης τῆς πολιορκίας ταύτης ἠνάγκασε τὸν Φίλιππον νὰ ἐπιστρέψῃ διὰ μέσου τῆς Ἠπείρου εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἐπειδὴ ἡτοιμάζον-

(α) Πολύβ. β. ί. ια΄. ιβ΄.

(β) Πολύβ. β΄. ξδ΄. Δ΄. ε΄. Θ΄, ιε΄. ις΄. κε΄. λ΄. νζ΄. ξά. ξγ΄. ξδ΄. ξς΄.

το οἱ Δαρδανεῖς νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὴν Μακεδονίαν. Τότε ὁ Δορίμαχος στρατηγὸς τῶν Αἰτωλῶν ὥρμησεν εἰς τὴν Ἤπειρον καὶ διήρπαζε, καὶ διέφθειρεν ἐχθροπαθῶς τὴν χώραν, κατέκαυσε καὶ κατέσκαψε τὸ Ἱερὸν τῆς Δωδώνης, ἐσύλησε καὶ κατεσκόρπισε καὶ τὰ ἀφιερώματα, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἄπειρα καὶ πολύτιμα, καὶ ἐφυλάττοντο ἄθικτα ἐξ ἀμνημονεύτων αἰώνων.

§. ιβ΄. Ὅτε δὲ ἤθελεν ὁ Ἀντίοχος νὰ πολεμήσῃ τοὺς Ῥωμαίους, καὶ ἐζήτει συμμάχους καὶ τοὺς Ἠπειρώτας, ἔπεμψαν πρέσβεις πρὸς αὐτὸν λέγοντες, νὰ μὴ περιπλέξῃ καὶ αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τοῦτον, ἐπειδὴ αὐτοὶ εἶναι εἰς τὴν ἄκραν τῆς Ἑλλάδος, καὶ πλησιέστεροι πρὸς τοὺς Ῥωμαίους. Ἀλλ' ἂν θέλῃ, πρέπει νὰ ἔλθῃ αὐτὸς εἰς τὴν Ἤπειρον, νὰ τοὺς φυλαξῃ, καὶ τὸν δέχωνται εἰς τὰς πόλεις καὶ εἰς τοὺς λιμένας. Ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη, ὅτι θέλει πέμψῃ πρέσβεις, νὰ ὁμιλήσωσι διὰ τὰ κοινὰ συμφέροντα (α). Ἀναφέρεταί τις ἐπίσημος τότε εἰς τὴν Ἤπειρον Χάροψ ὀνομαζόμενος, ὅς τις ἐπέμπετο πρέσβυς πρώτιστος. Ὅτε δὲ ἐπολέμει ὁ

(α) Πολύβ. πρεσ. ιβ΄.

Μάνιος τοὺς Αἰτωλοὺς, ἔπεμψαν καὶ οἱ Ἠπειρῶται βοήθειαν, καὶ στρατηγὸν τινὰ Μενέστρατον καλούμενον, ὅς τις ἐπολέμησε κατὰ τὸν Ναύπακτον, καὶ φαίνεται, ὅτι ἔβλαψε πολὺ τοὺς Ῥωμαίους· ἐπειδὴ ὅτε ἐζήτησαν οἱ Αἰτωλοὶ εἰρήνην, ὁ Μάνιος μεταξὺ τῶν ἄλλων προβλημάτων ἐζήτησε, νὰ παραδώσωσιν εἰς αὐτὸν καὶ τὸν Μενέστρατον. Ὅμως δὲν τὸν παρέδωκαν (α).

§. ιγ'. Κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους εἶχον οἱ Ἀθαμᾶνες βασιλέα τὸν Ἀμύναυδρον, ὅς τις ἦλθε μὲ τὸν Φίλιππον βασιλέα τῶν Μακεδόνων, καὶ μὲ τοὺς πρέσβεις τῶν ἄλλων συμμάχων πρὸς τὸν Τίτον Φλαμίνιαν στρατηγὸν τῶν Ῥωμαίων, ὅτε ἔγινεν ἡ συνέλευσις εἰς τὴν Νίκαιαν κατὰ τὸν Μαλιακὸν κόλπον. Ἐπειδὴ δὲ ἐπεκαλέσθησαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ὑπεράσπισιν τῶν Ῥωμαίων κατὰ Φιλίππου, ἔπεμψαν πρέσβεις εἰς τὰς Ἀθήνας περὶ τούτου. Ἐκεῖθεν δὲ ἦλθον καὶ εἰς τὴν Ἀθαμανίαν οἱ πρέσβεις οὗτοι πρὸς τὸν Ἀμύναυδρον, ἔπειτα ἐπέρασαν καὶ ἀπὸ τὴν Φοινίκην, καὶ εἶπον τὰ αὐτὰ πρὸς ἅπαντας τοὺς συμμάχους τοῦ Φιλίππου· δηλαδὴ, νὰ μὴ πολεμοῦν τοὺς Ἕλληνας. Τέρον δὲ ἀφ' οὗ ἐνίκησαν τὸν Φίλιππον οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ἔπεμψαν τοὺς δέκα πρέσβεις εἰς τὴν Κόρινθον, νὰ διαταξωσι τὴν Ἑλλάδα, ἀφῆκαν τοὺς Ὀρέσας ἐλευθέρους, ἐπειδὴ ὑποκείμενοι ὄντες τῆς Μακεδονίας τότε, ἐπανεζάτησαν, καὶ ἐβοήθησαν τοὺς Ῥωμαίους. Ὁμοίως ἐβοήθησε καὶ ὁ Ἀμύναυδρος, καὶ ἐκυρίευσε πολλοὺς ὀχυροὺς τόπους τῶν Μακεδόνων. Ὅθεν συγκατένευσαν, νὰ κρατήσῃ τοὺς τόπους τούτους, ὅσους ἐκυρίευσεν. Ἔπειτα ἔπεμψε πρέσβεις εἰς τὴν Ῥώμην καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν πρὸς τὸν Σκηπίωνα (α).

§. ιδ'. Ὅτε δὲ ἐστράτευον οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ τῶν Αἰτωλῶν, ἦλθον πρὸς τὸν στρατηγὸν αὐτῶν πρέσβεις τῶν Ἠπειρωτῶν, νὰ τοὺς ὁδηγήσωσι, διὰ μέσου τῆς Ἠπείρου εἰς τὴν Αἰτωλίαν, καὶ συνεβούλευσαν αὐτοὺς, ὡς καὶ τὸν Φίλιππον πρότερον, νὰ κυριεύσωσι πρῶτον τὴν Ἀμβρακίαν. Ἔπειτα ἔλαβον δολίως τρεῖς πρέσβεις τῶν Αἰτωλῶν, καὶ ἐφυλάκωσαν αὐτοὺς εἰς τὴν πόλιν Βουχαΐταν, ὕστερον ἐζήτησαν ἐξαγορὰν, νὰ τοὺς ἀφήσωσι. Καὶ πρῶτον μὲν ἐζήτησαν πέντε τάλαντα παρ' ἑκάστου· ἔπειτα κατέβησαν εἰς τὰ τρία.

(α) Αὐτόθι. ιγ'.

(α) Πολύβ. Πρεσβ. α'., Πρεσβ. δ'. θ'. κς'.

Οἱ μὲν δύο οἱ πτωχότεροι, πληρώσαντες, ἠλευθερώθησαν. Ὁ δὲ τρίτος, Ἀλέξανδρος ὀνομαζόμενος, πλούσιος μὲν εἰς ὑπερβολήν, φυλάργυρος δὲ ὁμοίως εἰς ὑπερβολήν, δὲν ἤθελε νὰ πληρώσῃ, ἀλλ' ἐκάθητο καὶ ἔκλαιεν εἰς τὴν φυλακήν. Ἐν τούτοις δὲ ἦλθε προσαγὴ ἐκ τῆς Ῥώμης, καὶ ἠλευθέρωσαν αὐτὸν χωρὶς νὰ πληρώσῃ τὴν ἐξαγοράν. Ὁμοίως καὶ ὁ Χάροψ ὡδήγησε πρότερον τὸν Τίτον Φλαμίνιον, ὅτε ἐστράτευε κατὰ τοῦ Φιλίππου, καὶ ἐπέρασε παροδόξως ἀπὸ μίαν στενὴν ὁδὸν, ὥστε κατέλαβε τὰ στενὰ ἀνελπίστως, καὶ οὕτως ἐνίκησε τὸν Φίλιππον εὐκόλως, καὶ ἐδίωξεν αὐτὸν ἐκ τῆς Ἠπείρου, ὅστις ἐμάχετο ἡρωϊκῶς κατὰ Ῥωμαίων ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, καὶ διὰ τοῦτο ἦλθεν εἰς τὴν Ἤπειρον, ἵνα ἐμποδίζῃ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν ἐκεῖθεν εἰς τὰ στενά. Τότε ἐκυρίευσεν ὁ Τίτος τὴν Ἤπειρον, σχεδὸν καὶ τὴν Μακεδονίαν. Οὗτος ὁ Χάροψ εἶχε πολλὴν φιλίαν μὲ τοὺς Ῥωμαίους, διὰ τὰς πιστὰς ἐκδουλεύσεις αὐτοῦ, ὥστε ὁ ἔγγονὸς αὐτοῦ, Χάροψ καὶ ἐκεῖνος ὀνομαζόμενος, ἀνετράφη εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ εἶχε πολλοὺς φίλους τῶν Ῥωμαίων. Ὁ Χάροψ εἶχεν υἱὸν Μαχατᾶν καλούμενον, ὅς τις ἐγέννησε τὸν δεύτερον Χάροπα. Ἐπειδὴ δὲ ἀπέ-

θανεν ὁ Μαχατᾶς, ὁ Χάροψ ἔπεμψε τὸν ἔγγονον αὐτοῦ Χάροπα, νὰ ἀνατραφῇ εἰς τὴν Ῥώμην, νὰ μάθῃ καὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ γράμματα, καὶ τὴν πολιτικὴν τῶν Ῥωμαίων. Ἐκεῖθεν δὲ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἤπειρον πλήρης πονηρίας καὶ δολιότητος. Ἐπισημότεροι δὲ τῶν Ἠπειρωτῶν τότε ἀναφέρονται δύο, ὁ Αὐτίνους καὶ Κέφαλος. Πονηρότατος δὲ ὢν καὶ τολμηρὸς, ὁ Χάροψ, διέβαλλε τοὺς ἄλλους ἐπισήμους Ἠπειρώτας πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, λέγων διαφόρους κατηγορίας ψευδεῖς, ἵνα φοβήσῃ αὐτοὺς, ὥστε νὰ μείνῃ ἐκεῖνος κύριος τῆς Ἠπείρου, καὶ δοῦλος πιστὸς τῶν Ῥωμαίων. Ὅθεν οἱ Ἠπειρῶται ἔπεμψαν πρέσβεις πρὸς τὸν Περσέα, βασιλέα τότε τῆς Μακεδονίας, καὶ πρώτισον αὐτῆς τὸν Κέφαλον, ὑποσχόμενοι, νὰ παραδώσωσι τὴν Ἤπειρον εἰς αὐτὸν (α). Οἱ Ἠπειρῶται εἶχον μὲν συμμαχίαν μὲ τοὺς Ῥωμαίους καὶ φιλίαν, ὅμως δὲ ὅλου δοῦλοι καὶ ἀνδράποδα δὲν ἤθελον νὰ γένουν κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Χάροπος. Ὅθεν, ἐπειδὴ ὁ πόλεμος τῶν Ῥωμαίων ἐκηρύχθη κατὰ τοῦ Περσέως, προέκριναν, να

(α) Διόδ. Ἀποσπασματ. 528. Πολύβ. exerpt. de vir. Lib. κζ'.

λάβωσι τὸ μέρος τῶν Μακεδόνων κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Κεφάλου. Ἦσαν ὅμως διῃρημέναι αἱ γνῶμαι τῶν Ἠπειρωτῶν. Ἐπειδὴ ὅταν ὁ Περσεὺς ἦλθε νὰ ἀπαντήσῃ τὸν Ὕπατον Ὁσίλιον, οἱ Μολοσσοὶ ἔκοψαν τὴν γέφυραν τοῦ Λώου ποταμοῦ, καὶ δὲν ἐδύνατο νὰ περάσῃ, καὶ ἠναγκάσθη νὰ πολεμήσῃ πρῶτον μὲ αὐτούς. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔγιναν ὕστερον.

§. ιέ. Τότε δὲ ὁ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων Μάρκος, πολιορκῶν τὴν Ἀμβρακίαν, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ κυριεύσῃ αὐτὴν, ἐδοκίμαζε νὰ καταπείσῃ τοὺς Ἀμβρακιώτας ἵνα παραδοθοῦν, μὲ διαφόρους μεσιτείας· καὶ τέλος ἔφερε καὶ τὸν Ἀμύνανδρον βασιλέα τῶν Ἀθαμάνων, τὸν ἄκρον καὶ πιστότατον φίλον τῶν Ἀμβρακιωτῶν. Ἐπειδὴ ὁ Ἀμύνανδρος ἐδιώχθη πρότερον ἐκ τῆς Ἀθαμανίας ὑπὸ τῶν Μακεδόνων, καὶ κατέφυγεν εἰς τὴν Ἀμβρακίαν, ὅπου διέτριψεν ἱκανὸν καιρὸν ἕως οὗ ἀνέλαβε πάλιν τὴν βασιλείαν τῶν Ἀθαμάνων. Οὗτος λοιπὸν κατέπεισε τοὺς Ἀμβρακιώτας καὶ παρεδόθησαν, ἐν ᾧ οἱ πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων καὶ Ῥοδίων, οἵτινες εὑρέθησαν τότε ἐκεῖ, ἐδοκίμαζον νὰ συμβιβάσωσιν ἄλλως τὴν διαφοράν. Ἡ Ἀμβρακία ἦτον καθέδρα τοῦ Πύρ-

ρου, ὡς εἴρηται. Ὅθεν εἶχε πολλοὺς εὐπρεπεῖς καλλωπισμοὺς, ἀγαλμάτων, ζωγραφιῶν, καὶ ἄλλων, τὰ ὁποῖα συνήθροισεν ἐκεῖ ἡ φιλοκαλία καὶ ἐλευθέριος μεγαλοδωρία τοῦ Πύρρου. Ταῦτα πάντα ἔπεμψεν εἰς τὴν Ῥώμην ὁ Μάρκος (α).

§. ις. Ὅτε δὲ ἐνίκησαν τὸν Περσέα οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ἐκυρίευσαν τὴν Μακεδονίαν, ἔπεμψαν εἰς τὴν Μακεδονίαν πρέσβεις ἅπαντες οἱ Ἕλληνες· ἔπεμψαν καὶ οἱ Ἠπειρῶται τὸν ῥηθέντα Χάροπα, καί τινα ἄλλον Νικίαν ὀνομαζόμενον. Ἄλλοτε δὲ πάλιν ἐδιχοστασίασαν εἰς τὴν Φοινίκην, καὶ ἐδιώχθησάν τινες· ὅθεν ἔπεμψαν πρέσβεις εἰς τὴν Ῥώμην ἀμφότερα τὰ μέρη, νὰ συμβιβάσῃ αὐτοὺς ἡ Σύγκλητος (β). Τέλος δὲ ἡ διχόνοια καὶ ἀσυμφωνία κατετάραττε τὰ ἐν τόσθια τῆς Ἠπείρου, καὶ πάσης τῆς Ἑλλάδος τότε. Πανταχοῦ οἱ κατάσκοποι τῶν Ῥωμαίων δὲν ἔλειπον. Πανταχοῦ οἱ προδόται τῆς πατρίδος ἐθριάμβευον διὰ τὸ ἴδιον ὄφελος, οἱ δὲ πιστοὶ πολῖται ἐφονεύοντο καὶ κατετρέχοντο ὡς κακοῦργοι. Πάντες οἱ ἀλιτήριοι, οἱ πανοῦργοι καὶ πονηροὶ

(α) Πολύβ. Πρεσβ. κζ. κη'.
(β) Πολύβ. αὐτόθ. ιδ'. ρκζ'.

ἐκολάκευον τοὺς Ῥωμαίους, ἐλπίζοντες νὰ γένωσι καὶ αὐτοὶ τύραννοι ὑπὸ τὴν ὑπεράσπισιν ἐκείνων. Τοιοῦτος ἦτον καὶ ὁ ῥηθεὶς Χάροψ, ὅς τις ἔγινεν αἰτία, νὰ συμμαχήσωσιν οἱ Ἠπειρῶται μὲ τὸν Περσέα τότε, ἐν ᾧ αὐτοὶ ἤθελον πρότερον οὐδετερότητα· ἢ τοὐλάχιστον, νὰ μὴ πικράνωσι τοὺς Ῥωμαίους εἰς ἐκείνας τὰς χρισίμους περισάσεις.

§. ιζ'. Ἀφ' οὗ ἐνίκησεν ὁ Παῦλος Αἰμίλιος τὸν Περσέα, τὸ 168 ἔτος πρὸ Χριστοῦ, καὶ κατετάραξε τὴν Ἑλλάδα καὶ Ἀσίαν, ἡ Ἤπειρος ἦτον εἰς διχονοίας πάλιν καὶ ταραχάς· καὶ τινες πόλεις περιέμενον μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας τοὺς Ῥωμαίους, ἄλλαι δὲ πάλιν παρεσκευάζοντο εἰς ἀντίσασιν καὶ πολιορκίαν. Ὅθεν διωρίσθη ὁ Ἀνίκιος στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων, νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ἰλλυρίαν, ἔπειτα καὶ τὴν Ἤπειρον. Καὶ οὕτως ἐκ τῆς Ἰλλυρίας κατέβη εἰς τὴν Ἤπειρον τὸ 167 ἔτος, ὅπου ὑπεδέχθη αὐτὸν φιλοφρόνως πρῶτον ἡ Φανωτή, ἔπειτα καὶ ἄλλαι πολλαὶ πόλεις. Ἐκεῖθεν δὲ εἰσέβαλεν εἰς τὴν Μολοσσίδα, ὅπου ἡτοιμάζοντο εἰς ἀντίσασιν τέσσαρες πόλεις· ἡ Πασσαρών, Τεκμών, ἢ Τέκμων, Φυλάκη καὶ τὸ Ὤρειον. Αἱ δὲ ἄλλαι παρεδόθησαν. Πρῶτον ἐστράτευσεν εἰς τὴν Πασσαρῶνα, ὅπου ἦσαν δύο δημαγωγοὶ ἐπίσημοι καὶ ἔχθιστοι τῶν Ῥωμαίων, ὁ Ἀντίνους καὶ Θεόδοτος. Οὗτοι διήγειραν τοὺς Μολοσσοὺς κατὰ τῶν Ῥωμαίων, δημηγοροῦντες καὶ λέγοντες, ὅτι εἶναι ἐνδοξότερον νὰ ἐνταφιασθῶσιν ὅλοι εἰς τὰ ἐρείπια τῆς πόλεως αὐτῶν, παρὰ νὰ παραδοθῶσιν αἰχμάλωτοι εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Νέος δὲ τις εὐγενὴς καὶ ἐπίσημος, Θεόδοτος καὶ ἐκεῖνος ὀνομαζόμενος, ἠναντιώθη, λέγων, ὅτι εἶναι μεγάλη μωρία νὰ θελήσωμεν νὰ ἀντισταθῶμεν ἡμεῖς μόνοι εἰς τοὺς Ῥωμαίους, οἱ ὁποῖοι ἐκυρίευσαν ὅλον τὸν κόσμον. Ὅ,τι πάθῃ ὁ κόσμος ὅλος, τοῦτο θέλομεν πάθῃ καὶ ἡμεῖς. Εἶναι μὲν καλὸν νὰ ἀποθάνῃ τις, ἵνα σώσῃ τὴν πατρίδα αὐτοῦ. Ἡμεῖς ὅμως τώρα θέλομεν ἀποθάνῃ, ἵνα ἀφανίσωμεν ἐκ θεμελίων τὴν πατρίδα καὶ τοὺς πολίτας. Ὅθεν μετεβλήθησαν οἱ πολῖται, καὶ δὲν ἤθελον νὰ κλείσωσι τὰς πύλας. Ὁ δὲ Ἀντίνους καὶ Θεόδοτος, βλέποντες τὴν μεταβολὴν ταύτην, ὥρμησαν μὲ τοὺς ὀπαδοὺς αὐτῶν στρατιώτας, εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ῥωμαίων, μὲ τὰ ξίφη εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ἀπέθανον μαχόμενοι. Καὶ οὕτω παρεδόθη ἡ πόλις.

§. ιή. Ἐκεῖθεν δὲ ἦλθεν ὁ Ἀνίκιος εἰς τὴν Τέκμωνα, ὅπου ἦτον πρῶτος ὁ ῥηθεὶς Κέφαλος. Ἐξῆλθε καὶ οὗτος ὡς καὶ οἱ ἄλλοι δύο, κατὰ τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἀπέθανε μαχόμενος. Καὶ οὕτως ἐκυριεύθη καὶ αὐτὴ ἡ πόλις. Αἱ δὲ ἄλλαι δύο ἡ Φυλάκη καὶ τὸ Ὤρειον ὑπέφερον ὀλίγον τὴν πολιορκίαν, ἔπειτα παρεδόθησαν. Τούτους τοὺς τρεῖς Ἥρωας, τὸν Ἀντίνουν, Θεόδοτον καὶ Κέφαλον, ἐπαινεῖ πολὺ ὁ Πολύβιος (α), ἐπειδὴ δὲν ἐφιλοψύχησαν νὰ παραδοθοῦν εἰς τοὺς Ῥωμαίους, ἵνα πάθωσιν, ὅσα ἔπαθον καὶ ἄλλοι, βασιλεῖς μάλιστα, οἵτινες παρεδόθησαν εἰς αὐτοὺς, ἐλπίζοντες νὰ σώσωσι κἂν τὴν ζωὴν αὐτῶν, ἀλλ' ἀπέθανον ὡς Ἥρωες θάνατον ἔνδοξον, ἵνα μὴ καταισχύνωσι τὸ πρότερον ἀξίωμα αὐτῶν. Οὕτω λοιπὸν ἐκυριεύθη ἅπασα ἡ Ἤπειρος, καὶ ὁ Ἀνίκιος διεμοίρασε τὸ στράτευμα αὐτοῦ εἰς τὰς πόλεις, ἵνα παραχειμάσῃ ἐκεῖ. Αὐτὸς δὲ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Σκόδραν τῆς Ἰλλυρίας, ὅπου ἤρχοντο τότε αἱ προσαγαὶ τῆς Ῥώμης, καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι, περὶ τῆς τύχης καὶ

(α) Αὐτόθ. Κή. Τίτ. Λίβ. μέ. 26. Ῥολλίν. Ῥωμ. Ἱς. Τόμ. ή. σελ. 176.

κατασάσεως τῆς Ἰλλυρίας. Ἔπειτα ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὴν Πασσαρῶνα, καὶ ἐχείμαζεν ἐκεῖ. Ὁ δὲ Παῦλος Αἰμίλιος περιῆλθεν ὅλην τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐλεηλάτει τὰς πόλεις ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι συνεμάχησαν μὲ τὸν Περσέα, καὶ τέλος ἦλθε καὶ εἰς τὴν Πασσαρῶνα.

§. ιθ. Πλησίον εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἐστρατοπέδευεν ὁ Ἀνίκιος. Ὅθεν πρῶτον ἔγραψε πρὸς αὐτὸν, ὅτι ἔχει προσαγὴν τῆς Συγκλήτου, νὰ λεηλατήσῃ τὰς πόλεις τῆς Ἠπείρου, ὅσαι συνεμάχησαν μὲ τὸν Περσέα, καὶ νὰ διαμοιράσῃ τὰ λάφυρα εἰς τὸ στράτευμα. Διὰ τοῦτο τὸν εἰδοποιεῖ, νὰ ἰξεύρῃ καὶ αὐτὸς τὴν αἰτίαν, καὶ νὰ προσέχῃ. Ἔπειτα ἔπεμψεν εἰς πᾶσαν πόλιν ἕνα ταξίαρχον, οἱ ὁποῖοι ἔλεγον, κατὰ τὴν παραγγελίαν αὐτοῦ, ὅτι ἦλθον νὰ λάβωσι τὰς φρουρὰς ἐκ τῶν πόλεων, ἵνα μείνωσιν οἱ Ἠπειρῶται ἐλεύθεροι, ὡς καὶ οἱ Μακεδόνες. Ἐν τούτοις δὲ παρήγειλε νὰ πέμψωσι πρὸς αὐτὸν οἱ Ἠπειρῶται ἀφ' ἑκάστης πόλεως δέκα πολίτας, τοὺς πρωτίστους καὶ ἐπισημοτάτους. Πρὸς τούτους δὲ εἶπεν, ὅτι θέλει νὰ ἰδῇ πόσον χρυσίον καὶ ἀργύριον εὑρίσκεται εἰς τὴν Ἤπειρον, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ συνάξωσιν ὅλον τὸ χρυσίον καὶ ἀρ-

γύριον ἐκ τῶν οἴκων ἑκάσης πόλεως καὶ ἐκ τῶν ναῶν, εἰς τὴν ἀγοράν. Ἐν ᾧ δὲ ἐγίνοντο ταῦτα, οἱ Ταξίαρχοι περιέσησαν τὰ στρατεύματα εἰς τὰς πόλεις καὶ ἀγορὰς, ἵνα φυλάττωσι δηλαδὴ τοὺς θησαυροὺς τούτους. Ἡ παραγγελία ἦτον, νὰ συναχθοῦν ταῦτα εἰς ἡμέραν προσδιωρισμένην τὸ πρωΐ εἰς τὴν ἀγοράν· καὶ τὴν τετάρτην ὥραν τῆς ἡμέρας ταύτης, νὰ δοθῇ πανταχοῦ τὸ σημεῖον τῆς λεηλασίας, ἁρπαγῆς καὶ ἀνδραποδισμοῦ. Ὅθεν ἐξηνδραπόδισαν κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν ἑκατὸν πενῆντα χιλιάδας ἀνθρώπους· ἐλεηλάτησαν ἑβδομῆντα πόλεις, ἔπειτα κατέσκαψαν τὰ τείχη αὐτῶν ἐκ θεμελίων. Ἐπωλήθησαν δὲ ταῦτα πάντα, τὰ ὁποῖα ἦσαν τόσον πολλὰ, ὥστε ἔλαβεν ἕκαστος ἱππεὺς, τετρακόσια δεινάρια· καὶ ἕκαστος πεζὸς διακόσια (α). Μετὰ δὲ ταῦτα, ἀφ' οὗ ἐσφράγισεν εἰς τὴν Ἤπειρον τὰ ἀνδραγαθήματα τῆς λεηλασίας ὁ Αἰμίλιος, ἔλαβε τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ ἦλθεν εἰς τὸν Ὠρικὸν, καὶ ἐκεῖθεν ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ἔμεινε τοί-

(α) Ὁ δὲ Μελέτιος λέγει, ὅτι ἔλαβεν ἕκαστος στρατιώτης ἑνδεκα δραχμὰς, καὶ νομίζει, ὅτι ἦσαν ὀλίγα τὰ λάφυρα, ὡς ἐκφράζεται.

νυν ὁ Ἀνίκιος εἰς τὴν Ἤπειρον, καὶ μετ' ὀλίγου ἡτοιμάζετο καὶ αὐτὸς νὰ περάσῃ εἰς τὴν Ἰταλίαν· ἔπρεπεν ὅμως νὰ ἔχῃ καὶ αὐτὸς αἰχμαλώτους. Ὅθεν ἐσύναξε καὶ τοὺς λοιποὺς Ἠπειρώτας καὶ Ἀκαρνάνας, καὶ ἔλαβε τοὺς ἐπισήμους αὐτῶν εἰς τὴν Ῥώμην, προφασιζόμενος, ὅτι εἶναι ὕποπτοι. Ἀφῆκαν δὲ πάλιν τὴν δημοκρατίαν τῶν Ἠπειρωτῶν, καὶ προσάτην αὐτῆς, τὸν ῥηθέντα Χάροπα. Τοιαύτην κατασροφὴν ἐδοκίμασεν ἡ Ἤπειρος, ᾗ διὰ τοῦτο δὲν εὑρίσκονται οὔτε ἐρείπεια, οὔτε πέτραι, οὔτε οἱ τόποι τῶν παλαιῶν πόλεων (α).

§. κ'. Ὁ Ἀνίκιος λοιπὸν ἔλαβε τοὺς καλοὺς καὶ δικαίους πολίτας αἰχμαλώτους, καὶ ἄλλους μὲν ἐφόνευσεν, ἄλλους δὲ ἔφερεν ὡς ἀνδράποδα εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ ἀφῆκε τὸν προδότην Χάροπα, τὸν ἐπισήθιον φίλον τῶν Ῥωμαίων, διοικητὴν τῆς Ἠπείρου. Ὅθεν ὁ Χάροψ εὑρὼν τοιαύτην εὐκαιρίαν, ἔχων καὶ τοσαύτην ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν, ὑπερέβη πάντας τοὺς ἁλιτηρίους λῃσὰς καὶ τυράννους. Ἐπειδὴ ἦτον φύσῃ πονηρὸς καὶ κακοῦργος· ἔπειτα καὶ νέος ἔτι,

(α) Πολύβ. Ἀποσπασμα ζ'. Τίτ. Λίβ. με'. 33. 34. Στράβ. ή. ζ'. 3.

καὶ τρίτον, ἔλαβεν ὑπουργοὺς καὶ συνεργοὺς πάντας τοὺς ὁμοίους αὐτοῦ ἅρπαγας, ὠμοὺς καὶ κακούργους, διότι ὁ ὅμοιος τὸν ὅμοιον ἀγαπᾷ, κατὰ τὴν ἁπλῆν παροιμίαν. Ὁ Πολύβιος λέγει, ὅτι δὲν πιστεύει νὰ ἐφάνῃ ἄλλος ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον θηριωδέστερος καὶ κακουργότερος τοῦ Χάπος τούτου. Πρῶτον συνεργάτην τῆς κακουργίας εἶχε τὴν μητέρα αὐτοῦ Φιλότιδα καλουμένην, ἥτις ἐγέννησεν υἱὸν ἄξιον τῆς αὐτῆς προαιρέσεως, ὥστε ὁ υἱὸς ἦν τῆς μητρὸς, καὶ ἡ μήτηρ τοῦ υἱοῦ· ἐπειδὴ ὑπερέβαινε καὶ αὐτὴ τὴν γυναικείαν φύσιν κατὰ τὴν ἀδικίαν καὶ κακουργίαν. Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων ἦτον καί τις γέρων Μύρτων ὀνομαζόμενος, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Νικάνωρ. Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἦσαν μὲν φίλοι τῶν Ῥωμαίων, ὅμως πρότερον ἐφαίνοντο, καὶ τῷ ὄντι ἦσαν, μέτριοι καὶ δίκαιοι, καὶ διὰ τοῦτο εἶχον ὑπόληψιν τοιαύτην. Τότε δὲ μετεβλήθησαν ἀνελπίστως καὶ παραδόξως, καὶ ἐγένοντο συνεργοὶ τοῦ Χάροπος. Διὰ τοῦτο καταρχὰς ἐνόμιζον οἱ Ἠπειρῶται, ὅτι τὰ κακὰ ταῦτα γίνονται μετὰ λόγου, καὶ μετὰ τῆς γνώμης τῶν Ῥωμαίων, βλέποντες σύμφωνον καὶ τὸν γέροντα καὶ δίκαιον Μύρτωνα, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Νικάνορα. Τὰ δὲ κακὰ ἦσαν τοιαῦτα καὶ ἀπαράλ-

λακτα, οἷα ἔπραξαν καὶ οἱ τριάκοντα τύραννοι πρότερον εἰς τὰς Ἀθήνας. Κατὰ τοῦτο μόνον ὑπερέβαινεν ὁ Χάροψ ἐκείνους, καθότι ἐφόνευσε καὶ ἐξώρισε καὶ πολλὰς γυναῖκας. Αὐτὸς μὲν ἔχων ἄνδρας κατασκόπους, εὕρισε πάντας τοὺς πλουσίους ἄνδρας· ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ ἔχουσα γυναῖκες κατασκόπους, εὕρισκε τὰς πλουσίας γυναῖκας. Καὶ ἡ μὲν εὐλογοφανὴς κατηγορία ἦτον, ὅτι δὲν ἀγαποῦν τοὺς Ῥωμαίους. Τὸ δὲ κριτήριον, ἢ μᾶλλον τὸ φονευτήριον, ἦτον εἰς τὴν Φοινίκην. Κριταὶ δὲ ἦσαν οἱ συνεργοὶ καὶ φίλοι τοῦ Χάροπος. Διὰ νὰ φαίνηται ὅμως δημοκρατικὸν τὸ πρᾶγμα, εἶχε καί τινας ἄλλους ἀδυνάτους καὶ πτωχοὺς, φοβουμένους καὶ τρέμοντας αὐτὸν, ἢ διά τινων δώρων ἐξαπατωμένους. Ὅθεν ἡ ἀπόφασις τοῦ κριτηρίου ἐγίνετο πάντοτε διὰ θάνατου, καὶ ὄχι διὰ ἐξορίαν. Τὰ δὲ χρήματα τούτων τῶν φονευομένων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, ἐλάμβανεν ὁ Χάροψ. Ἄλλους δὲ πάλιν ἐφόνευεν ἀναφανδὸν εἰς τὴν ἀγορὰν, καὶ ἄλλους μυστικῶς καὶ δολίως διὰ τῶν δορυφόρων αὐτοῦ, εἰς τὰς οἰκίας, εἰς τοὺς ἀγροὺς, εἰς τοὺς δρόμους, καὶ ὅπου ἀλλοῦ εὑρίσκοντο καταγινόμενοι εἰς τὰ ἔργα αὐτῶν. Ὅσοι δὲ προέλαβον τὸ κακὸν καὶ ἔφυ-

γου, αὐτοὶ μὲν ἐσώθησαν, τὰς δὲ περιουσίας αὐτῶν ἔλαβεν ὁ Χάροψ, ἔπειτα κατεδίκασε καὶ αὐτοὺς εἰς θάνατον διὰ τοῦ κριτηρίου.

§. κά. Τοιοῦτον δὲ μέγα ἔγινε τὸ κακὸν, ὥσε ἐκηρύττετο οὐχὶ μόνον εἰς τὴν Ῥώμην, ἀλλὰ καὶ εἰς ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, καὶ σχεδὸν ἐμίσησαν τὸν Χάροπα καὶ οἱ Ῥωμαῖοι. Ἔτι δὲ ἦλθον εἰς τὴν Ῥώμην πρέσβεις ἐκ τῶν φυγάδων Ἠπειρωτῶν, καὶ ἐζήτουν δικαιοσύνην. Ὅθεν ἦλθεν εἰς τὴν Ῥώμην νὰ δικαιολογηθῇ, ἔχων καὶ τὸν Μύρτωνα σύνδικον, φέρων καὶ πολλὰ χρήματα. Ἀλλ' οἱ δύο πρώτιστοι τῶν Ῥωμαίων τότε, ὁ Μάρκος καὶ Λεύκιος, δὲν τὸν ἐδέχθησαν εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν, μήτε ὡμίλησαν μὲ αὐτόν. Αὕτη δὲ ἡ δικαία ἀποσροφὴ ἐχαροποίησε πολὺ πάντας τοὺς ἐκεῖ εὑρισκομένους τότε πρέσβεις καὶ λοιπους τῶν Ἑλλήνων. Μήτε ἡ Σύγκλητος ἐδέχθη τὴν ἀπολογίαν αὐτοῦ, ἀλλ' ἔπεμψεν ἐφόρους, νὰ ἐξετάσωσιν εἰς τὴν Ἤπειρον τὸ πρᾶγμα. Ὁ Χάροψ ὅμως ἐπέσρεψε πάλιν εἰς τὴν Ἤπειρον, καὶ ἔλεγεν, ὅτι ὅσα ἔπραξεν, ὅλα ἔγιναν κατὰ τὴν γνώμην τῶν Ῥωμαίων· καὶ φαίνεται ὅτι οἱ ἐφαλθέντες ἔφοροι ἔκριναν αὐτὸν ἀθῶον. Ἡ δὲ ῥηθεῖσα ἀποσροφὴ ἦτον πρόσχημα μόνον· ἐπειδὴ,

ὡς λέγει ἀλλαχοῦ ὁ Πολύβιος (α), τότε μόνον ἠλευθερώθησαν ἐκ τῆς τυραννίας αὐτοῦ οἱ Ἠπειρῶται, ὅταν ἀπέθανεν εἰς τὸ Βρεντήσιν μὲ θάνατον φυσικὸν. Τοιούτους τυράννους εἶχον καὶ οἱ Αἰτωλοὶ, καὶ Ἀκαρνάνες, καὶ ἄλλοι, ἀφ' οὗ ὑπετόχθησαν εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Τὰ δὲ μετὰ ταῦτα συμβεβηκότα δὲν ἀναφέρονται, ἐπειδὴ βεβαίως δὲν ἦσαν ἀξιόλογα. Ἔτι δὲ δὲν σώζονται καὶ τὰ ἱσορικὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα περιεῖχον ἴσως καὶ τὰ μετὰ ταῦτα (β).

§. κβ'. Μετὰ ἑκατὸν τριάντα ἑπτὰ χρόνους, ὅτε ἐνίκησεν ὁ Αὔγουσος τὸν Ἀντώνιον εἰς τὸ

(α) xcept. de vit. κή. λά. Πρεσβ. ρκζ'.

(β) Ὁ Γάλλος L. B. D. M. ἐπιγραφόμενος, ὅς τις ἐξέδωκε τὴν δίτομον παλαιὰν Γεωγραφίαν, τῷ 1807, ἀναφέρει, ὅτι εἰς τὴν Ἐλέαν πόλιν τῆς Ἠπείρου ἐχρημάτισέ τις Ἀριστότιμος τύραννος σκληρὸς, κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀντιγόνου, ἐπιφέρων μάρτυρα ἁπλῶς τὸν Ἰουσῖνον. Τοῦτο ὅμως εἶναι ἐσφαλμένον, διότι οὗτος ὁ Ἀριστότιμος ἦτον τύρανος τῆς Ἤλιδος ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, καὶ οὐχὶ τῆς Ἐλέας ἐν Ἠπείρῳ, ὡς αὐτὸς ὁ Ἰουσῖνος, λέγει Βιβλ. κς'. Κεφαλ. α'.· ὅταν διορθωθῇ τὸ Epirotum εἰς Epiorum. Διότι ἡ Ἤλις ἦτον πόλις τῶν Ἐπειῶν. Ἔτι δὲ καὶ ὁ Παυσαν. Ἠλειακ. Α'. καὶ Β'. ιδ' 4. καὶ ὁ Πλούταρχ. Περ. Ἀρετ. γυναικ. ἐν Μίκκᾳ καὶ Μεγιςῶ.

Ἄκτιον, πρὸς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, τριάντα χρόνους πρὸ χριστοῦ, ἔκτισε τὴν Νικόπολιν εἰς διαιωνισμὸν τῆς νίκης ταύτης, πρὸς τὸ βόρειον ἀκρωτήριον τοῦ κόλπου τούτου· ἔπειτα ἐσύναξεν εἰς αὐτὴν ἐκ δεκατριῶν πόλεων ἐκεῖνα τὰ ἐλλεινὰ λείψανα τῶν Ἠπειρωτῶν, καὶ ἄλλων, ὥστε μόλις ἐκαλλώπισε μίαν πόλιν ἐξ ἁπάσης σχεδὸν τῆς περὶ τὴν Ἀμβρακίαν Ἠπείρου, Ἀκαρνανίας καὶ Λευκάδος, ὡς λέγει τὸ ἑξῆς ἐπίγραμμα τῆ Ἀντιπάτρου (α).

„ Λευκάδος αὐτί με Καῖσαρ, ἰὸν Ἀμβρακίης ἐριβώλου,
Θυρρείου τε πέλειν, αὐτί τ' Ἀνακτορίου,
„ Ἄργεος Ἀμφιλόχου τε, καὶ ὁπόσα ῥαίσατο κύκλῳ
ἄστε ἐπιθρῴσκων δουρομανὴς πόλεμος,
„ Εἵσατο Νικόπολιν, θείην πόλιν· αὐτὶ δὲ νίκης
„ Φοῖβος ἄναξ ταύτην δείκνυται Ἀκτιάδος.

Δηλαδὴ, αὐτὶ τῆς Λευκάδος, τοῦ Θυρρείου, Ἀνακτορίου, Ἄργους τοῦ Ἀμφιλοχικοῦ, καὶ ἄλλων πόλεων, τὰς ὁποίας ἔφθειρεν ὁ πόλεμος, ἔκτισεν ὁ Καῖσαρ ἐμὲ τὴν Νικόπολιν, τὴν θείαν πόλιν, εἰς ἀνάμνησιν τῆς νίκης αὐτοῦ. Θείαν πόλιν δὲ

(α) Ἀνθολογ. Τόμ. β'. 196.

λέγει, ἐπειδὴ ἦτον ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος· κατέσησεν ὁ Καῖσαρ καὶ ἀγῶνα κατὰ πενταετείαν εἰς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ ἀνάμνησιν τῆς νίκης. Ταῦτα εἶναι λοιπὸν τὰ Ἠπειρωτικὰ, ἰδιαιτέρως πως ἀναφερόμενα. Μετὰ δὲ ταῦτα ὑπέπεσον δι' ὅλου κοινῶς ὅλαι ἐπαρχίαι τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν ἄμεσον διοίκησιν τῶν Ῥωμαίων. Ἔπειτα δὲ καὶ ὑπὸ τῶν Βυζαντίων. Ταῦτα τοίνυν τὰ τελευταῖα συμβάντα συνέβησαν τριάκοντα ὀκτὼ χρόνους πρὸ Χριστοῦ, ὥστε οἱ Ἠπειρῶται τότε ἦσαν ἔτι εἰδωλολάτραι, ὡς καὶ πάντες οἱ λοιποὶ Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ Πολιτεύματος τῶν Ἠπειρωτῶν, ἐθίμων, ἠθῶν, καὶ ἄλλων ἀξιολόγων.

§. α'. Τὸ πολίτευμα ἑκάστου ἔθνους ἔχει βάσιν τὴν θρησκείαν, ἡ ὁποία εἶναι κοινὴ γνώμη παντὸς τοῦ ἔθνους· ἐπειδὴ πάντες οἱ ἄνθρωποι γνωρίζουσι τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ. Ταύτην δὲ τὴν ἰδέαν ἐνεφύτευσεν ἐξ ἀρχῆς εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, τὸ ὁρώμενον κάλλος τοῦ

παντὸς, ἡ περιοδικὴ καὶ ἐναρμόνιος κίνησις τῶν οὐρανίων σωμάτων, καὶ αἱ πρὸς τροφὴν καὶ διατήρησιν τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν λοιπῶν ζώων γινόμεναι μεταβολαί. Διὰ τοῦτο πάντες οἱ ἀρχαῖοι νομοθέται καὶ πολιτικοὶ διὰ μέσου ταύτης τῆς ἀκαταμαχήτου δυνάμεως εἰσήγαγον νόμους καὶ πολιτείας, καὶ ἐξημέρωσαν τοὺς τότε ἀγρίους καὶ ὀρεσιτρόφους ἀνθρώπους. Ὁ Μίνως ὁ νομοθέτης τῆς Κρήτης ἔλεγεν, ὅτι ἔλαβε τοὺς νόμους παρὰ τοῦ Διός. Ὁμοίως καὶ ὁ Ζάλευκος, Ζάμολξις, καὶ αὐτὸς ὁ Σόλων καὶ Λυκοῦργος μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐξερέωσαν τοὺς νόμους αὐτῶν. Καὶ οὕτω κατ' ὀλίγον ἥνωσαν τὴν πολιτικὴν μὲ τὴν Θρησκείαν, καὶ τοὺς νόμους τοὺς φυσικοὺς, μὲ τοὺς νόμους τοὺς κοινωνικοὺς καὶ ἠθικοὺς, τοὺς εἰς κοινὴν καὶ ἀμοιβαίαν ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώπων ἀφορῶντας, καὶ εἰς τὸν πληθυσμὸν καὶ διατήρησιν αὐτῶν συντελοῦντας. Τοῦτο ὅμως συνέβη πολὺ ὕστερον, ὅτε ἐπολλαπλασιάσθη ἡ μάθησις, ἡ καλλιέργεια καὶ ὁ πολισμὸς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Ἡ δὲ ἀρχαϊκὴ ἁπλότης εἶχεν ἁπλᾶ καὶ ἀπερίεργα καὶ τὰ τοιαῦτα, ὥστε ἐθυσίαζον ἀνθρώπους εἰς τοὺς Θεοὺς, καὶ ἔβλαπτον ἀντὶ νὰ ὠφελήσωσι τὴν ἀνθρωπότητα. Ἄλλοι πάλιν ἐλάτρευον διάφορα ἀναίσθητα ὑποκείμενα, ὡς καὶ αὐτὰ τὰ δένδρα. Ἐπειδὴ δὲ εἶναι καὶ τὰ δένδρα διαφόρων εἰδῶν, ἐλάτρευον εἰς ἓν μέρος ἓν δένδρον, καὶ εἰς ἄλλο ἄλλον. Οἱ δὲ Ἠπειρῶται Πελασγοὶ ἐλάτρευον τότε τὴν δρῦν.

§. β'. Πρῶτον ἔτρωγον οἱ ἄνθρωποι χόρτα, ῥίζας, φυλλα δένδρων, καὶ ἄλλα τοιαῦτα βλαβερὰ καὶ θανάσιμα μάλιστα. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπενόησαν τροφὴν τὰς βαλάνους τῶν δρυῶν, καὶ ἴσως διὰ τοῦτο ἐτίμησαν τὴν δρῦν, ὠνόμασαν αὐτὴν καὶ φηγὸν ἀπὸ τοῦ φάγω. Ὅθεν συνηθροίζοντο οἱ ἄνθρωποι, ὅπου ἦσαν δάση δρυῶν, ἵνα ἔχωσι πρόχειρον τὴν τροφήν. Κάλλιστα δὲ τοιαῦτα δάση καὶ ἄφθονα εἶχε καὶ ἔχει ἡ Ἤπειρος. Διὰ τοῦτο ἴσως ἐτιμήθη ἡ δρῦς ἰδιαιτέρως πως εἰς τὴν Ἤπειρον, ἐνομίσθη σύμβολον τῶν Ἠπειρωτῶν, καὶ ἱερὰ τοῦ Διὸς, ὥστε ἔδιδε καὶ χρησμούς. Ὅθεν ὠνόμασαν αὐτὴν οἱ ποιηταὶ πολύφωνον καὶ πολύγλωσσον, καὶ μάλιστα ἔλεγον, ὅτι ἐφθέγγοντο καὶ τὰ ξηρὰ αὐτῆς ξύλα, ὡς καὶ ἡ τρόπις τῆς Ἀργοῦς. Εἰς τοῦτο δὲ ἴσως συνήργησε καὶ ἄλλο τι φυσικὸν περιστατικόν. Ὅπου ἔπιπτε κεραυνὸς, ὁ τόπος ἐκεῖνος ἐνομίζετο

ἱερὸς τοῦ Διός. Παρετηρήθη δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅτι ὁ κεραυνὸς διώκει πάντοτε τὰς δρῦς, καὶ μάλιστα τὰς μεγάλας, ὡς λέγει καὶ ὁ Ἀριστοφάνης. Φέρεται ὅμως καὶ ἄλλη αἰτία φυσικὴ κατ' ἀναφοράν. Ὁ μὲν Ζεὺς ἐνομίζετο ζωογόνον, διαφόρως λαμβανόμενος· ἢ ὡς αἰθὴρ, ἢ ὡς πῦρ, ἢ ὡς νοῦς τοῦ παντὸς, ἢ καὶ ἄλλως. Ἡ δὲ δρῦς εἶναι ὁμοίως ζωογόνος, παρέχουσα τὴν τροφὴν τῶν ζώων. Ὅθεν ἐνομίσθη ἱερὰ τοῦ Διὸς κατ' ἀναφοράν.

§. γ'. Διὰ τούτους ἄρα τοὺς ἀρχαϊκοὺς λόγους ἐλάτρευον οἱ Πελασγοὶ τότε εἰς τὴν Ἤπειρον μόνον τὴν δρῦν, ἄλλους δὲ θεοὺς δὲν ἐγνώριζον. Ἐλάτρευον μὲν καὶ τὸν Ἥλιον καὶ τὴν Σελήνην καὶ τὰ ἄστρα, καὶ ἄλλα κτισὰ, ὡς καὶ πάντα τὰ ἀρχαῖα ἔθνη, ὅμως ἁπλῶς καὶ ἀνωνύμως, μὴ γνωρίζοντες ἔτι τὰ ὀνόματα αὐτῶν, ἢ ὠνόμαζον αὐτὰ ἄλλως, ὅπως ἤθελον αὐτοί. Τούτους λοιπὸν τοὺς θεοὺς ἐλάτρευον εἰς τὴν εἰκόνα τῆς δρυὸς, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλέξαντες τὴν μεγίστην καὶ σεβασμιωτέραν δρῦν, ἔσησαν τὸ θυσιαστήριον ὑπ' αὐτὴν, κατέσησαν ἐκεῖ καὶ τὸ μαντεῖον, ἔπειτα ἔκτισαν καὶ τὴν πόλιν Δωδώνην. Πλησίον δὲ τοῦ μαντείου ἦτον καὶ πηγὴ Δωδώνη καὶ ποταμὸς μικρὸς Δωδώνη ὀνομαζόμενος. Τοῦτο τὸ μαντεῖον ἦτον τὸ ἐπισημότατον καὶ ἀρχαιότατον τῆς Ἑλλάδος. Ὅμοιον δὲ μὲ αὐτὸ ἦτον τὸ ἐν Θήβαις τῆς Αἰγύπτου, καὶ τοῦ Ἄμμωνος τῆς Λιβύας. Ὅθεν λέγει ὁ Ἡρόδοτος, ὅτι ἐκεῖθεν ἔχει τὴν ἀρχὴν τὸ ἐν Δωδώνῃ μαντεῖον, ὡς ἐβεβαιώθη ἐκ τῶν Ἱερέων τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἐκ τῶν Ἱερείων τῆς Δωδώνης.

§. δ'. Οἱ μὲν Ἱερεῖς τοῦ ἐν Θήβαις τῆς Αἰγύπτου μαντείου τοῦ Διὸς ἔλεγον, ὅτι τινὲς ἔμποροι Φοίνικες ἔκλεψάν ποτε ἐκεῖθεν δύο Ἱερείας, καὶ ἐπώλησαν αὐτὰς, τὴν μὲν μίαν εἰς τὴν Λιβύαν, τὴν δὲ ἄλλην εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ αὐταὶ κατέσησαν τὰ μαντεῖα ταῦτα, ἡ μὲν τοῦ Διὸς Ἄμμωνος ἐν τῇ Λιβύᾳ, ἡ δ' ἄλλη τοῦ Δωδωναίου Διὸς ἐν τῇ Ἠπείρῳ, κατὰ μίμησιν τοῦ ἐν Θήβαις τῆς Αἰγύπτου Διὸς (α). Αἱ δὲ Ἱέρειαι τῆς Δωδώνης διηγοῦντο μυθολογικῶς πως τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο, ἔχουσαι βεβαίως κατὰ παράδοσιν τὴν Ἱστορίαν, τὴν ὁποίαν κατέφερεν εἰς μυθολογίαν ἡ πολυχρόνιος δεισιδαιμονία. Ἔλεγον τοίνυν, ὅτι δύο μέλαιναι πελειάδες, (πε-

(α) Ὅρα περὶ τούτων πάντων ἐν τῇ Ὠγυγίᾳ. τόμ. γ'.

ρισεραὶ) ἐπέτασαν ἐκ τῶν Θηβῶν τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἡ μὲν μία ἦλθεν εἰς τὴν Λιβύαν, ἡ δ' ἄλλη εἰς τὴν Δωδώνην, καὶ καθήσασα ἐπί τινος δρυὸς, ἐλάλησε μὲ φωνὴν ἀνθρωπίνην, ὅτι ὁ Ζεὺς θέλει νὰ καταταθῇ ἐκεῖ μαντεῖον. Τότε ἐξεφώνησε καὶ τὸ ἑξῆς ἔμμετρον.

„Ζεὺς ἦν, Ζεύς ἐστι, Ζεὺς ἔσσεται, ὦ μεγάλε Ζεῦ.

„Γᾶ καρποὺς ἀνίει, διὸ κλῆζετε μητέρα γαῖαν.

Οἷον, ὁ μὲν Ζεὺς ἦτον, εἶναι καὶ θέλει εἶναι. Πόσον μέγας λοιπὸν εἶναι ὁ Ζεύς. Ἡ δὲ γῆ βλασάνει τοὺς καρποὺς, διὰ τοῦτο ἐπικαλεῖσθε τὴν μητέρα γῆν. Ὅθεν ἐπίστευσαν οἱ Πελασγοὶ καὶ κατέστησαν τὸ μαντεῖον. Μέλαινας δὲ εἶπον τὰς γυναῖκας, ἐπειδὴ ἦσαν Αἰγύπτιαι, καὶ μέλαιναι ἴσως τὸ χρῶμα.

§. ε'. Ἄλλοι ὅμως λέγουσιν, ὅτι οἱ Πελασγοὶ κατέστησαν τὸ μαντεῖον, καὶ πρότερον μὲν εἶχον ἄνδρας Ἱερεῖς καὶ προφήτας, ὡς λέγει καὶ ὁ Ὅμηρος, ὅστις ὀνομάζει αὐτοὺς Σελλοὺς ἀνιπτόποδας· ὁ δὲ Πίνδαρος λέγει αὐτοὺς Ἕλλούς. Ἔτι δὲ ὠνόμαζον αὐτοὺς καὶ Τομούρους ἀπὸ τοῦ ὄρους, ὡς εἴρηται. Μετὰ δὲ ταῦτα διώρισαν γυναῖκας Ἱερείας. Ὅθεν, ὅτε ἦλθεν ὁ Ἡρόδοτος ἐκεῖ, εὗρε τρεῖς Ἱερείας, διαφόρου ἡλικίας. Καὶ ἡ μὲν πρεσβυτάτη ὠνομάζετο Προμένεια. Ἡ δὲ μεσαία Τιμαρέτη, καὶ ἡ νεωτάτη Νικάνδρα. Πελειάδας δὲ ὠνόμαζον τὰς Ἱερείας οἱ ὀρχαῖοι, διότι ἡ πελειὰς ἦτον σύμβολον φιλανδρίας, σωφροσύνης καὶ καθαρότητος. Ὅθεν ἔλεγον πελειάδα τὴν γυναῖκα, ἂν ἔμενε χήρα μέχρι θανάτου, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς. Οἱ δὲ Μολοσσοὶ ὠνόμαζον πελείους τοὺς γέροντας, καὶ πελειάδας τὰς γραίας. Πελειάδες δὲ κυρίως ὠνομάζονται αἱ μέλαιναι καὶ κυανόχροοι περισεραί. Ὅθεν ἔλεγον πέλιον καὶ τὸ τοιοῦτον χρῶμα. Πελειάδες ἄρα αἱ χεῖραι, φοροῦσαι μέλανα ἱμάτια. Αὗται λοιπὸν αἱ γυναῖκες ἐκόμισαν ἐκεῖ τὰ ὀνόματα τῶν θεῶν.

§. ς'. Ἡ δὲ κατασκευὴ τοῦ μαντείου ἦτον μηχανική. Τὸ ἱερὸν τοῦτο δὲν εἶχε τοίχους, ἀλλὰ μόνον δύο σύλους παραλλήλους εἰς σχῆμα πύλης κατὰ τὸ ἔμπροσθεν μέρος. Πλησίον δὲ τοῦ ἑνὸς σύλου εἶχον λέβητα μέγαν χαλκοῦν, καὶ μετ' αὐτὸν ἄλλους πολλοὺς συνεχεῖς εἰς σχῆμα κυκλοειδὲς μέχρι τοῦ ἄλλου σύλου. Εἰς τὸν ἄλλον σύλον εἶχον παιδίον ἢ ἄγαλμα τοῦ Διὸς, μηχανικῶς κατεσκευασμένον, τὸ ὁποῖον ἐκράτει μάστιγα χαλκῆν, καὶ ὅτε ἔπνεεν ὁ ἄνεμος, ἐκι-

νει τὴν μάσιγα, ὥσε ἔτυπτεν ἀκαταπαύστως τὸν μέγαν λέβητα. Ἐκεῖθεν δὲ διήρχετο ὁ κρότος διὰ τῶν ἄλλων λεβήτων, ὡς ἠλεκτρισμὸς, καὶ ἀπετέλει ἦχον συνεχῆ, θαυμάσιον καὶ ἀνέκφραστον, ὥσε λέγουσιν, ὅτι ἂν ἐκινεῖτο ὀλίγου μίνου ἡ μάσιξ, ὁ κρότος δὲν ἔπαυεν ὅλην τὴν ἡμέραν. Καὶ ὅταν ἐκτυποῦσε ἅπαξ μόνον εἰς τὸν λέβητα, ἐδύνατο νὰ μετρήσῃ τις τετρακοσίους ἀριθμοὺς, ἕως νὰ παύσῃ ὁ ἦχος. Ὅθεν ἐγένετο παροιμία, Δωδωναῖον χαλκεῖον, καὶ Κερκυραίων μάσιξ, ἐπὶ τῶν πολυλόγων λεγομένη, ἐπειδὴ οἱ Κερκυραῖοι ἀφιέρωσαν τὴν μάσιγα ταύτην. Ἐλάμβανον δὲ τριῶν εἰδῶν μαντεύματα· ἐκ τοῦ ψιθυρίσματος τῶν φύλλων τῆς δρυὸς, ἐκ τοῦ κτυπήματος τοῦ ὕδατος τῆς πηγῆς, καὶ ἐκ τοῦ ἤχου τοῦ χαλκοῦ ἐκείνου ὀργάνου. Ἐδίδοντο ὅμως καὶ ἔγγραφοι χρησμοὶ, πλὴν πολὺ σκοτεινοὶ, ὥσε ἐνίοτε ἔλυεν ἡ Πυθία τὴν ἔννοιαν αὐτῶν. Τοῦτο τὸ μαντεῖον τὸ ἀρχαιότατον τῆς Ἑλλάδος ὃν εἶχεν ἄπειρα ἀφιερώματα, ἐπειδὴ ἤρχοντο πανταχόθεν θεωροί. Οἱ δὲ Βοιωτοὶ ἔπεμπον τρίποδας πολλοὺς κατ' ἔτος, ὡς φόρου, κατά τινα χρησμὸν, διότι ἐφόνευσαν τὴν μίαν Ἱέρειαν. Ἐπειδὴ ἠρώτησάν ποτε τὸ μαντεῖον διά τινα αἰτίαν, ἡ

δὲ Ἱέρεια εἶπεν, ἂν θέλουν νὰ εὐδοκιμήσῃ τὸ ἐπιχείρημα αὐτῶν, νὰ πράξωσι πρῶτον τινὰ ἀσέβειαν· ὅθεν ἔκαυσαν αὐτήν. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον πολλοὺς χρησμοὺς τοῦ Μαντείου τούτου, περὶ ὧν ἀναφέρει καὶ ὁ Δημοσθένης (α).

§. ζ'. Ταῦτα μὲν λέγουσι περὶ τοῦ Μαντείου. Τὰ δὲ ὀνόματα τῶν θεῶν ἦλθον ὕστερον ἐκ τῆς Αἰγύπτου εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐδέχθησαν αὐτὰ καὶ οἱ Πελασγοὶ τῆς Ἠπείρου, κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ Μαντείου. Καὶ τότε ἀφιέρωσαν τὸ Μαντεῖον καὶ τὴν Δωδώνην εἰς τὸν Δία, τὸν μέγιστον πάντων τῶν θεῶν, κατὰ τὴν γνώμην ταύτην. Τοῦ δὲ Ποσειδῶνος τὴν λατρείαν ἐκόμισεν ἐκεῖ ὁ Ὀδυσσεὺς μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, ὡς λέγει ὁ Ὅμηρος (β), ὅτι οἱ Ἠπειρῶται δὲν ἐγνώριζον τότε οὔτε τὸ ἅλας, οὔτε τὴν ναυτικὴν, οὔτε τὴν λατρείαν τοῦ Ποσειδῶνος, οὔτε τὴν θάλασσαν αὐτήν. Οὗτοι ὅμως ἦσαν πρὸς τὸ ἀνώτερον μέρος τῆς Ἠπείρου, ὅπου ἔκτισε τὴν πόλιν ὁ Ὀδυσσεὺς, ὡς εἴρηται. Ἐβασίλευε δὲ τότε ἐκεῖ τις Τυρίμμας ὀνομαζό-

(α) Μηδ. Στεφ. 3'. 402.

(β) Ὀδυσ. Λ. 120.

μενος, ὅς τις εἶχε θυγατέρα ὡραίαν, ἥτις ὠνομάζετο Εὐίππη. Ἐκ ταύτης ἐγέννησεν ὁ Ὀδυσσεὺς τὸν Εὐρύαλον, τὸν ὁποῖον ἐφόνευσεν ὕστερον εἰς τὴν Ἰθάκην αὐτὸς ὁ Ὀδυσσεὺς, ἀπατηθεὶς ὑπὸ τῆς Πηνελόπης (α).

§. ή. Τοιοῦτον μὲν ἦτον τὸ θρησκευτικὸν ἔθος τῶν ἀρχαίων Ἠπειρωτῶν Πελασγῶν. Ἔπειτα δὲ αἱ ἀποικίαι ἐκόμιζον καὶ τὰ νεώτερα ἔθιμα αὐτῶν ἐκ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Ἤπειρον, καὶ οὕτως ἡ μίξις αὕτη καὶ σύγκρασις ἐσχημάτισε μίαν κοινὴν θρησκείαν εἰς ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, Ἤπειρον, Μακεδονίαν, Ἰταλίαν, Ἰωνίαν καὶ πανταχοῦ, ὅπου ἦσαν Ἕλληνες, ἐκτός τινων τοπικῶν καὶ ἰδιαιτέρως πως γενομένων ἐθίμων. Ἡ δὲ βάσις τῆς θρησκείας ἦτον πανταχοῦ ἡ αὐτή. Ὅθεν βλέπομεν, ὅτι μετεχειρίζοντο καὶ οἱ Ἠπειρῶται τὰ μαντεῖα εἰς πᾶσαν ἐπιχείρησιν, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες, καὶ μάλιστα λέγουσιν, ὅτι ὁ Πύρρος ἠρώτησε καὶ τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον, ὅτε ἔμελλε νὰ στρατεύσῃ εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἔλαβε χρησμὸν λοξόν. Οἱ μὲν Μολοσσοὶ ἐφύλαττον πολὺ τὴν Ἰκεσίαν. Δηλαδὴ,

(α) Παρθέν. γ'.

ὅτε κατέφευγέ τις Ἱκέτις πρὸς αὐτοὺς, δὲν τὸν ἔδιδον, ὡς δὲν ἔδωκαν καὶ τὸν Θεμιστοκλέα. Ἔτι δὲ εἰς τὰς ὁρκομωσίας ἔσφαζον βοῦς, καὶ ἔκοπτον αὐτοὺς εἰς τμήματα μικρὰ, ἔπειτα ὤμνυον. Τοῦτο δὲ δηλοῖ, ὅτι οὕτω νὰ κοπῇ καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀθετοῦντος τὸν ὅρκον. Ὅθεν ἡ παροιμία, βοῦς ὁ Μολοττῶν, ἐπὶ πραγμάτων διηρημένων καὶ κατακεκομένων λεγομένη. Ὅτι δὲ ἦσαν φιλοικτίρμονες οἱ Μολοσσοὶ, τὸ ἔδειξαν πολλάκις, καὶ μάλιστα ὁ Πύρρος εἰς πολλὰς περιστάσεις, ὡς καὶ ὅταν ηὗρε τινὰ σκύλον, φυλάττοντα τρεῖς ἡμέρας νεκρὸν τὸν αὐθέντην αὐτοῦ εἰς τὴν ἐρημίαν, ὅπου ἐφόνευσαν αὐτὸν τινὲς στρατιῶται· καθότι τὸν μὲν νεκρὸν ἔθαψε, τὸν δὲ σκύλον ἔλαβε καὶ ἔτρεφεν. Ἔπειτα εἰς μίαν ἐπιθεώρησιν τοῦ στρατεύματος, ἐκάθητο ὁ Πύρρος καὶ ἐθεώρει τοὺς στρατιώτας διαβαίνοντας. Ἐκάθητο δὲ πλησίον αὐτοῦ καὶ ὁ σκύλας, καὶ ἐγνώρισε τοὺς φονεῖς τοῦ δεσπότου αὐτοῦ. Ὅθεν ὥρμησε μὲ τοιαύτην μανίαν πρὸς αὐτοὺς, ὥστε ὑπωπτεύθη ὁ Πύρρος, καὶ ἔλαβεν αὐτοὺς εἰς ἐξέτασιν, ἔνθα ἐμαρτύρησαν τὸν φόνον, καὶ ἐτιμωρήθησαν. Οἱ δὲ Αἰθικες, οἵτινες ἦσαν μεταξὺ τῶν Τυμφαίων καὶ Ἀθαμάνων, εἰς τὸ ὄρος

Πίνδου, ἦσαν ἐπιῤῥεπεῖς εἰς τὸ λῃσεύειν. Διὰ τοῦτο μάλιστα ἐδίωξεν αὐτοὺς ὁ Πειρίθους ἐκ τῆς Θεσσαλίας. Ἅπαντες δὲ οἱ Ἠπειρῶται ἦσαν πιστοὶ πρὸς ἀλλήλους, καὶ πρὸς τοὺς συμμάχους αὐτῶν, ὥστε ἐκινδύνευον καὶ ὑπὲρ ἐκείνων.

§. Θ'. Περὶ δὲ τοῦ πολιτικοῦ συστήματος καὶ τῆς νομοθεσίας τῶν Ἠπειρωτῶν, δὲν ἔχομεν γνῶσιν περιστατικήν, ἐπειδὴ τὰ τοιαῦτα δὲν ἐσώθησαν εἰς ἡμᾶς. Ὁ Ἀριστοτέλης, ὅς τις ἔγραψε τὰς πολιτείας τοσούτων πόλεων, ἔγραψε καὶ τὴν τῶν Ἠπειρωτῶν, ὡς ἀναφέρει Στέφανος ὁ Βυζάντιος, ὅμως δὲν ἐσώθησαν· ὁμοίως ἔγραψε καὶ Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς, καὶ Νικόλαος ὁ Δαμασκηνὸς, καὶ ὁ Ῥιανὸς, καὶ ἄλλοι, ἀλλὰ δὲν σώζονται, ἐκτὸς τινῶν τεμαχίων. Μόνον ὁ Ἀριστοτέλης ἔγραψεν ἑκατὸν πεντήντα ὀκτὼ πόλεων πολιτείας, ὡς λέγει ὁ Λαέρτιος, ὧν τὰ ὀνόματα ἀναφέρει ὁ Φαβρίκιος, οὐχὶ ὅμως ὅλα, ἀλλ' ὅσα ἐδυνήθη νὰ συνάξῃ, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς διαφόρους συγγραφεῖς, ἐπειδὴ ὁ Λαέρτιος ἀναφέρει μόνον τὸν ἀριθμόν. Εἴδομον ὅμως, ὅτι ἡ διοίκησις τῶν Ἠπειρωτῶν ἦτου μοναρχικὴ, καθὼς καὶ ὅλων τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν· ὅτι ἦσαν πολλαὶ διοικήσεις εἰς τὴν Ἤπειρον, καὶ κατὰ τοὺς

νεωτέρους χρόνους ἦσαν καὶ δημοκρατικαὶ, ὡς τῶν Χαόνων καὶ Θεσπρωτῶν· καὶ ὅτι πόντα τὰ ἔθνη τῆς Ἠπείρου εἶχον κοινὴν συμμαχίαν πρὸς ἄλληλα, ἐναντίον τῶν ἐξωτερικῶν ἐχθρῶν· καὶ τοῦτο δεικνύει, ὅτι ἡ πολιτικὴ αὐτῶν δὲν ἦτου ποταπὴ, καὶ διὰ τοῦτο ἐκοπίασε καὶ ἔγραψεν αὐτὴν ὁ Ἀριστοτέλης. Ἔτι δὲ εἴδομεν, ὅτι οἱ Μολοσσοὶ περιώριζον τὴν μοναρχικὴν δύναμιν κατὰ τοὺς νόμους αὐτῶν μὲ ὅρκους καὶ Θυσίας, καὶ τοῦτο διετήρησε τὸ μοναρχικὸν σχῆμα ἀτάραχον τοσούτους αἰῶνας. Τόσον δὲ ἦσαν εὐχαριστημένοι οἱ Ἠπειρῶται εἰς τὴν διοίκησιν ταύτην, ὥστε, ὅτε ἔμεινεν ὁ Ἀρύβας ὀρφανὸς καὶ ἀνήλικος, δὲν ἐτάραξαν αὐτὴν, ἀλλ' ἔπεμψαν αὐτὸν εἰς τὰς Ἀθήνας, νὰ διδαχθῇ τὰ ἤθη, τοὺς νόμους, καὶ τὴν διοίκησιν τῶν Ἀθηναίων. Ὅθεν ὕστερον μετέβαλε σχεδὸν εἰς δημοκρατικὸν τὸ σχῆμα τῆς διοικήσεως, καὶ ἔκτοτε ἐξημερώθησαν, καὶ καλλιεργήθησαν οἱ Μολοσσοί, ὥστε ἔγιναν κύριοι πάσης τῆς Ἠπείρου. Ἀλλ' αἱ μικραὶ διοικήσεις εἶναι πάντοτε ἐπιῤῥεπεῖς εἰς διχονοίας καὶ διαιρέσεις, ὅταν μάλιστα ἔχωσι γείτονας μοναρχικοὺς καὶ ἰσχυροτέρους, ἢ ἄλλους ἐξωτερικοὺς ἐπιβούλους· ἐπειδὴ τὰ πορώδη σώμα-

τα διαιροῦνται εὐκολώτερον. Ὅσον σφικτὴ καὶ ἂν εἶναι ἡ συμμαχία πολλῶν διοικήσεων, διαιρεῖται εὐκόλως, διὰ πολλῶν καὶ διαφόρων μέσων ὑπὸ τῶν ἐξωτερικῶν. Οὕτω διηροῦντο οἱ Ἴωνες ὑπὸ τῶν Περσῶν, οἱ Ἕλληνες ὑπὸ τῶν Μακεδόνων καὶ Ῥωμαίων, καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν Περσῶν πρότερον. Διὰ τοῦτο συνεβούλευεν ὁ Θαλὴς τοὺς Ἴωνας, νὰ ἑνωθῶσιν εἰς μίαν διοίκησιν. Αὐτὰ προέβλεπον, ὁ Πλάτων, Ἀριστοτέλης, Ξενοφῶν καὶ ἄλλοι, καὶ ἔπλαττον μὲν πολιτείας, προκρίνοντες δὲ πανταχοῦ τὴν ἔννομον μοναρχικὴν διοίκησιν. Αὐτὸ τοῦτο τὸ ἄφευκτον κακὸν ἔπαθον καὶ οἱ Ἠπειρῶται, διαιρούμενοι ὑπὸ τῶν γειτόνων αὐτων Μακεδόνων καὶ Ἰλλυριῶν, ἔπειτα καὶ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ὥστε ὑπέπεσον εἰς τὴν δουλείαν τῶν Ῥωμαίων, καὶ δοῦλοι ὄντες κατήντησαν εἰς τὴν ἐσχάτην ἀναρχίαν, ἐξ αὐτῆς, εἰς τὴν τυραννίον τοῦ Χάροπος, ἵνα ἀναγκασθῶσι νὰ ζητήσωσιν αὐτοὶ Ῥωμαίους διοικητὰς, ὥστε νὰ παύσῃ δι' ὅλου ἡ ἐθνικὴ ὕπαρξις αὐτῶν, ὥσπερ καὶ ἐγένετο.

§. ι'. Οἱ Ἠπειρῶται ἦσαν καὶ εἶναι εὔρωστοι, κρόσεως καρτερικῆς καὶ δρασικῆς, καὶ προαιρέσεως πολεμικῆς. Ταῦτα δὲ εἶναι τοῦ κλίματος, τῆς συγκράσεως τοῦ ἀέρος, τῆς διαίτης καὶ τοῦ

ἐπιτηδεύματος ἀποτελέσματα· ἐπειδὴ, ὄντα ἀρχαῖα ἔθιμα μετεβλήθησαν, καὶ τὸ γένος συνεκράθη μὲ ἄλλα νεώτερα γένη, ὅμως τὸ κλίμα καὶ ἡ σύγκρασις τοῦ ἀέρος, τῶν ὑδάτων καὶ λοιπῶν, εἶναι τὰ αὐτά. Ὅθεν τὰ ξένα ἔθνη εἰς ὀλίγας γενεὰς λαμβάνουσι τὴν σύγκρασιν ἐκείνην, καὶ συμφύρονται μὲ τὰ ἤθη τῶν ἐντοπίων. Πολεμικοὶ ἦσαν καὶ εἶναι ἔτι, καθότι ἀπὸ τοὺς χρόνους τῶν Πελασγῶν μέχρι τοῦδε δὲν ἀφῆκαν τὰ ὅπλα ἐκ τῶν χειρῶν. Καὶ ὅταν δὲν εἶχον ἐξωτερικοὺς πολέμους, ἐμάχοντο, καὶ ἔτι μάχονται πρὸς ἀλλήλους, ὥςε δὲν ἔλειψε ποτὲ ὁ πόλεμος ἐκ τῆς Ἠπείρου.

§. ια'. Ἐν τῇ Ἠπείρῳ ἐγίνοντο οἱ τάχιστοι ἵπποι, καὶ κάλλιστοι βόες ὡς εἴρηται. Τὸ δὲ γάλα τῶν θηλείων βοῶν ἦτον ἄφθονον ὡς λέγει καὶ ὁ Ἀριστοτέλης (α), ἂν μάλιστα τῆς Χαονίας ἐγίνοντο καὶ μέγιστοι, καὶ ἔλεγον ὅτι ἦσαν ἐκ τοῦ γένους τῶν βοῶν τοῦ Γηρυόνου. Ὠνόμαζον δὲ αὐτοὺς Λαρινοὺς, ἀπό τινος Κώμης Λαρίνης, ἢ ἀπὸ τοῦ βουκόλου Λαρίνου, ὡς λέγει ὁ Σχολιαστὴς τοῦ Αἰλιανοῦ (β). Ἐπίσημοι δὲ ἦσαν καὶ οἱ ποιμε-

(α) Ζώων ἱστορ. Γ'. κβ'.
(β) Ζώων φύσ. ιβ'. ια'. Γ'. λς'.

νικοὶ κύνες τῶν Μολοσσῶν, εἰς φύλαξιν τῶν ποιμνίων, μέγιστοι καὶ προσεκτικοὶ ὄντες. Ὅθεν ἐμυθολόγησαν, ὅτι κατάγονται ἐκ τοῦ γένους τοῦ σκύλου ἐκείνου τοῦ Ἠφαιστοτεύκτου, τὸν ὁποῖον ἔλαβεν ἡ Πρόκρις ἀπὸ τὸν Μίνωα (α). Λέγεται δὲ Μολοσσὸς καὶ ἕνα εἶχος τῆς μετρικῆς, τὸν ὁποῖον ἐπενόησαν οἱ Μολοσσοὶ ἴσως, καὶ μετεχειρίζοντο αὐτὸν εἰς τοὺς ὕμνους.

(α) Ὅρα ἐν Ὠγυγ. Τόμ. δ'.

ΜΕΡΟΣ Ε'.

Περὶ τῆς νέας Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας τῆς Ἠπείρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ τῆς Ἱστορίας.

§. α'. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Ῥωμαῖοι ἥνωσαν τὴν Ἤπειρον μὲ τὴν Ἰλλυρίαν καὶ ὠνόμαζον αὐτὴν ἁπλῶς Ἰλλυρίαν. Ἔπειτα δὲ ἀφ' οὗ ἔκτισαν τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ μετεκόμισαν ἐκεῖ τὸν θρόνον ἐκ τῆς Ῥώμης, συνέβησαν ἄλλως αἱ διαιρέσεις. Τότε ἥνωσαν καὶ ἄλλα μέρη, καὶ τὴν Μακεδονίαν, καὶ εἶχον τὴν Θεσσαλονίκην μητρόπολιν τῆς Ἰλλυρίας, ἀφ' οὗ διεχώρισαν τὸ βασίλειον εἰς δύο εἰς ἀνατολικὸν καὶ δυτικόν. Καὶ οὕτως εἶχον τότε τὴν Ἰλλυρίαν, Ἑλλάδα, Θρᾴκην καὶ Μοισίαν, ἐπαρχίας τοῦ ἀνατολικοῦ βασιλείου εἰς τὴν Εὐρώπην. Ὅτε δὲ ἐκυρίευσαν οἱ Λατῖνοι τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἡ Ἤ-

πειρος διεχωρίσθη, καὶ ἀνέλαβε πάλιν τὸ ἀρχαῖον ὄνομα αὐτῆς. Ἐν τούτοις ὅμως εἰσέβαλον διάφορα βάρβαρα ἔθνη εἰς τὴν Ἑλλάδα, Θράκην καὶ Μακεδονίαν, καὶ μετέβαλον τὰς ὀνομασίας τῶν πόλεων, ποταμῶν καὶ λοιπῶν, ὥςε μετεβλήθησαν οἱ τόποι εἰς ἄλλο σχῆμα. Ὅθεν θέλομεν εὕρῃ εἰς τὸ ἑξῆς νεωτέρας πόλεις καὶ εἰς τὴν Ἤπειρον.

§. β'. Ἀφ' οὗ δὲ ἐδέχθησαν οἱ ἄλλοι Ἕλληνες τὸν χριςιανισμὸν, ἐδέχθησαν αὐτὸν καὶ οἱ Ἠπειρῶται· Τοῦτο ὅμως συνέβη κατ' ὀλίγον, καὶ μόλις μετὰ πολλοὺς χρόνους ὕςερον ἐςερεώθη πανταχοῦ ἡ μεταβολὴ αὕτη· ἐπειδὴ εὑρίσκοντο πανταχοῦ λείψανα τῆς εἰδωλολατρείας, τὰ ὁποῖα ἀνεκαίνισεν ὁ Ἰουλιανὸς ὕςερον. Τότε εἶχεν ὁ Ἰουλιανὸς Ἱερέα ἠγαπημένον τὸν θρυλλούμενον Πρῖσκον τὸν Ἠπειρώτην, τὸν ἔνθερμον ζηλωτὴν τῆς εἰδωλολατρείας. Ἐν ὅσῳ δὲ ἤκμαζεν ἡ δύναμις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ βασιλείου, ἦσαν ἀδιάκοποι οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι. Ὅθεν δὲν ἔλειπον πανταχόθεν τὰ βάσανα τῶν ςρατολογιῶν, καὶ τῶν ἄλλων ἀναγκαίων τοῦ πολέμου. Ὅτε δὲ παρήκμαζεν, εἰσέῤῥεον ὡς χείμαροι πανταχόθεν ἐκεῖνα τὰ ἄγρια καὶ βάρβαρα ἔθνη, καὶ κατετάραττον ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, διὰ τῶν φόνων καὶ λεηλασιῶν. Ἐν τούτοις δὲ δὲν ἔλειπον πάλιν καὶ οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι, καὶ αἱ θρησκευτικαὶ αἱρέσεις. Καὶ οὕτως αἱ ὀδύναι καὶ ὀδυρμοὶ ἦσαν ἀδιάκοποι, αἱ ὁποῖαι κατετάραττον ὅλον τὸ βασίλειον. Μετὰ δὲ ταῦτα ἠκολούθησαν ἄλλα ἔτι ὀλεθριώτερα.

§. γ'. Πρῶτον ἐφώρμησαν οἱ Σαρμάται εἰς τὴν Θράκην τῷ 322 μετὰ Χριςὸν ἐπὶ Κωνςαντίνου τοῦ μεγάλου· ἔπειτα οἱ Γότθοι καὶ Ταϊφάλοι τῷ 328. Τῷ δὲ 329 ἐκτίσθη ἡ Κωνςαντινούπολις. Ἔπειτα δὲ ὁ Ἀλαρῖχος βασιλεὺς τῶν Γότθων ἐφώρμησεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τῷ 396 μετὰ Χριςὸν, ἁρπάζων καὶ σφάζων τοὺς προσυχόντας, διὰ τῆς Μακεδονίας, Θεσσαλίας, Βοιωτίας, Ἀττικῆς καὶ Πελοποννήσου. Τότε κατηδάφισεν ἐκ θεμελίων τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος εἰς τὴν Ἐλευσῖνα, ὅπου ἐφώλευεν ἔτι ἡ εἰδωλολατρεία· ἔσφαξε καὶ τινας Ἱερεῖς· τινὲς δὲ ἀπέθανον ἀπὸ τὴν λύπην ὡς καὶ ὁ ῥηθεὶς Πρῖσκος ὁ Ἠπειρώτης. Διωχθεὶς δὲ ἐκ τῆς Πελοποννήσου, ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἤπειρον καὶ Ἰλλυρίαν, σφάζων καὶ λεηλατῶν, ἐνθα ἔμεινε τέσσαρας χρόνους, ὡς ςρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων. Αὕτη δὲ ἡ μίξις πρῶτον μὲν τῶν Ῥωμαίων, ἔπειτα δὲ καὶ τούτων τῶν βαρβάρων,

μετεμόρφωνε καὶ τὰ ἤθη καὶ τὴν γλῶσσαν τῶν Ἑλλήνων.

§. δ'. Τὸ δὲ στράτευμα τοῦ Ἀτίλα, τὸ ὁποῖον ἦτον σύνθετον ἐκ διαφόρων Σκυθῶν τῆς Ταρταρίας, διελύθη μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, καὶ διεσκορπίσθη εἰς διάφορα μέρη τῆς Εὐρώπης. Οἱ δὲ Σαρμάται καὶ Οὖνοι ἦλθον εἰς τὴν Ἰλλυρίαν τῷ 450, καὶ ἔμειναν ἐκεῖ. Τῷ δὲ 462 ἐκυρίευσεν ὁ Μαρκελῖνος τὴν Ἰλλυρίαν, ὅς τις εἶχε στράτευμα τῶν Ὀστρογόθων, καὶ κατέσησεν αὐτὴν βασίλειον ἀνεξάρτητον. Τῷ δὲ 473 ἐφώρμησεν ὁ Θεοδεμίρης, ἄλλος βασιλεὺς τῶν Γοτθων μέχρι τῆς Θετταλίας, ἐπολιόρκησε καὶ τὴν Θεσσαλονίκην, τὴν μητρόπολιν τῆς τότε Ἰλλυρίας. Ὁ δὲ Θεοδωρῖκος, ἄλλος ἡγεμὼν τῶν Γότθων, εἰσέβαλεν εἰς τὴν κυρίως Ἰλλυρίαν, καὶ ἐκυρίευσε τὸ Δυρράχιον, τὴν μητρόπολιν τῆς νέας Ἠπείρου. Τὸ δὲ 502 ἐφώρμησαν οἱ Βούλγαροι εἰς τὴν Ἰλλυρίαν. Τῷ 551 ἐφώρμησαν οἱ Οὖνοι διὰ ξηρᾶς ἁρπάζοντες καὶ λεηλατοῦντες. Ὁ δὲ Τοτίλας ἔπεμψεν ἐκ τῆς Ἰταλίας στόλον Γοτθικὸν εἰς τὰ παραθαλάσσια τῆς Ἠπείρου. Οὗτοι δὲ οἱ βάρβαροι ἐλεηλάτησαν πρῶτον τοὺς Κορφοὺς καὶ τὰς ἄλλας περακειμένας νήσους, ἔπειτα ὡρμησαν εἰς τὴν Ἤπειρον καὶ ἀνέβησαν μέχρι τῆς Δωδώνης σφάζοντες καὶ λεηλατοῦντες. Τὸ δὲ μέγιστον κακὸν ἔπαθεν ἡ Νικόπολις καὶ ὁ Ὀγχισμός. Τῷ δὲ 782 ἐκυρίευσαν οἱ Σλαβῶνοι ὅλην τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἑλλάδα, ἔπειτα συνεδιώχθησαν εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ τέλος ἔμειναν ἐκεῖ περὶ τὸ Ταΰγετον ὄρος, ὅτε οἱ Μανιάται ἦσαν ἔτι εἰδωλολάτραι. Τῷ δὲ 831 ἔφερεν ὁ Θεόφιλος, βασιλεὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀποικίαν Περσῶν εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἡ ὁποία ἔμεινε πρὸς τὰ σύνορα τῆς Ἠπείρου μεταξὺ τῆς Ἀχρίδος καὶ τοῦ Ἀξιοῦ ποταμοῦ. Ὠνομάζοντο δὲ οὗτοι Βαρδαριῶται, ἢ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ, ἢ αὐτοὶ ὠνόμασαν τὸν ποταμὸν Ἀξιὸν Βαρδάρι.

§. ε'. Κατὰ δὲ τὸ 1081 ὁ Ῥοβέρτος ἔπεμψε στόλον καὶ ἐκυρίευσε τοὺς Κορφοὺς, ἔπειτα ἐπέρασε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Ἰλλυρίαν μὲ τριάντα χιλιάδας Νορμάδας, καὶ ἐκυρίευσε πολλὰς πόλεις, καὶ τὸ Δυρράχιον. Ὁ δὲ στρατηγὸς αὐτοῦ Βοεμοῦνδος ἦλθε καὶ ὠχυρώθη εἰς τὰ Ἰωάννινα τῷ 1082, καὶ κατερήμωσε τὰ πέριξ. Ἐκεῖθεν δὲ ἦλθε καὶ ἐκυρίευσε τὴν Ἄρταν τῷ 1803, ἔπειτα ἀνέβη καὶ ἐκυρίευσε τὴν Ἀχρίδα, καὶ τέλος κα-

τατρέχων τὴν Μακεδονίαν, ἐχείμασε τὸν αὐτὸν χρόνον εἰς τὴν Καζορίαν. Ἐκεῖθεν δὲ κατέβη εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ ἐπολιόρκησε τὴν Λάρισσαν τῷ 1084, ὅπου ἐνικήθη, καὶ ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὴν Καζορίαν, ἔπειτα ἀνεχώρησεν εἰς τὸν Αὐλῶνα, κἀκεῖθεν ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ἀλλ' Ἀφῆκε φρουρὰν εἰς τὴν Καζορίαν. Ἀνέλαβεν ὅμως μετ' ὀλίγον ὁ Ἀλέξιος τὴν Καζορίαν, ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσαντινουπόλεως. Ὁ δὲ Ῥοβέρτος ἐπέρασε πάλιν εἰς τὴν Ἤπειρον, νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς Κορφοὺς, ἐκ τῆς πολιορκίας τῶ Ἐνετῶν, συμμάχων τῶν Κωνσαντινουπολιτῶν, καὶ ἐχείμασεν εἰς τὸν Γλυκὺν λιμένα τῆς Ἠπείρου. Τέλος δὲ ἐπνίγη τὸ θηρίον ἐκεῖνο, ὁ Ῥοβέρτος, καὶ οὕτως ἡσύχασεν ὁ Ἀλέξιος, ὃς τις κατεταράτετο σχέδον πέντε χρόνους, νικώμενος πανταχοῦ. Ἡ μάχη τοῦ Δυῤῥαχίου, Ἰωαννίνων, Ἄρτας καὶ Λαρίσσης, εἶναι ἔργα πολλῆς περιεργείας ἄξια (α). Εἰς τοῦτον τὸν πόλεμον ἐβοήθησαν πολὺ οἱ Ἐνετοὶ (α), καὶ διὰ τοῦτο ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Ἀλέξιος

(α) Ἡ Ἱστορία τούτων ἀναφέρεται εἰς τὴν κοινὴν Ἱστορίαν τῶν Βυζαντίων.

(β) Βενετζιάνοι.

πολλὰ δικαιώματα ἐμπορίου καὶ λοιπῶν. Ὕστερον δὲ ἔλαβε τὸ Δυῤῥάχιον ὁ Βοδῖνος βασιλεὺς τῶν Σέρβων.

§. ς'. Κατὰ δὲ τοὺς Σταυροφορικοὺς πολέμους ἐξῆλθεν ὁ Βοεμοῦδος εἰς τὴν Ἰλλυρίαν τῷ 1107 ἔχων στράτευμα τῆς Εὐρώπης ἐκ διαφόρων ἐθνῶν συγκεκροτημένον, Ἄγγλων, Γάλλων, Ἰταλῶν καὶ Γερμανῶν, ἐπὶ σκοπῷ, νὰ λεηλατήσῃ τὰς πόλεις μέχρι τῆς Κωνσαντινουπόλεως. Ὅθεν ἐφύλαττον ἐκεῖ οἱ σόλοι τοῦ Ἀλεξίου, ἀπὸ τῆς Χειμάρας μέχρι τοῦ Δυῤῥαχίου. Ἦλθε μὲν καὶ ἐπολιόρκησε τὴν ὀχυρὰν πόλιν τότε, τὸ Δυῤῥάχιον, ἕνα χρόνον εἰς μάτην. Κατὰ δὲ τὸ 1172 ἔγιναν οἱ Ἐνετοὶ ἐχθροὶ, καὶ ἐκυρίευσαν τὰς παραθαλασσίας πόλεις καὶ τὰς νήσους, ἐλθόντες μέχρι τῆς Λήμνου καὶ Χίου, ἀλλ' ἐδιώχθησαν πάλιν. Τῷ δὲ 1185 ἦλθον οἱ Σικελοὶ εἰς τὴν Ἰλλυρίαν καὶ ἐκυρίευσαν τὸ Δυῤῥάχιον, ἔπειτα ἦλθον εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, καὶ ἐκυρίευσαν αὐτὴν μὲ πολιορκίαν αὐχηράν. Τότε ἀρχιεράτευεν ἐκεῖ ὁ Εὐσάθιος, ὁ σχολιαστὴς τοῦ Ὁμήρου. Ἔπειτα ἦλθον μέχρι τῆς Ἀμφιπόλεως, ὅπου ἐνικήθησαν καὶ ἐδιώχθησαν πάλιν εἰς τὴν Σικελίαν. Ὅτε δὲ κατέβαινεν ὁ τελευταῖος Σταυροφορικὸς σόλος

τῶν Λατίνων τῷ 1203, νὰ κυριεύσῃ τὴν Κωνσαντινούπολιν, ἐκυρίευσε πρῶτον τὸ Δυρράχιον ἔπειτα τοὺς Κορφούς.

§. ζ'. Μετὰ δὲ τὴν ὑπὸ τῶν Λατίνων ἅλωσιν τῆς Κωνσαντινουπόλεως, οἱ Ἡγεμόνες τῆς βασιλικῆς γενεᾶς διεσκορπίσθησαν εἰς διάφορα μέρη, καὶ ἐκράτησεν ἕκαστος ὅσον μέρος ἐδυνήθη. Τότε ὁ μὲν Λάσκαρις ἔσησε τὸν Αὐτοκρατορικὸν Θρόνον τῆς Κωνσαντινουπόλεως εἰς τὴν Νίκαιαν τῆς Βιθυνίας. Ὁ δὲ Ἀλέξιος ἔσησεν ἄλλο βασίλειον εἰς τὴν Τραπεζοῦντα. Ὁ δὲ Βονιφάτιος ἔφυγεν εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ἔχων καὶ τὸν Μιχαὴλ Ἄγγελον τὸν Κομνηνὸν, υἱὸν νόθον τοῦ Ἰωάννου Ἀγγέλου, καὶ δυσέγγονον τοῦ Ἀλεξίου, τοῦ πρώτου τῆς γενεᾶς τῶν Κομνηνῶν. Οὗτος οὖν ὁ Μιχαὴλ στρατηγὸς ἔμπειρος καὶ πολιτικὸς ὤν, ἔφυγε κρυφίως ἐκ τῆς Θεσσαλίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Δυρράχιον τῆς Ἰλλυρίας. Ἡ πόλις αὕτη ἦτον τότε τοῦ βασιλείου, καὶ εἶχε διοικητὴν Ἕλληνα χριστιανὸν, ὅς τις εἶχε καὶ θυγατέρα εἰς ὥραν γάμου. Ὅθεν ἔλαβεν αὐτὴν ὁ Μιχαὴλ γυναῖκα, καὶ ἐδίωξε τὸν πενθερὸν αὐτοῦ. Ἔπειτα ἐκυρίευσε καὶ ἄλλους τόπους, τὴν Ἤπειρον, Αἰτωλίαν, Ἀκαρνανίαν, καὶ μέρος τῆς Θεσσαλίας, καὶ ἐσ-

χημάτισε βασίλειον ἱκανὸν ἀπὸ τοῦ Δυρραχίου μέχρι τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, τὸ ὁποῖον ἔμεινεν εἰς τοὺς διαδόχους αὐτοῦ, Δεσπότας καλουμένους. Τότε οἱ Λατῖνοι ἐκυρίευσαν ὅλην τὴν Ἑλλάδα μέχρι τῆς Πελοποννήσου. Οἱ δὲ Ἐνετοὶ, τὰ παραθαλάσσια καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους, καὶ τὸ Δυρράχιον. Οἱ Λατῖνοι ὅμως ἐδέχθησαν καὶ εἰρήνην μὲ τὸν Μιχαὴλ, ἐγνώρισαν αὐτὸν καὶ Δεσπότην τῆς Ἠπείρου, τῷ 1209, ἔλαβε καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ γυναῖκα ὁ Εὐσάθιος Κόμης τῆς Βουλωνίας, καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ἐρρίκου βασιλέως τότε τῆς Κωνσαντινουπόλεως.

§. η'. Ὁ Μιχαὴλ ὅμως κατέτρεχε καὶ ἐλεηλάτει τοὺς τόπους τῶν Λατίνων, ἦλθε καὶ μέχρι τῆς Κορίνθου εἰς βοήθειαν τοῦ ἐκεῖ Δεσπότου Θεοδώρου, καὶ ἥρπασεν ἐκεῖθεν ἕνα μέγαν ἀξιωματικὸν (a) καὶ ἑκατὸν στρατιώτας καὶ ἀξιωματικοὺς Λατίνους, καὶ ἄλλους μὲν ἐκρέμασεν, ἄλλους δὲ ἐφυλάκωσε. Ἐφόνευσε καὶ ἕνα Ἀρχιερέα καὶ πολλοὺς ἱερεῖς τῶν Λατίνων, ἔχων μῖσος ἄσπονδον κατ' αὐτῶν. Ὅθεν ἡτοιμάζετο ὁ

(a) Conn etable.

Ἐρρίκος νὰ στρατεύσῃ κατ' αὐτοῦ μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις τῶν Λατίνων. Ἐν τούτοις δὲ δοῦλος τις πιστὸς ἐφόνευσε δολίως τὸν Μιχαὴλ κοιμώμενον εἰς τὴν κλίνην. Ὁ Μιχαὴλ εἶχε μὲν ἕνα νόθον υἱὸν Μιχαὴλ ὀνομαζόμενον καὶ ἐκεῖνον, ὅμως ἦτον ἔτι νέος, καὶ ἀνάξιος ἐκείνου τοῦ βάρους. Ὅθεν διώρισε διάδοχον πρὶν τοῦ θανάτου τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Θεόδωρον.

§. θ'. Ὁ δὲ Θεόδωρος ἦτον ὁμοίως ἐπιχειρισικὸς καὶ δρασήριος ὡς ὁ Μιχαὴλ, καὶ κατετάραξεν οὐχὶ μόνον τοὺς Λατίνους, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἐνετοὺς, καὶ τοὺς γείτονας αὐτοῦ Βουλγάρους, ὥστε ἔλαβε τὴν Ἀχρίδα καὶ Πριληπὲν πόλεις τῶν Βουλγάρων· ἔτι δὲ καὶ τὸ Δυρράχιον, τὸ ὁποῖον εἶχον οἱ Ἐνετοὶ, καὶ τὴν Ἀλβανούπολιν τῶν Λατίνων. Ὅθεν ἐστράτευσε καὶ κατ' αὐτοῦ ὁ Ἐρρίκος, ἀλλ' ἐφονεύθη καὶ ἐκεῖνος δολίως εἰς τὴν Θεσσαλονίκην. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Ἐρρίκου, οἱ Λατῖνοι ἐκήρυξαν βασιλέα τῆς Κωνσαντινουπόλεως τὸν Πέτρον Κουρτενάλην ἐκ τῆς Γαλλίας, τὸν ὁποῖον διεβίβασεν εἰς τὸ Δυρράχιον ὁ στόλος τῶν Ἐνετῶν, τῷ 1217. Αὐτὸς δὲ ἀντὶ τούτου, ὑπεσχέθη πρὸς αὐτοὺς, νὰ ἐλευθερώσῃ τὸ Δυρράχιον, ἐκ τῶν

χειρῶν τοῦ Θεοδώρου, ὅπου ἦτον κεκλεισμένος καὶ ὁ Θεόδωρος. Ὅθεν ἐπολιόρκησεν αὐτὸν πολλὰς ἡμέρας, καὶ εἰς ταύτην τὴν πολιορκίαν ἀνελήφθη ὁ Πέτρος καὶ τὸ στράτευμα αὐτοῦ ἐκ τοῦ προσώπου τῆς γῆς, ὥσε συμπεραίνουσι διάφοροι Ἱστορικοὶ περὶ τῆς καταστροφῆς ταύτης. Τινὲς μὲν, ὅτι ἐφονεύθη εἰς μάχην· ἄλλοι δὲ, ὅτι ἐφόνευσεν αὐτὸν ὁ Θεόδωρος δολίως εἰς τὴν πόλιν, ἢ εἰς τὰ στενὰ τῆς Ἰλλυρίας, ὅπου κατέκοψε καὶ τὸ στράτευμα αὐτοῦ. Ἄλλοι δὲ, ὅτι ἔλαβεν αὐτὸν αἰχμάλωτον.

§. ι'. Εἶχε δὲ καὶ ἕνα Καρδινάλην ὁ Πέτρος, τὸν Ἰωάννην Κολώνην, καὶ ἐκεῖνος μόνον εὑρέθη αἰχμάλωτος. Ὅθεν ὁ Πάπας Ὀνόριος ἔγραψε πρὸς τὸν Θεόδωρον, νὰ ἀπολύσῃ τὸν Καρδινάλην, φοβερίζων, νὰ τὸν ἀφορίσῃ· ἔπειτα παρεκίνησεν ὅλους τοὺς ἡγεμόνας σχεδὸν τῆς Εὐρώπης, καὶ αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας ἡγεμόνας, διότι ἐνόμιζον καὶ ἐκεῖνοι ὡς ἀποστάτας τούτους τοὺς ἀποσκιρτήσαντας ἡγεμόνας, νὰ στρατεύσωσι κατ' αὐτοῦ, καὶ εὐθὺς συνηθροίζοντο τὰ στρατεύματα εἰς τὴν Βενετίαν καὶ Ἀγκῶνα, ὅπου παρεσκευάζοντο καὶ οἱ στόλοι, ὥσε κατεταράττετο ἡ Εὐρώπη. Διωρίσθη καὶ ἀρχιστράτηγος ὁ ἀδελ-

φὸς τοῦ Πέτρου Ῥοβέρτος καλούμενος. Ἐν τούτοις δὲ ἔπεμψεν ὁ Πάπας ἕνα Ἐπίσκοπον καὶ ἕνα ἐρημίτην, πρέσβεις πρὸς τὸν Θεόδωρον, λέγων, ὅτι ἂν θέλῃ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ, νὰ ἀφήσῃ τὸν Καρδινάλην, καὶ νὰ γνωρίζῃ τὴν δυτικὴν ἐκκλησίαν. Ὅθεν ὁ Θεόδωρος ἔκρινε συμφερώτερον νὰ ὑποκριθῇ τοῦτο, παρὰ νὰ ὑποφέρῃ τὸν τσιοῦτον πόλεμον. Καὶ οὕτως ἐξώπλισεν ὁ Πάπας τοὺς ἡγεμόνας, ἔπαυσε τὴν ἐκστρατείαν, φοβερίζων καὶ ἀπειλῶν, μὲ κατάρας καὶ ἀφωρισμούς, ἂν στρατεύσῃ τις κατὰ τοῦ Θεοδώρου. Καὶ οὕτως ἔκλεισαν οἱ Ἐνετοὶ πέντε χρόνων εἰρήνην μὲ τὸν Θεόδωρον. Ὁ δὲ ἄλλος βασιλεὺς ὁ Ῥοβέρτος, ὅστις ἐκλέχθη ἀντὶ τοῦ Πέτρου, δὲν ἐπέρασε διὰ τῆς Ἠπείρου, ἀλλὰ διὰ τῆς Οὐγγαρίας κατέβη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

§. ια΄. Τῷ δὲ 1222 ἀθετήσας ὁ Θεόδωρος τὴν πρὸς τὸν Πάπαν ὑπόσχεσιν, ὥρμησε πάλιν ὡς κεραυνὸς, καὶ κατετάραξε πανταχόθεν τοὺς Λατίνους, οἵτινες παρεκάλεσαν τὸν Πάπαν νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ. Ἔγραψε μὲν πρὸς αὐτὸν ὁ Πάπας περὶ εἰρήνης, ἀλλ' ἀνωφελῶς. Τέλος δὲ ἐκυρίευσε καὶ τὴν Θεσσαλονίκην, καὶ ἐκηρύχθη Αὐτοκράτωρ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Μητροπολίτης τῆς

Θεσσαλονίκης δὲν ἤθελε νὰ τὸν στέψῃ, ἔστεψεν αὐτὸν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἀχρίδος. Καὶ οὕτως εἶχε τότε τὸ βασίλειον τῶν Βυζαντίων τέσσαρας Αὐτοκράτορας, τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῶν Λατίνων, τῆς Νικαίας τῶν Ἑλλήνων, τῆς Τραπεζοῦντος, καὶ τῆς Θεσσαλονίκης. Νόμιμος ὅμως ἐνομίζετο ὁ τῆς Νικαίας. Ὅθεν ὁ Βατάκης, ὁ τότε Αὐτοκράτωρ τῆς Νικαίας, μὴ ὢν εἰς κατάσασιν νὰ ἐναντιωθῇ, παρεκάλει σχεδὸν τὸν Θεόδωρον, νὰ ἔχῃ μὲν τοὺς τόπους ὅλους, ὅσους ἐκυρίευσε, μόνον Αὐτοκράτωρ νὰ μὴ κηρυχθῇ, καὶ διασχισθῇ τὸ βασίλειον. Ἀλλ' ἐκεῖνος ἀπέρριψε τὸ ζήτημα τοῦτο, καὶ στρατεύσας πρὸς τὴν Θράκην, ἐκυρίευσε τὰς Σέρρας, καὶ ὅλας τὰς ἐπισήμους πόλεις, καὶ τὴν Ἀδριανούπολιν, πανταχοῦ νικῶν καὶ θριαμβεύων, καὶ τέλος ἔφθασε μέχρι τῶν πυλῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀφ' οὗ ἔλαβεν αἰχμαλώτους πολλοὺς καὶ διαφόρους στρατηγοὺς τῶν Λατίνων. Διὰ τοῦτο ἀφώρισεν αὐτὸν ὁ Πάπας τῷ 1229.

§. ιβ΄. Ἐκεῖθεν δὲ ἐπέστρεψε κατὰ τοῦ Ἀσὰν βασιλέως τῶν Βουλγάρων, τοῦ ὁποίου τὴν θυγατέρα εἶχε γυναῖκα ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἐμμανουὴλ, καὶ διὰ τοῦτο εἶχον φιλίαν καὶ εἰρήνην

ἔγγραφον. Ὅθεν ὁ Ἀσὰν δικαιολογούμενος, ὅτι τὸν ἀδικεῖ ὁ Θεόδωρος, ἐκρέμασε τὰς συνθήκας τῆς εἰρήνης εἰς μίαν σημαίαν, ἵνα βλέπωσιν αὐτὰς οἱ στρατιῶται αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν τοῦ Θεοδώρου, ὅπου συνέβη μάχη σφοδρὰ, καὶ ὁ Θεόδωρος νικηθεὶς, ἐλήφθη αἰχμάλωτος, μὲ ὅλους τοὺς υἱοὺς καὶ θυγατέρας αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἐπισήμους στρατηγοὺς, τῷ 1230. Ἐσώθη δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἐμμανουὴλ, καὶ ἔφυγεν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην. Ὁ δὲ Ἀσὰν ἐκυρίευσε τοὺς εἰς τὴν Θράκην τόπους αὐτοῦ, εἰσέβαλε ϗ εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ Ἤπειρον ἁρπάζων καὶ λεηλατῶν. Ἔμεινε τοίνυν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἐμμανουὴλ διάδοχος, Δεσπότης γνωριζόμενος, καὶ εἶχε τὴν καθέδραν αὐτοῦ εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ὅστις εἶχε γυναῖκα μίαν νόθον θυγατέρα τοῦ Ἀσάν. Συνεμάχησε καὶ μὲ ἄλλους ἡγεμόνας, καὶ τέλος ἐζήτησε τὴν προσασίαν τοῦ Πάπα, ἵνα σερεωθῇ, τὸ ὁποῖον δὲν ἐφάνη ἀρεσὸν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἡγεμόνας, καὶ εἰς τὸν τότε Πατριάρχην, Γερμανὸν ὀνομαζόμενον.

§. ιγ'. Ὁ μὲν Ἀσὰν μετεχειρίσθη φιλανθρώπως τὸν Θεόδωρον, ἀλλ' ἐκεῖνος ἀνήσυχος ὢν, συνεκρότησε συνωμοσίαν κατ' αὐτοῦ. Ὅθεν ἐτύφλωσεν αὐτὸν, ἔπειτα τὸν μετεχειρίζετο πάλιν φιλανθρώπως. Εἶχε δὲ ὁ Θεόδωρος ἐκ τῆς νομίμου γυναικὸς αὐτοῦ δύο υἱοὺς, τὸν Ἰωάννην καὶ Δημήτριον, καὶ δύο θυγατέρας, τὴν Ἄνναν καὶ Εἰρήνην. Ὁ δὲ Ἀσὰν βλέπων τὰ προτερήματα τῆς Εἰρήνης, ἔλαβεν αὐτὴν γυναῖκα τῷ 1237, καὶ οὕτως ἠλευθέρωσε τὸν Θεόδωρον, καὶ ἐβοήθησεν αὐτὸν, νὰ λάβῃ πάλιν τὸ βασίλειον αὐτοῦ. Ὁ δὲ Θεόδωρος ἦτον τυφλὸς, ἐνεδύθη καὶ ὡς ἐπαίτης, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ζητῶν ἐλεημοσύνην, καὶ ἔπειτα ἐφανερώθη εἰς τοὺς φίλους καὶ ὀπαδοὺς αὐτοῦ. Καὶ οὕτω συνεκρότησεν ἐπανάσασιν, καὶ ἐδίωξε τὸν Ἐμμανουήλ. Ἐπειδὴ ὅμως ἦτον τυφλὸς, κατέσησε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰωάννην εἰς τὸν θρόνον, καὶ αὐτὸς ἦτον μόνον σύμβουλος. Ἀλλ' ἐξηπάτησεν αὐτοὺς ὁ Βατάκης ὕσερον, καὶ παραίτησαν τὸν Αὐτοκρατορικὸν τίτλον, ὥσε ὠνομάζετο μόνον Δεσπότης ὁ Ἰωάννης. Ὁ δὲ Ἐμμανουὴλ ἐκυρίευσε τὴν Θεσσαλίαν ὕσερον, καὶ μετὰ θάνατον τῷ 1241, ἀφῆκε διάδοχον τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ Μιχαὴλ Ἄγγελον τὸν Κομνηνὸν, υἱὸν νόθον τοῦ ῥηθέντος Μι-

χαὴλ τῆς Ἠπείρου. Ὁ Ἰωάννης ὅμως ἀπέθανεν ἀώρως τῷ 1246, καὶ ἔμεινε διάδοχος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δημήτριος, νέος ἔτι ὢν καὶ ἄπειρος πραγμάτων πολιτικῶν. Ὅθεν ὁ Βατάκης κατεσκεύασε συνωμοσίαν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, καὶ ἐκυρίευσεν αὐτήν· τὸν δὲ Δημήτριον κατέκλεισεν εἰς ἓν φρούριον τῆς Ἀσίας. Ὁ δὲ πατὴρ αὐτῶν Θεόδωρος ὁ τυφλὸς, ὁ μέγας ἐκεῖνος στρατηγὸς καὶ πολιτικὸς, ἀνεχώρησεν εἰς τοὺς παλαιοὺς τόπους αὐτοῦ ἔτι πρότερον, καὶ κρατήσας τὴν Ἤπειρον, καὶ μέρος τῆς Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας, εἶχε τὴν καθέδραν αὐτοῦ εἰς τὰ Βοδενὰ, Δεσπότης ὀνομαζόμενος.

§. ιδ΄. Τότε εἶχον οἱ Λατῖνοι καὶ Ἕνετοὶ ὅλην τὴν ἄλλην Ἑλλάδα, καὶ τὰ παραθαλάσσια, ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου, τῆς Ἠπείρου, καὶ μέρος τῆς Θεσσαλίας. Ἔτι δὲ ἦτον ἓν ἔθνος ἀνεξάρτητον, Βλάχοι ὀνομαζόμενοι, πρὸς τὰ ὄρη τῆς Μακεδονίας καὶ Θεσσαλίας. Ὁ δὲ Βατάκης θέλων νὰ διώξῃ καὶ αὐτοὺς ἐκεῖθεν, ἐστράτευσε καὶ ἐκυρίευσε τὰ Βοδενὰ τῷ 1251. Ὁ Θεόδωρος ὅμως ἔφυγε πρὶν τῆς πολιορκίας εἰς τὴν Θετταλίαν πρὸς τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ Μιχαὴλ. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀπεσπάτησαν πολλαὶ πόλεις τῆς

Μακεδονίας καὶ Ἠπείρου, ὥστε ἠναγκάσθη ὁ Μιχαὴλ νὰ ζητήσῃ εἰρήνην, καὶ νὰ δώσῃ ἐνέχυρον εἰς τὸν Βατάκην τὸν Θεόδωρον τὸν τυφλὸν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Νικηφόρον. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Βατάκου, ὁ Νικηφόρος ἔλαβε γυναῖκα τὴν Μαρίαν θυγατέρα τοῦ Λασκάρεως διαδόχου τοῦ Βατάκου τῷ 1258· καὶ τότε ἠναγκάσθη καὶ παρέδωκε τὸ Δυρράχιον καὶ ἓν φρούριον εἰς τὸν Λάσκαριν, ἵνα ἐλευθερώσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ τὸν Νικηφόρον· ἐπειδὴ ἦλθον εἰς τὴν Θεσσαλονίκην νὰ λάβωσι τὴν νύμφην, ὁ δὲ Λάσκαρις ἐκράτησεν αὐτοὺς, ὡς αἰχμαλώτους, καὶ ἐζήτησεν ἐξαγορὰν τὰς πόλεις ταύτας. Ἔμεινε τοίνυν ὁ Μιχαὴλ τότε Δεσπότης τῆς Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας, καὶ μετ' ὀλίγον συνεμάχησε μὲ τοὺς Σέρβους, καὶ ἐζήτει τὸ Δυρράχιον. Ἔπειτα ἐκυρίευσε τὴν Ἀλβανούπολιν, τὴν Βέροιαν, Βοδενὰ, τὸν Πριλήπεν, τὴν Καστορίαν καὶ Ἀχρίδα. Ὕστερον ὅμως τὸν ἐπροδωκεν ὁ νόθος υἱὸς αὐτοῦ εἰς μίαν μάχην καὶ ἐνικήθη, ὥστε ἐκυρίευσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ πολλοὺς τόπους, τὴν Ἄρταν, καὶ ἄλλους, ἐπολιόρκησαν καὶ τὰ Ἰωάννινα. Οὗτος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὠνομάζετο Ἰωάννης· εἶχε δὲ καὶ ἄλλον υἱὸν

τὸν Νικηφόρον, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ὑποστρατηγοὶ αὐτοῦ. Τὸν δὲ Ἰωάννην ἐπέπληξε πρότερον διά τινα ἀταξίαν. Ὅθεν ἐκεῖνος ἀγανακτήσας, συνεφώνησε τὴν προδοσίαν μὲ τοὺς ἐχθροὺς, καὶ συγκροτηθείσης τῆς μάχης τῷ 1260 πλησίον τῆς Ἀχρίδος, ἐπανεστάτησε μὲ τὸ στράτευμά του, καὶ ἐπολέμει τὸν πατέρα αὐτοῦ ὄπισθεν. Διὰ τοῦτο συνέβη ἀταξία, καὶ ἐφονεύθησαν πολλοὶ ἐπίσημοι σύμμαχοι καὶ οἰκεῖοι τοῦ Μιχαήλ. Ἐπειδὴ εἶχε καὶ Σικελοὺς καὶ Πελοποννησίους ἡγεμόνας συμμάχους. Ὁ δὲ Μιχαὴλ ἐμβῆκεν εἰς μερικὰ πλοιάρια, καὶ περιέπλεε τὴν Λευκάδα καὶ Κεφαλληνίαν, μὴ δυνάμενος νὰ σαθῇ εἰς τὴν ξηράν. Μετ' ὀλίγον δὲ μετενόησεν ὁ προδότης, καὶ ἦλθε πρὸς αὐτὸν μὲ τὸ στράτευμα αὐτοῦ, νὰ ζητήσῃ συγχώρησιν. Τότε ὁ Μιχαὴλ ἀντὶ νὰ ὀργισθῇ, ἐχάρη ἀμέτρως διὰ τὴν ἐπιστροφὴν ταύτην. Ἐπειδὴ ὁ Ἰωάννης ἦτον μέγας στρατηγὸς, εἶχεν ὁπωσοῦν καὶ μερικὸν στράτευμα, χρησιμώτατον εἰς ἐκείνην τὴν θλιβερὰν περίσασιν. Ὅθεν ἐξῆλθον εἰς τὴν Ἤπειρον, καὶ ἀνέλαβον πάλιν ὅλους τοὺς τόπους αὐτῶν.

§. ιε'. Ὁ δὲ Λάσκαρις ἔπεμψε κατ' αὐτοῦ ἄλλο στράτευμα, καὶ στρατηγὸν τὸν διαβόητον Στρατηγόπουλον, καὶ συνεκροτήθη ἄλλη μάχη εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ἔνθα ἐνικήθη κατὰ κράτος ὁ Στρατηγόπουλος, ἐλήφθη καὶ αἰχμάλωτος· ἠλευθερώθη ὅμως μετ' ὀλίγον. Ἐβασίλευε δὲ τότε Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος εἰς τὴν Νίκαιαν, καὶ ἔπεμψε πάλιν τὸν Στρατηγόπουλον κατὰ τοῦ Μιχαὴλ μὲ ὀλίγον στράτευμα, ἐπειδὴ εἶχον ἄλλο ἕτοιμον κατὰ τὴν Θράκην καὶ Θεσσαλίαν. Παρήγγειλεν ὅμως, νὰ περάσῃ πλησίον τῆς Κωνσαντινουπόλεως, καὶ νὰ παρατηρήσῃ τὴν δύναμιν καὶ τὰ κινήματα τῶν Λατίνων· πλὴν νὰ μὴ ἐπιχειρισθῇ τι. Ὁ δὲ Στρατηγόπουλος παρήκουσε τὴν παραγγελίαν, καὶ ἀντὶ νὰ κατασκοπεύσῃ τοὺς Λατίνους, καὶ νὰ πολεμήσῃ τὸν Μιχαὴλ, ἐκυρίευσε τὴν Κωνσαντινούπολιν τῷ 1261 Ἰουλίου 25, τὴν ὁποίαν ἐκράτησαν οἱ Λατῖνοι 57 χρόνους. Οὗτοι οἱ βασιλεῖς τῆς Κωνσαντινουπόλεως ἦσαν Γάλλοι, ἀλλὰ διὰ τὸ δόγμα ἔλεγον αὐτοὺς Λατίνους. Τοὺς δὲ γνησίους Αὐτοκράτορας τῆς Κωνσαντινουπόλεως ὠνόμαζον Ἕλληνας, διότι ἦσαν Ἕλληνες, καὶ κατὰ τὸ γένος καὶ κατὰ τὸ δόγμα· ὅθεν ὠνόμαζαν καὶ ὠνομάζουσιν ἔτι οἱ Εὐρωπαῖοι τὸ ἀνατολικὸν δόγμα, δόγμα τῶν Ἑλλήνων, ἐπει-

δὴ οἱ Ἕλληνες ἐδέχθησαν καὶ ἐχρεώσαν αὐτό. Τὸ δὲ σχίσμα ἔγινεν ἔτι πρότερον, καὶ ἐγίνοντο συνεχῶς ὁμιλίαι καὶ συνελεύσεις ἄπρακτοι περὶ ἑνώσεως.

§. ις'. Ἡ μὲν διαφωνία καὶ ἀδυναμία τῶν προτέρων Βυζαντίων, ἀπώλεσε τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ὅλον σχεδὸν τὸ βασίλειον· ἡ δὲ διαφωνία τούτων τῶν νεωτέρων, ἡ πολιτικὴ, ἡ δρασηριότης ἡ Ἑλληνικὴ, καὶ ἡ τέχνη ἡ στρατηγικὴ, ἀνέλαβε πάλιν τὸ βασίλειον καὶ τὴν ἀρχαίαν δόξαν. Ἐπειδὴ δὲν ἐξενευρώθησαν εὐθὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν, δὲν ἐταπείνωσαν τὸ φρόνημα, δὲν ἀφῆκαν τὸ γένος νὰ μαρανθῇ, καὶ νὰ ψυχρανθῇ, νὰ ἀλησμονήσῃ τὴν χρῆσιν τῶν ὅπλων, καὶ νὰ συνειθίσῃ τὴν δουλείαν καὶ χαμέρπειαν, ὥστε νὰ φοβῆται τὰ ὅπλα καὶ τὸν πατροπαράδοτον ἔνδοξον ὑπὲρ πατρίδος καὶ ἐλευθερίας θάνατον· ἀλλ' ἐν ὅσῳ ἦτον ἔτι θερμὸν, καὶ εἶχε τὰ ὅπλα ἀνὰ χεῖρας, ἔδραμον καὶ ἐκράτησαν τοὺς ἐπιτηδείους τόπους, ὅθεν ἐδύναντο νὰ θερμάνωσι τὸ γένος, νὰ μάχωνται ἀσφαλῶς κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καὶ νὰ αὐξάνωσι κατ' ὀλίγον τὴν δύναμιν αὐτῶν. Ὁ μὲν Λάσκαρις ὁ πρῶτος ἔσησεν εὐθὺς τὸν Αὐτοκρατορικὸν Θρόνον εἰς τὴν

Νίκαιαν, καὶ ὡμίλει ἐξ' ἴσου μὲ τὸν Λατῖνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἔχων καὶ Πατριάρχην καὶ Σύνοδον Ἀρχιερέων, καὶ πᾶσαν τὴν Αὐτοκρατορικὴν λαμπρότητα. Ὁ δὲ Ἀλέξιος, ἄλλον εἰς τὴν Τραπεζοῦντα Ὁ Θεόδωρος εἰς τὴν Ἤπειρον, ἄλλος εἰς τὴν Θεσσαλίαν, καὶ ἄλλοι εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὥστε ἀντὶ ἑνὸς, ἐσήθησαν πέντε σύλοι εἰς τὸ βασίλειον, ὡς πέντε Ἥλιοι θερμαίνοντες καὶ παρηγορροῦντες πανταχόθεν τὸ γένος, καὶ κατακαίοντες τὰς χεῖρας καὶ πόδας τῶν Λατίνων, ὥστε κατέκλεισαν αὐτοὺς πανταχόθεν μόνον εἰς τὰ πέριξ τῆς Κωνσαντινουπόλεως· καὶ τέλος ἐξέβαλεν αὐτοὺς καὶ ἐκεῖθεν εἷς μόνος στρατηγὸς μὲ ὀλίγην δύναμιν, ἄνευ προσαγῆς καὶ προετοιμασίας βασιλικῆς. Ἐμάχοντο μὲν πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ τὸ κέρδος τοῦ ἑνὸς καὶ ἡ ζημία τοῦ ἄλλου, ἦτον ἀεὶποτε ζημία τῶν Λατίνων. Ἐπειδὴ προβλέποντες τὴν ἀδυναμίαν αὐτῶν, προευτρέπιζον τὴν μοναρχίαν τῆς Κωνσαντινουπόλεως. Ὅθεν ἐδοκίμαζεν ὁ εἷς νὰ ταπεινώσῃ τὸν ἄλλον, ἵνα εὑρεθῇ αὐτὸς ἕτοιμος. Οἱ δὲ Λατῖνοι ἐνόμιζον ἴσως, ὅτι ἀδυνατοῦσιν αὐτοὺς οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι, καὶ διὰ τοῦτο ἐκάθηντο ἀργοὶ εἰς τὴν Κωνσαντινούπολιν. Ἐνίοτε

δὲ καὶ ἐβοήθουν πότε τὸν ἕνα καὶ πότε τὸν ἄλλον κατὰ τὰς περιςάσεις, σκάπτοντες καὶ αὐτοὶ τὸν λάκκον, εἰς ὃν ἔμελλον νὰ πέσωσι.

§. ιζ'. Ἐν ᾧ δὲ ὁ Παλαιολόγος διέταττε τὴν Κωνςαντινούπολιν, καὶ ὁ Στρατηγόπουλος ἐθριάμβευεν, ὁ Μιχαὴλ τῆς Ἠπείρου ἐκυρίευε τὰς ἐκεῖ πόλεις. Ὅθεν ἐπέμφθη κατ' αὐτοῦ ὁ Στρατηγόπουλος κατὰ τὴν προτέραν παραγγελίαν, καὶ νικηθεὶς ἐλήφθη πάλιν αἰχμάλωτος, ὅς τις ἦτον πανταχοῦ ἀνίκητος. Τέλος δὲ συνεφώνησαν εἰρήνην τῷ 1264, καὶ ἡσύχασεν ὁ Μιχαὴλ γέρων ἤδη ὤν, ἔλαβε καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Νικηφόρος τὴν ἀδελφὴν τοῦ Παλαιολόγου, ἐπειδὴ ἀπέθανεν ἡ πρώτη γυνὴ αὐτοῦ. Ἀπέθανε καὶ ὁ Μιχαὴλ τῷ 1267, ὅς τις εἶχε καὶ ἄλλον υἱὸν νεώτερον Δημήτριον καλούμενον. Διεμοίρασεν ὅμως τοὺς τόπους αὐτοῦ εἰς δύο μέρη, εἰς Ἤπειρον καὶ Θεσσαλίαν, καὶ ἀφῆκε τῆς μὲν Ἠπείρου διάδοχον τὸν Νικηφόρον, τῆς δὲ Θεσσαλίας τὸν υἱόθον Ἰωάννην. Τούτου δὲ μητρόπολις ἦτον αἱ νέαι Πάτραι τῆς Θεσσαλίας. Ἡ μὲν Ἤπειρος ἦτον ἀπὸ τῶν Κεραυνίων ὀρῶν, μέχρι τοῦ Ἀχελώου ποταμοῦ, περιέχουσα καὶ τοὺς Δόλοπας, καὶ τὰς παρακειμένας νήσους. Ἡ δὲ Θεσσαλία, ἀπὸ τοῦ

Ὀλύμπου μέχρι τοῦ Παρνασσοῦ. Οἱ δὲ ἄλλοι δύο υἱοὶ αὐτοῦ μὴ εὐχαριςούμενοι εἰς τοῦτο, ἔφυγον εἰς τὴν Κωνςαντινούπολιν, καὶ ὕςερον ὁ μὲν Ἰωάννης ἔλαβε γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ Σεβαςοκράτορος Τορνίκου, ὁ δὲ Δημήτριος, ὅς τις μετωνομάσθη Μιχαὴλ, ἔλαβε τὴν θυγατέρα τοῦ Παλαιολόγου.

§. ιή'. Ἐπειδὴ δὲ ἀπεςάτησεν ὁ Ἀνδρόνικος διοικητὴς τῆς Ἀνδριανουπόλεως, καὶ ἐκάλεσε τοὺς Ταρτάρους νὰ ἀφανίσωσι τὴν Θρᾴκην, ἔπειτα ἔφυγεν εἰς τὴν Θεσσαλίαν πρὸς τὸν πενθερὸν αὐτοῦ Ἰωάννην τὸν νόθον, ἔπεμψεν ὁ Παλαιολόγος τῷ 1271, ςράτευμα διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, καὶ ςρατηγὸν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωάννην, νὰ πολεμήσῃ τὸν Ἰωάννην. Τότε ὁ Ἰωάννης μὴ δυνάμενος νὰ ἀντιςαθῇ εἰς τὴν τοσαύτην δύναμιν, ἐπολιορκήθη αὐςηρῶς εἰς τὰς νέας Πάτρας, ὅπου δὲν εἶχε τροφὰς ἱκανάς. Ὅθεν ἐνδύεται ὡς δοῦλος, λαμβάνει μάςιγα εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ἐξέρχεται τὴν νύκτα, προσποιούμενος ὅτι ζητεῖ τὸν Ἵππον τοῦ αὐθεντὸς αὐτοῦ, λυπούμενος καὶ κράζων μὲ μιξοβάρβαρον φωνὴν, ἂν εἶδε τίς ποτε τοιοῦτον Ἵππον. Οἱ δὲ ςρατιῶται γελῶντες καὶ ὑβρίζοντες διὰ τὴν τοιαύτην ἀγροικίαν, τὸν ἀφῆκαν καὶ

διεπέρασεν ὅλον τὸ στρατόπεδον. Ἐκεῖθεν δὲ ἦλθεν εἰς ἓν μοναστήριον, καὶ ἐφανερώθη εἰς τὸν Ἡγούμενον, ὅς τις ἔδωκεν αὐτῷ πέντε Ἵππους, καὶ δούλους ὁμοίως, καὶ οὕτως ἦλθεν εἰς τὰς Θήβας, ὅπου ἦτον ὁ Δούξ τῶν Θηβῶν καὶ Ἀθηνῶν Ἰωάννης Ῥολης καλούμενος, καὶ ὑπεσχέθη αὐτῷ μίαν θυγατέρα αὐτοῦ γυναῖκα, ἂν δώσῃ βοήθειαν. Ὅθεν ἔδωκεν αὐτῷ πεντακοσίους Ἱππεῖς Ἀθηναίους ἀνδρείους καὶ ἐμπείρους. Οἱ μὲν ἐχθροὶ ἐπολιόρκουν τὴν πόλιν, νομίζοντες ὅτι ὁ Ἰωάννης ἦτον ἔνδον, καὶ προφυλάττοντες μάλιστα νὰ μὴ φύγῃ. Ἐν τῇ πόλει δὲ μόνον ὁ διοικητὴς ἔξευρε τοῦτο τὸ μυστήριον. Ὁ δὲ Ἰωάννης ἐπιπεσὼν ἐξαίφνης καὶ ἀπροσδοκήτως, κατέκοψε καὶ κατεσκόρπισε κατὰ κράτος τὸ τριάντα χιλιάδας στράτευμα, μὲ πεντακοσίους Ἀθηναίους, ὥστε ἐγέμησαν αἱ πεδιάδες ἀπὸ σώματα καὶ λάφυρα. Τοῦτο δὲ τὸ στράτευμα ἦτον τὸ πλεῖσον μέρος Τοῦρκοι μισθοφόροι καὶ Κομάνοι.

§. ιθ'. Τῷ δὲ 1273 ἔπεμψεν ὁ Παλαιολόγος δύο στρατηγοὺς κατὰ τοῦ Ἰωάννου, μὲ στράτευμα πολύ. Ἀλλ' ἐνικήθησαν καὶ αὐτοὶ μὲ τόσην φθορὰν καὶ βίαν, ὥστε ὁ μὲν εἷς ἐλήφθη αἰχμάλωτος, ὁ δὲ ἄλλος φεύγων, ἐκτύπησε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ εἰς

ἓν δένδρον, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην. Αὕτη ἡ μάχη ἐδόξασε πολὺ τὸν Ἰωάννην, ἐπειδὴ ἐνίκησε μόνον διὰ στρατηγήματος, ἐπιπεσὼν ἀπροσδοκήτως εἰς τόπον ἁρμόδιον, ὅπου ἐκεῖνοι ἦσαν ἀμέριμνοι. Κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους κατεγίνοντο ἐνθέρμως ἡ Κωνσταντινούπολις καὶ Ῥώμη, νὰ ἑνώσωσι τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ σχεδὸν ὁ Παλαιολόγος καὶ ἡ Σύνοδος τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔδειξαν, ὅτι δέχονται τὴν ἕνωσιν, καὶ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Πάπα.

§. κ'. Ὁ δὲ Νικηφόρος ὁ Δεσπότης τῆς Ἠπείρου, καὶ ὁ Ἰωάννης τῆς Θεσσαλίας δὲν ἐδέχοντο τὰ τοιαῦτα, μήτε ἤθελον νὰ γνωρίσωσι τὸν Πάπαν κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας. Ὁμοίως δὲν ἐδέχετο καὶ τὸ πλῆθος, καὶ ἔφευγον σωρηδὸν εἰς τὴν Ἤπειρον καὶ Θεσσαλίαν, καὶ εἰς ἄλλα μέρη, νομίζοντες μεμολυσμένην τὴν γῆν ἐκείνην, ὅπου ἐδέχθησαν τὴν τοιαύτην ἕνωσιν. Ἄλλοι πάλιν περιεφέροντο ἀπειλοῦντες καὶ ἀπειλίζοντες, ὥστε ἠναγκάσθη ὁ Πατριάρχης νὰ συνάξῃ Σύνοδον, καὶ νὰ ἀναθεματίσῃ ὅλους τοὺς ἐναντίους· ἀφώρισεν ὀνομασὶ καὶ τὸν Νικηφόρον καὶ Ἰωάννην. Ἀφ' οὗ δὲ ἐδοκίμασαν μὲ διαφόρους τρόπους, καὶ δὲν ἐδυνήθησαν νὰ καταπείσωσι τούτους τοὺς

ἡγεμόνας, οὔτε μὲ τοὺς ἀφωρισμοὺς, οὔτε μὲ τοὺς φοβερισμοὺς, ἔπεμψεν ὁ Παλαιολόγος μεγάλην στρατιὰν κατ' αὐτῶν. Ἀλλ' οἱ στρατηγοὶ ἐμήνυσαν πρὸς τὸν Ἰωάννην, ὅτι δὲν δέχονται καὶ αὐτοὶ τὴν ἕνωσιν, καὶ νομίζουσι τὸν Παλαιολόγου αἱρετικόν. Ὅθεν ὁ Ἰωάννης ἐστράτευσεν ἀφόβως, καὶ ἐκρίευσέ τινας πόλεις. Μαθὼν δὲ τὴν προδοσίαν ὁ Παλαιολόγος, ἔστειλεν ἄλλους στρατηγοὺς, καὶ ἐφυλάκωσε τοὺς προτέρους. Ἐνικήθησαν ὅμως. Τέλος δὲ κατεταράχθη τὸ βασίλειον ὅλον, καὶ αἱ προδοσίαι ἦσαν πανταχοῦ. Ἔλαβε μερικοὺς ὁ Παλαιολόγος, καὶ ἠρώτησεν αὐτοὺς, διὰ τί γίνονται προδόται· ἐκεῖνοι δὲ ἀπεκρίθησαν, ὅτι δικαιότερον νομίζομεν, νὰ προδώσωμεν τὸν βασιλέα μας, παρὰ τὴν πίστιν μας.

§. κά. Ἐν τούτοις δὲ ὁ Ἰωάννης συνάξας ὀκτὼ Ἐπισκόπους τῆς Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας, πολλοὺς κληρικοὺς, καὶ ὡς ἑκατὸν Ἱερομονάχους, συγκροτεῖ Σύνοδον εἰς τὴν Θεσσαλίαν τῷ 1277, ὅπου ἐξηρεύνησαν θεολογικῶς τὸ δυτικὸν δόγμα, καὶ ἐκήρυξαν αὐτὸ αἱρετικόν. Ἔπειτα ἀνεθεμάτισαν τὸν Πάπαν, τὸν Αὐτοκράτορα Μιχαὴλ τὸν Παλαιολόγον, τὸν

Πατριάρχην, τοὺς Ἀρχιερεῖς, καὶ ὅλους τοὺς λοιποὺς, ὅσοι ἐδέχθησαν τὸ δόγμα τοῦτο. Ἐφυλάκωσε καὶ τὸν Ἐπίσκοπον Τρίκης, καὶ τὸν Νέων Πατρῶν, ἐπειδὴ συγκατένευσαν εἰς τοῦτο. Καὶ οὕτως ἐμπόδισεν ὁ Ἰωάννης τὴν ὁρμὴν ἐκείνην τῆς ἑνώσεως. Τῷ δὲ 1282, ἔλαβεν ὁ Παλαιολόγος πολὺ στράτευμα Ταρτάρων, καὶ ἐστράτευσε μὲ αὐτοὺς νὰ πολεμήσῃ τὸν Ἰωάννην, ἀλλ' ἀπέθανεν εἰς τὸν δρόμον, καὶ ἐβασίλευσεν ὁ Ἀνδρόνικος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

§. κβ'. Ἀπέθανε καὶ ὁ Ἰωάννης, καὶ ἔμεινε διάδοχος ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μιχαὴλ, ὁμοίως πολιτικὸς καὶ πολεμικός. Διὰ τοῦτο ὁ Ἀνδρόνικος ἤθελε μὲν νὰ ἐλευθερωθῇ ἐκ τοῦ τοιούτου ἐναντίου, ὅμως εὐθὺς δὲν ἐδύνατο νὰ τὸν πολεμήσῃ ἀναφανδόν. Ὅθεν ἔστειλε στράτευμα εἰς τὰ παραθαλάσσια τῆς Θεσσαλίας μὲ πρόφασιν, νὰ πολεμήσῃ τοὺς πειράτας. Τὸ στράτευμα τοῦτο ἐστρατοπεδεύσεν εἰς τὴν Δημητριάδα, καὶ ὠχύρωσε τὴν πόλιν ταύτην, καὶ ἐκεῖθεν παρετήρει τὰ κινήματα τοῦ Μιχαήλ. Συνέβη ὅμως νόσος ἐπιδημικὴ, καὶ ἐφθάρει ὅλον τὸν στράτευμα, καὶ αὐτὸς ὁ στρατηγός. Τέλος δὲ ἡ Ἄννα ἐξαδέλφη τοῦ Ἀνδρονίκου, καὶ γυνὴ τοῦ Νικηφόρου

Δεσπότου τῆς Ἠπείρου, φοβουμένη καὶ αὐτὴ τὸν Μιχαὴλ, ἐκάλεσεν αὐτὸν εἰς τὴν Ἤπειρον, νὰ λάβῃ γυναῖκα τὴν θυγατέρα αὐτῆς, καὶ ἐκεῖ ἔδησαν αὐτὸν μὲ τοιαύτην ἀπάτην τῷ 1284, ἔπειτα τὸν ἐπῶλησαν εἰς τὸν Ἀνδρόνικον, ὡς αἰχμάλωτον. Εἶχε καὶ ἀδελφὴν εἰς ἡλικίαν γάμου, καὶ ἔλαβον καὶ αὐτήν. Ὁ δὲ Ἀνδρόνικος τοὺς ἐφύλαττεν εἰς τὴν Κωνσαντινούπολιν ἐντίμως, ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν ἡσύχαζε, καταγινόμενος νὰ φύγῃ. Ὅθεν ἔκλεισεν αὐτὸν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ὁμοῦ μὲ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ. Ὁ φύλαξ τῆς φυλακῆς ταύτης ἦτον ἄγγλος Ἐρρῖκος ὀνομαζόμενος, καὶ πρὸς τοῦτον ὑπεσχέθη ὁ Μιχαὴλ ἄλλα τε πολλὰ, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ γυναῖκα, ἂν τὸν ἐλευθερώσῃ. Ὅθεν ὁ Ἐρρῖκος φονεύει μίαν νύκτα τοὺς δύο φύλακας στρατιώτας, καταβαίνει μὲ τοὺς αἰχμαλώτους εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπου εἶχε πλοῖον προητοιμασμένον, εἰσέρχονται εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἀποπλέουσιν εὐτυχῶς. Ὁ σκοπὸς ἦτον νὰ φύγωσιν εἰς τὴν Εὔριπον, τὴν ὁποίαν ἐξουσίαζε τότε ὁ Δοὺξ τῶν Θηβῶν, ὅστις εἶχε γυναῖκα, ὡς εἴρηται, τὴν ἀδελφὴν τοῦ Μιχαήλ. Συνέβη ὅμως τρικυμία μεγάλη, καὶ περιέφερεν αὐτοὺς ἔνθεν κακεῖθεν,

καὶ τέλος μετὰ πολλὰς ἡμέρας ἐναυάγησαν πλησίον τοῦ Ῥαιδεστοῦ εἰς τὴν Θράκην, ὅπου ἐγνωρίσθησαν, καὶ ἐκομίσθησαν πάλιν εἰς τὴν Κωνσαντινούπολιν. Τότε ὁ Ἀνδρόνικος ἔκλεισεν αὐτοὺς εἰς ἕνα πύργον τοῦ παλατίου, πλησίον τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ. Τὸν δὲ Ἐρρῖκον ἐτιμώρησε κατ' ἀξίαν τοῦ πταίματος. Ἔμεινε τοίνυν φυλακωμένος ὀκτὼ χρόνους, ὥστε ἀπελπίσθη. Ὅθεν μίαν νύκτα ἄναψε τὸν πύργον, νὰ καῇ καὶ ὁ Ἀνδρόνικος μὲ αὐτόν. Ἐνόησαν ὅμως τὴν πυρκαϊὰν, καὶ ἔδραμε πρῶτος ὁ Εὐνοῦχος Κάρβας, ὅστις συντρίψας τὴν θύραν τοῦ πύργου, εἰσῆλθεν. Ὁ δὲ Μιχαὴλ ἐφόνευσεν αὐτὸν, ἔπειτα ἐφονεύθη καὶ ἐκεῖνος ἐναντιούμενος εἰς τοὺς στρατιώτας (α). Τοιοῦτον τέλος ἔδωκεν ὁ Μιχαὴλ νέος ἔτι ὤν, πρὶν μεταχειρισθῇ τὰ προτερήματα αὐτοῦ. Ὁ Ἀνδρόνικος εἶπε πρὸς αὐτὸν ἔτι πρότερον, ἂν θέλῃ νὰ μείνῃ μὲ αὐτὸν, νὰ τὸν δώσῃ τὴν ἀνεψιὰν αὐτοῦ γυναῖκα, ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν ἤθελε νὰ εἶναι ὑποκείμενος εἰς ἄλλον.

§. κγ'. Ἔμεινε δὲ διάδοχος ὁ νεώτερος ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωάννης Δοὺξ Ἄγγελος Κομνηνὸς

(α) Παχυμέρ. α'. κζ'.

ὀνομαζόμενος, εἰς τὴν Θεσσαλίαν, Ἀλλ' ὁ Στέφανος βασιλεὺς τῶν Σέρβων ἐκυρίευσε τὴν Θεσσαλίαν καὶ ἄλλους τόπους τῆς Μακεδονίας, καὶ ἐδίωξε τοὺς Κομνηνοὺς ἐκεῖθεν. Ἀνέλαβε δὲ πάλιν αὐτὴν τῷ 1357 ὁ Νικηφόρος Ἄγγελος υἱὸς τοῦ Ἰωάννου. Ἐπανεζάτησαν ὅμως οἱ Ἀλβανοὶ κατ' αὐτοῦ, καὶ ἐφονεύθη εἰς τὴν μάχην πλησίον τοῦ Ἀχελώου ποταμοῦ (α). Ἔπειτα ἀφ' οὗ ἔλειψαν ἐκεῖνοι οἱ μεγάλοι ἄνδρες, ὑπετάχθησαν καὶ ἡ Θεσσαλία καὶ ἡ Ἤπειρος εἰς τὴν κοινὴν μοναρχίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

§. κδ'. Ὁ Νικηφόρος τῆς Ἠπείρου καὶ Αἰτωλίας, Ἄγγελος Δούξ Κομνηνὸς καὶ αὐτὸς ὀνομαζόμενος, ἀφῆκεν ἕνα υἱὸν Θωμᾶν, καὶ μίαν θυγατέρα Θάμαρ καλουμένους. Ὁ δὲ Ἀνδρόνικος ὁ δεύτερος, Αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐζήτησε τὴν Θάμαρ γυναῖκα εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μιχαὴλ τῷ 1295· ἀλλ' ἡ σύνοδος δὲν ἔδωκεν ἄδειαν, διότι ἦσαν συγγενεῖς πλησιέστατοι. Ὅθεν ἔλαβεν αὐτὴν ὁ Φίλιππος ἡγεμὼν τῶν Ταράντων, καὶ ἀδελφὸς Καρόλου τοῦ δευτέρου, βασιλέως τῆς Σικελίας. Ἡ δὲ

(α) Καντακουζ. Δ'. μδ'.

μήτηρ αὐτῆς Ἄννα ἔδωκε καί τινας πόλεις τῆς Ἠπείρου προῖκα (α). Ὁ δὲ Ἰωάννης Κόμης Παλατῖνος τῆς Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας, καὶ γαμβρὸς τοῦ Ἀνδρονίκου, ἐφόνευσε τὸν Θωμᾶν, καὶ ἔλαβεν αὐτὸς τοὺς τόπους ἐκείνου. Μετ' ὀλίγον ὅμως ἐφαρμάκωσεν αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐκείνη διοικήτρια, Ἄννα καλουμένη, ἔχουσα καὶ δύο τέκνα ἀνήλικα, ὧν ὁ πρωτότοκος ὠνομάζετο Νικηφόρος. Κατὰ ταύτην τὴν περίσασιν ἔπεμψε πρέσβεις εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν Ἀνδρόνικος ὁ τρίτος, Αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῷ 1336, καὶ παρεκίνει τοὺς Ἀκαρνάνας, νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τὴν κοινὴν μοναρχίαν. Ἀλλ' ἐκεῖνοι εἶχον διαφόρους τὰς γνώμας, ὥστε διηρέθησαν εἰς δύο μέρη. Τέλος δὲ ὑπετάχθησαν, καὶ ἦλθεν ὁ Ἀνδρόνικος εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, ὅπου ἦτον ἡ αὐλὴ τῆς Ἄννης τότε, καὶ ἐθεώρησε τὸν τόπον καὶ τὰς πόλεις τῆς Ἀκαρνανίας, Ἠπείρου καὶ Αἰτωλίας, καὶ διέταξε διοικητάς. Τινὲς δὲ τούτων μὴ εὐχαριστούμενοι, ἔλαβον τὸν Νικηφόρον καὶ τὸν διδάσ-

(α) Παχυμέρ β'. ιη'.

καλοῦ αὐτοῦ Ῥιχάρδον ὀνομαζόμενον, καὶ ἔφυγον εἰς τὰ Τάραντα (α).

§. κέ. Τὰς νήσους τῆς Ἠπείρου εἶχον οἱ Λατῖνοι, ὡς εἴρηται, καὶ ἀφ' οὗ ἀπέθανεν ὁ Δούρας ὁ τελευταῖος ἡγεμὼν τῶν Κορφῶν τῷ 1386, οἱ ἐγκάτοικοι τῆς νήσου ταύτης δὲν ἐδέχθησαν ἄλλον ἡγεμόνα, ἀλλ' ἐκάλεσαν τοὺς Ἐνετοὺς, ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο τοὺς Τούρκους, οἵτινες ἐκυρίευον τότε τὴν Θρᾴκην καὶ Μακεδονίαν, καὶ ἄλλους τόπους. Ἔκτοτε λοιπὸν ἔμειναν οἱ Κορφοὶ ὑπὸ τὴν διοίκησιν τῶν Ἐνετῶν, μέχρι τῆς ἐτανασάσεως τῶν Γάλλων. Ἐν τούτοις δὲ τῷ 1392 δέκα χιλιάδες Ἰλλυριοὶ φοβούμενοι τοὺς Τούρκους, ἔφυγον σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὅπου ἦσαν ἔτι χριστιανοὶ ἡγεμόνες, καὶ ἐδέχθη αὐτοὺς εὐμενέστατα Θεόδωρος ὁ Παλαιολόγος, ὁ τότε ἐκεῖ Δεσπότης. Ὁ δὲ Κάρολος ὁ δεύτερος, Κόμης τῆς Κεφαλληνίας, ἀφῆκε τρεῖς υἱοὺς νόθους, καὶ οὐδένα νόμιμον. Ὅθεν ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Κάρολος ἐζήτει τὴν διαδοχήν. Εἶχον δὲ οἱ ἡγεμόνες οὗτοι τότε καὶ πολλοὺς τόπους τῆς Ἠπείρου. Οἱ

(α) Δουκ. Ἱστορ. Κωνσαντ. 262. Καντακουζ. β'. λγ'.

δὲ νόθοι ἐζήτησαν βοήθειαν παρὰ τῶν Τούρκων, οἵτινες κατετάραττον τότε ἅπασαν τὴν Εὐρώπην, ἐκυρίευσαν καὶ τὴν Θεσσαλονίκην πρὸ ὀλίγου τῷ 1431. Ἐδέχθη τοίνυν τὴν πρόσκλησιαν ταύτην ὁ τότε Σουλτάνος Ἀμουράτ, καὶ ἔπεμψε στράτευμα εἰς τὴν Ἤπειρον, νὰ κρίνῃ τὴν διαφοράν. Τῷ μὲν Καρόλῳ ἔδωκε τὴν Ἤπειρον καὶ Ἀκαρνανίαν, μὲ συμφωνίαν ὅμως, νὰ εἶναι ὑποχείμενος αὐτοῦ, καὶ νὰ πληρώνῃ φόρου προσδιωρισμένου. Ἔδωκε καὶ εἰς τοὺς νόθους τινὰς τόπους μὲ τὴν αὐτὴν συνθήκην. Ἔλαβε καὶ αὐτὸς τότε μόνον τὰ Ἰωάννινα, διὰ τὰ ἔξοδα τοῦ πολέμου, τὴν Ἄρταν καὶ τὸ Ἀγγελόκαστρον, δηλαδὴ τὰς μητροπόλεις καὶ τὰ ὀχυρώματα τῆς Ἠπείρου. Καὶ οὕτως εὐχαριστήθησαν ἅπαντες (α). Τότε τοίνυν ἦλθον οἱ Τοῦρκοι τὸ πρῶτον εἰς τὴν Ἤπειρον τῷ 1431, διὰ τὴν ῥηθεῖσαν αἰτίαν, πρὶν κυριεύσωσι τὴν Κωνσαντινούπολιν. Ἔπειτα κατ' ὀλίγον ἐκυρίευσαν καὶ τοὺς ἄλλους τόπους, πολεμοῦντες μὲ τὸν διαβόητον Γεώργιον τὸν Καστριώτην, πολλοὺς χρόνους ὕστερον. Οὗτος ὁ ἡγεμὼν εἶχε κα-

(α) Χαλκοκονδύλ. Ε'. 126. 127.

θέδραν τὴν Κρόϊαν πόλιν τῆς Ἰλλυρίας, τὴν νῦν ἄνω Ἀλβανίας, καὶ ἔδειξε ραθερότητα ἀπίσευτον κατὰ τῶν Τούρκων, καὶ τοιαύτην τόλμην καὶ ἀνδρείαν, καὶ φρόνησιν ρατηγικὴν, ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις εὐσέβειαν ἄκραν καὶ δικαιοσύνην, ὥρε φαίνεται ἀπαραδειγμάτιρος. Ἀλλὰ τὸ πλῆθος τῶν Τούρκων ἦτον ἀτελεύτητον. Μὲ πέντε χιλιάδας ἐφόνευε καὶ διεσκόρπιζεν εἴκοσι· ἀλλ' εὐθὺς ἐφύτρωναν πενῆντα. Μόλις δὲ διεσκόρπιζε τούτους, καὶ ἀνέφυον διπλάσιοι. Ὅθεν δὲν ἐδυνήθη νὰ αὐξήσῃ τοὺς τόπους καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ἀλλ' ἔβλεπε μόνον πῶς νὰ κρατήσῃ τοὺς ὑπάρχοντας, φυλάττων ἀείποτε τὰ δύσβατα ὄρη καὶ ρενά. Τούτου τοῦ Ἥρωος τὴν Ἱρορίαν ἔγραψαν οἱ Ἱρορικοὶ ἰδιαιτέρως, ἥτις εἶναι πολλῆς περιεργίας ἀξία· μετεφράσθη ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ καὶ εἰς τὸ Γερμανικὸν, καὶ εἰς τὸ ἡμέτερον ἰδίωμα. Ἐπωνομάζετο δὲ βασιλεὺς τῆς Ἀλβανίας, καὶ Πρίγκιψ τῆς Ἠπείρου· οἱ δὲ Ἀλβανοὶ τραγωδοῦσιν ἔτι τοὺς ἄθλους αὐτοῦ.

§. κς'. Τοιαύτην καταρροφὴν, τοσαύτας μεταβολὰς, καὶ τοιούτους κατακλυσμοὺς τῶν ἀγρίων καὶ βαρβάρων ἐθνῶν ὑπέφερεν ἡ Ἑλλὰς, καὶ ἡ Ἤπειρος ὁμοῦ, μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἅλωσιν. Διὰ τοῦτο βλέπομεν ὅλλην μορφὴν τῆς Ἑλλάδος παράδοξον καὶ ἀλλότριον ἐν τῇ Ἱρορίᾳ τῶν Βυζαντίων. Ἄλλους ποταμοὺς, ἄλλας πόλεις, ἄλλα ἔθνη, καὶ ἄλλα ἤθη. Συνέβη μὲν καὶ ἐπὶ Μακεδόνων μεγάλη μεταβολὴ, ἀλλὰ δὲν ἐφάνη ξένη, βάρβαρος καὶ ἀλλόκοτος, ἐπειδὴ οἱ Μακεδόνες ἦσαν Ἕλληνες. Ὅθεν μετωνομάσθη μὲν ἡ Θέρμη Θεσσαλονίκη, ἡ Παλλήνη Κασσανδρία, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Προσέτεθησαν καὶ νέα, Δημητριὰς, Ἀντιγόνεια, Στρατονίκη, καὶ ἄλλα, ἀλλὰ ταῦτα εἶναι πάντα τῆς Ἑλληνικῆς φωνῆς ὀνόματα. Ἐν δὲ τῇ Βυζαντίᾳ ἱρορίᾳ εὑρίσκομεν τὸ Κέλεθρον μεταβεβλημένον εἰς Καρορίαν· τὸ Δυῤῥάχιον εἰς Δουράτζον, τὸν Ἀξιὸν εἰς Βαρδάριν, Γιανιτζὰ, Βοδενὰ, Πριληπὲν, Σπότον, καὶ τόσα ἄλλα πανταχοῦ, ὥρε εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχωμεν ὅλλην ἰδιαιτέραν Βυζαντίαν γεωγραφίαν. Διὰ τοῦτο εἶναι πολὺ παράδοξον καὶ περίεργον, πῶς δὲν ἐσβέσθη τὸ θερμὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους, πῶς δὲν ἐπνίγη ἡ γλῶσσα αὐτοῦ κατὰ κράτος μεταξὺ ἐκείνου τοῦ φρικτοῦ καὶ πολυειδοῦς κατακλυσμοῦ, τῶν Ῥωμαίων, Γότθων, Σκυθῶν, Ταρτάρων, Οὔνων, Ἀλλάνων, Σλαβώνων, Σέρβων, Βουλ-

γάρων, Καταλλάνων, Ἰταλῶν, Γάλλων, Ἄγγλων, Γερμανῶν, Ἀλβανῶν, Δακῶν, Σαρακηνῶν, Τούρκων, Νορμάδων, οἱ ὁποῖοι κατεπλημμύριζον τὴν Θράκην, Μακεδονίαν, Ἤπειρον καὶ πᾶσαν τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα, τοσούτους αἰῶνας, ἀλλ' ἐπνίγησαν ἐκεῖνα τὰ γένη μεταξὺ αὐτοῦ, καὶ ἔρεινε πάλιν αὐτὸ μὲ πολὺ ὀλίγην μίξιν καὶ διαθορὰν τῆς γλώσσης, οὐχὶ πανταχοῦ, ἀλλ' εἰς μερικὰ μέρη μόνον. Κατὰ τὰ Ἀνατολικὰ παραθαλάσσια τῆς Μακεδονίας, ὅπου ἦτον ἡ χώρα Χαλκιδικὴ καλουμένη, ὠνομάζονται ἔτι κωμοπόλεις, καὶ κῶμαι, καὶ ὄρη, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, μὲ ὀνόματα Βουλγάρων· Ἴσβουρος, Στανὸς, Νιβοσέλου καὶ λοιπά· σώζονται καί τινες λέξεις, καὶ τραγούδια εἰς γλῶσσαν Ἑλληνικὴν, περιέχοντα ὀνόματα Βουλγάρων· εὑρίσκονται καὶ ὀνόματα τινῶν ἀρχαίων ἐγκατοίκων Βουλγάρων. Ψυχὴ Βουλγάρου ὅμως ἤδη δὲν ὑπάρχει, καθὼς εὑρίσκονται περὶ τὴν Θεσσαλονίκην καὶ ἀλλαχοῦ, οὔτε ἄλλου ἔθνους, οὔτε γλώσσης, ἐκτὸς τινων Λατινικῶν, μανίκια, κολίγας, καὶ τινων ἄλλων. Ἐκ τούτων οὖν φαίνεται ὅτι ἦσαν καὶ ἐκεῖ Βούλγαροι ἐγκάτοικοι, πλὴν ἐξελληνίσθησαν, ἀναγκαζόμενοι μάλιστα ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ

τῶν ἐκεῖ ἐθίμων· ἐπειδὴ δὲν εἶχον οὔτε Ἱερεῖς, οὔτε βιβλία ἐκκλησιαστικὰ εἰς τὴν γλῶσσαν αὐτῶν. Τὰ δὲ ἔθιμα τοῦ γένους ἐκτελοῦνται ἐκεῖ μετὰ πολλῆς παῤῥησίας καὶ ἐλευθερίας· ἔτι δὲ εἶναι καὶ τὸ Ἅγιον Ὄρος πλησίον, καὶ δὲν ἔλειψάν ποτε, οὔτε λείπουσιν ἐκεῖθεν Πατέρες ἐκκλησιαστικοὶ, Πνευματικοὶ καὶ Κατηχηταί.

§. κζ'. Τέλος δὲ ἔμειναν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐκείνου τρία ἀλλόγλωσσα ἔθνη· οἱ Ἀλβανοὶ, Βούλγαροι, Σέρβοι καὶ Βλάχοι. Οἱ δὲ Τοῦρκοι εἶναι οἱ κρατοῦντες· καί τινες Ἰταλοὶ εἰς τὰ παραθαλάσσια καὶ νήσους. Ταῦτα τὰ ἔθνη εὑρίσκονται καὶ εἰς τὴν Ἤπειρον ἤδη. Οἱ δὲ Ἑβραῖοι καὶ Ἀρμένιοι εὑρίσκονται εἰς πόλεις τινὰς μόνον, τεχνῖται καὶ ἔμποροι, μέρους γῆς ὅμως δὲν κατέχουσιν, ὅτε ἀριθμοῦνται ὡς ἐγκάτοικοι. Τοιοῦτοι ἴσως εὑρίσκονται καὶ ἄλλοι. Πρὸς τὴν Ἰλλυρίαν δὲ εὑρίσκονται καὶ Κροάται καὶ Σλαβῶνοι, ἔξω τῆς Ἑλλάδος. Ταῦτα τὰ ἔθνη εἶχον ὅλα τὴν αὐτὴν ἀρχὴν, ἐκτὸς τῶν Ἀλβανῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἐξητάσαμεν τὰ ἀρχαιότατα ἔθνη τῆς Ἠπείρου, ὅσον ἦτον δυνατὸν, πόσα ἦτον καὶ πόθεν καὶ πότε ἦλθον, δὲν εἶναι ἀλλότριον τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου, καὶ τῆς Ἱστορίας τῆς Ἠπείρου,

νὰ ἐξετάσωμεν καὶ τὰ νεώτερα, πόθεν ἦλθον, καὶ πότε ἐφάνησαν εἰς τὴν Ἤπειρον. Τὰ ἔθνη διακρίνονται μόνον ἐκ τῆς γλώσσης· ὅθεν τὰ μὲν πλεῖσα ἀρχαῖα ἔθνη τῆς Ἠπείρου διεκρίνοντο μόνον ἐκ τῶν τοπικῶν ὀνομασιῶν, διότι ἦσαν ὁμόγλωσσα, Πελασγικὰ ὄντα. Τὰ δὲ νῦν ἔχουσι διάφορον τὴν γλῶσσαν, τὸ μόνον χαρακτηριστικὸν τῶν ἐθνῶν. Ἡ δὲ Θρησκεία δὲν διακρίνει τὰ γένη, διότι οἱ Εὐρωπαῖοι ἔχουσι τὰς αὐτὰς μὲν Θρησκείας, γλώσσας δὲ διαφόρους, καὶ ἐκ τούτων διακρίνονται, Ἄγγλοι, Γάλλοι, Γερμανοί, Ἰταλλοὶ καὶ λοιποί. Διὰ τοῦτο ἡ Θρησκεία δὲν εἶναι χαρακτηριστικὸν τοῦ γένους, ἀλλ' ἡ γλῶσσα.

§. κή. Οἱ μὲν Ἀλβανοὶ ἐφάνησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα τῷ 1180 μετὰ Χριστὸν, καὶ ὡς λέγει ὁ Χαλκοκονδύλης, ἐκυρίευσαν πρῶτον τὴν Ἐπίδαμνον πόλιν τῆς Ἰλλυρίας, νῦν δὲ Δουράτζον τῆς ἄνω Ἀλβανίας. Εἶναι ὅμως ἄδηλον, πόθεν ἦλθον ἐκεῖ· ἐπειδὴ πρότερον ἦσαν τρία γένη Ἀλβανῶν, καὶ τρεῖς τόποι Ἀλβανίαι καλούμενοι, εἰς διάφορα μέρη, τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας. Τὸ μὲν ἓν ἦτον εἰς τὴν μεγάλην Ἀρμενίαν πλησίον τῆς Κασπίας Θαλάσσης, οἵτινες, ἔλεγον, ὅτι ἦσαν ἀποικία τῶν Θεσσαλῶν, καὶ ἔμειναν ἐκεῖ ἐκ τῆς ἐκστρατείας τῶν Ἀργοναυτῶν, ὡς ἔμειναν καὶ ἄλλοι πολλοὶ τότε. Τὴν ὕπαρξιν τούτου τοῦ ἔθνους μαρτυροῦσι πολλοὶ ἀρχαῖοι Γεωγράφοι καὶ Ἱστορικοί, καὶ τέλος ἀναφέρει αὐτὸ καὶ ἡ Βυζαντία Ἱστορία κατὰ τοὺς 575 χρόνους μετὰ Χριστὸν (α). Ὅθεν λέγουσί τινες, ὅτι ἐκεῖθεν ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα (β). Ἡ δίαιτα ὅμως καὶ ὁ βίος ἐκείνων τῶν Ἀλβανῶν κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ Στράβωνος, εἶναι τρόπον τινὰ ἀνόμοιος μὲ τὸν βίον τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι Ἀλβανῶν, θεωρούμενος ἐκτὸς τοῦ Θρησκευτικοῦ, τὸ ὁποῖον μετεβλήθη ὕστερον. Ἐπειδὴ ἐκεῖ ἦσαν εἰδωλολάτραι, ἐνταῦθα δὲ εἰσιν, οἱ μὲν Τοῦρκοι, οἱ δὲ Χριστιανοί. Ἦσαν λέγει, ἄπειροι τῶν μέτρων, σταθμῶν, πολιτείας, γεωργίας καὶ πολέμου τακτικοῦ. Περισσότερον τῶν ἑκατὸν δὲν ἴξευρον νὰ ἀριθμήσωσιν. Ἡ δὲ ἀλλαγὴ τοῦ ἐμπορίου ἐγίνετο μὲ τὰ φορτώματα. Τοιοῦτοι ἦσαν καὶ οἱ Τοῦρκοι, ὡς λέγει ὁ Φραντζῆς, ὅταν ἐκυρίευσαν τὴν Κωνσταντινούπολιν, οἵτινες ἐχάραττον τοὺς λογαριασμοὺς εἰς ξύλα, ῥαμπούσια λεγόμενα, καὶ ἔκτοτε ἔμεινεν ἡ συνή-

(α) Διονύ. Περηγητ. 731. Ἀγαθήμερ. ς'. Στράβ. Ιά'. ἐν Ἀλβαν. Τάκιτ. Χρονκ. ς'. λδ'. Πλὶν. ς'. Ιγ'.

(β) Le Beau. istoir. du Bas empir- Τόμ. 27.

θεια καὶ εἰς ἡμᾶς, ἀφ' οὗ ἐγίναμεν καὶ ἡμεῖς τοιοῦτοι. Ὅθεν ἡ παροιμία, γραμματικὸς μὲ τὸ ῥαμποῦσι. Διὰ τοῦτο ἔλαβον τότε γραμματικὲς, ἢ ἄλλους, Χριστιανοὺς ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὅμως ἦσαν ἀνδρεῖοι, οἱ Ἀλβανοί, καὶ τολμηροὶ στρατιῶται, μαχόμενοι καὶ πεζοὶ καὶ ἀπὸ τῶν Ἵππων. Ὁ δὲ βίος αὐτῶν ἦτον Κυκλώπειος, διότι δὲν ἦτον ἀνάγκη νὰ καλλιεργῶσι τὴν γῆν, ἥτις ἔφερεν αὐτομάτους τοὺς καρπούς. Ποτὲ δὲν ἔσκαπτον τὰς ἀμπέλους, ἐκλάδευον αὐτὰς μόνον κατὰ πενταετίαν. Διὰ τοῦτο ὁ βίος αὐτῶν ἦτον μὲν ποιμενικὸς καὶ νομαδικὸς, οὐχὶ ὅμως ἄγριος· τὸν γὰρ βίον ἐξαγριώνει μάλιστα ἡ ἔλλειψις τῆς ἡμέρου τροφῆς. Ἦσαν ὅμως ἀκοινώνητοι πρὸς ἀλλήλους, καὶ διὰ τοῦτο εἶχον εἰκοσιὲξ γλώσσας, ὥστε διηρέθησαν εἰς εἰκοσιὲξ γένη, καὶ εἶχον εἰκοσιὲξ βασιλεῖς. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Πομπηΐου ὅμως, ὅς τις ἐπολέμησεν αὐτοὺς, ἦσαν ἡνωμένοι, ἔχοντες μόνον ἕνα βασιλέα (α). Ἐσέβοντο μὲν πολὺ οὐχὶ μόνον τοὺς γονεῖς, ἀλλ' ἁπλῶς

(α) Ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ τοῦ Πομπηΐου ἦτον Θεοφάνης ὁ Λέσβιος, ὁ Ἱστορικὸς, ὅς τις ἔγραψε τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκστρατείας τοῦ Πομπηΐου, καὶ ἄλλα παρέργα τῶν τόπων ἐκείνων, ὡς λέγει καὶ ὁ Στράβων.

πάντας τοὺς πρεσβυτέρους. Ὅταν δὲ ἀπέθνησκον οἱ γονεῖς, ἔθαπτον μὲ αὐτοὺς καὶ τὴν χρηματικὴν περιουσίαν αὐτῶν, ἵνα μὴ μείνῃ σημεῖον ἐνθυμήσεως· καὶ διὰ τοῦτο ἦσαν ἀείποτε πτωχοί. Πρὸς τὸ βόρειον μέρος εἶχον τὰ Καυκάσια ὄρη, καὶ μία ἄκρα τούτων πρὸς τὴν Κασπίαν Θάλασσαν ἐκτεινομένη, ὠνομάζετο Κεραύνια ὄρη. Ἂν λοιπὸν εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ἐκεῖθεν ἦλθον εἰς τὴν Ἰλλυρίαν, εὗρον καὶ ἐκεῖ Κεραύνια ὄρη, παλαιόθεν ὀνομαζόμενα (α).

§. κϑ'. Ἡ δὲ Ἄλλη Ἀλβανία ἦτον εἰς τὴν Ἰταλίαν πλησίον τῆς Ῥώμης, ὅπου ἦτον τὸ ἔθνος ἀρχαιότατον, καὶ ὠνομάσθη ἀπό τινος Ἀλβανοῦ, βασιλέως αὐτῶν, ὅς τις ἐβασίλευσε μετὰ τὸν Λατῖνον (β). Ὅθεν λέγουσιν ἄλλοι, ὅτι ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐπέρασαν εἰς τὴν Ἰλλυρίαν. Ἄλλη δὲ ἦτον εἰς τὴν Σκωτίαν τῆς Ἀγγλίας, καὶ σχεδὸν ὅλη ἡ Σκωτία ὠνομάζετο πρότερον Ἀλβανία. Ἀλλ' ὡς λέγει ὁ Πιγκερτὼν (γ), οἱ Γόθθοι ὠνόμαζον alb, ἢ alp τὸ ὄρος· καὶ ἐπειδὴ ἡ Σκω-

(α) Στράβ. Αὐτόθι.

(β) Διονύσ. Ἁλικαρνασ. Α'. 17?.

(γ) Sur l'orig. des Scythes ou Gothes. 57. 355.

τία εἶναι βουνώδης, ὠνομάσθη (Albania), Ἀλβανία. Κατ' αὐτὸν τὸν λόγον, οὕτως ὠνομάσθησαν καὶ αἱ Ἄλπεις Γοτθικῶς ἀπὸ τοῦ alp. Ἔπειτα λέγει ὅτι δὲν ἔχουσιν ὁμοιότητα ταῦτα τὰ τρία γένη. Εὑρίσκονται δὲ καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν κωμοπόλεις Ἄλβαι, καὶ εἰς τὴν Ἱσπανίαν, ὅπου διεπέρασαν τὰ Γοτθικὰ γένη. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι κατάγονται ἐκ τῶν Ἰλλυριῶν, ἐπειδὴ ἔχουσι λέξεις Ἰλλυρικὰς εἰς τὴν γλῶσσαν αὐτῶν. Ἔπειτα ἔκτισαν πόλιν εἰς τὴν Ἰλλυρίαν τὴν Ἀλβανούπολιν, καὶ ἐκεῖθεν ὠνομάσθησαν Ἀλβανοί. Αὐτοὶ δὲ οἱ Ἀλβανοὶ καυχῶνται, ὅτι κατάγονται ἐκ τῶν Γαλλων, ὡς λέγει ὁ περιηγητὴς Πουκεβίλ, ἐπειδὴ ἔχουσί τινας γαλλικὰς λέξεις εἰς τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, καὶ ἄλλας ὁμοιότητας.

§. λ'. Κατὰ δὲ τοὺς τελευταίους χρόνους τῶν Βυζαντίων, οἱ Ἀλβανοὶ ὥρμησαν ἐκ τῆς Ἐπιδάμνου, ἔχοντες στρατηγόν τινα Σπάταν καλούμενον, ἀνδρεῖον καὶ τολμηρὸν, πρὸς τὴν Ἤπειρον, Ἀκαρνανίαν, Πελοπόννησον, Θεσσαλίαν καὶ Μακεδονίαν, ὅτε εἶχον τὰ παραθαλάσσια τῆς Ἠπείρου ἐκεῖνοι οἱ ἀδύνατοι ἡγεμόνες τῶν Λατίνων, καὶ νικήσαντες τούτους, διεπέρασαν καὶ ἐκυρίευσαν πόλεις καὶ τόπους, ὡς καὶ τὴν Ἄρταν, καὶ ἔμειναν παντοχοῦ. Τότε εἶχον καὶ οἱ Τριβαλλοὶ, οἱ Βούλγαροι, τὴν Αἰτωλίαν. Ὁ δὲ ἡγεμὼν αὐτῶν ὠνομάζετο Πριαλούπας. Ἐκ τοιούτων ὀνομάτων ἄρα ὠνομάσθησαν αἱ νεώτεραι πόλεις, ὡς τὸ Σποτὸν, Πριλήπες καὶ αἱ λοιπαί. Ἐδοκίμασαν ὅμως μεγάλην δυσκολίαν οἱ Σουλτάνοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ πολλὴν φθορὰν, πολεμοῦντες μὲ αὐτοὺς, καὶ τέλος δὲν ὑπέταξαν αὐτοὺς ἔτι, καθὼς ὑπέταξαν τὰ ἄλλα μέρη, ἐπειδὴ ὁ τόπος εἶναι τραχὺς, δύσβατος καὶ βουνώδης, ἔχει καὶ πολλὰ ξενὰ (α). ὅπου ὀλίγοι ἐμποδίζουσι πολλούς. Ὁ δὲ Λαόνικος λέγει, ὅτι τὸ ἔθνος τοῦτο εἶναι Μακεδονικόν. Τοιαῦτα εὑρίσκονται περὶ τῶν Ἀλβανῶν, οἵτινες συνεμίγησαν καὶ συνεκράθησαν ἐκεῖ μὲ τοὺς Ἕλληνας, ὥστε πολλοὶ αὐτῶν ἐξηλληνίσθησαν, ὁμιλοῦντες μόνον τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, μανθάνοντες καὶ γράμματα Ἑλληνικά. Οἱ δὲ Ἕλληνες, ὅπου εὑρέθησαν ὀλιγώτεροι ἐκείνων, ἐσυνείθισαν τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, ὡς καὶ εἰς τὴν Ὕδραν, ἔνθα ἐπέρασαν βεβαίως ἐκ τῆς Πελοποννήσου κατὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ τόπου τούτου,

(α Δερβένια.

ὅπου συνέβησαν ἄπειρα καὶ ἀπερίγραπτα κακὰ, καὶ διὰ τοῦτο ὅσοι ἐδυνήθησαν ἔφυγον εἰς τόπους ἀσφαλεῖς, ὡς καὶ κατὰ τὴν Μάνην.

§. λά. Οἱ δὲ Βούλγαροι ἦσαν ἔθνος Σκυθικὸν τῆς Σαρματίας περὶ τὸν Βόλγαν ποταμὸν, ἀφ' οὗ ὠνομάσθησαν Βούλγαροι. Τοῦτον τὸν ποταμὸν ὠνόμαζον οἱ Ἕλληνες Βορυσθένην. Πρότερον δὲ ὠνομάζοντο Οὐνογουνδοῦροι, καὶ τοῦτο φανερώνει, ὅτι ἡ ἀρχὴ αὐτῶν εἶναι ἐκ τῶν Οὔνων τῆς μεγάλης Ταρταρίας. Ἐκεῖθεν δὲ πρὸς τὰ ἑσπέρια χωροῦντες, ἐγνωρίσθησαν εἰς τὴν Εὐρώπην, ὅτε εἶχον τὴν κατοίκησιν περὶ τὸν Βόλγαν ποταμόν. Ἡ τροφὴ αὐτῶν τότε ἦτον τὸ γάλα τῶν φοράδων. Ἐκεῖθεν τοίνυν ἐξεκόπη ἓν μέρος, τῷ 485 μετὰ Χριστὸν, καὶ ὥρμησε πρὸς τὴν Θράκην. Ἀλλ' ὁ Θεοδωρῖκος ἐμπόδισε τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ πέραν τοῦ Ἴστρου. Μετὰ δεκατέσσαρας χρόνους εἰσέβαλον εἰς τὴν Θράκην, καὶ ἐλεηλάτησαν αὐτὴν ἐπὶ Ἀναστασίου Αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅστις ἐπλήρωσεν αὐτοὺς, διὰ τὸν κόπον τῆς λεηλασίας, καὶ οὕτως ἐπέστρεψαν πάλιν πέραν τοῦ Ἴστρου. Τότε ἔκτισε τὸ μακρὸν τεῖχος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἰς φύλαξιν αὐτῆς μόνον Οἱ δὲ Βούλγαροι μετὰ ταῦτα ἠνώθησαν μὲ τοὺς Ἀβάρους καὶ Σλαβώνους, οἱ ὁποῖοι εἶχον τότε τὰ πέραν τοῦ Ἴστρου, τὴν Παννονίαν καὶ Δακίαν, μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου, καὶ ὑπετάχθησαν εἰς αὐτούς. Ἔπειτα δὲ ἓν μέρος τούτων ἦλθεν εἰς τοὺς τόπους τῶν Γάλλων, νὰ μείνῃ ἐκεῖ. Ἀλλ' ὁ τότε βασιλεύων Δαγοβέρτος ἔσφαξεν ἐννέα χιλιάδας τούτων, ἄνδρας, γυναῖκας καὶ τέκνα, εἰς τὴν Παβαρίαν. Τῷ δὲ 538 ἐπέρασαν πάλιν τὸν Δούναβιν ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ, καὶ ἐλεηλάτουν τὴν Μοισίαν, ὑποκείμενοι ὄντες τῶν Ἀβάρων, ἀλλ' ἐδιώχθησαν πάλιν. Τῷ δὲ 597 ἐφάνησαν πάλιν ἔχοντες ἴδιον βασιλέα, ὑποτελῆ ὅμως εἰς τὸν Χάνην τῶν Ἀβάρων. Ἔπειτα δὲ ἐδίωξαν τοὺς Ἀβάρους ἐκεῖθεν, καὶ ἔμειναν αὐτοὶ κύριοι τῶν τόπων ἐκείνων, ἔχοντες τότε βασιλέα τὸν Κουβράτον, ὅστις ἔκαμε συμμαχίαν μὲ τὸν Ἡράκλειον Αὐτοκράτορα τότε τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐτιμήθη μὲ τὸν τίτλον τοῦ Πατρικίου. Ὁ δὲ Κουβράτος ἀφῆκε πέντε υἱοὺς, καὶ παρήγγειλε, νὰ εἶναι πάντοτε ἡνωμένοι, ὡς καὶ ὁ Σκίλλουρος πρότερον, ὅστις ἦτον πρὸς ἐκεῖνα τὰ μέρη. Ἀλλ' ἐκεῖνοι ἐχωρίσθησαν, καὶ ὁ μὲν πρεσβύτατος Βασιάνος, ἢ Βαρβαίας ὀνομαζόμενος, ἔμει-

νευ ἐκεῖ περὶ τὸν Βόλγαν, ὅπου ὠνομάζεται ἔτι ἡ χώρα Βουλγαρία, εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Καζανίου τῆς Ῥωσσίας. Ὁ δὲ δεύτερος Κατράγος ὀνομαζόμενος, ἐπέρατε τὸν Δάναϊν ποταμὸν, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ ἀντίπεραν τῆς παλαιᾶς Βουλγαρίας. Ὁ δὲ τρίτος, Ἀσπαροῦχος καλούμενος, ἐπέρασε τὸν Βορυσθένην, καὶ ἔμεινε πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἴστρου, ὅ ἐστιν εἰς τὴν νῦν Βασαραβίαν. Ὁ δὲ τέταρτος ἡνώθη μὲ τοὺς Ἀβάρους. Ὁ δὲ πέμπτος, νομίζουσιν οἱ Ἱστορικοὶ, ὅτι ἦτον ὁ Ἀλζέκης, ὅς τις ἦλθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἡνώθη μὲ τοὺς Λομβάρδους εἰς τὸ Δουκάτον τῆς Βενεβέντης, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Γριμοάλδου.

§. λβ'. Ὁ Ἀσπαροῦχος λοιπὸν, ὅς τις ἔμεινεν εἰς ἐκεῖνον τὸν ἀρμόδιον τόπον, ἐσάθη ἡ μάσιξ τῶν Βυζαντίων, καὶ ὁ πατὴρ τῶν νῦν Βουλγάρων. Ἐκεῖθεν διέβαινον συνεχῶς τὸν Ἴστρον, καὶ ἐλεηλάτουν τὴν Θράκην. Ὅθεν ἐστράτευσε Κωνσταντῖνος ὁ Πωγωνάτος τῷ 679 πέραν τοῦ Ἴστρου, νὰ κόψῃ τὴν ῥίζαν ταύτην· ἐδυσύχησεν ὅμως ἡ ἐκστρατεία ἐκ τῆς ἀπειρίας τοῦ ἀρχηγοῦ, καὶ τότε ἐπέρασαν οἱ Βούλγαροι τὸν Ἴστρον, ἐκυρίευσαν τὴν Βαρναν τῆς Μοισίας, καὶ ἔμειναν ἐκεῖ. Ἐν τῇ Μοισίᾳ ἦσαν τότε ἑπτὰ ἔθνη τῶν Σλαβώνων,

καὶ οἱ ἀρχαῖοι Τριβαλλοί. Ὑπέταξαν λοιπὸν καὶ τούτους, καὶ κατέσησαν τὸ βασίλειον αὐτῶν εἰς τὴν Μοισίαν, ἥτις ὠνομάσθη καὶ ὀνομάζεται ἔτι Βουλγαρία, ἔχουσα τεῖχος πρὸς βορρᾶν τὸν Δούναβιν, κατὰ τῶν Ἀβάρων, πρὸς ἀνατολὰς τὸν Εὔξεινον πόντον, καὶ πρὸς μεσημβρίαν τὸν Αἷμον, κατὰ τῶν Βυζαντίων· ἔσησαν καὶ τὸν θρόνον αὐτῶν ὕστερον εἰς τὸν μέγαν Τύρναβον, εἶχον καὶ βασιλέα ἡγεμόνα, τὸν ὁποῖον ὠνόμασαν Κραλλην. Καὶ οὕτως ἐπολέμουν ὕστερον ἀκαταπαύστως μὲ τοὺς Βυζαντίους, ἐχθροὶ ἀείποτε ἄσπονδοι ὄντες, ἁρπάζοντες καὶ λεηλατοῦντες πανταχόθεν, καὶ μάλιστα τὴν Θράκην κατέτρεχον συνεχέστερον. Ἐκεῖθεν τοίνυν διεσκορπίσθησαν εἰς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. (α)

§. λγ'. Μεταξὺ τούτων τῶν ἀγρίων ἐθνῶν, ἐσάθησαν οἱ Ἄβαροι Ἀγριώτατοι καὶ βαρβαρώτατοι, οἵτινες ἦλθον ὁμοίως ἐκ τῆς Ἀσιατικῆς Σκυθίας. Ὅτε δὲ ἦτον ἔτι περὶ τὸν Τάναϊν ποταμὸν, ἔπεμψαν πρεσβείαν πρὸς τὸν Ἰουστινιανὸν, καὶ ἐζήτησαν μισθὸν ἐτήσιον, καὶ τόπον καλὸν νὰ κατοικήσωσιν. Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἐννοήσας

(α) Le Beau, Τόμ. . ή, σελ. 240. ιγ'. 131 —

τοὺς σκηποὺς αὐτῶν, ἐκράτησε τοὺς πρέσβεις τρεῖς χρόνους, ἀναβάλλων τὴν ἀπόκρισιν, καὶ ἐν τούτοις ἔπεμψε στράτευμα, νὰ ἐμποδίσῃ τὴν πρόοδον αὐτῶν. Ἀλλ' εἰς μάτην· ἐπειδὴ ἐκυρίευσαν τὰ πέραν τοῦ Δουνάβεως, τὴν Βλαχίαν καὶ Μπογδανίαν, τὴν τότε Δακίαν λεγομένην, ἐπέρασαν εἰς τὴν Μοισίαν, ἀπέκτησαν καὶ στόλον, ἐκυρίευσαν καὶ μίαν νῆσον τῆς Θράκης, καὶ κατετάραξαν τὴν Κωνσταντινούπολιν, κατερήμωσαν καὶ τὴν Δαλματίαν, τὴν Δακίαν, ἄνω Μοισίαν καὶ Παιονίαν. Τέλος δὲ ἐξωλοθρεύθησαν κατὰ κράτος. Σώζονται δὲ ἔτι, ὅσοι ἔμειναν εἰς τὰ ὄρη τῆς Σιρκασίας, καὶ τινὲς μὲν εἶναι ὑποκείμενοι τῶν Ῥώσσων, τινὲς δὲ περιπλανῶνται νομαδικῶς εἰς τὰ ὄρη (α).

§. λδ'. Οἱ δὲ Κροάται, ἔθνος Σλαβωνικὸν, Χωροβάται ἐν τῇ Βυζαντίᾳ Ἱστορίᾳ ὀνομαζόμενοι, κατοικοῦσαν τότε πέραν τῶν Καρπαθίων ὀρῶν, εἰς πολλὰς ἡγεμονίας διηρημένοι, τὰς ὁποίας ὠνόμαζον Ζουπανίας Σλαβωνιστὶ· οἱ δὲ ἡγεμόνες ὠνομάζοντο Ζουπάνοι (β). Ἐκεῖθεν λοιπὸν ἐνω-

(α) Αὐτόθ. Τόμ. Ια'. 73. — Ιβ'. 177. —

(β). Ἐκεῖθεν ἄρα ἔμεινε καὶ εἰς ἡμᾶς ὁ Τζόπανος· δηλαδὴ ὁ ποιμήν. Ποιμένας λαῶν ὀνομάζει καὶ ὁ Ὅμηρος

θέντες πέντε Ζουπάνοι, ἀδελφοὶ ὄντες, ἀπεσπάσθησαν ἀπὸ τῶν ἄλλων, καὶ καταβάντες, ἐπέρασαν τὸν Δούναβιν, καὶ ἦλθον εἰς τὴν Δαλματίαν, ἔνθα ἐπολέμουν πολλοὺς χρόνους μὲ τοὺς Ἀβάρους, ἕως οὗ ἐξωλόθρευσαν αὐτοὺς ἐκεῖθεν, καὶ ἔμειναν αὐτοί. Ἐβασίλευε δὲ τότε ὁ Ἡράκλειος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐδέχθη αὐτοὺς εὐμενέστατα, ἐπειδὴ τὸν ἠλευθέρωσαν ἐκ τῶν ἀγρίων Ἀβάρων, καὶ ἐσάθησαν ἐκεῖ ὡς τεῖχος τοῦ βασιλείου. Καὶ ἐπειδὴ ἦσαν εἰδωλολάτραι, παρεκίνησε τὸν Πάπαν, νὰ κατηχήσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, ὥσπερ καὶ ἐγένετο. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι Κωνσταντῖνος ὁ Πωγονάτος παρεκίνησε τὸν Πάπαν εἰς τοῦτο. Ἐβαπτίσθησαν τοίνυν οἱ Χωροβάται τῷ 620 μετὰ Χριστὸν, ὅτε δὲν ἦτον ἔτι τὸ σχίσμα, ὑπὸ τῶν πνευματικῶν τοῦ Πάπα κατηχηθέντες. Ὅθεν μετὰ τὸ σχίσμα ἔμειναν εἰς τὸ δυτικὸν δόγμα. Καὶ οὕτως ἐξηπλώθησαν κατ' ὀλίγον ἀπὸ τῆς Ἱστρίας μέχρι τοῦ Δυρραχίου, ἔχοντες μητρόπολιν τὸ Σπάλατρον (α). Οὗτοι εἶναι λοιπὸν οἱ ἐγκάτοικοι τῆς Δαλματίας.

τοὺς ἡγεμόνας καὶ βασιλεῖς· ὥστε δὲν ἦτον ἀνάρμοστος τὸ προσηγορία τῶν Σλαβώνων.

(α) Αὐτόθ. Ιβ'. 181 —.

Ῥαγούζης, Κατάῤῥου, καὶ τῆς ἀρχαίας Ἰλλυρίας, μέχρι τῶν συνόρων τῆς ἄνω Ἀλβανίας.

§. λέ. Οἱ δὲ Σέρβοι ἦσαν καὶ αὐτοὶ ἔθνος Σλαβωνικὸν ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς καταγόμενοι, οἷον ἐκ τῆς Ἀσιατικῆς Σαρματίας. Ὁ Πτολεμαῖος ἀναφέρει ἓν ἔθνος Σέρβους καλούμενον, περὶ τὸν Βόλγαν ποταμόν. Καὶ οὕτως ἦλθον εἰς τὴν Εὐρώπην ὁμοῦ μὲ τοὺς γείτονας αὐτῶν Βουλγάρους. Οὗτοι δὲ ἔμειναν πρὸς τὴν κάτω Οὐγκαρίαν, εἰς τόπον ξενὸν, ὅπου ἦσαν καὶ οἱ ἄγριοι Ἄβαροι. Ὅθεν διηρέθησαν, εἰς δύο μέρη, καὶ ἐπειδὴ ἤκουσαν, ὅτι ὁ Ἡράκλειος ἐδέχθη εὐμενῶς τοὺς Χωροβάτας, ἐζήτησαν καὶ αὐτοὶ τόπον, ὑποσχόμενοι νὰ εἶναι πιστοί. Ὅθεν ἔδωκεν αὐτοῖς ἓν μέρος πλησίον τῆς Θεσσαλονίκης· Ἀλλ' ἦτον καὶ τοῦτο πολὺ ξενὸν, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιστρέψωσι πάλιν εἰς τὴν προτέραν κατοικίαν. Μετενόησαν ὅμως, καὶ ἐζήτησαν ἄλλον τόπον, καὶ τότε ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Ἡράκλειος τὴν ἐντεῦθεν τοῦ Δουνάβεως Δακίαν, τὴν Δαρδανίαν, καὶ τὴν ἄνω Μοισίαν, ὅπου εἶναι τώρα ἡ Βόσνα καὶ Σερβία. Ἐβαπτίσθησαν τοίνυν καὶ αὐτοί, κατηχηθέντες ὑπὸ τῶν Βυζαντίων, καὶ διὰ τοῦτο ἔμειναν πιστοὶ ὑποτελεῖς τῶν Βυζαντίων μέχρι τέλους,

ὡς καὶ οἱ Χωροβάται, ἔχοντες ἰδίους ἡγεμόνας ἐκ τοῦ γένους αὐτῶν. Τῶν Σέρβων ὁ ἡγεμὼν ὠνομάζετο Δεσπότης ὕστερον, καὶ μητρόπολιν εἶχον τὴν Σεμένδριαν.

§. λς. Οἱ δὲ Βλάχοι κατάγονται ἐκ τῆς Δακίας. Δακία δὲ ὠνομάζετο τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὅπερ περιέχει τὴν Μολδαβίαν, Βλαχίαν, Τρανσιλβανίαν καὶ μέρος τῆς Οὐγγαρίας. Οἱ Ἀρχαῖοι ἐγκάτοικοι τοῦ τόπου τούτου ἦσαν Γέται ἢ Γότθοι, ἔθνος σκυθικόν. Τοιοῦτοι ἦσαν καὶ εἰς τὴν ἄνω Θράκην τότε. Τοῦτο τὸ ἔθνος ἦτον ἰσχυρὸν καὶ πολεμικὸν, καὶ εἶχε βασιλέα τὸν Δεκέβαλον, ὅτε ἐκυρίευσαν αὐτὸ οἱ Ῥωμαῖοι. Ὁ δὲ Καρακάλας ἔδωκεν αὐτοῖς τὸ δικαίωμα, νὰ ὀνομάζωνται πολῖται τῶν Ῥωμαίων. Ὅθεν κολακευθέντες, ἔλαβον τὰ ἤθη τῶν Ῥωμαίων, καὶ τὴν γλῶσσαν, φιλοτιμούμενοι νὰ ὀνομάζωνται καὶ Ῥωμαῖοι, ὥςε ὠνόμαζον καὶ τὸν τόπον αὐτῶν Ῥωμανίαν. Ὁ δὲ Τραϊανὸς ἔπεμψε καὶ ἀποικίαν ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐκεῖ, ἵνα κατηχῶσιν αὐτοὺς εἰς τοῦτο, νὰ διοικῶσι καὶ τὰς πόλεις. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Αὐρηλιανὸς ἔπεμψεν ἐκ τούτων ἀποικίαν πέραν τοῦ Δουνάβεως, πρὸς τὴν ἄνω Μοισίαν καὶ πλησίον τῶν Τριβαλλῶν. Ὅθεν

ὠνομάσθη καὶ τὸ μέρος ἐκεῖνο Δακία. Ἀφ' οὗ δὲ ἐφώρμησαν τὰ ῥηθέντα ἔθνη ἐκεῖ, οἱ Σλαβῶνοι, Ἄβαροι, Βούλγαροι, Βανδάλοι, Οὖνοι, Γεπίδες καὶ ἄλλα, αὐτοὶ ἔφυγον πρὸς τὰ ὄρη, καὶ ἔζων νομαδικῶς. Κατὰ δὲ τὸν δωδέκατον αἰῶνα κατέβη ἓν μέρος τούτων πρὸς τὰς πεδιάδας, καὶ ἔκτισε τὸ Τεργόβισον, Βουκουρέσιον, καὶ Πιτέσιον. Δὲν ὠνομάζοντο ὅμως τότε Δάκες, ἀλλὰ βλάχοι. Καὶ οὕτως ἐγένετο ὕστερον τὸ γένος τοῦτο, τὸ ὁποῖον εἶναι εἰς τὴν Βλαχίαν, Μολδαβίαν, Βουκοβίναν, Τρανσιλβανίαν, καὶ μέρος πρὸς τὴν κάτω Οὐγκαρίαν. Εἶπον δὲ πολλὰ οἱ Ἱσορικοὶ κατὰ συμπερασμὸν, πόθεν ἔγινε τὸ ὄνομα τοῦτο. Τινὲς μὲν ὅτι εἶναι ἐκ τοῦ Λατινικοῦ flaccis· ἄλλοι δὲ ὅτι εἶναι Γοτθικόν. Καὶ ἄλλοι ἄλλως. Οἱ δὲ ἄλλοι ὅσοι ἐπέρασαν εἰς τὴν Μοισίαν ἠνώθησαν μὲ τοὺς Μοισοὺς καὶ Τριβαλλοὺς, καὶ ἓν μέρος τούτων ἦλθεν ἐπὶ Ἀνδρονίκου τοῦ δευτέρου, τῷ 1284, καὶ ἐζήτησεν ἄδειαν νὰ κατοικήσῃ πλησίον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐπειδὴ ὅμως ἐφώρμησαν οἱ Σκύθαι τότε εἰς τὴν Θράκην, ἐφοβήθη ὁ Ἀνδρόνικος, μήπως ἑνωθοῦν καὶ αὐτοὶ μὲ τοὺς Σκύθας, ἐπειδὴ τὰ ἤθη αὐτῶν ἦσαν τὰ αὐτά.

Ὅθεν διεβίβασεν αὐτοὺς μὲ μεγάλην βίαν εἰς τὴν Ἀσίαν, ὥςε δὲν ἐδυνήθησαν νὰ λάβωσιν ὅλα τὰ πράγματα καὶ τὰ ζῶα αὐτῶν· μάλιςα δὲ κατὰ τὴν διάβασιν ἐφθάρησαν πολλὰ ζῶα, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἡ μόνη περιουσία αὐτῶν, ἐπειδὴ ἦσαν νομάδες. Ἐφοβοῦντο ὅμως αὐτοὺς καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν, μήπως ἐπαναςατήσωσι, καὶ διὰ τοῦτο τοὺς ἐπεφόρτισαν μεγάλα βάρη φόρου καὶ λοιπῶν, ὥςε ἀπέκαμον οἱ ἄνθρωποι, ἀπέθανον καὶ οἱ πλεῖσοι ὑπὸ τῆς κακοπαθείας, καὶ διὰ τοῦτο ἐζήτησαν ἄδειαν, νὰ ἐπιςρέψωσι πάλιν εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν. Κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐφάνησαν καὶ οἱ ἄλλοι εἰς τον Πίνδον μεταξὺ Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας, ὡς εἴρηται. Πλὴν εἶναι ἄδηλον πόθεν καὶ πότε ἦλθον ἐκεῖ. Ὅθεν ἀπορεῖ καὶ Λαόνικος ὁ Χαλκοκονδύλης, λέγων, ὅτι ὠνομάζονται Βλάχοι καὶ οὗτοι τοῦ Πίνδου, καὶ ἐκεῖνοι τῆς Δακίας, ὥςε ἀγνοῶ, λέγει, ἂν οὗτοι ἦλθον ἐκ τῆς Δακίας, ἢ ἐκεῖνοι ἐκ τοῦ Πίνδου ἀνέβησαν εἰς τὴν Δακίαν. Ἀλλ' οἱ πρότερον Ἱσορικοὶ δὲν ἀναφέρουσι τοιοῦτον ἔθνος εἰς τὸν Πίνδον. Δακίαν δὲ ἐννοεῖ τὴν ἐν τῇ Μοισίᾳ, ὡς νομίζουσι καὶ ἄλλοι, ὅτι ἐκ τῶν Τριβαλλῶν κατάγονται οὗτοι οἱ Βλάχοι. Τοὺς δὲ ἄλλους τῆς

μεγάλης Δακίας ὀνομάζει Δόκας ὁ Λαόνικος καὶ οὐχὶ Βλάχους. Τοιαύτη ἄρα ἀναφέρεται ἡ ἀρχὴ τῶν ἐθνῶν τούτων.

§. λζ'. Ἴσως δὲν εἶναι περιττὸν, νὰ ἀναφέρω ὀλίγα τινὰ ἔτι, ποία ἦτον ἡ αἰτία, καὶ ἐφώρμησαν κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ταῦτα τὰ βορεια ἔθνη, καὶ ἔφερον τὴν τοσαύτην δυςυχίαν εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ Εὐρώπην. Κατὰ τὰς μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων Ἱςορικῶν καὶ Γεωγράφων, καὶ κατὰ τὰς ἐξετάσεις τῶν νεωτέρων, τὰ ἔθνη ταῦτα εἶχον τὰς κατοικήσεις αὐτῶν, ἀπὸ τῆς μεγάλης Ταρταρίας, ἄνωθεν τῆς Κίνας, μέχρις ἄνωθεν τοῦ Εὐξείνου Πόντου, καὶ τῆς νῦν Πολωνίας. Εἰς ταύτην τὴν ἄπειρον ἔκτασιν ἦσαν διάφορα ἔθνη Σκυθικὰ διαφόρως ὀνομαζόμενα. Τάρταροι, Οὖνοι, Σαμογέται, Γότθοι, Σαρμάται, καὶ ἄλλα. Ἄνωθεν δὲ τῆς Κίνας ἦσαν οἱ Οὖνοι καὶ Μογγόλοι, δύο μέγιςα ἔθνη τῆς Ταρταρίας, τὰ ὁποῖα εἶχον πόλεμον ἀείποτε μὲ τοὺς Σίνας, (Κινέζους), καὶ τέλος ἐνικήθησαν 87 χρόνους πρὸ Χριςοῦ. Μετὰ δὲ ταῦτα διηρέθησαν οἱ Οὖνοι εἰς δύο μέρη, καὶ ἐμάχοντο ἀναμεταξύ των, ὥςε ἐνικήθη τὸ ἓν μέρος, καὶ ἐδιώκετο ἐκεῖθεν. Ὅθεν διηρέθη καὶ τοῦτο εἰς

δύο μέρη, καὶ τὸ μὲν ἓν ὥρμησε πρὸς τὴν Περσίαν, τὸ δ' ἄλλο πρὸς τὴν Εὐρώπην, ὥςε κατετάραξε τὰ ἔθνη ὅλα, ὅπου διέβαινε· καὶ ἄλλα μὲν ἔφευγον πρότερον πρὸς τὴν Εὐρώπην, ἄλλα δὲ ἠνώθησαν μὲ ἐκείνους, καὶ οὕτως ἐγένετο τὸ πλῆθος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπλημμύρησε τὴν Εὐρώπην, τὸ ἐκ διαφόρων ἐθνῶν συγκεκροτημένον. Τὸ δὲ ἄλλο μέρος, τὸ πρὸς τὰ σύνορα τῆς Περσίας κατελθὸν, διηρέθη εἰς πολλὰ μέρη, καὶ ἐπλημμύρησε τὴν κάτω Ἀσίαν. Ἓν μέρος οὖν τούτων εἶναι οἱ Τοῦρκοι. Τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς Ταρταρίας νομίζεται τὸ πολυανθρωπότατον κλίμα τῆς οἰκουμένης, ὡς γίνεται δῆλον καὶ ἐκ τῆς Κίνας. Καὶ τίς οἶδεν ἂν δὲν δοκιμάσῃ ἡ Εὐρώπη καὶ Ἀσία καὶ ἄλλοτε τοιοῦτον κατακλυσμὸν, ὥςε νὰ καταβαρβαρωθῇ πάλιν, ὡς ἐβαρβαρώθη καὶ τότε ἡ Ἑλλὰς καὶ Ἰταλία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τῆς νέας Γεωγραφίας τῆς Ἠπείρου.

§. α'. Ἡ Ἤπειρος, κατὰ τὴν νῦν πολιτικὴν διαίρεσιν, ἐμπεριέχεται εἰς τὴν Ἀλβανίαν. Ἡ δὲ

Ἀλβανία διαιρεῖται εἰς δύο μέρη, εἰς τὴν ἄνω καὶ κάτω Ἀλβανίαν. Καὶ ἡ μὲν ἄνω εἶναι ἡ πάλαι Ἑλληνικὴ Ἰλλυρία καλουμένη, μητρόπολιν ἔχουσα τὴν πάλαι μὲν Ἐπίδαμνον, ἔπειτα Δυρράχιον, ἤδη δὲ Δουράτζου καλουμένην. Ἡ δὲ κάτω εἶναι ἡ κυρίως Ἤπειρος, ἔχουσα μητρόπολιν τὰ Ἰωάννινα, πόλιν νεωτέραν. Ὅθεν λέγομεν μόνον περὶ τῆς Ἠπείρου, διότι αὐτὴ εἶναι τὸ ἡμέτερον ὑποκείμενον.

§. β'. Εἴρηται, ὅτι ἡ Ἤπειρος μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἅλωσιν ἔλαβεν ἄλλας μεταβολὰς· μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Λατίνων ἄλλας, καὶ μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἄλλας, καὶ αὗται αἱ τελευταῖαι ἐσώζοντο μέχρι τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, καὶ τῆς Ἡγεμονίας τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ, τοῦ νῦν Ἡγεμόνος αὐτῆς. Περιεῖχε δὲ πάλιν πολλὰς Ἡγεμονίας καὶ διάφορα ἔθνη ἀνεξάρτητα, σχεδὸν καθὼς τὸ πάλαι, εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους, τὰ ὁποῖα μόνον ὁ Ἀλῆ Πασσᾶς δυνήθη, νὰ ἑνώσῃ πρό τινων χρόνων ὑπὸ μίαν ἐξουσίαν. Ἐπειδὴ δὲ ἑκάστη Ἡγεμονία, ἢ πόλις, ἢ τόπος, ἔχει τὴν περιοχὴν αὐτοῦ, ὠνομάζονται οἱ ἐγκάτοικοι ἀπὸ τῆς πόλεως, ἢ τοῦ τόπου, καὶ διαιροῦνται πάλιν ὡς καὶ τὸ πάλαι

εἰς πολλὰ καὶ διάφορα ἔθνη· τὰ ὁποῖα κατέχουσιν ὅλους τοὺς παλαιοὺς τόπους τῆς Ἠπείρου, καὶ εἶναι τὰ ἑξῆς.

Ἀργυροκαστρῖται.	Λουριῶται.
Ἀρτηνοί.	Μαργαριτηνοί.
Βελάται.	Μεσσοβῖται.
Βλαχοχωρῖται.	Παραμυθιῶται.
Βουθρώτιοι.	Παργαῖοι.
Γαρδικιῶται.	Πρεβεζαῖοι.
Δελβιναχιῶται.	Σουλιῶται.
Δελβινῖται.	Τζάμιδες.
Ζαγορῖται.	Τεπελεγγῖται.
Ἰωαννῖται.	Φυλᾶται.
Κατζανοχωρῖται.	Χειμεραῖοι.

§. γ'. Οἱ μὲν Χειμεραῖοι κατέχουσι σχεδὸν ὅλην τὴν παραθαλασσίαν Χαονίαν. Οἱ δὲ ὄπισθεν αὐτῶν Τεπελεγγῖται, τὴν Ἀντιτανίαν. Οἱ δὲ κατωτέρω αὐτῶν Ἀργυροκαστρῖται καὶ Γαρδικιῶται εἶναι πρὸς τὰ ὄπισθεν τῆς μεσαίας Χαονίας. Οἱ δὲ Δελβιναχιῶται καὶ Δελβινῖται, εἰς τὴν Ἐλαιάτιν, σχεδὸν μεταξὺ Χαονίας καὶ Θεσπρωτίας. Οἱ Ζαγορῖται εἰς τὴν χώραν τῶν Αὐταριατῶν ἐν τῇ Ἑλλοπίᾳ. Οἱ Βλαχοχωρῖται καὶ οἱ Μεσσοβῖται εἰς τὴν χώραν τῶν Παραναίων. Οἱ δὲ Ἰωαννῖται

εἰς τὴν Κασσωπίαν, ἢ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Ἑλλοπίας. Ἐκεῖ πλησίον εἶναι καὶ οἱ Κατζανοχωρῖται. Οἱ δὲ Σουλιῶται καὶ Τζάμιδες ἐν τῇ Κασσωπίᾳ. Οἱ δὲ Βουθρώτιοι, ἐν τῇ Θεσπρωτίᾳ. Οἱ Φυλάται, ἐν τῇ Κερσίνῃ. Οἱ Παραμυθιῶται, Μαργαριτηνοὶ, καὶ Παργαῖοι εἰς τὴν Κασσωπίαν. Οἱ δὲ Λουριῶται, Ἀρτηνοὶ καὶ Πρεβεζαῖοι εἰς τὴν Μολοσσίδα. Αὗται εἶναι αἱ ἐπισημότεραι πόλεις, τὰ ἐπισημότερα ἔθνη, καὶ αἱ ἐπισημότεραι Ἡγεμονίαι τῆς νῦν Ἠπείρου. Ἡγεμονίας δὲ λέγω, διότι ἦτον πρότερον διηρημένη εἰς διαφόρους Ἡγεμονίας (α), ἐχούσας καὶ Ἡγεμόνας ἰδιαιτέρους, ὡς τὸ Ἀργυρόκαστρον, Δέλβινον, ἡ Ἄρτα καὶ ἄλλαι. Τινὲς δὲ τούτων κατοικοῦσιν εἰς κώμας μένον, ὡς οἱ Κατζανοχωρῖται καὶ Γαρδικιῶται, καὶ ἄλλοι, ὡς ἐν τῇ ἑξῆς ἐροῦμεν, ἀπὸ τῆς μητροπόλεως ἀρχόμενοι, ἥτις εἶναι τὰ Ἰωάννινα.

§. δ'. Ἰωάννινα. Εἶναι εἰς τὸ κέντρον σχεδὸν τῆς Ἠπείρου, Πλάτ. 39°, 42'. Μῆκ. 18°, 43'. Εἴρηται ὅτι εἶναι πλησίον τῆς Ἀχερουσίας λίμνης, εἰς τόπον εὔφορον καὶ τερπνότατον, καὶ

(α) Παρσαλίκια.

ἔχει ἀέρα εὔκρατον καὶ ὑγιέσατον. Ἀγνοοῦμεν ὅμως πότε ἐκτίσθη, καὶ τὶς ἔκτισε ταύτην τὴν ὡραιοτάτην πόλιν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐχρημάτισαν τοιοῦτοι Ἡγεμόνες ἐκεῖ, εἶναι δῆλον, ὅτι ἔκτισεν αὐτὴν Ἰωάννης τις καλούμενος, Δεσπότης τῆς Ἠπείρου. Ἀλλ' οἱ Δεσπόται ἡγεμόνευον ἐκεῖ μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Λατίνων ἅλωσιν τῆς Κωνσαντινουπόλεως, τὴν δὲ πόλιν ἀναφέρουσιν ἔτι πρότερον οἱ Ἱστορικοὶ τῶν Βυζαντίων. Τινὲς δὲ εἶπον, ὅτι ἔκτισεν αὐτὴν ὁ Μιχαὴλ, καὶ Θωμᾶς. Ἀλλὰ διὰ τὶ ὠνομάσθη Ἰωάννινα; Λέγουσι δὲ μάλιστα, ὅτι ἡ πέριξ αὐτῆς χώρα ἦτον καλλιεργημένη, ἔχουσα καὶ ἀμπελῶνας, ὅτε ἔλαβεν αὐτὴν ὡς εἴρηται, ὁ Βοεμοῦνδος, τῷ 1082. Λέγουσι δὲ αὐτὴν πόλιν τῆς Αἰτωλίας, καὶ ὅτι εἶναι ἐκεῖ, ὅπου ἦτον ἡ Κασσώπη. Τῆς Αἰτωλίας λέγουσι, διότι κατὰ τὴν τότε διαίρεσιν, οὕτως ὠνομάζετο ἀδιαφόρως ἡ Ἡγεμονία ἐκείνη, πότε Ἤπειρος, πότε Αἰτωλία, καὶ ποτε Ἀκαρνανία, περιέχουσα τὰς χώρας ταύτας (α). Ἂν ὅμως εἶναι εἰς τὸν τόπον τῆς Κασσωπίας, τοῦτο εἶ-

(α) Πορφυρογέννητ. Ις'. Καντακουζ. Β. λδ'. Ἰωάν. Ἀναγνώς. Ιη'. Λαόνικ. α'. Κομνην. 125. 133.

ναι ἀμφίβολον, ἐπειδὴ δὲν εὑρίσκονται ἀρχαῖα σημεῖα. Ἐκυρίευσαν δὲ αὐτὴν ἄνευ πολέμου οἱ Τοῦρκοι ἐκ τοῦ Καρόλου, ὡς εἴρηται, κατὰ τὸ 1431, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔπαθε ζημίαν, ἀλλ' ἐφύλαξεν ἅπασαν τὴν προτέραν αὐτῆς λαμπρότητα. Ἤδη δὲ ἐλάμπρυνεν αὐτὴν ἔτι μᾶλλον ἡ ἐκεῖ τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ, τοῦ τῆς Ἠπείρου Ἡγεμόνος διατριβή, ὅστις ἔκτισε πολλὰς οἰκοδομὰς, φρούρια καὶ ὀχυρώματα. Εἴρηται ὅτι ἡ Λίμνη εἶναι μεγάλη, καὶ ἐκτείνεται κατὰ μάκρος ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς βορρᾶν· τὸ δὲ πλάτος αὐτῆς εἶναι ςενὸν ὑπὲρ τὸ ἥμισυ τοῦ μήκους. Ἡ δὲ πόλις εἶναι πρὸς δυσμὰς τῆς Λίμνης, ὅπου εἶναι καὶ μία γλῶσσα ὡς ἀκρωτήριον προβεβλημένη εἰς τὴν Λίμνην, καὶ εἰς αὐτὴν εἶναι τὰ Παλάτια τοῦ Ἡγεμόνος. Οἱ Ἐγκάτοικοι νομίζονται ὑπὲρ τὰς σαράντα χιλιάδας, Χριςιανοὶ, Τοῦρκοι καὶ Ἑβραῖοι, οἱ πλεῖοι ὅμως εἶναι Χριςιανοὶ, οἵτινες ἔχουσι Θρόνον Μητροπολίτου καὶ ὀκτὼ Ἐκκλησίας. Οἱ πλεῖοι τῶν ἐγκατοίκων εἶναι ἔμποροι, καὶ ἐμπορεύονται εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς ἐμπορικὰς πόλεις τῆς Τουρκίας, Ἀουςρίας, Ῥωσσίας καὶ Ἰταλίας. Ἔχουσι καὶ δύο σχολεῖα, ὅπου διδάσκονται πρὸ πολλοῦ ἡ Ἑλληνικὴ φι-

λολογία, φιλοσοφία καὶ μαθηματικὴ, σχολαρχούντων τῶν περικλεῶν Μπαλλάνων, ἔπειτα καὶ τοῦ νῦν Ἀθανασίου Ψαλίδα. Ὅθεν λέγουσιν οἱ περιηγηταὶ (α), ὅτι εὗρον εἰς τὰ Ἰωάννινα πολίτας πεπολισμένους, καὶ Ἰατροὺς, καὶ διδασκάλους, καὶ ἄλλους Ἕλληνας ἀξίους τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ ὀνόματος, ὥςε ἡ ὑπό τινων λεγομένη βαρβαρότης δὲν ἔχει χώραν μεταξὺ τῶν πολιτῶν ἐκείνων. Εἰς τὴν κατάρτισιν τῶν σχολείων τούτων ἔδειξαν πολλὴν ζῆλον, καὶ μεγάλην μεγαλοπρέπειαν οἱ περιώνυμοι Ζωσιμάδες, καὶ ὁ Ζώης Καπλάνης, οἵτινες συνήθροισαν καὶ βιβλιοθήκας καὶ ὄργανα ἐπιςημονικὰ, ἱκανὰ εἰς τὴν παροῦσαν χρείαν. Ἐκ τῶν Ἰωαννίνων ἐξέρχονται τέσσαρες λεοφόροι δρόμοι. Ὁ μὲν πρὸς βορρᾶν, καὶ κατὰ τὴν ἄκραν τῆς λίμνης διαιρεῖται εἰς δύο, ὧν ὁ μὲν ἔρχεται πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην, ἔχων κατὰ τὸ βορειανατολικὸν τὴν διεύθυνσιν· ὁ δὲ πρὸς τὸν Αὐλῶνα, κατὰ τὸ βορειοδυτικόν. Ὁ δὲ δεύτερος ἔρχεται πρὸς τὸ Δέλβινον κατὰ τὸ δυτικὸν ἔχων τὴν διεύθυνσιν. Ὁ δὲ τρίτος πρὸς τὴν Παραμυθίαν κατὰ τὸ

(α) Πουκεβίλ. Α'. 42.

δυτικομεσημβρινόν. Ὁ δὲ τέταρτος κατὰ μεσημβρίαν, καὶ πρὸς τὸ κατώτερον μέρος τῆς λίμνης διαιρεῖται εἰς δύο, ὧν ὁ μὲν ἔρχεται πρὸς μεσημβρίαν εἰς τὴν Ἄρταν, ὁ δὲ πρὸς ἀνατολὰς, εἰς τὴν Λάρισσαν διὰ τοῦ Μεσσόβου.

§. ε'. Περίχωρα τῶν Ἰωαννίνων. Πρὸς τὸ δυτικοβόρειον εἶναι ἡ πεδιὰς Ἠλύσια πεδία καλουμένη, ὡς εἴρηται. Πρὸς ἀνατολὰς δὲ εἶναι τὸ ὄρος μικρὸς Πίνδος, ἢ μικρὸν βουνὸν τοῦ Μεσσόβου καλούμενον. Πρὸς τὸ βόρειον δὲ, ὡς δύο ὥρας ἀνωτέρω τῆς Λίμνης, εἶναι ἡ κώμη Ῥοδότοπος ὀνομαζομένη. Κατ' εὐθείαν δὲ ταύτης πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν εἶναι ἄλλη κώμη Πρωτοπαπᾶς καλουμένη, τὴν αὐτὴν ἀπόσασιν ἔχουσα ἀπὸ τῆς Λίμνης, καὶ ἐκεῖθεν διέρχεται ὁ πρὸς τὸν Αὐλῶνα δρόμος. Ἀμφότεραι δὲ εἶναι εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Τζιουμέρκας. Ὡς δύο ὥρας δὲ πρὸς τὸ δυτικὸν τῶν Ἰωαννίνων, ὅπου τελειώνει ἡ πεδιὰς, εἶναι ἄλλη κώμη Καρκαλόπουλον ὀνομαζομένη, ὅπου εἶναι καὶ Παλάτια τοῦ Ἡγεμόνος, καὶ ἐκεῖθεν διέρχεται ὁ πρὸς τὸ Δέλβινον δρόμος. Περαιτέρω δὲ τούτου εἶναι ἡ Βελλίτζα. Ὡς μίαν ὥραν δὲ πρὸς τὸ μεσημβρινὸν τῶν Ἰωαννίνων εἶναι ἡ

Κωμόπολις Βονίλα, ὅπου εἶναι Παλάτια καὶ οἱ ὡραιότατοι κῆποι τοῦ Ἡγεμόνος. Οἱ δὲ ἐγκάτοικοι εἶναι Βούλγαροι· ὁμιλοῦσιν ὅμως καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Καὶ ἐκεῖθεν διέρχεται ὁ δρόμος τῆς Ἄρτης. Ὡς δύο ὥρας δὲ κατωτέρα ταύτης εἶναι τὸ Χάνι (καταγώγιον), Ἅγιος Δημήτριος καλούμενον, πρὸς τοὺς πρόποδας τοῦ Κασσωπαίου ὄρους. Κατωτέρω δὲ ὡς δύο ὥρας εἶναι ἡ κώμη Βροντζὰ εἰς τὸν δρόμον τῆς Ἄρτης. Ὡς δύο ὥρας δὲ κατ' εὐθείαν πρὸς τὸ δυτικὸν ταύτης καὶ ὡς τέσσαρας ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων, εἶναι ἡ κώμη Δερβιγνιάνα εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους τῶν Σουλιωτῶν. Ἅπασα δὲ ἡ περιοχὴ αὕτη εἶναι καλλιεργημένη, ἐκτὸς τὸ πρὸς ἀνατολὰς τῆς λίμνης μέρος, τὸ ὁποῖον εἶναι βουνώδες καὶ τραχύ. Τοῦτο τὸ ὄρος ὀνομάζουσιν ἄλλοι Ματζουκέλι, τὸ ὁποῖον κατέρχεται πρὸς τὴν Ἄρταν. Ὡμοίως τάττουσι καὶ τὴν Τζιουμέρκαν ἔτι ἀνωτέρω τοῦ Ζαγορίου πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ ποταμοῦ Κελυδνοῦ.

§. ς'. Βλαχοχώρῖται. Πρὸς ἀνατολὰς τῶν Ἰωαννίνων ὡς ὀκτὼ ὥρας μακρὰν, εἶναι τὰ Βλαχοχώρια λεγόμενα, μεταξὺ τῶν δυτικῶν ὑπωρειῶν τοῦ Πίνδου, καὶ τοῦ Ἀράχθου ποτα-

μοῦ. Ταῦτα τὰ χωρία εἶναι μὲν πολλὰ, ἀλλ' ἀγνοοῦμεν τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. Δύο δὲ Κωμοπόλεις εἶναι μεγαλήτεραι καὶ τρόπον τινὰ πρωτεύουσαι τῶν ἄλλων, ἡ Καλαρίτη, Πλάτ. 39°, 40′. Μῆκ. 19°, 10′. καὶ ἡ Σαράκω· Οἱ γκάτοικοι εἶναι Βλάχοι, καὶ διοικοῦνται δημοκρατικῶς· ὑπόκεινται δὲ εἰς τὸν Ἡγεμόνα τῶν Ἰωαννίνων. Πρὸς ταῦτα τὰ μέρη φαίνεται, ὅτι κατοίκησαν τὸ πρῶτον οἱ Βλάχοι, καὶ ἔζων νομαδικῶς, ὅπερ σώζεται ἔτι μεταξὺ τινῶν· ἐπειδὴ ὡς λέγει Ἄννα ἡ Κομνηνὴ, Βλάχους ὠνόμαζον τοὺς Νομάδας τότε. „Καὶ ὁπόσοι τὸν νομάδα βίον εἵλοντο, Βλάχους τούτους ἡ κοινὴ καλεῖν οἶδε διάλεκτος" Φαίνεται δὲ ὅτι ἦσαν καὶ κατὰ τὴν Φθίαν τῆς Θεσσαλίας ἔτι πλείονες, καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάζετο τὸ μέρος ἐκεῖνο μεγάλη Βλαχία, ὡς λέγει ὁ Παχυμέρις, ὅτι ὁ Ἰωάννης ὠνόμαζε Μεγαλοβλαχίτας τοὺς Ἕλληνας, τοὺς ὁποίους ἐξουσίαζε τὸ πάλαι ὁ Ἀχιλλεὺς (α). Ἤδη δὲ εἶναι πολλοὶ ἔμποροι καὶ ἐκ τούτων, ἐμπορευόμενοι εἰς διαφόρους πόλεις, καὶ πωλοῦντες τὰ Σκουτία λεγόμενα, τὰ ὁποῖα κατασκευάζουσιν ἐκεῖ. Ἅπαντες δὲ εἶναι Χριστιανοί. Κατ' ἐκεῖ-

(α) Α'. λ'.

νο τὸ μέρος, ἢ ὀλίγον ἀνωτέρω, πηγάζει ὁ Αὔος ποταμὸς, ἀφ' οὗ ὠνομάσθησαν οἱ Παραυαῖοι.

§. ζ'. Μέσοβον. Ἀνωτέρω δὲ τούτων κατ' εὐθεῖαν πρὸς βορρᾶν, καὶ πρὸς τὸ βορειανατολικὸν, καὶ δεκατέσσαρας ὥρας μακρὰν τῶν Ἰωαννίνων, εἶναι τὸ Μέσοβον πρὸς τὰς δυτικὰς ὑπωρείας τοῦ Πίνδου, μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἄλλου τινὸς πρὸς τὴν δύσιν ὄρους, μικροῦ Πίνδου καλουμένου, Πλάτος 39°, 58′. (α) Μῆκ. 19°, 10′. Αὕτη ἡ πόλις ἔχει 1500 οἴκους, καὶ ὡς 7000 σχεδὸν ἐγκατοίκους ὅλους Χριστιανοὺς, οἵτινες ὁμιλοῦσι τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Βλάχικην γλῶσσαν, καὶ καταγίνονται ἐπιμελῶς εἰς τὸ ἐμπόριον, ὥστε εἶναι πεπολισμένοι καὶ χρησόθεις, ὡς δεικνύουσιν οἱ πανταχοῦ εἰς τὰς ἐμπορικὰς πόλεις τῆς Εὐρώπης διατρίβοντες. Διοικοῦνται δὲ καὶ οὗτοι δημοκρατικῶς, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἡγεμόνος τῆς Ἠπείρου. Ἐκεῖ πλησίον πηγάζει ὁ Ἀραχθος ποταμὸς, ὁ νῦν τῆς Ἄρτης λεγόμε-

(α) Ὁ Πίναξ τοῦ Πουκεβίλ ἔχει τὴν πόλιν ταύτην παράλληλον τῶν Ἰωαννίνων. Ἄλλοι δὲ πίνακες ἔχουσιν αὐτὴν κατὰ τὴν ἐνταῦθα τεθεῖσαν θέσιν, ὡς λέγουσι μάλιστα καὶ οἱ ἐγχώριοι.

νος. Αὕτη εἶναι ἡ τελευταία πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος πόλις ἐπίσημος τῆς Ἠπείρου, ἔπειτα ἡ κορυφὴ τοῦ Πίνδου, ὅθεν ἄρχεται ἡ Θεσσαλία, ὅπου εἶναι ἡ κώμη Μαλακάσι καλουμένη, δι' ἧς ἔρχεται ὁ δρόμος εἰς τὴν Λάρισσαν, Διὰ τούτου τοῦ δρόμου μόνου εἰσέβαλλον τὰ στρατεύματα ἐκ τῆς Ἠπείρου εἰς τὴν Θεσσαλίαν, καὶ ἐκ τῆς Θεσσαλίας εἰς τὴν Ἤπειρον. Ἀνωτέρω δὲ τοῦ Μεσσόβου πρὸς βορρᾶν ὡς τρεῖς ὥρας, εἶναι τὸ στενὸν, δι' οὗ ἐξέρχεται ὁδρόμος εἰς τὴν Μακεδονίαν, καὶ διὰ τῶν Γρεβενῶν καὶ Βεροίας εἰς τὴν Θεσσαλονίκην. Διὰ τούτου τοῦ στενοῦ (α) εἰσέβαλλον αἱ Μακεδονικαὶ φάλαγγες εἰς τὴν Ἤπειρον, καὶ αἱ Ἠπειρωτικαὶ εἰς τὴν Μακεδονίαν.

§. ή'. Ζαγόρι. Ἀνωθεν τῶν Ἰωαννίνων πρὸς βορρᾶν, καὶ ὡς ἓξ ὥρας μακρὰν, ἀνωτέρω τοῦ ὄρους Τομούρου, καὶ πλησίον τοῦ Λάκμονος, εἶναι ἡ ἐπαρχία τῶν Ζαγοριτῶν, ἥτις περιέχει σαράντα κώμας, καὶ ἡ πρωτίστη αὐτῶν ὀνομάζεται Καπέσοβον. Κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ ὄρους Τομούρου, τῆς νῦν Τζιουμέρκας, τάττουσί τινες τὴν Δωδώνην, καὶ εἰς ἕνα λόφον τοῦ ὄρους τού-

(α) Δερβένι νῦν λεγόμενον.

του εἶναι τὸ μοναστήριον τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ. Οἱ ἐγκάτοικοι εἶναι ὁμοίως Χριστιανοὶ, δημοκρατικῶς πολιτευόμενοι, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἡγεμόνος τῆς Ἠπείρου. Ἔχουσιν ὅμως πολλὰ προνόμια, διότι ὑπετάχθησαν ἐθελουσίως εἰς τὸν Ἀλῆ Πασσᾶν. Εἶναι χρησόκθεις, καὶ φύσει ὀξύνοες, ὥσε ἐκεῖ γίνονται οἱ αὐτόματοι Ἰατροὶ, καλοὶ Ἰατροὶ λεγόμενοι, ἔχοντες κατὰ διαδοχικὴν παράδοσιν, γνῶσιν ὀλίγης χειρουργικῆς, καὶ τῆς χρήσεως τινῶν χόρτων, ἅπερ συναθροίζουσιν αὐτοί, καὶ κατασκευάζουσι τὰ Ἰατρικά. Ἐμπορεύονται καὶ οὗτοι παντοχοῦ, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι καταγίνονται εἰς τὴν ποιμενικὴν, διότι ἡ χώρα αὐτῶν εἶναι κτηνοτρόφος. Τοῦτο εἶναι τὸ ὑψηλότερον μέρος τῆς Ἠπείρου, ὅθεν πηγάζουσιν οἱ πρὸς ὅλα τὰ μέρη ῥέοντες ποταμοὶ, ὥσε ὁ Κελυδνὸς ποταμὸς διαχωρίζει τοὺς Ζαγορίτας ἀπὸ τῶν ἀνωτέρω τόπων, ὅπου εἶναι τινὲς κῶμαι τῆς ἐπαρχίας τοῦ Βελᾶ, καὶ ἀνωτέρω τούτων εἶναι ἡ Κόνιτζα, ὅπου κατοικεῖ καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Βελᾶ· ἡ Κόνιτζα ὅμως εἶναι εἰς τόπον τῆς Μακεδονίας· ἐπειδὴ τὴν κυρίως Ἤπειρον διεχώριζεν ἐκεῖθεν ὁ ῥηθεὶς ποταμός.

§. θ'. Ἄνω πρὸς τὸ Τεπελένκι. Πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν τοῦ Ζαγορίου εἶναι ἡ Κώμη Καλυβάκη, καὶ ἀνωτέρω αὐτῆς ἡ Ραβένα. Ἀνωτέρω δὲ καὶ πλησίον τοῦ ῥηθέντος ποταμοῦ εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην, εἶναι ἡ κωμόπολις Ὀσάνιτζα, Πλάτ. 40, 4'. Μῆκ. 18°, 30' (α). Ὀλίγον δὲ κατωτέρω ἕως τέσσαρας ὥρας πρὸς τὸ δυτικομεσημβρινὸν αὐτῆς, εἶναι ἄλλη τοιαύτη, Λίποβον καλουμένη. Πρὸς τὸ βόρειον δὲ τῆς Ὀσανίτζης, εἶναι ἄλλη Κώμη Παλούμβα, καὶ ἀνωτέρω αὐτῆς ἡ Πωγωνιανὴ, ἡ Βαδιγλιόνη, ἔπειτα εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, Πλάτ. 40, 28'. Μῆκ. 18°, 29', εἶναι ἡ Πρεμεθὴ, ἢ Πρεμετὴ, πάλαι μὲν διάσημος, νῦν δὲ ταπεινωτάτη. Ἀνωτέρω δὲ ταύτης εἶναι Κῶμαι ἡ Κορβὼ, ἔπειτα ἡ Ἄργοβα, καὶ πλησίον τοῦ ποταμοῦ ἡ Λάβοβα. Ἀντίπεραν δὲ τοῦ ποταμοῦ εἶναι ἡ Κλεισούρα ἐκτὸς τῆς Ἠπείρου. Πρὸς τὸ δυτικότερον δὲ ταύτης εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ εἶναι τὸ Τεπελέγγι, Πλάτ. 40, 29'. Μῆκ. 18°, 8', καὶ ὡς δεκαπέντε ὥρας πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν

(α) Κατὰ τοὺς νεωτέρους Πίνακας τοῦ Βονδοκούρτ.

τῶν Ἰωαννίνων (α). Ἡ πόλεις αὕτη εἶναι ὀχυρὰ ἐκ φύσεως, καὶ διὰ τῆς τέχνης, διότι εἶναι μεταξὺ βράχων καὶ πετρῶν. Ἦτον ὅμως πρότερον Ἡγεμονία ἰδιαιτέρα (β) τῶν πέριξ αὐτῆς, καὶ ἐκεῖ ἡγεμόνευε πρότερον ὁ Ἀλῆ Πασσᾶς, ἔχων πατρόθεν τὴν ἀξίαν ταύτην. Αὕτη εἶναι λοιπὸν ἡ πόλις, ἥτις ἐγέννησε τὸν Ἀλῆ Πασσᾶν, τὸν Ἡγεμόνα ἤδη τῆς Ἠπείρου. Κατωτέρω δὲ ὀλίγον εἶναι Κῶμαι, τὸ Λέχι, ἔπειτα τὸ Μουλίνου, ἢ κατωτέρω, τὸ Φρέβουκι. Πλησίον δὲ τοῦ Μουλίνου πρὸς τὸ δυτικὸν εἶναι ἡ Σουζάτη, καὶ τὸ Γαρδίκι. Ἀπὸ τοῦ Τεπελέγγι κατέρχεται τὸ ὄρος Μερτζίκι, ὁ Λάκμων, μέχρι τῆς Νίτζης Κώμης ἀνωτέρω τῶν Ἰωαννίνων. Ταῦτα εἶναι τὰ ἐπισημότερα μέρη τῆς βορείας Ἠπείρου. Νῦν δὲ λέγομεν περὶ τῶν παραθαλασσίων καὶ μεσογείων ἅμα, ἀπὸ τοῦ βορείου μέρους ἀρχόμενοι, ἤτοι ἀπὸ τῶν Χειμεραίων (Χειμαριωτῶν).

§. ί. Χειμεραῖοι. Τὰ βουνὰ τῆς Χειμέρας, τὰ Κεραύνια ὄρη, ἐκτείνονται πρὸς

(α) Ὁ δὲ Πουκεβίλ. τάττει πρῶτον τὸ Βεράτι, ἔπειτα τὸ Τεπελέγγι. 64. 65. Ἐδῶ ἢ οὗτος σφάλλει, ἢ οἱ ἄλλοι· διότι δὲν ἀναφέρει ποταμὸν, ἀλλὰ ῥύακά τινα πλησίον.

(β) Πασσαλίκι.

μεσημβρίαν, ἀπὸ τοῦ Αὐλῶνος μέχρι τοῦ Δελβίνου καὶ Βουθρωτοῦ κατὰ τὴν μεσόγειον τῆς Ἠπείρου, καὶ ἔχουσι τόπους οἰκησίμους πρὸς βορρᾶν καὶ δύσιν, διότι ἔχουσι κοιλάδας πρὸς ἀμφότερα τὰ μέρη. Τὸ δὲ βορειανατολικὸν βουνῶδες μέρος, ὅπερ διορίζει ὁ ποταμὸς μέχρι τοῦ Τεπελένγι εἶναι ἀκατοίκητον, ἢ ἄγνωστον ἡμῖν, ἐπειδὴ οἱ πίνακες δὲν ἔχουσιν οὐδεμίαν Κώμην ἐκεῖ. Εἰς αὐτὰ τὰ μέρη λοιπὸν εἶναι διεσπαρμένοι οἱ Χειμεραῖοι ἀπὸ τῆς Κανίνης μέχρι τοῦ Πανόρμου. Ἡ μὲν Κανίνα εἶναι πρὸς τὰς βορείας κοιλάδας πλησίον τοῦ Αὐλῶνος. Ὁ δὲ Πάνορμος, ἀνωτέρω τοῦ Δελβίνου. Αἱ Κῶμαι αὐτῶν εἶναι πολλαί, πλὴν ἀγνοοῦμεν τὸν ἀριθμὸν, ἐκτὸς τινῶν παραθαλασσίων καὶ μεσογείων. Ὅθεν λέγομεν μόνον περὶ τούτων.

§. ια'. Πόλεις. Μετὰ τὴν Κανίναν εἶναι ἡ Ὄρχα, κατά τινας νῦν καλουμένη, ὁ πάλαι Ὠρικὸς, εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον. Κατωτέρω δὲ ταύτης, μετὰ τὸ Ἀκροκεραύνιον ἀκρωτήριον εἶναι λιμὴν μικρὸς, καὶ Κώμη Ἐριχὼ καλουμένη. Κατωτέρω δὲ ταύτης εἶναι ἡ Χειμέρα ἐπί τινος πετρώδους λόφου, ἔχουσα καὶ λιμένα μικρὸν, Πλάτ. 40, 18'. Μῆκ. 17°, 30'.

Ἡ πόλις αὕτη ἦτον τὸ πάλαι ὀχυρὰ καὶ ἐπίσημος, εἶχε καὶ θερμὰ λουτρά. Νῦν δὲ εἶναι ταπεινὴ καὶ ἄσημος. Κατωτέρω δὲ ταύτης εἶναι ἄλλη Γραμμάτα καλουμένη, καὶ ἔτι κατωτέρω, τὸ Σποτὸν, καὶ μετὰ τοῦτο εἶναι ὁ Πάνορμος λιμὴν καὶ Κωμόπολις ἐπίσημος, Πλάτ. 40, 7'. Μῆκ. 17°, 45'. Τὰ διαστήματα ἀπὸ τῆς Χειμέρας μέχρι τῆς Γραμμάτας, Σποτὸ καὶ Πανόρμου, εἶναι σχεδὸν ἴσα. Αὕτη εἶναι ἡ ἐπισημοτέρα Κωμόπολις, ὅπου γίνεται ἐμπόριον ἱκανὸν, καὶ συχνάζουσι καὶ ἄλλα ἔθνη. Ὅθεν καὶ οἱ περὶ αὐτὴν ἐγκάτοικοι εἶναι ὀλίγον τι πεπολισμένοι. Πρὸς τὸ ἐνδότερον δὲ ταύτης εἶναι ἄλλη Ἀλανδριανὰ ὀνομαζομένη, καὶ ἔτι ἀνωτέρω ἄλλαι, Παλαίσρα, ἅγιος Θεόδωρος, καὶ ἄλλη Βουνὸν, καὶ ἄλλαι. Ἄλλοι ὅμως ὀνομάζουσιν ἄλλως αὐτάς. Δουκάτας, Δρυμάτας, καὶ ἄλλας ἄλλως, ὥσε δὲν ἰξεύρομεν ποῖα εἶναι τὰ ὀρθότερα. Ἄλλοι δὲ τάττουσι τὰ Ἀλανδριανὰ κατωτέρω τοῦ Βουθρωτοῦ. Πρὸς τὸ ἐνδότερον δὲ ἀπὸ τῆς Κανίνης ὁμοίως πρὸς τὰ κάτω εἶναι, ἡ Χάρμοβα, Βουδέσιον, Πεσκιέρα, Νιβιζατιόψιον, Τραγία, Κολωνία, Ταζίδεις, Κατιζήδεις, Βενοί. Αὗται εἶναι πρὸς τὴν μεσόγειον,

εἰς τὸ ὄρος. Πρὸς τὴν κοιλάδα δὲ μεταξὺ τῶν Κεραυνίων ὀρῶν, καὶ τοῦ Κελυδνοῦ ποταμοῦ, τῆς νῦν Βογιούτζας, ὁμοίως ἀπὸ τῆς Κανίνης καὶ κάτω, εἶναι ἡ Καλούζη, Λουνέζη, ἡ Βένζα κατωτέρω τοῦ Τεπελέγγι πρὸς δυσμάς. Ἔπειτα εἶναι τὸ Γαρδίκιον κατωτέρω, καὶ οἱ Προγονάδεις, Βραμασκούριον, καὶ Σλεπεζη, Καλλίασσα καὶ Λαζουράτι, πρὸς δυσμὰς τῆς Ἐπισκοπῆς, καὶ κατωτέρω τοῦ Ἀργυροκάστρου.

Ἤθη. Πάντες οἱ Χειμεραῖοι εἶναι Χριστιανοί, ἔχουσι καὶ Ἀρχιερέα, ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν Τούρκων. Πρὸς τὸ μέρος δὲ τοῦ Αὐλῶνος εὑρίσκονται καὶ Λατῖνοι. Ἡ μὲν διοίκησις αὐτῶν εἶναι δημοκρατικὴ, ἀλλ' οἱ πλεῖσοι, καὶ μάλισα οἱ πρὸς τὸ βόρειον, καταγίνονται εἰς βίον ληστρικόν. Τὴν δὲ αἰτίαν τούτου ἀποδίδουσιν οἱ Περιηγηταὶ (α) εἰς τὴν ἀμέλειαν τῶν Ἱερέων, ἐπειδὴ εἶναι ἀκατήχητοι οἱ ἄνθρωποι εἰς τὰ δόγματα τῆς πίστεως, ὅθεν πηγάζει ὁ ἠθικὸς, ἥμερος καὶ κοινωνικὸς βίος. Καὶ μάλισα μᾶς κατηγοροῦν, λέγοντες, ὅτι οἱ δυτικοὶ πέμπουσι κατηχητὰς εἰς τὴν Κίναν καὶ Ἰαπωνίαν, καὶ εἰς τὰ

(α) Πουκεβίλ. Τόμ. γ'. 91.

πέρατα τῆς Οἰκουμένης, καὶ ἀγωνίζονται μὲ τόσους κόπους, ἔξοδα καὶ κινδύνους, νὰ ἐξημερώσωσι τὰ ἄγρια ἔθνη. Ἡμεῖς δὲ ἀμελοῦμεν καὶ ἀδιαφοροῦμεν, ἔχοντες ἔμπροσθεν εἰς τὰ ὄμματα ἡμῶν τοιούτους. Καὶ ἴσως ἔχουσι δίκαιον. Ἐπειδὴ ἔχομεν τοὺς τρόπους, καὶ δὲν γνωρίζομεν τὴν χρῆσιν καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν. Δὲν εἶναι ἄρα δυνατὸν νὰ περιφέρωνται ἐκεῖ πατέρες τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἢ καὶ ἄλλων Μοναστηρίων, μὲ ἅγια λείψανα καὶ ἄλλα τοιαῦτα Ἱερὰ, ἅπερ σέβεται καὶ τιμᾷ τὸ γένος; ἴσως δὲν εἶναι δύσκολον νὰ τοὺς παρακινήσωσι καὶ εἰς φιλομάθειαν κἂν πρὸς τὰ δόγματα καὶ ἱερὰν ἀκολουθίαν, ὥςε νὰ συσήσωσι καὶ σχολεῖα ἐπὶ τούτῳ, ἕως νὰ γλυκανθῶσιν ὀλίγον, ἔπειτα ἐκεῖνοι εὑρίσκουσι τοὺς τρόπους καὶ τὰ μέσα διὰ τὰ περαιτέρω μαθήματα, ὅταν φωτισθῶσιν ὀλίγον, καὶ γνωρίσωσι τὴν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν. Ἢ προσμένομεν νὰ ἁρπάσωσιν ἄλλοι καὶ αὐτούς. Δὲν ἀκούομεν τί γίνεται εἰς τὴν Συρίαν; Ἢ νομίζομεν μικρὰν ζημίαν τὸ πρᾶγμα. Διὰ τοῦτο συνειθίσαντες τὸν βίον τοῦτον, δὲν ὑποφέρουσιν ἄλλου, ἀλλὰ γίνονται στρατιῶται, οἱ μὲν Χριστιανοὶ ὅπου εὕρωσι μισθὸν· οἱ δὲ Τοῦρκοι, τῶν Ἀφρικανῶν Ἡγε-

μόνων, τῶν Βαρβαρέζων καλουμένων· οἱ δὲ Λατῖνοι, τῆς Νεαπόλεως, ὅπου εἶχον παλαιόθεν ἓν τάγμα Μακεδονικὸν καλούμενον ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Ἰλλυρίας καὶ Ἠπείρου συγκεκροτημένον. Οἱ Χειμεραῖοι ἐνθυμοῦνται ἔτι τὸν Γεώργιον Καστριώτην, καὶ τραγῳδοῦσι συνεχῶς μὲ πολὺν ἐνθουσιασμὸν τοὺς ἀγῶνας καὶ τὸν Ἡρωϊσμὸν αὐτοῦ.

Προϊόντα. Τὰ προϊόντα αὐτῶν εἶναι Γενήματα, Ἔλαιον, Μαλλίον, Βαλανίδιον, Ῥητίνη, Δέρματα, Σουμάκιον, ἢ τὸ Ῥούδιον (α) λεγόμενον, καὶ ξυλική. Τὰ πλεῖσα τούτων πωλοῦνται εἰς τὸν Πάνορμον. Ἔτι δὲ καὶ εἰς τὸν Αὐλῶνα, καὶ εἰς ἄλλους μικροὺς λιμένας, τοὺς ὁποίους ὀνομάζουσι Σκαλώματα. Ἀντὶ τούτων δὲ λαμβάνουσι τουφέκια καὶ πιστόλια τῆς Βρεσκίας, καὶ καπότα τῆς Καλαβρίας. Ἔτι δὲ καὶ χρήματα, ὅταν δὲν ἔχωσι χρείαν ἀλλαγῆς.

§. ιβ'. Ἀργυρόκαστρον. Κατώτερον τοῦ Πανόρμου. καὶ πρὸς τὸ ἐσώτερον, καὶ πέραν τῶν βουνῶν τῆς Χειμάρας τάττουσιν οἱ Γεωγράφοι τὸ

(α) Ῥοῦς ἐλέγετο τοῦτο Ἑλληνιστί. Ὅθεν ἐγένετο Ῥούδι.

Ἀργυρόκαστρον, Πλάτ. 40, '7, Μῆκ. 18°,6', πλησίον τινὸς ποταμοῦ τοῦ Ἀργυροκάστρου καλουμένου. Ἄλλοι δὲ ὀνομάζουσι Δρίνον τὸν ποταμὸν τοῦτον, ὅς τις ἑνώνεται μὲ τὸν Κελυδνὸν πλησίον τὸ Τεπελέγγι, καὶ σχηματίζουσι μεσοποταμίαν τὴν μεταξὺ χώραν ἀπὸ τοῦ Δελβινάκη μέχρι τῆς Κλεισούρας, ὅπου γίνεται τὸ κόλπωμα τοῦ Κελυδνοῦ. Καὶ ἐπειδὴ τὸ Ἀργυρόκαστρον εἶναι ἔξω τοῦ ποταμοῦ, δὲν ἀναφέρεται ἐκεῖ. Ἀπέχει δὲ ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν ὡς δέκα λέγας, ὡς λέγει ὁ Πουκεβίλ. Ἀπὸ δὲ τῆς Θαλάσσης εἶναι πλησιέστερον. Ἡ Θέσις εἶναι κοιλὰς μεγάλη μεταξὺ τῶν βουνῶν τῆς Χειμάρας, καὶ τοῦ Μερτζίκου, ἥτις ἐκτείνεται μέχρι τοῦ Αὐλῶνος εἰς διάστημα δεκαπέντε λεγῶν. Ἐκεῖθεν διαβαίνει ὁ δρόμος ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων εἰς τὸ Τεπελέγγι, τὸ ὁποῖον εἶναι ὡς ἓξ λέγας κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸ βόρειον. Ἡ πόλις αὕτη εἶναι ὀχυρὰ καὶ μεγάλη, ἔχει ὡς τέσσαρας χιλιάδας οἴκους, καὶ εἴκοσι χιλιάδας ἐγκατοίκους, καὶ Ἀρχιερέα τὸν Δρυϊνουπόλεως καὶ Ἀργυροκάστρου. Πρότερον μὲν ἦτον Ἡγεμονία ἰδιαιτέρα, ἤδη δὲ ὑπόκειται εἰς τὸν Ἡγεμόνα τῶν Ἰωαννίνων. Κατωτέρω δὲ εἶναι ἡ Κώμη Ἐπισκοπὴ, ἔτι κατωτέρω

τὸ Δελβινάκι, δεξιόθεν τοῦ ποταμοῦ. Πρὸς ὀυσμας δὲ ἀριστερόθεν τοῦ ποταμοῦ εἶναι ὡς εἴρηται ἡ Λαζουράτη, ἔπειτα ἡ Νιβίτζα, καὶ ἄλλαι. Τινὲς δὲ γράφουσι καὶ μίαν Κώμην Φοινίκην, πρὸς ὀυσμὰς τῆς Νιβίτζης ταύτης. Κατωτέρω δὲ εἰς τὸ παραθαλάσσιον, καὶ ἀνωτέρω τῶν Ἁγίων Σαράντα, γράφουσι καὶ ἄλλην Νιβίτζαν.

§. ιγ'. Ἅγιοι Σαράντα. Κατωτέρω δὲ τοῦ Πανόρμου εἶναι ἄλλος μικρὸς Πάνορμος καλούμενος. Ὀλίγον δὲ κατωτέρω τούτου εἶναι ἄλλος, ὅπου εἶναι ἡ Κώμη Ἅγιοι Σαράντα καλουμένη, εἰς ἕνα ὕψωμα τραχὺ καὶ κατάξηρον. Ἐκεῖ σώζονται τὰ ἐρείπια δύο παλαιῶν πύργων, οἵτινες ἐκτίσθησαν εἰς φύλαξιν τοῦ λιμένος, ἢ τῆς Κώμης. Ὁ περίξ αὐτῆς τόπος εἶναι τραχὺς καὶ ἄκαρπος. Ἐνταῦθα νομίζουσιν ὅτι ἦτον ἡ Ἐλάτεια.

§. ιδ'. Δέλβινον. Κατωτέρω δὲ ταύτης καὶ πρὸς τὴν Μεσόγειον εἶναι τὸ Δέλβινον ἐπί τινος λόφου εἰς τὰς ἄκρας τῶν Κεραυνίων ὀρῶν, Πλάτ. 39°, 50'. Μῆκ. 18°, 4'. Ἡ πόλις αὕτη εἶναι ὀχυρὰ καὶ εἰς θέσιν ἁρμοδίαν, ἔχει καὶ ὡς ὀκτὼ χιλιάδας ἐγκατοίκους, καὶ πρότερον ἦτον Ἡγεμονία ἰδιαιτέρα, ἤδη δὲ ὑπόκειται εἰς τὸν

Ἡγεμόνα τῶν Ἰωαννίνων. Εἰς τὰ πέριξ δὲ ταύτης κατοικοῦσι τινὲς Ἀλβανοὶ εἰς μικρὰς Κώμας. Τὰ δὲ προϊόντα τοῦ τόπου τούτου εἶναι ξυλικὴ, Βαλανίδιον, καὶ Κατράνι. Μετὰ δὲ τὸ Δέλβινον πρὸς τὰ Ἰωάννινα εἶναι τὸ Δελβινάκι εἰς κοιλάδα ἔφορον. Ἔπειτα ἡ Δρίτζα, Κωμόπολις, ὅπου κατοικοῦσιν Ἀλβανοὶ Χρισιανοὶ, ἔχοντες πολλὰς Ἐκκλησίας, καὶ ἓν μοναστήριον. Ἐκεῖ γίνεται καὶ κάλλιστος οἶνος. Ἔπειτα εἶναι τὸ Καρκαλόπουλον.

§. ιε'. Βουθρωτόν. Κατωτέρω δὲ τῶν Ἁγίων Σαράντα εἶναι τὸ Βουθρωτὸν. Πλάτ. 39°, 42'. Μῆκ. 17°, 57'. Αὕτη ἡ πάλαι λαμπρὰ πόλις ἔπαθε πολλὰς δυσυχίας πολέμων, καὶ τέλος ἔμεινε τῶν Ἐνετῶν. Ἔπειτα δὲ ἔλαβον αὐτὴν οἱ Γάλλοι τῷ 1797, ἀλλὰ μετ' ὀλίγου ἀφῆκαν αὐτὴν πάλιν, καὶ ἤδη ὑπόκειται εἰς τὸν Ἡγεμόνα τῶν Ἰωαννίνων. Ἀγνοοῦμεν πόσοι εἶναι οἱ ἐγκάτοικοι, ὅμως φαίνεται ὅτι εἶναι πολλοὶ Χρισιανοὶ, ἔχουσι καὶ Ἀρχιερέα. Ὁ λιμὴν αὐτῆς εἶναι κάλλιστος, ὁ δὲ κόλπος ἰχθυοτρόφος, ὥσε γίνεται καὶ χαυγιάριον ἱκανὸν, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ἐμπόριον αὐτῶν, ὅπου δὲν λείπουσί ποτε πλοιάρια τῶν Κερκυραίων, διότι ἡ Κέρκυρα εἶναι ἀντίπεραν.

§. ις'. Κονίσπολις. Κατωτέρω δὲ τοῦ Βουθρωτοῦ εἶναι ἡ Κονίσπολις, Κωμόπολις παραθαλασσία, ὅπου κατοικοῦσι Τοῦρκοι, ὡς ἑξακόσιαι φαμηλίαι. Πρὸς τὸ ἐνδότερον τούτων φαίνεται ὅτι εἶναι καὶ οἱ Βραγκαλάται.

§. ιζ'. Φυλάται. Κατωτέρω δὲ τούτων εἶναι ἡ Κερασία, Κώμη καὶ λιμὴν τῶν Φυλάτων. Ἡ δὲ Κωμόπολις αὐτῶν Φυλάτη καλουμένη εἶναι εἰς τὸ ἐνδότερον, Πλάτ. 39°, 40'. Μῆκ. 18°, 5'. Οὗτοι εἶναι ὡς ὀκτὼ χιλιάδες καὶ κατοικοῦσιν εἰς πολὰς Κώμας, ἔχοντες κοινὸν δημοκρατικὸν σύσημα, καὶ τρόπου τινὰ εἶναι ἐλεύθεροι, πληρώνοντες μόνον τὸν συνήθη φόρον εἰς τὸν Ἡγεμόνα τῶν Ἰωαννίνων. Εἶναι μὲν γείτονες τῶν Σουλιωτῶν, ὅμως ποτὲ δὲν συνεμάχησαν μὲ αὐτοὺς, καταγινόμενοι νὰ φυλάξωσι μόνον τὴν ἰδίαν ἐλευθερίαν. Ἡ χώρα αὐτῶν εἶναι εὔφορος καὶ μάλιστα ἐλαιοτρόφος.

§. ιή. Γουμενίτζα καὶ Σαϋάδεις. Κατωτέρω δὲ τούτων εἶναι ἡ Κώμη Γουμενίτζα, καὶ λιμὴν μικρὸς, καὶ ἔτι κατωτέρω ἄλλη Κώμη καὶ λιμὴν Σαϋάδεις καλουμένη, ὅπου οἱ ἐγκάτοικοι καταγίνονται εἰς τὴν ἁλιευτικήν. Περὶ αὐτὰς δὲ εἶναι καὶ ἄλλαι Κῶμαι.

§. ιθ'. Μαργαρίτα. Κατωτέρω δὲ τούτων καὶ ὀλίγον πρὸς τὸ ἐνδότερον εἶναι ἡ Κωμόπολις Μαργαρίτα, Πλάτ. 39°, 25'. Μῆκ. 18°, 15'. Ἔχει καὶ φρούριον, ὅπου κατοικοῦν Τοῦρκοι. Ἡ περιοχὴ τῆς χώρας ταύτης εἶναι ἱκανὴ, περιέχουσα πολλὰς Κώμας, τὰς ὁποίας ἐξουσίαζον οἱ ἐκεῖ πρωτεύοντες Τοῦρκοι. Οὗτοι εἶχον πόλεμον μὲ τοὺς Σουλιώτας, οἵτινες ἔλαβον ἀπ' αὐτῶν τὰς ἑξῆς Κώμας.

Ἄρτζαι.	Κελλίον.
Βερμπέτζαν.	Κολούριον.
Γκανῆν.	Λουγκαβίους.
Γλυκύ.	Μουτζακάτας.
Γορίτζαν.	Μπεμπήλιον.
Γιανούτζην.	Μπουτάριον.
Γρόπας.	Νεμίτζαν.
Ζαβροῦχον.	Νιακάτας.
Ζαροβίναν.	Ποταμιάν.
Κατζανοχῶριον.	Περιχάτας.
Κλεισούραν.	Παλιοκιτζιάτας.
Κοῦνιν.	Στάνοβον.
Κορυτιανήν.	Σπαθάριον.
Κορώνην.	Σαλέσσιον.
Κορωνόπουλον.	Σκάνδαλον.

Τζεκούριον. Χοίκην.

Τουρκουπάλουκου.

Ταύτας τὰς Κώμας εἶχον οἱ Μαργαριτηνοὶ πρὶν ἐκτανθῶσιν οἱ Σουλιῶται. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἦσαν μικραὶ αἱ Κῶμαι αὗται, διότι ἀπὸ τοῦ Σοῦλι ἕως εἰς τὴν Μαργαρίταν εἶναι ἓξ ὡρῶν δρόμος, καὶ οἱ Σουλιῶται εἶχον τὸ τεσσάρων ὡρῶν διάσημα.

§. κ'. Παραμυθία. ὀλίγον τι πρὸς τὸ ἀνατολικὸν τῆς Μαργαρίτης εἶναι ἡ Παραμυθία, ἔχουσα καὶ αὐτὴ ἱκανὴν περιοχὴν, καὶ Κώμας πολλὰς, τὰς ὁποίας ἐξουσίαζον οἱ ἐκεῖ πρωτεύοντες Τοῦρκοι. Ὅθεν ἔλαβον καὶ ἐξ αὐτῶν τόπον ἱκανὸν οἱ Σουλιῶται· Ἡ Παραμυθία ὠνομάζεται καὶ Κάστρον τοῦ Δουάτου. Οἱ δὲ Τοῦρκοι ὠνομάζουσιν αὐτὴν Ἀϊδωνά. Αὕτη ἦτον ἡ μητρόπολις τῶν Τζιάμιδων, ἢ Θυάμιδων, ὡς νομίζουσί τινες, ἐπειδὴ ἦσαν περὶ τὸν Θύαμιν ποταμὸν. Εἶναι ὅμως οἱ πλεῖστοι Χριστιανοὶ, ἔχουσι καὶ Ἀρχιερέα.

§. κά. Σοῦλι. Πρὸς ἀνατολὰς τῆς Παραμυθίας εἶναι τὸ δύσβατον ὄρος Σοῦλι καλούμενον, Πλάτ. 39°, 24'. Μῆκ. 18°, 36'. Ἀπὸ τὸ Σοῦλι μέχρι τῶν Ἰωαννίνων πρὸς Ἄρκτον, εἶναι δεκατεσσάρων ὡρῶν δρόμος. Μέχρι τῆς Παραμυθίας ὀκτώ· μέχρι τῆς Μαργαρίτης ἓξ· μέχρι τῆς Πάργας ὀκτώ· μέχρι τῆς Ἄρτης δεκατέσσαρες· μέχρι τοῦ Λούρου ἑπτὰ· μέχρι τῆς Πρεβέζης δεκατρεῖς (α). Ἡ ἀρχὴ τούτου τοῦ διαβοήτου γένους εἶναι ἄγνωστος, πῶς καὶ πόθεν ἀνέβη, καὶ ἐρίζωθη εἰς ἐκεῖνο τὸ ηλίβατον ὄρος· ἐπειδὴ ὅσα εἶπον μέχρι τοῦδε εἶναι ἀπίθανα· ὅσα δὲ ἔλεγον αὐτοὶ ἐκ παραδόσεως, εἶναι ταῦτα. Τινὲς Ποιμένες ἐκ τῆς ἐκεῖ πλησίον Κώμης Γαρδίκιον καλουμένης (β), ξενοχωρούμενοι ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἀνέβησαν εἰς τὸ ὄρος καὶ ἔμειναν ἐκεῖ εἰς ἀσφάλειαν. Ἰδόντες δὲ καὶ οἱ περίοικοι τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀσφάλειαν τοῦ τόπου, συνέῤῥεον ἐκεῖ κατ' ὀλίγον, καὶ ηὔξανεν ὁ ἀριθμός. Τοῦρκος δέ τις Σοῦλις ὀνομαζόμενος, ὥρμησε νὰ διώξῃ αὐτοὺς ἐκεῖθεν, καὶ ἐφονεύθη εἰς τὴν μάχην. Ὅθεν ὠνόμασαν τὸ Ὄρος Σοῦλι, ὅπου ἔπεσεν ὁ Σοῦλις (γ).

(α) Κατὰ τὸν αὐτόπτην συγγραφέα τῆς Ἱστορίας τῶν Σουλιωτῶν, ὅθεν ἔχομεν τὰ περιστατικὰ ταῦτα.

(β) Ἄλλη ὅμως εἶναι ἡ ῥηθεῖσα ὁμώνυμος Κώμη τῶν Τούρκων πλησίον τοῦ Τεπελέγγι οὖσα. Αὕτη δὲ ἦτον τῶν Σουλιωτῶν.

(γ) Τοιαῦτα ὀνόματα τῶν Ἀλβανῶν εὑρίσκονται πολλὰ· ἐπειδὴ τὸ, Σουλιμάνης, ὑποκορύζουσιν εἰς τὸ Σοῦλι. Ὅθεν πᾶς Σουλιμάνης ὀνομάζεται Σοῦλις παρ' αὐτοῖς.

Ἡ δὲ ἀρχὴ αὕτη εἶναι νέα, διότι ὡς λέγουσι, πρὸ ἑβδομήκοντα χρόνων μόλις εὑρίσκοντο εἰς τὸ Σοῦλι διακόσιοι ἄνδρες ἱκανοὶ νὰ φέρωσιν ὅπλα. Ἦσαν ὅμως ἀείποτε ὑποκείμενοι τῆς Πόρτας, γνωρίζοντες αὐθέντην ἕνα Σπαχὴν τῶν Ἰαννίνων Μπεκίρ Μπέην ὀνομαζόμενον, ὅστις ἤρχετο ἐκεῖ ἅπαξ τοῦ χρόνου, καὶ ἐλάμβανε τὸν συνήθη φόρον τῆς ὑποταγῆς. Κατ' ὀλίγον τοίνυν συνήθροίσθησαν πολλοὶ, καὶ μὴ ἔχοντες τροφὰς ἱκανας, ἥρπαζον ἐκ τῶν γειτόνων Ἀγάδων τὰς Κώμας, δικαιολογούμενοι, ὅτι δὲν ἁρπάζουσι ξένα, ἀλλὰ τὰ ἴδια, τὰ ὁποῖα αὐτοὶ ἀναγκαζόμενοι ἀφῆκαν, καὶ ἔφυγον εἰς τὸ κατάξηρον ὄρος. Καὶ οὕτως εἶχε τὸ πρᾶγμα· ἐπειδὴ εὑρίσκοντο κατα τοὺς νεωτέρους χρόνους, ὅτε ἤκμαζον οἱ Σουλιῶται, πεντακόσιαι ἑξῆντα γενεαί, ἤτοι φαμιλίαι, τῶν ὁποίων ἡ ἀρχὴ ἦτον γνωστὴ, ὅτι κατάγονται ἐκ πῶν περιοίκων τόπων καὶ χωρίων τῆς Ἠπείρου. Μόνον δύο γενεῶν ἡ ἀρχὴ δὲν εὑρέθη, καὶ ἐνόμιζον, ὅτι αὐταὶ ἦσαν αἱ ἀρχαιότεραι. Διὰ τοῦτο λοιπὸν εἶχον πολέμους συνεχεῖς μὲ τοὺς γείτονας Ἀγάδας τῆς Μαργαρίτης, Παραμυθίας, καὶ Ἰωαννίνων, καὶ εὐδοκιμοῦντες ἤυξανον, ἁρπάζοντες τὰς Κώμας αὐτῶν,

ὥςε συνεκρότησαν διοίκησιν δημοκρατικὴν, ἥτις περιεῖχεν ἑξηνταὲξ Κώμας, καὶ χιλίους πεντακοσίους πολεμιςάς. Ἀπὸ μὲν τοὺς Μαργαριτηνοὺς ἐκυρίευσαν τὰ ῥηθέντα χωρία, ἀπὸ δὲ τοὺς Παραμυθιώτας καὶ Ἰωαννίτας Ἀγάδας ἔλαβον τὰ ἑξῆς.

Ἀρδόσιον.	Κοντάτας.
Ἀλσοχώριον.	Κουτζιανόπουλαν.
Βύλιαν.	Κλεπάδην.
Γλύβιτζαν.	Λύβαν.
Γοράναν.	Μπέσιαν.
Γκινάλαν.	Μοκοβίναν.
Γιοργάνην.	Μουλιαράτας.
Γολύμην.	Μπάλαν.
Δραγοβέζην.	Νικολισίους.
Ζιγάριν.	Παλαιοχώριον.
Ζερλίαν,	Ῥουμανάτας.
Ζέρμην.	Σέσσιν.
Ζεφλίκιον.	Συσροῦνιν.
Ζεσιάναν.	Σεριζιάναν.
Κολιούς.	Σκιάδαν.
Κορισιανήν.	Τερβυζιάναν.
	Τόσκησιν.

Τὰ πρώτισα καὶ ἀρχαιότατα χωρία τῶν Σουλιωτῶν ἦσαν τέσσαρα. Τὸ Σοῦλι, Γκιάφας,

Ἀβαρίκος καὶ Σαμωνίβα. Ἀφ' οὗ δὲ ἐπληθύνθησαν, ᾐ ἐκυρίευσαν καὶ τοὺς ῥηθέντας τόπους, ἔπεμψαν ἑπτὰ ἀποικίας ἔξω εἰς τοὺς κυριευθέντας τόπους, εἰς τὸ χωρίον Τζεκούριον, Περιχάτην, Βύλιαν, Ἀλσοχώριον, Κουτάτας, Γιονάλαν, Ζερλήκιον. Ἡ ἐπικράτεια αὐτῶν ἀπὸ μεσημβρίαν πρὸς βορρᾶν ἦτον ἕνδεκα ὡρῶν· τὸ δὲ πλάτος μόλις τριῶν. Αἱ δὲ ἀποικίαι ἀπεῖχον ἀπὸ τοῦ Σουλι, ἄλλη μὲν δύο, ἄλλη δὲ τρεῖς ἢ τέσσαρας, ἢ τέλος πέντε ὥρας. Ὅτε δὲ συνέβαινε πόλεμος, οἱ ἀνδρειότεροι ἐκ τούτων τῶν ἀποικιῶν ἤρχοντο εἰς τὴν μητρόπολιν, δηλαδὴ εἰς τὸ Σοῦλι, ὅπου ἦτον τὸ στρατόπεδον καὶ ἡ ἀποσκευή, καὶ ἐκεῖθεν ἐστράτευον κατὰ τὰς περισάσεις. Οἱ δὲ ἄλλοι εἰργάζοντο τὴν γῆν ἀνενόχλητοι· διότι ἐν ὅσῳ ἔλαμπεν ἡ ἀκτὶς τοῦ Σουλίου, ἐφώτιζε πάντα τὰ περίχωρα, ὥστε οἱ ἐχθροὶ δὲν ἐπλησίαζον εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν. Οἱ δὲ ἐχθροὶ ἐδοκίμαζον πάντοτε νὰ κυριεύσωσι τὸ Σοῦλι, ἵνα κόψωσι τὴν ῥίζαν, τὸ ὁποῖον ἦτον δύσβατον, εἶχε καὶ ξενὰ εἰς τοὺς πρόποδας δυσπέρασα. Οὗτοι οἱ γενναῖοι ἄνδρες ἐσυνείθισαν οὕτως εἰς τὰ ὅπλα, εἰς τὴν ἀφοβίαν καὶ εἰς τὴν καταφρόνησιν τοῦ θανάτου ὑπὲρ πατρίδος, ὥστε ἔδειξαν τεράσια ἀμίμητα εἰς πολλοὺς πολέ-

μους, καὶ εἰς πολλὰς περισάσεις, μόνον διὰ τῆς φυσικῆς ἀγχινοίας καὶ ἐπιτηδειότητος, τὰ ὁποῖα δὲν διαφέρουσι παντελῶς ἀπὸ τὰ κατορθώματα τῶν προγόνων αὐτῶν Ἑλλήνων. Οἱ πόλεμοι αὐτῶν εἶναι πολλοὶ καὶ ἔνδοξοι, τοὺς ὁποίους ἔγραψαν διάφοροι Ἱστορικοί, καὶ εἶναι ἰδιαιτέρα πραγματεία. Εἷς δὲ τούτων τῶν Ἱστορικῶν ἐπαινεῖ αὐτοὺς μάλιστα, διότι ἐπολέμουν μὲ Ἕλληνας, τοὺς Ἀλβανοὺς, οἱ ὁποῖοι εἶναι ὅλοι Ἕλληνες, καὶ ἐτουρκεύθησαν· ἐπειδὴ ἐνθυμοῦνται ἔτι, ὅτι ἐτουρκεύθησαν καὶ νεωστὶ φαμιλίαι ὁλόκληραι. Τέλος δὲ ἐνίκησεν αὐτοὺς ἡ δύναμις ἅμα καὶ πολιτικὴ τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ τῷ 1803, καὶ ἐφονεύθησαν οἱ πλεῖστοι εἰς τὸν φρικτὸν ἐκεῖνον πόλεμον· ὅσοι δὲ ἐσώθησαν, ἔφυγον εἰς τοὺς Κορφοὺς, καὶ εἰς τὰς λοιπὰς Ἰονικὰς νήσους.

§. κβ'. Πάργα. Κατωτέρω δὲ τῆς Μαργαρίτης ὡς δύο ὥρας καὶ μισὴν, εἶναι ἡ Πάργα, Πλάτ. 39°, 18'. Μῆκ. 18°, 16', ἐπί τινος πέτρας ἐκτεινομένης εἰς τὴν θάλασσαν εἰς εἶδος χερσονήσου. Ἔχει καὶ φρούριον ὀχυρὸν, ὅπερ ἔκτισαν οἱ Ἐνετοί. Ἅπασα δὲ ἡ περιφέρεια αὐτῆς, ἥτις ἔχει δύο λιμένας, χερσόνησος οὖσα, εἶναι ὡς ἓν μίλιον, περιέχουσα ὀκτακοσίους

οἴκους, ὧν οἱ μὲν τετρακόσιοι εἶναι ἐν τῷ φρουρίῳ, οἱ δὲ ἄλλοι ἔξω. Εἶναι ὅμως πανταχόθεν ὀχυρὰ καὶ δυσεπίβατος. Κατὰ τὰς ἐκεῖ σωζομένας μαρτυρίας, ἡ πόλις ἐκτίσθη πρὸ τετρακοσίων χρόνων ἀνωτέρω τῆς Θαλάσσης ὡς μίαν ὥραν, ὅπου ὠνομάζεται ἔτι ὁ τόπος Παλαιόπαργα, πλησίον τῆς Κώμης Ἀγειὰς καλουμένης. Ἐκεῖ εἶναι καὶ ἄλλη κώμη Σινίτζα. Ἔπειτα δὲ μετετέθη ἐκεῖ, διὰ τὴν ὀχυρότητα τοῦ τόπου ἴσως. Ὁ δὲ Μελέτιος καλεῖ αὐτὴν Ὑπαργον Ἑλληνικώτερον. Ἡ ἐπικράτεια αὐτῆς εἶναι ὡς δέκα μιλίων Ἰταλικῶν περὶ τὴν πόλιν εἰς σχῆμα ἡμικυκλίου, ἐν ᾗ ἐμπεριέχονται Ἐλαιῶνες, Ἀμπελῶνες καὶ Κῆποι κάλλιστοι, λειμωνιῶν καὶ ἄλλων τοιούτων καρπῶν. Οἱ δὲ Ἐλαιῶνες σχηματίζουσι δάση θέας ἄξια. Ἔχει καὶ ὀλίγην γεωργήσιμον γῆν. Οἱ δὲ Ἐγχώριοι καταγίνονται εἰς τὴν καλλιέργειαν τούτων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐπειδὴ ὁ λιμὴν αὐτῶν δὲν εἶναι καλός. Ὅθεν μόλις ἔχουσι καὶ ὡς δεκαπέντε πλοῖα, καὶ ἐμπορεύονται θαλασσοποροῦντες. Πρῶτον μὲν ἦσαν ἐλεύθεροι δημοκρατικῶς πολιτευόμενοι, ὡς καὶ οἱ Σουλιῶται, καὶ ἄλλοι πολλοί. Ἐνοχλούμενοι δὲ ἀείποτε ὑπὸ τῶν γειτόνων, ὑπέπεσον

ὑπὸ τὴν προσασίαν τῶν Ἐνετῶν τῷ 1401, διὰ συνθήκης, ἥτις ἐγένετο εἰς τοὺς Κορφοὺς, καὶ τῷ 1447 ἐπεκυρώθη ἐν τῇ Βενετίᾳ. Κατὰ δὲ τοὺς 1571 ἔπαθον πάλιν πολλὰ κακὰ ὑπὸ τῶν γειτόνων Τούρκων, καὶ διὰ τοῦτο ἔκτισαν τὴν νῦν πόλιν τῷ 1575, καὶ μετῴκησαν ἐκεῖ. Κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐκτίσθη καὶ ἡ Μαργαρίτα. Ἐγένοντο δὲ γενεαὶ, ἢ φαμιλίαι εἰς τὴν Πάργαν τριάκοντα καὶ μία. Ἀλλὰ συνέβη ποτὲ πανώλης νόσος, καὶ ἔφθειρε τὰς δεκατέσσαρας. Ὅθεν ἔμειναν ὕστερον μόνον δεκαεπτὰ, ἐξ ὧν συμποσοῦνται ὡς χίλιοι ἱκανοὶ φέρειν ὅπλα. Πρότερον μὲν ὑπεφέροντο ὁπωσοῦν τὰ δεινὰ, ἐν ὅσῳ ἦσαν ὀλιγώτεροι ἐκεῖ οἱ Τοῦρκοι, καὶ περισσότεροι οἱ Χριστιανοὶ, οἵτινες ἐμάχοντο ἀδιακόπως, ὡς εἴρηται, ὅτι ὁ πόλεμος δὲν ἔπαυσέ ποτε εἰς τὴν Ἤπειρον. Ἀλλ' ὑστερώτερον ἀφ' οὗ ἐτουρκεύθησαν καὶ πολλοὶ Χριστιανοὶ, ἐπλήθυναν οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν, καὶ τὰ δεινὰ ὁμοίως. Ὅθεν ὑπέφερον πολιορκίας, καταδρομὰς καὶ λεηλασίας συνεχεῖς. Ἀνθίσαντο ὅμως γενναίως βοηθούμενοι καὶ ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν. Διὰ τοῦτο παρεκίνουν αὐτοὺς οἱ Ἐνετοὶ, νὰ ἀφήσωσι ταύτην τὴν περιμάχητον πόλιν, καὶ νὰ μετοικήσωσιν εἰς τὴν ἀντίπεραν νῆσον Παξοὺς

καλουμένην, καὶ δεκαοκτὼ μίλια ἀπέχουσαν τῆς ξηρᾶς. Ἀλλ' ἐκεῖνοι δὲν ἤθελον νὰ ἀφήσωσι τὴν γῆν ἐκείνην, ὅπου ἦσαν τὰ ὀστᾶ τῶν γονέων αὐτῶν. Τέλος δὲ ἀφ' οὗ ὑπέφερον τοσούτους πολέμους καὶ πολυχρονίους πολιορκίας, ὑπέπεσον καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Γάλλων, καὶ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Πρεβέζης, συνεμάχησαν μὲ τοὺς Σουλιώτας, φοβούμενοι τὸν Ἡγεμόνα τῶν Ἰωαννίνων, ἔχοντες ἔτι καὶ ὀλίγην φρουρὰν τῶν Γάλλων. Ὕστερον δὲ, ἐπειδὴ ἤρχετο ὁ ζόλος τῶν Ῥώσσων καὶ Τούρκων τῷ 1798, κατὰ τῶν Γάλλων, παρεκάλεσαν τοὺς Γάλλους, καὶ ἀνεχώρησαν εἰς τοὺς Κορφοὺς, ἵνα μὴ πολιορκηθοῦν ἐξ αἰτίας ἐκείνων. Τέλος δὲ ὑπετάχθησαν εἰς τὴν Πόρταν, μὲ συνθήκην, καὶ οὕτως ἦλθεν ἐκεῖθεν διοικητὴς τῷ 1801. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις εἰρήνην τῷ 1815, συμπεριελήφθη καὶ ἡ Πάργα μὲ τὰς Ἰονικὰς νήσους ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἄγγλων. Τῷ δὲ 1819 ἐπώλησαν αὐτὴν οἱ Ἄγγλοι εἰς τὸν Ἡγεμόνα τῆς Ἠπείρου. Τότε αἱ ἐγκάτοικοι ἔδειξαν τὸν διάπυρον πρὸς τὴν πατρίδα πόθον, καὶ τὴν πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτῶν εὐσέβειαν. Ἐπειδὴ ἦτον ἀνάγκη νὰ φύγωσιν ἐκεῖθεν, ἀνάψαντες πυ-

ρὰν εἰς τὴν ἀγοράν, εἰς τὴν Ἐσίαν τῆς πόλεως, καὶ κομίσαντες ἐκεῖ τὰ ὀστᾶ τῶν προγόνων, ἔκαυσαν αὐτὰ πάντα, ἔπειτα ἀνεχώρησαν εἰς τοὺς Κορφοὺς, καὶ περιπλανῶνται, ζητοῦντες ἄλλην πατρίδα, ὡς καὶ οἱ περισωθέντες Σουλιῶται. Οἱ Ἕνετοὶ ὠνόμαζον τὴν Πάργαν ὄμμα καὶ ὠτίον τῶν Κορφῶν, ἐπειδὴ εἶναι ἀντικρὺ σχεδὸν τῆς κατωτέρας ἄκρας τῶν Κορφῶν. Τοὺς δὲ ἐγκατοίκους αὐτῆς λέγουσιν ὡς τέσσαρας χιλιάδας.

§. κγ'. Φαναρίον. Κατωτέρω δὲ τῆς Πάργας, ὅπου εἶναι μικρός τις λιμὴν, εἶναι τὸ Φαναρίον, πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Θυάμιος ποταμοῦ, ὡς νομίζει ὁ Μελέτιος. Ὁ δὲ ποταμὸς ὀνομάζεται τώρα Γλυκύς.

§. κδ'. Ῥηνιάσσα. Κατωτέρω δὲ τοῦ Φαναρίου, καὶ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς Πρεβέζης εἶναι ἡ Ῥηνιάσσα, Κώμη παραθαλασσία, ἔχουσα καὶ φρούριον παλαιὸν, ὅπου κατοικοῦσι δέκα φαμιλίαι Τούρκων. Ἔξωθεν δὲ εἶναι ὡς τριάντα Καλύβαι, καὶ κατοικοῦν Χριστιανοί. Μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Σουλίου κατέφυγον εἰς τὴν Κώμην ταύτην ὡς εἴκοσι φαμιλίαι τῶν Σουλιωτῶν, γυναῖκες μόνου μὲ τὰ τέκνα αὐτῶν. Ἐπει-

δὴ δὲ ὥρμησε τὸ στράτευμα ὕστερον καὶ ἐκεῖ, ἡ φαμιλία τοῦ Σουλιώτου Γεωργάκη Μπότζη καλουμένου, ἐφοβήθη τὸν θάνατον καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν, ἥτις εὑρέθη εἰς ἕνα Πύργον Κουλὰ τοῦ Δημουλὰ ὀνομαζόμενον. Ὅθεν ἡ Πρεσβύτις τῆς φαμιλίας Δέσπος καλουμένη, εἶπε πρὸς τὰς θυγατέρας, νύμφας καὶ ἐγγονοὺς αὐτῆς, τί προτιμῶσι, τὸν θάνατον, ἢ τὴν αἰχμαλωσίαν. Μυριάκις τὸν θάνατον, ἀπεκρίθησαν. Ὅθεν ἔβαλεν εἰς τὴν μέσην τοῦ οἴκου τὸ κιβώτιον, τὸ ὁποῖον ἦτον γεμάτον φουσέκια· ἔπειτα παρέταξε περὶ αὐτὸ ὡς χορὸν κυκλοειδῆ τὰ ἱερεῖα τῆς θυσίας, τὰ ὁποῖα ἦσαν δέκα, καὶ μὲ αὐτὴν ἑνδεκα ψυχαί, θύματα λογικά. Αὐτὴ δὲ ἐπιτελοῦσα τὴν ὑπουργίαν τῆς Ἱερείας, καὶ παρασκευάζουσα τὴν θυσίαν, ἀφ' οὗ ἡτοιμάσθησαν ὅλα, καὶ ἠσπάσθηταν τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν, ἔλαβε τὸν δαυλὸν εἰς τὰς χεῖρας, ἔπειτα ἐχάθη καὶ αὐτὴ εἰς τὴν τάξιν τοῦ χοροῦ. Ἐκεῖθεν τοίνυν ἔρριψε τὸν δαυλὸν εἰς τὸ κιβώτιον, καὶ οὕτως ἐθυσιάσθησαν εἰς ἀποφυγὴν τῆς αἰχμαλωσίας.

§. κέ. Λοῦρον. Πρὸς τὸ ἐνδότερον τῆς χώρας ὡς ἓξ ὥρας ἀνωτέρω τῆς Πρεβέζης, καὶ ἑπτὰ κατωτέρω τοῦ Σουλίου, εἶναι τὸ Λοῦρον,

πρὸς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Σοῦλι, καὶ πλησίον τινὸς μικροῦ ποταμοῦ, Λούρα καλουμένου. Ἔχει περίχωρα ἱκανὰ, ὥσε σχηματίζει περιοχὴν ἀρκετὴν, τὴν ὁποίαν ἔγραφον οἱ Ἐνετοὶ εἰς τοὺς πίνακας αὐτῶν ἐπαρχίαν τῆς Κασσωπείας χώρας. Ἐκεῖ τοίνυν κατοικοῦσιν οἱ Λουριῶται, οἵτινες ἦσαν πρότερον ὑποκείμενοι τοῦ Ἡγεμόνος τῆς Ἄρτης, νῦν δὲ ὑπόκειται καὶ ἡ Ἄρτα εἰς τὸν Ἡγεμόνα τῶν Ἰωαννίνων. Ἔχουσι καὶ οὗτοι ὀλίγον ἐμπόριον μὲ τὴν Πρέβεζαν καὶ Σαλαγόραν.

§. κς'. Πρέβεζα. Κατωτέρω δὲ τῆς Ῥηνιάσσης εἶναι ἡ Νικόπολις, ὅπου σώζονται ἔτι πολλὰ Ἐρείπια, καὶ ὠνομάζεται ὁ τόπος Παλαιοπρέβεζα. Κατωτέρω δὲ αὐτῆς ὡς μίαν ὥραν εἶναι ἡ νῦν Πρέβεζα εἰς τὸ βόρειον ἀκρωτήριον, καὶ εἰς τὸ ἔξω στόμα τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, Πλάτ. 38°, 58'. Μῆκ. 18°, 29'. Πρῶτον εἶχον αὐτὴν οἱ Τοῦρκοι, καὶ ἔκτισαν καὶ φρούριον εἰς φύλαξιν τοῦ στενοῦ. Κατὰ τὴν εἰρήνην δὲ τοῦ Πασαροβίκ, ἔλαβον αὐτὴν οἱ Ἐνετοὶ τῷ 1684, ὁμοῦ μὲ τὴν Πάργαν, Βουθρωτὸν καὶ Βόνιτζαν τῆς Ἀκαρνανίας, καὶ τῷ 1701 κατηδάφισαν τὸ φρούριον κατὰ τὴν συνθήκην. Ὁ κόλ-

πος τῆς Ἀμβρακίας διαιρεῖται εἰς δύο, εἰς μέγαν καὶ μικρόν. Ἐπομένως ἔχει καὶ δύο στόματα, ἔσω καὶ ἔξω, ὅπου σχηματίζεται ὡς χερσόνησος. Ἡ Πρέβεζα ἄρα εἶναι εἰς τὸ ἔξω σενὸν τοῦ μικροῦ κόλπου, κτισμένη εἰς σχῆμα ἡμικυκλίου, καὶ βλέπουσα πρὸς τὸ σενὸν, καὶ πρὸς τὸ ἀντίπεραν ἀκρωτήριον τῆς Ἀκαρνανίας, ὅπου ἦτον ἡ πόλις Ἀνακτόριον καλουμένη, τῶν παλαιῶν. Τὸ δὲ πλάτος τοῦ σενοῦ τούτου εἶναι τεσσάραν σαδίων, καὶ ἔτι ὀλίγον τι κατὰ Στράβωνα. Ὁ δὲ κύκλος τοῦ κόλπου ὅλου, τριακοσίων σαδίων. Ὅθεν ὁ μικρὸς κόλπος λέγεται τώρα κόλπος τῆς Πρεβέζης, καὶ εἰς τοῦτον ἔγινεν ἡ διαβόητος ναυμαχία, ὅπου ἐνικήθη ὁ Ἀντώνιος. Ὁ δὲ ἄλλος κόλπος λέγεται τῆς Ἄρτης. Ἔλαβον τοίνυν καὶ τὴν Πρέβεζαν οἱ Γάλλοι τότε, ὡς καὶ τὰς ἄλλας πόλεις τῶν Ἐνετῶν, ὡς εἴρηται, καὶ εὗρον τὸ διοικητήριον τῶν Ἐνετῶν ἐρείπιον, δύο καλύβας αὐτῶν, καὶ ἓν παρεκκλήσιον, ὅλα κρημνισμένα. Τρία κανόνια σιδηρᾶ εἰς τὴν γῆν κείμενα, καὶ δώδεκα στρατιώτας φρουράν. Τοιαύτη ἦτον τότε ἐκεῖ ἡ κατάσασις τῶν κρατούντων. Ἐκυρίευσε δὲ αὐτὴν ὁ Ἡγεμὼν τῶν Ἰωαννίνων, τῷ 1798, ὅπου ἔπαθον πολὺ κα-

κὸν ἡ φρουρὰ τῶν Γάλλων, καὶ οἱ Ἐγκάτοικοι. Οἱ μὲν Γάλλοι ἦσαν τριακόσιοι, καὶ οἱ μὲν διακόσιοι ἐλήφθησαν αἰχμάλωτοι, οἱ δὲ ἄλλοι ἐφονεύθησαν. Οἱ δὲ ἐγκάτοικοι ἦσαν ἑξακόσιοι μόνου εἰς τὰ ὅπλα. Ἐκ πάντων δὲ τῶν ἐγκατοίκων ἐφονεύθησαν ὡς πεντακόσιοι, καὶ ὡς χίλιοι ἐλήφθησαν αἰχμάλωτοι· ὅσοι δὲ ἐσώθησαν εἶναι τώρα ὑποκείμενοι εἰς τὸν Ἡγεμόνα τῶν Ἰωαννίνων. Ἡ Πρέβεζα ἔχει λιμένα καλὸν, καὶ ἐμπόριον ἱκανὸν, γεννημάτων, Ἐλαίου, Ἐλαιῶν, δερμάτων καὶ ἄλλων. Οὗτος ὁ λιμὴν εἶναι ἀποθήκη ἐμπορικὴ τῆς πέρξ Ἠπείρου, καὶ ἐκεῖ γίνονται αἱ κάλλισαι Ἐλαῖαι. Τοὺς δὲ ἐγκατοίκους αὐτῆς λέγουσι δώδεκα χιλιάδας.

§. κζ'. Σαλαγόρα. Ἡ καλυνὴ τοῦ κόλπου τούτου εἶναι ἀπερίγραπτος ὡς λέγουσιν οἱ περιηγηταί, ἐκ τῶν πλοίων θεωρουμένη, ὅταν εἰσέρχωνται καὶ ἐξέρχωνται. Ἐπειδὴ αἱ πλευραὶ αὐτοῦ ἔχουσι πολλὴν ποικιλίαν, κωμῶν παραθαλασσίων, κοιλάδων, λοφων, καὶ ἄλλων τοιούτων· ἔτι δὲ φαίνονται καὶ αἱ χιονοσκέπασοι κορυφαὶ τοῦ Πίνδου, καὶ ἄλλων πλησιέστερων ὀρῶν. Πρὸς τὴν μέσην σχεδὸν τῆς βορείας πλευρᾶς, ἅπου χύνεται ὁ ποταμὸς Χάραδρος,

νῦν δὲ Βελισρι καλούμενος, ἢ κατ' ἄλλους, τῶν Ῥωγῶν, εἶναι λιμὴν καλὸς καὶ Κώμη Σαλαγόρα καλουμένη, ἐκεῖ πλησίον ἔνθα ἦτον ὁ Ἀμβρακος. Οὗτος ὁ λιμὴν εἶναι ἡ ἐμπορικὴ ἀποθήκη τῆς Ἄρτης, τῶν Ἰωαννίνων, καὶ τῆς ἄλλης μεσημβρινῆς Ἠπείρου.

§. κή. Ἄρτα. Ἀνωτέρω δὲ τοῦ κόλπου ὡς δώδεκα μίλια Ἰταλικὰ, εἶναι ἡ Ἄρτα κατὰ τὴν ἀνατολικὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Ἀράχθου, ἢ τῆς Ἄρτης νῦν καλουμένου, καὶ πρὸς τὰς ὑπωρείας τοῦ Κασσωπαίου ὄρους, Πλάτ. 39°, 8′. Μῆκ. 18°, 54′, εἰς τόπον χαριέσατον, καὶ πανταχόθεν τὸν ὁρίζοντα ἐλεύθερον ἔχουσα. Αὕτη ἡ πόλις εἶναι ὡραία καὶ μεγάλη, ἔχουσα ὡς ὀκτὼ χιλιάδας ἐγκατοίκους, ὧν μόλις τὸ τέταρτον εἶναι Τοῦρκοι. Οἱ δὲ ἄλλοι εἶναι Χριστιανοί, οἵτινες ἔχουσι καὶ Θρόνον Μητροπολίτου. Εὑρίσκονται δὲ καὶ τινες Ἑβραῖοι. Πρότερον μὲν ἦτον Ἡγεμονία ἰδιαιτέρα, νῦν δὲ ὑπόκειται ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἡγεμόνος τῶν Ἰωαννίνων. Ἡ γέφυρα τῆς Ἄρτης καὶ μία Ἐκκλησια παλαιὰ, εἶναι οἰκοδομαὶ τῶν Δεσποτῶν τῆς Ἠπείρου, περιεργείας ἄξιαι. Αἱ πέριξ αὐτῆς πεδιάδες εἶναι εὐφορώταται, οἱ δὲ γήλοφοι πλήρεις ἀμπελώνων, ὅπου γίνεται οἶνος καὶ ταμπάκος κάλλιστος, καὶ ἄλλοι διάφοροι καρποί. Ἡ Ἄρτα ἔχει ἐμπόριον σχεδὸν μὲ ὅλην τὴν Ἤπειρον, καὶ μὲ τὴν Λάρισσαν καὶ Θεσσαλονίκην. Τὸ δὲ ἐμπόριον αὐτῆς εἶναι γεννήματα, ὄσπρια, πωρικὰ διάφορα, βαμβάκιον, λινάριον, μαλλίον, δέρματα, βαλλανίδιον, ῥοῦχα, ὑφάσματα μεταξωτὰ καὶ ἄλλα, οἶνος, ῥακὴ, ταμπάκος, ζῶα, βώδια, πρόβατα, χοῖροι καὶ ξυλικὴ. Ἔχει καὶ δύο ἐργόχειρα, καὶ εἰς μὲν τὸ ἓν κατασκευάζουσι ῥοῦχα, ἐξ ὧν γίνονται τὰ φορέματα τῶν ἐγχωρίων, καὶ περιοίκων, τὰ καπότα λεγόμενα. Εἰς τὸ ἄλλον δὲ, ὑφαίνουσιν ὑφάσματα ποικίλα, τοὺς ἀλατζιάδας λεγομένους, καὶ ἐκεῖθεν λαμβάνουσιν εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος. Ἐκεῖθεν ἐλάμβανεν ἡ Μάλτα τὴν ναυπηγήσιμον καὶ οἰκοδομήσιμον ξυλικήν. Πρὸ ἑνὸς αἰῶνος ὅμως ἔλαβον οἱ Γάλλοι τὸ ἐμπόριον τοῦτο διὰ τὸ ναυπηγεῖον τοῦ Τολονίου, ὥςε εἶχον ἐμπορεῖον ἐπὶ τούτῳ εἰς τὴν Ἄρταν. Καὶ ἐπειδὴ οἱ ἐγχώριοι δὲν ἐγνώριζον τὴν ἀκμάζουσαν ἡλικίαν τῶν δένδρων, καθ' ἣν πρέπει νὰ κόπτωνται, ἐφρόντιζον αὐτοὶ περὶ τούτου, πληρώνοντες εἴκοσι χιλιάδας γρόσια ἐτησίως εἰς τὴν διοίκησιν. Καὶ οὕτως ἔ-

κοπτον τοσαύτην ξυλικὴν τὸν χρόνον, ὥσε ἡ τιμὴ ἑκάστου κυβικοῦ ποδὸς, εἰς τὴν οἰκοδομὴν θεωρουμένου, ἐγίνετο τριάντα παράδων.

§. κϑ'. Τὰ Ἰωάννινα εἶναι κατ' εὐθεῖαν πρὸς ἄρκτον τῆς Ἄρτης, καὶ εἰς τὸν δρόμον τοῦτον, ὅς τις εἶναι ἀριστερόθεν τοῦ Ἀράχθου ποταμοῦ, εἶναι διάφοροι Κῶμαι, ὡς ἡ Κουμτζιάδες, Μουλιάνα, Πέντε Πηγάδια, Βρόντζα, ἔπειτα τὸ Χάνι, ὁ ἅγιος Δημήτριος ὡς εἴρηται. Πρὸς δυσμας δὲ τοῦ μέρους τούτου εἶναι τὰ βουνὰ καὶ αἱ Κῶμαι τοῦ Σουλίου.

§. λ'. Νέα γῆ. Πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ποταμοῦ, καὶ τῆς Ἄρτης, εἶναι ὁ Ἴναχος ποταμὸς, ὅς τις χωρίζεται εἰς δύο μέρη ἀνωτέρω τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, καὶ σχηματίζει ἓν Δέλτα ὡς τοῦ Νείλου. Εἰς τοῦτο τὸ Δέλτα εἶναι τινὲς Κῶμαι, καὶ ἡ πρωτεύουσα αὐτῶν ὠνομάζεται Τερα Νόβα, οἷον νέα γῆ. Οἱ μὲν ἐγκάτοικοι τῆς γῆς ταύτης εἶναι Χριστιανοὶ, Ἑβραῖοι καί τινες Ἐνετοὶ ἐξωρισμένοι ἐκ τῆς πατρίδος αὐτῶν. Ἡ δὲ γῆ εἶναι κτηνοτρόφος καὶ εὔφορος παντοίων καρπῶν, οἴνου, ἐλαίου, βαμβακίου, ταμπάκου καὶ ἄλλων. Ὅθεν οἱ ἐγχώριοι καταγίνονται εἰς τὴν καλλιέργειαν τούτων. Ἐκεῖ γίνονται οἱ πλά-

τανοι θαυμασίου μεγέθους, εὑρίσκονται καὶ ὕδατα θερμὰ, ἀλλ' ἡ χρῆσις αὐτῶν εἶναι ἄγνωστος. Ὁ δὲ ποταμὸς Ἴναχος εἶναι ἰχθυοτρόφος, ἀλλ' ἀνεπιμέλητος καὶ ἄπλευστος.

§. λα'. Τρίκαλα. Μεταξὺ δὲ τῆς Νέας γῆς καὶ τῆς Ἄρτης πλησίον τοῦ κόλπου τῆς Ἀμβρακίας, εἶναι ἕνα παλαιὸν φρούριον εἰς τὸ ὕδωρ βυθισμένου, Φειδόκαστρον ἤδη ὀνομαζόμενου. Ἀνωτέρω δὲ τούτου μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς Ἄρτης εἶναι δύο Κῶμαι, καὶ ἡ μία ὠνομάζεται Κακορισία, ἡ δὲ ἄλλη ἡ ἀνωτέρω, Μαυρίλιον. Πρὸς ἀνατολὰς δὲ τούτων εἶναι ἓν μοναστήριον τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ. Ἀνωτέρω δὲ τοῦ Μοναστηρίου ὡς δύο ὥρας εἶναι τὰ Τρίκαλα, ὡς δύο ὥρας πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἄρτης, ὅπου ἦτον ἡ Ἀπεραντία τὸ πάλαι. Ἡ Κώμη αὕτη εἶναι εἰς τὰς ὑπωρείας ἑνὸς ὄρους, καὶ ἔχει ὡς τριακοσίους οἴκους, πάντας καταγείους. Οἱ δὲ ἐγκάτοικοι εἶναι Χριστιανοὶ, καὶ καταγίνονται εἰς τὴν γεωργικὴν καὶ ποιμενικήν. Γίνεται Ἔλαιον, Ταμπάκος, καὶ Βαμβάκιον, ἔχουσι καὶ ἐργόχειρα ποικίλων ὑφασμάτων. Ἄλλα ὅμως εἶναι τὰ Τρίκαλα τῆς Θεσσαλίας.

§. λβ'. Ἀνωτέρω δὲ τούτων κατ' εὐθεῖαν πρὸς ἄρκτον ἕως εἰς τὸ Μέσσοθον, εἶναι πολλαὶ καὶ διάφοροι Κῶμαι. Κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος εἶναι καὶ τὸ δύσβατον Ζαλογκον, ὅπου εἶναι ἓν μοναστήριον, καὶ ὡς δέκα οἶκοι. Ἐκεῖ κατέφυγον τινὲς Σουλιῶται μετὰ τὴν καταστροφὴν αὐτῶν, καὶ πολιορκηθέντες, ἠναγκάσθησαν τόσον, ὥστε ἐξῆντα γυναῖκες αὐτῶν, ἔρριψαν πρῶτον τὰ τέκνα εἰς τὸν χειμῶνον, ἔπειτα ἔπεσον καὶ αὐταὶ καὶ ἐφονεύθησαν, ἵνα μὴ ληφθῶσιν αἰχμάλωτοι. Οἱ δὲ λοιποὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ὥρμησαν τὴν νύκτα, νὰ φύγωσι πολεμοῦντες, καὶ ἐφονεύθησαν πολλοί. Οἱ δὲ ἄλλοι διεσκορπίσθησαν εἰς τὰ δάση καταδιωκόμενοι, ὥστε ἐφόνευον οἱ γονεῖς καὶ αἱ μητέρες τὰ τέκνα αὐτῶν, ἐπειδὴ ἔκλαιον, καὶ ἤκουον οἱ ἐχθροὶ τὰς φωνάς. Τέλος δὲ ἐσώθησαν ὡς ἑκατὸν πενῆντα εἰς τὴν Πάργαν, οἱ δὲ ἄλλοι ἐλήφθησαν αἰχμάλωτοι, καὶ ἐκομίσθησαν εἰς τὰ Ἰωάννινα. Ὁ Ἀλῆ Πασσᾶς ὅμως δὲν τοὺς ἔθλαψεν, ἀλλὰ τοὺς ἔχειλε νὰ κατοικήσωσιν εἰς μίαν Κώμην Βουργαρέλι καλουμένην κατὰ τοὺς πρόποδας τῆς Τζιομέρκας. Ὅθεν ἂν δὲν ἐφονεύοντο καὶ οἱ ἄλλοι πολεμοῦντες ἀπελπισμένως, ὡς καὶ αἱ γυναῖκες, δὲν ἐπαθαινον κακόν.

§. λγ'. Οὕτω τοίνυν χωροῦντες πρὸς Ἄρκτον, εὑρίσκομεν τὴν Κώμην Θοδωριανὸν, ἔπειτα τὸ Γαρδίκι, τὴν Κάσπεναν, Φούρεαν, καὶ τὴν Ζαρακοβίτζαν, ἡ ὁποία εἶναι πλησίον τοῦ Ἀράχθου ποταμοῦ, καὶ πρὸς τὸ ἀνατολικὸν τῆς ῥηθείσης Κώμης, πέντε Πηγάδια καλουμένης. Ἀνωτέρω δὲ ταύτης εἶναι τὰ Βλαχοχώρια, ἔπειτα ἡ Καλαρίτη, ὅθεν διαβαίνει ὁ μικρὸς δρόμος ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων εἰς τὰ Τρίκαλα, ὥστε ἡ Καλαρίτη εἶναι μεταξὺ Ἰωαννίνων καὶ Τρικάλων. Ἀνωτέρω δὲ ταύτης εἶναι καὶ ἄλλαι Κῶμαι, ἔπειτα ἡ Σαράκουσα. Ἔτι ἀνωτέρω ἡ Κλινόβα, ἔπειτα τὸ Μέσσοβον. Αὗται εἶναι πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἀράχθου ποταμοῦ ἐπισημότεραι Κῶμαι. Οὗτοι λοιπὸν εἶναι οἱ ἐπισημότεροι τόποι, Ἡγεμονίαι, πόλεις καὶ Κῶμαι τῆς νέας Ἠπείρου, τὰς ὁποίας ἐξουσιάζει ὁ Ἀλῆ Πασσᾶς, ὁ νῦν Ἡγεμὼν τῆς Ἠπείρου, ὅστις ἐξουσιάζει καὶ ἄλλα πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, Θεσσαλίας, Μακεδονίας καὶ Ἰλλυρίας. Καὶ σχεδὸν, ὅσους τόπους ἐξουσίαζεν ὁ Πύῤῥος, καὶ Μιχαὴλ ὁ Δεσπότης, αὐτοὺς καὶ ἔτι πλείονας ἐξουσιάζει ὁ Ἀλῆ Πασσᾶς ἤδη. Ἀλλ' ἐκεῖνων ἡ Γεωγραφία ἀνήκει εἰς τὰς οἰκίας ἐπαρχίας.

§. λδ'. Τινὲς νεώτεροι λέγουσιν, ὅτι οἱ ποταμοὶ, οἵτινες ἑνώνονται εἰς τὸ Τεπελέγγι, εἶναι ὁ Ἀῶος καὶ Κελυδνὸς τῶν παλαιῶν, καὶ πλησίον τοῦ Τεπελέγγι ἦτον ἡ πόλις Ὀμφαλίων· Ἡ δὲ Κλεισοῦρα εἶναι ἐκεῖ, ὅπου ἦσαν τὰ Θρυλλούμενα ξενὰ τοῦ Ἀώου καλούμενα. Ἡ δὲ Πρεμετὴ εἶναι ἡ Ἀντιγόνεια, ἡ δὲ Παλαιοπωγωνιανὴ, ἥτις εἶναι κατωτέρω τῆς Πρεμετῆς, εἶναι ἡ Ἑκατομπεδών. Τὸ δὲ Ἀργυρόκαστρον, ἡ Φανωτὴ, ἥτις ὠνομάσθη ὕστερον Ἀδριανούπολις. Τὰ δὲ Ἰωάννινα ἔκτισεν ὁ Καντακουζηνὸς Ἰωάνης, συγγενὴς τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ. Ἡ δὲ Κόνιτζα εἶναι ἡ παλαιὰ Στύβερα. Ἡ δὲ Δωδώνη ἦτον ἐκεῖ, ὅπου εἶναι ἤδη τὸ μοναστήριον τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ εἰς τὸ ὄρος κάτωθεν τοῦ Ζαγορίου. Ἡ δὲ Μαργαρίτα εἶναι ἡ Γυτάνη· ἡ Παραμυθία, αἱ Βαθεῖαι· ἡ Πάργα, Γέφυρα. Τὸ Δέλβινον Ἐλεούς. Ταῦτα καὶ περὶ τῆς νέας Γεωγραφίας.

ΤΕΛΟΣ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.

Περιέχον Νς' Πίνακας Ὁδοιπορικούς.

Ἐπειδὴ ἀνεφέρομεν περὶ παλαιᾶς καὶ νέας Ἰσορίας καὶ Γεωγραφίας, ἐν αἷς περιπλέκονται πολλοὶ τόποι καὶ πόλεις, ἔχουσαι ἀναφορὰν μὲ τὰς νέας, δὲν εἶναι ἀνωφελὲς νὰ κατατάξωμεν καί τινας πίνακας Ὁδοιπορικοὺς, οἱ ὁποῖοι συντείνουσι πολὺ εἰς γνῶσιν τῆς τε παλαιᾶς καὶ νέας Γεωγραφίας, καὶ τῆς μεταβολῆς τῶν ὀνομάτων. Ἐκεῖ θέλομεν ἰδῇ, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἐφύλαξέ τινα παλαιὰ ὀνόματα, τὰ δὲ ἄλλα μέρη καὶ μάλιστα τῆς ἄνω Μακεδονίας, Μοισίας, Ἰλλυρίας καὶ Ἠπείρου, μετέβαλον αὐτὰ δι' ὅλου, ὡς καὶ πρότερον εἴρηται, ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν, καὶ τούτων παντάπασι διεφθαρμένων. Ἔτι δὲ οἱ Πίνακες οὗτοι ὠφελοῦσι πολλοὶ καὶ τοὺς Ἐμπόρους τοῦ γένους, οἱ ὁποῖοι περιφέρονται ἀείποτε ἐμπορευόμενοι ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, καὶ ἀπὸ πανηγύρεως ἐμπορικῆς εἰς πανήγυριν. Οἱ Πίνακες μετεφράσθησαν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ (α), καὶ ἐυδέ-

(α) Ἐκ τοῦ Guilaume de Vaudoncourt. Munic. 1818. Ἐξεδόθησαν δὲ μὲ Χάρταν τῆς Τουρκίας, καὶ αὕτη εἶναι ἡ

χεται νὰ εὑρεθοῦν ἐσφαλμένοι, ἢ εἰς διασήματα, ἢ εἰς ὀνόματα, τόπων καὶ νέων πόλεων. Ὅθεν παρακαλοῦμεν τοὺς Ἐμπόρους καὶ τοὺς ἄλλους ὁδοιπόρους, ὅπου εὕρωσι τοιαῦτα, νὰ τὰ σημειώνωσι, καὶ νὰ μᾶς τὰ κοινολογῶσι, νὰ τὰ διορθώσωμεν, ἐπειδὴ ἄλλον τρόπον δὲν ἐχομεν εἰς διόρθωσιν τῆς Γεωγραφίας τῶν τόπων μας, ὡς πρὸς τὸ εἶδος τοῦτο θεωρουμένης. Οὔτε εὐθὺς καὶ ἄπαξ γίνονται ἀσφαλτα καὶ ἐντελῆ τὰ τοιαῦτα. Ὅθεν ἔχει καὶ ὁ συγγραφεὺς τοιαῦτα, ἅπερ διώρθωσα, ὅπου γνωρίζω, ὅπου δὲ ἀγνοῶ, λέγω ὅτι ἀπορῶ, διότι τοῦτο εἶναι ἔργον τοῦ αὐτόπτου μόνου.

Ἐπειδὴ λοιπὸν οἱ πίνακες εἶναι μάλιστα εἰς χρῆσιν τῶν Ἐμπόρων κοινὴν, ἀφῆκα τὰ ὀνόματα ὡς ὁμιλοῦνται κοινῶς ἤδη, σημειώσων μόνον τινὰ ἀξιοσημείωτα παλαιὰ, προσθέτων καὶ τὰ μήκη καὶ πλάτη τινῶν ἐπισήμων καὶ ὀλίγου ἐγνωσμένων πόλεων, εἰς εὐκολωτέραν κατάληψιν τῶν εἰδότων τὰ τοιαῦτα. Τὰ δὲ μήκη καὶ πλάτη ἐλήφθησαν κατὰ τὴν Χάρταν τοῦ ῥηθέντος συγγραφέως.

νεωτάτη τοῦ τόπου τούτου· ὅμως παραβαλλόμενοι ὅσον δυνατὸν καὶ μὲ ἄλλας Χάρτας, καὶ μάλιστα μὲ τὴν τοῦ Κονράδ.

ΠΙΝΑΚΩΝ ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΩΝ.

Α΄.

Ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων εἰς Θεσσαλονίκην, 54 ὧραι.

Ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων ἕως τὴν Ἰωαννίχην (α) εἶναι 3 ὧραι. Ἐκεῖθεν δὲ ἕως εἰς τὸ Βαλδόνα Χάνι, 2. Καὶ οὕτω καθεξῆς, Πουρνάρι 3. Κραυίαν 9. Γέφυραν Βενέτικην 7. Γρεβενὰ 2. Σαριγγιολὶ 4. Κοζάνην 3. Σεϊλγὶ 4. Βέροιαν 5. Καρασμὰκ 6. Βαρδὰρ Κιουπρὶ 2. Γονδόγρον 1. Λεπλὶ 1. Θεσσαλονίκην 2.

Β΄.

Ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης εἰς Κωνσταντινούπολιν, 108 ὧραι (β).

(α) Κώμη πρὸς Ἀνατολὰς τῆς Λίμνης τῶν Ἰωαννίνων, τὴν ὁποίαν δὲν ἔχει ἡ Χάρτα τοῦ Πουκεβίλ. Ἄλλοι δὲ γράφουσιν αὐτὴν Ἰανίτζαν. Τοῦτον τὸν πίνακα ἔχει ὁ συγγραφεὺς ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως. Ἐγὼ δ' ἀνέτρεψα αὐτὸν ἀπὸ Ἰωαννίνων.

(β) Οὕτω λέγει ὁ συγγραφεύς· ἀλλ' εἰς τὸν πίνακα αὐτοῦ γίνονται 89 μέχρι Πράουσας, ἐν ᾧ λέγει ὅτι εἶναι μέ-

Λαγκαδὰν 4. Κλησαλὶ 4. Μπεσίκια 4. Ῥευδίνα Μπουγαζὶ 4. Τζαϊ̈ ἀγζὶ 5½. Ὀρφάνι 1½. Μουσανιὰ 2½. Πράουσαν 3½. Καβάλαν 3. Καρὰ σοῦ 4. Γενιτζὲ 5. Μποροῦν Καλεσὶ 3. Μισλὲν 2. Κιουμουρτζίναν 3. Κιουπεκλὶ 4. Μάκριν 4. Φερετζίκ 8. Μαρίτζαν 1. Χανλὰρ 2. Κετζὸν 3. Μεγαλγὰρ 3. Γενιτζίκ 7. Ῥοδοσὸν 4. Τουρκμενλὶ 5. Ἐρκλὶ 2. Ἐσκὶ Ἐρκλὶ 1. Παπασλὶ 1. Σηλυμβρίαν 2. Κουμπουργαζ 4. Βουγιοὺκ Τζεκμετζὲν 2. Κουτζοὺκ Τζεκμεζὲν 3½. Κωνσαντινούπολιν 2½.

Γ'.

Ἀπὸ Κωνσαντινουπόλεως εἰς Ἰσμαΐλι 131 ὥρ.

Μέχρι Σηλυμβρίας 12. (ὅρ. Β'). Κευτὴ 2½. Κινικλὶ 1½. Τζουρλοῦ 4. Καρρισρὰν 4. Τζιατὰλ Μπουργαζ 4 (β). Σαράντα Ἐκκλησ. 10.

νον 79, καὶ κατ' ἐκεῖνον τὸν ἀριθμὸν ἀκολουθοῦν καὶ οἱ ἐκεῖθεν ἐξαρτώμενοι. Ἔτι δὲ καὶ ἡ φυσικὴ θέσις τῆς περὶ τὸν Στρυμόνα πλευρᾶς τοῦ κόλπου ἐκείνου, εἶναι ἐσφαλμένη. Διώρθωσα τοίνυν αὐτὸν κατὰ τὴν Χάρταν τοῦ Κονράδου.

(β) Μεταξὺ Μπουργαζ καὶ Καρρισρὰν εἶναι ὁ λόφος, (Τεπὲς), ὃν ὕψωσε Σουλτὰν Μουρὰτ ὁ α', ὅτε ἐστράτευσε κατὰ Σέρβων τῷ 1389.

Ἐρεκλὲρ 4½. Κοτζὰ Ταρλὰν, μένει εἰς τὰ δεξιὰ 2. Καναρὰν 2. Φακὴν 4. Ἐντεῦθεν εἰς τὸ πλησίον τῆς Μαύρης Θαλάσσης Μπουργάζ ὧραι 10 (α). Ἀπὸ τῆς Φακῆς εἰς τὸ Καρὰ Μπουνὰρ 4. Δοὺς Καρσὶ, μένει ἀριστερὰ, 3. Μπενλὴ 1½. Ἀϊδὸς 3. Ναδὶρ Δερβὲν, μένει ἀριστερὰ, 3. Ἐντεῦθεν ἡ εἰς τὸ Μπαλκὰν, Αἶμον, ἀνάβασις δύο ὡρῶν. Ζέγγαν, εἰς τὸν ποταμὸν Κιουτζοὺκ Καμτζίκ, 6. Γενὶ Κιοΐ, εἰς τὸν ποταμ. Μπουγιοὺκ Καμτζίκ 3. Παραβαδὶ, ἢ Πραβάδαιαν 3. Ἐντεῦθεν εἰς Βάρναν 6 ὧραι. Ἀπὸ δὲ τοῦ Παραβαδὶ εἰς Κοζλίσκαν 4. Οὐζενλὴ 2. Χατζιογλοῦ Παζὰρ 4. Καραμπακὶ 4½. Μαγκαλίαν 8. Κοσεντζὲν 8. Καργελίκ 4½. Πελιτελὴ 1½. Ἐντεῦθεν εἰς τὸ Καρὰ Κερμὰν 1½. Ἀπὸ τοῦ Πελιτελὴ εἰς τὸ Κασαπλὴ 3. Καμπατὰγ 5. Κιζιλμπασὶ 4. Τούλτζαν 2. Ἰσμαΐλ πέραν τοῦ Ἴστρου 4. (β) Μεταξὺ Τζούρλας καὶ Ἴστρου ἦτον ἡ πάλαι νῆσος Πεύκη.

(α) Οὕτω λέγει εἰς τὸν Πίνακα, ἀλλ' εἰς τὴν Χάρταν αὐτοῦ ἔγει ἀπὸ τοῦ Καραμπουνὰρ τὸν δρόμον εἰς τὸ Μπουργάζι, κατὰ τὴν Χάρταν τοῦ Κονράδου.

(β) Ὁ Δούναβις κάτωθεν τῆς Ἀξιουπόλεως, τῆς ἤδη Ῥασσόβας, ὠνομάζετο Ἴστρος, καὶ ἄνωθεν αὐτῆς ἕως τὰς πηγὰς αὐτοῦ, Δάνουβις.

Δ'.

Ἀπὸ τῆς Βάρνης εἰς Γαλάτζι $57\frac{1}{2}$.

Ἀπὸ τῆς Βάρνης, (ὅρα Γ'.) εἰς Ἀσζεμλὲρ 2. Σαριγκιοὺλ 2. Σιαχινλὲρ 2. Γιλαυλὶκ 2. Καραμπακὶ 2. Καρὰ Γιασακζτὶ 2. Ἑρμανογλοῦ κιογιουσοῦ 1. Γκεζενλὶκ 4 (α). Οὐζουνλὰρ καὶ Γενὶ Μαχαλὰν $2\frac{1}{2}$. Ὀσμανζακὶ 1 (β). Μουραδλὰρ 2. Καρὰ Μουρὰτ 4 (γ). Ἰσερὲ 2. Κοτζιακλὰρ 2 (δ). Ποτοὺρ 4. Ἴσερνε $4\frac{1}{2}$. Γενιζαλὶν $\frac{1}{2}$. Μπαμπαντὰγ 2. Ἰσακετζὶ 8. Ἑρενὶ 4. Γαλάτζι 4.

Ε'.

Ἀπὸ τῆς Βάρνης εἰς Ῥουστζιοῦκι 41 ὥρ.

Ἀπὸ Βάρνης εἰς Παραδαδὶν 6. Σούμλα 10. Ἐσαργραὰδ 10. Ῥουστζιοῦκι 15.

(α) Ἐντεῦθεν εἰς Ῥάσσοβαν ὧραι 7. δηλαδὴ· εἰς Κοβαδὶν 3. Ἀσσαμπλὲρ 2. Ῥάσσοβαν 2. Καὶ εἰς Μαγκαλίαν 4. ἀπὸ τοῦ Γκεζενλίκ.

(β) Ἐντεῦθεν πάλιν 8 εἰς Ῥάσσοβαν. Μπουλπουλὰρ 1. Οὐζοῦν Μεχμὲτ 3. Ῥάσσοβαν 4.

(γ) Ἐντεῦθεν δὲ εἰς Ῥάσσοβαν 8. Μποκαδὶν 2. Καζαμὰκ 2. Ῥάσσοβαν 4.

(δ) Ἐντεῦθεν δὲ εἰς Ἴρσοβαν 8. Κεζελὰ 1. Σιρινλὲρ 2. Καδριμισλασὶ 1. Ἴρσοβαν 4.

ΣΤ'.

Ἀπὸ Κωνσαντινουπόλεως εἰς Συλίσραν διὰ τοῦ Παραδαδὶν. $102\frac{1}{2}$ ὥρ.

Ἀπὸ Κωνσαντινουπόλεως εἰς Παραδαδὶν $76\frac{1}{2}$. (ὅρα Γ'). Σούμλα 10. Καϊναρτζὶκ 10. Συλίσρα 6.

Ζ'.

Ἀπὸ Κωνσαντινουπόλεως εἰς Ἀδριανούπολιν 45 ὥρ.

Ἀπὸ Κωνσαντινουπόλεως εἰς Τζαταλὶ Μπουργὰζ 28, (ὅρα Γ'). Ἑρμὰν Ἀσσαλὶ $1\frac{1}{2}$. Ἀλπισλοῦ 1. Βαλὶ ἀγὰν 1. Ἐσκὶ Μπαμπὰν $2\frac{1}{2}$. Κουλελὴ 2. Χασιὰ $2\frac{1}{2}$. Γκουδλὶρ 2. Ἀδριανούπολιν $4\frac{1}{2}$.

Η'.

Ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως εἰς Ἰσὰρ Γραάδ, 53 ὥρ.

Ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως εἰς Ἁμπολιν διὰ τοῦ Γενὶ Κιζιλ Ἀγὰτζ 16. Καρναμπὰτ 12. Μορὰς Μπογὰζ 3. Μετὰ ταῦτα διαβαίνουσι τὸ Μπαλκάνι. Καζὰν 3. Ἔπειτα διαβαίνουσι τὸ Κιουτζιοὺκ Καμτζίκι. Γιατὰκ 3. Μπέϊ Μαχαλεσὶ, 6. Πλησίον τοῦ μεγάλου Καμτζίκ. Ὀσμὰν Παζὰρ 3. Ἐσκὶ Τζουμαζὰ 2. Ἰσὰρ Γράδ. 5.

Θ'.

Ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως εἰς Σιχὸβ, 56½.

Ἀπὸ Ἀδριανουπόλ. εἰς Ἁμπολιν 16. Σλήμνου 10. Δεμίρ Καπὶ, εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Μπαλκὰν, 3. Σταρέκαν 3. Μπέβροβαν 5. Σλαταρτζιὰν 4. Λεσκοβίτζαν 3. Νικοπὶ ἢ Νικόπολιν 3½. Ἰβάντζαν 5. Σαβιγιὰ 2½. Σιχὸβ 1½.

Ι'.

Ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως εἰς Τατὰρ Παζὰρ διὰ τοῦ Καζανλίκ, 54 ὥρ.

Ἀπὸ Ἀδριανουπόλ. εἰς Μουσαφὰ Πασσᾶν 6. Ἰσμὰ χὰν 8. Τζιρπὰν 3. Δερὲ κιοὶ 2. Τζιαλιμαλίφ 2. Ἐσκὶ Ζαγαρὰν 5. Καζανλίκ 7. Κιουτζοὺκ Ὀβὰν 4. Κατπορὶ 1. Λυὰν 4. Παύλαν 2. Ἐρμιδιλὲρ 2. Καρὰ Μουσαφαλὰρ 2. Λορωτὸν 1. Τζερναγόραν 3. Τατὰρ Παζὰρ 2.

ΙΑ'.

Ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως εἰς Σιχὸβ διὰ τοῦ Καζανλίκ, 59½.

Ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως εἰς Καζανλίκ 33, (ὅρα 1'.) Εἰς Γκάπροβαν 6½. Τύρνοβον 8. Νίκοπιν 3. Σιχὸβ 9. (ὅρα Θ'.)

ΙΒ'.

Ἀπὸ Κωνσαντινουπόλ. εἰς Μπελεγράδι 184½.

Ἀπὸ Κωνσαντινουπόλεως εἰς Ἀδριανούπολιν 45. (ὅρα Ζ'.) Μαγιατζὶ 1½. Ἰσμαλίδα 1½. Δαοὺτ Πασσᾶν 1½. Τζὶρ Μουσαφᾶν 1½. Ἐδὼ διαβαίνουσι τὸν ποταμὸν Μαρίτζαν. Ἐμπιτζὲν 3. Ἀσσαρλὶ Κιοὶ 1½. Ἐρμανλὴ 1½ Κοτζενδίλ 1. Οὐζουντζὲ Ὀβὰν 1½. Σεμιζίτζαν 1½. Σουγιὰκ 2. Δεχὲρ Μαχαλᾶν 1. Κοροῦ Τζεσμὲν 1. Κοτζιαλῆν 1. Γενὶ Μαχαλᾶν 1. Ἀλατζὰ Τζεχμελὲτ 2. Παπασλῆ 1. Δουαντζιὰ 2. Κουράμπασι 1. Φιλιππούπολιν 3. Γραδογιὰν 4. Τατὰρ Παζὰρ 3. Σαριμπέϊ 3¼. Κὶς Δερβὲν 1¾. Γιαμπροβίτζ 1¾. Γέφυραν τῆς Μαρίτζας 2. Ἰκτιμὸν 2¾ (α). Βοκερέτ 4. Γενὶ χὰν 1¾. Γρουβλιὰν 3½. (β). Σοφίαν 2¼. Ὀβηλὸν 1¼. Σλιβνίκ 6. Σαριβροὸδ 6. Τζιαρκιοῖ 4½. Μουσαφᾶ Πασσᾶ Παλάγκαν 6. Κοριτνιὰκ 5. Νύσσην 1¼. Ἀλεξίνσκι 4½. Ῥασνίαν 6¼. Παρακὶν 3¾. Μοράβα Τζούπραν 2. Γιαγοδίναν 2. Δεβιμπαγαρδὰν 4. Μπατουτζίναν 4½. Ῥακζιὰ 3. Χασᾶν Πασσᾶ Παλάγκαν 3. Ὁλὰρ 4. Στολνὰτζ 5. Μπελεγραδ 6.

(α) Μεταξὺ τῆς Γεφύρας καὶ τοῦ Ἰκτιμὰν διαβαίνουσι τὸ Μπαλκάνι.

(β) Ἔπειτα διαβαίνουσι τὸν ποταμὸν Ἐακέρ.

ΙΓ'.

Ἀπὸ Κωνσαντινουπόλεως εἰς Μπόσνα Σαραΐ (α) 239 ὧραι.

Ἀπὸ τῆς Κωνσαντινουπόλεως εἰς Τατὰρ Παζὰρ 83, (ὅρα ΙΒ'). Κὶς Δερβὲν 5. Μπανὰ 4. Σαμοκὸβ 4. Δουπνίζαν 10. Μαλανόβαν 1. Καραοὺλ 3 (β). Κομίτζαν 1. Κωσεντίλ Καραοὺλ 4. Ζεδίτζαν 2. Κωσενδίλ 2. Δεμινὼ 2. Ἐγριδερὲ Παλάγκαν 6. Στραζὶν Χὰν 6. Κομὰν Ὀβὰν 7. Βρανὰ 12. Ἕως εἰς τὴν διάβασιν τῆς Μοράβας 9. Γιουλ χὰν ἢ Μοράβαν 3. Πρισίναν 8. Βουτζιτρὶν 4. Μιτροβίτζαν 2 (γ). Μπαΐσκαν 4. Γενὶ Παζὰρ 9. Τζενίτζαν 9. Πριέπολιν 8. Τασλίτζαν 6. Τζανίτζαν 8. Γκρούσδαν 3 (δ). Ἀτζιανὴ 3. Μπράτζαν 3. Τζερεμέτι Χὰν 4. Μπόσνα Σαραΐ 4.

ΙΔ'.

Ἀπὸ τοῦ Μπόσνα Σαραΐ ἕως εἰς τὸ Κουμέρκι τῆς Κωσανίτζας (ε) 61 ὥρ.

(α) Μητρόπολιν τῆς Μπόσνας.

(β) Ἐδὼ φυλάττουσι φύλακες.

(γ) Ἐδὼ διαβαίνουσι τὸν ποταμὸν Ἰβάρ.

(δ) Ἐδὼ διαβαίνουσι τὸν Δρῖνον ποταμόν.

(ε) Πρὸς τὰ σύνορα τῆς Κροατίας, Πλάτ. 45°, 30'. Μῆκ. 14°, 18'.

Ἀπὸ τὸ Σαραΐ εἰς Ῥακοβίτζαν 2. Γιαρμασὸβ 4. Μπουζ Σοβὰτζ 6. Βιτέσην 2. Τραυνὶκ 2. Βιτοβίτζ 8. Σκευδὲρ Βακοὺπ 8. Μπαγιὰ Λουκᾶν 9. Γραδίσκαν 8. Δεμπίσκαν 8. Κωσανίτζαν 4.

Ἄλλως. Ἀπὸ τοῦ Μπαγιὰ Λουκᾶ εἰς Κοζαρὰτζ $7\frac{1}{2}$. Κωνσανίτζαν $6\frac{1}{2}$.

ΙΕ'.

Ἀπὸ τοῦ Μπόσνα Σαραΐ εἰς τὴν Ζάραν τῆς Δαλματίας 65 ὥρ.

Ἀπὸ τοῦ Σαραΐ εἰς Σκόπια, τὰ κάτω, ἢ Οὐσκόπολιν, 6. Προυσὰτζ 2. Κουπρὲν 6. Λίβνου, ἢ Λιοῦνον 7. Τζερνὶ Λοῦγγ, 9. Τὸ Γλαμὸτζ μένει δεξιά. Παλάγκαν τοῦ Γραχόβου 7 (α). Κνὶν $4\frac{1}{2}$. Κισάνη 5 πός. ὥρ. 8. Ὀσροβίτζαν 2 πός. ὥρ. $3\frac{1}{2}$. Μπενκοβάτζ, 2 πός. ὥρ. $3\frac{1}{2}$. Σαμονίκου 2 πός. ὥρ. $3\frac{1}{2}$. Ζάραν, 3 πός. ὥρ. 5.

ΙΣΤ'.

Ἀπὸ τοῦ Μπόσνα Σαραΐ εἰς τὸ Σπαλάτρου τῆς Δαλματίας, ὥρ. 38.

Ἀπὸ τοῦ Σαραΐ ἕως εἰς τὸ Λίβνου ὥρ. 21.

(α) Σύνορα τῆς Δαλματίας. Ὅθεν αἱ πόσαι εἶναι εἰς τὸ ἑξῆς τακτικαί.

(ὅρ. Ιε΄.) Χάνι τοῦ Προλόγ 3. Βιλιμβρίγ. 5 (α). Χάνι καὶ γέφυραν τοῦ Κετίνα ποταμοῦ 1. Σίγνι. 1. Σπαλάτρον 7.

ΙΖ΄.

Ἀπὸ τοῦ Μπόσνα Σαραΐ εἰς τὸ Ὀποῦς (α) τῆς Δαλματίας, 32 ὥρ.

Ἀπὸ τοῦ Σαραΐ εἰς Ῥακοβίτζαν 2. Χὰν Τερτζίν 1½. Χάνι Βραδίναν 1½. Κογνὶτζ 1. Βουνὸν Ποδπορὶν 5. Ποδπορὶν 3. Σουτῖνα 3. Μοσὰρ 3. Κρετζεβίτζ 5. Γαπλίναν 2. Γκάμπελαν 2. Μητροβίτζ 1. Ὀποῦς 2.

ΙΗ΄.

Ἀπὸ τοῦ Μπόσνα Σαραΐ εἰς τὴν Ῥαγούζαν 44 ὥρ.

Ἀπὸ τοῦ Σαραΐ εἰς Μοσὰρ 20 (ὅρα Ιζ΄). Στολὰτζ 4. Γλιουμπίγνην 4. Σλάνον 10. Ῥαγούζαν 6.

ΙΘ΄.

Ἀπὸ τοῦ Μπόσνα Σαραΐ εἰς τὸ Κατάρον 65 ὥρ.

Ἀπὸ τὸ Σαραΐ εἰς τὴν Γορούσδαν, ἢ

(α) Πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ναρέντα ποταμοῦ, ἀνωτέρω τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Ναρέντα κόλπου. Πλάτ. 43°, 19΄. Μῆκ. 15°, 18΄.

Γρούσδαν 14 (ὅρα Ιγ΄). Ξενίτζαν 4. Φώτζιαν 6 (α). Ξεντίσαν 5. Γάτζκον 12. Κορίτταν 3. Βιλλέχιον 2. Κοριονίτζ 5. Λεδηνίτζαν 8. Ῥιζόνον 2. Κατάρον 4.

Κ΄.

Ἀπὸ τοῦ Γενὶ Παζὰρ εἰς Κατάρον 61½ ὥρ.

Ἀπὸ τοῦ Γενὶ Παζὰρ (β) εἰς Τασλίτζαν 23, (ὅρα Ιγ΄). Γέφυραν τοῦ Τούρα 5. Γεζερὼ 3. Δροπνάχην 4. Νιζίκζι 10. Τρουπγέβου 2½. Ὁμουτίσκι 1½. Κερόσδαν 1½. Γράχοβον 1. Δσάρσνον 2. Λεδηνίτζαν 2. Κατάρον 6.

ΚΑ΄.

Ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Σκούταριν (γ) 197 ὥρ.

Ἀπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἕως εἰς τὴν Ῥωμανόδαν (δ), (ὅρα Ιγ΄.) εἶναι ὧραι 140.

(α) Πλησίον δὲ τοῦ ποταμοῦ Δρίνου καταβαίνει τις εἰς 4 ὥρας ἀπὸ τὴν Ξενίτζαν εἰς τὴν Φώτζιαν.

(β) Πρὸς τὰ σύνορα τῆς Βόσνας καὶ Σερβίας, Πλάτ. 43°, 29΄. Μῆκ. 18°, 5΄.

(γ) Πόλις μεγάλη καὶ Μητρόπολις τῆς νῦν Ἄνω Ἀλβανίας, Πλάτ. 42°, 18΄. Μῆκ. 17°, 9΄.

(δ) Κωμόπολις τῆς ἄνω Μακεδονίας, Πλάτ. 43°, 11΄. Μῆκ. 19°, 51΄.

Ἀπὸ τῆς Ῥωμανόβας εἰς Οὐσκιοὺπ, (Σκόπια, 7. Καλκὰν Δερὲν 8. Βέλσκιαν 4. Πριξένδαν 8. Πρώτην γέφυραν τοῦ Δρίνου 3. Δευτέραν καὶ Χάνι, Κιουπρὶ 4. Ἀρὰπ Χανὶ 15. Τρίτην πλευσὴν διάβασιν τοῦ Δρίνου 6. Σκούταριν 2.

ΚΒ΄.

Ἀπὸ τοῦ Σκούταρι εἰς τὸ Κατάρον 25 ὥρ.

Ἀπὸ τοῦ Σκούταρι εἰς τὸ Ἀντίβαρι 8. Σπίτζαν 4. Λάσουαν 2. Καζέλι τοῦ Ἁγίου Στεφάνου 2. Ῥουδούαν 2. Κατάρου 7.

ΚΓ΄.

Ἀπὸ τοῦ Σκούταρι διὰ τῶν ὀρῶν εἰς τὸ Μπόσνα Σαράϊ 71 ὥρ.

Ἀπὸ τοῦ Σκούταρι εἰς Δριβάσαν 4. Γκουσίγνην 14. Πλάβαν 8. Ἄκ Ὀβὰν ἢ Βιελοπὸλ 6. Βαρδὰρ Ὀβὰν 4. Πριέπολιν 4. Μπόσνα Σαράϊ 31. (ὅρα Ιγ΄,) τὰ μετὰ τὴν Πριέπολιν.

ΚΔ΄.

Ἀπὸ τῆς Κωνσαντινουπόλεως εἰς τὸ Οὐσκιοὺπ (α) ἢ Σκόπια, διὰ τῶν Σερρῶν ὥρ. 140½.

(α) Πόλις τῆς Ἄνω Μακεδονίας, Πλάτ. 42°, 11΄. Μῆκ. 19°, 30΄.

Ἀπὸ τῆς Κωνσαντινουπόλεως ἕως εἰς τὴν Πράουσαν εἶναι ὧραι 79. Ἀγχίσαν 6. Ἐδὼ διαβαίνουσι τὸν Στρυμόνα ποταμόν. Ῥαχώνα 2. Σέρρας 6 (α). Δερμὶρ Ἰσὰρ 4. Ἕως εἰς τὴν γέφυραν 2, ὅπου διαβαίνουσι τὸν Στρυμόνα. Πετρίκι 4. Χάνι 3. Γενιχοὶ 3. Ὀσρόμξαν 6. Ῥαδοβίχ 4. Ἰσιὲβ 6½. Κιουπριλὶ 7. Καπλανλὴ 4. Σκόπια 4.

ΚΕ΄.

Ἀπὸ τὰ Σκόπια εἰς τὸ Μοναστῆρι, ἢ Μπιτόλια (β) ὥρ. 28.

Ἀπὸ τὰ Σκόπια ἕως εἰς τὸ Κιουπριλὶ 8. Δέντερ 3. Ὀρχισὰρ 1. Βαβοῖσσαν 2. Δερβένι 3. Ἐδὼ φυλάττουσι φύλακες. Περλιπὲν 3. Μοναστῆρι 8.

ΚΣΤ΄.

Ἀπὸ τῆς Κωνσαντινουπόλεως εἰς Ἀθήνας ὥρ. 194½.

Ἀπὸ Κωνσαντινουπόλεως εἰς Θεσσαλονίκην ὥρ. 108, (ὅρα Α΄). Ἕως εἰς τὴν διάβασιν τοῦ

(α) Ὥστε ἀπὸ τῆς Κωνσαντινουπόλεως ἕως εἰς τὰ Σέρρας εἶναι ὧραι 93. Καὶ ἀπὸ τὴν Πράουσαν 14.

(β) Πόλις τῆς Μακεδονίας Πλάτ. 41°, 18΄. Μῆκ. 19°, 19΄.

Καρασμάκ, $5\frac{1}{2}$. Λητοχώριον $4\frac{1}{2}$. Κίτρου $1\frac{1}{2}$. Κατερίνην 3. Πλαταμῶνα 6. Γέφυραν τοῦ Πηνειοῦ καὶ Χάνι Πυργετοῦ 3. Ἀμπελάκια $1\frac{1}{2}$. Μένουσιν ἀριστερά. Χασᾶν Μπαπᾶν $1\frac{1}{2}$. Λάρισσαν 4. Χαλκηδόνιον 3. Τζαταλτζὰ καὶ Φάρσα, 3. Θαυμακὸν (α) $4\frac{1}{2}$. Χάνι Βερβαλὶ $4\frac{1}{2}$. Ζητοῦνι 3. Γέφυραν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν Σπερχειὸν 1. Θερμοπύλας 3. Νίσσαν, $\frac{1}{2}$. Μολᾶν $1\frac{1}{2}$. Τουρκοχώριον, 6 (β). Κάπρηναν 3 (γ). Λειβάδι 3. Διμηνίαν 4. Θήβας 4. Γέφυραν τοῦ Ἀσωποῦ 2. Κάσσιαν 6. Ἀθήνας 4.

ΚΖ΄.

Ἀπὸ Κωνσαντινουπόλεως εἰς τὸν Λεπάντην (δ) ὥρ. $183\frac{1}{2}$.

Ἀπὸ τῆς Κωνσαντινουπόλεως ἕως εἰς τὸ Ζητοῦνι ὥρ. $156\frac{1}{2}$ (ὅρα Κς΄). Γέφυραν τῆς Ἑλλάδος 1. Λευτοχῶρι 6. Χάνι Γράβια 5. Σάλωνα 6. Καράβαρι 4. Λεπάντην 5.

(α) Αὕτη εἶναι ἡ Θαυμάκη ἡ πατρὶς τοῦ Φιλοκτήτου, εἰς τὸν αὐτὸν τόπον.

(β) Αὕτη δὲ εἶναι ἡ Ἐλάτεια τῆς Φωκίδος.

(γ) Χαιρώνεια πατρὶς τοῦ Πλουτάρχου. Ὁ δὲ Σκρίπος, (Ὀρχομενὸς) μένει ἀριστερά.

(δ) Ὁ Πάλαι Ναύπακτος, εἰς τὸν Κορινθιακὸν Κόλπον, ὅπου ἐναυπήγησαν τὸν στόλον οἱ Ἡρακλεῖδαι.

ΚΗ΄.

Ἄλλος δρόμος ἀπὸ τὸ Ζητοῦνι εἰς τὸν Σάλωνα διὰ τῶν Δελφῶν, ὥρ. $33\frac{1}{2}$.

Ἀπὸ τὸ Ζητοῦνι εἰς Λειβάδι 18. (ὅρα Κς΄). Ἀράκοβαν $7\frac{1}{2}$. Καστρί, ἢ Δελφοὺς 4. Σάλωνα 4 (α).

ΚΘ΄.

Ἀπὸ τῶν Θηβῶν εἰς τὸν Εὔριπον ὥρ. $5\frac{1}{2}$.

Ἀπὸ τῶν Θηβῶν εἰς τοὺς Σπαχιὸς $2\frac{1}{2}$. Εὔριπον 3 (β).

Λ΄.

Ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν εἰς Εὔριπον ὥρ. $18\frac{1}{2}$.

Ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν εἰς Κηφισίαν 3. Μαραθῶνα 3. Ὠρωπὸν 6. Σκάμινου ἢ Ταγάραν $1\frac{1}{2}$. Λιμὴν Βαθὺς 2. Εὔριπος 3.

ΛΑ΄.

Ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν εἰς Κόρινθον ὥρ. 19.

Ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν εἰς Λευσῖναν (Ἐλευσῖνα) 4. Μέγαρα 5. Δερβένι 4. Κόρινθον 6.

ΛΒ΄.

Ἀπὸ τῶν Θηβῶν εἰς Κόρινθον ὥρ. 20.

(α) Ὁ δὲ Σάλων, εἶναι ἡ πάλαι Ἀμφισσα.

(β) Εὔριπος δὲ καὶ Ἔγριπος νῦν λεγόμενος, εἶναι ἡ νῆσος Εὔβοια.

Ἀπὸ τῶν Θηβῶν ἕως τὴν Γέφυραν τοῦ Ἀσωποῦ 1. Πετρογεράκι, ἢ Πετριοκέρι 3. Κουδούραν 2. Μέγαρα 4. Κόρινθον 10.

ΛΓ΄.

Ἀπὸ τῆς Κορίνθου εἰς Τριπολιτζὰν ὥρ. 19.

Ἀπὸ τῆς Κορίνθου εἰς Κλέγναν 4. Δερβένι 1½. Καρβαθὺ 1½ (α). Ἄργος 2. Κιλὶ 2. Ἀγιονίτζην 2. Στενὸν τῆς Κακῆς Σκάλας 1½. Ἀρνὶ 1½ (β). Τριπολιτζὰν 3.

ΛΔ΄.

Ἀπὸ τῆς Τριπολιτζᾶς εἰς τὴν Πάτραν ὥρ. 32½.

Ἀπὸ τῆς Τριπολιτζᾶς εἰς Ἀρνὶ 3. μένει δεξιά. Βιδὶ 1½. Μέταγα 3. Κατελὶ 5. Τριποτάμι 1. Πύργος 3. Καλαβρίτταν 3. Νεζερὼ 4. Τριτὶ 3. Πάτραν 6.

ΛΕ΄.

Ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης εἰς Σέρρας ὥρ. 20.

Ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης εἰς τὸ Κλησαλὶ, ἢ Σαράντα Ἐκκλησίας 8. Σωχὸν 3. Σιγλίτζαν 4½. Μπεϊκιοὶ 1. Σέρρας 3½.

(α) Πλησίον τῶν Ἐρειπίων τῶν Μυκηνῶν.

(β) Πλησίον τῶν Ἐρειπίων τῆς Μαντινείας.

ΛΣΤ΄.

Ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης εἰς Μαντενοχώρια, ὥρ. 18.

Ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης εἰς Βασιλικὰ 6. Γαλάτισαν 2. Ῥεσιτνίκια 2. Λιαρίκουδην 5. Κάσρου εἰς Μαντενοχώρια 3.

ΛΖ΄.

Ἀπὸ Μαντενοχώρια εἰς τὰς Καραῖς τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὥρ. 18.

Ἀπὸ τὸ Κάσρου εἰς Ἱερισσὸν 5. εἰς Χιλιατάριον 7. εἰς Καραῖς 6.

ΛΗ΄.

Ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης κατ' εὐθείαν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος ὥρ. 35.

Βασιλικὰ 6. Γαλάτισαν 2. Ῥησιτνίκια 2. Ῥεβενίκια 7. Γουμάτου 2. Ἱερισσὸν 3. Χιλιαντάριον 7. Καραῖς 6 (α).

ΛΘ΄.

Ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης εἰς τὰ Σκόπια ὥρ. 47½.

(α) Τούτους τοὺς τρεῖς πίνακας δὲν ἔχει οὔτε εὑρηθεὶς Γεωγράφος, οὔτε ἄλλος τις· οὔτε αἱ Χάρται ἔχουσι τοὺς τόπους τούτους, ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν, καὶ τούτων ἐσφαλμένων.

Ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης εἰς τὸ Ἄκ Μπουνὰρ 2. Βολεβὸδ $1\frac{1}{2}$. Κιλκὶτζ $4\frac{1}{2}$. Τοϊρὰν 6. Ὁλουρὲζ 1. Κοσουρλοῦ 4. Ὀσρομέξαν 3. Σκόπια $25\frac{1}{2}$. (Ὥρα Κδ'. περὶ τῶν λοιπῶν.)

Μ'.

Ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης εἰς τὸ Σκούταρι διὰ τοῦ Μοναςήρι, ὥρ. 89.

Ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης εἰς τὸ Τεκελὶ 2. Γενιτζὲ 6 (α). Βοδενὰ 4. Καςρανίτζαν 4. Φιλορίνου, ἢ Φλωρίναν 8. Μοναςήρι 6. Χάνι Καγιὰν 3. Ῥέσναν 3 (β). Ὄχριδαν 6. Στρουγαν 2. Γέφυραν τοῦ Ἰσκουμὶ 5. Κοκοῦσσοῦ 1. Γιοῦραν 1 (γ). Χάνι καὶ ἄλλην Γέφυραν τοῦ Ἰσκουμὶ 7. Ἐλμπαζὰν 2. Πηγὰς δυτικὰς τοῦ Ἰσκουμὶ ποταμοῦ 4. Πετράλλον 2. Μένει ἀριςερά. Τύρουνα 2. Χάνι καὶ διάβασιν τοῦ Ἴσμου 4. Ἄλλο Χάνι $1\frac{1}{2}$. Ἰσκὶν $1\frac{1}{2}$. Μένει δεξιά. Ἄλλο Χάνι 1. Διάβασιν τοῦ Μὰτ 1. Ἀλέσσιον 3. Ζαδρὶν 3 (δ). Μποζατὲρ 3. Σκούταρι 3.

(α) Μετὰ δύο ὥρας διαβαίνουσι τὸ Βαρδάρι.

(β) Ἐντεῦθεν διαβαίνουσι τὸ Ὄρος Βορράς.

(γ) Ἐδὼ διαβαίνουσι τὰ ὄρη Κανδάβια.

(δ) Ἐνταῦθα διαβαίνουσι τὸν Δρῖνον ποταμόν.

ΜΑ'.

Ἀπὸ τῆς Κωνςαντινουπόλεως εἰς Θεσσαλονίκην 108. Ἀπὸ Θεσσαλονίκης εἰς Ἰωάννινα 54. Γίνονται ἀπὸ Κωνςαντινουπόλεως εἰς Ἰωάννινα ὧραι 162. (Ὥρα Α'. Β').

ΜΒ'.

Ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων εἰς Λάρισσαν ὥρ. 40.

Ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων εἰς Πουρνάρι 8. (Ὥρα Α'). Μέσοβον 6. Χάνι Ζυγὸς 2. Χάνι τοῦ Μαλακάσι 2. Χάνι Μοκόσι 2. Χάνι Κουκούλιου 1. Δερβένι 2. Ἐδὼ διαβαίνουσι τὸν Πηνειόν. Χάνι τῶν Μετεώρων 1. Καλαμπάκι ἢ Σταγοὺς $1\frac{1}{2}$. Τρίκαλα $2\frac{1}{2}$. Κουρβαλὶ 2. Κουκουτὸν 2. Σιουτὴν 1. Ζάρκον 1. Κουτζουκέβον 2. Ἐδὼ διαβαίνουσι πάλιν τὸν Πηνειόν. Λάρισσαν 4 (α).

ΜΓ'.

Ἀπὸ τῶν Ἰωαννίων εἰς τὸ Ζητοῦνι ὥρ. 52.

Ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων εἰς Τρίκαλα ὥρ. 28.

(α) Ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων εἰς Λάρισσαν εἶναι καὶ ἄλλη δίοδος ἀπὸ τῆς Ἰωαννίχης εἰς Καλαρίτην, καὶ ἔπειτα εἰς τὴν κώμην Ματζούκην, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Τρίκαλα. Οὗτος ὁ δρόμος εἶναι ὡς δεκαοκτὼ ὡρῶν.

(ὅρα ΜΒ'). Εἰς Φάσσα, ἢ Φάρσαλα 12. Ζητοῦνι 12. (ὅρα τὰ λοιπὰ Κς').

ΜΔ'.

Ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων εἰς Μοναςήρι, διὰ τοῦ μεγάλου δρόμου ὥρ. 56.

Ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων εἰς Γρεβενὰν ὥρ. 26. (ὅρα Α'). Σιάτιςαν 8. Καϊλὰρ 8. Φλωρίναν 8. Μοναςήρι 6.

ΜΕ'.

Ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων εἰς Μοναςήρι δι' ἄλλου δρόμου καὶ διὰ τῆς Καςορίας, ὥρ. 51.

Εἰς Γρεβενὰ 26. Λεπεχίςαν 4. Γέφυραν τοῦ Νιχῶρι ἢ Βικλείςαν 5. Καςορίαν $3\frac{1}{2}$. Λάγκαν 1. Παψὼ Δερὶ 1. Μακάλαν 3. Ἐδὼ διαβαίνουτι τὸ Καρὰ σοῦ ἢ Βίςριτζαν. Φλωρίναν $1\frac{1}{2}$. Μοναςήρι 6.

ΜΣΤ'.

Ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων δι' ἄλλου δρόμου εἰς Γρεβενὰ ὥρ. 29.

Εἰς Ἰωαννίχην 3. Χάνι καὶ μοναςήριον τῆς Βατζᾶς 6. Βοβοῦςςαν $6\frac{1}{2}$. Τίςαν 9. Μαῦρον ὄρος 3. Γρεβενὰ $1\frac{1}{2}$.

ΜΖ'.

Ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων εἰς Σκούταριν ὥρ. 79.

Ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων εἰς Χάνι τοῦ Λουτζῶ 3. Χάνι τοῦ Σαλβάρι 4. Γρεβενίαν 2. Ὀςάνιτζαν 3. Γέφυραν τῆς Βοϊούςςας ἢ τοῦ Κελυδνοῦ, ὅπου εἶναι καὶ τὸ Δερβένι 1 (α). Χάνι Τερρί $1\frac{1}{2}$. Δευτέραν γέφυραν τοῦ ποταμοῦ τούτου 4. Πρεμετὴν 2. Κλεισοῦραν 5. Χάνι τοῦ Γεπέβου 2. Χάνι τῆς Βινόκας 2. Χάνι τοῦ Ἀλῆ 4. Χάνι τοῦ Ἰμπραΐμι 1. Διάβαςις τοῦ ποταμοῦ Λωμ, ἔπειτα εἰς Βεράτι 5 (β). Ἀπὸ τοῦ Βεράτι διαβαίνουςι πάλιν τὸν Λωμ, καὶ ἕως εἰς τὸ Χάνι Κοράρη $1\frac{1}{2}$. Χάνι τοῦ Μουςακιὰ καὶ διάβαςιν πάλιν τοῦ Λωμ $2\frac{1}{2}$. Καρβουνάρι 2. Λουςμίαν 1. Διάβαςιν τοῦ Ἰςκουμὶ 4. Καβαγιὰν 3. Δουράτζου, μένει ἀριςερὰ 3. Γιακὸν 2. Λαλίχ ἢ Λουνδίναν 4 (γ). Χάνι καὶ διάβαςιν τοῦ Ἴςμου $1\frac{1}{2}$ (δ). Χάνι ἄλλο 3. Χάνι Ἄλλο καὶ διάβαςιν τοῦ Μαςςιὰ 1. Ἀλέςςιον 3 (ε). Σκούταρι 9. (ὅρ. ΛΖ').

(α) Ὁ Συγγραφεὺς λέγει ὅτι ὠνομάζετο ὁ τόπος οὗτος φρατόπεδον τοῦ Πύρρου. Castra Pyrri. Ἄλλαι ὅμως ἀναφέρουςι καὶ εἰς τὴν Πελοπόννηςον τὸ ὄνομα τοῦτο.

(β) Οὗτος εἶναι ὁ πάλαι Λᾶος ποταμός.

(γ) Ὁ πάλαι Λίνδος.

(δ) Ὁ πάλαι Ἠεῖρος.

(ε) Τὸ Ἀλέςςιον εἶναι ἡ πάλαι Λιςςὸς τῆς Ἰλλυρίας. Ἐκεῖ ςώζεται ἔτι ὁ τάφος τοῦ Γεωργίου Καςριώτου.

ΜΗ΄.

Ἀπὸ τοῦ Βεράτι εἰς Καζορίαν ὥρ. 40½.

Ἀπὸ τοῦ Βεράτι εἰς Κουζοβίτζαν 2. Πιρισνιάκην 6. Δουμπρὶν 4. Δουσαρλὶ 6. Βουσκόπολιν 3 (α). Ἐκεῖ διαβαίνουσι τὸ ὄρος Τόμορ, ἢ Γρόμον. Γκόρτζαν 4. Πλίαν (ἡ πάλαι Πήλιον) 3. Σαπουνᾶ Κζουπρὶ 4, ὅπου διαβαίνουσι τὸν Ἀξιόν. Βικλείσαν 2. Σλιβάνι 4½. Καζορίαν 2.

ΜΘ΄.

Ἀπὸ τῆς Ὀχρίδος εἰς Καζορίαν ὥρ. 24½.

Ἀπὸ τῆς Ὀχρίδος εἰς τὸ Μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Ναοὺμ 6. Γκόρτζαν 3. Καζορίαν 15½. (ὅρα Μή.) τὰ μετὰ τὴν Γκόρτζαν.

Ν΄.

Ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων εἰς τὸ Ἐλμπαζὰν ὥρ. 50½ (β).

Ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων εἰς Βεράτι 38½. (ὅρα ΜΖ΄.) Ἀπὸ τοῦ Βεράτι εἰς Ἐλμπαζὰν 12 κατ' εὐθείαν πρὸς βορρᾶν.

(α) Ἡ πάλαι ὀκτώλοφος, πόλις τῆς Μακεδονίας, Πλάτ. 40°, 50΄. Μῆκ. 18°, 44΄.

(β) Πόλις ἐπίσημος τῆς Ἄνω Ἀλβανίας. Πλάτ. 41°, 30΄. Μῆκ. 17°, 50΄.

ΝΑ΄.

Ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων εἰς τὸν Αὐλῶνα ὥρ. 38½. (α).

Ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Ζήτζας 4. Χάνι 1½. Γέφυραν τοῦ Καλαμᾶ 1. Γλαροβίναν 1½. Δελβινάκι 2. Γέφυραν τοῦ Δρίνου 1. Ἐπισκοπὴν 3. Τὸ μὲν Ἀργυρόκαστρον μένει ἀριστερὰ, τὸ δὲ Λιπόχωρον δεξιά. Χάνι τοῦ Βαλέρα 5. Δευτέραν Γέφυραν τοῦ Δρίνου 3. Τεπελέγγι 2. Λουνέτζι 4. Καμινίτζαν 4½. Ἐντεῦθεν ὁ ποταμὸς Κελυδνὸς μένει δεξιὰ, ὅπου σώζονται καὶ τὰ ἐρείπια τῆς πάλαι Ἀματρίας. Σελενίτζαν 1½. Αὐλῶνα 4½.

ΝΒ΄.

Ἀπὸ τοῦ Αὐλῶνος εἰς Βεράτι ὧραι 14½.

Ἀπὸ τοῦ Αὐλῶνος ἕως εἰς Στέφανον 5. Ἐδῶ διαβαίνουσι τον Κελυδνὸν. Ταυεσικράτην 7. Βεράτι 2½.

ΝΓ΄.

Ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων εἰς Βουθρωτὸν ὥρ. 25.

Ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων εἰς Δελβινάκι 10, (ὅρα Να΄.) Νιβίτζαν 4. Δέλβινον 4. Βουθρωτόν 7.

(α) Οἱ Πίνακες τοῦ συγγραφέως ἔχουσι κατὰ λάθος 50½.

ΝΔ΄.

Ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων εἰς Κορφοὺς ὧραι $21\frac{1}{2}$.

Ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων εἰς Ῥοδότοπον 2. Βελχίσαν 2. Γέφυραν τοῦ Καλαμᾶ εἰς τὴν Ῥαῖνον $1\frac{1}{2}$. Ἀρκοβίταν $1\frac{1}{2}$. Φυλάτας 7. Κερασιὰν, σκάλαν τῶν Φυλάτων $3\frac{1}{2}$. Ἐκεῖθεν εἰς Κορφοὺς διὰ θαλάσσης 4.

ΝΕ΄.

Ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων εἰς Ἄρταν καὶ Λεπάντην ὧρ. $47\frac{1}{2}$.

Ἀπὸ τῶν Ἰωννίνων ἕως εἰς τὸ Χάνι τοῦ Ἁγίου Δημητρίου 3. Πέντε Πηγάδια 3. Μουλιανὰ 2. Κουμτζιάδες 1. Ἄρταν 3. Σαλαγόραν 4. Ἐντεῦθεν διαπλέουσι τὸν κόλπον εἰς Λουτράκι, Κώμην παραθαλασσίαν τῆς Ἀκαρνανίας, 4. Δερβένι $1\frac{1}{2}$. Κατοῦναν $1\frac{1}{2}$. Μαχαλὰν 4. Πρόδρομον $2\frac{1}{2}$. Γουρίαν ἢ Ἰβορίαν 5. Ἀνατολικὸν 5. Μεσολόγγι 2. Λεπάντην 6.

ΝΣΤ΄.

Ἀπὸ τῆς Ἄρτης εἰς Τρίκαλα ὧρ. 16.

Ἀπὸ τῆς Ἄρτης εἰς τὴν Θοδωριάναν 6. Καρδίκι 2. Πύρραν πλησίον τοῦ Ἀχελώου 2. Φανάρι 2. Γέφυραν τοῦ Πηνειοῦ 2. Τρίκαλα 2.

Καὶ ἐνταῦθα κατὰ τὴν Χάρταν αὐτοῦ τὸ διάσημα ἀπὸ τοῦ Φανάρι ἕως εἰς τὸν Πηνειὸν εἶναι τεσσάρων ὡρῶν. Ἄπορον δὲ εἶναι καὶ μὲ τὸν Ῥοδότοπον, ἐπειδὴ ὁ Πουκεβίλ ὁ διατρίψας εἰς Ἰωάννινα, καὶ περιελθὼν τὰ μέρη ταῦτα, λέγει, ὅτι ὁ Ῥοδότοπος εἶναι ὡς τέσσαρας ὥρας σχεδὸν πρὸς βορρᾶν τῶν Ἰωαννίνων, εἰς τόπον ἔρημον καὶ βουνώδη. Ὁ δὲ ῥηθεὶς τάττει αὐτὸν πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν τῶν Ἰωαννίνων, καὶ δύο ὥρας μακράν. Ποῖον νὰ πιςεύσωμεν; Ἔτι δὲ ὁ Πουκεβίλ τάττει τὸ Μέσσοβον παράλληλον τῶν Ἰωαννίνων κατ' εὐθεῖαν πρὸς ἀνατολάς. Οἱ δὲ ἄλλοι τάττουσιν αὐτὸ πρὸς τὸ βορειανατολικὸν, ὥςε ἂν ἐκβληθῇ γραμμὴ ἐκ τῶν Ἰωαννίνων πρὸς ὀρθὰς κατὰ τὸ βόρειον, καὶ ἄλλη πρὸς τὸ Μέσσοβον, ἡ γωνία γίνεται περὶ τὰς 55°. Ὁ Πουκεβίλ ὅμως λέγει, ὅτι τὸ σχεδίασμα δὲν ἔγινεν ἐκ τῶν ἰδίων παρατηρήσεων (α). Ὅθεν ἀγνοοῦμεν ποῖον νὰ πιςεύσωμεν; Τοιαῦτα σφάλματα εὑρίσκονται πανταχοῦ, καὶ νὰ μὴ τὰ παραξενεύηται ὁ εἰδήμων ἀναγνώςης, ἀλλὰ νὰ διορθώνῃ καὶ νὰ τὰ κοινοποιῇ.

(α) Dressè sur differants Memoires, par J. D. Barbiè du Bocage.

ΠΊΝΑΞ ΚΕΦΑΛΑΙΩΔΗΣ.

ΜΕΡΟΣ Α΄.

Περὶ Γεωγραφίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Σελ.

Περὶ ὀνομασίας, θέσεως, τῶν συνόρων, καὶ ἐκτάσεως τῆς Ἠπείρου. . . . 1

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ διαιρέσεως αὐτῆς. 6

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ Ὀρέων. 10

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ Λιμνῶν. 13

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ Ποταμῶν. 15

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Περὶ λιμένων καὶ Ἀκρωτηρίων. . . . 19

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ Νήσων. 20

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Σελ.

Περὶ Πόλεων. 21

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Περὶ Ἐθνῶν. 26

ΜΕΡΟΣ Β΄.

Περὶ τῆς Ἱστορίας τῶν πρώτων Ἐγκατοίκων τῆς Ἠπείρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ τῶν μέχρι τοῦ Πύῤῥου υἱοῦ τοῦ Ἀχιλλέως ἐγκατοίκων. 35

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ τοῦ Πύῤῥου τοῦ πρώτου, υἱοῦ τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ. 60

ΜΕΡΟΣ Γ΄.

Βίος Πύῤῥου τοῦ μεγάλου βασιλέως τῆς Ἠπείρου. 109

ΜΕΡΟΣ Δ΄.

Περὶ τῶν ἀπογόνων τοῦ Πύῤῥου, τῆς καταςάσεως τῆς Ἠπείρου, τοῦ Πολιτεύματος τῶν Ἠπειρωτῶν, ἐθίμων, ἠθῶν καὶ ἄλλων ἀξιολόγων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Σελ.

Περὶ τῶν Ἀπογόνων τοῦ Πύῤῥου, καὶ τῆς καταςάσεως τῆς Ἠπείρου. . . . 264

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ πολιτεύματος τῶν Ἠπειρωτῶν, ἐθίμων, ἠθῶν καὶ ἄλλων ἀξιολόγων. . 301

ΜΕΡΟΣ Ε'.

Περὶ τῆς νέας Ἱςορίας καὶ Γεωγραφίας τῆς Ἠπείρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ τῆς Ἱςορίας. 317

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τῆς νέας Γεωγραφίας. 371

Παράρτημα περιέχον Νς' πίνακας Ὁδοιπορικούς. 417

ΠΙΝΑΞ ΚΑΘΟΛΙΚΟΣ.

Α'.

Ἄβαντες. 46.

Ἀβαντία. 46.

Ἄβαροι, ἢ Ἀβάρεις. 361. 362. 363. 365. 366. 368.

Ἀβαρικὸς, Κώμη. 400.

Ἀγαθοκλῆς, Βασιλεὺς Συρακουσ. 134. 153. 154. 193. 194. 209. 261.

Ἀγαμέμνων. 32. 40. 66.

Ἀγγελόκαρον. 394.

Ἄγγλοι. 323. 352.

Ἀγειὰ, Κώμη. 402.

Ἅγιοι Σαράντα. 19. 372. 393.

Ἅγιον Ὄρος. 353. 389.

Ἅγιος Δημήτριος. 379.

Ἅγιος Θεόδωρος. 387.

Ἅγις, στρατηγ. Ταραντίν. 158.

Ἀγκὼν, πόλ. 327.

Ἀγραφιῶται. 30.

Ἀγχίση, λιμὴν. 16.

Ἀΐδης. 13. 52. 53. 58. 62.

Ἄδμητος. Βασιλ. 76.

Ἀδριανούπολις. 339. 392.

Ἀδριατικὴ Θάλασσα. 4. 15.

Α'δριατικὸς κόλπος. 44. Μυχός. 265.
Α'ερόπους. 269.
Α"ζωνες. ἔθν. 201.
Α'θαμάνες. 55. 284. 288. 311.
Α'θαμανία. 25. 284. 288.
Α'θηνᾶ. 146. Ἰτωνίς. 221. 222.
Α'θῆναι. 71. 79. 80. 313.
Α'θηναῖοι. 31. 51. 52. 72. 76. 77. 78. 105. 146. 185. 267. 284. 288. 297. 391. 340.
Α'θήναιον. πόλ. 25.
Αἶα, πόλ. 46.
Αἰακίδαι. 116. 170. 222. 274.
Αἰακίδης. 62. 68. 79. 81. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 102. 103. 108. 109. 115. 116. 171.
Αἰακός. 27. 62. 68. 170.
Αἴατος. 47. 48.
Αἰγαί. πόλ. 82. 135. 277.
Αἰγαῖον Πέλαγος. 325.
Α"γινα. 60.
Αἰγύλιψ. πόλ. 25.
Αἴγυπτος. 109. 119. 305. 306. 309.
Αἰήτης. 33. 45.
Αἰθικες. 26. 29. 54. 59. 311.
Αἰθιοπία. 25.
Α'ἴδωνεύς. 51. 58.
Αἷμος. 363.
Αἰνιάνες. 56.
Αἰτωλία. 39. 51. 56. 99. 131. 324. 346. 347. 359. 375.

Α"κανθος. 25.
Α'καρνάν. 50.
Α'καρνανία. 5. 18. 28. 34. 50. 72. 77. 99. 113. 127. 267. 268. 269. 271. 295. 299. 300. 323. 347. 375. 407. 408.
Α"κασος. 64. 65.
Α'κράγας. πόλ. 199. 200. 276.
Α'κραγαντῖνοι. 193. 200.
Α'κρότατος. 224 230. 231.
Α"κτιον. 300.
Α'κροκεραύνιον. Ἀκρωτήρ. 7. 44. 53. 386.
Α'λανδριανά. 23. 387.
Α'λβανία. 5. 350. 354. 357. 358. 372.
Α'λβανοί. 346. 352. 353. 354. 355. 358. 359. 393. 401.
Α'λβανός, βασιλ. 357.
Α'λβανούπολις. 326. 333.
Α'λζέκης. 362.
Α'λέξανδρος ὁ μέγας. 28. 59. 83. 85. 86. 93. 95. 96. 97. 103. 115. 117. 130. 134. 140. 148. 149. 182. 195. 202. 254.
Α'λέξανδρος Ἠπειρώτης. 40. 81. 83. 84. 87. 88. 90. 130.
Α'λέξανδρος, υἱὸς τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου. 117.
Α'λέξανδρος υἱὸς τοῦ Πύῤῥου. 261. 262. 267. 276.
Α'λέξανδρος υἱὸς τοῦ Κασσάνδρου. 126. 127. 129. 148.
Α'λέξανδρος τοῦ Ἀλκέτου. 103. — 105. 106. 107. 108.
Α'λεξάνδρεια. 86. 120.
Α'λεξικράτης, οἰνοχόος τοῦ Πύῤῥ. 123.

Ἀλέξιος Κομνηνός. 322. 323.
Ἀλέξιος βασιλ. Τραπεζοῦντ. 324. 323.
Ἀλῆ Πασσᾶς. 372. 376. 383. 285. 401. 414.
Ἀλκέτας α'. 76. 78. 80.
Ἀλκέτας β'. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 108. 116
Ἀλκυωνεύς. 350. 251.
Ἀλκμαίων. 50.
Ἄλπεις. 11. 358.
Ἀλποχώριον. 399.
Ἀμαντία. 22. 46. 48.
Ἄμβρακία. 6. 7. 8. 25. 39. 42. 55. 77. 81. 269. 408. 413.
Ἀμβρακικὸς κόλπος. 3. 5. 6. 8. 16. 18. 407. 412.
Ἀμβρακιῶται. 26. 28. 35. 42. 72. 73. 76. 271. 272. 275. 282. 285. 288. 300.
Ἄμβρακος. πόλ. 16. 239. 300. 410.
Ἀμεινίας, στρατηγ. 236.
Ἀμερική. 266.
Ἀμηρὸν, ὄρος. 12. 30.
Ἀμουράτ. Σουλτάνος. 349.
Ἀμύνανδρος, βασιλ. 284. 285. 288.
Ἀμύνιοι, ἔθν. 26. 33.
Ἀμύνται, ἔθν. 26. 30.
Ἀμφιάραος. 50.
Ἀμφιλοχία. 73. 127.
Ἀμφίλοχοι, ἔθν. 3. 35. 50.
Ἀμφίλοχος. Αὐτόθι.
Ἀμφίπολις. 323.
Ἄμμων. 305.

Ἀνακτόριον, πόλ. 408.
Ἀνασάσιος. 360.
Ἀνδροκλῆς. 109.
Ἀνδροκλείων. 110.
Ἀνδρομάχη. 64. 65. 67. 69.
Ἀνδρόνικος. 339. 343. 344. 345 346. 347. 368.
Ἀνθίππη. 40.
Ἀνίκιος, Ῥωμ. 290. 292. 293. 295.
Ἀννίβας. 256. 257.
Ἀντιγόνεια. πόλ. 23. 24. 278. 350.
Ἀντιγόνη. γυνὴ Πύῤῥ. 120. 124. 125. 134. 261.
Ἀντίγονος. 24. 29. 93. 94. 118. 202. 220. 221. 222. 223. 225. 236. 237. 240. 241. 243. 249. 250. 257. 258. 267. 269. 277.
Ἀντένους. 287. 291. 192.
Ἀντίοχος. 74. 108. 269. 283.
Ἀντίπατρος. 94. 95. 96. 126. 127. 128. 131. 300.
Ἀντιτανία. 373.
Ἄντιφος, Ἡρακλείδ. 46. 47.
Ἀντώνιος. 229.
Ἀξιὸς. ποταμ. 321. 351.
Ἄορνος, λίμνη. 14. 52.
Αουΐρία. 367.
Ἀπεραντία. 413.
Ἄππιος Κλαύδιος. 181. 183.
Ἀπόλλων. 242. 252. 253. 301. 302.
Ἀπολλωνία. 5. 15.
Ἀπολλωνιάται. 281.
Ἀπούλεια. 184.

Α'πουλειοι. 189.
Α'πτεραία. πόλ. 238.
Α"ρατος. 252.
Α"ραχθος, ποταμ. 16. 18. 379. 381. 410. 412.
Α"ργοβα, Κώμ. 384.
Α'ργολίς. 43.
Α'ργεῖοι, Ἀμφίλοχοι. 18. 50.
Α'ργεῖοι Πελοποννήσ. 241. 242. 248. 250.
Α'ργεντάρον ὄρ. 29.
Α'ργοναῦται. 45. 355.
Α'ργοναυτικά. 258.
Α"ργος Ἀμφιλοχικόν. 28. 50. 72. 73. 300.
Α"ργος Ὀρεστικόν. 49.
Α"ργος Πελοποννήσιον. 237. 240. 242. 244. 245. 248. 251. 303.
Α'ργυρινοί. 26. 33.
Α'ργυροκαστρῖται. 373.
Α'ργυρόκαστρον. 8. 18. 33. 388. 390. 391.
Α'ρδόσιον, Κώμη. 399.
Α"ρευς, βασιλ. 224. 227. 236. 238. 243.
Α"ρειος Ζεύς. 75.
Α'ριδαῖος. 95.
Α'ριστέας. 237. 242.
Α'ρίστιππος. 2. 37.
Α'ρκάδες. 38. 39. 41.
Α'ρκαδία. 31. 38. 39. 41. 42. 43. 49. 97.
Α'ρκτάνες. 26. 33.
Α'ρμένιοι. 353. 354.
Α'ρμονία. γυν. Κάδμ. 5. 55.

Α'ρσινόη. 269.
Α"ρτα. 17. 40. 321. 322. 333. 359. 374. 378. 399. 410. 411. 412.
Α"ρτεμις. 273. 274.
Α'ρτηνοί. 373. 374.
Α'ρύβας. 81. 94. 101. 313.
Α'ρχιδάμεια. 228.
Α'χίθεα. 25.
Α'σάν, βασιλ. Σέρβων. 329. 330.
Α'σία. 29. 69. 82. 83. 85. 218. 219. 222. 265. 266. 267. 285. 290. 332. 369. 370. 371.
Α'σιατικὴ Σκυθία. 365. Σαρματία. 366.
Α'σκληπειός. 255.
Α"σκλον, πόλ. 184. 186. 188.
Α"σσος. πόλ. 60.
Α'σπαρούχος. βασιλ. 362.
Α'σπίς. φρούριον. 243. 244.
Α'συόχη. 57.
Α'σωπός. 60.
Α"ταλος. 97.
Α'ταρίας, στρατηγ. 98.
Α'τίλας. 320.
Α'τιντάνες. 26. 28. 38. 74. 279. 281.
Α'τλαντικὸς Ὠκεανός. 55.
Α'ττική. 319.
Αὖλος, Ῥωμ. 281.
Αὐλών, 12. 15. 322. 377. 378. 386. 388. 391.
Αὖος, ποταμ. 16. 30. 380.
Αὐρηλιανός. 367.

Αὐταριάται. 26. 28. 29. 30. 373.
Αὐτολέων. 29. 261. 262.
Ἀφείδαντες. 26. 31.
Ἀφείδας. 31.
Ἀφρικανοὶ ἡγεμόν. 387.
Ἀφρική. 205. 265. 266.
Ἀφροδίτη. 276.
Ἀχαιοί. 269. 279.
Ἀχελῶος. 18. 48. 338. 346.
Ἀχερουσία λίμνη. 13. 15. 17. 19. 39. 40. 44. 374.
Ἀχέρων. 4. 14. 15. 17. 20. 39. 40. 43. 86. 87. 88. 90.
Ἀχιλλεύς. 27. 35. 47. 55. 63. 68. 98. 108. 113. 132. 171. 251. 252. 380.
Ἀχρὶς, πόλ. 321. 326. 333. 334.
Ἀῶος, ποταμ. 15.

Β.

Βαιάκη. 23.
Βαδιγλιόνη. Κώμ. 384.
Βαλανίδιον, 390. 393.
Βαλακρὸς 211.
Βανδάλοι. 368.
Βαρβαρέζοι. 390.
Βαρδάρι. 321. 331.
Βαρδύλιος. 261.
Βάρνα. 362.
Βαρσίνη. 25. 59.
Βασαραβία. 362.

Βασιανός. 361.
Βατάκης, 329. 331. 332. 333. Βατάτζην λέγει τοῦτον ἡ Βυζαντία ἱστορία.
Βατίαι. 24. 41.
Βατραχίων. 253. 254.
Βελᾶς. 383.
Βελισρή. 17. 410.
Βελίτζα. 378.
Βέντζα. 388.
Βενεβέντον. 213.
Βενετία. 327. 403.
Βενοί. 387.
Βερενίκη. 25. 119. 120. 125. 126. 261.
Βερμπέζα. 395.
Βερόη. 115.
Βέροια. 139. 140. 141. 333. 382.
Βιθυνία. 324.
Βίρκεννα, γυνὴ Πύῤῥ. 261.
Βλαχία. 364. 368. 376. 380.
Βλάχοι. 332. 353. 368. 369. 370. 380.
Βλαχοχώρια. 379.
Βλαχοχωρῖται. 319. 373.
Βοδενά. 332. 333. 351.
Βοδῖνος. 383.
Βοεμούνδος. 321. 323. 375.
Βοιωτία. 319.
Βοιωτοί. 47. 308.
Βοϊοῦσα. ποταμ. 5. 16. 66. 388.
Βόλγας. ποταμ. 360. 362. 366.

Βονίλα. Κώμ. 379.
Βόνιτζα. 407.
Βονιφάτιος. 324.
Βορυσθένης. 362. 363.
Βρόντζα. 379. 412.
Βουβὸς, ποταμ. 18.
Βουδέσιον. Κώμ. 387.
Βουθρώτιοι. 373. 374.
Βουθρωτόν. 2. 3. 8. 10. 16. 20. 21. 31. 70. 275. 386. 387. 393. 394.
Βουκοβίνα. 368.
Βουκουρέστιον. 368.
Βουλγαρία. 362. 363.
Βούλγαροι. 312. 320. 326. 329. 351. 352. 353. 359. 360. 366. 368. 379.
Βουλίνα. ποταμ. 16.
Βουλίνη 69.
Βουλινοί. 69.
Βουλίων. 69.
Βουλωνία. 325.
Βουλωρός. 24. 25. 59.
Βούνειμα. πόλ. 25.
Βούχαιτα, ἢ Βουχαίτιον. 9. 24. 41. 81. 285.
Βραγκαλάται. 394.
Βραμμασκούριον 388.
Βρέσκια. πόλ. 390.
Βρεντήσιον. πόλ. 299.
Βρέττιοι. 86. 87.
Βρυάντιον. 25.

Βυζάντιοι. 39. 301. 302. 312. 329. 336. 358. 363. 366.
Βύλια. Κώμ. 399. 400.

Γ.

Γάϊος Φαβρίκιος. 173. 175. 191. Φολούϊος. 281.
Γαλάται. 220. 221. 222. 223. 225. 230. 237. 238. 242. 243. 270. 275. 276. 278.
Γαλλία. 326. 358.
Γάλλοι. 323. 335. 348. 352. 361. 393. 404. 408. 409. 411.
Γαρδίκιον. 385. 388. 397.
Γαρδικιῶται. 373. 374.
Γέλων. 121. — 223. 271.
Γενναιοι. 32.
Γέπιδες. 368.
Γερμανοί. 323. 330.
Γέται. 357. 362. 370.
Γεωργάκης Μπότζης. 406.
Γεώργιος Καστριώτης. 349. 390.
Γηρυόνης. 55. 56. 59. 215.
Γιανιτζά. 351.
Γιανούτζη. 395.)
Γιογάλα. 400.)
Γκανή. 395.) Κῶμαι.
Γκιάφας. 399.)
Γκινόλα. 399.)
Γλαυκίας. 113. 117.
Γλύβιτζα. 390.

Γλυκύς. 10. 24. 395. ποταμ. 17. 405. Αιμήν. 17. 20. 332. Κόλπος. 23.
Γλῶσσα Ἀκρωτήρ. 4.
Γολύμη. 379)
Γόρανον. 399.) Νῶμαι.
Γόργανη. 399.)
Γόργος. 41. 42.
Γουμενίτζα, 394.
Γότθοι. 319. 320. 358. 368.
Γραμμάτα. 22. 387.
Γρεβενά. 382.
Γριμουάλδος. 362.

Δ.

Δάκες. 352. 368. 370.
Δακία. 361. 364. 366. — 370.
Δαλματία. 5. 364. — 365.
Δαρδανεῖς. 283.
Δαρδανία, 366.
Δείναρχος. 211.
Δεινίας. 105.
Δεκέβαλος. 367.
Δέκιος. 185. 197. 198.
Δελβινάκη. 23. 391. — 393.
Δελβιναχιῶται. 373.
Δελβινῖται. 373.
Δέλβινον. 8. 24. 374. 377. 378. 392.
Δελφοί. 67. 101. 253.
Δεξαμενοί. 26.

Δεξάριαι. 26.
Δεξόος. 166.
Δερβιγνιάνα. 377. 393.
Δεσπόται. 325. 330. 331. 341. 348. 367. 375. 410.
Δευκαλίων. 36. 37.
Δηϊδάμεια. 63. 97. 101. 117. 118. 130. 263. 271—274.
Δημητριάς. 343. 351.
Δημήτριος, πολιορκητ. 118. — 148. 222. 250,
Δημήτριος τοῦ Ἀντιγόνου. 267. — 281
Δημήτριος Δεσπότ. 332.
Δημήτριος τοῦ Μιχαήλ. 338. 339.
Δημήτρ. 57. 58. 250. 253.
Δημόκριτος. 258.
Διαμπερές, Πύλη. 242. 246.
Διονύσιος ὁ Τύραννος. 101.
Δοκάται. 387.
Δόκνα. πόλ. 23.
Δολοβέλλας. 175.
Δόλοπες. 338.
Δορύμαχος. 283.
Δουκάτον Βενεβένης. 362.
Δούναβις. 361. 363. — 365.
Δούρας. 348.
Δουράτζον. 351. 354.
Δρακοβέτζη. 399.
Δρέπανον. 50.
Δρίτζα. 393.
Δρῖνος. ποταμ. 5. 391,
Δρυμάται. 387.

Δρύοπες. 26. 31. 41, 42.
Δρύοψ. 41. 42.
Δρυνούπολις. 10. 32,
Δρῦς, πόλ. 31. 43.
Δρῦς, δένδρον. Ἱερὰ τοῦ Διός. 143.
Δυρράχιον. 320. — 326. 333. 351, 365. 372.
Δωδωναῖοι. 36.
Δωδωναῖον χαλκεῖον. 308.
Δωδωναῖος Ζεύς. 305.
Δωδώνη. πόλ. ποταμ. πηγή. 11. 18. 25. 28. 43. 51. 52. 59. 86. 222. 305. 306. 309. 321.
Δωνετῖνοι. 26. 32.
Δωριεῖς. 47.

Ε.

Ε᾽βραῖοι. 353. 376. 410. 412.
Ε᾽γχελεῖς. ἔθν. 26. 30. 55.
Ε᾽δεσσα. 135. 147.
Εἰρήνη. γυνή. 331.
Ε᾽κατομπεδών. πόλ. 23.
Ε᾽κτωρ. 64.
Ε᾽λαία. πόλ. 24.
Ε᾽λαιάται. 26.
Ε᾽λαιον. 390. 409.
Ε᾽λαιῶνες. 402.
Ε᾽λάτεια. 24. 41. 81.
Ε᾽λεάτις, χώρ. 10. 24.
Ε᾽λαιοί. 23.
Ε᾽λενος. 16. 64. 65. 68. — 70. 219. 243. 245. 250. 261. 262. 246.

Ε᾽λέφαντες. 167. 171. 172. 177. 186. 187, 196. 210. 214. — 217. 220. 228. 242. 243. 245.
Ε᾽λέφας. 246.
Ε᾽λεφήνωρ. 21. 46.
Ε᾽λενοί. 26. 50.
Ε᾽λλάς. 35. 36. 42. 45. 53. 60. 62. — 64. 70. 77. 78. 82. 85. 92. 118. 126. 139. 145. — 147. 154. 170. 178. 194. 195. 222. — 318.
Ε᾽λληνες. 269. 281. — 314. 401.
Ε᾽λληνικὴ Ἰλλυρία. 22. Ἀλβανία. 5. Γλῶσσα. 72. 379. 381. πόλ. 138. 206. 277. 280. Αὐτοκρατορία. 265. Γράμματ. 359. Φιλολογία. 377. Δραστηριότης. πολιτικὴ, στρατηγική. 336. Νόμοι. 65. 77. Ὀνόματα. 108.
Ε᾽λλοπία, 10. 32. 51. 52. 373. 374.
Ε᾽λλοί. 26. 32. 52. 306.
Ε᾽λλόπιος. 57.
Ε᾽λλοποί. 26. 32. 51. 52.
Ε᾽λλοψ. 51. 52.
Ε᾽λλός. 52.
Ε᾽λίκρανον. 23. 279.
Ε᾽λυμα. 22. 43. 50.
Ε᾽λυμιῶτις. 10.
Ε᾽λυμιῶται. 26. 30.
Ε᾽μμανουήλ. 330. 331.
Ε᾽νετοί. 322. 325. 326. 332. 348. 393. 403 405. 407. 408. 412.
Ε᾽πιδάμνιοι. 281.
Ε᾽πίδαμνος. 281. 354. 372.

Ἐπικούρειοι. 178.
Ἐπισκοπή. Κώμ. 388. 391.
Ἐπίσκοπος Τρίκκης. 343.
Ἐρκτή, φρούρ. 204.
Ἑρμιόνη. 65. — 68.
Ἐρρῖκος, Ἄγγλος. 225. 326. 345.
Ἐρύθη, γυνή. 56.
Ἐρύθεια πεδιάς. 56.
Ἐρυκίνη. φρούρ. 201. 203.
Ἔρυξ. 276.
Ἑσιῶτις. 51.
Ἑτρούριοι. 174.
Εὔαλκος. 238. — 240.
Εὔβοια. 46. 49. 51.
Εὐβοεῖς. 22.
Εὐήγορος. 211.
Εὐίππη. 310.
Εὐμενής. 96.
Εὐνοῦχος. 345.
Εὔξεινος πόντος. 363. 370. 371.
Εὐρυδίκη. 52. 95. 96.
Εὔριπος. 51. 344.
Εὐρύαλος. 310.
Εὐρυμεναί. 105.
Εὐρυσθεύς. 58.
Εὔρυτος. 42. 56.
Εὐρωπαῖοι. 335.
Εὐρώπη. 1. 145. 265. 266. 320. 323. 327. 366. 370. 371. 381.

Εὐσάθιος. Σχολιας. Ὁμήρ. 323.
Ἔφεσος. 256.
Ἔφυρα. 39.
Ἐφυραῖοι. 40. 41.
Ἐφύριος. 41.
Ἔφυρος. 39.
Ἐχίων, 2.

Ζ.

Ζαβροῦχον. 395.
Ζαγόρι. 12. 382.
Ζαγορῖται 373. 379. 382. 383. 384.
Ζάλογκον. 414,
Ζάλευκος. 302.
Ζάμολξις. 302.
Ζαροβίνα 395.
Ζερλία. 399.
Ζέρμη. 399.
Ζεσιάνα, 399.
Ζεύς. 52. 60. — 62. 222. 235. 302. 303. — 307. 309.
Ζεφλίκιον. 399. 400.
Ζήνων. 60. 61.
Ζιγάρις. 399.
Ζοραβίνα. 395.
Ζουπανία. 364.
Ζουπάνοι. 364. 365.
Ζώης. 377.
Ζώπυρος. 249.
Ζωσιμάδες. 377.

Η.

Ηλύσια. πεδία· 13· 14. 378.
Ηραῖα· 118.
Ηράκλεια· 55· 161. 201.
Ηρακλείδης· 65· 66. 200. 312.
Ηράκλειος 361. 364. — 366.
Ηρακλῆς· 27. 46. 55. — 59· 77. 178· 202
Ησιωνεύς. 107.

Θ.

Θαλῆς. 314.
Θάμαρ. 346.
Θάρυπος. 70· 74· 77·
Θευδεμίρης. 320.
Θεοδωρῖκος. 320. 360.
Θεόδωρος. Δεσπότης. 348. 330. Παλαιολόγος. 328.
Θεόδοτος. 291. 292. Μάντις. 129.
Θεμιστοκλῆς. 71· 76. 311.
Θεόφιλος, 321.
Θέρμη. 351.
Θεσπειαί, 51.
Θεσπρωτία. 6. 10. 16. 17. 19, 20.
Θεσπρωτοί. 2. 9ι 26. 28· 35. 41· 56.
Θεσπρωτός. 38. 39. 56. 57.
Θεσσαλία. 5. 9. 10. 12 29. 30. 33. 319. 342.
Θεσσαλοί. 29. 47. 54. 55. 69.
Θεσσαλονίκη. πόλ. 3. 97. 223 317. 320. 323. 366
Θεσσαλονίκη. Θυγάτηρ. Φιλίππου· 93. 97. 103. 126.
Θεσσαλός 48· 52.
Θετταλικόν. ἱππικόν. 168.
Θεσσαλῶν ἀποικία.
Θέτις. 63.
Θῆβαι· 55· 131. 305. 306· 340,
Θησεύς. 31· 57.
Θόας. 53. 54.
Θρᾴκη· 49· 145· 465· 377· 328. 360· 364. 496.
Θύαμις, ποταμ. 17: 68· 396.
Θυάμιδες. 396.
Θυνέων. 194. 199. 206. 207.
Θουρρεῖον. 300.
Θωμᾶς· Δεσπότη,. 345; 347.

Ι.

Ἰαπυγία· 44.
Ἰαπύγιον. Ἀκρωτήρ. 156. 157·
Ἰαπωνία· 398.
Ἰάσων. 33. 78. 79.
Ἰατρός. 191. 192. 377. 383.
Ἴέρειαι· 242. 305. 309.
Ἱέρων. 272.
Ἱερώνυμος. 168.
Ἴετίνοι. 202·
Ἰθάκη. 310.
Ἰκεσία. 310.
Ἰλλυρία. 11. 24. 30· 44. 45. 55. 69. 81. 100. 115, 116. 117. 390. βαρβαρική. 5.
Ἰλλυρίας ςενά. 327.
Ἰλλυριοί. 44. 101. 103. 107. 261. 278. 314.

Γ'λλυριός. 5. 55.
Γ'ναχος. τοταμ. 18. 50. 412. 413.
Γ'νδία. 265.
Γ'ονικὴ Θάλασ. 4. 5. 59. 149.
Γ'ονικαὶ νῆσοι. 401 404.
Γ'ππίας. 110.
Γ'ουλιανός. 318.
Γ'ουσινιανός. 363.
Γ'ςιαῖοι. 51.
Γ'ςρος. 265.
Γ'ταλιῶται. 151. 161. 256. 289. 220. 215. 317. 400.
Γ'ταλοί. 323.
Γ'ωάννινα. 12. 52. 396. 410. 412. 417.
Γ'ωάννης Λεσπότης. 331. 234. 350.
Γ'ωανῖται. 373.
Γ'ωνες. 314.
Γ'ων. 51. 70. 314.
Γ'ωνία. 311.

Κ.

Καδμεία, γυνή. 123.
Κάδμος. 25. 55. Ποταμ. 27.
Καδιτζίδεις. 388.
Καζάνιον. ἐπαρχ. 362.
Καίσαρ. 300. 301.
Κακορισία. 413.
Καλαβρία. 390.
Καλαμᾶς. ποταμ. 17.

Καλαρίτη. 380.
Καλλίασα. 388.
Καλλίδρομος, ὄρος. 4.
Καλλούτζη. 388.
Καλυδών. 56. Καλυδώνιοι. 56.
Καλύβαι. 405. Καλυβάκη, Κώμ. 384.
Καλώνης. 327.
Καμπανία. 174. Καμπανοί. 174.
Κανίνα. 386. 388.
Καπέσσοβον. 382.
Κάπρος. 129.
Καπύα. 173.
Καρακάλας. Ῥωμ. 367.
Κάρβας. 345.
Καρδινάλης. 327. 328.
Κάρες. 32. Καρία. 147.
Καρκαλόπουλον. 393.
Κάρολος. 349. 376. Β'. 346. 348.
Καρπάθια, ὄρη. 364.
Καρχηδόνιοι. 193. — 376. Καρχηδών. 154.
Κασπία, Θάλασσα. 354.
Κασσάνδρεια. 351.
Κάσσανδρος. 29. 59. 93. 96. — 254.
Κασσιώπη. 9. 19. 41. 375.
Κασσωπαῖοι. 8. 9. 26. 28. 35. 41.
Κασσώπαιον. ὄρος. 9. 12. 379. 410.
Κασσωπία. 6. — 8. 24. 81. 104. 374. 307.
Καςορία. 322. 333. 351.
Καςρίτζα. 9.

Κατακλυσμὸς, Δευκαλ. 36, 38. 41.
Καταλάνοι. 352.
Κατάνη. 198.
Κατράνη, ποῦ γίνεται. 393.
Καυκάσια, ὄρη. 358.
Καφισίας, αὐλητής. 261.
Κεδριαὶ, πόλ. 23.
Κέλαιθοι, ἔθν. 27. 30.
Κέλεθρον. πόλ. 351.
Κελλίον. Κώμ. 395.
Κελυδνός. ποταμ. 16. 379. 383. 388.
Κερασία. λιμ. 394.
Κεραύνια, ὄρη. 4. 11. 19. 33. 69. 219. 338.
Κέρκυρα. 7. — 9. 19. 21. 39. 45. 50. 79. 134. 153. 162. 169. 280. 281. 393.
Κερκυραῖοι. 78. 125. 281. 393.
Κερκυραίων μάχη. 308.
Κεσρίνη. 10. 17. 18. Καισρῖναι 27. 31.
Κεσρῖνος. 17. 68.
Κεφαλληνία. 4. 334.
Κέφαλλος. 288. 292.
Κιμέρια, ὄρη. 12.
Κίνα. 371. 388.
Κινέας. 152. 154. 155. 158. 167. 178. 196.
Κίτρον, πόλ. 97.
Κίχυρος, πόλ. 17. 19. 23. 40.
Κλαύδιος. 181.
Κλεάδας. 228.
Κλεισούρα. 384. 391. 395.

Κλεοδαῖος. 66.
Κλεομένης. 282.
Κλεοπάτρα. 82. 93. 94.
Κλεπάδη. Κώμ. 399.
Κλεώνυμος. 224. — 230.
Κλυταιμνήστρα. 66.
Κόδρος. 71. 185.
Κόϊντος, Ῥωμ. 175. 191.
Κολιοί. Κώμ. 399.
Κολούριον, Κώμ. 395.
Κουλὰς τοῦ Δημουλᾶ. 406.
Κόλχοι. 33. 45. 53
Κολχίς. 45. 46.
Κομάνοι. 340.
Κόμαρος. 20. 24.
Κόμης. 347. 348.
Κομνηνοί. 324. 346.
Κονίσπολις. 394.
Κόνιτζα. 32. 383.
Κοντάτεις. 399. 400.
Κορβώ. Κώμ. 384.
Κόρη. 58.
Κόρινθιακ. κόλπ. 325.
Κορίνθιοι. 42.
Κόρινθος 39. 236. 285. 325.
Κορισιανὴ Κώμ. 399.
Κορνήλιος. 175. 214.
Κορυτιάνη. Κώμ. 395.
Κοτράγος. 563.

Κορφοὶ. 320. 324. 348. 401. — 405.
Κουβράτος. 391.
Κυμψιάδεις. 412.
Κοῦνις. 395.
Κούριος. 213.
Κουρτεναλης. 327.
Κουρώνια. 25.
Κουτζανούπολον. 399.
Κράθις, ποταμ. 11.
Κράναι πολ. 25.
Κράλης. 365.
Κρῆτες. 243.
Κρήτη. 227. 236. 302.
Κρητικὸν ὄρος. 235. 236.
Κροάται. 353. 364.
Κροῖα. πόλ. 350.
Κρονίων ἑορτή. 179.
Κυλλάβαρις. 244.
Κυκλώπειος βίος. 357.
Κυψέλος. 42.
Κῶοι. 46. 47.
Κῶς, νῆσος. 47.
Κωνσαντίνος. 319. 362. 365

Λ.

Λάβοβα. 384.
Λαζουράτη. 388. 392.
Λαιβίνος. 161. 167. 173. 174. 183. 184.
Λακεδαίμων. 238.

Λακεδαιμόνιοι. 71. — 243.
Λάκωνες. 226. Λακωνικὰ ἤθη. 225. Λακωνικ. στρατήγημ. 226. Λάκαιναι. 231.
Λάκμων, ποταμ. 12. 15. 45. 382. 385.
Λάνασσα. 47. 66. 135. 138. 193. 261. 262.
Λαρίνη. 315.
Λάρισσα. 3. 220. 232. 254. 378. 382. 411.
Λάσκαρις. 324. 333. 334. 336.
Λατῖνοι. 317. 326. — 348. 388. 390.
Λέντουλος. 213.
Λεοννάτος. 164. 265.
Λεοντῖνοι. 193. 200.
Λερναία Ὕδρα. 184.
Λευκανία. 84. 161. 213.
Λευκανοί. 84. 91. 151.
Λευκάς. 300. 334.
Λεύκιος. 298.
Λέχι. 385.
Λεωτυχίδας. 224.
Λῆμνος. 323.
Λιβύα. 54. 154. 195. 205. — 207. 218. 251. 305. 306.
Λιβυκὴ Θάλασσα. 205.
Λικύμνιος. 249.
Λιλύβαιον. 204. 205.
Λίπαρον. 384.
Λοκροί. 46. 198. 211. 212.
Λομβάρδοι. 362.
Λοπεσία. 32.

Λοπεσσοί. 32.
Λουγκάνιοι 395.
Λουνέζη. 388.
Λοῦρα. ποταμ. 407.
Λουριῶται. 373. 374. 407.
Λοῦρον. 397. 406.
Λύβα. 399.
Λύγκον. 25.
Λυδία. 147.
Λυκάων. 38. 41.
Λυκίσκος. 99. 103. 104. — 106.
Λυκεῖος Ἀπόλλων. 242.
Λυκομήδης. 63.
Λυκοῦργος. 225. 302.
Λύσανδρος. 105.
Λυσίμαχος. 93. 127. — 130. 137. 140. 141. 144. 147. 148. 232. 233.

M.

Μαιανδρία. 23.
Μακεδόνες. 22. 24. 81. — 183. 222. — 317. 351.
Μακεδονία. 9. 10. 23. — 194. Ἄνω. 138. 139. Κάτω. 139. 140.
Μακεδονικὰ ὀνόματα. 108.
Μακεδών 117. 129. 164.
Μαλακάσι. 382.
Μαλιακὸς κόλπος. 284.
Μαμερτῖνοι. 197. 205. 212.
Μανδρικίδας. 226.

Μάνης. 360.
Μανιάται. 321
Μάνιος. 213. — 315. 284.
Μαντεῖον Λωδών. 32. 36.
Μαργαρίτα. 8. 397. 398. 401. 403.
Μαργαριτηνοί. 373. 374. 396. 399.
Μάρδονες. 27. 33.
Μαρία. 333.
Μαρκελῖνος. 320.
Μάρκος. 288. 289. 298.
Ματζοκέλι. 379.
Μαυρίλιον. 413.
Μαχατάς. 286. 287.
Μεγακλῆς. 162. 165. 166.
Μεγαλοβλαχῖται. 380.
Μεγαλούπολις. 225.
Μέγαρα. 25. 110.
Μέδων. 25.
Μελανεύς. 41.
Μενέλαος. 41. 65. 66. 67.
Μενέστρατος. 284.
Μένων. 100.
Μερτζίκι. ὄρ. 385. 391.
Μεσσάπιοι. 87. 151. 158.
Μεσσήνη. 197. 205. 277.
Μεσσοβῖται. 31. 371.
Μέσσοβον. 4. 12. 31. 378. 381. 382. 414.
Μέτων. 150. 151. 223.
Μήδεια. 33. 45.

Μίκυθος. στρατηγ. 105.
Μιλτιάδης. 60.
Μίλων. 175. 219. 273. 274.
Μίνως. 302. 316.
Μιχαήλ, Ἄγγελ. Κομν. 324. 331.
Μιχαήλ. Δεσπότης. 325. 326. 333. 334. 338. — 343. 345. 375.
Μιχαὴλ Πολαιολόγ. 335. 339.
Μνησῆρες. 59.
Μογγόλοι. 370.
Μοθώνη. 377.
Μοισία. 317. 361. — 369.
Μοισοί. 868.
Μολδαβία. 367. 368.
Μολοσίς. 6. 7. 8. 10. 23. 25. 68. 70. 71. 75. 121. 290. 374.
Μολοσσοί. 2. 25. 27. 28. 31. 32. 54. 58. 65. 71. 74. 75. 79. 101. 102 109. 117. 182. 283. 239. 288. 291. 310. 313. 316.
Μολοσσός. ἢ Μολοττός. 67. 68. 69. 221. 316.
Μολοττῶν βουῦς. 311.
Μοναστήριον τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ. 313. — 389.
Μουλιανά. 412.
Μουλιαράται. 385.
Μουλίνον. 383.
Μουτζακάται. 393.
Μπάλα. Κώμ. 399.
Μπαλλάναι. 377.
Μπεμπήλιον. 395.

Μπέσια. 399.
Μπογδανία. 364.
Μποντάριον. 395.
Μυγδονία. 25.
Μυκηναῖοι. 49.
Μύλακες. 27. 33. 45.
Μυρμηδόνες. 64. 69.
Μυρτίλος. 122. 123.
Μυτιλος. 268,
Μύρτων. 296. 268.

N.

Ναυπλία. 241.
Ναύπακτος. 284.
Νέαι Πάτραι. 338. 339. 343.
Νέα γῆ. 412. 413. 414.
Νέανδρος. 110.
Νεάπολις. 174.
Νεῖλος. 412.
Νεκυομάντειον. 52.
Νεμίτζα. 395.
Νεοπτόλεμος. 16. 64. 79. 80. 81. 108. 109. 117. 120. — 125.
Νέσωρ. 273.
Νηρηΐς. 63. 271.
Νῆσος. πόλ. 194.
Νιακάται. 395.
Νιβοσέλον. 352
Νιβίτζαν. 392.

Νιβιτζατιόψιον. 387.
Νικάνδρα. 307.
Νίκανδρος, 41.
Νικάνωρ. 73. 96, 108. 296.
Νίκαια 94. 289. 324. 329. 335. 337.
Νικηφόρος. Δεσπότης. 333. 334. 338. 341. 343. 346. 347.
Νικίας. 289.
Νικολήσιοι. 399.
Νικόπολις. 25. 300. 301. 301. 407.
Νιρεύς. 53. 54. 63.
Νισσαῖοι. Ἵπποι. 140.
Νίτζα. 385.
Νομάδες. 380.
Νορμάδες. 321. 352.
Νυμφαία, 127.

Ξ.

Ξάνθος. ποταμ. 16.
Ξυλική. 393.

Ο.

Ὀγχισμός. 19. 23. 321.
Ὀδυσσεύς. 59. 310.
Οἰνεύς. 56.
Οἰνειαί. 100.
Οἰνοτρία. 50.
Οἶνοτρος. 38. 42.
Ὀλυμπιὰς, μήτηρ Ἀλεξάνδρου. 81 .82. 92. 95. — 98.

Ὀλυμπιὰς, θυγάτηρ Πύῤῥου. 261. 267. — 171.
Ὀλυμπιάδες. 102.
Ὄλυμπος. 339.
Ὀμφάλιον. 23.
Ὀνώριος. 327.
Ὄπλακος. 166.
Ὀρβηλὸς, ὄρος. 29.
Ὀρέσαι. 24. 30. 32. 35. 48. 74. 108. 285.
Ὀρέστης. 33. 49. 67. 256.
Ὀρεσιάς. 10.
Ὀρθρωνός. 46.
Ὄροιδος. 74.
Ὄροισος. 238.
Ὀρφεύς. 52.
Ὄρχα. 22. 386.
Ὀσάνιτζα. 384.
Ὀσρογόθοι. 320.
Οὐγγαρία. 328. 367.
Οὖνοι. 320. 368. 370.
Οὐνογουνδοῦροι. 360.

Π.

Παβαρία. 361
Παίονες. 29. 30. 33. 261
Παιονία. 134. 164. 364.
Παλαιοβενετία. 24.
Παλαιολόγος. 338. 340.
Παλαιόπαργα. 23. 402.
Παλαιοπρέβηζα. 407.

Παλαίσρα. 387.
Παλατῖνος. Ζακύνθου. 347.
Παλαιοχώριον. 399.
Παλλήνη. 351.
Παλεύμβα. 384.
Πανονία. 361.
Παυδοσία. 24. 39. — 41. 43. 81. 86. — 88.
Πάνορμος. 19. 23. 203. 204. 386. 387. 390. 392.
Πάνταυχος, στρατηγ. 131. — 134.
Παξοὶ. 21. 403.
Πάπαι. 327. — 330. 342. 365.
Παρακάλαμον. 8.
Παραμυθία. 24. 377. 396. 398.
Παραμυθῶται. 373. 374. 399.
Παραυαῖοι. 27. 30. — 32. 55. 74. 337. 381.
Πάργα. 8. 397. 401 403. — 405. 407. 414.
Παργαῖοι. 373. 374. 401. —
Παρμενίων. 82.
Παρνασσός. 339. — 343.
Παρωραῖοι. 27. 49.
Παρώρεια. 49.
Πασαροβίκ. 407.
Πασσαρών. 25. 75. 121. 290. 293.
Πατριάρχαι. 333, 337. 341. 343.
Πειρίθους. 57. 312.
Πελαγώνιοι. 27. 30.
Πελίας. 64.
Πέλλα. 135.
Πελασγία. 38. Πελασγίς. 42.

Πελασγικὸς κόλπος. 63.
Πελασγοί. 36. — 42. 49. 52. 303. 304. 306. 309. 310. 315.
Πελασγός. 36. 37. 52.
Πελοπόννησος. 35. 36. 44. 55. 97. 118. 127. 225. 236. 237. 277. 319. 321. 325. 332. 337. 359. 366.
Πελοποννησιακὸς πόλεμος. 71. 76. 77.
Πέντε πηγάδια. 412.
Πενθίλος. 49,
Πέργαμος. 67. 69.
Περδίκκας. 93. 64. 254.
Περιχάται. 394. Περιχάτη. 400.
Πέρσαι. 313. 321. Περσία. 371.
Περσεύς. 288. — 290. 293.
Περσὶς, γυνή. 59.
Περσεφόνη. 57. 58. 211. 212. 253.
Πεσκιέρα. 387.
Πέτρος, Κουρτενάλης. 326. — 328.
Πευκέτιος. 38.
Πηλεύς. 27. 62. 63.
Πηλώδης, λιμήν. 16. 20. 21.
Πηνελόπη. 310.
Πηνειός. 5. 51. 35.
Πίελος. 67. 69. 70.
Πίνδος. ὄρος. 4. 15. 312. 369. 382. 409. Πρως. ΙΙ. ποταμ. ΙΙ.
Πίνος. ποταμ. 18.
Πίσριτζα. ποταμ, 16.
Πιτέσιον. 368.

Πλάριοι. 27. 34.
Πολιοκιτζάται. 395.
Πολύκλεια 47. 48.
Πολυσπέρχων. 59. 96. 261.
Πολωνία. 370.
Ποσείδιον, ἀκρωτήρ. 20. 23.
Ποσειδών. 34. 59. 309.
Ποσούμιος. 281.
Πραινέση. 174.
Πρέβεζα. 376. 404. — 409.
Πρεβεζαῖοι. 373. 374.
Πρεμετή. 384.
Πρασαιβοί. 27.
Πριαλούπας. 359.
Πρίαμος. 16. 43. 64.
Πριλιπές. 326. 333. 355. 358.
Πρῖσκος. 318. 319.
Πρόκρις. 316.
Προκλῆς. 259.
Προμένεια. 307.
Πρόξενος. 253.
Πρωτεσίλαος, 47.
Πτολεμαῖος, 93. 94. 119. 120. 126. 128, 137. — 140. 182. 194. 223. 230. 231. 238. 240. — 261. 262. 267 271. 272,
Πύδνα. 97,
Πυθία. 253. 308.
Πύθων, αὐλητής. 261.
Πυλαϊκὴ. ὀχλαγωγία. 233.

Πυρρίδαι. 68.
Πύρρος, α'. υἱὸς τοῦ Ἀχιλλέως. 60. — 68.
Πύρρος, β'. 67.
Πύρρος, γ'. ὁ μέγας. 109. — 263. 266. 267.
Πύρρος, ὁ δ'. υἱὸς τῆς Ὀλυμπιάδος καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου. 267. 271. 272.
Πωγωνάτος. 362.
Πωγωνιανή. 384.

P.

Ῥαβένη. 384.
Ῥαγούζα. 366.
Ῥηγίνοι 198.
Ῥήγιον. 197.
Ῥηνιάσσα, κώμ. 405. 407.
Ῥητίνη, ποῦ γίνεται. 390.
Ῥιχάρδος. 348.
Ῥοβέρτος. 321. 322. 378.
Ῥόδιοι. 288.
Ρούδιον, ποῦ γίνεται. 390.
Ῥυμανάται. 399.
Ῥῶγοι. 18. 410.
Ῥωμαῖοι. 149. 151. — 153. 158. — 209. 213. — 219. 225. 256. 269. — 301. 314. 319. 350. 351.
Ῥωμανία. 367.
Ῥώμη. 84. 169. 173. 174. 181. — 184. 269. 270. 280. 286. 287. 289. 292. 295. 298. 314. 317.
Ῥωξάνη. γυνὴ Ἀλεξάνδρ. 97.
Ῥωσσία. 376.
Ῥῶσσοι 364. 404.

Σ.

Σαβύλινθος. 74.
Σαΰάδεις. 394.
Σαλαγόρα. 410. 412.
Σαλαμβρία. 55.
Σαλαμίς. 62.
Σαλλέσσιον. 395.
Σαμογέται. 370.
Σάμων. 124.
Σαμωνίβα. 400.
Σαράκω. 380.
Σαρακηνοί. 352.
Σάρδεις. 94.
Σαρμάται. 319. 320. 370.
Σαρματία. 360.
Σασών, νῆσος. 20.
Σαυνῖται. 84. 151. 169. 178. 183. 188. 189. 192. 208. 213.
Σέλευκος. 137.
Σελλοὶ, ἔθν. 27. 32. 51. 52. 306
Σελήνη. 304.
Σεμένδρια. 367.
Σερβία. 366.
Σέρβοι. 323. 333. 351. 366. 367.
Σεριζάνη. 399.
Σέρρας. 329.
Σικελία. 50. 57. 84. — 86. 101. 103. 134. 153. 172. 194. — 199. 204. 206. — 213. 217. — 219. 262. 271.

Σικελιῶται. 107. 193. 195. 196. 202. 204. 206.
Σικελοί. 323. 334.
Σιμόεις, ποταμ. 16.
Σίνοι. 370.
Σινίτζα, κώμ. 402.
Σίποντος, πόλ. 87.
Σίριος, ποταμ. 161.
Σιρκασία, χώρ. 364.
Σκαλώματα. λιμένες. 390.
Σκάνδαλον, κώμ. 395.
Σκερδιλαΐδας. 278. 279.
Σκηπίων. 250. 257. 285.
Σκιάδα. κώμ. 399.
Σκίλλουρος. 361.
Σκόνδρα. 292.
Σκύθαι. 320. 351. 368. 370.
Σκύρα. ποταμ. 66.
Σκύρος, νῆσος. 63. 66.
Σκωτία. 346.
Σλαβῶνοι. 351. 353. 361. 364. 366. 368. 381.
Σλεπέζη. κώμ. 388.
Σοῦλι. χώρ. ὄρος. 9. 12. 396. 398. — 400. 407.
Σουλίου, Κῶμαι. 412.
Σοῦλις, ποῖος. 405. 406.
Σουλιῶται. 373. 374. 394. 395. 396. 398. 399. 402. 404. 405. 414.
Σουλπίκιος. 185.
Σουμάκιον, τό. 390.
Σπαθάριον, κώμ. 395.

Σπάλατρον. 365.
Σπάρτη. 66. 224. — 226. 228. 229. 231. 232.
Σπαρτιάται. 224. — 228. 230. 231. 235. 237. 240. 243.
Σπάτας. στρατηγ. 358.
Σπαχής. 398.
Σποτόν. 23. 351. 359.
Στάνοβον. Κώμ. 395.
Σταυροφορικός. πόλεμ. 323.
Στέφανος, βασιλ. 346.
Στησικλῆς. 78.
Στρατηγόπουλος. 335. 338.
Σύβοτα, νήσ. 21.
Σύγκλητος, Ῥωμ. 159. 180. 189. 293. 298.
Συλλίονες. 27. 30.
Σύμη, νησ. 53.
Συρακοῦσαι. 154. 197. 199. 200. 201.
Συρακούσιοι. 193. 194. 199. 272.
Συρία. 147. 269. 289.
Συσροῦνι. 399.
Σώτιμος. 90.
Σώστρατος. ἢ Σωσίστρατος. 194. 199. 200. 201. 206. 207.

Τ.

Ταζίδεις. 387.
Ταϊφάλοι. 319.
Τάλαροι. 27. 29.
Τάραντα. 44. 84. 158. 159. 175. 196. 198. 211. 212. 217. 218. 223. 348.

Ταραντῖνοι. 86. 87. 149. 150. 155. 158. 159. 160. 169. — 171. 175. 180. 183. 192. 196. 208. 213. 219.
Ταρταρία. 320. 371.
Τάρταροι. 339. 351. 370.
Τραϊανός. 367.
Ταΰγετον. 321.
Ταυρομένιον. 198.
Ταῦρος. 129.
Τεγέα. 97.
Τειρεσίας. 59.
Τέκμων. 290. 292.
Τεκνίων. 25. 290.
Τελαμών. 62.
Τεπελένγι. 384.
Τεπελεγγῖται. 373. 385. 386. 388. 391.
Τερβιζιάνα. 399.
Τεργόβιςον. 368.
Τερίνα. 87.
Τετρανήσια. 21.
Τεῦκρος. 87. 104. 105. 107.
Τεῦτα, βασίλισ. 277. 278. 280. 281.
Τζεκοῦριον, κώμ. 396. 400.
Τζιάμιδες. 383. 374. 396.
Τζιουμέρκα. 12. 378. 379. 382. 414.
Τιμαρέτη. 307.
Τιμόθεος. 79.
Τῖτος, Ῥωμ. 284. 286.
Τληπόλεμος. 57.

Τόμουρος, ὄρος. 11. 22. 382.
Τόμουροι. ἔθν. 306.
Τορνῖκος. 399.
Τόσκησις, κώμ. 399.
Τοτίλας. 320.
Τοῦρκοι· 340. 348· — 353. 371. 376. 388· 389. 394 — 396. 403· — 405. 407· 410·
Τουρκουπάλουκον· κώμ. 396·
Τραγασσαί. 10.
Τραγασσαῖοι. 27. 34.
Τράγασσος. 34.
Τραγία, κώμ. 387·
Τραμπύα. 25. 59·
Τρανσυλβανία. 367. 368.
Τραπεζοῦς. 324. 329· 337
Τριβαλλοί. 359. 363. 367. 368. 369.
Τριέσιον. 5.
Τρίκαλα· 51· 413
Τρικόλωνος. 49.
Τρωαδῖται. 55. 64. 69. 80. 171·
Τρωάς. 16. 21. 22. 46. 53. 64. —. 66. 80· 170. 171.
Τρωϊάς, γυνή· 101.
Τρωϊκός πόλεμ· 46. 47. 50. 53. 58· 63. 66. 269. 309.
Τυμφαῖοι. 27. 31. 59. 317.
Τύμφη· 12. 31.
Τυνδαρίων. 198.
Τυρίμμας. 309.
Τυρρηνία. 52.

Υ.

Υδρα πολυκέφαλος. 160. 359·
Υπαίλοχοι. 27. 32.
Υπάτη. 56.

Φ.

Φανάριον. 20. 24. 405·
Φανωτή. 23. 290.
Φαιναρέτη. 124.
Φειδιππος. 46· 47.
Φειδόκαςρον. 413.
Φεραί. 220.
Φθία. γυν. 190. 267. 268. χώρ. 380.
Φίλιππος, ὁ Μέγας. 81. 82. 83. 93. 95. 103. 254. 265. 270.
Φίλιππος. ςρατηγ· 99. 100.
Φίλιππος· 120.
Φίλιππος, υἱὸς τοῦ Κασσάνδρου. 126.
Φίλιππος, ἄλλος βασιλ. 282. 284. — 286.
Φίλιππος, Ἡγεμ. Ταραντίν. 346.
Φιλότις, γυν. 296.
Φίλοχι. 28.
Φιλωτέρα, γυν. 273.
Φιντίας, 200.
Φοίνικες. 199· 305·
Φοινίκη. πόλ. 16. 22. 24. 275. 278. — 280. 284. 289. 297. 392.
Φοίνιξ, ποταμ, 16.
Φορμίων. 72.

Φρέβουκι. 385.
Φρυγία. 118.
Φυλάκη. 25. 290. 292.
Φυλάται. 373. 374. 394.
Φυλεύς. 57.
Φύλλιος. 231.
Φωκεῖς. 69. 236.
Φωκίς. 69.
Φώτιος. 70.

Χ.

Χάνης. 361.
Χάνι. 379.
Χάον, ὄρος. 43.
Χάονες. 27. 28. 35. 42. 43. 75. 74. 79. 108. 182. 250. 313.
Χαονία. 6. 7. 8. 10. 16. 18. 19. 21. — 25. 30. 40. 42. — 44. 69. 315. 373.
Χάραδρος, ποταμ. 18. 409.
Χάρμοβα. 387.
Χάροψ. α'. 283. 286. 286. 287.
Χάροψ. β'. 287. 289. 290. 295. 296. — 298. 314.
Χαῦνοι. ἔθν. 27. 31. 33.
Χάων. 69.
Χειμάρα, ἡ Χιμαίρα, ἡ Χιμάρα. 22. 48. 323. 385. 386. 387. 390. 391.
Χειμαριῶται, ἡ Χειμεραῖοι. 373. 385. 386. 388. 390.
Χελιδωνὶς, γυνή. 224. 229. 231.
Χερσόνησος Ἠπείρου. 126.

Χειμέριον, ἡ Χιμερίον ἀκφωτήρ. 12.
Χίος. 323.
Χοΐκη. 396.
Χωροβάται, ἡ Χωρβάται. 364. 367.

Ψ.

Ψαλίδας. 377.

Ω.

Ὠκεανός. 60.
Ὠρικία. χώρα. 22. 44.
Ὠρικία. Τερέβυνθος. 22. 46.
Ὠρικὸς. πολ. 5. 22. 33. 44. — 46. 294.

Τὰ τῶν Ὁδοιπορικῶν πινάκων ὀνόματα δὲν ἀναφέρονται εἰς τὸν πίνακα τοῦτον, εὐσύνοπτα ὄντα.

ΠΙΝΑΞ.

Τῶν ἔντε τῷ κειμένῳ καὶ ἐν τοῖς σημειώμασιν ἀναφερομένων συγγραφέων, ἐξ' ὧν ἔλαβον τὴν ὕλην καὶ τὰς μαρτυρίας τῶν Ἱστορουμένων.

Ἕλληνες.

Ἀγαθήμερος. 355.
Ἀθανάδας. 4.
Αἰλιανός. 10. 315.
Ἀντίπατρος. 300.
Ἀντώνιος Λιβεράλις. 41. 42.
Ἀπολλόδωρος. 45. 50. 59.
Ἀπολλώνιος. 45.
Ἀριστοφάνης. 304.
Ἀριστοτέλης. 312. 313 314. 315.
Ἀρποκρατίων. 41.
Ἀρριανός. 29.
Βυζαντίων Ἱστορία. 322. 355.
Δημήτριος Καντεμίρης, ἐν τῷ προοιμίῳ.
Δημοσθένης. 78. 82. 152. 309.
Διογένης Λαέρτιος. 312.
Διόδωρος. Σικελιώτης. 29. 51. 53. 83. 85. 92. 94. 96. 99. 100. 101. 102. 104. 107. 136. 181. 189. 193. 194. 197. 206. 212. 223. 284. 285. 287.

Διονύσιος Ἁλικαρνασσεύς. 36. 176. 190. 194. 197. 212. 357.
Διονύσιος. περιηγητής. 45. 355.
Δούκας. 348.
Εὔπολις. 33.
Εὐσάθιος. 56.
Ἡρακλείδης. 312.
Ἡράκλειτος. 30.
Ἡρόδοτος. 48. 70. 83. 305.
Θεοφάνης. Λέσβιος. 356.
Θεόπομπος. 26.
Θουκυδίδης. 10. 15. 23. 25. 48. 50. 72. 73. 74.
Ἱερώνυμος. 129. 130.
Ἰωάννης Ἀναγνώς. 375.
Καλλίμαχος. 59.
Καντακουζην. 340. 348. 375.
Κομνηνή. 375. 380.
Κύριλλος. 58.
Λαόνικος Χαλκοκονδύλης. 349. 354. 359. 369. 370. 375.
Λογγῖνος. 258.
Λουκιανός. 254. 257.
Λυκόφρων. 33. 46. 50. 53. 54. 59.
Μελέτιος. 7. 10. 17. 22. 32. 34. 84. 102. 284.
Νίκανδρος. 41. 44.
Νικόλαος Δαμασκηνός. 29.
Ξενοφῶν. 78. 314.
Ὅμηρος. 2, 13. 14. 40. 53. 59. 172. 233. 309. 364.
Παρθένιος. 2. 40. 310.

Παυσανίας. 14. 15. 31. 40. 43. 48. 49. 53. 66. 67. 69. 75. 78. 92. 99. 100. 107. 125. 129. 130. 169. 170. 172. 219. 222. 244. 252. 259. 260. 271. 274. 316.
Παχυμέρις. 345. 347. 380.
Πίνδαρος. 59.
Πλάτων. 314.
Πλούταρχος. 38. 58. 67. 71. 76. 78. 92. 109. 145. 169. 190. 164. 199. 206. 234. 236. 299.
Πολύαινος. 48. 228. 234. 274.
Πολύβιος. 23. 155. 170. 196. 206. 207. 277. 280. 282. 283. 287. 289. 292. 295. 299.
Πορφυρογέννητος. 375.
Πτολεμαῖος. 23.
Ρῆγα Πίνακες. 18.
Ριανός. 30 31. 32. 312.
Σκύλαξ. 7. 19. 20. 41. 104.
Σκύμνος. 46. 51.
Σουΐδας. 233.
Στέφανος Βυζάντιος. 12. 23. 30. 33. 34. 39. 40. 46. 49. 50. 51. 70. 76. 83. 104. 110. 140.
Στράβων. 7. 9. 12. 16. 19. 21. 23. 26. 33. 41. 42. 48. 49. 50. 51. 67. 92. 126. 295. 355. 356. 357.
Σχολιας. Ὁμήρου. 40. 53.
Τζέτζης. 46. 50. 53.
Φαβωρῖνος. 53. 233.
Φιλοσέφανος. 41.
Φιλόχορος. 58.
Φραντζῆς. 355.

Λατῖνοι.

Βόσσιος. 38.
Γουσῖνος. 115. 252. 257. 262. 269. 274. 282.
Πλίνιος. 255. 355.
Σφετώνιος. 255.
Τάκιτος. 355.
Τῖτος Λίβιος. 84. 92. 212. 257. 295.
Φαβρίκιος. 312.
Φλῶρος. 216.
Φροντῖνος. 218.

Γάλλοι.

Beau. 355.
Βονδοκοῦρτ. 417.
Δανβίλ. 3.
Πιγχερτών, μεταφρασ. ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ. 357. 363. 364. 365.
Πουκεβίλ. 6. 12. 13. 14. 17. 19. 377. 381.
Ραούλ. 38. 43. 44. 47. 50. 51.
Ρολλῖνος. 159. 178. 189. 282.

Παροράματα.

Σελ. 3. 40. ἀντὶ 4°.
— 11. ὠνομάζετο.
— 63. Φθιῶτιν.
— 112. εἶπεν.
— 226. μέρος.
— 141. Μηδείας, σχολ.
— 149. νὰ ὑποφέρωσιν, ἀντὶ καὶ ὑποφέρ.
— 154. εὐφραινόμεθα.
— 179. ταύτης, σχολ.
— 180. αἰχμαλώτον.
— 180. διοίκησιν.
— 189. Ἀπούλειοι.
— 222. πληρώση.
— 223. φορῆ
— 233. ἐδύναντο.
— 296. αὐτῆς.
— 309. εὐδοκιμήση.
— 343. ἐςρατοπέδευσαν.
— Αὐτόθ. τὸ ςράτευμα.
— 345. πταίσματος.
— 350. τῆς νῦν.
— 353. τέσσαρα. ἀντ. τρία. ἄλλος λωσ. ἔθνη
— 362. Τάναϊς, ἀντὶ Δάναϊς.
— 380. ἐξουσίαζε.
— 428. ἡ σημείωσις εἶναι τοῦ Ὀπούς, ἡ δὲ ἀνωτέρω ἔμεινε κατὰ λάθος.

SISMANOGLIO